

ΣΧΕΔΙΑΖΟΝΤΑΣ
ΔΙΔ@ΣΚΑΛΙΕΣ
ΓΙΑ ΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ

[illegible]

Γεροπούλου Γαρυφαλλιά
Γιουρτσίδης Αναστάσιος
Ευθυμιάδου Σοφία
Κυρίτσης Λεωνίδα
Μανάφη Ιωάννα
Σαπουνάς Αντώνης
Τζελέπη Βασιλική

Σχεδιάζοντας Διδ@σκαλίες για το Δημοτικό

Συλλογικό ebook

Σχεδιάζοντας Διδ@σκαλίες για το Δημοτικό, Συλλογικό ebook

ISBN: 978-618-5040-73-4

Μάιος 2014

Επιστημονική επιμέλεια: Γαρυφαλλιά Γεροπούλου, Αναστάσιος Γιουρτσίδης, Σοφία
Ευθυμιάδου, Λεωνίδα Κυρίτσης, Ιωάννα Μανάφη, Αντώνης
Σαπουνάς, Βασιλική Τζελέπη

Εξώφυλλο, Σελιδοποίηση: Μίνως-Αθανάσιος Καρυωτάκης
www.facebook.com/minosathanasios.karyotakis

Σειρά: Έρευνα και Εκπαίδευση

Επιστημονικός υπεύθυνος σειράς: Κωνσταντίνος Ξενοφώντος, constantinos_xen@hotmail.com

Εκδόσεις Σαΐτα

Αθανασίου Διάκου 42, 652 01, Καβάλα

T.: 2510 831856

K.: 6977 070729

e-mail: info@saitapublications.gr

website: www.saitapublications.gr

Άδεια Creative Commons

Αναφορά Δημιουργού – Μη Εμπορική χρήση

Όχι Παράγωγα έργα 3.0 Ελλάδα

Επιτρέπεται σε οποιονδήποτε αναγνώστη η αναπαραγωγή του έργου (ολική, μερική ή περιληπτική, με οποιονδήποτε τρόπο, μηχανικό, ηλεκτρονικό, φωτοτυπικό, ηχογράφησης ή άλλο), η διανομή και η παρουσίαση στο κοινό υπό τις ακόλουθες προϋποθέσεις: αναφορά της πηγής προέλευσης, μη εμπορική χρήση του έργου. Επίσης, δεν μπορείτε να αλλοιώσετε, να τροποποιήσετε ή να δημιουργήσετε πάνω στο έργο αυτό.

Αναλυτικές πληροφορίες για τη συγκεκριμένη άδεια cc, διαβάστε στην ηλεκτρονική διεύθυνση:

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/gr/>

Αφιερώνεται με πολλή αγάπη
στους μαθητές μας,
που πάντα αποτελούσαν
και αποτελούν
πηγή έμπνευσης
για μας.

Αφιερώνεται, επίσης,
στις οικογένειές μας
για την ηθική στήριξη
που μας πρόσφεραν.

Ευχαριστίες

Κατά τη δημοσίευση του παρόντος θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε ιδιαίτερα τους γονείς και τους εκπαιδευτικούς και όλους τους άλλους παράγοντες, χωρίς την συμβολή των οποίων δε θα μπορούσε να ολοκληρωθεί αυτό το έργο.

Ευχαριστούμε ιδιαίτερα την κ. Ελένη Ντρενογιάννη για την καθοδήγησή της κατά τη διάρκεια της ερευνητικής μας δράσης.

Τέλος, ευχαριστούμε τους διδάσκοντες του Π.Τ.Δ.Ε. του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, κ. Αϊδίνη Αθανάσιο και κ. Γρόλλιο Γεώργιο για τις συμβουλές τους.

Η Συγγραφική Ομάδα

Γεροπούλου Γαρυφαλλιά

Γιουρτσίδης Αναστάσιος

Ευθυμιάδου Σοφία

Κυρίτσης Λεωνίδας

Μανάφη Ιωάννα

Σαπουνάς Αντώνιος

Τζελέπη Βασιλική

Πρόλογος

Στο πλαίσιο της διετούς μετεκπαίδευσής μας στο Διδασκαλείο Θεσσαλονίκης «Δημήτρης Γληνός», μια ομάδα αποτελούμενη από επτά δασκάλες και δασκάλους, και υπό την επιστημονική καθοδήγηση της επίκουρου καθηγήτριας του Π.Τ.Δ.Ε. κ. Ελένης Ντρενογιάννη, είχαμε την ευκαιρία να υλοποιήσουμε ένα ερευνητικό πρόγραμμα σχεδιάζοντας και θέτοντας υπό κρίση επτά σχέδια διδασκαλίας για το Δημοτικό με κριτήριο την εισαγωγή καινοτόμων στοιχείων, την εφαρμογή βιωματικών μεθόδων διδασκαλίας και την αξιοποίηση των τεχνολογιών της πληροφορίας και της επικοινωνίας.

Η πορεία μας ήταν μακρά, αλλά πολύ ενδιαφέρουσα και ευχάριστη για όλους. Και τα ερευνητικά συμπεράσματα πλούσια και αποκαλυπτικά για την καθημερινή εκπαιδευτική πράξη στα σχολεία μας.

Σήμερα αποφασίζουμε να συμπεριλάβουμε σε έναν τόμο το ερευνητικό αυτό εγχείρημα μαζί με τα σχέδια διδασκαλίας που εκπονήθηκαν στο πλαίσιο αυτού του προγράμματος και να τα δημοσιεύσουμε, προκειμένου να αποτελέσουν ερέθισμα για περαιτέρω προβληματισμό και έμπνευση πάνω στην καθημερινή διδακτική πρακτική.

Σύνοψη

Αυτή η ερευνητική εργασία αναπτύσσεται σε κεφάλαια με τον εξής τρόπο.

◆ **Εισαγωγή**, εδώ παρουσιάζουμε τους αρχικούς προβληματισμούς που είχαμε και που αποτέλεσαν την αφετηρία της έρευνάς μας, καθώς και τους ερευνητικούς στόχους και τις υποθέσεις μας.

◆ **Θεωρητικό Πλαίσιο**, εδώ παρουσιάζουμε με σύντομο τρόπο όλα εκείνα τα στοιχεία της σύγχρονης παιδαγωγικής θεωρίας και της διδακτικής, στα οποία βασιστήκαμε για τη δημιουργία και την ανάπτυξη των σχεδίων διδασκαλίας μας. Πιο συγκεκριμένα αναφερόμαστε στα όσα βρήκαμε από τη βιβλιογραφική μας επισκόπηση σχετικά με τη δημιουργία των αναλυτικών προγραμμάτων, τη διατύπωση των διδακτικών στόχων, την επιλογή των περιεχομένων διδασκαλίας, των διδακτικών μεθόδων, της πορείας διδασκαλίας και των κοινωνικών και διδακτικών μορφών διδασκαλίας. Επίσης κάνουμε εκτενή αναφορά στην επιλογή των διδακτικών μέσων και των διδακτικών υλικών με τα οποία ασχοληθήκαμε ιδιαίτερα σε αυτή την έρευνα, και τέλος στην αξιολόγηση της διδασκαλίας.

◆ **Τεχνολογία και εκπαίδευση**. Σ' αυτό το κεφάλαιο, παρουσιάζουμε τους τρόπους με τους οποίους έχει εισαχθεί η χρήση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας (ΤΠΕ) στη διδακτική πρακτική και τα μοντέλα που χρησιμοποιήθηκαν για αυτή την ένταξη. Επίσης συζητούμε την ανάγκη που οδηγεί την αξιοποίηση των ΤΠΕ στις σχολικές τάξεις της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, αλλά και τα εμπόδια και τους περιορισμούς που υπάρχουν. Παρουσιάζουμε σύντομα την κατάσταση που επικρατεί σήμερα στα ελληνικά σχολεία σε σχέση με τη χρήση των ΤΠΕ και το κεφάλαιο κλείνει με μια παρουσίαση

των κατηγοριών των εκπαιδευτικών λογισμικών που μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τους εκπαιδευτικούς για τη διδασκαλία τους.

◆ **Μεθοδολογία**, εδώ εμπεριέχεται το κεφάλαιο της μεθοδολογίας που χρησιμοποιήσαμε στο μέρος της έρευνάς μας, το οποίο αφορούσε τους στόχους της έρευνας, την επιλογή της ερευνητικής μεθόδου, των ερευνητικών εργαλείων και του δείγματος, των βασικών αξόνων βάσει των οποίων θέσαμε τα ερευνητικά ερωτήματα, καθώς και τις δυσκολίες που συναντήσαμε.

◆ **Παρουσίαση-Ανάλυση-Αποτελεσμάτων**, στο κεφάλαιο αυτό κάνουμε αρχικά μια σύντομη περιγραφή του δείγματος και στη συνέχεια των σχεδίων διδασκαλίας για τα οποία έγινε η έρευνα. Ακολουθεί μια αναλυτική παρουσίαση των αποτελεσμάτων για κάθε σχέδιο διδασκαλίας χωριστά, ανά ερευνητικό άξονα, όπως αυτοί είχαν καθοριστεί κατά την επιλογή των ερευνητικών εργαλείων.

◆ **Συμπεράσματα**. Τελειώνοντας, η παρούσα ερευνητική παρουσίαση κλείνει με τα συμπεράσματα στα οποία καταλήξαμε, μετά την αποδελτίωση των αποτελεσμάτων και σε σχέση πάντα με τα αρχικά ερωτήματα που θέσαμε.

◆ **Παράρτημα**. Η παρουσίαση της εργασίας συμπληρώνεται από το παράρτημα, στο οποίο γίνεται αναλυτική παρουσίαση των Σχεδίων Διδασκαλίας που δημιουργήσαμε, καθώς και ορισμένων χαρακτηριστικών παραδειγμάτων από τις συνεντεύξεις που πήραμε από γονείς και εκπαιδευτικούς.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	9
ΣΥΝΟΨΗ.....	10
ΛΙΣΤΑ ΠΙΝΑΚΩΝ.....	16
A. ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	19
B. ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ.....	23
I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	24
II. ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ.....	28
III. Η ΔΙΑΤΥΠΩΣΗ ΤΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΣΤΟΧΩΝ.....	31
IV. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ.....	39
V. ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ.....	41
VI. ΠΟΡΕΙΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ.....	43
VII. ΜΟΡΦΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ.....	46
Κοινωνικές Μορφές Διδασκαλίας.....	46
Διδακτικές Μορφές Διδασκαλίας.....	48
VIII. ΕΠΙΛΟΓΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΥΛΙΚΩΝ.....	51
IX. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΩΡΙΑΙΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ.....	55
Γ. ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ.....	59
I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ- ΤΑ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΑ ΜΕΣΑ.....	60
II. ΤΡΟΠΟΙ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ ΤΩΝ ΤΠΕ ΣΤΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ – ΜΟΝΤΕΛΑ ΕΝΤΑΞΗΣ ΤΟΥΣ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ.....	62
III. Η ΑΝΑΓΚΗ ΕΝΤΑΞΗΣ ΤΩΝ Τ.Π.Ε ΣΤΗΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΡΑΞΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΕΜΠΟΔΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ.....	66
IV. Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ.....	69
Οι ΤΠΕ στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση.....	69
Οι ΤΠΕ στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση.....	70
Εξοπλισμός.....	70
Επιμόρφωση εκπαιδευτικών στις ΤΠΕ και προγράμματα δράσης.....	71
Πρόγραμμα σπουδών και σχολικά εγχειρίδια.....	73
V. ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΛΟΓΙΣΜΙΚΩΝ.....	74

Δ. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	83
I. ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	84
II. ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ.....	85
III. ΔΕΙΓΜΑ.....	87
IV. ΗΜΙΔΟΜΗΜΕΝΗ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ.....	90
 Ε. ΑΝΑΛΥΣΗ –ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ.....	97
I. ΓΕΝΙΚΑ ΣΧΟΛΙΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ.....	98
II. ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΜΕ ΘΕΜΑ: ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΔΟΜΗΣ ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ.....	102
III. ΑΝΑΛΥΣΗ -ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΜΕ ΘΕΜΑ ΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΔΟΜΗΣ ΤΩΝ ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ	105
Α΄ Ενότητα: Γνώμες και Απόψεις των Ερωτηθέντων για το Σκοπό και τη Λειτουργία του Σχολείου	105
Β΄ Ενότητα: Γνώμες και Απόψεις των Ερωτηθέντων για το Σχέδιο Διδασκαλίας με θέμα τη Διδασκαλία της Δομής των Αφηγηματικών Κειμένων	110
Γ΄ Ενότητα: Γνώμες και Απόψεις των Ερωτηθέντων για τη Χρήση και τη Διδακτική Αξιοποίηση της Τεχνολογίας στο Σχολείο	115
Δ΄ Ενότητα: Γνώμες και Απόψεις των Ερωτηθέντων για την Αξιοποίηση της Τεχνολογίας στο Σχέδιο Μαθήματος για τη Διδασκαλία της Δομής των Αφηγηματικών Κειμένων.....	116
IV. ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΜΕ ΘΕΜΑ: ΤΟ ΝΕΡΟ ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	120
V. ΑΝΑΛΥΣΗ – ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΑΠΟ ΤΙΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΜΕ ΘΕΜΑ ΤΟ ΝΕΡΟ.....	122
Α΄ Ενότητα: Γνώμες και Απόψεις των Ερωτηθέντων για το Σκοπό και τη Λειτουργία του Σχολείου	122
Β΄ Ενότητα: Γνώμες και Απόψεις των Ερωτηθέντων για το Σχέδιο Διδασκαλίας με θέμα το Νερό	123
Γ΄ Ενότητα: Γνώμες και Απόψεις των Ερωτηθέντων για τη Χρήση και τη Διδακτική Αξιοποίηση της Τεχνολογίας στο Σχολείο	125
Δ΄ Ενότητα: Γνώμες και Απόψεις των Ερωτηθέντων για την Αξιοποίηση της Τεχνολογίας στο Σχέδιο Διδασκαλίας με θέμα το Νερό	126
VI. ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΣΧΕΔΙΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΜΕ ΘΕΜΑ ΤΗ ΓΕΝΟΚΤΟΝΙΑ.....	128

VII. ΑΝΑΛΥΣΗ- ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΓΕΝΟΚΤΟΝΙΑ.....	131
Α΄ Ενότητα: Γνώμες και Απόψεις των Ερωτηθέντων για το Σκοπό και τη Λειτουργία του Σχολείου	131
Β΄ Ενότητα: Γνώμες και Απόψεις των Ερωτηθέντων για το Σχέδιο Διδασκαλίας με θέμα τη Γενοκτονία.....	137
Γ΄ Ενότητα: Γνώμες και Απόψεις των Ερωτηθέντων για τη Χρήση και τη Διδακτική Αξιοποίηση της Τεχνολογίας στο Σχολείο	143
Δ΄ Ενότητα: Γνώμες και Απόψεις των Ερωτηθέντων για την Αξιοποίηση της Τεχνολογίας στο Σχέδιο Μαθήματος για τη Γενοκτονία.....	146
VIII. ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΜΕ ΘΕΜΑ ΤΗΝ ΕΞΑΦΑΝΙΣΗ ΤΩΝ ΖΩΩΝ	148
IX. ΑΝΑΛΥΣΗ -ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΑΦΑΝΙΣΗ ΤΩΝ ΖΩΩΝ.....	150
Α΄ Ενότητα: Γνώμες και Απόψεις των Ερωτηθέντων για το Σκοπό και τη Λειτουργία του Σχολείου	150
Β΄ Ενότητα: Γνώμες και Απόψεις των Ερωτηθέντων για το Σχέδιο Διδασκαλίας με θέμα την Εξαφάνιση των Ζώων.....	153
Γ΄ Ενότητα: Γνώμες και Απόψεις των Ερωτηθέντων για τη Χρήση και τη Διδακτική Αξιοποίηση της Τεχνολογίας στο Σχολείο	155
Δ΄ Ενότητα: Γνώμες και Απόψεις των Ερωτηθέντων για την Αξιοποίηση της Τεχνολογίας στο Σχέδιο Μαθήματος για την Εξαφάνιση των Ζώων	156
X. ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΣΧΕΔΙΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΜΕ ΘΕΜΑ ΤΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ.....	158
XI. ΑΝΑΛΥΣΗ -ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΜΕ ΘΕΜΑ ΤΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	160
Α΄ Ενότητα: Γνώμες και Απόψεις των Ερωτηθέντων για το Σκοπό και τη Λειτουργία του Σχολείου	160
Β΄ Ενότητα: Γνώμες και Απόψεις των Ερωτηθέντων για το Σχέδιο Διδασκαλίας με θέμα τα Γεωγραφικά Διαμερίσματα της Ελλάδας	164
Γ΄ Ενότητα: Γνώμες και Απόψεις των Ερωτηθέντων για τη Χρήση και τη Διδακτική Αξιοποίηση της Τεχνολογίας στο Σχολείο	167
Δ΄ Ενότητα: Γνώμες και Απόψεις των Ερωτηθέντων για την Αξιοποίηση της Τεχνολογίας στο Σχέδιο Μαθήματος για τα Γεωγραφικά Διαμερίσματα.....	168
XII. ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΣΧΕΔΙΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΜΕ ΘΕΜΑ: ΠΡΟΒΟΛΗ ΑΝΑΓΚΩΝ – ΜΗΝΥΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΩΣ ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΔΙΑΦΗΜΙΣΤΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ	170

XIII. ΑΝΑΛΥΣΗ -ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΜΕ ΘΕΜΑ ΤΗΝ ΠΡΟΒΟΛΗ ΑΝΑΓΚΩΝ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΜΕΣΩ ΤΟΥ ΔΙΑΦΗΜΙΣΤΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ.....	177
Α΄ Ενότητα: Γνώμες και Απόψεις των Ερωτηθέντων για το Σκοπό και τη Λειτουργία του Σχολείου	177
Β΄ Ενότητα: Γνώμες και Απόψεις των Ερωτηθέντων για το Σχέδιο Μαθήματος με θέμα την προβολή Αναγκών των Μαθητών μέσω του Διαφημιστικού Λόγου	182
Γ΄ Ενότητα: Γνώμες και Απόψεις των Ερωτηθέντων για τη Χρήση και τη Διδακτική Αξιοποίηση της Τεχνολογίας στο Σχολείο	187
Δ΄ Ενότητα: Γνώμες και Απόψεις των Ερωτηθέντων για την Αξιοποίηση της Τεχνολογίας στο Σχέδιο Μαθήματος με θέμα την προβολή Αναγκών των Μαθητών μέσω του Διαφημιστικού Λόγου	189
XIV. ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΣΧΕΔΙΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΜΕ ΘΕΜΑ ΤΗ ΡΥΠΑΝΣΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ.....	193
XV. ΑΝΑΛΥΣΗ -ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΜΕ ΘΕΜΑ ΤΗ ΡΥΠΑΝΣΗ ΣΤΗ ΜΕΛΕΤΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ...196	
Α΄ Ενότητα: Γνώμες και Απόψεις των Ερωτηθέντων για το Σκοπό και τη Λειτουργία του Σχολείου	196
Β΄ Ενότητα: Γνώμες και Απόψεις των Ερωτηθέντων για το Σχέδιο Μαθήματος με θέμα τη Ρύπανση	201
Γ΄ Ενότητα: Γνώμες και Απόψεις των Ερωτηθέντων για τη Χρήση και τη Διδακτική Αξιοποίηση της Τεχνολογίας στο Σχολείο	206
Δ΄ Ενότητα: Γνώμες και Απόψεις των Ερωτηθέντων για την Αξιοποίηση της Τεχνολογίας στο Σχέδιο Μαθήματος για τη Ρύπανση.....	207
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	211
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	221
ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ.....	222
ΑΛΛΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	223
ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ	228

Λίστα Πινάκων

- ΠΙΝΑΚΑΣ 1. BLOOM: ΣΤΟΧΟΤΑΞΙΝΟΜΙΑ ΓΝΩΣΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ
- ΠΙΝΑΚΑΣ 2. ΣΤΟΧΟΤΑΞΙΝΟΜΙΑ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ
- ΠΙΝΑΚΑΣ 3.ΟΙ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΩΝ ΛΟΓΙΣΜΙΚΩΝ
- ΠΙΝΑΚΑΣ 4. ΟΙ ΠΕΝΤΕ ΒΑΣΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΛΟΓΙΣΜΙΚΟΥ
- ΠΙΝΑΚΑΣ 5. ΦΥΛΟ ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΗΡΕΣΙΑ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ
- ΠΙΝΑΚΑΣ 6. ΣΠΟΥΔΕΣ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ
- ΠΙΝΑΚΑΣ 7. ΣΧΕΣΗ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕ ΤΗΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ
- ΠΙΝΑΚΑΣ 8. ΦΥΛΟ ΚΑΙ ΣΠΟΥΔΕΣ ΤΩΝ ΓΟΝΕΩΝ
- ΠΙΝΑΚΑΣ 9. ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ ΚΑΙ ΣΧΕΣΗ ΤΩΝ ΓΟΝΕΩΝ ΜΕ ΤΗΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ
- ΠΙΝΑΚΑΣ 10. ΣΧΕΣΕΙΣ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΩΝ ΔΡΑΣΗΣ

Α. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Εισαγωγή

Το βασικό προβληματισμό της συγκεκριμένης ερευνητικής εργασίας αποτέλεσε η προσδοκία μας ότι η τεχνολογία και τα νέα διδακτικά μέσα που αυτή διαθέτει στο σχολείο, είναι δυνατόν να συμβάλουν στη βελτίωση της διδακτικής πράξης και γενικότερα του εκπαιδευτικού έργου. Αυτή η προσδοκία μας ήταν και μία από τις βασικές υποθέσεις που κάναμε, αν δηλαδή με την αξιοποίηση της τεχνολογίας θα επιτευχθεί μία τέτοια αλλαγή, τι είδους αλλαγή θα είναι αυτή και ποια η συμμετοχή των διδακτικών μέσων σε αυτή.

Κατά τον προβληματισμό μας αυτό θέσαμε επιμέρους ερωτήματα, όπως τι είδους τεχνολογικά μέσα μπορεί κανείς να χρησιμοποιήσει κατά τη διδασκαλία, ποιος είναι ο καλύτερος τρόπος για να τα αξιοποιήσει ο εκπαιδευτικός στην τάξη, αν επηρεάζουν τη σχέση των εκπαιδευτικών μεταξύ τους, αλλά και με τους μαθητές και τέλος αν η χρήση τους βελτιώνει τα διδακτικά αποτελέσματα και γενικότερα το έργο του σχολείου.

Εμείς λοιπόν, ως μάχιμοι εκπαιδευτικοί της πράξης, κατά τον προβληματισμό μας αυτόν θεωρήσαμε ότι αυτό που μπορούμε να κάνουμε είναι να εξετάσουμε τη χρήση και την αξιοποίηση της τεχνολογίας μέσα στη σχολική τάξη. Έτσι, αφού προσεγγίσαμε αρχικά το θέμα βιβλιογραφικά, στη συνέχεια καταλήξαμε στη διαμόρφωση ολοκληρωμένων και συστηματικών σχεδίων διδασκαλίας, επιστημονικά σχεδιασμένων και στηριγμένων στη θεωρία και τη διδακτική πράξη, λαμβάνοντας πάντα υπόψη μας τους ασφυκτικούς περιορισμούς που θέτει το Αναλυτικό Πρόγραμμα στις όποιες πιθανές καινοτόμες προσπάθειες. Στα σχέδια αυτά επιχειρήσαμε να χρησιμοποιήσουμε σύγχρονα τεχνολογικά μέσα, εντάσσοντας οργανικά τη χρήση και τη διδακτική αξιοποίηση της τεχνολογίας και προσδοκώντας, σύμφωνα με τη σύγχρονη βιβλιογραφία, και τα αντίστοιχα διδακτικά οφέλη.

Στη βάση των παραπάνω συλλογισμών κατά την ερευνητική αυτή εργασία επικεντρωθήκαμε στα εξής:

Στο σχεδιασμό σχεδίων μαθήματος με οργανωμένο και συστηματικό τρόπο.

Στην καλύτερη διδακτική αξιοποίηση και χρήση των σύγχρονων τεχνολογικών διδακτικών μέσων.

Στην πολύπλευρη κριτική αποτίμηση και στην αξιολόγηση των σχεδίων μαθήματος. Πιο συγκεκριμένα στη διερεύνηση της σχέσης

τους με τους σκοπούς του σχολείου, όπως αυτοί ορίζονται από τους επίσημους νόμους και τα αναλυτικά προγράμματα, αλλά και σε σχέση με τις προσδοκίες των ανθρώπων, που είναι συμμετέτοχοι της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Ακόμη στη διερεύνηση της σχέσης τους με το κοινωνικό περιβάλλον και τις ανάγκες των παιδιών και με τις επαγγελματικές δεξιότητες των δασκάλων.

Για την κριτική λοιπόν αποτίμηση των σχεδίων διδασκαλίας μας, απευθυνθήκαμε σε εκπαιδευτικούς και γονείς, δύο από τις σημαντικότερες ομάδες υποκειμένων που επηρεάζουν το εκπαιδευτικό έργο του σχολείου, αλλά παράλληλα είναι και αποδέκτες του.

Ποιες σχέσεις αναπτύσσονται μεταξύ των υποκείμενων που δρουν, επηρεάζουν, καθορίζουν και δεσμεύουν τη διδασκαλία, πιστεύουμε πως θα φανεί μέσα από την έρευνα που κάναμε και θα σας παρουσιάσουμε στη συνέχεια.

Ποιες σχέσεις αναπτύσσονται μεταξύ των υποκείμενων που δρουν, επηρεάζουν, καθορίζουν και δεσμεύουν τη διδασκαλία, πιστεύουμε πως θα φανεί μέσα από την έρευνα που κάναμε και θα σας παρουσιάσουμε στη συνέχεια.

Β. ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Οι δάσκαλοι και οι δασκάλες, που αποτελέσαμε την ερευνητική ομάδα της παρούσας εργασίας, επιλέξαμε ως βασικό στόχο της έρευνάς μας τη δημιουργία σχεδίων διδασκαλίας με οργανωμένο και συστηματικό τρόπο, με την κατάλληλη επιλογή τεχνολογικών διδακτικών μέσων, οργανικά ενταγμένων σε αυτά, και στη συνέχεια την αξιολόγηση αυτών των διδακτικών σχεδιασμών και την κριτική αποτίμησή τους.

Κατά τη διαδικασία λοιπόν της δημιουργίας των σχεδίων διδασκαλίας μας αναζητήσαμε στη βιβλιογραφία όλα αυτά τα στοιχεία που ήταν αναγκαία για το διδακτικό σχεδιασμό, ο οποίος κρίνεται απαραίτητος στο εκπαιδευτικό έργο για πολλούς λόγους. Ειδικότερα, ο οργανωμένος σχεδιασμός της διδασκαλίας είναι χρήσιμος για τους εξής λόγους:

- «Για το αίσθημα ασφάλειας και αυτοπεποίθησης που παρέχει στον εκπαιδευτικό που πρόκειται να διδάξει ένα συγκεκριμένο μάθημα.
- Για την πρόβλεψη και έγκαιρη πρόληψη προβλημάτων που πιθανόν να ανακύψουν κατά τη διδασκαλία.
- Δίνεται η δυνατότητα για την καλύτερη επιλογή και προετοιμασία του διδακτικού υλικού και των μέσων της διδασκαλίας.
- Συμβάλλει στην οικονομία του διδακτικού χρόνου.
- Δίνει τη δυνατότητα για αντικειμενικότερη αξιολόγηση της διδασκαλίας.
- Ο εκπαιδευτικός έχει τη δυνατότητα να μελετήσει βαθύτερα το θέμα του και να αξιοποιήσει τις μορφωτικές δυνατότητες που του παρέχει.» (Ντρενογιάννη, Πριμεράκης, 2007:1)

Ο διδακτικός σχεδιασμός είναι μια πολύπλοκη και συχνά χρονοβόρα διαδικασία. Είναι συστηματική, οργανωμένη και ο εκπαιδευτικός¹ καλείται να πάρει μια σειρά αποφάσεις και να κάνει συνειδητές επιλογές για να πετύχει το καλύτερο μορφωτικό αποτέλεσμα για τους μαθητές της τάξης του.

1. Η επιλογή του αρσενικού γένους γίνεται μόνο για λόγους οικονομίας. Σαφώς στα σχόλιά μας και στις αναφορές μας συμπεριλαμβάνουμε και τις γυναίκες.

Οι επιλογές αυτές σχετίζονται με μια σειρά ζητήματα, όπως τα περιεχόμενα διδασκαλίας και τη φύση των διαφόρων γνωστικών αντικειμένων, τις γνωστικές και ψυχολογικές προϋποθέσεις που αφορούν τους μαθητές, αλλά και τις ιδιαίτερες κοινωνικές και πολιτιστικές συνθήκες του περιβάλλοντος, στο οποίο ζουν. Ακόμη έχουν σχέση με τους στόχους μάθησης, τις διδακτικές μεθόδους και τέλος την αξιολόγηση της διδασκαλίας.

Η καταγραφή των παραπάνω στοιχείων και η σύνθεσή τους θα αποτελέσουν το σχέδιο διδασκαλίας που στη συνέχεια ο εκπαιδευτικός μπορεί να εφαρμόσει στην τάξη.

Είναι φανερό ότι η διαδικασία αυτή, όπως περιγράφηκε παραπάνω, είναι μια διαδικασία δυναμική, που συχνά δεν ακολουθεί μια συγκεκριμένη σειρά. Η αλλαγή οποιουδήποτε στοιχείου στο επίπεδο των αποφάσεων μπορεί να οδηγήσει και σε διαφορετικά αποτελέσματα. Επίσης ίδιες αποφάσεις μπορούν να οδηγήσουν στη μια περίπτωση σε επιτυχία του έργου και στην άλλη σε αποτυχία, εφόσον δεν έγιναν οι κατάλληλες επιλογές για τις συγκεκριμένες συνθήκες.

Δεν υπάρχει συγκεκριμένη και προκαθορισμένη σειρά στη λήψη των διαφόρων αποφάσεων που πρέπει να πάρει ο εκπαιδευτικός για τη διδασκαλία του, το αποτέλεσμα όμως της διαδικασίας πρέπει να είναι ένα σχέδιο συνεπές, οργανωμένο με τέτοιο τρόπο, ώστε να λαμβάνει υπόψη πλήθος παραγόντων που μπορεί να επηρεάσουν τη διδασκαλία με σκοπό φυσικά να προωθήσει τη μάθηση.

Έτσι λοιπόν τα μέλη της ερευνητικής ομάδας, αφού κάναμε μια επισκόπηση των νέων βιβλίων που διδάσκονται στο δημοτικό σχολείο, επιλέξαμε το περιεχόμενο της διδασκαλίας μας και στη συνέχεια προχωρήσαμε στο σχεδιασμό των διδασκαλιών με μια διαδικασία, που σε καμία περίπτωση δεν ήταν γραμμική, διαβάζοντας πάντα τις αντίστοιχες θεωρίες, λαμβάνοντας υπόψη διάφορες προϋποθέσεις και παίρνοντας αντίστοιχες αποφάσεις για μια σειρά πραγμάτων.

Έτσι πιο αναλυτικά η διαδικασία που κατά βάση ακολουθήσαμε ήταν η εξής:

- Επιλέξαμε το περιεχόμενο της διδασκαλίας που είχαμε σκοπό να διδάξουμε.
- Μελετήσαμε τους σκοπούς και τους στόχους των αναλυτικών προγραμμάτων και αποφασίσαμε σε ποιο βαθμό θα αξιοποιήσουμε κάποιους από αυτούς και ποιους, για τη διδασκαλία των αντίστοιχων μαθημάτων.
- Σε κάποιες περιπτώσεις επιχειρήθηκε και ανίχνευση των αναγκών των μαθητών και με βάση αυτές έγινε η επιλογή στόχων και περιεχομένου διδασκαλίας.

- Μελετήσαμε τις γνωστότερες στοχοταξινομίες και τις διαδικασίες συγκεκριμενοποίησης των σκοπών σε στόχους που προτείνουν, καθώς και τις διάφορες κριτικές που δέχθηκαν αυτές και τις λάβαμε υπόψη.
- Καθορίσαμε τις προϋποθέσεις της διδασκαλίας, που αφορούν:
 - ο τη φύση του γνωστικού αντικειμένου που θέλαμε να διδάξουμε.
 - ο τις πρότερες γνώσεις των μαθητών για το θέμα, αλλά και τις δυνατότητές τους, ανάλογα με την ηλικία τους. Σε αυτό το σημείο έχουμε να παρατηρήσουμε ότι ο σχεδιασμός των διδασκαλιών έγινε από δασκάλους, που κατά τη διαδικασία της έρευνας δε δίδασκαν σε τάξη. Εφόσον κάποιος θελήσει να εφαρμόσει στην πράξη τα σχέδια μαθήματος που δημιουργήθηκαν, είναι απαραίτητο να λάβει υπόψη του και τις προϋποθέσεις, τις προηγούμενες γνώσεις και τις ανάγκες των συγκεκριμένων μαθητών της τάξης του, προς τους οποίους θα απευθυνθεί.
- Προσπαθήσαμε να προβλέψουμε τις αναμενόμενες επιπτώσεις της διδασκαλίας με βάση τους στόχους που θέσαμε.
- Μελετήσαμε διάφορες μεθόδους διδασκαλίας, και επιλέξαμε ο καθένας την πιο κατάλληλη για το σχέδιό του.
- Καθορίσαμε την πορεία διδασκαλίας, αναπτύξαμε δηλαδή τις διδακτικο-μαθησιακές δραστηριότητες σε μια λογική σειρά, έτσι ώστε να οδηγούν στην κατάκτηση των διδακτικών στόχων.
- Μελετήσαμε τις διάφορες κοινωνικές μορφές της διδασκαλίας και επιλέξαμε αυτή ή αυτές που θα χρησιμοποιήσουμε στις δικές μας δραστηριότητες.
- Κάναμε το ίδιο και για τις διδακτικές μορφές της διδασκαλίας, επιλέγοντας αυτές που κρίναμε ως τις καταλληλότερες για την επιτυχία της διδασκαλίας
- Προγραμματίσαμε το χρόνο της διδασκαλίας και πώς αυτός θα επιμεριστεί σε διδακτικές ώρες.
- Επιλέξαμε αυτά που κρίναμε ως τα καταλληλότερα διδακτικά και τεχνολογικά μέσα και λογισμικά για τη στήριξη της διδασκαλίας μας.
- Τέλος επιλέξαμε τον τρόπο με τον οποίο θα γίνει η αξιολόγηση της διδασκαλίας.
- Στη συνέχεια θα ακολουθήσει μια σύντομη παρουσίαση των παραπάνω παραγόντων, έτσι όπως μελετήθηκαν μέσα από τη βιβλιογραφία, χρησιμοποιήθηκαν και αξιοποιήθηκαν από την ερευνητική ομάδα, χωρίς βέβαια να αποτελεί κύρια φιλοδοξία μας η λεπτομερής αναφορά και εμβάθυνση στις θεωρίες που αφορούν τον σχεδιασμό και την οργάνωση της διδασκαλίας. Από όσα αναφέραμε παραπάνω, είναι φανερό ότι για να σχεδιάσει ο εκπαιδευτικός τη διδασκαλία του και στη συνέχεια να την υλοποιήσει στην τάξη, θα πρέπει καταρχήν να είναι γνώστης των «παιδαγωγικών προθέσεων» (Τσιάκαλος, 2002:

77), δηλαδή των βασικών σκοπών και βασικών επιδιώξεων του οργανωμένου εκπαιδευτικού συστήματος, όπως αυτοί εκφράζονται μέσα από τα Αναλυτικά Προγράμματα.

II. ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

Οι παιδαγωγικές προθέσεις, δηλαδή οι σκοποί και οι επιδιώξεις του εκπαιδευτικού συστήματος, βρίσκονται κυρίως στο Σύνταγμα και στην εισαγωγή των βασικών εκπαιδευτικών νόμων κάθε χώρας. Είναι ιδιαίτερα γενικοί και διατυπωμένοι με τέτοιο τρόπο, ώστε να εκφράζουν τον τύπο του πολίτη που επιθυμεί να διαμορφώσει η συγκεκριμένη κοινωνία.

Έτσι στο ελληνικό Σύνταγμα ως ιδεώδες της εκπαίδευσης είναι η δημιουργία «ελεύθερου και υπεύθυνου πολίτη». Από αυτό το ιδεώδες της εκπαίδευσης απορρέει ο γενικός σκοπός της, που αναφέρεται στην αρχή του βασικού νόμου, που για την Ελλάδα είναι ο Νόμος-Πλαίσιο 1566/85 και ο οποίος καθορίζει ότι η εκπαίδευση θα πρέπει να επιδιώκει «την ολόπλευρη, αρμονική και ισόρροπη ανάπτυξη των δυνατοτήτων και ψυχοσωματικών δυνάμεων των μαθητών, ώστε ανεξάρτητα από φύλο και καταγωγή να έχουν τη δυνατότητα να εξελιχθούν σε ολοκληρωμένες προσωπικότητες και να ζήσουν δημιουργικά.»

«Πιο συγκεκριμένα για την πρωτοβάθμια εκπαίδευση αναφέρει ότι το δημοτικό σχολείο πρέπει να βοηθήσει τους μαθητές:

- Να διευρύνουν τις σχέσεις δημιουργικής δραστηριότητας με τα πράγματα, τις καταστάσεις και τα φαινόμενα που μελετούν.
- Να οικοδομήσουν τους μηχανισμούς αφομοίωσης της γνώσης.
- Να κατακτήσουν το περιεχόμενο των βασικών εννοιών, ώστε βαθμιαία να φτάσουν στην αφηρημένη σκέψη.
- Να αποκτήσουν τη δυνατότητα της ορθής χρήσης του γραπτού και προφορικού λόγου.
- Να εξοικειωθούν βαθμιαία με τις ηθικές, θρησκευτικές, εθνικές και ανθρωπιστικές αξίες, ώστε να τις οργανώσουν σε σύστημα αξιολογικό και
- Να καλλιεργήσουν το αισθητικό τους κριτήριο, ώστε να μπορούν να εκτιμούν τα έργα τέχνης και να δημιουργούν δικά τους καλλιτεχνήματα.» (Ματσαγούρας, 2004β: 195)

Η σημασία των αποφάσεων στο επίπεδο των παιδαγωγικών προθέσεων είναι ιδιαίτερα μεγάλη γιατί «κατά πόσο ένα εκπαιδευτικό σύστημα ανταποκρίνεται στις ανάγκες των ανθρώπων και της κοινωνίας εξαρτάται από την επιλογή και τη διατύπωση των σκοπών του.» (Τσιάκαλος, 2002: 79)

Από τις γενικές αυτές κατευθύνσεις στη συνέχεια πηγάζει η ανάγκη της επιλογής συγκεκριμένου περιεχομένου διδασκαλίας, το οποίο κατά τη διάρκεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας θα εξελίσσεται με τέτοιο τρόπο ώστε να υπηρετεί την

υλοποίηση της παιδαγωγικής πρότασης. Κατά τη διαδικασία αυτή λαμβάνονται σημαντικές αποφάσεις σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο θα επιχειρηθεί να μετατραπεί η παιδαγωγική πρόθεση σε περιεχόμενο διδασκαλίας, η οποία θα προκύπτει λογικά από το γενικό σκοπό, δε θα αποτελεί όμως το μοναδικό δρόμο για τη διδακτική υλοποίηση. Έτσι λοιπόν οι γενικές κατευθύνσεις του δημοτικού σχολείου εξειδικεύονται και οργανώνονται με συστηματικό τρόπο στο Αναλυτικό Πρόγραμμα.

Το ζήτημα των σκοπών της εκπαίδευσης και της ανάλυσης και συγκεκριμενοποίησης αυτών των σκοπών σε περιεχόμενα διδασκαλίας και σε στόχους μάθησης εφαρμόσιμους στην τάξη, είναι ένα ζήτημα πολύπλοκο και κατά τη διερεύνησή του οι θεωρητικοί της εκπαίδευσης έχουν θέσει ορισμένα κρίσιμα ερωτήματα, μερικά από τα οποία είναι:

- I. Με ποια κριτήρια καθορίζονται οι γενικοί σκοποί της εκπαίδευσης;
- II. Είναι δυνατόν οι πολυποίκιλοι και συχνά αντιφατικοί σκοποί, που φιλοδοξεί να υπηρετήσει το εκπαιδευτικό σύστημα να αποτελέσουν ένα ενιαίο, συγκροτημένο σύστημα σκοπών, χωρίς κενά και αντιφάσεις;
- III. Με ποια διδακτικά μέσα και κάτω από ποιες συνθήκες μπορούν οι σκοποί να πραγματοποιηθούν;

Βασικά ερωτήματα που θέτονται και πρέπει να απαντηθούν είναι ποιος διατυπώνει τους σκοπούς και τι εξυπηρετούν αυτοί. Την κοινωνική αναπαραγωγή, τη συντήρηση του κοινωνικο-οικονομικού και πολιτισμικού γίγνεσθαι, την αυτοπραγμάτωση και ατομική ολοκλήρωση του ανθρώπου ή την κοινωνική ανασυγκρότηση; Οι εξειδικευμένοι στόχοι ποιο ρόλο επιφυλάσσουν για τον εκπαιδευτικό; Η επίτευξη των εξειδικευμένων στόχων της κάθε διδακτικής ενότητας όντως υπηρετεί τους γενικότερους διδακτικούς στόχους και τους απώτερους σκοπούς της εκπαίδευσης;

Είναι επίσης ευρύτερα γνωστό ότι τα αναλυτικά προγράμματα δε σχεδιάζονται απαραίτητα με βάση μία κλειστή και προδιαγεγραμμένη διαδικασία, παρόμοια με αυτή που περιγράφηκε παραπάνω. Αντίθετα, τόσο σε επίπεδο διαδικασίας, όσο και σε επίπεδο τελικού αποτελέσματος οι διαφοροποιήσεις είναι πολλές και ποικίλες.

Για παράδειγμα, σύμφωνα με μία κοινά αποδεκτή και συχνά υποστηριζόμενη άποψη, τα αναλυτικά προγράμματα χωρίζονται σε δύο μεγάλες κατηγορίες: στα κλειστά αναλυτικά προγράμματα και στα ανοιχτά αναλυτικά προγράμματα ανάλογα

με το βαθμό της αυτονομίας που δίνεται στον εκπαιδευτικό ώστε να συμμετέχει στη διαδικασία συγκεκριμενοποίησης των στόχων του αναλυτικού προγράμματος και να επιλέγει ο ίδιος τους ειδικούς στόχους που θα εφαρμόσει στην τάξη του για τους μαθητές του, λαμβάνοντας υπόψη τα συγκεκριμένα ενδιαφέροντα και τις μαθησιακές τους ανάγκες.

Ωστόσο στο ελληνικό δημοτικό σχολείο οι γενικοί σκοποί, οι ειδικοί σκοποί, οι στόχοι, τα περιεχόμενα και στοιχεία της διδακτικής μεθοδολογίας έχουν προκαθορισθεί στο περιεχόμενο των ΑΠ, τα οποία δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και με βάση αυτά στη συνέχεια το ΥΠΕΠΘ και το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο προκηρύσσουν τη συγγραφή των σχολικών εγχειριδίων. Τα σχολικά εγχειρίδια, που είναι μοναδικά για κάθε μάθημα, συμπεριλαμβάνουν και ένα Βιβλίο για το Δάσκαλο, όπου περιγράφονται με ακρίβεια και οι ειδικοί στόχοι της κάθε ωριαίας διδασκαλίας και συγκεκριμένες οδηγίες για τον τρόπο της εφαρμογής της.

Με αυτά λοιπόν τα δεδομένα θεωρούμε ότι το αναλυτικό πρόγραμμα του ελληνικού σχολείου είναι ιδιαίτερα κλειστό και συγκεντρωτικό, περιορίζοντας τη δυνατότητα του κάθε σχολείου και του κάθε εκπαιδευτικού να έχει λόγο στη μόρφωση των μαθητών της τάξης του, μη μπορώντας να προσαρμόζει τις επιλογές του στις δυνατότητες και τις μαθησιακές ανάγκες των μαθητών της συγκεκριμένης μικρής κοινωνίας στην οποία λειτουργεί. (Ματσαγγούρας, 2004β: 199-200)

Την ίδια στιγμή όμως, που συζητούνται και αναλύονται τα παραπάνω θέματα στους ακαδημαϊκούς κύκλους, οι εκπαιδευτικοί της πράξης, λαμβάνοντάς τα βέβαια υπόψη, συνθέτουν τη δική τους προσωπική θεωρία της διδασκαλίας και δημιουργούν τη δική τους πρακτική, προσπαθώντας να επιτελέσουν το έργο τους και να ανταποκριθούν στις μαθησιακές ανάγκες των μαθητών τους.

Εμείς επιχειρώντας να κάνουμε τη δική μας πρόταση για το ρόλο του σχολείου και των εκπαιδευτικών και λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, αποφασίσαμε στα σχέδια διδασκαλίας που δημιουργήσαμε για τις ανάγκες αυτής της έρευνας, ο καθένας από μας, στο μέτρο του εφικτού, να αναπτύξει και να συγκεκριμενοποιήσει στο σχέδιο διδασκαλίας του τους δικούς του στόχους, μην παραβλέποντας όμως και τους περιορισμούς που θέτει η ελληνική εκπαιδευτική πραγματικότητα και το πλαίσιο λειτουργίας του ελληνικού δημοτικού σχολείου.

III. Η ΔΙΑΤΥΠΩΣΗ ΤΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΣΤΟΧΩΝ

Κατά την προσπάθειά μας να διατυπώσουμε, να εκφράσουμε και να καταγράψουμε τους δικούς μας στόχους ανατρέξαμε σε μοντέλα διατύπωσης γενικών σκοπών και στόχων, όπως έχουν διαμορφωθεί και συζητηθεί στη βιβλιογραφία και τα λάβαμε υπόψη μας.

Ένα από τα κυρίαρχα μοντέλα διατύπωσης διδακτικών στόχων είναι το μοντέλο των αντικειμενικών στόχων, κύριος εκπρόσωπος του οποίου είναι ο Mager. Το μοντέλο των αντικειμενικών στόχων αποτελεί μια προσπάθεια ορθολογικής οργάνωσης του σχολείου και εφαρμογής της τεχνοκρατικής αντίληψης για τη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας της εκπαίδευσης.

Ο Mager θεωρεί αναγκαίο οι διδακτικοί στόχοι να αναφέρονται με συγκεκριμένο τρόπο, ο οποίος να προσδιορίζει τη συγκεκριμένη, παρατηρήσιμη και μετρήσιμη συμπεριφορά που πρέπει να επιδείξουν οι μαθητές, εφόσον μεσολαβήσει η μάθηση. Επίσης θεωρεί απαραίτητο να υπάρχουν προκαθορισμένα κριτήρια μέτρησης της επίτευξης των συγκεκριμένων στόχων καθώς και να προκαθοριστούν οι συνθήκες κάτω από τις οποίες αυτοί είναι δυνατόν να επιτευχθούν.

Το μοντέλο του Mager βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στην συμπεριφοριστική θεωρία για τη μάθηση, η οποία δίνει ιδιαίτερη σημασία στην αλλαγή της συμπεριφοράς του μαθητή ως αποτέλεσμα της άσκησης ή της μαθησιακής εμπειρίας. (Κολιάδης 1996, Τ.Α': 200)

Η εφαρμογή του μοντέλου που πρότείνει ο Mager για τη διατύπωση των διδακτικών στόχων, βοηθά τον εκπαιδευτικό να διασφαλίσει την αποτελεσματικότητα της διδασκαλίας του και τον διευκολύνει στην οργάνωση, τη διεξαγωγή και την αξιολόγησή της. (Ματσαγγούρας, 2004α: 201)

Η προσπάθεια διάφορων παιδαγωγών να ταξινομήσουν τους διδακτικούς αντικειμενικούς στόχους σε ενιαίο σύστημα οδήγησε στην ανάπτυξη διαφόρων στοχοταξινομιών. Οι στοχοταξινομίες ορίζονται ως «ιεραρχικά συστήματα τα οποία χρησιμοποιούνται για την περιγραφή και κατάταξη των δραστηριοτήτων και των προϊόντων της μάθησης». (Ματσαγγούρας, 2004, Τ.Α': 201)

Οι πιο γνωστές στοχοταξινομίες είναι του Bloom και του Gagné και μπορούν να αξιοποιηθούν για την ανάλυση των γενικών σκοπών των αναλυτικών προγραμμάτων σε ειδικούς διδακτικούς στόχους, μετρήσιμους και παρατηρήσιμους,

οι οποίοι περιγράφουν με ακρίβεια την αναμενόμενη συμπεριφορά των μαθητών, εφόσον συντελεστεί η μάθηση.

Ο Bloom συνέταξε μαζί με τους συνεργάτες τους δύο στοχοταξινομίες, τη γνωστική και τη συναισθηματική. Ονόμασε και μια τρίτη, την ψυχοκινητική, για την οποία άλλοι παιδαγωγοί αργότερα διατύπωσαν στόχους. Αρχικά διατυπώθηκε η ταξινομία του γνωστικού τομέα (Bloom & Krathwohl) και αργότερα η ταξινομία του συναισθηματικού τομέα (Bloom & Masia).

Σύμφωνα με τη γνωστική ταξινομία, που παρουσιάζει ο Πίνακας 1, η μάθηση κλιμακώνεται σε έξι διαφορετικά επίπεδα, τα οποία ο Bloom και οι συνεργάτες του τα ιεραρχούν ξεκινώντας από το κατώτερο και προχωρώντας προς το ανώτερο.

Κατά τον προγραμματισμό της διδασκαλίας του ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να επιλέξει απλούς γνωστικούς στόχους και να τους συνδυάσει με στόχους κατανόησης και εφαρμογής. Αυτά τα τρία επίπεδα αποτελούν τα «κατώτερα» επίπεδα των γνωστικών στόχων. Προφανώς η διδασκαλία δε θα πρέπει να περιορίζεται μόνο σε αυτά, αλλά να επιδιώκει και ανώτερους γνωστικούς στόχους, ανάλυσης, σύνθεσης και αξιολόγησης, ώστε να υλοποιούνται οι σκοποί του αναλυτικού προγράμματος.

Η γνωστική ταξινομία του Bloom είχε μεγάλη απήχηση και εφαρμογή στη διδακτική πράξη κατά τη διατύπωση των διδακτικών στόχων.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1 BLOOM: ΣΤΟΧΟΤΑΞΙΝΟΜΙΑ ΓΝΩΣΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ	
1. ΓΝΩΣΗ 1.1 Γνώση Συγκεκριμένων Στοιχείων 1.2 Γνώση Ορολογίας 1.3 Γνώση Συγκεκριμένων Στοιχείων 1.4 Γνώση των Τρόπων και Μέσων που επιτρέπουν τη Χρήση των Συγκεκριμένων Στοιχείων 1.5 Γνώση των Συμβάσεων 1.6 Γνώση των Τάσεων και Ακολουθιών 1.7 Γνώση Ταξινομήσεων και Κατηγοριών 1.8 Γνώση Κριτηρίων 1.9 Γνώση της Μεθοδολογίας 1.10 Γνώση των Καθολικών και Αφηρημένων σ' έναν Τομέα 1.11 Γνώση Αρχών και Γενικεύσεων 1.12 Γνώση Θεωριών και Δομών	
2. ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ 2.1 Μετάφραση 2.2 Ερμηνεία 2.3 Προέκταση	
3. ΕΦΑΡΜΟΓΗ	
4. ΑΝΑΛΥΣΗ 4.1 Ανάλυση των Στοιχείων 4.2 Ανάλυση των Σχέσεων 4.3 Ανάλυση Οργανωτικών Αρχών	
5. ΣΥΝΘΕΣΗ 5.1 Παραγωγή μιας Προσωπικής Επικοινωνίας 5.2 Παραγωγή ενός Σχεδίου ή Προτεινόμενο Σύνολο Εργασιών 5.3 Παραγωγή ενός Συνόλου Αφηρημένων Σχέσεων	
6. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ 6.1 Κρίσεις με Βάση Εσωτερικά Κριτήρια 6.2 Κρίσεις με Βάση Εξωτερικά Κριτήρια	

ΠΙΝΑΚΑΣ 2. ΣΤΟΧΟΤΑΞΙΝΟΜΙΑ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ (BLOOM & MASIA)
1. ΠΡΟΣΛΗΨΗ 1.1 Συνειδητοποίηση 1.2 Θέληση για πρόσληψη 1.3 Ελεγχόμενη ή επιλεγμένη προσοχή
2. ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΗ 2.1 Συγκατάθεση για ανταπόκριση 2.2 Θέληση για ανταπόκριση 2.3 Ικανοποίηση για την ανταπόκριση
3. ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΗ 3.1 Αποδοχή μιας Αξίας 3.2 Προτίμηση μιας Αξίας 3.3 Δέσμευση
4. ΟΡΓΑΝΩΣΗ 4.1 Σχηματισμός της έννοιας μιας Αξίας 4.2 Οργάνωση ενός Συστήματος Αξιών
5. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ ΑΠΟ ΜΙΑ ΑΞΙΑ Ή ΠΛΕΓΜΑ ΑΞΙΩΝ 5.1 Τάση για γενίκευση 5.2 Χαρακτηρισμός

Από την άλλη μεριά ο Gagné προσπάθησε να συνδυάσει σε ενιαίο σύστημα τους γνωστικούς, συναισθηματικούς και ψυχοκινητικούς στόχους και συμπεριέλαβε πέντε επίπεδα μάθησης:

- I. «Γλωσσικές πληροφορίες: ο μαθητής μαθαίνει να διατυπώνει ένα γεγονός, μια κατάσταση, μια αρχή, μια γενίκευση, χρησιμοποιώντας το λόγο, προφορικό ή γραπτό, ή ακόμα σχεδιάζοντας μια εικόνα ή ένα γράφημα.
- II. Νοητικές δεξιότητες για επιτέλεση διαφόρων νοητικών λειτουργιών, όπως η διάκριση ερεθισμάτων, ο σχηματισμός εννοιών, ο ορισμός και η κατάταξη εννοιών, ο σχηματισμός και η χρήση κανόνων και η λύση προβλημάτων.
- III. Γνωστικές στρατηγικές που επιτρέπουν στο άτομο να κατευθύνει τις γνωστικές λειτουργίες του για να πετύχει τους σκοπούς του.
- IV. Ψυχικές στάσεις που εκφράζουν αξιολογικές επιλογές και αποτιμήσεις του ατόμου για κοινωνικές σχέσεις, δραστηριότητες και ηθικές αρχές.
- V. Ψυχοκινητικές δεξιότητες που προϋποθέτουν τη συντονισμένη δράση του εγκεφάλου, των αισθήσεων και του μυϊκού συστήματος, και αναφέρονται στην πρακτική συμπεριφορά του ατόμου.» (Ματσαγγούρας, 2004α: 210)

Οι απόψεις των σύγχρονων παιδαγωγών όσον αφορά τις στοχο-ταξινομίες δε συμπίπτουν. Υπάρχουν αυτοί οι οποίοι υποστηρίζουν ότι οι ταξινομίες βοηθούν τους εκπαιδευτικούς στην οργάνωση του μαθήματός τους με έναν ορθολογικό τρόπο, οδηγώντας τους στη διατύπωση και την οργάνωση των διδακτικών τους στόχων και στη συγκεκριμενοποίηση του γνωστικού πλαισίου στο οποίο αυτοί θα επιδιωχθούν. Επίσης δίνουν τη δυνατότητα να συνδεθούν με ακρίβεια οι στόχοι με τις διδακτικές προσεγγίσεις κατά τη διαδικασία της διδασκαλίας, την αξιολόγησή της, και την ανατροφοδότηση. Συμβάλλουν με ουσιαστικό τρόπο στη διάγνωση μαθησιακών δυσκολιών και στην οργάνωση εξατομικευμένων προγραμμάτων διδασκαλίας. Με άλλα λόγια η χρήση τους βοηθά τον εκπαιδευτικό να συνειδητοποιήσει την πολυπλοκότητα της μάθησης και να συσχετίσει με μεγαλύτερη ακρίβεια την αξιολόγηση της διδασκαλίας με τον προγραμματισμό και τη διεξαγωγή της.

Υπάρχουν όμως και αυτοί που διατυπώνουν σοβαρές επιφυλάξεις ως προς τη γενικευμένη χρήση τους υποστηρίζοντας ότι η μάθηση δεν εκφράζεται πάντοτε με παρατηρήσιμη και μετρήσιμη συμπεριφορά. Επομένως, λένε, ότι πολλοί εκπαιδευτικοί που χρησιμοποιούν τις ταξινομίες, στην προσπάθειά τους να θέσουν μετρήσιμους στόχους, καταλήγουν να περιορίζονται στη θέση γνωστικών στόχων κατώτερου επιπέδου, γιατί η επίτευξη τέτοιων στόχων είναι πιο εύκολο να μετρηθεί. Οδηγούνται δηλαδή οι εκπαιδευτικοί σε μια μηχανοποίηση της διδασκαλίας τους (Πηγιάκη 1999: 83). Άλλοι πάλι κάνουν κριτική υποστηρίζοντας ότι συχνά η

επίτευξη των ειδικών διδακτικών στόχων δεν εξασφαλίζει και την επίτευξη των γενικών σκοπών, ενώ εκφράζουν τους φόβους τους ότι σε συγκεντρωτικά εκπαιδευτικά συστήματα όπως το ελληνικό, όπου η διατύπωση και των ειδικών στόχων γίνεται από τους κεντρικούς φορείς της εκπαίδευσης και όχι από τον κάθε δάσκαλο, με τη χρήση των στοχοταξινομιών εφαρμόζεται πειστικός κρατικός έλεγχος σε όσα διαδραματίζονται μέσα στην τάξη και στο σχολείο.

Πολλοί από όσους ασκούν κριτική στη διατύπωση συγκεκριμένων, παρατηρήσιμων και μετρήσιμων στόχων προτείνουν τη διατύπωση γενικών θεματικών στόχων με βάση το λεγόμενο Μοντέλο των Γενικευμένων Στόχων (Ματσαγγούρας, 2004α: 203). Θεωρώντας ότι η εκπαίδευση θα πρέπει να περιλάβει στις απώτερες και ειδικότερες επιδιώξεις της νοητικές καταστάσεις και καλλιέργεια στάσεων, οι οποίες δεν είναι δυνατόν να ελεγχθούν, να παρατηρηθούν και να μετρηθούν, προτείνουν στόχους, ανάλογους με αυτούς της παραδοσιακής διδακτικής, (π.χ. Να καλλιεργηθεί η οικολογική συνείδηση στους μαθητές ή οι μαθητές να μάθουν για την Αθήνα στην κλασική εποχή). Κάποιοι υποστηρίζουν ότι αυτό το μοντέλο δίνει στον εκπαιδευτικό μεγαλύτερα περιθώρια να λειτουργήσει αυτόνομα κατά την ώρα της διδασκαλίας και να προσαρμοστεί στα ενδιαφέροντα και στις ανάγκες των μαθητών του. Κάποιοι αντίθετα θεωρούν ότι οι πολύ γενικά διατυπωμένοι στόχοι δε βοηθούν τον εκπαιδευτικό στην οργάνωση της διδασκαλίας του.

Μια άλλη ομάδα ειδικών κάνουν κριτική στο μοντέλο των αντικειμενικών στόχων του Mager, λέγοντας ότι το μοντέλο αυτό δηλώνει τι αναμένεται από τους μαθητές, δε δηλώνει όμως το γιατί, δεν εξηγεί δηλαδή τη σκοπιμότητα που εξυπηρετούν οι συγκεκριμένοι στόχοι ενός μαθήματος. Γι' αυτό προτείνουν οι διδακτικές επιδιώξεις να έχουν αρχικά τη μορφή γενικευμένων στόχων, π.χ. «Να μάθουν τις αντωνυμίες», οι οποίοι στη συνέχεια θα αναλύονται στους εξειδικευμένους αντικειμενικούς στόχους, που θα υλοποιούν την παραπάνω επιδίωξη. Π.χ.

«Να είναι σε θέση να ορίζουν με δικά τους λόγια τι είναι αντωνυμία.

Να αντιδιαστέλλουν τις αντωνυμίες από άλλα μέρη του λόγου.

Να απαριθμούν τα είδη των αντωνυμιών.

Να αντικαθιστούν σε προτάσεις του αναγνωστικού κειμένου ουσιαστικά με αντωνυμίες και αντιστρόφως.

Να συντάσσουν προτάσεις χρησιμοποιώντας αντωνυμίες.» (Ματσαγγούρας, 2004α: 204)

Κάποιοι παιδαγωγοί, υποστηριχτές του παραπάνω μοντέλου, θα επιθυμούσαν το αναλυτικό πρόγραμμα να περιορίζεται στη θέση γενικευμένων στόχων, αφήνοντας στους ίδιους τους εκπαιδευτικούς την ευθύνη του μετασχηματισμού τους σε συγκεκριμένους ειδικούς στόχους, ανάλογα με τις ανάγκες των μαθητών του και με τις συνθήκες που επικρατούν στην τάξη του.

Σε σημαντική ρήξη σε σχέση με τα προηγούμενα όσον αφορά τη διατύπωση των διδακτικών στόχων έρχεται το διαδικαστικό μοντέλο (process model) , που πρότεινε ο Άγγλος L. Stenhouse (1975), ο οποίος απορρίπτει κάθε ιδέα διατύπωσης διδακτικών στόχων, διότι θεωρεί ότι οι τελευταίοι απλοποιούν τη γνώση και δεσμεύουν τη σκέψη του μαθητή.

Αντί για διατύπωση στόχων, το διαδικαστικό μοντέλο επιχειρεί να προσδιορίσει πλαίσια διερεύνησης μέσα στα οποία οι μαθητές διαμορφώνουν τους δικούς τους στόχους και αναζητούν τα μέσα και τους τρόπους για να τους υλοποιήσουν. Έτσι διασφαλίζεται η ενεργητική εμπλοκή του μαθητή και στη διαδικασία μάθησης και αφήνει στον εκπαιδευτικό μεγάλα περιθώρια να δημιουργήσει το αναλυτικό πρόγραμμα και να οργανώσει εκπαιδευτικές δραστηριότητες με κριτήριο τις αναπτυξιακές ανάγκες των μαθητών.

Όπως είπαμε και πιο πάνω το διαδικαστικό μοντέλο έρχεται σε αντίθεση με τη διατύπωση συγκεκριμένων στόχων στη διδασκαλία. Οι συγκεκριμένοι στόχοι είναι αποτέλεσμα ενός οριοθετημένου και δοσμένου αναλυτικού προγράμματος που σχεδιάζεται από ειδικούς που εφαρμόζουν την εκπαιδευτική πολιτική. Οι συγκεκριμένοι στόχοι και οι μέθοδοι περιορίζουν την ελευθερία του εκπαιδευτικού για δράση και προβληματισμό πάνω στα δεδομένα και τις ανάγκες των μαθητών. Κατά το μοντέλο αυτό περνάμε από προγράμματα στοχοθετικά που έχουν κέντρο το «τι» της γνώσης σε προγράμματα που έχουν σχέση με «το γιατί» της γνώσης. Ένα τέτοιο πρόγραμμα δεν απορρίπτει τους σκοπούς αλλά τους αντιλαμβάνεται ως ευρύτερα πλαίσια δράσης που κατευθύνονται από τις ανάγκες των μαθητών και όχι από μετρήσιμες συγκεκριμένες συμπεριφορές κατά το μπιχεβιοριστικό πρότυπο. Τα ευρύτερα αυτά πλαίσια θα ορίζονται βέβαια μέσα σε συγκεκριμένα γνωστικά αντικείμενα, δεξιότητες, και στάσεις που βρίσκονται κοντά στα προβλήματα των παιδιών, δημιουργώντας με τον τρόπο αυτόν πυρήνες γνώσης ή παραγωγικά θέματα κατά τον Freire. (Γρόλλιος, 2005)

Πρώτο βήμα για την υιοθέτηση μιας τέτοιας πορείας είναι κατά τον Stenhouse η εύρεση λέξεων κλειδιών που θα κατευθύνουν και τις διαδικασίες επεξεργασίας του παραγόμενου υλικού.

Οι έννοιες κλειδιά ή τα παραγωγικά θέματα αποτελούν από τη μια μεριά τους κεντρικούς άξονες ανάπτυξης των γνωστικών διαδικασιών που θα ανοίξουν κάθε οπτική γωνιά εξέλιξης της γνώσης και από την άλλη αποτελούν το συνεχές κίνητρο του μαθητή, που του επιτρέπουν να εμπλακεί στην κατάκτηση της γνώσης μέσα από τη συνεχή επίλυση των αναγκών - προβλημάτων που αντιμετωπίζει. Είναι φανερό πως στην προκειμένη περίπτωση δίνεται ιδιαίτερη βαρύτητα όχι απλά στα παραγόμενα γνωστικά αποτελέσματα της διαδικασίας αλλά και στην ανάπτυξη των δεξιοτήτων εκείνων που κάνουν το μαθητή ικανό να ανοίγει δρόμους διερεύνησης, οι οποίοι θα τον οδηγήσουν στη γνώση. Στην περίπτωση αυτή δεν υπάρχει απόλυτα προκαθορισμένος στόχος, αλλά πλαίσια δράσης επίλυσης προβλημάτων που καθορίζονται από το κοινωνικό, οικονομικό και πολιτισμικό περιβάλλον των μαθητών.

Ο εκπαιδευτικός τότε από διαχειριστής μετατρέπεται σε μετασχηματιστή που προκαλεί μία σχέση διάδρασης ανάμεσα σ' αυτόν και το μαθητή.

Μια απλοποιημένη πρόταση του μοντέλου αυτού έχει τα παρακάτω βήματα:

Εύρεση λέξεων κλειδιών από συγκεκριμένη θεματική που σχετίζεται με τα προβλήματα των παιδιών. Αυτό γίνεται σταδιακά και με τη συμμετοχή των παιδιών και αποτελεί το σημαντικότερο βήμα του μοντέλου, στη συνέχεια γίνεται η επιλογή μεθόδου, ο εκπαιδευτικός υπολογίζει το χρόνο, την πολυπλοκότητα του θέματος και τη γνωστική ετοιμότητα των μαθητών, δημιουργεί κατάλληλο κλίμα ενθάρρυνσης, διαλόγου, δημιουργικής αξιοποίησης του λάθους και ανάπτυξης δημοκρατικού πνεύματος. Ταυτόχρονα δημιουργεί κλίμα ενθάρρυνσης ερωτήσεων αναπτύσσοντας την κριτική σκέψη και τη μεταγνωστική αντίληψη των μαθητών. Έχοντας ρόλο συνερευνητή αναζητά το πρόβλημα και επιδιώκει την εύρεση λύσεων οι οποίες θα οδηγήσουν στη γνώση. Η όλη διαδικασία βρίσκεται σε ένα συνεχές πλέγμα αυτοαξιολόγησης και ετεροαξιολόγησης ανάμεσα στα υποκείμενα δράσης σε όλη τη διάρκεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Ύστερα απ' αυτά, η γνώση στο μοντέλο αυτό νοείται ως αποτέλεσμα μιας σχέσης δράσης και διάδρασης ανάμεσα σε όλα τα υποκείμενα του κοινωνικού πλαισίου, που καταξιώνεται μέσα από τη διερευνητική διαδικασία επίλυσης των προβλημάτων, τα οποία αντιμετωπίζονται συνολικά από την εκπαιδευτική κοινότητα.

IV. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Κατά το σχεδιασμό μιας διδασκαλίας ο εκπαιδευτικός είναι απαραίτητο να λαμβάνει υπόψη του διάφορους αντικειμενικούς παράγοντες που πιθανόν να επηρεάσουν τη διδασκαλία του, όπως τη φύση του γνωστικού αντικειμένου που πρόκειται να διδαχθεί, το θεσμικό και αντικειμενικό πλαίσιο λειτουργίας του εκπαιδευτικού συστήματος γενικά, αλλά και του συγκεκριμένου σχολείου και της συγκεκριμένης τάξης ειδικότερα, που έχουν σχέση με τον τρόπο που λειτουργεί το σχολείο, πού βρίσκεται αυτό, πόσος διδακτικός χρόνος είναι διαθέσιμος, τα διδακτικά υλικά, εργαστήρια κ.ά..

Είναι όμως ιδιαίτερα σημαντικό ο εκπαιδευτικός να γνωρίζει και υποκειμενικούς παράγοντες που έχουν σχέση με τους μαθητές του, δηλαδή, τις προηγούμενες γνώσεις, τις νοητικές ικανότητες, τα ενδιαφέροντα και την αυτοαντίληψη των μαθητών της τάξης του, ώστε να εξασφαλίσει την όσο δυνατόν μεγαλύτερη ενεργοποίησή και συμμετοχή τους στο μάθημα. Για να ανταποκριθεί στις ιδιαίτερες ανάγκες κάποιων από αυτούς θα πρέπει να αξιοποιήσει ποικιλία μεθόδων, μέσων και διδακτικών υλικών διατηρώντας πάντα υψηλές προσδοκίες για τους μαθητές του, ώστε να μπορέσει κάθε μαθητής να αναπτύξει το γνωστικό του οικοδόμημα.

Γνωρίζουμε ότι η διδασκαλία των ίδιων σχεδίων διδασκαλίας σε διαφορετικά σχολεία ή και σε διαφορετικές τάξεις, όπου συντρέχουν διαφορετικές προϋποθέσεις, οδηγούν σε διαφορετικά αποτελέσματα. (Τσιάκαλος, 2002: 77)

Τα σχέδια διδασκαλίας αυτής της ερευνητικής εργασίας δημιουργήθηκαν και σχεδιάστηκαν με τέτοιο τρόπο ώστε να μπορούν να εφαρμοστούν στις αντίστοιχες τάξεις και στα αντίστοιχα μαθήματα του δημοτικού σχολείου. Ο εκπαιδευτικός όμως που θα θελήσει να τα εφαρμόσει είναι σαφές ότι θα πρέπει να λάβει υπόψη του τους ιδιαίτερους ανθρωπογενείς, κοινωνικούς και πολιτιστικούς παράγοντες που επηρεάζουν την τάξη του και να τα προσαρμόσει με τέτοιο τρόπο ώστε να ικανοποιήσει τις μαθησιακές ανάγκες των μαθητών του.

Μιλήσαμε ήδη και αναλύσαμε διεξοδικά το ζήτημα της επιλογής των διδακτικών σκοπών και της διατύπωσης των διδακτικών στόχων. Αυτές όμως οι παιδαγωγικές προθέσεις δεν υλοποιούνται παρά μόνο όταν ακολουθήσει η διδακτική τους μετατροπή σε περιεχόμενο διδασκαλίας. «Όταν δηλαδή αποφασιστεί σε ποιο γνωστικό αντικείμενο, με ποιο περιεχόμενο και με ποια σειρά θα επιχειρηθεί η υλοποίησή τους.» (Τσιάκαλος, 2002: 80)

Ένας διδακτικός σκοπός μπορεί να καταλήξει σε διαφορετικές αποφάσεις για το περιεχόμενο της διδασκαλίας, επομένως και σε διαφορετικά αποτελέσματα. Επομένως αποτελεί κρίσιμη απόφαση και σαφώς είναι δυνατόν να επιδέχεται κριτική και αμφισβήτηση.

Για παράδειγμα ο γενικός σκοπός «να καλλιεργήσει το σχολείο δημοκρατική συνείδηση στους μαθητές» μπορεί να υλοποιηθεί π.χ. είτε με τη διδασκαλία της Αγωγής του Πολίτη, ενός δηλαδή άλλου γνωστικού αντικειμένου, είτε να επιλεγεί μέσα από το γλωσσικό μάθημα οι μαθητές να μάθουν να αναπτύσσουν τα επιχειρήματά τους στα πλαίσια ελεύθερου και δημοκρατικού διαλόγου. (Τσιάκαλος, 2002: 80) Είναι βέβαιο ότι τόσο διαφορετικές αποφάσεις στο επίπεδο του περιεχομένου της διδασκαλίας θα οδηγήσουν και σε διαφορετικά μαθησιακά αποτελέσματα.

Στο ελληνικό δημοτικό σχολείο, αλλά και γενικά στο εκπαιδευτικό μας σύστημα οι αποφάσεις για το περιεχόμενο της διδασκαλίας παίρνονται κεντρικά από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο και υλοποιούνται στη συνέχεια στα σχολικά εγχειρίδια, μοναδικά για κάθε μάθημα.

Εμείς, αντίθετα επιλέξαμε το περιεχόμενο των σχεδίων διδασκαλίας μας, κυρίως με βάση τους στόχους που αρχικά είχαμε διατυπώσει, χωρίς να περιοριστούμε από τον τρόπο που προτείνεται να διδαχθούν αντίστοιχα θέματα στα σχολικά εγχειρίδια του δημοτικού σχολείου. Λάβαμε όμως υπόψη μας τις γενικότερες προϋποθέσεις που έχουν σχέση με την ηλικία των μαθητών και τις κοινωνικοπολιτισμικές συνθήκες που επηρεάζουν τις μαθησιακές τους ανάγκες.

V. ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Μια σημαντική απόφαση που έπρεπε να πάρουμε για να είναι δυνατή η μεταφορά των σχεδίων διδασκαλίας στη σχολική αίθουσα ήταν η επιλογή της κατάλληλης μεθόδου διδασκαλίας.

«Ο όρος μέθοδος, που είναι σύνθετη λέξη αποτελούμενη από το μετά + οδός, στην κυριολεξία σημαίνει την οδό που ακολουθεί κανείς για να φτάσει από ένα σημείο εκκίνησης σε προκαθορισμένο στόχο. Στη Διδακτική βιβλιογραφία χρησιμοποιείται για να δηλώσει άλλοτε μεν τη διαδικασία νοητικής επεξεργασίας των δεδομένων, οπότε μιλούμε για μέθοδο επεξεργασίας και άλλοτε για να δηλώσει τη γενικότερη διδακτική δραστηριότητα του εκπαιδευτικού, οπότε μιλούμε για μέθοδο διδασκαλίας.» (Ματσαγγούρας, 2004β:180)

Δύο είναι τα είδη της μεθοδολογικής συσχέτισης: η επαγωγική (inductive) μέθοδος (βαίνει συνθετικά από το μέρος προς το όλο) και η απαγωγική (deductive) μέθοδος (βαίνει αναλυτικά από όλο προς τα μέρη) ή ο συνδυασμός αυτών των δύο.

Ο τρόπος που επιλέξαμε τις μεθόδους διδασκαλίας για την υλοποίησή τους στην τάξη δεν έγινε αυθαίρετα, αλλά συσχετίστηκε με τις επιλογές που κάναμε στα δύο προηγούμενα επίπεδα, δηλαδή στο επίπεδο των στόχων και στο επίπεδο του περιεχομένου διδασκαλίας. Με αυτό το σκεπτικό δεν παραγνωρίσαμε την αξία καμιάς μεθόδου γνωρίζοντας φυσικά ότι και στην περίπτωση αυτή η επιλογή μας επηρεάζει το τελικό αποτέλεσμα του έργου μας.

Επαγωγική μέθοδος διδασκαλίας

Η Επαγωγική μέθοδος διδασκαλίας προϋποθέτει την ωριμότητα και την ικανότητα επαγωγικής σκέψης των μαθητών και επιπλέον τη μύηση και την άσκησή τους στην πορεία της επαγωγικής τεχνικής, δηλαδή α) στην παρατήρηση και αισθητοποίηση ενός όλου, αντικειμένου ή φαινομένου, β) στην ανάλυση των λογικών σχέσεων ή αιτίων, γ) στην εξαγωγή λογικών συμπερασμάτων και δ) στην εξακρίβωση της ορθότητας του λογικού συμπεράσματος, με την επανάληψη της ερευνητικής διαδικασίας, του πειράματος ή της λύσεως ενός προβλήματος. Έτσι η Επαγωγική μέθοδος διδασκαλίας ακολουθεί την πορεία: «απ' την εποπτεία στην έννοια, απ' το συγκεκριμένο στο αφηρημένο, απ' το παράδειγμα στον κανόνα».

Απαγωγική ή παραγωγική μέθοδος διδασκαλίας

Το τυπικό χαρακτηριστικό της απαγωγικής μεθόδου είναι πως ακολουθεί την πορεία του απαγωγικού συλλογισμού, προχωρεί δηλαδή από ένα αξίωμα, νόμο, κανόνα, έννοια γενικού κύρους προς ορισμένα αντικείμενα, γεγονότα ή φαινόμενα, στα οποία διαπιστώνεται το κύρος και η εφαρμογή της αφετηριακής αλήθειας.

Προϋποθέτει οπωσδήποτε την ικανότητα των παιδιών για απαγωγικό συλλογισμό. Ο σκοπός της δεν είναι επιστημονικός, δηλαδή η διαπίστωση της αλήθειας και της ισχύος ενός νόμου, αλλά προπάντων παιδαγωγικός, δηλαδή η ανάπτυξη της απαγωγικής σκέψης, της αυτενέργειας και του ερευνητικού ενδιαφέροντος.

Συνδυαστική διδακτική μέθοδος (Επαγωγή – Απαγωγή)

Κατά τη διδασκαλία, συνήθως συνδυάζονται οι δύο προηγούμενες μέθοδοι. Έτσι, οι μαθητές ακολουθώντας την επαγωγική πνευματική πορεία σκέψης, ξεκινούν από συγκεκριμένες περιπτώσεις και καταλήγουν σε γενικά συμπεράσματα. Κατά την απαγωγή, όμως, αναστρέφουν την πνευματική πορεία σκέψης και απ' τα γενικά συμπεράσματα καταλήγουν και πάλι στα μερικά.

VI. ΠΟΡΕΙΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Ο Έρβαρτος ήταν ο πρώτος από μια σειρά παιδαγωγών, ο οποίος εισήγαγε την έννοια της πορείας διδασκαλίας η οποία «αποτελεί το μέρος της διδασκαλίας που δηλώνει τον τρόπο με τον οποίο η σκέψη προχωρεί στην οικειοποίηση της νέας γνώσης, είναι μια λογική διαδρομή που ακολουθεί η σκέψη για να πετύχει τη μάθηση.» (Πηγιάκη, 1999: 73)

Ανεξάρτητα από το σκοπό της εκπαίδευσης, όπως τον αντιλαμβάνεται ο καθένας, η έννοια της πορείας διδασκαλίας αναφέρεται στη λογική και χρονική σειρά και τάξη με την οποία αλληλοδιαδέχονται η μία μετά την άλλη οι διδακτικές και μαθησιακές δραστηριότητες που συνθέτουν τη στρατηγική ή μεθόδευση διδασκαλίας. Πέρα από σειρά και τάξη, καθορίζει τους ειδικούς σκοπούς των επιμέρους διδακτικών δραστηριοτήτων, και επομένως τις φάσεις που συγκροτούν τη στρατηγική ή μεθόδευση διδασκαλίας. Γενικά, η πορεία διδασκαλίας καθορίζει και αναφέρεται στις φάσεις ή τα στάδια της διδασκαλίας και σε πρακτικό επίπεδο μπορεί να ταυτιστεί με την έννοια της στρατηγικής ή της μεθόδευσης διδασκαλίας που παρά τις σημαντικές διαφοροποιήσεις τους ακολουθούν κοινή πορεία.

Με βάση τον αριθμό των προτεινόμενων φάσεων και με βάση το θεωρητικό τους υπόβαθρο έχουμε μια συστηματική ταξινόμηση των πορειών σε εμπειριοκρατικές πορείες, σε ψυχολογικές πορείες και σε παιδαγωγικές πορείες. (Ματσαγγούρας, 2001 Τ.Β: 170) Άλλοι χρησιμοποιούν την τριμερή πορεία και άλλοι την πενταμερή, πάντα με σκοπό να υπάρχει ένα πλαίσιο οργάνωσης της διδασκαλίας, μια αβίαστη εξέλιξη στη διαδικασία διδασκαλίας και να καθίσταται η μάθηση ευκολότερη και αποτελεσματική.

Η τριμερής πορεία που περιλαμβάνει την πρόσκτηση, την επεξεργασία και την εμπέδωση βασίζεται στην αριστοτελική άποψη ότι η μάθηση αρχίζει με την παρατήρηση, συνεχίζει με την κατανόηση, ολοκληρώνεται με την προσπάθεια και εξακολουθεί να κυριαρχεί στα σχολεία, επειδή διευκολύνει το έργο κάποιων εκπαιδευτικών. Η πενταμερής πορεία περιλαμβάνει την προετοιμασία – προπαρασκευή, την επαφή με δεδομένα – προσφορά, την επεξεργασία δεδομένων, εξαγωγή συμπερασμάτων – σύναψη/σύνοψη, την εφαρμογή (έλεγχος, ανατροφοδότηση), ανακεφαλαίωση – εφαρμογή και την αξιολόγηση.

Υπάρχουν και άλλες απόψεις για τις φάσεις, όπως αυτή του Yelon (1996), όπου μιλά για δραστηριότητες κινητοποίησης (προετοιμασία – προπαρασκευή). Σε

αυτή τη φάση της πορείας διδασκαλίας ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να επιλέξει τον τρόπο με τον οποίο θα προκαλέσει την προσοχή των μαθητών και θα τους κινητοποιήσει για μάθηση. Επίσης πιθανόν στη διάρκεια του μαθήματος να πρέπει να επανέλθει σε δραστηριότητες κινητοποίησης για να διατηρήσει την προσοχή και το ενδιαφέρον των μαθητών, σε όλη τη διάρκεια της διδασκαλίας.

Ακολουθούν οι δραστηριότητες προσανατολισμού (προπαρασκευή – ανατροφοδότηση – ανακεφαλαίωση). Στην αρχή της διδασκαλίας, ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να κάνει κατανοητούς στους μαθητές τους στόχους του μαθήματος. Είναι ευκολότερο να βρούμε το δρόμο μας, εφόσον γνωρίζουμε πού πρέπει να έχουμε φτάσει στο τέλος της διαδρομής. Μετά ακολουθεί η σύνδεση με τα προηγούμενα μαθήματα, τις πρότερες γνώσεις των μαθητών για το θέμα. Οι δραστηριότητες θα πρέπει να συνδέονται και να υπάρχει ομαλή ροή-μετάβαση από τη μια φάση της διδασκαλίας στην άλλη και στο τέλος της διδασκαλίας, θα πρέπει να διατίθεται χρόνος για την ανακεφαλαίωση των κύριων σημείων, ώστε να οργανώσουμε τη νέα γνώση, αλλά και να τη συνδέσουμε με τα επόμενα μαθήματα.

Κατόπιν αναφέρεται σε δραστηριότητες πληροφόρησης (προσφορά, σύναψη και σύνοψη). Ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να επιλέξει τις διδακτικές δραστηριότητες, τη σειρά με την οποία θα τις τοποθετήσει στη διδασκαλία του, τα παραδείγματα που θα δώσει. Θα πρέπει να φροντίσει ώστε οι μαθητές μέσα από τη διδασκαλία να κατακτήσουν τη γνώση, στην οποία στοχεύουν, αλλά και τις σχέσεις και αλληλεπιδράσεις μεταξύ των διαφόρων στοιχείων της. Τέλος είναι πάντοτε χρήσιμο οι μαθητές να γνωρίζουν πότε και γιατί είναι χρήσιμη η νέα γνώση.

Ακολουθούν οι δραστηριότητες εφαρμογής (εφαρμογή, έλεγχος, ανατροφοδότηση). Κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας θα πρέπει να δοθεί στους μαθητές η ευκαιρία να εφαρμόσουν τη νέα τους γνώση. Ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να αποφασίσει τι είδους δραστηριότητες εφαρμογής θα αναθέσει στους μαθητές, σε ποιο σημείο της διδασκαλίας θα τις ζητήσει και πώς θα τις ελέγξει και πώς θα πετύχει την ανατροφοδότηση της μάθησης.

Τέλος, έχουμε τις δραστηριότητες αξιολόγησης (αξιολόγηση) όπου θα πρέπει να γίνει η αξιολόγηση της επίτευξης των στόχων του μαθήματος και η ανατροφοδότηση της επίδοσης των μαθητών και κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, αλλά και μετά την αξιολόγησή τους.

Αφού λάβαμε υπόψη μας τα παραπάνω, γράψαμε σχέδια διδασκαλίας που αποτελούν πορείες διδασκαλίας, τριμερείς ή πενταμερείς, βάζοντας τις διδακτικο-

μαθησιακές δραστηριότητες σε μια λογική σειρά, με σκοπό να προσελκύσουμε τη μαθητική προσοχή και να οδηγηθούμε στην κατάκτηση των διδακτικών στόχων μας.

VII. ΜΟΡΦΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Η μορφή της διδασκαλίας καθορίζεται από την έμφαση που δίνεται σε κάθε στοιχείο του διδακτικού τριγώνου (Δάσκαλος – Μαθητής – Ύλη). Μπορεί λοιπόν να είναι δασκαλοκεντρική, δηλαδή ο δάσκαλος να προσφέρει γνώσεις και ο μαθητής να δέχεται. Μπορεί όμως να είναι μαθητοκεντρική, δηλαδή ο μαθητής να αναρωτιέται, να θέτει στόχους μάθησης, να εξερευνά, να ανακαλύπτει και ο δάσκαλος να στέκεται εμπυκωτής και οδηγός, που βοηθά στην οργάνωση, προσανατολίζει το μαθητή και παρεμβαίνει μόνο όπου χρειάζεται. Τέλος μπορεί να είναι υλοκεντρική, δηλαδή να εξαρτάται απόλυτα από τη διδακτέα ύλη, η οποία καθορίζει τις ενέργειες δασκάλου και μαθητών.

Κοινωνικές Μορφές Διδασκαλίας

Λέγοντας κοινωνικές μορφές διδασκαλίας, εννοούμε τους διάφορους τρόπους ψυχικής επαφής και συμπεριφοράς του δασκάλου προς τους μαθητές, τις αντιδράσεις των μαθητών και τις κοινωνικές σχέσεις που δημιουργούνται μεταξύ μαθητών και δασκάλου και μεταξύ μαθητών, κατά την ώρα της διδασκαλίας.

Η κοινωνική μορφή διδασκαλίας επηρεάζει την ατμόσφαιρα του μαθήματος, το στυλ της διδασκαλίας και την κοινωνική συμπεριφορά του ατόμου και της ομάδας. Επομένως, είναι ανάγκη ο δάσκαλος, κατά το σχεδιασμό της διδασκαλίας του μεταξύ των άλλων, να λαμβάνει υπόψη του και τη μορφή της κοινωνικής οργάνωσης της τάξης του.

Σύμφωνα με το Δερβίση (1985), οι σπουδαιότερες κοινωνικές μορφές διδασκαλίας είναι οι ακόλουθες:

Η μετωπική διδασκαλία

Ο δάσκαλος στέκεται κατά «μέτωπο» των μαθητών και οι μαθητές του δασκάλου. Κατά τρόπο μετωπικό διεξάγεται και το μάθημα. Ο δάσκαλος, τόσο στο μονόλογο, όσο και στον αναπτυσσόμενο διάλογο, απευθύνεται μετωπικά στους μαθητές και ο καθένας αντιδρά και απαντά μετωπικά στο δάσκαλο. Ο δάσκαλος είναι η κεντρική μορφή της διδασκαλίας, αυτός που πέμπει τις γνώσεις και οι μαθητές σε ρόλο δεκτών, ακροατών.

Κύρια προϋπόθεση γι' αυτή τη μορφή διδασκαλίας είναι η προσοχή των μαθητών, δηλαδή προσήλωση του εγώ στο αντικείμενο.

Στα πλαίσια αυτής της κοινωνικής μορφής, οι μαθητές δεν έρχονται σε ψυχική επαφή και επικοινωνία, δε συνεργάζονται και περιορίζεται η αυτενέργειά τους. Όλοι δέχονται τα ίδια ερεθίσματα χωρίς να λαμβάνονται υπόψη κλίσεις και ενδιαφέροντα.

Η ατομική σχολική εργασία

Κάθε μαθητής ως άτομο αναλαμβάνει να φέρει σε πέρας μια σχολική εργασία που του ανέθεσε ο δάσκαλος.

Η μορφή της ατομικής σχολικής εργασίας δεν αποτελεί ολοκληρωμένη διδασκαλία, αλλά ένα στοιχείο, ένα μέρος της διδασκαλίας. Η ατομική εργασία δίνει μεγαλύτερο χώρο στην αυτενέργεια του μαθητή και μπορεί να οργανωθεί στα πλαίσια της διαφοροποίησης της διδασκαλίας, του ατομικού ρυθμού εργασίας και των διαφόρων σκοπών της μάθησης.

Εφόσον, βέβαια, υπάρχει αρκετός χώρος, πλούσιο υλικό και διδακτικά μέσα και μια κατάλληλη ατμόσφαιρα εργασίας, το είδος αυτό της οργάνωσης είναι η καλύτερη μορφή της εξατομίκευσης. Μπορεί να είναι μια αποτελεσματική μορφή εργασίας, αν αντιμετωπίζεται ως μία μορφή ανάμεσα στις άλλες μορφές διδασκαλίας.

Η συνεργασία ανά ζεύγη

Λέγοντας μορφή συνεργασίας κατά ζεύγη μαθητών, εννοούμε τη σχολική εργασία που αναλαμβάνουν να φέρουν σε πέρας δύο μαθητές μαζί.

Η μορφή αυτή βοηθά τα παιδιά να αναπτύξουν την ικανότητα της συνεργασίας και της διαλογικής συζήτησης κατά την έρευνα και την επεξεργασία διαφόρων θεμάτων.

Η μορφή αυτή είναι πολύ σημαντική για την κοινωνικοποίηση και την ανάπτυξη της προσωπικότητας των μαθητών και γίνεται ο πρόδρομος της συνεργασίας των μαθητών σε μεγαλύτερες ομάδες ή στα πλαίσια όλης της τάξης.

Η ομαδική σχολική εργασία

Το κύριο χαρακτηριστικό αυτής της κοινωνικής μορφής είναι η «ομαδικότητα» ή «κοινωνικότητα». Με τον όρο αυτό, εννοούμε την κοινωνική οργάνωση των μαθητών μιας τάξης σε ομάδες εργασίας 3-6 ατόμων. Η οργάνωση αυτή, όμως, δε γίνεται τυχαία, αλλά σύμφωνα με ορισμένες προϋποθέσεις, όπως είναι οι φιλίες, οι συμπάθειες, τα κοινά ενδιαφέροντα και κλίσεις, η φύση της διδακτέας ύλης κ.ά. Οι ομάδες σιγά σιγά αποκτούν μια ομαδική συνείδηση και ευθύνη. Μέσα στην ομαδική ευθύνη, κάθε μαθητής έχει την ατομική του ευθύνη και αισθάνεται συνυπεύθυνος για το αποτέλεσμα της ομαδικής εργασίας.

Στα πλαίσια της ομαδικής σχολικής εργασίας, μπορούμε να έχουμε δύο μορφές: α) την ομαδική εργασία κοινού θέματος και β) την ομαδική εργασία διαφορετικών θεμάτων.

Στην πρώτη μορφή, όλες οι ομάδες σχολικής εργασίας εργάζονται αυτόνομα και ανεξάρτητα πάνω στο ίδιο θέμα, κάτω από την εποπτεία του δασκάλου. Σκοπός αυτής της μορφής είναι να επιτευχθεί μια στενότερη επαφή με το αντικείμενο και τα μέσα διδασκαλίας, και να αναπτύξουν οι μαθητές την ικανότητα για αυτόνομη εργασία, εφόσον ο κάθε μαθητής θα αναλάβει και θα εργαστεί, αυτόνομα, πάνω σε ένα τομέα.

Στη δεύτερη μορφή, ένα γενικό θέμα είναι χωρισμένο σε μερικά θέματα. Με ένα απ' αυτά ασχολείται η κάθε ομάδα και τα συμπεράσματά τους ανακοινώνονται στην τάξη, που θα καταλήξει σ' ένα γενικό αποτέλεσμα, το οποίο θα αποτελεί τη λύση ή την απάντηση στο γενικό θέμα.

Διδακτικές Μορφές Διδασκαλίας

Η διδακτική μορφή διδασκαλίας καθορίζεται από τον τρόπο με τον οποίο αλληλεπιδρούν Δάσκαλος - Μαθητής για την επεξεργασία της διδακτέας ύλης και μπορεί να είναι:

Μονολογική-ακροαματική (διάλεξη, διήγηση, εισήγηση)

Η διδακτική αυτή μορφή, απ' την πλευρά του δασκάλου, ονομάζεται «μονολογική», αφού ο δάσκαλος με συνεχή λόγο προσφέρει τη διδακτική του ύλη, και από την πλευρά των μαθητών, καλείται «ακροαματική», αφού οι μαθητές ακούνε παθητικά το δάσκαλο.

Τα δύο ιδιαίτερα χαρακτηριστικά λοιπόν αυτής της μορφής είναι ο μονόλογος του δασκάλου και η ακρόαση των μαθητών. Ωστόσο, επιβάλλεται σε ορισμένες περιπτώσεις, όπως η παραστατική διήγηση, η βιωματική εξιστόρηση γεγονότων και όταν οι μαθητές είναι πολύ μικροί για να μνηθούν στην τεχνική της έρευνας.

Παραστατική-εποπτική (παρουσίαση, επίδειξη, υποδειγματική εκτέλεση, δραματοποίηση, παιχνίδι ρόλων)

Τα δύο ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της διδακτικής αυτής μορφής είναι η παρουσίαση απ' το δάσκαλο αντιπροσωπευτικών αντικειμένων και η υποδειγματική εκτέλεση διαφόρων ενεργειών και πράξεων. Η διδακτική αυτή μορφή διακρίνεται για τη μεγάλη εποπτικότητά της, που προκαλεί έντονα την προσοχή και την παρατηρητικότητα των μαθητών.

Ερωταπόκριση ή ερωτηματικά εξελισσόμενη

Κατά τη διδακτική αυτή μορφή, ο δάσκαλος υποβάλλει συγκεκριμένες, σαφείς, ακριβείς ερωτήσεις, με τέτοιο τρόπο ώστε να αναμένονται οι ανάλογες απαντήσεις. Η σειρά των ερωταποκρίσεων είναι προγραμματισμένη με ακρίβεια, ως την επίτευξη του διδακτικού στόχου.

Η μορφή αυτή, με τη διάσταση των ερωτήσεων, που κυριαρχούν στο μεγαλύτερο μέρος της διδασκαλίας, αποπνέει ένα δασκαλοκεντρικό χαρακτήρα.

Ανάθεση έργου (πειράματα, κατασκευές, ασκήσεις, κλπ)

Στη διδακτική αυτή μορφή, κύρια λειτουργία του δασκάλου είναι η ανάθεση έργου στους μαθητές, που έχουν την υποχρέωση να φέρουν σε πέρας. Το έργο αυτό είναι πάντα μέρος ή σκοπός της όλης διδασκαλίας. Τα αποτελέσματα ελέγχονται και κρίνονται από το δάσκαλο που καθορίζει το χρόνο, τη διάρκεια και τη μέθοδο.

Απ' την πλευρά των μαθητών, αυτοί είναι υποχρεωμένοι να καταλήξουν στα αποτελέσματα που αναμένονται. Παρά την ατομική προσπάθεια, οι μαθητές κατευθύνονται εξωτερικά αφού εξαρτώνται από την ανάθεση του δασκάλου. Ωστόσο, η διδακτική αυτή μορφή αφήνει μεγαλύτερα περιθώρια για αντίδραση και παραγωγικότητα από τις προηγούμενες.

Διαλογική-διαλεκτική (συζήτηση, διάλογος, αντιπαράθεση)

Στη διδακτική αυτή μορφή κυριαρχεί το στοιχείο του διαλόγου. Οι μαθητές εξετάζουν θέματα ή λύνουν προβλήματα με τη συζήτηση και το διάλογο. Ο δάσκαλος έχει μια διακριτική παρουσία και επεμβαίνει μόνο όταν οι μαθητές παρεκκλίνουν πολύ από το στόχο τους.

Για το διάλογο, απ' την πλευρά των μαθητών, είναι απαραίτητες κάποιες προϋποθέσεις: η διάθεση και η δυνατότητα να παρουσιάζονται περιεχόμενα με προβληματική μορφή, η απόκτηση απαραίτητων εννοιών και η κατοχή γλωσσικών μορφών επικοινωνίας.

Διερευνητική-ερευνητική (σχέδια εργασίας, ανακάλυψη, λύση προβλήματος, μελέτη περίπτωσης, κλπ)

Το κύριο χαρακτηριστικό αυτής της μορφής είναι η ανακάλυψη. Οι μαθητές αυτενεργούν, ερευνούν, ανακαλύπτουν, βρίσκουν λύσεις σε προβλήματα. Ο δάσκαλος απομακρύνεται από το κέντρο της διδασκαλίας και αφήνει ελεύθερο χώρο στους μαθητές να αναπτύξουν τις δυνατότητές τους. Ο ίδιος στέκεται διακριτικά κοντά τους για να τους βοηθήσει, όποτε το έχουν ανάγκη.

VIII. ΕΠΙΛΟΓΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΥΛΙΚΩΝ

Κατά την ανάπτυξη και τη δημιουργία των σχεδίων διδασκαλίας μας στη διάρκεια αυτής της έρευνας ασχοληθήκαμε ιδιαίτερα με την επιλογή των διδακτικών μέσων και των διδακτικών υλικών. Η επιλογή αυτή αποτελεί μέρος του σχεδιασμού της διδασκαλίας. Όπως λέει όμως και ο Τσιάκαλος (2002), «Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η επιλογή των μέσων εξαρτάται απόλυτα από την προηγούμενη επιλογή της μεθόδου. Έτσι, είναι χαρακτηριστικό ότι μέχρι σήμερα τόσο τα παραδοσιακά εποπτικά μέσα διδασκαλίας όσο και τα πιο σύγχρονα ηλεκτρονικά δεν ανατρέπουν τη μέθοδο που έχει επιλεγεί αλλά λειτουργούν ενισχυτικά γι' αυτήν ενεργοποιώντας περισσότερες από τις αισθήσεις των μαθητών/ριών και, κυρίως, σε μεγαλύτερο βαθμό.» (Τσιάκαλος, 2002: 83)

Η επικοινωνία δασκάλου (πομπός) με τους μαθητές (αποδέκτες) καθώς και η μάθηση, διευκολύνονται και ενισχύονται με τη χρησιμοποίηση κατάλληλων διδακτικών μέσων, που επιτρέπουν τη μετάδοση μηνυμάτων με συγκεκριμένο κοινό κώδικα μετάδοσης για να είναι αποτελεσματική η αποκωδικοποίηση. Ένας παράγοντας που καθορίζει την ποιότητα της επικοινωνίας είναι και τα μέσα, οπότε ο σχεδιασμός και η χρήση τους παίζουν μεγάλο ρόλο στη διδασκαλία επειδή η μάθηση παράγεται και ενισχύεται μέσα από την αλληλεπίδραση των μαθητών με τα υλικά αυτά.

«Τα μέσα είναι σημαντικά όσο και η διδασκαλία, δεν μπορεί να υπάρχει το ένα χωρίς το άλλο και απαιτούν χρόνο και προσοχή στην εξεύρεσή τους και στην επιλογή τους γιατί καθορίζουν την επιτυχία ή αποτυχία του μαθήματος.» (Πηγιάκη, 1999: 157)

Τα διδακτικά μέσα (π.χ. κείμενο, εικόνες, βίντεο, πολυμέσα) είναι τα κανάλια από τα οποία οι μαθητές θα δεχτούν πληροφορίες και οδηγίες για να πετύχουν τη μάθηση. Τα αντικείμενα με τα οποία μεταδίδονται οι πληροφορίες αυτές (π.χ. ένα βιβλίο, ένα λογισμικό υπολογιστή, ένας χάρτης στον τοίχο) αποτελούν το διδακτικό υλικό. (Leask & Meadows, 1994: 181)

Κατά τη διδασκαλία ο εκπαιδευτικός ανάλογα με τις προθέσεις (στόχους) του θα πρέπει να επιλέξει τα αποδοτικότερα μέσα με σκοπό αρχικά να διατηρήσει το ενδιαφέρον των μαθητών. Επίσης ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να κάνει επιλογή των κατάλληλων μέσων και μεθόδων προκειμένου να πετύχει τα διδακτικά υλικά να έχουν επίδραση στη μάθηση των μαθητών (υλικά μάθησης).

Τα διδακτικά μέσα μπορεί να προσφέρονται στους μαθητές για:

α) Εποπτεία, ακοή και παρατήρηση: περιοδικά, video, επισκέψεις, πειράματα, φωτογραφίες, κασέτες, δίσκοι, συνεντεύξεις κ.ά.

β) Υλικό για προσωπική ανάγνωση των μαθητών και για ερευνητική ενασχόληση (βιβλία, εφημερίδες, αρχεία, ντοκουμέντα κ.ά).

«Αν τα υλικά είναι φτωχά σε περιεχόμενο, με ακατάλληλη δομή και λάθος σειρά, η μάθηση που θα συμβεί θα είναι πολύ περιορισμένη. Αντίθετα, αν τα διδακτικά υλικά είναι καλά σχεδιασμένα, τότε θα μπορέσουν εύκολα να κωδικοποιηθούν, να συγκρατηθούν, να ανακληθούν και να χρησιμο-ποιηθούν από τους μαθητές με διάφορους τρόπους. Τα διδακτικά υλικά είναι αυτά που θα θυμούνται τελικά οι μαθητές, και για τον λόγο αυτό πρέπει να ετοιμαστούν, να οργανωθούν και να παρουσιαστούν με τρόπο που θα τους επιτρέψει να αποτυπωθούν θετικά στη μνήμη των μαθητών.» (Leask & Meadows, 1994: 210)

Για να γίνεται εύκολα η διερεύνηση του κατάλληλου διδακτικού υλικού το κάθε σχολείο θα πρέπει να διαθέτει το αρχείο του, τη βιβλιοθήκη του, τα εργαστήριά του όπου θα ταξινομεί και θα εκθέτει το διδακτικό υλικό έτσι ώστε να είναι προσιτό και εύχρηστο στους μαθητές. Οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να το ανανεώνουν για να είναι επίκαιρο, ευπαρουσίαστο και σύγχρονο και να κάνουν μια πρώτη εκτίμηση των υλικών πριν δοθούν στους μαθητές. Η προκαταρκτική αυτή αξιολόγηση βοηθά πολύ γιατί μπορεί τα εντυπωσιακά υλικά να μην ταιριάζουν στους στόχους ή τα προϋπάρχοντα υλικά να χρειάζονται τροποποιήσεις ή να κρίνεται απαραίτητο να κατασκευαστούν καινούρια. Θα πρέπει ακόμη να τονιστεί ο κίνδυνος της υπερβολικής χρήσης των διδακτικών μέσων που δεν μπορούν να υποκαταστήσουν τον εκπαιδευτικό. (Πηγιάκη, 1999)

Τα πιο συνηθισμένα διδακτικά μέσα που χρησιμοποιούνται μέχρι σήμερα είναι τα κείμενα (τα σχολικά βιβλία, βιβλία ασκήσεων, εγχειρίδια χρήσης, και η ηλεκτρονική μορφή όλων αυτών για χρήση σε υπολογιστή). Συμπληρωματικά μέσα προς τα διδακτικά βιβλία είναι τα οπτικά μέσα: το έντυπο οπτικό υλικό (σχέδια, διαγράμματα, χάρτες, αφίσες, κτλ., τα οποία είναι αποτελεσματικά και αποδίδουν σύνθετες έννοιες), το προβαλλόμενο οπτικό υλικό (παρουσιάζεται στους μαθητές μέσα από συσκευές προβολής, όπως ο προβολέας διαφανειών) και το οπτικό υλικό μέσω υπολογιστή (λογισμικό παρουσιάσεων).

Άλλα διδακτικά μέσα είναι ο ήχος και συνηθισμένη μορφή ηχητικών μέσων είναι η κασέτα ή το CD, που είναι πολύ εύκολο να ετοιμαστεί και να παρουσιαστεί στην τάξη μετά από προσεκτική επιλογή από τον εκπαιδευτικό. Τα βίντεο (οι

κινούμενες εικόνες, είτε μέσα από βιντεοκασέτα, DVD ή υπολογιστή) αποτελούν μια ακόμα πλουσιότερη μορφή διδακτικού υλικού, που περιλαμβάνει ήχο και εικόνα, και προσφέρονται για εξατομικευμένη χρήση από τους μαθητές. Επίσης, οι πίνακες (μαυροπίνακες, πίνακες ανακοινώσεων, νεότεροι πίνακες) και τα πραγματικά αντικείμενα ή μοντέλα αντικειμένων που συχνά είναι ο καλύτερος τρόπος για την εισαγωγή σε ένα νέο κεφάλαιο. Τέλος τα πολυμέσα που ως διδακτικά μέσα, είναι η παροχή διδακτικού υλικού σε μορφή βίντεο, ήχου, εικόνων και κειμένου από υπολογιστή κάτω από τον έλεγχο εκπαιδευτικού λογισμικού. (Leask & Meadows, 1994)

Πολλά από τα διδακτικά μέσα κυρίως τα τεχνολογικά και τα σύγχρονα οπτικοακουστικά μέσα διδασκαλίας, παρά τα μειονεκτήματα που παρουσιάζουν, είναι δυνατόν να συμπληρώσουν, να εμπλουτίσουν, να καλύψουν ολόκληρη τη διαδικασία διδασκαλίας πάντα σε σχέση και με άλλους παράγοντες, όπως την πρόθεση του αποστολέα, τον κώδικα μετάδοσης του μηνύματος, το περιεχόμενό του, κ. ά.

Συγκεκριμένα διεγείρουν το ενδιαφέρον των μαθητών, δημιουργούν σαφείς παραστάσεις, εξοικονομούν πολύτιμο διδακτικό χρόνο, συμβάλλουν στην καλύτερη κατανόηση του μαθήματος, προάγουν την αυτενέργεια. Κάποια από τα διδακτικά μέσα βοηθούν παράλληλα στην εξατομίκευση της διδασκαλίας, καλλιεργούν την καλαισθησία των μαθητών και κάνουν τη διδασκαλία επίκαιρη. Γενικά διευκολύνουν τη διδασκαλία και τη μάθηση όταν γίνεται κατάλληλη επιλογή και ως μέσα μάθησης εξυπηρετούν τους στόχους που έχουν τεθεί. (Σιμάτος, 1995)

Φυσικά «το ίδιο μέσο μπορεί να χρησιμοποιηθεί από έναν ή περισσότερους εκπαιδευτικούς εντελώς διαφορετικά και όλα τα μέσα δεν είναι το ίδιο κατάλληλα και αποτελεσματικά για όλες τις φάσεις της διδασκαλίας- μάθησης. Το καθένα προσφέρει άλλες δυνατότητες .Πότε και πώς θα αξιοποιηθεί ένα μέσο διδασκαλίας, μόνο ο δάσκαλος μιας τάξης είναι σε θέση να το αποφασίσει, αφού λάβει υπόψη του όλους τους αναγκαίους και καθοριστικούς παράγοντες.» (Κανάκης, 1989: 21)

Από τη δεκαετία του 1960 έγιναν προσπάθειες ταξινόμησης των μέσων διδασκαλίας μάθησης και, σύμφωνα με τον Κανάκη (1989), υπάρχουν τρεις ταξινομήσεις που έγιναν με θεωρητικά κίνητρα από την πλευρά των επιστημόνων της διδακτικής μεθοδολογίας ενώ ο ίδιος προτείνει μία τέταρτη.

- Ο κώνος της εμπειρίας του Ed. Dale είναι η πιο γνωστή ταξινόμηση των μέσων που χρησιμοποιεί το βαθμό ή το επίπεδο αφαίρεσης ως κριτήριό της. Εκτός από τη γενική

αντιστοίχιση που προσφέρει ο κώνος: άμεση εμπειρία- μάθηση με δράση, εμπειρία εικόνων- μάθηση με παρατήρηση, εμπειρία συμβόλων – μάθηση με επεξήγηση, δεν καθοδηγεί τον εκπαιδευτικό για τη σωστή επιλογή των μέσων.

- Μια άλλη ταξινόμηση κατατάσσει τα μέσα σε οπτικά, σε ακουστικά, σε οπτικοακουστικά και των άλλων αισθήσεων.
- Νέα ταξινόμηση είχαμε με την πρόοδο της εκπαιδευτικής τεχνολογίας. Τα μέσα διαχωρίζονται σε συσκευές ή μηχανικό εξοπλισμό (hardware) και σε λογισμικό ή καταγραφές σε υλικό (software) και χρειάζονται και τα δύο για να αποτελέσουν διδακτικό μέσο.
- Η τέταρτη ταξινόμηση γίνεται με κριτήριο το φορέα του μέσου. Τα μέσα χωρίζονται σε προσωπικά (λεκτικά και μη λεκτικά) και απρόσωπα (εποπτικά και οπτικοακουστικά και σε σύγχρονη εκπαιδευτική τεχνολογία).

Τα διδακτικά μέσα πρέπει να είναι αξιόπιστα, ενδιαφέροντα, ποικίλα, να έχουν καλή παρουσίαση και να σχετίζονται με τους στόχους του μαθήματος αλλά πέρα από τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματά τους εξαρτάται κάθε φορά από τον ίδιο τον εκπαιδευτικό πώς θα τα χρησιμοποιήσει στη διδασκαλία. *«Διατηρούν τη συνέχεια της σκέψης στη διδακτική διαδικασία και προσδίδουν στη μάθηση το απαιτούμενο βάθος, την ποικιλία και την αποτελεσματικότητα . Τα μέσα διδασκαλίας δεν αντικαθιστούν το δάσκαλο, η δε συμβολή τους για αποδοτική διδασκαλία – μάθηση είναι ουσιαστική.»* (Τριλιανός, 1992: 187)

Λαμβάνοντας υπόψη όλους τους παραπάνω παράγοντες, κατά το σχεδιασμό των μαθημάτων μας, δώσαμε μεγάλη σημασία στην επιλογή των κατάλληλων διδακτικών μέσων, και κυρίως των τεχνολογικών, και προσπαθήσαμε να τα εντάξουμε οργανικά στο μάθημά μας ο καθένας, έτσι ώστε να οδηγηθούμε ευκολότερα και με μεγαλύτερη επιτυχία στην επίτευξη των διδακτικών μας στόχων.

IX. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΩΡΙΑΙΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ

Η αξιολόγηση είναι ένα αναπόσπαστο κομμάτι του προγραμματισμού και της εφαρμογής της διδασκαλίας. Χαρακτηριστικό της καλής αξιολόγησης είναι να εμφανίζεται πριν από το καινούριο μάθημα, κατά τη διάρκεια του μαθήματος και στο τέλος. Μια λεπτομερής αξιολόγηση ελέγχει όλα τα εκπαιδευτικά συστατικά - στόχους, δραστηριότητες, μεθόδους, μέσα και υλικά. (Leask & Meadows, 1994)

Κατά το σχεδιασμό ο εκπαιδευτικός πρέπει να προγραμματίσει και δραστηριότητες αξιολόγησης ως μια διαδικασία συλλογής πληροφοριών για αυτά που οι μαθητές έχουν μάθει. Σκοπός των δραστηριοτήτων αξιολόγησης θα πρέπει να είναι ο έλεγχος γνώσης και της επίτευξης των στόχων πριν, κατά τη διάρκεια του μαθήματος και στο τέλος, με σκοπό να βρει ο εκπαιδευτικός τους κατάλληλους τρόπους ανατροφοδότησης που θα δώσει στους μαθητές για να βελτιώσουν την απόδοσή τους.

Έτσι η αξιολόγηση έχει διαφορετική κάθε φορά μορφή. Πριν τη διδασκαλία ο εκπαιδευτικός μπορεί να κάνει διαγνωστική αξιολόγηση, η οποία θα έχει ένα μελλοντικό προσανατολισμό, για να διαπιστώσει τις γνώσεις, τις αντιλήψεις-εμπειρίες των μαθητών για το θέμα που θα διδαχθούν. Με τις πληροφορίες που θα πάρει ο εκπαιδευτικός μπορεί να κάνει προσχεδιασμό, να οργανώσει και να κάνει επιλογή των μέσων, μεθόδων για να διδάξει αποτελεσματικότερα τους μαθητές καθώς και για να δράσει παιδαγωγικά.

Κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας, ο εκπαιδευτικός μπορεί να κάνει διαμορφωτική αξιολόγηση που θα προσανατολίζεται στο παρόν για να προχωρήσει σε πιθανές διορθωτικές βελτιωτικές παρεμβάσεις. Ο εκπαιδευτικός αξιοποιεί τα αποτελέσματα για να πληροφορηθεί σε ποιο βαθμό έχει επιτύχει κάθε μαθητής τους επιμέρους στόχους, για να διατηρήσει την κινητοποίηση των μαθητών, για να δει ποια ήταν τα εμπόδια και πως μπορούν να ξεπεραστούν. Μετά από όλα αυτά προσπαθεί για τη βελτίωση της όλης διαδικασίας.

Στο τέλος της διδασκαλίας μπορεί να γίνει τελική αξιολόγηση που θα έχει προσανατολισμό προς το παρελθόν. Ο εκπαιδευτικός έτσι μπορεί να κάνει μια συνολική αποτίμηση του διδακτικού έργου, για να διαπιστώσει αν ήταν αποτελεσματικά τα μέσα, τα υλικά, οι μέθοδοι, αν βρήκαν οι μαθητές ενδιαφέρον το μάθημα, αν επιτεύχθηκαν ή όχι οι στόχοι της μάθησης και να έχει οπότε τη δυνατότητα για μια περαιτέρω βελτιωμένη διδακτική και μαθησιακή πορεία. Είναι ο

παραδοσιακός έλεγχος επιτυχίας της μάθησης και «οι μαθητές που «περνούν» την αξιολόγηση είναι έτοιμοι για το επόμενο μάθημα, ενώ αυτοί που αποτυγχάνουν χρειάζονται περισσότερη διδασκαλία πριν προχωρήσουν. Συχνά ταυτίζουμε την αξιολόγηση με το παραδοσιακό γραπτό διαγώνισμα, υπάρχουν όμως πολλοί τρόποι για να αξιολογήσουμε πόσο καλά έχουν μάθει οι μαθητές ένα αντικείμενο.» (Leask & Meadows, 1994: 145)

Επομένως μέσα από την επαναλαμβανόμενη αξιολόγηση της διδασκαλίας που διαφοροποιείται από την αξιολόγηση των μαθητών συσσωρεύονται πληροφορίες θετικές και αρνητικές και ο εκπαιδευτικός κάθε φορά μπορεί να κάνει βελτίωση μέσων, μεθόδων δραστηριοτήτων και υλικών και να προσθέσει καινούρια.

Όλα αυτά όμως για να επιτευχθούν χρειάζεται ο εκπαιδευτικός να έχει υπόψη του ότι η διαρκή βελτίωση απαιτεί διαρκή και λεπτομερή πληροφόρηση που πρέπει να προέρχεται από πολλαπλές πηγές και ότι πρέπει να ενθαρρύνει τους μαθητές να μάθουν να αξιολογούν μόνοι τους τη διδασκαλία για να βοηθηθούν έτσι στη μάθηση.

Γενικά η αξιολόγηση μπορεί να είναι αξιολόγηση γνώσεων που αποκτήθηκαν, αλλά μπορεί και πρέπει να είναι και αξιολόγηση του τρόπου με τον οποίο σκέφτηκαν οι μαθητές, έτσι ώστε ο εκπαιδευτικός να είναι σε θέση να επαναπροσδιορίσει με επιτυχία τον τρόπο οργάνωσης της διδασκαλίας και την ανατροφοδότηση των μαθητών. Επιλέγει την κατάλληλη τεχνική αξιολόγησης (συνομιλία με τους μαθητές, άμεση παρατήρηση, δοκιμή σε δείγμα, αναθεώρηση από τους συναδέλφους και παρατήρηση στην τάξη, αναστοχασμό με βάση την εμπειρία του) ανάλογα με τους στόχους που έθεσε στη διδασκαλία του. Βασιζόμενοι σε όλα αυτά συμπεριλάβαμε στα σχέδιά μας δραστηριότητες αξιολόγησης για να διαπιστώσουμε κατά πόσο επιτεύχθηκαν οι στόχοι μας και να προβούμε μετά σε κατάλληλη ανατροφοδότηση. (Leask & Meadows, 1994)

Γ. ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ - ΤΑ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΑ ΜΕΣΑ

Σύμφωνα με όσα έχουμε ήδη αναπτύξει στο θεωρητικό πλαίσιο, στο οποίο στηριχθήκαμε κατά το σχεδιασμό των διδασκαλιών μας, θα μπορούσε κανείς να πει πως οι μαθησιακοί στόχοι είναι ο προορισμός και οι διδακτικές μέθοδοι είναι οι εναλλακτικές διαδρομές. Κατά συνέπεια, και τα διδακτικά μέσα είναι τα οχήματα που θα πρέπει να χρησιμοποιήσουμε στο ταξίδι της διδασκαλίας.

Τα διδακτικά μέσα (π.χ. κείμενο, εικόνες, βίντεο, πολυμέσα), μέσα από το τεχνολογικό πρίσμα, είναι οι δίαυλοι από τους οποίους οι μαθητές θα δεχτούν πληροφορίες και οδηγίες, ώστε να πετύχουν τη μάθηση. Ο σκοπός της χρήσης διδακτικών μέσων είναι η διευκόλυνση της επικοινωνίας με τους μαθητές και η ενίσχυση της μάθησης. Οι συμμετέχοντες σε αυτό το ερευνητικό πιστεύουμε πως τα μέσα παίζουν σημαντικό ρόλο στην εκπαιδευτική διαδικασία, ο οποίος είναι να βοηθήσουν τους μαθητές να μάθουν. Για καλύτερα μαθησιακά αποτελέσματα χρειάζεται να οικοδομηθεί ένα περιβάλλον πλούσιο σε πληροφορίες, κάτι που στο οποίο η χρήση των νέων τεχνολογιών μπορεί να παίξει ουσιαστικό ρόλο.

Συνεπώς, καθώς όλα τα μέλη της ερευνητικής ομάδας στα σχέδια διδασκαλίας μας κάνουμε χρήση Η/Υ, κρίνουμε αναγκαίο να αναφερθούμε γενικά στα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματά του, τα οποία παραθέτουμε παρακάτω.

Ο υπολογιστής, έχοντας την ικανότητα να αποθηκεύει τεράστιες ποσότητες δεδομένων, να ανταποκρίνεται στιγμιαία στους χειρισμούς των μαθητών, και να εξυπηρετεί πολλούς μαθητές ταυτόχρονα, μπορεί να έχει ευρύτατη εφαρμογή στη διδασκαλία. Με τη βοήθεια του κατάλληλου λογισμικού ο υπολογιστής μπορεί ακόμα να αναλύει τις απαντήσεις των μαθητών και να καθορίζει το ρυθμό της διδασκαλίας. Οι μαθητές μπορούν να επικοινωνούν με τον υπολογιστή πληκτρολογώντας τις απαντήσεις τους ή επιλέγοντας με τη βοήθεια του ποντικιού, ή χρησιμοποιώντας πιο σύγχρονες συσκευές, όπως είναι οι οθόνες αφής. Ακόμη με τη χρήση πολυμέσων δηλαδή ένα συνδυασμό διαφορετικών μέσων, όπως κείμενο, εικόνες, ήχο, βίντεο, συνήθως κάτω από τον έλεγχο ενός υπολογιστή, ο εκπαιδευτικός μπορεί να πετύχει καλύτερα μαθησιακά αποτελέσματα. Άλλα πλεονεκτήματα του Η/Υ είναι η καλύτερη μάθηση και συγκράτηση των γνώσεων, ο ρεαλισμός των πληροφοριών με χρήση οπτικοακουστικού υλικού, η κινητοποίηση των μαθητών λόγω εξοικείωσης τους με τον Η/Υ. Επιπλέον υπάρχει το στοιχείο της αλληλεπίδρασης ως προς τις πληροφορίες καθώς με την εξατομικευμένη διδασκαλία, παρέχεται η δυνατότητα προσαρμογής της γνώσης στις ανάγκες του

κάθε μαθητή και τέλος υπάρχει έλεγχος της ταχύτητας και της σειράς των βημάτων στη διδασκαλία από τους μαθητές, ώστε η διδασκαλία να συμβαδίζει με τον ατομικό ρυθμό προόδου τους.

Όσον αφορά τα μειονεκτήματα αναφέρουμε τις απαιτήσεις σε εξοπλισμό και τη συντήρησή του, καθώς το κόστος αγοράς Η/Υ σε ένα σχολείο μπορεί να είναι αρκετά υψηλό, η έλλειψη συμβατότητας ανάμεσα στους διάφορους τύπους υπολογιστών και πολυμέσων, αλλά και η περιορισμένη ευελιξία πολλών λογισμικών με περιορισμένη ικανότητα ανταπόκρισης στις ιδιαιτερότητες του χρήστη. Ακόμη, ελλοχεύει ο κίνδυνος οι μαθητές να γίνουν πιο εσωστρεφείς κάνοντας αλόγιστη χρήση του Η/Υ και ακοινωνήτοι, αγνοώντας την επένδυσή τους στις διαπροσωπικές σχέσεις.

Παρόλο που θεωρούμε ότι ο υπολογιστής και τα άλλα τεχνολογικά μέσα μπορούν να συμβάλουν θετικά στη διδακτική διαδικασία, έχουμε την άποψη ότι εξαρτάται από το δάσκαλο η καλύτερη αξιοποίησή τους με τέτοιο τρόπο, ώστε να ανταποκριθεί στις μαθησιακές ανάγκες των μαθητών. Τέλος, όλοι οι συνάδελφοι πιστεύουμε πως κανένα μηχάνημα δε μπορεί να κατανοήσει τις ανάγκες του συνόλου μίας τάξης όπως μπορεί ένας δάσκαλος.

I. ΤΡΟΠΟΙ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ ΤΩΝ ΤΠΕ ΣΤΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ – ΜΟΝΤΕΛΑ ΕΝΤΑΞΗΣ ΤΟΥΣ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Η ραγδαία τεχνολογική ανάπτυξη και η ανάδυση μιας «κοινωνίας της πληροφορίας» επηρέασε δραστικά τον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι έχουν πρόσβαση στη γνώση και στην επικοινωνία. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο η εκπαίδευση, ως βασικός συντελεστής της μετάδοσης της γνώσης, δεν μπορούσε να μείνει αμέτοχη. Ξεκίνησε λοιπόν μια μεγάλη συζήτηση για τον τρόπο που θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν τα νέα τεχνολογικά μέσα κατά τη διδασκαλία δημιουργώντας ταυτόχρονα υψηλές προσδοκίες για αυξημένα μαθησιακά αποτελέσματα. Εμείς στην εργασία μας αναζητήσαμε τρόπους ενσωμάτωσης και αξιοποίησης των τεχνολογικών μέσων στη διδασκαλία, αλλά και αξιολόγησής τους.

Κατά τη βιβλιογραφική έρευνα διαπιστώσαμε ότι *«αναπτύσσονται τρεις διαφορετικές προσεγγίσεις για τη χρήση και την αξιοποίηση της Πληροφορικής και γενικά των Τ.Π.Ε μέσα στα αναλυτικά προγράμματα του σχολείου»*. (Σολομωνίδου, 2004: 110)

Αυτές είναι οι εξής:

- Η τεχνοκεντρική προσέγγιση
- Η ολοκληρωμένη προσέγγιση και
- Η πραγματολογική προσέγγιση

Κατά την τεχνοκεντρική προσέγγιση (Τεχνοκεντρικό ή κάθετο πρότυπο), η πληροφορική αντιμετωπίζεται ως αυτόνομο γνωστικό αντικείμενο, ως μάθημα, που μπορεί να ενταχθεί στο πρόγραμμα σπουδών και να διδαχθεί σε διάφορες βαθμίδες της εκπαίδευσης (Πολίτης, 2008). Έτσι ο υπολογιστής αποτελεί ο ίδιος ένα γνωστικό αντικείμενο κι ο ρόλος του κρίνεται πλέον σημαντικός και απαραίτητος όχι μόνο για την εκπαιδευτική και επαγγελματική επιβίωση, αλλά και για την ανάπτυξη του σημερινού και του αυριανού πολίτη, μιας και αυτός συνδέεται με μια σειρά από δεξιότητες που πρέπει να αναπτύξει κάθε άτομο για να ανταπεξέλθει στις καθημερινές του ανάγκες. Αναλυτικότερα, αναφέρουμε, ότι η διδασκαλία της Πληροφορικής κατά το τεχνοκεντρικό πρότυπο κυριάρχησε κατά τη δεκαετία του 70, κυρίως στις υψηλότερες βαθμίδες της εκπαίδευσης.

Από τη στιγμή όμως που ένα νέο μάθημα καθιερώνεται στο αναλυτικό πρόγραμμα, είναι εύλογο να τεθούν και τα συνακόλουθα ερωτήματα που αφορούν

το περιεχόμενό του, τους στόχους του, τα ερωτήματα που θέτει η διδασκαλία του και συνεπώς την ύπαρξη μιας διδακτικής του προσέγγισης. Το πρότυπο αυτό χαρακτηρίζεται από τεχνοκρατικό ντετερμινισμό και έχει ως βασική επιδίωξη την απόκτηση γνώσεων πάνω στη λειτουργία των υπολογιστών και την εισαγωγή στον προγραμματισμό τους.

Κατά την ολοκληρωμένη προσέγγιση (Ολοκληρωμένο ή οριζόντιο πρότυπο), ως έκφραση μιας ολιστικής, διαθεματικής προσέγγισης της μάθησης, η πληροφορική αποτελεί μέσο γνώσης, έρευνας και μάθησης που διαπερνά όλα τα γνωστικά αντικείμενα (Πολίτης, 2008). Θέλει την πληροφορική και τις ΤΠΕ, να εμπλέκονται σε όλο το εύρος του αναλυτικού προγράμματος. Το πρότυπο αυτό εμφανίστηκε σχετικά πρόσφατα και χαρακτηρίζεται από το ότι και η διδασκαλία της χρήσης των ΤΠΕ και η χρήση τους, ενσωματώνονται στα επιμέρους γνωστικά αντικείμενα του προγράμματος σπουδών και δε συνιστούν ιδιαίτερο γνωστικό αντικείμενο. Το πρότυπο αυτό αποδίδεται και με τον όρο οριζόντια ή ολιστική προσέγγιση. Οι υποστηρικτές αυτής της προσέγγισης, πιστεύουν ότι η διασπορά της διδασκαλίας και της χρήσης της πληροφορικής σε όλο το φάσμα του προγράμματος σπουδών και όχι η ένταξή της σε ένα ιδιαίτερο αντικείμενο, μπορεί να βοηθήσει την ουσιαστική και από κοινού δημιουργική συμμετοχή εκπαιδευτικών και μαθητών στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Τέλος, κατά την πραγματολογική προσέγγιση (Πραγματικό ή «ρεαλιστικό» πρότυπο) συνδυάζονται οι δύο προηγούμενες προσεγγίσεις με όρους του εφικτού. Με άλλα λόγια σε αυτή την προσέγγιση, στην τρέχουσα τουλάχιστον εκδοχή της, γίνεται συνδυασμός της τεχνοκεντρικής και της ολοκληρωμένης προσέγγισης. Αυτή, συνιστά μια μεταβατική, «εφικτή» λύση, απαραίτητη για ένα τουλάχιστον χρονικό διάστημα μέχρι την πλήρη ένταξη των ΤΠΕ σε όλο το αναλυτικό πρόγραμμα. Το πρότυπο αυτό, χαρακτηρίζεται από τη διδασκαλία ενός αμιγούς μαθήματος γενικών γνώσεων πληροφορικής και την προοδευτική ένταξη της χρήσης των νέων τεχνολογιών ως μέσο στήριξης της μαθησιακής διαδικασίας σε όλα τα γνωστικά αντικείμενα του προγράμματος σπουδών. Στη βιβλιογραφία αποδίδεται και με τον όρο εφικτή ή μικτή προσέγγιση (Πολίτης, 2008). Η έμφαση, στα πλαίσια αυτής της προσέγγισης, δίνεται στις γνωστικές και τις κοινωνικές διαστάσεις της χρήσης της πληροφορικής στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Η προσέγγιση αυτή γνώρισε πολλές διακυμάνσεις πριν σταθεροποιηθεί στους προσανατολισμούς της, κυρίως αναφορικά με τη χρήση του πληροφορικού μέσου. Μέσα στα πλαίσια λοιπόν της συζήτησης για το ρόλο του υπολογιστή και τη συνεισφορά του στη διαδικασία της διδασκαλίας και της μάθησης από κάποιους

αντιμετωπίστηκε ως πηγή πληροφόρησης και ως εποπτικό μέσο διδασκαλίας. Αυτός ο νέος ρόλος του προέκυψε ως ανάγκη λόγω των τεράστιων δυνατοτήτων που παρέχει για διερεύνηση, διάδοση, ανάκληση, επεξεργασία και αποθήκευση της πληροφορίας. Το γεγονός αυτό επιτείνεται από το ότι οι νέες τεχνολογίες επικοινωνίας και πληροφόρησης που εισάγονται σε όλους τους τομείς της σύγχρονης ζωής έχουν ως κεντρικό τεχνικό αντικείμενο τον υπολογιστή.

Επίσης, ο υπολογιστής μπορεί να χρησιμοποιηθεί «ως εποπτικό μέσο διδασκαλίας όλων των μαθημάτων, από τη γλώσσα και τα μαθηματικά έως την ιστορία και τις τέχνες». (Σολομωνίδου, 2004: 109-110) Διαφέρει από τα κλασικά εποπτικά μέσα, δεδομένου ότι τα διάφορα λογισμικά που έχουν αναπτυχθεί για τη διδασκαλία διαφόρων γνωστικών αντικειμένων προσφέρουν εικόνα, ήχο, μουσική, κείμενο, γραφικά, κλπ., αξιοποιώντας τις πολυμεσικές δυνατότητες του υπολογιστή, αλλά επίσης προσφέρουν επιπλέον ποικίλες διαδικασίες αλληλεπίδρασης με τους μαθητές, εφόσον βέβαια έχουν προβλεφθεί τέτοιου είδους διαδικασίες κατά το σχεδιασμό και την ανάπτυξη τους. Ο σύγχρονος υπολογιστής αποτελεί ένα άριστο και πολυδύναμο εποπτικό μέσο με την προϋπόθεση ότι το εκπαιδευτικό λογισμικό που χρησιμοποιείται ανταποκρίνεται στις δυνατότητες και στις ανάγκες της διδασκαλίας και της μάθησης στους διάφορους τομείς γνώσης.

Πρόσφατα τέλος, οι δυνατότητες του υπολογιστή, αξιοποιούνται για τη δημιουργία νέων περιβαλλόντων μάθησης για όλα τα μαθήματα και για ποικίλες διεισθημονικές προσεγγίσεις. Αποκτά έτσι ένα τελείως νέο και διαφορετικό ρόλο, αυτόν του διανοητικού ή γνωστικού εργαλείου, όπως ονομάζονται τα επιμέρους μοντέλα γνωστικών δομών, που μπορεί να γενικευθούν και μέσω των οποίων μπορεί να παραχθεί και να διευκολυνθεί η ανακαλυπτική μάθηση, εξυπηρετώντας μ' αυτό τον τρόπο παράλληλα και τις σύγχρονες επιταγές της εκπαίδευσης.

Συνοπτικά λοιπόν, μπορούμε να πούμε ότι ο υπολογιστής στην εκπαιδευτική διαδικασία, λειτουργεί «είτε ως εκπαιδευτής, ο οποίος μπορεί να εκπαιδεύει τους μαθητές σε συγκεκριμένα αντικείμενα, σύμφωνα με τις αρχές και τις διαδικασίες της προγραμματισμένης διδασκαλίας, είτε ως εργαλείο μάθησης που ευνοεί την επεξεργασία της πληροφορίας και διευκολύνει τη μάθηση, με χαρακτηριστικά παραδείγματα τα προγράμματα επεξεργασίας κειμένου, ήχου, εικόνας ακίνητης και κινούμενης» (Σολομωνίδου, 2004: 110), είτε τέλος ως εκτελεστής, εντολοδόχος, ο οποίος μπορεί να εκτελεί συγκεκριμένες εργασίες με τις κατάλληλες εντολές που του δίνονται. Χαρακτηριστικές εφαρμογές του τελευταίου αυτού τρόπου χρήσης του υπολογιστή, που μπορούν να χρησιμοποιηθούν ακόμα και από μικρά παιδιά, αποτελούν η γλώσσα προγραμματισμού logo, οι εφαρμογές της ρομποτικής και οι τεχνολογίες ελέγχου.

Οι τεχνολογίες γενικά, έχουμε τη γνώμη ότι δεν επιβάλλουν από μόνες τους ένα τρόπο διδασκαλίας ούτε ένα τρόπο μάθησης και συλλογισμού. Το καλύτερο και πιο καινοτομικό λογισμικό μπορεί να χρησιμοποιηθεί με παραδοσιακό τρόπο, οπότε ένα λογισμικό που σχεδιάστηκε για οικοδόμηση και ανακάλυψη γνώσης να μετατραπεί σε ένα μέσο μετάδοσης και παρουσίασης πληροφοριών. Οι τεχνολογίες δεν αποτελούν παρά ένα εργαλείο για το «τι» οι διδάσκοντες και οι μαθητές προτίθενται να οικοδομήσουν από κοινού (Σολομωνίδου, 2004). Οι τεχνολογικές εφαρμογές μπορεί να είναι ευέλικτες ή πλήρως καθορισμένες, φτωχές ή πλούσιες σε υλικό και δυνατότητες. Σχεδόν ανεξάρτητα από αυτές, το εκπαιδευτικό και μαθησιακό περιβάλλον που συνθέτουν οι κοινότητες των μαθητών και των διδασκόντων, είναι αυτό που στη πραγματικότητα αναδύει νέες δημιουργικές προσεγγίσεις στην εκπαίδευση, ενώ οι τεχνολογίες δεν αποτελούν παρά εργαλεία που μπορούν να τις υποστηρίξουν.

II. Η ΑΝΑΓΚΗ ΕΝΤΑΞΗΣ ΤΩΝ Τ.Π.Ε ΣΤΗΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΡΑΞΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΕΜΠΟΔΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ

Οι αλλαγές που συνδέονται με την ανάπτυξη της ψηφιακής τεχνολογίας και την παράλληλη εξάπλωση του Διαδικτύου και του Παγκόσμιου Ιστού, δεν αφήνουν ανεπηρέαστα τα καθιερωμένα πρότυπα διδασκαλίας και μάθησης. Η εμφάνιση της ηλεκτρονικής μάθησης προκαλεί σημαντικές αλλαγές, στον παραδοσιακό ρόλο του εκπαιδευτικού, στη λειτουργία των σχολείων, αλλά και στο σχεδιασμό του εκπαιδευτικού, μαθησιακού υλικού. Έτσι, λοιπόν, αναγκαία κρίνεται η ενσωμάτωση των Τ.Π.Ε. στο μαθησιακό περιβάλλον.

Η εισαγωγή και χρήση των νέων τεχνολογιών στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση έχει πολύ μεγάλη σημασία και οι λόγοι αντίστοιχα που υποστηρίζουν αυτή τους την εισαγωγή, είναι κυρίως **πολιτικοί** και **προσωπικοί-οικονομικο-κοινωνικο-πολιτισμικοί** (Leask and Meadows, 1994).

Οι πολιτικοί αφορούν στην εκπαίδευση των μαθητών και στην απόκτηση από αυτούς δεξιοτήτων που θα τους χρειαστούν σε ανώτερες βαθμίδες εκπαίδευσης, στη διαρκή μάθηση ή στη μελλοντική τους ζωή. Σκοπός αυτού του είδους εκπαίδευσης είναι να αποκτήσουν οι μαθητές πρόσβαση σε χρήσιμες πληροφορίες και να μπορέσουν να επικοινωνήσουν με επιτυχία έξω από την τάξη.

Οι προσωπικοί-οικονομικο-κοινωνικο-πολιτισμικοί λόγοι, που υποστηρίζουν την εισαγωγή των νέων τεχνολογιών στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, αναφέρονται στο γεγονός ότι πολλοί μαθητές έχουν πλέον στα σπίτια τους ηλεκτρονικό υπολογιστή, χρησιμοποιούν το διαδίκτυο είτε μόνοι τους είτε με τη βοήθεια των γονιών τους ή άλλων, όπως επίσης χρησιμοποιούν το cd-rom του υπολογιστή. Επιπλέον αφορούν στην αυτοπεποίθηση που αποκτούν τα παιδιά επικοινωνώντας και ελέγχοντας το περιβάλλον τους, την ανάγκη τους για άμεση απόκτηση δεξιοτήτων επικοινωνίας που θα τους χρησιμεύσουν σημαντικά στα μελλοντικά τους επαγγέλματα-καριέρες. Τέλος, αφορούν και τη μελλοντική αναγκαιότητα για τη δημιουργία ιστοσελίδων με τη χρησιμοποίηση κειμένων και γραφικών, αλλά και πιο προχωρημένων στοιχείων κι ακόμα και τις συνεδρίες μέσω οπτικών και ακουστικών μέσων που δίνουν τη δυνατότητα στα παιδιά να μεταφέρουν τις ιδέες τους πέρα από τοπικά και εθνικά σύνορα.

Οι δάσκαλοι οφείλουν οπωσδήποτε να γνωρίζουν αυτές τις εξελίξεις ώστε να είναι σε θέση να μπορούν να βοηθήσουν τους μαθητές τους να μαθαίνουν καλύτερα. Πιο συγκεκριμένα, ένας από τους πιο σημαντικούς λόγους για τους οποίους οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να δείξουν ενδιαφέρον για την άμεση εισαγωγή των νέων τεχνολογιών της πληροφορίας και της επικοινωνίας στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, είναι το γεγονός ότι στα μικρά παιδιά η δυνατότητα ενασχόλησης με τις νέες τεχνολογίες προσφέρει δυνατότητες νοητικής ανάπτυξης και εξέλιξης.

Άλλοι σημαντικοί λόγοι, τέλος, που υποδεικνύουν την εισαγωγή των τεχνολογιών της πληροφορίας και της επικοινωνίας στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση σχετίζονται με την αναγνώριση της ανάγκης του λειτουργικού τεχνολογικού αλφαριθμητισμού, της μεγάλης δεξιοτήτας που εμφανίζουν ακόμα και πολύ μικρά παιδιά στον χειρισμό του υπολογιστικού συστήματος και της συμβολής της χρήσης του υπολογιστή στη βελτίωση της διδασκαλίας, αλλά κυρίως της μάθησης σε βασικά γνωστικά αντικείμενα, που διδάσκονται ήδη από την πρωτοβάθμια εκπαίδευση.

Η ένταξη των ΤΠΕ στη σχολική πραγματικότητα και πρακτική συνοδεύεται, όπως είναι λογικό, από μια σειρά πλεονεκτήματα, τα οποία προάγουν και διευκολύνουν την μαθησιακή διαδικασία που λαμβάνει χώρα σε καθημερινό επίπεδο σε μια τάξη. Αρκετά λογισμικά λοιπόν, έχουν αναπτυχθεί με βασική υπόθεση τη βελτίωση και υποστήριξη της διαδικασίας μάθησης. Τα περισσότερα λογισμικά φροντίζουν να συμπεριλαμβάνουν ουσιαστικές ή αυθεντικές δραστηριότητες με τις οποίες μπορούν πλέον να ασχοληθούν οι μαθητές, και επιτρέπουν επιπλέον διάφορες προσεγγίσεις μάθησης. Εξασφαλίζεται η εμβάθυνση σε επιμέρους θέματα που δεν είχαν πριν οι μαθητές τη δυνατότητα να τα προσεγγίσουν (π.χ. προσομοίωση και μοντελοποίηση ενός κόσμου μη ορατού). Επιπλέον, μπορεί να αναπτυχθεί και η παροχή επιμέρους γνωστικών εργαλείων που υποστηρίζουν το συλλογισμό των μαθητών, αλλά και τη διαδικασία της μάθησης, όπως εργαλεία πολλαπλών και εναλλακτικών αναπαραστάσεων ή εργαλεία που υποστηρίζουν την ανάπτυξη μεταγνωστικών ικανοτήτων. Με τον τρόπο αυτό, μπορούν να επιτευχθούν στόχοι μάθησης υψηλού επιπέδου.

Παράλληλα, δεν μπορεί η ένταξη των ΤΠΕ στην καθημερινή διδακτική πρακτική να αποφύγει και κάποια μειονεκτήματα και δυσκολίες που μπορεί να εμφανιστούν. Στη διδακτική πρακτική, για παράδειγμα, εμπλέκονται παράγοντες, όπως οι αντιλήψεις των εκπαιδευτικών, παγιωμένες πρακτικές όπως αυτές έχουν αναπτυχθεί μέσα στις συνθήκες λειτουργίας του σημερινού σχολείου, αλλά και αναλυτικού προγράμματος και διάφορα πρακτικά προβλήματα που αφορούν την εύρυθμη λειτουργία των σχολικών μονάδων και τη διαχείριση της σχολικής τάξης.

Αυτοί, αλλά και άλλοι ακόμη παράγοντες μπορεί να δημιουργήσουν προβλήματα, όσον αφορά την ομαλή ένταξη των ΤΠΕ στην διδακτική πρακτική, σε καθημερινή βάση μέσα σε μια σχολική τάξη, ενός σημερινού ελληνικού Δημοτικού σχολείου και γενικά στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση της χώρας μας.

Με άλλα λόγια, υπάρχει ένα σύνολο από γενικότερες οργανωτικές και κοινωνικές συνθήκες, οι οποίες διαδραματίζουν ιδιαίτερα κρίσιμο ρόλο και μπορούν να αποτρέψουν ή να ευνοήσουν την αξιοποίηση των ΤΠΕ στη σχολική τάξη και χρειάζονται οπωσδήποτε τις συντονισμένες προσπάθειες του συνόλου της εκπαιδευτικής κοινότητας, ούτως ώστε να μπορέσουν να ξεπεραστούν τα όποια προβλήματα μπορεί να προκύψουν.

Τέτοιου είδους προσπάθειες, ίσως, να καταφέρουν τελικά να αποτρέψουν οποιαδήποτε κωλύματα και παλινδρομήσεις εμφανιστούν, στην περίπτωση μιας γενίκευσης της χρήσης των ΤΠΕ, η οποία θα έχει απώτερο στόχο την παροχή ποιοτικότερης διδασκαλίας στο «βωμό» της εκπαίδευσης και μιας θετικά εξελισσόμενης παιδείας.

III. Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Σήμερα στην Ελλάδα η εισαγωγή της πληροφορικής και των νέων τεχνολογιών της επικοινωνίας και της πληροφόρησης κρίνεται αναγκαία στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Ωστόσο δεν προβλέπεται η χρήση του υπολογιστή και των νέων τεχνολογιών για τη διεξαγωγή των μαθημάτων, όπως γίνεται με τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Γίνεται όμως μια προσπάθεια για αλλαγή αυτών των δεδομένων. Ο υπολογιστής στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση εμπλέκεται, κατά την παρούσα χρονική περίοδο, κυρίως στη διοικητική/οργανωτική, μηχανογραφική διαχείριση των σχολικών μονάδων.

Παρόλα αυτά, με την εισαγωγή των νέων βιβλίων κατά το σχολικό έτος 2006-2007, στα οποία γίνεται συχνή αναφορά και παραπομπή σε ενδεδειγμένους δικτυακούς τόπους με απώτερο στόχο την ανεύρεση περισσότερων πληροφοριών, όσον αφορά διάφορα αντικείμενα μάθησης, γίνεται μια πρώτη, όχι επιβεβλημένη βέβαια, προσπάθεια ένταξης και προσέγγισης της διδασκαλίας, σύμφωνα με σύγχρονες εκπαιδευτικές επιταγές, όπου έχουμε άμεση εμπλοκή των ΤΠΕ κατά την διδακτική πράξη. Παρακάτω, παρουσιάζεται αναλυτικότερα η κατάσταση όσον αφορά την εμπλοκή και ένταξη των ΤΠΕ στην ελληνική Εκπαίδευση και το Σχολείο.

Οι ΤΠΕ στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

Η Πληροφορική εισήχθη για πρώτη φορά στη δευτεροβάθμια Εκπαίδευση στα μέσα της δεκαετίας του '80 ως νέο γνωστικό αντικείμενο υπό το πρίσμα της τεχνοκεντρικής προσέγγισης (Drenoyiani, 2007).

Στη δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, δίνεται έμφαση στην ανάπτυξη δεξιοτήτων από πλευράς μαθητών στις ΤΠΕ και την εξοικείωσή τους με βασικά στοιχεία χρήση των υπολογιστών, όπως επεξεργασία κειμένου, υπολογιστικά φύλλα, βάσεις δεδομένων, προγράμματα περιήγησης στο Ίντερνετ, ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, γλώσσα Logo κλπ.

Είναι σημαντικό να προσθέσουμε ότι σύμφωνα με τις επίσημες συστάσεις του Εθνικού Αναλυτικού Προγράμματος Σπουδών Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (2002), οι ΤΠΕ θεωρούνται, από τη μια πλευρά, ως αυτόνομο γνωστικό αντικείμενο και από την άλλη, ως εκπαιδευτικό εργαλείο με σκοπό την προαγωγή της διδασκαλίας και της μάθησης μέσω του προγράμματος σπουδών. Ωστόσο, οι εν λόγω συστάσεις δεν έχουν τεθεί ακόμα σε ισχύ λόγω έλλειψης, από πλευράς καθηγητών, των

απαιτούμενων δεξιοτήτων στις ΤΠΕ, καθώς και γνώσης σχετικά με την ενιαιοποίηση των ΤΠΕ, κατά τη διαδικασία διδασκαλίας και μάθησης.

Οι ΤΠΕ στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση

Ανάλογη είναι η κατάσταση και στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση. Το πρόσφατο Εθνικό Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης (2002) καθιερώνει ένα γενικό πλαίσιο για την εισαγωγή των ΤΠΕ ως διεπιστημονικών εργαλείων. Σύμφωνα με το εν λόγω πλαίσιο, οι ΤΠΕ αξιοποιούνται ως: (α) γνωστικό και διερευνητικό εργαλείο, (β) διδακτικό εργαλείο ή μέσο, (γ) εργαλείο επικοινωνίας και αναζήτησης πληρο-φοριών και (δ) εργαλείο για την επίτευξη του τεχνολογικού αλφαριθμητισμού των μαθητών. Ωστόσο, τα περισσότερα σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης δεν έχουν ακόμα εντάξει τις ΤΠΕ στις καθημερινές τους πρακτικές, λόγω έλλειψης, από πλευράς εκπαιδευτικών, των απαιτούμενων δεξιοτήτων και γνώσεων σχετικά με την ενσωμάτωση των ΤΠΕ στη διαδικασία μάθησης, καθώς και λόγω ελλειπούς εξοπλισμού. (Drenoyiani, 2007)

Εξοπλισμός

Τα δεδομένα και οι πληροφορίες προέρχονται από την τελευταία έκθεση του δικτύου της Ευρυδίκης (2005) για την εκπαίδευση στην Ευρώπη και την έκθεση PISA του ΟΟΣΑ (2006) για τις ΤΠΕ. (Drenoyiani, 2007)

Η χρήση οικιακού υπολογιστή είναι κυρίως αφιερωμένη στην ψυχαγωγία (παιχνίδια, εύρεση λογισμικού και μουσικών κομματιών, κλπ.) παρά στη σχολική εργασία. Από την άλλη πλευρά, ο αριθμός των υπολογιστών στα σχολεία αυξάνεται ραγδαία. Η Ελλάδα κατάφερε να μειώσει την αναλογία μαθητών ανά υπολογιστή από 1/61,1 το 2000 σε 1/21,9 το 2003.

Εντούτοις, η προσπάθεια πρέπει να ενταθεί ακόμη περισσότερο, καθώς στις περισσότερες χώρες της ΕΕ, η αναλογία μαθητών/υπολογιστή είναι 1 υπολογιστής ανά 10 ή ανά 5 μαθητές. Επιπλέον, πρέπει να προσθέσουμε ότι η υπολογιστική υποδομή στα ιδιωτικά σχολεία, τα οποία ενισχύονται με δίδακτρα, είναι κατά πολύ πιο ενισχυμένη σε σχέση με τα δημόσια σχολεία.

Σύμφωνα με τις τελευταίες πληροφορίες που διατίθενται από το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (www.yperth.gr) και το Γραφείο Κοινωνίας της Πληροφορίας του Υπουργείου (www.yperth.gr/ktp), σχεδόν όλα τα δημοτικά σχολεία έχουν στη διάθεσή τους τουλάχιστον έναν υπολογιστή με πρόσβαση στο

Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο (www.sch.gr), ενώ τα μισά από αυτά διαθέτουν σύγχρονο και εξοπλισμένο εργαστήριο υπολογιστών. Στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, σχεδόν όλα τα σχολεία (3389 από τα 3482) διαθέτουν εργαστήριο υπολογιστών με πρόσβαση σε 40.188 υπολογιστές συνολικά. Επιπλέον, οι δικτυακές υποδομές και ο εξοπλισμός 5.000 σχολείων αναβαθμίζονται, ενώ άλλα 170 σχολικά εργαστήρια πληροφορικής πρόκειται να δημιουργηθούν στο εγγύς μέλλον. Τέλος, τίθεται σε εφαρμογή αργά και σταδιακά η διαδικασία αναβάθμισης των δικτυακών υποδομών στα σχολεία και σε άλλα εκπαιδευτικά ιδρύματα μέσω ευρυζωνικής πρόσβασης στο Ίντερνετ και συνδέσεων υψηλών ταχυτήτων.

Από την άλλη πλευρά, το Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο (www.sch.gr/leaflets) αναπτύχθηκε στο ευρύτερο δίκτυο της χώρας και έχει δημιουργήσει μια ψηφιακή εκπαιδευτική κοινότητα, η οποία περιλαμβάνει περισσότερα από 13.000 σχολεία, 2.500 διοικητικές μονάδες του ΥΠΕΠΘ και 58.500 εκπαιδευτικούς. Οι υπηρεσίες που παρέχει το Πανελλήνιο Σχολικό δίκτυο σε εκπαιδευτικούς, εκπαιδευτικούς διαχειριστές και αρχές αφορούν (α) την επικοινωνία μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, τη φιλοξενία ιστοσελίδων (web-hosting) και την τηλεδιάσκεψη, (β) την πληροφόρηση και ανάρτηση ανακοινώσεων για εκδηλώσεις που αφορούν και ενδιαφέρουν την ελληνική εκπαιδευτική κοινότητα, καθώς και (γ) την πρόσβαση σε εκπαιδευτικά θεματικά forum, ψηφιακό εκπαιδευτικό υλικό και πηγές.

Όσον αφορά την υποστήριξη κάθε μαθητή και φοιτητή ξεχωριστά, η πιο πρόσφατη πολιτική που εφαρμόστηκε από το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας αφορά την απονομή «Βραβείων Αριστείας». Στο πλαίσιο αυτής της πολιτικής, περίπου 8.000 μαθητές γυμνασίου παρέλαβαν δωρεάν υπολογιστές ως έπαθλο για την επίδοσή τους στο σχολείο, ενώ περίπου 3.000 μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες πρόκειται να παραλάβουν δωρεάν υπολογιστές, εφοδιασμένους με υποστηρικτική τεχνολογία.

Τέλος, αναφορικά με τις ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, αξίζει να σημειωθεί ότι αναπτύσσεται συνεχώς σημαντικός αριθμός εργαστηρίων πληροφορικής, τα οποία εξοπλίζονται με υποστηρικτικές τεχνολογικές υποδομές για σπουδαστές με αναπηρία αισθητικών οργάνων ή σωματικές αναπηρίες και μαθησιακές δυσκολίες (http://ypepth.gr/ktp/ktp_amea.htm και <http://eye-ypepth.gr/erga.htm>).

Επιμόρφωση εκπαιδευτικών στις ΤΠΕ και προγράμματα δράσης

Από το 1996 έως σήμερα, σχεδιάστηκε σημαντικός αριθμός προγραμμάτων δράσης για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών, την ανάπτυξη εκπαιδευτικού λογισμικού και την προμήθεια εξοπλισμού.

Μία από τις πιο αξιοσημείωτες δράσεις ήταν το Έργο Οδύσσεια (1996 – 2000). Η δράση «Οδύσσεια» αποτελούνταν από 19 προγράμματα ανάπτυξης με βασικό στόχο την ενσωμάτωση των ΤΠΕ στις καθημερινές δραστηριότητες 380 σχολείων (κατά κύριο λόγο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης).

Οι βασικοί στόχοι των εν λόγω δράσεων, προγραμμάτων και πρωτοβουλιών συνοψίζονται ως ακολούθως:

- Δράσεις για την προμήθεια, απόκτηση και εγκατάσταση υπολογιστών και δικτυακών υπηρεσιών και εξοπλισμού σε εργαστήρια Πληροφορικής τριτοβάθμιων σχολών, λυκείων, τεχνικών κολλεγίων και σχολικών εργαστηριακών κέντρων.
- Δράσεις για την ανάπτυξη και αξιοποίηση εκπαιδευτικού λογισμικού, καθώς και την ανάπτυξη και διάθεση ψηφιακού περιεχομένου.
- Δράσεις για την ανάπτυξη υποστηρικτικών τεχνολογικών προϊόντων, υπηρεσιών και εργαλείων.
- Δράσεις για τη σχεδίαση και ανάπτυξη εικονικών μουσείων και εκπαιδευτικών πυλών διαδικτύου για όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης, καθώς και την ψηφιοποίηση αρχείων, ντοκιμαντέρ και διαφόρων πηγών.
- Δράσεις για την προώθηση και βελτίωση της εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης ως μέρος της δια βίου εκπαίδευσης, όπως την παροχή ευκαιριών επιμόρφωσης στον τομέα των ΤΠΕ σε γυναίκες, ανέργους, άτομα με ειδικές ανάγκες και εν γένει κοινωνικά αποκλεισμένους πολίτες.

Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στη χρήση εργαλείων και εξοπλισμού των ΤΠΕ, καθώς και η παιδαγωγική χρήση των ΤΠΕ αποτελεί την βασική προτεραιότητα της εκπαιδευτικής πολιτικής της Ελλάδας. Στα πλαίσια του 3^{ου} Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης 2000 – 2006, το Υπουργείο Παιδείας, το οποίο είναι υπεύθυνο για το σύνολο των πρωτοβουλιών επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών, ανακοίνωσε και εφάρμοσε, με την ενίσχυση του «Επιχειρησιακού Προγράμματος για την Κοινωνία της Πληροφορίας», το πρόγραμμα δράσης επιμόρφωσης εκπαιδευτικών: **«Ενδοσχολική Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών στη Χρήση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας (ΤΠΕ) στην Εκπαίδευση»**. Βασικός στόχος της εν λόγω δράσης ήταν η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στη χρήση των υπολογιστών. Για το σκοπό αυτό, το πρόγραμμα σπουδών, το οποίο διατυπώθηκε από το Υπουργείο Παιδείας, κάλυψε τις βασικές αρχές στην τεχνολογία της πληροφορίας, την επεξεργασία κειμένου, τα υπολογιστικά φύλλα, την παρουσίαση λογισμικού, τη χρήση του Ίντερνετ και του

ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και πρόσφερε μια σφαιρική θεώρηση του εκπαιδευτικού λογισμικού. Το πρόγραμμα διήρκησε 48 ώρες και απασχόλησε τους εκπαιδευτικούς στον ελεύθερο χρόνο τους.

Επί του παρόντος, το πρόγραμμα δράσης τείνει προς ολοκλήρωση, καθώς περισσότεροι από 83.000 εκπαιδευτικοί έχουν ήδη επιμορφωθεί και η πλειοψηφία έχει λάβει επίσημη πιστοποίηση.

Επιπλέον, πρόσφατα ανακοινώθηκε νέα πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος, η οποία μπορεί να θεωρηθεί επέκταση της αρχικής επιμόρφωσης εκπαιδευτικών 2000 – 2006, με την ονομασία *«Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών στη χρήση των ΤΠΕ κατά τη Διαδικασία Διδασκαλίας»*. (Drenoyiani, 2007)

Πρόγραμμα σπουδών και σχολικά εγχειρίδια

Τα περισσότερα νέα εγχειρίδια που εμφανίστηκαν μέχρι σήμερα, αναδεικνύουν τη διαθεματική προσέγγιση των ΤΠΕ και προάγουν τη χρήση του τεχνολογικού εξοπλισμού και των ψηφιακών περιεχομένων στις διαδικασίες διδασκαλίας και εκμάθησης όλων των γνωστικών αντικειμένων της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, συμπεριλαμβανομένης της «Πληροφορικής» και της «Τεχνολογίας», τα οποία είναι υποχρεωτικά μαθήματα στα σχολεία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Επιπλέον, σημαντικός αριθμός εκπαιδευτικών CD-ROM (27 μέχρι σήμερα) με ψηφιακές πηγές και υλικό έχει ήδη παραχθεί από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (ΠΙ), προκειμένου να υποστηριχθεί η εφαρμογή των νέων εγχειριδίων (Στη διεύθυνση: <http://www.zeus.pi-schools.gr/logismika1/dimotiko> και <http://zeus.pi-schools.gr/logismika1/gymnasio>).

Ωστόσο το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα στο σύνολό του ελέγχεται και εποπτεύεται από το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων, καθώς και το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (βασικός συμβουλευτικός φορέας του Υπουργείου) και περιγράφεται ως άκρως συγκεντρωτικό και ιεραρχικό. Το Πρόγραμμα Σπουδών είναι εθνικό, υποχρεωτικό και ενιαίο και σχεδιάζεται, διατυπώνεται και ελέγχεται από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο υπό την εποπτεία του Υπουργείου Παιδείας. (Drenoyiani, 2007)

IV. ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΛΟΓΙΣΜΙΚΩΝ

Τις τρεις τελευταίες δεκαετίες, έχουν αναπτυχθεί διαφορετικά είδη εφαρμογών, οι οποίες έχουν σχεδιαστεί είτε ειδικά για τη μάθηση είτε για ευρεία χρήση, αλλά μπορούν να χρησιμοποιηθούν και από μαθητές. Οι κατηγορίες αυτές, αν και διατηρούν τα βασικά τους χαρακτηριστικά, τροποποιούνται με την πάροδο του χρόνου, μέσω της ανάπτυξης και της εξέλιξης της τεχνολογίας.

Στην αρχή της προηγούμενης δεκαετίας λοιπόν, ήταν η εξάπλωση της τεχνολογίας των «πολυμέσων» (συνδυασμοί ήχου, εικόνας, φωτογραφίας, κινουμένων σχεδίων ή βίντεο), που έδωσε την ώθηση, ώστε αυτές οι εφαρμογές να γίνουν ιδιαίτερα ελκυστικές για τους μαθητές. Κατά τα τελευταία χρόνια, η τεχνολογία της επικοινωνίας από απόσταση μέσω δικτύων και διαδικτύων επικοινωνίας (Internet) επηρεάζει τις υπάρχουσες κατηγορίες εφαρμογών.

Υπάρχουν σίγουρα πολλοί παράγοντες που πρέπει να υπολογίσει κάποιος κατά την επιλογή του κατάλληλου λογισμικού που πρόκειται να χρησιμοποιηθεί για εκπαιδευτικούς σκοπούς και ανάγκες. Πρώτιστο μέλημα μιας τέτοιας επιλογής θα πρέπει σίγουρα να είναι το συνταίριασμα του υπό επιλογή λογισμικού με τις πραγματικές ανάγκες των μαθητών, ώστε να υποστηρίζονται μέσω αυτού οι διαδικασίες της μάθησης και της διδασκαλίας.

Επειδή δυστυχώς, η πιθανή αποτελεσματικότητα του λογισμικού, δηλαδή πόσο και τι ο μαθητής πρέπει να μάθει μέσω αυτού, συχνά παραμελείται, απαραίτητο θεωρείται να εξετάσει κανείς το λογισμικό ως σύστημα, χρησιμοποιώντας τέσσερις βασικές κατηγορίες, τις οποίες είναι αναγκαίο να περιέχει.

Οι κατηγορίες αυτές παρουσιάζονται συνοπτικά στον παρακάτω πίνακα και συνοδεύονται από σύντομη ανάλυση - περιγραφή που αναφέρεται επιπλέον και στις προϋποθέσεις τις οποίες πρέπει να τηρεί η καθεμία από αυτές ξεχωριστά:

ΠΙΝΑΚΑΣ 3. ΟΙ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΩΝ ΛΟΓΙΣΜΙΚΩΝ

(Foshay & Ahmend, 2000: 4)

Λογισμικό	Το περιβάλλον του hardware ή του software, δηλαδή των υλικών ή των λογισμικών, στο οποίο αυτό το λογισμικό πρόκειται να τρέξει, και η επαφή του, η αλληλεπίδραση με τους χρήστες. Συμπεριλαμβάνει προϋποθέσεις και απαιτήσεις σχετικά με τον τύπο του υπολογιστή, της παρουσίας και των περιφερειακών συσκευών, το λειτουργικό σύστημα, τη συνεκτικότητα, τη συνολική δυναμική, την εκτέλεση, την αξιοπιστία και τη λειτουργικότητα του σε σχέση με άλλα. Επίσης, συμπεριλαμβάνει προϋποθέσεις για τις γνώσεις, τη φιλοσοφία και τους στόχους των χρηστών.
Άμεση μάθηση	Ο τρόπος με τον οποίο οι δάσκαλοι και οι μαθητές περιμένει κανείς να αλληλεπιδράσουν με το λογισμικό όταν μαθαίνουν. Συμπεριλαμβάνει τις προϋποθέσεις σχετικά με τους ρόλους και τα χαρακτηριστικά των δασκάλων και των μαθητών και τη φύση της γνώσης και της μάθησης.
Περιεχόμενο-Πληροφορία	Τα γεγονότα, τις έννοιες, τις αρχές και τη διαδικαστική γνώση που παρέχεται από το λογισμικό για μάθηση. Συμπεριλαμβάνει προϋποθέσεις σχετικά με τους στόχους των δασκάλων και των μαθητών, τη δομή της γνώσης και του Αναλυτικού Προγράμματος, καθώς και

	τις προηγούμενες γνώσεις και τις ικανότητες που απαιτεί το λογισμικό να έχουν οι χρήστες του.
Διαχείριση και αξιολόγηση μάθησης	Ο τρόπος με τον οποίο το λογισμικό διαχειρίζεται και αναφέρει τις πληροφορίες σχετικά με το μαθητή και το δάσκαλο-εκπαιδευτή, που αξιολογεί τα μαθησιακά αποτελέσματα πριν, κατά τη διάρκεια και μετά το μαθησιακό γεγονός-διαδικασία και παίρνει και υποστηρίζει αποφάσεις σχετικά με το τι να κάνει κανείς στη συνέχεια βασισμένος στις πληροφορίες που του διατίθενται. Συμπεριλαμβάνει τις προϋποθέσεις σχετικά με την αξιολόγηση της μάθησης, τη δομή του Αναλυτικού προγράμματος και των μαθησιακών περιβαλλόντων, το ρόλο και τις ανάγκες όλων όσων είναι άνθρωποι κλειδιά στη διδακτική/μαθησιακή διαδικασία, δηλαδή δασκάλων, μαθητών, διευθυντών, γονέων και του κοινού.

«Μία ισορροπημένη προσέγγιση για την αξιολόγηση λογισμικού, θα πρέπει να εξετάζει και τις τέσσερις αυτές κατηγορίες και τις μεταξύ τους αλληλεπιδράσεις και συνέργειες». (Foshay & Ahmend, 2000)

Από τη στιγμή που έχει κανείς καθορίσει τις τέσσερις κατηγορίες ενός εκπαιδευτικού λογισμικού, στη συνέχεια θα πρέπει να λάβει υπόψη του τον τύπο του λογισμικού που εξετάζει.

Το εκπαιδευτικό λογισμικό, γενικά μπορεί να κατηγοριοποιηθεί σε πέντε τύπους, οι οποίοι εμφανίζονται στον πίνακα 4.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4. ΟΙ ΠΕΝΤΕ ΒΑΣΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΛΟΓΙΣΜΙΚΟΥ

(Foshay & Ahmend, 2000: 7)

Προγράμματα εξάσκησης και εφαρμογής	Παρέχουν επανάληψη και ενδυνάμωση της γνώσης και των δεξιοτήτων που έχουν μάθει νωρίτερα. Συμπεριλαμβάνουν φύλλα εργασίας, πρακτικά τεστ και πολλά στυλ παιχνιδιών. Επίσης περιλαμβάνουν τα περισσότερα τεστ.
Διδακτικά συστήματα	Παρέχουν μια ολοκληρωμένη εμπειρία μάθησης και διδασκαλίας, που επικεντρώνεται στην παρουσίαση, στην πρακτική και στην ανατροφοδότηση, μαζί με εισαγωγές, περιλήψεις και άλλες οργανωτικές μηχανές διαχείρισης και ελέγχου της μάθησης.
Μικρόκοσμος, προσομοιώσεις και περιβάλλοντα μοντελοποίησης	Η προσομοίωση παρέχει ευκαιρίες να διαχειριστεί κανείς ένα περιβάλλον (μερικές φορές ονομάζεται μικρόκοσμος) και να εξετάσει τις συνέπειες αυτής της διαχείρισης, μερικές φορές μαζί με συμπληρωματικούς μηχανισμούς ανατροφοδότησης, οι οποίοι κάνουν τις ορατές πτυχές του συστήματος του προσομοιωμένου που δεν βλέπονται (δεν μπορούν να ιδωθούν) στην πραγματικότητα. Συχνά συμπιέζει ή ανοίγει το χώρο ή και το χρόνο, για να κάνει αυτές τις συνέπειες πιο εμφανείς. Αν το περιβάλλον κατορθώσει να αποτυπώσει μερικές πτυχές από τον πραγματικό κόσμο, τότε το αποτέλεσμα είναι μια προσομοίωση. Όσο πιο φανταστικό ή μη ρεαλιστικό είναι το περιβάλλον, τόσο

	περισσότερο το αποτέλεσμα θα θεωρηθεί παιχνίδι.
Πληροφοριακές βάσεις δεδομένων/προγράμματα αναφοράς, εγκυκλοπαιδικά	Παρέχουν συγκεκριμένο περιεχόμενο σε μορφή κειμένου, εικόνων ή και άλλων πολυμέσων. Συχνά είναι οργανωμένα για ένα συγκεκριμένο τύπο χρήσης, όπως για παράδειγμα στην εξερεύνηση ή στην αναφορά ή στην ανασκόπηση και για ένα συγκεκριμένο τύπο χρηστών. Έχουν όμως λιγότερες προϋποθέσεις σχετικά με τη χρήση και το χρήστη, σε σχέση με τους τρεις προηγούμενους τύπους λογισμικού. Η αλληλεπίδραση, τυπικά, περιορίζεται στην πρόσβαση και στην εξερεύνηση και δε συμπεριλαμβάνει πρακτική και ανατροφοδότηση όπως στους προηγούμενους τρεις τύπους λογισμικού.
Εργαλεία	Αυτοματοποιούν, συχνά σε χαμηλό επίπεδο, εργασίες προετοιμασίας δεδομένων, ανάλυσης και οργάνωσης, διαχείρισης και αποθήκευσης. Τα παραδείγματα συμπεριλαμβάνουν αριθμητικά δεδομένα, όπως είναι τα κομπιουτεράκια, λογιστικά φύλλα, γραφιστικά, αναλυτικά εργαλεία, λέξεις, όπως επεξεργαστές κειμένου, μηχανές αναζήτησης, περισσότερες βάσεις δεδομένων, πολυμέσα, όπως μερικές βάσεις δεδομένων, φυλλομετρητής, όπως internet explorer, εργαλεία γραφικών παραγωγής και επικοινωνίας, όπως ηλεκτρονικό ταχυδρομείο (email), ηλεκτρονικά εργαλεία συζήτησης και ανταλλαγής μηνυμάτων (Chat and messaging tools). Δε συμπεριλαμβάνει ούτε πληροφορία,

	ούτε άμεση μάθηση, ούτε πρακτική, ούτε προσομοίωση αν και αυτά τα εργαλεία συχνά υπάρχουν στους προηγούμενους τύπους λογισμικού. Επίσης, υπάρχουν κάποιες προϋπο-θέσεις σχετικά με τη χρήση και το χρήστη στον οποίο απευθύνονται, αλλά οι προϋποθέσεις αυτές είναι σχετικά αδύναμες σε σχέση με τους άλλους τύπους λογισμικών. Έτσι τα εργαλεία είναι πιο ευέλικτα από τους άλλους τύπους λογισμικών, αλλά απαιτούν περισσότερη οργανωτική δομή για να έχουν αποτελεσματικότητα (για να χρησιμοποιηθούν, δηλαδή, αποτελεσματικά).

Μερικά προϊόντα, πρέπει να τονίσουμε ότι μπορεί είτε να συγκαταλέγονται σχετικά καθαρά σε κάποιον από τους προαναφερόμενους τύπους λογισμικών, είτε να αποτελούν συνδυασμό περισσότερων από έναν τύπους.

Εμείς στην παρούσα ερευνητική εργασία χρησιμοποιήσαμε ένα πλήθος εφαρμογών, στα πλαίσια του σχεδιασμού διδασκαλιών με την εμπλοκή της τεχνολογίας, που εντάσσονται σε όλες τις προηγούμενες κατηγορίες.

Έτσι, κάποιες από αυτές αναφέρονται στα «Προγράμματα εφαρμογής και πρακτικής», αφού συμπεριλαμβάνουν διάφορα φύλλα εργασίας, αλλά και κάποια είδη παιχνιδιών, χωρίς να αποκλείεται και ο συνδυασμός τους με άλλους τύπους λογισμικού, όπως αυτόν της «προσομοίωσης». Όπως γίνεται φανερό σε κάποια από αυτά, συμπίεζονται ο χώρος και ο χρόνος και εμπλέκεται και το φανταστικό στοιχείο, με σκοπό να γίνουν με ασφάλεια εμφανή τα στοιχεία της πραγματικότητας. Εξάλλου, παρέχεται η δυνατότητα διαχείρισης από τους μαθητές, ενός κατασκευασμένου περιβάλλοντος μικρόκοσμου, όπου μπορούν επιπρόσθετα, να εξετάσουν μόνοι τους τις συνέπειες που μπορεί να επιφέρουν οι τελικές επιλογές τους και γενικά ο τρόπος που επιλέγουν να διαχειριστούν τα δεδομένα του παιχνιδιού-προσομοίωσης.

Μερικές από τις εφαρμογές, που συμπεριλήφθηκαν στα σχέδιά μας, κατατάσσονται ακόμη στην κατηγορία των «Διδακτικών συστημάτων». Αυτές, επικεντρώνονται στην παρουσίαση, στην πρακτική και στην ανατροφοδότηση και παράλληλα προσπαθούν να διαχειριστούν και να ελέγξουν την μάθηση.

Άλλες εφαρμογές, πάλι, μπορούν να τοποθετηθούν στην κατηγορία λογισμικών «Πληροφοριακές βάσεις δεδομένων/προγράμματα αναφοράς, εγκυκλοπαιδικά». Σε αυτές, το περιεχόμενο παρουσιάζεται σε μορφή κειμένου, εικόνων ή και άλλων πολυμέσων και η αλληλεπίδραση του με το χρήστη-μαθητή, τυπικά, περιορίζεται στην πρόσβαση και στην εξερεύνηση και δε συμπεριλαμβάνει πρακτική και ανατροφοδότηση. Αυτές, βέβαια, οι εφαρμογές, μπορούμε να πούμε ότι στην περίπτωση των συγκεκριμένων σχεδίων μαθήματος, τα οποία συμπεριλαμβάνονται στην παρούσα ερευνητική εργασία, συνδυάζονται παράλληλα, στις περισσότερες από τις περιπτώσεις εμφάνισής τους, και με την κατηγορία των «εργαλείων». Συμπεριλαμβάνουν λοιπόν επιπλέον αριθμητικά δεδομένα, λογιστικά φύλλα, γραφιστικά, μηχανές αναζήτησης, μερικές βάσεις δεδομένων, καθώς και σε κάποιες περιπτώσεις και εργαλεία γραφικών παραγωγής και επικοινωνίας, όπως το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο (email).

Τις περισσότερες φορές, η πληθώρα προσφοράς εκπαιδευτικού λογισμικού σήμερα, δυστυχώς προκαλεί σύγχυση και αποπροσανατολίζει τους εκπαιδευτικούς από τους κύριους στόχους που έχουν θέσει προς επίτευξη κατά τη διδακτική διαδικασία. Για το λόγο αυτό, καλό θα είναι οι εκπαιδευτικοί να είναι κατάλληλα προετοιμασμένοι, ούτως ώστε να μπορούν να αναγνωρίζουν τα πλεονεκτήματα και τους περιορισμούς του κάθε τύπου λογισμικού και να επιλέγουν, κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο, το καταλληλότερο από αυτά, ανάλογα με τους σκοπούς που θα επιδιώκουν αυτό να εξυπηρετήσει και να προάγει κατά τη διάρκεια μιας διδασκαλίας.

Πάντως, συμπερασματικά, μπορούμε να πούμε ότι δεν υπάρχει ο τέλειος τρόπος για να χρησιμοποιήσει κανείς το εκπαιδευτικό λογισμικό (Foshay & Ahmend, 2000), όπως επίσης, δεν υπάρχει και τέλειος τύπος λογισμικού.

Δ. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

I. ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Στόχος της ερευνητικής μας εργασίας σε πρώτη φάση ήταν να δημιουργήσουμε συστηματικά και οργανωμένα σχέδια διδασκαλίας, που να στηρίζονται στην παιδαγωγική θεωρία, αλλά να λαμβάνουν υπόψη και τη διδακτική πράξη. Στα σχέδια αυτά προσπαθήσαμε να εντάξουμε οργανικά τα νέα διδακτικά μέσα που προσφέρουν οι ΤΠΕ.

Κατόπιν, επιχειρήσαμε να αξιολογήσουμε τα σχέδια με μια οργανωμένη και συστηματική έρευνα. Αρχικά τα εξετάσαμε σε σχέση με τους σκοπούς του σχολείου, όπως αυτοί καταγράφονται στη συνείδηση των ανθρώπων, κατόπιν σε σχέση με το κοινωνικό περιβάλλον των μαθητών, τις επαγγελματικές δεξιότητες των εκπαιδευτικών και τέλος σε σχέση με τον τρόπο που αξιοποιήθηκε η τεχνολογία μέσα σε αυτά.

Για να απαντήσουμε στα ερωτήματα της έρευνας, απευθυνθήκαμε σε εκπαιδευτικούς και γονείς, δύο πολύ σημαντικούς παράγοντες της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Κατά τη φάση της δημιουργίας των σχεδίων διδασκαλίας τα μέλη της ερευνητικής ομάδας λειτούργησαν σε υποκειμενικές συνθήκες. Τις συνθήκες αυτές διαμόρφωσαν παράγοντες όπως τα ενδιαφέροντα, οι προτιμήσεις και οι απόψεις για την εκπαίδευση που είχε ο καθένας.

Για την παρακολούθηση της πορείας αναζήτησης και δημιουργίας, καθώς και της διαδικασίας ανάπτυξης της αξιολόγησης αυτών των σχεδίων διδασκαλίας αποφασίστηκε η τήρηση ημερολογίου από το κάθε μέλος της ομάδας για την καταγραφή και καλύτερη κατανόηση των προβληματισμών, των απόψεων και των αναζητήσεων του καθενός.

II. ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

Στην παρούσα εργασία τα μέλη της ερευνητικής ομάδας παραδέχτηκαν πως οι άνθρωποι που θα κρίνουν τα σχέδια διδασκαλίας δεν είναι ίδιοι μεταξύ τους. Διαφέρουν σημαντικά ως προς τις απόψεις τους, γιατί κατανοούν με διαφορετικό τρόπο την κοινωνική πραγματικότητα στην οποία ζουν και εργάζονται και επομένως εκδηλώνουν διαφορετική ατομική και κοινωνική συμπεριφορά.

Ο κάθε άνθρωπος, καθώς αντιλαμβάνεται τον κόσμο γύρω του, επηρεάζεται από διάφορους παράγοντες, όπως την προσωπική του φιλοσοφία, την επαγγελματική του ενασχόληση, το μορφωτικό του επίπεδο, αλλά και την κοινωνικο-οικονομική του κατάσταση. Έτσι οργανώνει την πραγματικότητα σε σχήματα και κατηγορίες και δημιουργεί μια δική του κατασκευή, κοινωνικά καθορισμένη, διαφορετική από των άλλων ανθρώπων.

«Τα ανθρώπινα όντα «υπάρχουμε» σε έναν κόσμο προσωπικό, σχεσιακό και κοινωνικό συγχρόνως, ο οποίος δομείται μέσα από τη γλώσσα (μέσα από ιστορίες, αφηγήσεις, θεωρίες, συζητήσεις), από τη δράση, από συστήματα νοημάτων, από τη μνήμη, από τελετουργίες και θεσμούς. Περιορίζεται όμως από την υλική του υπόσταση, και είναι ένας κόσμος πολύπλοκος, ένας κόσμος πολλαπλών πραγματικοτήτων, που μπορεί να ειδωθεί από διαφορετικές οπτικές γωνίες. Αυτόν τον κόσμο ο άνθρωπος προσπαθεί να τον κατανοήσει και να τον οργανώσει σε γνώση και με αυτή την έννοια, η γνώση είναι και υποκειμενική, προσωπική και μοναδική και με βάση αυτή την προσωπική γνώση για την πραγματικότητα, για το περιβάλλον τους, οι άνθρωποι αλληλεπιδρούν με αυτό και το επηρεάζουν.» (Αυδή, 2003: 1)

Βασιζόμενοι στις παραπάνω παραδοχές κατά την ερευνητική αυτή εργασία δηλώνεται ότι τα μέλη της ερευνητικής ομάδας δεν μπόρεσαν να είναι αντικειμενικοί παρατηρητές, με την έννοια που δίνεται στην παραδοσιακή επιστήμη. Προσπάθησαν να κατανοήσουν την εκπαιδευτική πραγματικότητα, όπως τη βιώνουν οι άνθρωποι προς τους οποίους απευθύνθηκαν για τη συλλογή των δεδομένων τους, όντας και οι ίδιοι εκπαιδευτικοί και επομένως συμμετοχοί αυτής της εκπαιδευτικής διεργασίας και έχοντας κοινό με αυτούς πλαίσιο αναφοράς.

Όταν τα μέλη της ερευνητικής ομάδας αναζητήσαμε το είδος της έρευνας που θα χρησιμοποιήσουμε, δεν επιλέξαμε την ποσοτική έρευνα που οδηγεί σε γενικεύσεις. Επιθυμούσαμε να αναζητήσουμε, να περιγράψουμε και να αποτυπώσουμε την προσωπική πραγματικότητα που βιώνουν οι ερωτώμενοι γονείς και εκπαιδευτικοί καθώς και τις υποκειμενικές απόψεις τους για τα σχέδια

διδασκαλίας. Έτσι επιλέξαμε την ποιοτική μέθοδο έρευνας η οποία επίσης κρίθηκε ως η πιο κατάλληλη για την κατανόηση των διαδικασιών και των συνθηκών δημιουργίας των σχεδίων με τη χρήση της τεχνολογίας. Στοιχεία, όπως οι αξίες, οι εμπειρίες, τα ενδιαφέροντα, οι πεποιθήσεις, οι πολιτικές θέσεις και οι ευρύτερες απόψεις για τη ζωή των μελών της ερευνητικής ομάδας, έπαιξαν καθοριστικό ρόλο στο σχεδιασμό της όλης ερευνητικής διαδικασίας. Επηρέασαν σε μεγάλο βαθμό τη διαμόρφωση των σχεδίων και το διάλογο που αναπτύχθηκε με τους αξιολογητές στη συνέχεια.

Η επικέντρωση στη σημασία της υποκειμενικής εμπειρίας των ανθρώπων και κατά τη δημιουργία και κατά την αποτίμηση των διδακτικών σχεδιασμών, είναι φανερό ότι δεν ενδιαφέρεται για την αναζήτηση γενικών και καθολικών αληθειών και γενικεύσεων, αλλά στην κατανόηση του ατομικού, του ιδιαίτερου και μοναδικού και με αυτή τη λογική έγινε και η επιλογή του δείγματος.

III. ΔΕΙΓΜΑ

Είναι γνωστό ότι ένα μειονέκτημα των ποιοτικών ερευνών είναι η μη αντιπροσωπευτικότητα του δείγματος, η οποία δυσχεραίνει την εξαγωγή συμπερασμάτων. Παρόλο, λοιπόν, που η επιλογή του δείγματος δεν έγινε με τυχαίο, αλλά με συμπτωματικό και βολικό τρόπο, έγινε προσπάθεια από την ερευνητική ομάδα να απευθυνθούμε σε ανθρώπους με διαφορετικά χαρακτηριστικά. Έτσι επιδιώξαμε να λάβουμε και να καταγράψουμε διαφορετικές γνώμες για να μπορέσουμε να εμβαθύνουμε και να κατανοήσουμε την υποκειμενική αλήθεια.

Για την αξιολόγηση των σχεδίων διδασκαλίας επιλέχθηκαν εκπαιδευτικοί που διδάσκουν σε δημοτικά σχολεία, γονείς και ακαδημαϊκοί.

Οι εκπαιδευτικοί επιλέχθηκαν γιατί είναι φορείς της εκπαιδευτικής πράξης και γνωρίζουν τις παιδαγωγικές θεωρίες, τις διδακτικές μεθόδους και τα γνωστικά αντικείμενα των σχεδίων. Έτσι μπορούν να κάνουν ουσιαστικές κρίσεις για τη χρησιμότητα των σχεδίων και για την αξιοποίηση τους στην πράξη.

Οι γονείς επιλέχθηκαν γιατί είναι σε θέση να παρακολουθούν, μέσα από τα παιδιά τους, την εκπαιδευτική πρακτική και να εκφράζουν τη γνώμη τους γι' αυτήν. Έτσι, οι γονείς μπορούν να κρίνουν τα σχέδια διδασκαλίας και να εκφράσουν την άποψή τους αν αυτά ανταποκρίνονται στα ενδιαφέροντα των παιδιών και της οικογένειας.

Τέλος, οι ακαδημαϊκοί επιλέχθηκαν γιατί είναι φορείς των πιο σύγχρονων επιστημονικών, παιδαγωγικών θεωριών και ευρημάτων και έτσι μπορούν να κρίνουν τα σχέδια διδασκαλίας και να τα δουν μέσα από την επιστημονική ματιά.

Τελικά, όμως, δεν κατέστη δυνατό να γίνει η αξιολόγηση των σχεδίων διδασκαλίας από ακαδημαϊκούς, γιατί δεν υπήρχε η δυνατότητα να απευθυνθούν οι ερευνητές σε τόσους διαφορετικούς ακαδημαϊκούς που να σχετίζονται και με τα αντίστοιχα γνωστικά αντικείμενα των συγκεκριμένων σχεδίων. Έτσι η ερευνητική ομάδα, για την αξιολόγηση των σχεδίων διδασκαλίας, περιορίστηκε στους εκπαιδευτικούς και στους γονείς.

Για κάθε σχέδιο διδασκαλίας ρωτήθηκαν τρεις εκπαιδευτικοί και δύο γονείς. Οι εκπαιδευτικοί ήταν δάσκαλοι και δασκάλες που διδάσκουν στο δημοτικό σχολείο. Η ομάδα των γονέων αποφασίστηκε να είναι γονείς μαθητών, που το παιδί ή τα παιδιά τους φοιτούν φέτος, ή έχουν φοιτήσει πρόσφατα, στην τάξη του δημοτικού σχολείου όπου θα διδαχθεί το σχέδιο διδασκαλίας για το οποίο και θα ερωτηθούν.

Τα κριτήρια επιλογής του δείγματος των εκπαιδευτικών ήταν:

➤ **Τα χρόνια υπηρεσίας**

Θεωρήθηκε ότι η διδακτική εμπειρία παίζει σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση των αντιλήψεων των εκπαιδευτικών για τη διδακτική πράξη. Έτσι, για την αξιολόγηση του κάθε σχεδίου μαθήματος, επιλέχθηκε ένας εκπαιδευτικός με λίγα χρόνια υπηρεσίας (μέχρι 10), ένας με αρκετά (10 ως 20) και ένας έμπειρος εκπαιδευτικός (πάνω από 20 χρόνια υπηρεσίας).

➤ **Το φύλο**

Θεωρήθηκε πως, για βιολογικούς και κοινωνικούς λόγους, άνθρωποι διαφορετικού φύλου πιθανόν να διαμορφώνουν διαφορετικές απόψεις. Έτσι, έγινε προσπάθεια οι εκπαιδευτικοί να μην είναι όλοι του ίδιου φύλου.

➤ **Οι σπουδές**

Θεωρήθηκε πως οι ακαδημαϊκές γνώσεις και η θεωρητική κατάρτιση των εκπαιδευτικών επηρεάζει τον τρόπο με τον οποίο κατανοούν τις διδακτικές και μαθησιακές διαδικασίες. Έτσι, έγινε προσπάθεια οι εκπαιδευτικοί να διαφέρουν και ως προς τις σπουδές τους.

➤ **Η σχέση με την τεχνολογία**

Επειδή η συγκεκριμένη εργασία διερεύνει τη χρήση και αξιοποίηση της τεχνολογίας στα σχέδια διδασκαλίας, θεωρήθηκε σκόπιμο οι ερωτώμενοι εκπαιδευτικοί να διαφέρουν όσον αφορά τη σχέση τους με τις νέες τεχνολογίες.

Τα κριτήρια επιλογής του δείγματος των γονέων ήταν:

➤ **Το φύλο**

Έγινε προσπάθεια οι γονείς να είναι διαφορετικού φύλου.

➤ **Η σχέση με την τεχνολογία**

Επιλέχθηκαν γονείς που να διαφέρουν ως προς τις τεχνολογικές τους γνώσεις.

➤ **Οι σπουδές**

Επιλέχθηκαν γονείς που έχουν πανεπιστημιακές σπουδές και γονείς που είναι απόφοιτοι Λυκείου ή Γυμνασίου.

➤ **Το επάγγελμα**

Επιλέχθηκαν γονείς με επαγγέλματα που διέφεραν κοινωνικο-οικονομικά αλλά και μορφωτικά.

➤ **Η ηλικία**

Επιλέχθηκαν και νεότεροι και μεγαλύτεροι σε ηλικία γονείς που τα παιδιά τους φοιτούν στο δημοτικό σχολείο ή έχουν αποφοιτήσει πρόσφατα από αυτό.

Όπως έχει ήδη αναφερθεί σε αυτήν την ερευνητική αυτή εργασία είχε μεγάλη σημασία ο ρόλος των υποκειμένων, των ανθρώπων δηλαδή που συμμετέχουν σε αυτή. Παράγοντες, όπως η προσωπικότητα, η πολιτική και κοινωνική φιλοσοφία και ο ρόλος τους στην εκπαίδευση, διαμόρφωσαν μια πραγματικότητα μέσα στην οποία δημιουργήθηκαν τα σχέδια διδασκαλίας.

Για την πληρέστερη λοιπόν κατανόηση και εμβάθυνση στις προσωπικές αντιλήψεις των ερευνητών, αποφασίστηκε η τήρηση ατομικών ημερολογίων. Σ' αυτά περιγράφονται αναλυτικά οι προβληματισμοί, οι παλινδρομήσεις, το σκεπτικό και οι στόχοι του καθενός τόσο κατά τη φάση της δημιουργίας των σχεδίων όσο και κατά τη φάση της αξιολόγησής τους.

Η επόμενη σημαντική απόφαση αφορούσε την επιλογή των καταλληλότερων ερευνητικών μεθόδων και των αντίστοιχων ερευνητικών εργαλείων τα οποία θα ανταποκρίνονταν στις ανάγκες της παρούσας ερευνητικής εργασίας. Η κύρια μέθοδος συλλογής των ερευνητικών δεδομένων που χρησιμοποιήσαμε ήταν η ημιδομημένη συνέντευξη που παρουσιάζουμε στο επόμενο κεφάλαιο.

IV. ΗΜΙΔΟΜΗΜΕΝΗ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Για τη συλλογή των ερευνητικών δεδομένων επιλέχθηκε και χρησιμοποιήθηκε η τεχνική της συνέντευξης. Κρίθηκε ως η καταλληλότερη μέθοδος γιατί «περιλαμβάνει τη συλλογή στοιχείων μέσω της άμεσης λεκτικής συναλλαγής μεταξύ ατόμων και επιτρέπει μεγαλύτερο βάθος απ' ό,τι στην περίπτωση των άλλων μεθόδων συλλογής στοιχείων». (Cohen & Manion, 1994: 374)

Η συνέντευξη μπορεί να έχει διάφορες μορφές. «Η τεχνική της συζήτησης εξαρτάται από τον τύπο της επικοινωνίας που θέλουμε να πραγματοποιήσουμε και από την έρευνα μέσα στην οποία εντάσσεται.» (Φίλιας, 1997: 130) Έτσι μπορούμε να διακρίνουμε τρία βασικά είδη συνέντευξης:

- **η δομημένη συνέντευξη**

Εδώ ο ερωτώμενος καλείται να απαντήσει σε ερωτήσεις που η σειρά υποβολής τους, ο αριθμός τους και το περιεχόμενό τους είναι προκαθορισμένα. Οι ερωτήσεις είναι κλειστού τύπου και ο συνεντευκτής καταγράφει επακριβώς τις απαντήσεις και τις κωδικοποιεί.

- **η ημιδομημένη συνέντευξη**

Εδώ δεν υπάρχουν προκαθορισμένες ερωτήσεις και δεν ακολουθούνται κανόνες στη σειρά και διατύπωση των ερωτημάτων. Είναι μια συζήτηση λίγο πολύ ελεύθερη που περιορίζεται από τον καθορισμό κάποιων θεματικών αξόνων μέσα στους οποίους θα πρέπει να κινείται.

- **η ελεύθερη συνέντευξη**

Εδώ η συζήτηση είναι ελεύθερη και «μη κατευθυνόμενη», δεν περιορίζεται από πλαίσια αναφοράς.

Από τα παραπάνω είδη της συνέντευξης προτιμήθηκε για την έρευνά μας η ημιδομημένη συνέντευξη. Έγινε αυτή η επιλογή, γιατί επιθυμούσαμε, από τη μια, να υπάρχει ένας βαθμός δόμησης στη συνέντευξη που θα μας έδινε μια ομοιομορφία στις απαντήσεις και μια ευκολία στην ανάλυση και επεξεργασία των δεδομένων. Από την άλλη, θέλαμε να υπάρχει και μια ελεγχόμενη ελευθερία στη συνέντευξη που θα έδινε την ευκαιρία στους ερωτώμενους να εστιάσουν σε ό,τι οι ίδιοι έκριναν σημαντικό. Έτσι μέσα από τη συζήτηση θα αποτυπώναμε την υποκειμενική πραγματικότητα των ερωτώμενων εκπαιδευτικών και γονέων.

Η συλλογή των ερευνητικών δεδομένων με την τεχνική της συνέντευξης απαιτεί λεπτομερή προετοιμασία, αφού ο συνεντευκτής οφείλει στο ελάχιστο χρονικό διάστημα να αποκτήσει πολλές και τις πιο σημαντικές πληροφορίες. (Φίλιας, 1997: 129)

Μετά από αλληπάλληλες συναντήσεις των μελών της ερευνητικής ομάδας προσδιορίσαμε τα διερευνητικά πλαίσια αναφοράς ή τις επιμέρους θεματικές των ερωτήσεων που θα ακολουθούσαμε κατά τις συνεντεύξεις. Αυτά τα ερωτήματα τα κατηγοριοποιήσαμε σε τέσσερις κύριους θεματικούς άξονες:

Οι άξονες ήταν οι παρακάτω:

- A. Οι απόψεις των ερωτώμενων για το σκοπό του σχολείου και της εκπαίδευσης καθώς και για τον τρόπο της λειτουργίας αυτών (άποψη για το σημερινό σχολείο, αλλαγές στο σχολείο - λόγοι των αλλαγών).
- B. Οι απόψεις των ερωτώμενων για ένα συγκεκριμένο σχέδιο διδασκαλίας (γενικά σχόλια, κριτική των στόχων του σχεδίου, επίτευξη ή όχι αυτών των στόχων, αξιολόγηση των δραστηριοτήτων).
- Γ. Οι απόψεις των ερωτώμενων για τη διδακτική αξιοποίηση της τεχνολογίας στο σχολείο (γενικές κρίσεις για τη σημασία της τεχνολογίας, αν η εισαγωγή της αλλάζει τον τρόπο εργασίας στο σχολείο και πώς).
- Δ. Οι απόψεις των ερωτώμενων για την αξιοποίηση της τεχνολογίας στο συγκεκριμένο σχέδιο διδασκαλίας (γενικά σχόλια, κριτική δραστηριοτήτων που γίνονται με τη χρήση της τεχνολογίας, τυχόν αλλαγές).

Έγινε προσπάθεια από την ερευνητική ομάδα να προσαρμόσει τις επιμέρους θεματικές των ερωτήσεων στα πρόσωπα με τα οποία θα γίνονταν η συνέντευξη. Έτσι, τα διερευνητικά πλαίσια αναφοράς μέσα στα οποία κινήθηκαν οι συνεντεύξεις των εκπαιδευτικών διέφεραν λίγο ως πολύ από εκείνα των γονέων. Από τους εκπαιδευτικούς ζητήθηκαν, κυρίως, οι απόψεις τους για το ρόλο τους στο σημερινό σχολείο, για τις παρεμβάσεις που κάνουν οι ίδιοι σ' αυτό, για τη αξιοποίηση της τεχνολογίας στη διδακτική πράξη. Από τους γονείς ζητήθηκε να μιλήσουν για τη σχέση των ίδιων και των παιδιών τους με το σχολείο, για τη σχολική εργασία και για τα ενδιαφέροντα των παιδιών.

Τις συνεντεύξεις τις πήραν τα ίδια τα μέλη της ερευνητικής ομάδας, καθώς ήταν οι καλύτεροι γνώστες της ερευνητικής διαδικασίας. Μετά, όμως, από συζήτηση

για λόγους αντικειμενικότητας αποφασίστηκε ο καθένας να πάρει συνέντευξη για ένα σχέδιο διδασκαλίας άλλου μέλους της ομάδας.

Αποφύγαμε την επιλογή κάθε μέλος της ομάδας να πάρει τις συνεντεύξεις για το σχέδιο διδασκαλίας που συνέταξε ο ίδιος. Το κάναμε αυτό γιατί ο συνεντευκτής, ίσως, θα ήθελε να ακούσει θετικά σχόλια για το σχέδιο που ο ίδιος δημιούργησε και θα υπήρχε ο κίνδυνος να οδηγήσει τον συνομιλητή του σ' αυτή την κατεύθυνση. Ακόμη, ο ερωτώμενος γνωρίζοντας πως το σχέδιο που κρίνει το δημιούργησε ο συνομιλητής του θα προσπαθούσε με τις απαντήσεις του να μη τον δυσανεστήσει. Έτσι, όμως, δε θα ήταν αντικειμενικός. Επίσης, θελήσαμε να δούμε, κατά τη διαδικασία της συνέντευξης, τα σχέδια και από μια οπτική διαφορετική από εκείνη της φάσης της δημιουργίας τους.

Οι συνεντεύξεις πραγματοποιήθηκαν κατά το χρονικό διάστημα Δεκεμβρίου 2007 – Φεβρουαρίου 2008. Συμμετείχαν επτά (7) συνεντευκτές και είκοσι ένας (21) εκπαιδευτικοί από τους νομούς Λάρισας, Δράμας, Θεσσαλονίκης. Επίσης πήραν μέρος δεκατέσσερις (14) γονείς από τους τρεις συγκεκριμένους νομούς. Οι περισσότερες συνεντεύξεις έλαβαν χώρα είτε στο σπίτι του συνεντευκτή είτε στο σπίτι του ερωτώμενου. Κάποιες έγιναν σε άλλους χώρους.

Για την καταγραφή των απόψεων των ερωτηθέντων υπήρχαν οι επιλογές των χειρόγραφων σημειώσεων και των τεχνολογικών μέσων (μαγνητόφωνο, βιντεοκάμερα). Επιλέχτηκε κυρίως για πρακτικούς λόγους και για ευκολία η χρήση του μαγνητόφωνα. Βέβαια και αυτή η επιλογή είχε πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα που θα μπορούσαν να επηρεάσουν θετικά ή αρνητικά τη διαδικασία των συνεντεύξεων.

Ένα πλεονέκτημα της χρήσης του μαγνητόφωνα κατά τη συνέντευξη είναι ότι αποτυπώνονται επακριβώς οι απόψεις των ερωτώμενων. Επίσης καταγράφονται οι δισταγμοί τους, οι παύσεις τους, ο τόνος της φωνής τους. Αποτυπώνονται, δηλαδή, εκείνα τα στοιχεία που αποδίδουν πλήρως την ατμόσφαιρα της συνέντευξης.

Ακόμη, ένα σημαντικό πλεονέκτημα της χρήσης μαγνητοφώνου είναι ότι «η μαγνητοφωνημένη ταινία μπορεί να ακουστεί αρκετές φορές και έτσι να αποδοθεί το νόημα της απάντησης κατά τον καλύτερο τρόπο». (Άχλης, 1997: 80)

Όμως, η χρήση του μαγνητόφωνα μπορεί να επηρεάσει και αρνητικά την ποιότητα, το επίπεδο και τη δυναμική της συζήτησης. Η χρήση του μπορεί να δώσει στη συνέντευξη το χαρακτήρα μιας επίσημης καταγραφής των προσωπικών

δεδομένων, θέσεων και απόψεων των ερωτώμενων. Έτσι, για να αποφύγουν την κριτική, μπορούν να αρνηθούν να απαντήσουν σε κάποιες ερωτήσεις ή να απαντήσουν χωρίς ειλικρίνεια.

Ο συνεντευκτής οφείλει, με κάθε τρόπο, να άρει αυτές τις επιφυλάξεις και τους ενδοιασμούς των ερωτώμενων προκειμένου η διαδικασία των συνεντεύξεων να εκπληρώσει το σκοπό της. Μέσα σ' αυτό το πλαίσιο, λοιπόν, προηγήθηκαν ορισμένα εισαγωγικά σχόλια που επεξηγούσαν το γενικότερο σκοπό της έρευνας, εξασφαλιζόταν η ανωνυμία των ερευνητικών υποκειμένων και η συναίνεσή τους για τη μαγνητοφώνηση της συνέντευξης.

Αν θελήσουμε, τώρα, να μιλήσουμε για το κλίμα μέσα στο οποίο πραγματοποιήθηκαν οι συνεντεύξεις για την παρούσα ερευνητική εργασία, θα υποστηρίζαμε πως οι συνεντευκτές προσπάθησαν να αποφύγουν την εμφάνιση παρόμοιων εμποδίων. Τόσο πριν, όσο και κατά τη διάρκεια των συνεντεύξεων ήταν ευγενικοί με τους ερωτώμενους και καλλιέργησαν ένα κατάλληλο κλίμα για επικοινωνία.

Οι περισσότεροι ερωτώμενοι ήταν πολύ θετικοί στην επικοινωνία τους με τους συνεντευκτές. Έδειχναν πως είχαν ανάγκη να μιλήσουν, να τους καταλάβουν οι άλλοι. Ήταν φανερό πως ένιωσαν μια ικανοποίηση σ' αυτή την προσωπική επαφή. Επιπλέον δόθηκε στους ερωτώμενους το κίνητρο, μέσα από τη συμμετοχή τους στην έρευνα, να παρέμβουν και να που τη γνώμη τους για το σχολείο και για την εκπαίδευση. Αυτό, βέβαια, το έκαναν με μεγάλη χαρά.

Παρόλα αυτά, υπήρχαν βέβαια και κάποια μικρά προβλήματα που όμως δε χάλασαν την καλή εικόνα των συνεντεύξεων. Σε λίγες περιπτώσεις οι ερωτώμενοι εξέφρασαν ανασφάλεια και αμηχανία μπροστά στο κασετόφωνο. Ως δικαιολογία ανέφεραν, κυρίως, την έλλειψη παρόμοιας εμπειρίας στο παρελθόν. Όμως ξεπέρασαν αυτά τα αρνητικά συναισθήματα με τη βοήθεια του συνεντευκτή.

Επίσης, σε μερικές περιπτώσεις, αν και οι ερωτώμενοι είχαν στη διάθεσή τους τρεις - τέσσερις μέρες για να μελετήσουν το σχέδιο διδασκαλίας, κατά τη συνέντευξη χρειάστηκε ο συνεντευκτής να δώσει παραπάνω πληροφορίες για το σχέδιο. Φάνηκε, σ' αυτές τις περιπτώσεις, πως οι ερωτώμενοι δεν είχαν μελετήσει επαρκώς το σχέδιο ή πως δεν είχαν εμβαθύνει αρκετά σ' αυτό.

Τα στοιχεία που συλλέχθηκαν μέσω των συνεντεύξεων τα αναλύσαμε και τα επεξεργαστήκαμε με την παρακάτω διαδικασία:

α) Ομαδοποιήσαμε τις απαντήσεις των ερωτηθέντων στους άξονες αρχικών ερευνητικών πλαισίων. Επιδιώξαμε να εντοπίσουμε, μέσα από τις απαντήσεις τους, κοινούς τόπους και να τους προβάλλουμε. Έτσι έγινε μια ταξινόμηση των απόψεων που μας βοήθησε στην αρχική επεξεργασία τους.

Επιπλέον, έγινε αναφορά και σε κάποιες διαφοροποιημένες απόψεις των ερωτηθέντων που είχαν ενδιαφέρον.

β) Χρησιμοποιήσαμε, όπου ήταν απαραίτητο, τον αυτούσιο λόγο των ερωτηθέντων για να φανούν καλύτερα οι θέσεις τους.

γ) Διατυπώσαμε υποθέσεις για μερικές από τις απόψεις τους λαμβάνοντας υπόψη στοιχεία από το προφίλ των ερωτηθέντων που έχουν σχέση με το πολιτικό, κοινωνικό, οικονομικό και μορφωτικό κεφάλαιό τους.

Ε. ΑΝΑΛΥΣΗ –ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

Ι. ΓΕΝΙΚΑ ΣΧΟΛΙΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ

Η ερευνητική αυτή εργασία μας αποσκοπούσε στη δημιουργία και το συστηματικό σχεδιασμό σχεδίων διδασκαλίας με την ενσωμάτωση της τεχνολογίας. Αυτή όμως θα έπρεπε να εμπλακεί μέσα σ' αυτά με τέτοιο τρόπο ώστε να έχει πραγματικά νόημα και λόγο ύπαρξης η παρουσία της εκεί. Τέλος, τα σχέδια διδασκαλίας που δημιουργήθηκαν, αξιολογήθηκαν με συστηματικές μεθόδους έρευνας, με σκοπό να διαπιστώσουμε αν πραγματικά, μπορούν να φέρουν ουσιαστικές αλλαγές στο σχολείο σήμερα.

Για το λόγο αυτό η ερευνητική μας ομάδα διεξήγαγε μια σειρά συνεντεύξεων σε δείγμα γονέων και εκπαιδευτικών, οι οποίοι είχαν διαφορετικό προφίλ ο καθένας τους. Το τελευταίο επιδιώχθηκε σκόπιμα, αφού θεωρήσαμε ότι με αυτό τον τρόπο θα εξασφαλιζόταν ένα είδος πολυσημίας και διαφορετικών ίσως απόψεων. Έτσι, μας ενδιέφερε ιδιαίτερα η διαφορετική οπτική του καθενός από τους ερωτώμενους σε σχέση με τους προβληματισμούς που θα προέκυπταν στον καθένα από αυτούς από τα ερωτήματα στα οποία θα καλούνταν να απαντήσουν κατά τη διάρκεια της συνέντευξης και πιο συγκεκριμένα σε σχέση με τις βαθιά ριζωμένες θέσεις τους και γενικά με τις αντιλήψεις τους πάνω στους προβληματισμούς αυτούς.

Για να έχουμε μια γενική εικόνα των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών των υποκειμένων του δείγματος στις συνεντεύξεις που πήραμε, καθώς θεωρούμε ότι αυτά είναι ένας από τους κυριότερους λόγους δημιουργίας πάγιων θέσεων και αντιλήψεων στους ανθρώπους, θεωρήσαμε σκόπιμο να τα καταγράψουμε αυτά συνοπτικά στους παρακάτω πίνακες:

ΠΡΟΦΙΛ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ

ΠΙΝΑΚΑΣ 5. ΦΥΛΟ ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΗΡΕΣΙΑ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ				
ΦΥΛΟ		ΠΡΟΫΠΗΡΕΣΙΑ		
ΑΝΤΡΕΣ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	1-10 ΕΤΗ	10-20 ΕΤΗ	20 ΕΤΗ ΚΑΙ ΑΝΩ
10	11	7	8	6
48%	52%	33%	38%	29%

ΠΙΝΑΚΑΣ 6. ΣΠΟΥΔΕΣ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ						
ΣΠΟΥΔΕΣ						
ΠΤΥΧΙΟ ΠΑΙΔ/ΚΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ	ΠΤΥΧΙΟ Π.Τ.Δ.Ε.	ΕΞΟ- ΜΟΙΩΣΗ	ΔΙΔΑΣΚΑ- ΛΕΙΟ	ΔΕΥΤΕΡΟ ΠΤΥΧΙΟ ΑΛΛΗΣ ΣΧΟΛΗΣ	ΜΕΤΑΠΤΥ- ΧΙΑΚΟ	ΔΙΔΑ- ΚΤΟΡΙΚΟ
13	8	6	12	1	2	1 (υποψήφιος)
62%	38%	29%	56%	5%	10%	5%

ΠΙΝΑΚΑΣ 7. ΣΧΕΣΗ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕ ΤΗΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ			
ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ			
ΚΑΜΙΑ	ΜΙΚΡΗ	ΠΟΛΥ ΚΑΛΗ	ΑΡΙΣΤΗ
1	9	10	1
5%	43%	47%	5%

ΠΡΟΦΙΛ ΓΟΝΕΩΝ

ΠΙΝΑΚΑΣ 8. ΦΥΛΟ ΚΑΙ ΣΠΟΥΔΕΣ ΤΩΝ ΓΟΝΕΩΝ

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ ΓΟΝΕΩΝ				
ΦΥΛΟ		ΣΠΟΥΔΕΣ		
ΑΝΤΡΕΣ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	ΛΥΚΕΙΟ	ΑΝΩΤΕΡΗ Ή ΑΝΩΤΑΤΗ ΣΧΟΛΗ
7	7	0	4	10
50%	50%	0%	29%	71%

ΠΙΝΑΚΑΣ 9. ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ ΚΑΙ ΣΧΕΣΗ ΤΩΝ ΓΟΝΕΩΝ ΜΕ ΤΗΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ ΓΟΝΕΩΝ						
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ			ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ			
ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ	ΙΔΙΩΤΙΚΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ	ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΑΣ	ΚΑΜΙΑ	ΜΙΚΡΗ	ΠΟΛΥ ΚΑΛΗ	ΑΡΙΣΤΗ
7	4	3	5	4	4	1
50%	29%	21%	35%	29%	29%	7%

Από τους παραπάνω πίνακες φαίνεται ότι το 52% από τους εκπαιδευτικούς που πήραν μέρος ως δείγμα στην έρευνα, ήταν γυναίκες και το 38% από αυτούς είχαν 10 έως 20 χρόνια προϋπηρεσίας. Η συντριπτική πλειοψηφία, το 62% του συνόλου, ήταν απόφοιτοι διετούς Παιδαγωγικής Ακαδημίας. Το 56% του συνολικού ποσοστού του δείγματος των εκπαιδευτικών είχαν παρακολουθήσει το πρόγραμμα της εξομοίωσης και το 47% αντίστοιχα είχαν πολύ καλή σχέση με την τεχνολογία, μιας και είχαν παρακολουθήσει την επιμόρφωση Α' Επιπέδου στους ηλεκτρονικούς υπολογιστές και είχαν πιστοποιηθεί μάλιστα οι γνώσεις τους πάνω σ' αυτούς.

Παράλληλα αρκετοί από αυτούς, καθώς και οι περισσότεροι από τους υπόλοιπους οι οποίοι είναι απόφοιτοι Παιδαγωγικών Τμημάτων Δημοτικής Εκπαίδευσης σε ποσοστό 38% του συνόλου, είχαν παρακολουθήσει διαφόρων ειδών, εκπαιδευτικής φύσεως σεμινάρια και κάποιοι (10%), επιπλέον είχαν μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών ή και πτυχίο μετεκπαίδευσης σε Διδασκαλείο (29%). Ένας εξακολουθεί να είναι εδώ και μια δεκαετία, όπως ανέφερε, φοιτητής Θεολογικής Σχολής και έχει ως άμεση πλέον επιδίωξη να πάρει σύντομα το πτυχίο του από αυτή και τέλος, ένας ακόμη εκπαιδευτικός έχει δηλώσει υποψηφιότητα για διδακτορική διατριβή.

Όσον αφορά τους γονείς που πήραν μέρος στην έρευνά μας, ήταν 50% άντρες και 50% γυναίκες. Παρατηρούμε, επίσης, ότι οι περισσότεροι από αυτούς, σε ποσοστό 71%, ήταν υψηλού μορφωτικού επιπέδου αφού κατείχαν πτυχία ανώτατης και ανώτερης εκπαίδευσης ή ήταν απόφοιτοι τεχνικών σχολών. Κάποιοι από αυτούς (29%), δήλωσαν ότι δεν κατέστη δυνατόν να συνεχίσουν τις σπουδές τους σε ανώτερη ή ανώτατη βαθμίδα εκπαίδευσης, αλλά όλοι τους είχαν απολυτήριο Λυκείου.

Όλοι σχεδόν οι γονείς εργάζονταν είτε στο δημόσιο (50%), είτε στον ιδιωτικό (29%) τομέα και τρεις από αυτούς μόνο ήταν ελεύθεροι επαγγελματίες (21%).

Οι περισσότεροι γονείς είχαν ελάχιστη (29%) ως και καθόλου (35%) σχέση με τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές και γενικά με την τεχνολογία, και αρκετοί από αυτούς είχαν πολύ καλή, σε ποσοστό 29% του συνόλου, έως άριστη σχέση (7%).

II. ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΜΕ ΘΕΜΑ: ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΔΟΜΗΣ ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

ΜΑΘΗΜΑ: ΓΛΩΣΣΑ
ΤΑΞΗ : Ε΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ
ΤΙΤΛΟΣ-ΘΕΜΑ ΕΝΟΤΗΤΑΣ

«Βλέποντας, διαβάζοντας, ακούγοντας και φτιάχνοντας ιστορίες»

Στα πλαίσια των διδασκαλιών του γλωσσικού μαθήματος που αφορούν την Ε΄ δημοτικού, φτιάχτηκε ένα σχέδιο διδασκαλίας, πέρα των συμπεριλαμβανομένων στο σχολικό εγχειρίδιο, που σκοπό έχει να διδάξει τη δομή των αφηγηματικών κειμένων στους μαθητές της τάξης αυτής.

Οι μαθητές έχουν έρθει σε επαφή με αφηγηματικά κείμενα τόσο σε προηγούμενες τάξεις, όσο και στην συγκεκριμένη, αλλά η προσέγγιση που επιχειρήθηκε στο συγκεκριμένο σχέδιο διδασκαλίας από τη δημιουργό του, είναι τελείως διαφορετική από αυτή με την οποία ασχολήθηκαν έως τώρα οι μαθητές.

Έτσι το σχέδιο ακολουθεί συγκεκριμένη πορεία διδασκαλίας, εξελίσσεται σε συγκεκριμένες φάσεις (πενταμερής παρουσίαση) και στηρίζεται στην κειμενοκεντρική προσέγγιση της γλωσσικής διδασκαλίας.

Στο σχέδιο αυτό σημαντικότατο ρόλο διαδραματίζει η ενεργή εμπλοκή της τεχνολογίας, με διάφορους τρόπους, υποστηρίζοντας και υποβοηθώντας τόσο στην εκτύλιξη και παρουσίαση της νέας γνώσης στους μαθητές, όσο και στην εμπέδωση και αφομοίωσή της από αυτούς με ανώδυνο και αβίαστο τρόπο.

Όλη η διαδικασία της παραγωγής του σχεδίου αυτού, εντάσσεται σε ένα γενικότερο πλαίσιο παραγωγής σχεδίων, που συμπεριλαμβάνονται και αποτελούν κομμάτια μιας ευρύτερης έρευνας που ασχολείται με την αξιοποίηση των ΤΠΕ στο Δημοτικό Σχολείο.

Σ' αυτή την έρευνα, απώτερος στόχος όλων των ερευνητών ήταν να παραχθούν από μέρους τους ποιοτικά σχέδια διδασκαλίας, για διάφορα μαθήματα της προσωπικής προτίμησης του εκάστοτε ερευνητή και η μετέπειτα αξιολόγησή τους από ομάδες εκπαιδευτικών και γονέων με βάση συγκεκριμένες προδιαγραφές που τηρούν ή δεν τηρούν αυτά τελικά.

Με αφορμή τα παραπάνω, σχεδιάστηκε μια ολόκληρη ενότητα μαθημάτων, με τον τίτλο **«Βλέποντας, διαβάζοντας, ακούγοντας και φτιάχνοντας ιστορίες»**, στο συγκεκριμένο σχέδιο διδασκαλίας, που ολοκληρώνεται σε δέκα περίπου διδακτικές ώρες και η οποία περιλαμβάνει τέσσερα συνολικά κεφάλαια. Στα κεφάλαια αυτά ο γενικά επιδιωκόμενος κεντρικός σκοπός είναι να κατανοήσουν οι μαθητές τα βασικά δομικά στοιχεία των αφηγηματικών ιστοριών (άσχετα από το είδος τους) και να μάθουν να τα αναπτύσσουν με διάφορους τρόπους στις ιστορίες που οι ίδιοι θα παράγουν μελλοντικά.

Πιο συγκεκριμένα, στο πρώτο κεφάλαιο που φέρει τον τίτλο **«Ο Χάρι και ο Τσάρλι μαγεύουν και γλυκαίνουν»** και υπολογίζεται ότι για την ολοκλήρωσή του απαιτούνται το λιγότερο δύο διδακτικές ώρες, προβάλλονται σε DVD δύο γνωστές, αφηγηματικού είδους ιστορίες παρμένες από βιβλία, οι οποίες και έγιναν κινηματογραφικές επιτυχίες. Πρόκειται για τα γνωστά έργα **«Ο Χάρι Πότερ και η φιλοσοφική Λίθος»**, καθώς και **«Ο Τσάρλι και το εργοστάσιο σοκολάτας»**.

Στο δεύτερο κεφάλαιο που τιτλοφορείται **«Ο κόσμος μέσα σε ένα αυγό»**, το οποίο προβλέπεται να ολοκληρωθεί σε τρεις διδακτικές ώρες, επιδιώκεται η κατασκευή, από τους μαθητές, εν μέρει μιας αφηγηματικής ιστορίας (αξιολόγηση και λύση της ιστορίας που τους δόθηκε αρχικά ως τη φάση της περιπέτειας), με εφαρμογή ενός πρότυπου μοντέλου παραγωγής ιδεών το οποίο είναι παρμένο από το αγγλικό βιβλίο με τον τίτλο *Models of teaching*. (Joyce & Weil, 1986)

Στη συνέχεια και στο τρίτο κεφάλαιο του παρόντος σχεδίου, με τον τίτλο **«Ο Αυγερινός και η Πούλια αλλάζουν ιστορία»**, γίνεται αλλαγή (όπως πολύ χαρακτηριστικά ορίζεται κι από τον τίτλο του κεφαλαίου), δύο μόνο βασικών στοιχείων της αρχικής δομής ιστορίας και η νέα ιστορία που προκύπτει με την επιστράτευση της φαντασίας των μαθητών (η οποία θα είναι τελείως αλλαγμένη και διαφορετική σε σχέση με την αρχική, λόγω των αλυσιδωτών ανατροπών που θα προκαλέσει η περιγραφόμενη αλλαγή), θα κατασκευαστεί από τις ομάδες των μαθητών σε ηλεκτρονική μορφή με την χρήση ειδικού εκπαιδευτικού λογισμικού, αλληλεπιδραστικών-ομιλούντων ιστοριών, του **«Story Book Weaver Deluxe»**.

Τέλος, στο τέταρτο και τελευταίο κεφάλαιο του σχεδίου, που επονομάζεται «Ο Μαρκοβάλντο, επιδιώκεται η αξιολόγηση της επίτευξης του βασικού σκοπού της ενότητας (ο οποίος έχει αναφερθεί πιο πάνω), άρα και της όλης μαθησιακής διαδικασίας που επιτελέστηκε με την εφαρμογή του συγκεκριμένου σχεδίου, καθώς και η παράλληλη μεταφορά της νεοαποκτηθείσας γνώσης των μαθητών και σε άλλου είδους αφηγηματικές ιστορίες.

III. ΑΝΑΛΥΣΗ -ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΜΕ ΘΕΜΑ ΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΔΟΜΗΣ ΤΩΝ ΑΦΗΓΗΓΗΜΑΤΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

Α' Ενότητα: Γνώμες και Απόψεις των Ερωτηθέντων για το Σκοπό και τη Λειτουργία του Σχολείου

Στα πλαίσια των συνεντεύξεων που έγιναν με σκοπό την παρουσίαση αλλά κυρίως την αξιολόγηση του σχεδίου διδασκαλίας για την αφήγηση το οποίο φτιάχτηκε για το μάθημα της Γλώσσας της Ε΄ Δημοτικού κρίναμε σκόπιμο να θέσουμε στους ερωτώμενους κάποια γενικότερα ερωτήματα τα οποία επεδίωκαν να αντλήσουν απαντήσεις από αυτούς που θα αναδείκνυαν τις προσωπικές τους απόψεις για το βασικό σκοπό που έχει η εκπαίδευση σήμερα καθώς και το σχολείο ως δίοδος της και επιτελεστής αυτών των σκοπών. Δόθηκε επίσης ιδιαίτερη έμφαση σε ειδικά ερωτήματα, του είδους, αν τελικά το σύγχρονο σχολείο εκπληρώνει τους σκοπούς οι οποίοι αναφέρθηκαν από τους ίδιους ή αντίθετα αν αποτυγχάνει, πού αποτυγχάνει, κατά πόσο, ποια πρέπει να είναι η στάση και η θέση των εκπαιδευτικών ως λειτουργών της εκπαίδευσης σε όλα αυτά, αν κάνουν παρεμβάσεις, σε τι αλλαγές αποσκοπούν, γιατί τις κάνουν, με ποιο τρόπο και με ποιο κόστος ίσως, αν υπάρχει κάτι τέτοιο;

Όσον αφορά ειδικότερα το αρχικό ερώτημα, για το **ποιος είναι ο γενικός σκοπός της εκπαίδευσης και του σχολείου στη σημερινή εποχή**, οι ερωτώμενοι συμφώνησαν ότι σίγουρα βασικός σκοπός τους είναι να μεταδώσουν γνώσεις στους μαθητές και παράλληλα να καλλιεργήσουν στάσεις και αξίες για τη ζωή, την κοινωνία και τον κόσμο γύρω τους, να τους καλλιεργήσει την προσωπικότητα, να τους διευρύνει τους ορίζοντες, να βοηθήσει στην ωρίμασή τους και στην κοινωνικοποίησή τους και να βοηθήσει στην διαμόρφωση της αυτοεικόνας τους.

«Το σχολείο σήμερα, αποσκοπεί στο να μεταδώσει γνώσεις στα παιδιά, να τους καλλιεργήσει την προσωπικότητα, να τους διευρύνει τους ορίζοντες, να βοηθήσει στην ωρίμασή τους ως άτομα και μέσα σ' αυτό να διαμορφώσουν την αυτοεικόνα τους.» (Αναστασία, ψευδώνυμο γονέα)

«Δεν μπορούμε να σταματήσουμε μόνο στην πληροφορία... πρέπει να δώσουμε ένα σύνολο αξιών... γιατί έχουμε ανάγκη για ανθρώπους με αξίες και όχι μόνο καλά πληροφορημένους.» (Στάθης, ψευδώνυμο εκπαιδευτικού)

«Άλλος ένας στόχος της εκπαίδευσης είναι η σύνδεση του σχολείου με την κοινωνική πραγματικότητα... να δώσει στους μαθητές όλα εκείνα τα εφόδια, τα οποία θα τους βοηθήσουν για να σταθούν αργότερα στην κοινωνία.» (Κυριάκος, ψευδώνυμο εκπαιδευτικού)

Υποστηρίζουν ακόμη οι ερωτώμενοι, ότι το σχολείο στοχεύει ιδιαίτερα στην ανάπτυξη της κριτικής και δημιουργικής σκέψης των μαθητών και στην καλλιέργεια κλίσεων, ικανοτήτων και δεξιοτήτων των μαθητών, ώστε να μπορούν να ανταπεξέλθουν αυτοί αργότερα, ως ώριμοι πλέον βιοπαλαιστές, στις μελλοντικές προκλήσεις της ζωής.

Δεν στοχεύει λοιπόν το σχολείο στη μετάδοση γνώσεων και μόνο.

«Σκοπός της εκπαίδευσης είναι κατά κύριο λόγο η ανάπτυξη της κριτικής και δημιουργικής σκέψης των μαθητών.» (Κυριάκος, εκπαιδευτικός)

«Η εκπαίδευση και το σχολείο πρέπει να δώσουν στα παιδιά τα απαραίτητα εφόδια για να προκόψουν στη ζωή τους, να μπορούν δηλαδή να αντεπεξέλθουν στις δυσκολίες της ζωής.» (Στάθης, εκπαιδευτικός)

«Νομίζω ότι ένας από τους ρόλους του σχολείου είναι να καλλιεργεί ταλέντα και κλίσεις του παιδιού.» (Αλέξανδρος, γονέας)

Από τις απαντήσεις των ερωτηθέντων διαπιστώνουμε ότι όλοι τους γνωρίζουν πλήρως ότι σκοπός του σχολείου και της εκπαίδευσης γενικά, δεν είναι μονάχα η στεγνή μετάδοση γνώσεων στους μαθητές. Ο ρόλος τους φαίνεται να είναι πιο πολύπλοκος και πολυσήμαντος μιας που έχει να κάνει, όπως διαπιστώνουν πολύ εύστοχα, με μιας γενικής φύσεως καλλιέργεια, ανάδειξη της μοναδικότητας και της διαφορετικότητας των μαθητών και γενικά με την ολόπλευρη ανάπτυξή τους.

Οι θέσεις αυτές τόσο των εκπαιδευτικών όσο και των γονέων αντίστοιχα, θεωρούμε ότι πηγάζουν από πραγματικές ανάγκες της σημερινής ζωής και πραγματικότητας. Λόγω της αναπόφευκτης αλλοτρίωσης, της απανθρωποίησης και της αποξένωσης του ανθρώπου από τον συνάνθρωπό του, στις οποίες οδήγησαν οι

υπερβολικά γρήγοροι ρυθμοί ζωής των τελευταίων δεκαετιών, γιατί έτσι απαιτείται να γίνεται, αλλά και έτσι δρομολογείται παράλληλα κι από κατευθυντήριες δυνάμεις, χάριν της εξυπηρέτησης μιας συνεχούς υπερκαταναλωτικής προόδου, δημιουργήθηκε ίσως η ανάγκη μιας στροφής του ανθρώπου προς άλλες αξίες που μπορεί και του επιτρέπουν ακόμη να είναι ο κριτής, ο κύριος οδηγός και ο αποκλειστικός δημιουργός και ρυθμιστής της δικιάς του ζωής.

Στην ερώτηση **αν το σύγχρονο σχολείο επιδιώκει και πετυχαίνει τους στόχους που πρέπει να επιτελεί κι αν όχι ποιοι ευθύνονται γι' αυτό και ποιες είναι οι αλλαγές και οι παρεμβάσεις που πρέπει να γίνουν**, όλοι οι ερωτώμενοι εκπαιδευτικοί και γονείς, εξέφρασαν από κοινού τη γνώμη ότι οι στόχοι αυτοί δεν υλοποιούνται στο σύνολό τους, αλλά μόνο μερικοί από αυτούς επιδιώκονται και πολλοί λιγότεροι ακόμη καταφέρνουν να πραγματοποιηθούν τελικά.

«Το σχολείο δεν εκπληρώνει σε ικανοποιητικό βαθμό τους προαναφερμένους στόχους.» (Κυριάκος, εκπαιδευτικός)

«Η υλοποίηση των παραπάνω στόχων στους οποίους πρέπει να αποσκοπεί το σημερινό σχολείο, θεωρώ ότι υλοποιούνται ως ένα ορισμένο βαθμό.» (Αναστασία, γονέας)

Όσον αφορά τις αλλαγές οι οποίες πρέπει να γίνουν για να μπορέσει τελικά το σχολείο να επιτελεί τους στόχους στους οποίους καλείται να ανταποκριθεί, οι ερωτώμενοι κρίνουν ότι είναι αναγκαίο να εξακτινωθεί ο ρόλος του πέρα από τον γνωστικό τομέα, που είναι και ο σχεδόν αποκλειστικός στόχος του σήμερα.

Η εξακτίνωση αυτή πρέπει να αφορά πιο συγκεκριμένα άλλους τομείς, όπως τον κοινωνικό και τον πολιτιστικό, για να μπορέσει έτσι το σχολείο να προσφέρει στους μαθητές περισσότερα εφόδια, τα οποία θα τους θωρακίσουν κατάλληλα για να μπορέσουν αυτοί στο άμεσο μέλλον τους, να ορθοποδήσουν και να προοδεύσουν πραγματικά στη ζωή τους. Βέβαια, όλοι τους παραδέχτηκαν, ότι σημαντικό ρόλο στο χάραγμα μιας τέτοιου είδους πορείας για το σύγχρονο σχολείο, διαδραματίζουν οι πλέον ευαισθητοποιημένοι εκπαιδευτικοί, που κατά γενική ομολογία, καταβάλουν αξιόλογες προσπάθειες, με προσωπική τους πρωτοβουλία τις περισσότερες φορές, για να γίνουν πιο ευέλικτοι κατά την διδασκαλία, να αντιληφθούν τις ιδιαίτερες κλίσεις και τα ενδιαφέροντα των μαθητών τους και να προσφέρουν ευκαιρίες δράσης, αλλά και αυτενέργειας στους μαθητές τους.

«Θα πρέπει να εξακτινωθεί ο ρόλος του σχολείου και σε άλλους τομείς, όπως στον κοινωνικό και στον πολιτιστικό.» (Κυριάκος, εκπαιδευτικός)

«Θα πρέπει ο δάσκαλος να έχει πολύ μεράκι για να μπορέσει να δώσει λύση στα προβλήματα που υπάρχουν στα σχολεία σήμερα.» (Ευριδίκη, εκπαιδευτικός)

Φαίνεται από τις παραπάνω τοποθετήσεις ότι οι εκπαιδευτικοί και περισσότερο ακόμη οι γονείς, θεωρούν ότι ο ρόλος του σχολείου είναι σχεδόν κατά αποκλειστικότητα γνωσιοκεντρικός κι ότι θα πρέπει οπωσδήποτε να γίνει μια στροφή αυτού και προς άλλες κατευθύνσεις και τομείς, γεγονός που θα επιτευχθεί αν οι εκπαιδευτικοί είναι ιδιαίτερα ευαισθητοποιημένοι επί του θέματος και θέλουν πραγματικά να προσφέρουν προς αυτή την κατεύθυνση.

Θεωρούμε όμως ότι η υιοθέτηση της παραπάνω άποψης χρίει ως αποκλειστικούς αρμόδιους και υπαίτιους της κακής ή της καλής λειτουργίας του σημερινού σχολείου αποκλειστικά τους εκπαιδευτικούς. Αυτό δεν είναι φυσικά λογικό, μιας και η λειτουργία ενός πολύπλοκου συστήματος, όπως είναι το σχολείο, εξαρτάται από πολλοί περισσότερους παράγοντες και φορείς που εμπλέκονται σ' αυτή τη λειτουργία.

Οι περισσότεροι, επίσης, από τους ερωτώμενους, θεωρούν ότι δεν είναι εύκολο για το σχολείο να υλοποιήσει τους σκοπούς του σήμερα και να μπορέσει να δώσει λύση στα προβλήματα που υπάρχουν αν δεν εξασφαλιστεί και η ανάλογη δυνατότητα ελευθερίας κινήσεων των εκπαιδευτικών, πάντα βέβαια με ευσυνειδησία και μέσα στα επιτρεπτά πλαίσια και με τη συναίνεση φυσικά όλων των διοικητικών εκπροσώπων της εκπαίδευσης. Δηλαδή με άλλα λόγια αν δεν υπάρχει ευελιξία που αντιστέκεται στην αυστηρή εφαρμογή των τυπικών κανόνων λειτουργίας ενός σχολείου.

Απαραίτητο, τέλος, θεωρούν το σχολείο να είναι ανοικτό στη συνεργασία με όλους τους φορείς της τοπικής, αλλά και της ευρύτερης κοινωνίας, για να μπορεί ευκολότερα με την υποστήριξη αυτών των φορέων, να αντιμετωπίζει και να ξεπερνά κάποια από τα προβλήματα, που μπορεί τυχόν να προκύψουν μερικές φορές.

«...να υπάρχει ελευθερία κινήσεων, μέσα στα επιτρεπτά πλαίσια και με τη συναίνεση όλων των διοικητικών εκπροσώπων της εκπαίδευσης, ευελιξία και όχι αυστηρή εφαρμογή των τυπικών κανόνων λειτουργίας ενός σχολείου.» (Ευριδίκη, εκπαιδευτικός)

«Όταν δεν υπάρχει καλή θέληση, ευσυνειδησία, συνεννόηση και το σχολείο δεν είναι ανοικτό στη συνεργασία όλων των φορέων, δεν μπορούν να λυθούν τα προβλήματα.» (Ευριδίκη, εκπαιδευτικός)

Από τη συγκεκριμένη θέση των εκπαιδευτικών, συμπεραίνουμε ότι αυτοί, επιρρίπτουν ευθύνες για τις όποιες αποτυχίες επίτευξης των στόχων που θέτει το σύγχρονο σχολείο σήμερα στην πολιτεία και στο τόσο αυστηρά δομημένο Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών που αυτή, μέσω των αρμόδιων οργάνων της, συγκροτεί και φροντίζει να προωθηθεί και να εφαρμοστεί από αυτά.

Θεωρούμε λοιπόν, ότι οι εκπαιδευτικοί, είναι περισσότερο ευαισθητοποιημένοι και υποψιασμένοι σε σχέση με τους γονείς, ως πιο άμεσα εμπλεκόμενοι με την όλη εκπαιδευτική διαδικασία, όσον αφορά πραγματικά το πολύπλοκο θέμα της επίρριψης των ευθυνών, για την όποια αποτυχία της λειτουργίας του σχολικού μηχανισμού στο καυτό ζήτημα της επίτευξης των στόχων που πρέπει να επιτελεί αυτός σήμερα.

Αυτό αποδεικνύεται κι από το γεγονός ότι δεν αποποιούνται τις όποιες προσωπικές ευθύνες τους στο θέμα, αλλά τονίζουν ότι οι ίδιοι διαδραματίζουν σημαντικότατο ρόλο στις αλλαγές που πρέπει να συντελεστούν για να ξεπεραστούν κάποια προβλήματα στη σχολική πραγματικότητα.

Τέλος, οι ερωτώμενοι λένε ότι το σχολείο μας δουλεύει περισσότερο βιβλιοκεντρικά κι ότι επειδή αυτό είναι κατά τη γνώμη τους ένα μεγάλο μειονέκτημα, θα πρέπει να γίνουν αποφασιστικές παρεμβάσεις που θα οδηγήσουν σε αλλαγή αυτής της παράδοσης στην ελληνική σχολική πραγματικότητα.

Οι εκπαιδευτικοί ανέφεραν πολύ χαρακτηριστικά ότι η ύλη των βιβλίων δεν είναι δυνατό να ανταποκρίνεται στο επίπεδο και τις ανάγκες όλου του μαθητικού πληθυσμού μιας χώρας. Αν κάποιος δεχτεί κάτι τέτοιο είναι σαν να αποδέχεται και μια πλήρη κοινωνική, πνευματική και ψυχική ομοιομορφία όλων των μαθητών και κατ' επέκταση και όλων των ανθρώπων.

«Το βιβλίο θα το έχουμε σαν σημείο αναφοράς, αλλά θα πρέπει να αναπτύσσουμε και δικές μας θεματικές ενότητες σύμφωνα με τα ενδιαφέροντα και τις κλίσεις των μαθητών και στο επίπεδο των μαθητών.» (Κυριάκος, εκπαιδευτικός)

Στις απαντήσεις τους κάποιοι από τους ερωτώμενους και ειδικότερα οι εκπαιδευτικοί επεκτάθηκαν αυτόματα σχεδόν και πέρα από το ερώτημα, για το αν

επιτελεί το σύγχρονο σχολείο τους σκοπούς της εκπαίδευσης που καλείται να επιτελέσει. Συμπεριέλαβαν ή υπονόησαν λοιπόν μέσα στις απαντήσεις τους αυτές και το είδος των παρεμβάσεων που επιβάλλεται να γίνουν τόσο από την πλευρά των εκπαιδευτικών, όσο κυρίως από την πλευρά της πολιτείας.

«Ανάλογα λοιπόν με το υλικό-μαθητές που έχει κάθε φορά και ανάλογα με το χώρο που βρίσκεται (επαρχία ή πόλη), πρέπει να προσαρμόζει τη διδασκαλία του. Αυτό βέβαια δεν είναι εφικτό αν ο δάσκαλος θεωρεί ότι πρέπει οπωσδήποτε να ακολουθήσει την ύλη και το αναλυτικό πρόγραμμα κατά γράμμα.» (Ευριδίκη, εκπαιδευτικός)

Θεωρούν λοιπόν ότι πρέπει οπωσδήποτε να αλλάξουν επίσημα οι παιδαγωγικές προθέσεις των αναλυτικών προγραμμάτων και οι στόχοι που τίθενται σ' αυτά, με απώτερο σκοπό την προαγωγή της όλης εκπαιδευτικής διαδικασίας σε ποιοτικότερες διαστάσεις που θα σέβονται την προσωπικότητα και την ιδιαιτερότητα του κάθε μαθητή-ανθρώπου, αλλά και θα συντελούν στην βελτίωση και επέκταση δεξιοτήτων και ικανοτήτων του, ανοίγοντάς του παράλληλα και μία «πόρτα» για ένα λιγότερο αβέβαιο και λιγότερο ανταγωνιστικό μέλλον.

Κάποιες μεταρρυθμίσεις, κρίνονται ως αυτονόητες και αναγκαίες, γιατί όπως είπε ο Κυριάκος (εκπαιδευτικός) χαρακτηριστικά, «αυτό που θα μπορούσε να μας αποτυπώσει το τι σημαίνει σχολείο και εκπαίδευση με μία μόνο λέξη, δεν είναι άλλο τίποτε, παρά μια πολύ απλή, μικρή, μαγική και δυναμική παράλληλα λέξη. Η λέξη "προσφορά"».

Β' Ενότητα: Γνώμες και Απόψεις των Ερωτηθέντων για το Σχέδιο Διδασκαλίας με θέμα τη Διδασκαλία της Δομής των Αφηγηματικών Κειμένων

Οι ερωτώμενοι εκπαιδευτικοί και γονείς, όταν τους τέθηκε κατά τη διάρκεια της συνέντευξης η ερώτηση **πώς χαρακτηρίζουν γενικά το σχέδιο διδασκαλίας για την αφήγηση και γιατί**, συμφώνησαν ότι πρόκειται για ένα οργανωμένο γενικά σχέδιο, αρκετά πρωτότυπο και ενδιαφέρον και ως προς τις δραστηριότητες πολύ ευέλικτο.

«Το σχέδιο αυτό θεωρώ ότι έχει καλό και σωστό σχεδιασμό.»
(Αλέξανδρος, γονέας)

«θα το χαρακτηρίζα με μία λέξη ενδιαφέρον.» (Αναστασία, γονέας)

«Το συγκεκριμένο σχέδιο διδασκαλίας είχε πρωτοτυπία και ως προς τις δραστηριότητες είναι ευέλικτο.» (Κυριάκος, εκπαιδευτικός)

Οι περισσότεροι από τους ερωτώμενους αναφέρουν ότι το συγκεκριμένο σχέδιο διδασκαλίας είναι πάρα πολύ καλό σε σχέση με κάποια κριτήρια. Καλλιεργεί όπως υποστηρίζουν πιο πολύ τις γνώσεις και τα παιδιά μέσα από αυτό προσπαθούν να ανακαλύψουν δικούς τους τρόπους πλοκής. Τα βοηθάει επίσης να αναπτύξουν τη δημιουργική τους σκέψη. Στο τέλος, λένε ότι όταν καλούνται οι μαθητές να γράψουν μια δική τους ιστορία με κάποιες αλλαγές στην αρχική δομή, αναπτύσσονται ταυτόχρονα, τόσο η φαντασία τους όσο και η ικανότητά τους στο γραπτό λόγο.

Στους ερωτώμενους άρεσε ιδιαίτερα η εναλλαγή της περιπέτειας μέσα στις αφηγηματικές ιστορίες που παρουσιάστηκαν στο σχέδιο, γιατί θεωρούν ότι αυτές κρατούν το ενδιαφέρον των μαθητών. Τέλος πιστεύουν πως το γεγονός ότι ο μαθητής ακούγοντας και διαβάζοντας ένα αρχικό κείμενο, καλείται στη συνέχεια να αναπροσαρμόσει την ιστορία, αλλάζοντας κάποιους ρόλους, κάποιους ήρωες και πρωταγωνιστές και να συνθέσει μια δική του ιστορία, κινητοποιεί πάρα πολύ και πλουτίζει τη φαντασία του.

«Οι δραστηριότητες ανταποκρίνονται στο γνωστικό επίπεδο της ηλικίας των μαθητών.» (Ευριδίκη, εκπαιδευτικός)

«Καλλιεργεί πιο πολύ τις γνώσεις. Τα παιδιά προσπαθούν να ανακαλύψουν δικούς τους τρόπους πλοκής, τα βοηθάει να αναπτύξουν δημιουργική σκέψη.» (Κυριάκος, εκπαιδευτικός)

Όσον αφορά την επιλογή των ταινιών και των κειμένων, οι πιο πολλοί συμφώνησαν ότι σίγουρα είναι δύσκολη η επιλογή των θεμάτων και δεν εξασφαλίζεται σχεδόν ποτέ η βεβαιότητα ότι θα αγγίξει η επιλογή αυτή τα ενδιαφέροντα όλων των παιδιών, διότι οι μαθητές είναι πολλοί και σίγουρα κάποιοι ίσως να μην ενδιαφέρονται. Θα πρέπει απλά το θέμα, αν είναι δυνατόν, όπως υποστηρίζουν, να αγγίξει τα ενδιαφέροντα των περισσότερων μαθητών. Τα ενδιαφέροντα των μαθητών θεωρούν ότι εξαρτώνται από τον τρόπο με τον οποίο αυτοί ζουν, την περιοχή στην οποία ζουν και από τις παραστάσεις τις οποίες έχουν. Προτείνουν έτσι, ο εκπαιδευτικός, λαμβάνοντας υπόψη όλα τα παραπάνω για τους μαθητές του, να επιλέγει τα θέματα τα οποία θα αγγίξουν περισσότερο τα παιδιά, έχοντας υπόψη πάντα και την ψυχολογία τους.

Συμπεραίνουν λοιπόν, ότι η συγκεκριμένη επιλογή του Χάρι Πότερ και του Τσάρλι στο εργοστάσιο σοκολάτας, ως θέματα ταινιών και βιβλίων που καλούνται να εξυπηρετήσουν την πρώτη φάση του παρόντος σχεδίου διδασκαλίας, αγγίζει πάρα πολύ τα παιδιά, μιας και έχουν μπόλικη φαντασία, και ως τέτοια, αρέσουν όπως είναι φυσικό στα παιδιά.

Η Ευρυδίκη (εκπαιδευτικός), όμως, παρότι θεωρεί ότι υπάρχει σωστή οργάνωση της διδασκαλίας στο συγκεκριμένο σχέδιο κι ότι η επιλογή των δύο ταινιών οι οποίες τοποθετήθηκαν ως εισαγωγή στην πρώτη φάση του σχεδίου αυτού, μπορεί να κινήσει το ενδιαφέρον των μαθητών, διαφωνεί ως προς το μεγάλο μέγεθος τόσο των ταινιών όσο και των βιβλίων στα οποία στηρίχτηκε το σενάριο αυτών και λέει ότι θα προτιμούσε να είναι και οι δυο ταινίες, αλλά και τα βιβλία, μικρότερης έκτασης και να προβάλλουν ανησυχίες, ίσως περιβαλλοντικές, όπου θα υπάρχει και ο προβληματισμός για την εξέλιξη του πλανήτη μας.

«Θα προτιμούσα να είναι μικρότερης έκτασης, να προβάλλουν ανησυχίες ίσως περιβαλλοντικές, να υπάρχει ο προβληματισμός για την εξέλιξη του πλανήτη μας. Δεν αρκεί μόνο η διδασκαλία των δομικών στοιχείων της αφήγησης...» (Ευρυδίκη, εκπαιδευτικός)

Θεωρούμε λοιπόν ότι η παραπάνω εκπαιδευτικός στη συγκεκριμένη θέση της, έχει δίκαιο εν μέρει όσον αφορά το μέγεθος των βιβλίων και των ταινιών που επιλέχθηκαν σ' αυτό το σχέδιο διδασκαλίας (γεγονός που έγινε βέβαια με κριτήριο τα κινηματογραφικά και λογοτεχνικά ενδιαφέροντα των παιδιών της σημερινής εποχής), αλλά παράλληλα ότι αυτή έχει επηρεαστεί πάρα πολύ από τα προσωπικά της ενδιαφέροντα και τις επιλογές της. Όπως μας ανέφερε πριν την συνέντευξη, ασχολείται επί χρόνια με περιβαλλοντικά προγράμματα κι έτσι πιστεύουμε ότι η επιρροή της είναι τέτοια, ώστε δεν μπορεί να κρίνει αρκετά αμερόληπτα τις διδακτικές σκοπιμότητες του συγκεκριμένου σχεδίου διδασκαλίας, οι οποίες αφορούν κυρίως τη διδασκαλία της δομής των αφηγηματικών κειμένων, χωρίς να θέτουν ταυτόχρονα με αυτό και επιπλέον στόχους όπως για παράδειγμα τη δημιουργία περιβαλλοντικής συνείδησης στους μαθητές, γεγονός που μπορεί να γίνει άμεση επιδίωξη και σε μαθήματα άλλου πεδίου, εκτός του γλωσσικού.

Στην ερώτηση τώρα **αν επιτυγχάνεται συνέπεια μεταξύ αρχικών στόχων-περιεχομένου, δραστηριοτήτων σε κάθε φάση του σχεδίου και αξιολόγησης**, τόσο οι εκπαιδευτικοί στην πλειονότητά τους, όσο και οι γονείς απάντησαν ότι και οι στόχοι και οι σκοποί έχουν πετύχει, οι δραστηριότητες ανταποκρίνονται πλήρως στους στόχους που επιδιώκουν και είναι πάρα πολύ επιτυχημένες γιατί αγγίζουν τα

ενδιαφέροντα των παιδιών και γιατί μέσα από τα φύλλα εργασίας που τους δίνονται, ανακαλύπτουν μόνα τους τα παιδιά τον κορμό, το σκελετό και τη δομή όλης της αφηγηματικής ιστορίας. Οι μαθητές ανακαλύπτουν επιπλέον μέσα από όλα αυτά, όπως παρατήρησαν και κάποιες σχέσεις αιτίας- αποτελέσματος και τόπου- χρόνου.

Η Ευρυδίκη όμως, τοποθετείται διαφορετικά λέγοντας ότι δεν επιτυγχάνονται οι σκοποί που θέτονται, γιατί δε διδάσκονται όλες οι μορφές αφήγησης στο σχέδιο.

Για το λόγο αυτό, καταλήγει λοιπόν, η ίδια, στη συνέχεια, στην διαπίστωση ότι θα έπρεπε ίσως να υπάρχουν τρία διαφορετικά κείμενα που να διδάσκουν τις τρεις μορφές της αφήγησης.

Στην απάντησή της όμως, συγκεκριμένα για το περιεχόμενο και τη σύνδεση των δραστηριοτήτων σε κάθε φάση της διδασκαλίας του σχεδίου, αναφέρει ότι τα φύλλα εργασίας περνούν από το ένα επίπεδο στο άλλο (φάσεις), αλλά όσον αφορά τις μορφές της αφήγησης δεν είναι ξεκάθαρα τα πράγματα εκεί. Όμως, ειδικά τα δομικά στοιχεία της αφήγησης, θεωρεί ότι υπάρχουν το ένα μετά το άλλο και άρα οι δραστηριότητες για την συγκεκριμένη επιδίωξη είναι καλές

«Δεν επιτυγχάνονται οι σκοποί που θέτονται γιατί δεν διδάσκονται όλες οι μορφές αφήγησης στο σχέδιο (μυθοπλαστική, ιστορική, ρεαλιστική).

«...όσον αφορά ειδικά τα δομικά στοιχεία της αφήγησης, νομίζω ότι υπάρχουν το ένα μετά το άλλο και άρα οι δραστηριότητες όσον αφορά την συγκεκριμένη επιδίωξη είναι καλές.» (Ευριδίκη, εκπαιδευτικός)

Μελετώντας τις διαφωνίες της Ευριδίκης στο ζήτημα της συνέπειας των στόχων στις διάφορες φάσεις του συγκεκριμένου σχεδίου μαθήματος, συμπεραίνουμε ότι καταλήγει να θεωρεί ανεπιτυχή τον κύριο στόχο του ίσως επειδή δεν μελέτησε όσο θα έπρεπε το σχέδιο πριν τη συνέντευξη ή επειδή δεν κατανόησε πλήρως ποιος ήταν ακριβώς ο στόχος που τέθηκε και επιδιώχτηκε σε κάθε φάση. Αυτό το αποδεικνύει το γεγονός (που διαφαίνεται κι από τα λεγόμενά της), πως θεωρεί ότι στο συγκεκριμένο σχέδιο τίθεται ως στόχος η διδασκαλία όλων των μορφών αφήγησης, πράγμα το οποίο βέβαια είναι τελείως λανθασμένο, μιας που ούτε πουθενά αναφέρεται και κυρίως ούτε επιδιώκεται κατά τη γνώμη μας κάτι τέτοιο στο σχέδιο αυτό. Εξάλλου, λίγο αργότερα η ίδια θα ομολογήσει ότι η διδασκαλία των ειδικών δομικών στοιχείων της αφήγησης επιδιώκεται μέσα από τις δραστηριότητες σε κάθε φάση του σχεδίου διδασκαλίας.

Αυτό και μόνο μαρτυρά μια μικρή σύγχυση που υπάρχει στο μυαλό της, όσον αφορά το ζήτημα των στόχων που επιδιώκονται τελικά στο σχέδιο.

Οι εκπαιδευτικοί και οι γονείς στη συνέχεια, τοποθετήθηκαν πάνω στις ερωτήσεις **αν το περιεχόμενο των δραστηριοτήτων θα αγγίξει τα ενδιαφέροντα των μαθητών, αν είναι εύκολες ή δύσκολες για το επίπεδο των μαθητών στους οποίους απευθύνονται κι αν θα βοηθήσουν στη διδασκαλία .**

Μάλιστα, έκαναν και προτάσεις για το τι διαφορετικό θα μπορούσε να γίνει, όσον αφορά κυρίως τον εμπλουτισμό ή την αντικατάσταση κάποιων δραστηριοτήτων, με βάση πάντα τους ίδιους σκοπούς του συγκεκριμένου σχεδίου.

Όλοι σχεδόν συμφώνησαν ότι όλες οι δραστηριότητες ανταποκρίνονται στο γνωστικό επίπεδο της ηλικίας των μαθητών της Ε΄ τάξης στους οποίους απευθύνεται και το σχέδιο αυτό κι ότι το περιεχόμενό τους θα αγγίξει τα ενδιαφέροντα των παιδιών.

Γενικά, οι περισσότεροι από αυτούς θεωρούν ότι οι συγκεκριμένες δραστηριότητες είναι καλές και θα βοηθήσουν στην διδασκαλία της δομής των αφηγηματικών κειμένων. Μερικοί από τους εκπαιδευτικούς όμως, ομολόγησαν ότι ίσως οι ίδιοι, κάποιες από αυτές τις δραστηριότητες θα τις διαφοροποιούσαν, θα τις άλλαζαν και ίσως προσθέτανε κάποιες επιπλέον λόγω προσωπικών τους καθαρά προτιμήσεων και επιλογών.

*«Και οι στόχοι και οι σκοποί έχουν πετύχει και οι δραστηριότητες είναι πάρα πολύ επιτυχημένες γιατί αγγίζουν τα ενδιαφέροντα των παιδιών.»
(Κυριάκος, εκπαιδευτικός)*

«Υπάρχουν σ' αυτό το σχέδιο οι φάσεις μιας διδασκαλίας, αλλά και η σταδιακή πορεία της διδασκαλίας της αφήγησης.» (Αλέξανδρος, γονέας)

«Το μόνο που θα μπορούσα να προσθέσω ίσως, θα ήταν να πιάσω και το θέμα της καλλιτεχνικής πλευράς του μαθήματος, να τους πω δηλαδή να ζωγραφίσουν κάτι σχετικό μ' αυτό.» (Στάθης, εκπαιδευτικός)

Γ' Ενότητα: Γνώμες και Απόψεις των Ερωτηθέντων για τη Χρήση και τη Διδακτική Αξιοποίηση της Τεχνολογίας στο Σχολείο

Στις ερωτήσεις που ακολούθησαν, ζητήθηκε από τους εκπαιδευτικούς και τους γονείς να εκφράσουν τις απόψεις τους για τη χρήση της τεχνολογίας στο σχολείο και στην καθημερινή διδακτική πράξη.

Ρωτήθηκαν λοιπόν αν η τεχνολογία αλλάζει τον τρόπο εργασίας στο σχολείο, και αν υποστηρίζει τελικά αυτή τη διαδικασία της διδασκαλίας ή όχι.

Όλοι ομόφωνα συμφώνησαν ότι η τεχνολογία βοηθάει πάρα πολύ στην εκπαίδευση. Με τη χρήση της, η διδασκαλία γίνεται πιο εντυπωσιακή, συναρπάζει τους μαθητές και αναπτύσσονται ευκολότερα η συνεργασία, η αυτενέργεια και η αυτοπεποίθηση τους. Δίνεται επίσης η δυνατότητα στους μαθητές, να βρουν πλήθος πληροφοριών μέσα από το διαδίκτυο, να αξιοποιήσουν το υλικό αυτό, να το συγκρίνουν με κάποιο άλλο ίσως υλικό της ίδιας θεματικής, με αποτέλεσμα να κάνουν και να φτάσουν έτσι σε σύνθεση και ανάλυση του δικού τους υλικού, για να οδηγηθούν σε καλύτερα αποτελέσματα. Όλα αυτά τα πλεονεκτήματα τα έχουμε σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα χάρη στην τεχνολογία, υποστηρίζουν.

Βέβαια θεωρούν όλοι τους ότι η τεχνολογία δεν μπορεί να θεωρηθεί πανάκεια για την εκπαίδευση κι ότι σίγουρα δεν μπορεί σε καμιά περίπτωση να αντικαταστήσει τον δάσκαλο.

«...η τεχνολογία βοηθάει πάρα πολύ στην εκπαίδευση. Η διδασκαλία γίνεται πιο εντυπωσιακή και συναρπάζει τους μαθητές.» (Κυριάκος, εκπαιδευτικός)

«Δεν πρέπει να περιορίζουμε και να βάζουμε στο περιθώριο το ρόλο του εκπαιδευτικού, αυτός είναι πρωταρχικός.» (Αναστασία, γονέας)

Η χρήση της τεχνολογίας βοηθάει όλους τους μαθητές, υποστηρίζουν οι ερωτώμενοι, αλλά κυρίως τους πιο αδύνατους, γιατί μπορούν αν δεν έχουν την ευχέρεια να δείξουν παραδοσιακά τις ικανότητές τους (π.χ. με τη ζωγραφική ή το γράψιμο) να τις αναδείξουν και να τις προβάλουν με τη βοήθεια και την υποστήριξη της τεχνολογίας.

Ακόμη υποστηρίζουν ότι πρέπει να υπάρχουν κάποιες προϋποθέσεις για να επεκταθεί η χρήση της τεχνολογίας στην καθημερινή διδακτική πρακτική του σχολείου. Θα πρέπει πρώτα να ενταχθεί αυτή στο ωρολόγιο πρόγραμμα διδασκαλίας

του σχολείου υποχρεωτικά, έστω και για μία ώρα εβδομαδιαίως. Ακόμη θεωρούν απαραίτητη προϋπόθεση για να γίνει πραγματικότητα κάτι τέτοιο και την ανάλογη κατάρτιση των εκπαιδευτικών, για να μπορούν να αντεπεξέλθουν με επιτυχία σ' αυτή την προσπάθεια αλλαγής του τρόπου διδασκαλίας.

«Σίγουρα η χρήση της τεχνολογίας βοηθάει όλους αλλά κυρίως τους πιο αδύνατους μαθητές.» (Ευριδίκη, εκπαιδευτικός)

«Θα μπορούσε να ενταχθεί αυτή στο πρόγραμμα του σχολείου αν έμπαινε υποχρεωτικά μία ώρα τουλάχιστον στο ωρολόγιο πρόγραμμα διδασκαλίας.» (Στάθης, εκπαιδευτικός)

Οι απαντήσεις των εκπαιδευτικών και των γονέων, μας βοηθούν να συμπεράνουμε ότι πραγματικά η χρήση η τεχνολογίας στη διδακτική πράξη αποτελεί ίσως σήμερα μια σύγχρονη κι αναπόφευκτη αναγκαιότητα, η οποία χαιρετίζεται θερμά από εκπαιδευτικούς και γονείς, αλλά ταυτόχρονα γεννά και την ανάγκη της άμεσης και πλήρους επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών για την οποία φυσικά, θα φροντίσει να μεριμνήσει το κράτος.

Δ' Ενότητα: Γνώμες και Απόψεις των Ερωτηθέντων για την Αξιοποίηση της Τεχνολογίας στο Σχέδιο Μαθήματος για τη Διδασκαλία της Δομής των Αφηγηματικών Κειμένων

Οι ερωτήσεις για τη διδακτική χρήση της τεχνολογίας εξειδικεύτηκαν και συγκεκριμενοποιήθηκαν ακόμα πιο πολύ και συνδέθηκαν με το σχέδιο διδασκαλίας για την αφήγηση.

Τέθηκε έτσι στους ερωτώμενους εκπαιδευτικούς, αλλά και στους γονείς η ερώτηση **πώς κρίνουν τον τρόπο με τον οποίο αξιοποιείται η τεχνολογία στο παραπάνω σχέδιο διδασκαλίας** και όλοι τους συμφώνησαν ότι είναι θετική και ελκυστική η χρήση του υπολογιστή για την παραγωγή της συγκεκριμένης ιστορίας .

Με το συγκεκριμένο λογισμικό αλληλεπιδραστικών-ομιλούντων ιστοριών, θα υπάρχει οπωσδήποτε τόνισαν, ένα ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Ο κάθε μαθητής ψάχνοντας σ' αυτό να βρει διάφορες εικόνες και μέσα από αυτές θα μπορέσει τελικά να επιλέξει αυτή που θεωρεί ότι ταιριάζει περισσότερο στην ιστορία του. Υποστήριξαν μάλιστα, ότι είναι πολύ πιο εύκολο να παρουσιάζεις την εξέλιξη μιας ιστορίας μέσα από ένα καλό λογισμικό.

Στο συγκεκριμένο σχέδιο διδασκαλίας, έκανε ακόμη ιδιαίτερη και θετική εντύπωση σε όλους, το γεγονός ότι με την βοήθεια του υπολογιστή, πετυχαίνεται το πάντρεμα της διδασκαλίας της αφήγησης με την παράλληλη διδασκαλία μέσω φύλλου οδηγιών, της δυνατότητας χρήσης των νέων τεχνολογιών.

«..., θεωρώ ότι οι μαθητές θα ωφεληθούν διότι η κατασκευή της ιστορίας μέσω αυτού του λογισμικού... θα τους έδινε την δυνατότητα να διορθώσουν τυχόν λάθη τους πιο εύκολα με τη βοήθεια των ηλεκτρονικών συστημάτων και των επιπλέον εύχρηστων εργαλείων.»
(Αλέξανδρος, γονέας)

«Είναι πολύ πιο εύκολο να παρουσιάζεις την εξέλιξη της ιστορίας μέσα από ένα λογισμικό, όπως στο συγκεκριμένο σχέδιο διδασκαλίας..»
(Ευριδίκη, εκπαιδευτικός)

Στην ερώτηση **τι είδους δυσκολίες θα αντιμετώπιζαν οι μαθητές στο συγκεκριμένο σχέδιο διδασκαλίας σε σχέση με την τεχνολογία**, απάντησαν ότι θα παρουσιαζόταν τεράστιες δυσκολίες.

«Παρότι ο εκπαιδευτικός μπορεί να έχει γνώσεις τεχνολογίας είναι δύσκολο να τις εφαρμόσει, πόσο μάλλον τα παιδιά, που πρέπει να έχουν εξοικείωση πρώτα με τον υπολογιστή.» (Στάθης, εκπαιδευτικός)

Τέλος όταν ρωτήθηκαν **αν θα πρότειναν διαφορετικό τρόπο αξιοποίησης της τεχνολογίας στο συγκεκριμένο σχέδιο διδασκαλίας, αν θα αφαιρούσαν ή θα πρόσθεταν κάτι**, πρότειναν διαφορετικές ταινίες, πιο σύντομες για να μπορούν να επεξεργαστούν κατά την διδασκαλία το θέμα, πιο σύντομα και μέσα στα χρονικά όρια που τίθενται.

Οι περισσότεροι και κυρίως οι εκπαιδευτικοί, θεωρούν ότι ο χρόνος που διατίθεται στο παρόν σχέδιο, είναι αρκετά περιορισμένος για να υλοποιηθεί αυτό σωστά και χωρίς βιασύνες. Επίσης, κάποιοι πρότειναν να χρησιμοποιηθεί το internet, για να επιδιωχθεί, για παράδειγμα, να βρουν οι μαθητές το κίνητρο του συγγραφέα που έγραψε το κείμενο, ψάχνοντας πληροφορίες για το συγγραφέα και τα υπόλοιπα βιβλία που έγραψε πέρα από την συγκεκριμένη αφήγηση.

Άλλοι πιστεύουν ότι θα έπρεπε να καταργηθούν κάποιες εργασίες από το βιβλίο του σχολείου για να εφαρμοστεί το σχέδιο αυτό ή να εφαρμοστεί στο πρόγραμμα της ευέλικτης ζώνης ή και σε ένα ξεχωριστό τελείως πρόγραμμα. Θεωρούν όμως, παράλληλα, ότι θα μπορούσαν να πετύχουν τους στόχους αυτού του

σχεδίου διδασκαλίας κατά ένα μεγάλο βαθμό και με τη διδασκαλία των αφηγηματικών κειμένων του σχολείου και τις εργασίες που τα συνοδεύουν αυτά, με κύριο σκοπό την παραγωγή του γραπτού λόγου.

Κάποιος, μάλιστα, από τους ερωτώμενους, αναφέρει ότι δεν θα χρησιμοποιούσε το λογισμικό του σχεδίου γιατί δεν γνωρίζει τη χρήση του, αλλά θα έβαζε τους μαθητές να δημιουργήσουν ένα δικό τους βιβλίο, γιατί έτσι θα αισθάνονταν τη χαρά της δημιουργίας οι ίδιοι, ψάχνοντας να βρουν εικόνες, να ζωγραφίσουν οι ίδιοι, να κάνουν κάτι δικό τους. Αυτό βέβαια δεν αποκλείει την εκδοχή, σε επόμενη ίσως φάση να χρησιμοποιούσε, αναφέρει και την δραστηριότητα κατασκευής του ηλεκτρονικού βιβλίου της ιστορίας.

Πιο συγκεκριμένα, θα ανέθετε στους μαθητές να γράψουν ένα δικό τους βιβλίο, όπου, αφού διάβαζαν την ιστορία, έβλεπαν την ταινία και το κείμενο, θα ζητούσε από αυτούς, να χωριστούν σε ομάδες και να γράψουν τη δική τους ιστορία αλλαγμένη. Θα τους όριζε τη μορφή της ιστορίας εξ αρχής (μεγάλη ή μικρή) και κάποιες εικόνες. Σε μια άλλη ομάδα θα ανέθετε να ζωγραφίσουν ότι τους έκανε εντύπωση από την ιστορία, ήρωες, κάποια ιδιαίτερα χαρακτηριστικά σχετικά με την περιπέτεια. Μια άλλη ομάδα θα οργάνωνε τα κείμενα αυτά, θα οργάνωνε δηλαδή το υλικό, θα τα φωτοτυπούσε, και μια άλλη ομάδα θα έκανε την παρουσίαση της νέας ιστορίας τους στην τάξη. Έτσι, θα έφτιαχναν το δικό τους βιβλίο με τη δική τους αφηγηματική ιστορία.

«...δεν είναι εύκολο να γίνει η διάκριση του τι τελικά θα ήταν προσφορότερο για το μαθητή. Αν θα αποκόμιζε δηλαδή, περισσότερα οφέλη κατασκευάζοντας την ιστορία που θα δημιουργούσε με την φαντασία του με ηλεκτρονικό τρόπο και με τη βοήθεια του υπολογιστή ή αν την έφτιαχνε παραδοσιακά με ένα μολύβι στο χαρτί.» (Αναστασία, γονέας)

«Θα μπορούσαμε να χρησιμοποιήσουμε το internet, αν θα επιδιώκαμε για παράδειγμα να βρούμε το κίνητρο συγγραφέα που έγραψε ένα κείμενο.» (Ευριδίκη, εκπαιδευτικός)

Από τις προηγούμενες τοποθετήσεις, αλλά και τις προτάσεις που έγιναν από τους ερωτώμενους, συμπεραίνουμε ότι μπορεί οι εκπαιδευτικοί να είναι δεκτικοί και αναπτύσσουν θετική στάση στην εισαγωγή και την ουσιώδη εμπλοκή της τεχνολογίας στη διδακτική πράξη, μα παράλληλα, όπως συμβαίνει και με κάθε είδους καινοτομία στο χώρο αυτό, τρέφουν επιφυλάξεις για το γεγονός αν θα

μπορέσουν να ανταποκριθούν με επιτυχία στην πρόκληση αυτή και να φέρουν αποτελέσματα σημαντικά και ωφέλιμα για τους μαθητές κυρίως, αλλά και την ίδια την προαγωγή της διδασκαλίας. Ίσως άμεση ανάγκη που θα μπορέσει να τους θωρακίσει και να τους κάνει να αισθανθούν ένα είδος μεγαλύτερης ασφάλειας και σιγουριάς, να θεωρούν την άμεση και πλήρη κατάρτισή τους σε θέματα τεχνολογίας, έτσι ώστε να μπορούν πανέτοιμοι πια, να αντεπεξέλθουν στις σύγχρονες εκπαιδευτικές επιταγές της εποχής μας.

IV. ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΜΕ ΘΕΜΑ: ΤΟ ΝΕΡΟ ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Μάθημα: Μελέτη Περιβάλλοντος, Τάξη: Δ '

ΚΕΦΑΛΑΙΟ: ΤΟ ΝΕΡΟ, ΠΟΛΥΤΙΜΕΣ ΣΤΑΓΟΝΕΣ

Η διάρκεια του μαθήματος είναι έξι διδακτικές ώρες και εξαρτάται από τη δυναμική της τάξης. Η διδασκαλία είναι ομαδοκεντρική και βασίζεται στις μεθόδους του προβληματισμού, της επαγωγικής και παραγωγικής διδασκαλίας.

ΣΤΟΧΟΙ

Οι μαθητές:

- ✚ να συνειδητοποιήσουν κριτικά τη σημασία του νερού και να επισημάνουν τους λόγους έλλειψης νερού.
- ✚ να αναγνωρίσουν την αναγκαιότητα της οικονομίας στη χρήση του νερού και να αναφέρουν διάφορες χρήσεις του νερού.
- ✚ να εντοπίσουν το πρόβλημα της ρύπανσης του νερού και να προτείνουν τρόπους για την αντιμετώπισή του.
- ✚ να ασκηθούν στην παραγωγή γραπτού και προφορικού λόγου.
- ✚ να εξοικειωθούν στην αναζήτηση πληροφοριών μέσα από διευθύνσεις του Internet.

Στην 1^η ενότητα ο στόχος είναι οι μαθητές να συνειδητοποιήσουν ότι το νερό είναι ένα πολύτιμο αγαθό, που δεν υπάρχει σε επάρκεια σε όλα τα μέρη της γης. Σε δυο διδακτικές ώρες ο δάσκαλος δείχνοντας δορυφορικές εικόνες της Γης (μέσω ηλεκτρονικής παρουσίασης), έπειτα καθοδηγώντας τους μαθητές να μουν σε σχετικές διευθύνσεις στο διαδίκτυο για το νερό, ώστε να αντλήσουν πληροφοριακό υλικό, θέτει τη βάση για να ακολουθήσει συζήτηση μεταξύ τους και να βγάλουν κάποια συμπεράσματα. Στη συνέχεια ο δάσκαλος προβάλλει ολιγόλεπτο βίντεο για το νερό και προτρέπει την κάθε ομάδα να γράψει σε μια-δυο παραγράφους τη σημασία του νερού για τον άνθρωπο και τους υπόλοιπους ζωντανούς οργανισμούς.

Στη 2^η ενότητα στόχος του δασκάλου σε δυο ώρες είναι να αναφέρουν τους λόγους για τους οποίους είναι απαραίτητη η οικονομία του νερού και να προτείνουν τρόπους στην εξοικονόμηση του σε διάφορες χρήσεις στην καθημερινή ζωή. Για αυτό το λόγο προβάλλει διαφημιστικό σποτ, ρωτάει τους μαθητές για τις χρήσεις του νερού, καταγράφουν οι μαθητές στο πρόγραμμα δημιουργίας λογιστικού φύλλου τα λίτρα νερού που δαπανώνται σε ένα νοικοκυριό. Τέλος οι μαθητές ετοιμάζουν ένα ερωτηματολόγιο κάνοντας χρήση του προγράμματος επεξεργασίας κειμένου και λογιστικού φύλλου μέσα από το οποίο μπορούν να βγουν χρήσιμα συμπεράσματα για το αν γίνεται σωστή ή αλόγιστη χρήση του νερού στα νοικοκυριά και αν γίνεται να ληφθούν μέτρα εξοικονόμησης του.

Στην 3^η ενότητα στόχος του εκπαιδευτικού είναι σε δυο διδακτικές ώρες να αναφέρουν τα αίτια και τις συνέπειες του νερού, αλλά και τρόπους για τον περιορισμό τους. Για αυτό το λόγο ο δάσκαλος διαβάζει σχετικά άρθρα και παρακινεί τους μαθητές να βρουν εικόνες μολυσμένων νερών με τη χρήση μηχανής αναζήτησης στο διαδίκτυο. Έπειτα προβάλλεται η παρουσίαση με τίτλο «Γράμμα γραμμένο το έτος 2070», για να ευαισθητοποιηθούν περισσότερο τα παιδιά στον κίνδυνο έλλειψης νερού στο μέλλον. Τέλος, ο δάσκαλος παροτρύνει τα παιδιά να ζωγραφίσουν στο πρόγραμμα ζωγραφικής με θέμα την προστασία των θαλασσών και του πόσιμου νερού, γράφοντας παράλληλα σε μια παράγραφο τι θα έλεγε το στοιχείο του νερού σε μας τους ανθρώπους .

V. ΑΝΑΛΥΣΗ – ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΑΠΟ ΤΙΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΜΕ ΘΕΜΑ ΤΟ ΝΕΡΟ

Α΄ Ενότητα: Γνώμες και Απόψεις των Ερωτηθέντων για το Σκοπό και τη Λειτουργία του Σχολείου

Εκπαιδευτικοί και γονείς έδωσαν συγκεκριμένες απαντήσεις όσον αφορά το σκοπό που έχει το σχολείο σήμερα.

Αναλυτικότερα ο Θωμάς (ψευδώνυμο εκπαιδευτικού), αναφέρει ότι «βασικός σκοπός του σχολείου είναι να μορφώνει τους μαθητές, να τους κάνει ικανούς να αποκτήσουν δεξιότητες για τη ζωή τους, κυρίως να τους ευαισθητοποιήσει σε κοινωνικά θέματα». Η Ελένη (ψευδώνυμο εκπαιδευτικού), λέει πως η εκπαίδευση «θέλει να διαπλάσει σωστούς χαρακτήρες, να διαπαιδαγωγήσει τους μαθητές και να τους κοινωνικοποιήσει, να προσφέρει γνώσεις, να ανοίξει τους πνευματικούς ορίζοντες των παιδιών και να διαμορφώσει αξίες και στάσεις στη ζωή τους».

Ο Μανόλης (ψευδώνυμο γονέα), απάντησε πως σκοπός του σχολείου είναι «να δώσει στα παιδιά τις απαραίτητες γνώσεις για τη μετέπειτα πορεία τους, να μάθουν να σκέφτονται, να τα φέρει σε επαφή με μεγάλα κοινωνικά προβλήματα και να διαμορφώσει αξίες και στάσεις απέναντι σε αυτά».

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω διαπιστώνουμε ότι οι ερωτηθέντες συμφωνούν πως ο ρόλος του σχολείου είναι πολύπλευρος, δηλαδή όχι μόνο να προσφέρει γνώσεις, αλλά και να διαπλάσει σωστούς χαρακτήρες, να διαμορφώσει αξίες και στάσεις στη ζωή τους και να ευαισθητοποιήσει τους μαθητές σε σοβαρά κοινωνικά θέματα καλλιεργώντας την κριτική τους σκέψη, προφανώς γιατί επιθυμούν μια καλύτερη εκπαίδευση και μια καλύτερη κοινωνία.

Όσον αφορά το αν εκπληρώνονται οι παραπάνω σκοποί οι ερωτηθέντες ανέφεραν πως τους εκπληρώνει εν μέρει. Ο Θωμάς (εκπαιδευτικός), επισημαίνει «πως πρέπει να υπάρξουν κι άλλες διαδικασίες που θα βοηθήσουν περισσότερο στα νέα δεδομένα της εκπαίδευσης». Η Γεωργία (εκπαιδευτικός) αναφέρει πως «δε δίνεται βαρύτητα στην καλλιέργεια της κριτικής σκέψης», ενώ η Ελένη (εκπαιδευτικός), θεωρεί πως ο εκπαιδευτικός «μπορεί να κάνει εξατομικευμένη διδασκαλία (κάτι το οποίο δε συμβαίνει) και να βοηθήσει κάθε μαθητή να πετύχει και πως αρκετά σχολεία πάσχουν από

υλικοτεχνική υποδομή». Ο Μανόλης (γονέας), πιστεύει πως «οι σχολικές αίθουσες πρέπει να είναι καλύτερες και να φοιτούν λιγότερα παιδιά», ενώ η Αλεξάνδρα (γονέας), θεωρεί πως «υπάρχει από αρκετούς δασκάλους και καθηγητές εφησυχασμός στα σχολεία».

Από τα παραπάνω θα μπορούσαμε να πούμε ότι το σχολείο δεν προσαρμόζεται στις σύγχρονες κοινωνικές απαιτήσεις και δε στοχεύει στην κριτική σκέψη των μαθητών είτε γιατί δε θέλουν αρκετοί συνάδελφοι να κοπιάσουν περισσότερο κάνοντας επιμόρφωση, σεμινάρια για τις δυνατότητες των νέων τεχνολογιών κι εντάσσοντας αυτές στην εκπαιδευτική πράξη είτε γιατί η πολιτεία δε παρέχει εκείνα τα οικονομικά κονδύλια, ώστε όλα τα σχολεία να ακολουθούν τις εξελίξεις στην κοινωνία της πληροφορίας. Επίσης, φαίνεται ότι από κάποιους γονείς επιρρίπτονται σημαντικές ευθύνες στους εκπαιδευτικούς για την μη επίτευξη των σκοπών του σχολείου, όπως οι ίδιοι θα τους επιθυμούσαν.

Στο ερώτημα τι είδους παρεμβάσεις κάνουν στην τάξη κατά τη διάρκεια του μαθήματος Η Ελένη (εκπαιδευτικός), αναφέρει «προσπαθώ να εισάγω τις νέες τεχνολογίες, να χρησιμοποιώ τον ηλεκτρονικό υπολογιστή όπου είναι δυνατό και να εμπλουτίσω το μάθημα, αλλά και εφαρμόζοντας εξατομικευμένη διδασκαλία». Η Γεωργία (εκπαιδευτικός), λέει «χρησιμοποιώ τις νέες τεχνολογίες όχι όμως ως αυτοσκοπό και τη βιωματική προσέγγιση της γνώσης». Τέλος ο Θωμάς (εκπαιδευτικός) τονίζει «καλό είναι οι μαθητές και οι εκπαιδευτικοί να αυτενεργούν και να αναπτύσσεται φιλική σχέση μεταξύ τους με την ομαδασυνεργατική διδασκαλία». Σύμφωνα με τα παραπάνω θα μπορούσαμε να ισχυριστούμε πως η γνώση και χρήση των νέων τεχνολογιών είναι ωφέλιμη στη διδακτική πράξη εξυπηρετώντας και την εξατομικευμένη διδασκαλία αλλά και προάγοντας το ομαδосυνεργατικό πνεύμα. Τέλος για τη βιωματική προσέγγιση που αναφέρει η Γεωργία (εκπαιδευτικός), θεωρούμε ότι είναι παλιά εκπαιδευτικός (νοοτροπία με έμφαση στις επισκέψεις εκτός τάξης) και δεν έχει εξοικειωθεί με την τεχνολογία.

Β' Ενότητα: Γνώμες και Απόψεις των Ερωτηθέντων για το Σχέδιο Διδασκαλίας με θέμα το Νερό

Τόσο οι γονείς όσο και οι εκπαιδευτικοί έκαναν θετικά σχόλια για το συγκεκριμένο σχέδιο διδασκαλίας. Οι εκπαιδευτικοί απάντησαν πως είναι ολοκληρωμένο, επαρκές, σύμφωνο με τις σύγχρονες μεθόδους διδασκαλίας

συμβάλλοντας στη μετάδοση γνώσης, στην ευαισθητοποίηση των μαθητών και στην προώθηση κριτικής σκέψης.

«Πιστεύω πως είναι ολοκληρωμένο και επαρκές, έπειτα το σχέδιο αυτό είναι σύμφωνο με τις σύγχρονες μεθόδους διδασκαλίας». (Ελένη, εκπαιδευτικός)

«Είναι ευέλικτο σχέδιο, προβάλλει τη δημιουργική και κριτική σκέψη των παιδιών.» (Θωμάς, εκπαιδευτικός)

«Επιδιώκει να αναπτύξει δεξιότητες, να διαμορφώσει αξίες, στάσεις και να ευαισθητοποιήσει τα παιδιά.» (Γεωργία, εκπαιδευτικός)

Ωστόσο η Γεωργία αναφέρει ότι «θα μπορούσαν να επιτευχθούν καλύτερα μέσα από μια βιωματική προσέγγιση».

Ακόμη οι τρεις εκπαιδευτικοί και οι γονείς αναφέρουν ότι υπάρχει συνέπεια, αλληλουχία και πως η επίτευξη των στόχων πραγματοποιείται.

«Θα μάθει (το παιδί) όσα επιδιώκονται στους στόχους της ενότητας, γιατί και εικόνες άφθονες υπάρχουν μέσα και δραστηριότητες απλές και κατανοητές.» (Αλεξάνδρα, γονέας)

«Είναι σαφείς οι δραστηριότητες και καθοδηγούν τους μαθητές έτσι ώστε να μπορούν να κατανοήσουν το θέμα, να μάθουν, να προβληματιστούν και τελικά να το εμπεδώσουν.» (Ελένη, εκπαιδευτικός)

«Οι δραστηριότητες είναι δοσμένες με απλό τρόπο, είναι πάρα πολύ εύκολες κι ανταποκρίνονται στην ηλικία των παιδιών.» (Θωμάς, εκπαιδευτικός)

Με βάση τα παραπάνω διαπιστώνουμε πως τόσο οι εκπαιδευτικοί όσο και οι γονείς εκτιμούν θετικά το συγκεκριμένο σχέδιο διδασκαλίας γιατί το θεωρούν πολύ κατανοητό, σαφές, σημαντικό κι επίκαιρο. Μπορούμε να θεωρήσουμε πως οι κλιματικές αλλαγές, οι διαφημιστικές καμπάνιες για να μη σπαταλούμε άσκοπα το νερό, η λειψυδρία σε περιοχές της ηπειρωτικής και νησιωτικής Ελλάδας αλλά και παγκοσμίως, όλα αυτά κάνουν τους εκπαιδευτικούς να ευαισθητοποιούνται περισσότερο σχετικά με το νερό και το γεγονός ότι «στο μέλλον θα το βρούμε μπροστά μας» (Θωμάς, εκπαιδευτικός). Ακόμη θα μπορούσαμε να υποστηρίξουμε πως οι

εκπαιδευτικοί αναγνωρίζοντας, από την εμπειρία τους, τον κόπο σύνταξης του παρόντος σχεδίου προσπαθούν με τα θετικά τους σχόλια για τις δραστηριότητες του συγκεκριμένου σχεδίου να ενθαρρύνουν, να παροτρύνουν το συντάκτη του σχεδίου να συνεχίσει να συντάσσει ανάλογα, προσεγμένα σχέδια διδασκαλίας. Τέλος η Γεωργία, σχετικά με τη βιωματική προσέγγιση, μπορούμε να ισχυριστούμε πως λόγω της μεγάλης προϋπηρεσίας της (23 χρόνια) θέλησε από εκπαιδευτικό ζήλο να προσφέρει κι αυτή κάτι παραπάνω στο συγκεκριμένο σχέδιο διδασκαλίας θεωρώντας η ίδια πολύ χρήσιμο για την ευαισθητοποίηση, την επαφή των παιδιών με το φυσικό περιβάλλον.

Γ' Ενότητα: Γνώμες και Απόψεις των Ερωτηθέντων για τη Χρήση και τη Διδακτική Αξιοποίηση της Τεχνολογίας στο Σχολείο

Οι εκπαιδευτικοί και οι γονείς ομολογούν πως η τεχνολογία λειτουργεί υποστηρικτικά στη διδακτική πράξη και ήταν θετικοί στη χρήση της από τους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές στο σχολείο, γιατί είναι πολύτιμο εργαλείο στην εκπαιδευτική πράξη. «Οι νέες τεχνολογίες είναι ένα εργαλείο στα χέρια του εκπαιδευτικού που υποστηρίζει απόλυτα την διαδικασία της μάθησης, μπορούν να επιτευχθούν πλήθος δραστηριοτήτων». (Ελένη) Παραδέχθηκαν, επίσης, πως αλλάζει τον τρόπο εργασίας στην τάξη και στη διαδικασία της μάθησης. «Κάνει πολύ ευέλικτη τη διδακτική πράξη, η χρήση της είναι ενδιαφέρουσα» (Θωμάς, εκπαιδευτικός), «το μάθημα γίνεται πιο ευχάριστο, οι εικόνες αποτυπώνονται πιο εύκολα στη μνήμη τους» (Μανόλης, γονέας).

Σύμφωνα με τα παραπάνω μπορούμε να ισχυριστούμε ότι και οι δάσκαλοι και οι γονείς επιθυμούν να ξεφύγει το σχολείο από τα τετριμμένα παραδοσιακά μοντέλα διδασκαλίας, γιατί θεωρούν πως με την εισαγωγή της νέας τεχνολογίας, και ιδιαίτερα με τη χρήση του Η/Υ, στη διαδικασία της μάθησης επιτυγχάνονται πολλά πράγματα «τα παιδιά είναι σε συνεχομένη εγρήγορση» (Θωμάς, εκπαιδευτικός), «προκαλεί το ενδιαφέρον των παιδιών, διατηρεί την προσοχή τους περισσότερο χρόνο» (Γεωργία), «μαθαίνουν πιο εύκολα» (Μανόλης).

Πέρα από αυτά η Γεωργία (εκπαιδευτικός), διατυπώνει την άποψη πως η χρήση της τεχνολογίας «δεν είναι αυτοσκοπός». Πιθανότατα φοβάται πως το μάθημα μπορεί να γίνει απρόσωπο, να χαθεί ο διάλογος με τους μαθητές και ίσως να στερηθούν εξωσχολικές δραστηριότητες που σχετίζονται με το φυσικό περιβάλλον. Ακόμη ένα γονιός (Μανόλης) θεωρεί πως η ενασχόληση των παιδιών με Η/Υ πρέπει

να ξεκινά από την ηλικία των δέκα ετών, γιατί πιστεύουμε πως φοβάται μήπως η αμυδρή ακτινοβολία που δέχεται το παιδί δημιουργήσουν κάποιο πρόβλημα στην όρασή του βραχυπρόθεσμα ή μακροπρόθεσμα. Τέλος οι εκπαιδευτικοί, όσον αφορά την εφαρμογή των νέων τεχνολογιών στο σχολείο, ανέφεραν ως δυσκολίες «την έλλειψη υλικοτεχνικής υποδομής» (Γεωργία), το ότι οι εκπαιδευτικοί «δεν είναι επαρκώς επιμορφούμενοι» (Γεωργία), και το γεγονός ότι θα έπρεπε «το ωρολόγιο πρόγραμμα να είναι πιο ελαστικό» (Θωμάς, εκπαιδευτικός). Με βάση τα τελευταία σχόλια μπορούμε να πούμε πως οι συνάδελφοι βίωσαν διάφορες καταστάσεις όπως την έλλειψη Η/Υ σε σχολεία, την περίπτωση συναδέλφου να μη γνωρίζει πως ανοίγει και κλείνει ο Η/Υ και τέλος να δέχεται παρατήρηση ο συνάδελφος από το διευθυντή του, γιατί δεν εφαρμόζει πιστά το ωρολόγιο πρόγραμμα και ότι δε θα έπρεπε να διαφοροποιείται από τους άλλους συναδέλφους.

Δ' Ενότητα: Γνώμες και Απόψεις των Ερωτηθέντων για την Αξιοποίηση της Τεχνολογίας στο Σχέδιο Διδασκαλίας με Θέμα το Νερό

Σχετικά με την αξιοποίηση της τεχνολογίας στο συγκεκριμένο σχέδιο διδασκαλίας, όλοι έκαναν θετικά σχόλια και ότι αξιοποιείται κατά το καλύτερο δυνατό τρόπο (πρόγραμμα δημιουργίας παρουσιάσεων, χρήση διαδικτύου, βίντεο, χρήση προγράμματος δημιουργίας λογιστικού φύλλου και επεξεργασίας κειμένου, πρόγραμμα ζωγραφικής).

«Ο τρόπος είναι αποτελεσματικότητας: οι εικόνες, η προβολή video, η ζωγραφική προσελκύουν το ενδιαφέρον του παιδιού» (Θωμάς, εκπαιδευτικός).

«Η τεχνολογία αξιοποιείται με τον καλύτερο τρόπο: αναζητούν στοιχεία στο διαδίκτυο μέσα από διάφορες χρήσιμες διευθύνσεις, δημιουργούν πίνακες με τη χρήση του Excel, συμπληρώνουν διάφορα ερωτηματολόγια με το Word» (Ελένη, εκπαιδευτικός).

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω θα μπορούσαμε να πούμε ότι οι συνάδελφοι και οι γονείς έχοντας αρκετή εξοικείωση με την τεχνολογία (σύμφωνα και με το προφίλ τους), πιστεύουν ότι το παρόν σχέδιο διδασκαλίας τα παιδιά θα το βρουν ευχάριστο, ελκυστικό. «...θα περάσουν καλά» (Μανόλης). «Δε θα αντιμετωπίσουν δυσκολίες» (Θωμάς, εκπαιδευτικός). Μπορούμε ακόμη να ισχυριστούμε πως θεωρούν ότι το ζητούμενο σε κάθε σχέδιο διδασκαλίας είναι να αναπτύσσει, να κινητοποιεί το ενδιαφέρον του παιδιού, να «βάζει κάποιο προβληματισμό στο παιδί και μετά να το

οδηγεί στην έρευνα» (Αλεξάνδρα), καλλιεργώντας έτσι την κριτική του σκέψη και καθιστώντας το σκεπτόμενο άνθρωπο.

Ακόμη η Γεωργία (εκπαιδευτικός) αναφέρει πως θα αξιοποιούσε το φυσικό κι ανθρωπογενές περιβάλλον (εκτός τάξης), προφανώς, γιατί θεωρεί την άμεση παρατήρηση κι επαφή καταλυτικό στοιχείο για την ευαισθητοποίηση των παιδιών σχετικά με το νερό, ενώ εντός τάξης θα έκανε κάποια δραματοποίηση, επειδή νομίζει πως μέσα από το παιχνίδι των ρόλων, την πλοκή, τους πρωταγωνιστές, τα παιδιά θα ευαισθητοποιηθούν περισσότερο και θα δώσουν το δικό τους στίγμα στο κοινό για τη διαμόρφωση οικολογικής συνείδησης.

VI. ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΣΧΕΔΙΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΜΕ ΘΕΜΑ ΤΗ ΓΕΝΟΚΤΟΝΙΑ

ΕΝΟΤΗΤΑ: ΓΕΝΟΚΤΟΝΙΑ

ΜΑΘΗΜΑ: ΙΣΤΟΡΙΑ ΣΤ' ΤΑΞΗΣ/ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

Το σχέδιο μαθήματος με θέμα τη γενοκτονία δημιουργήθηκε για να διδαχθεί στην Στ' Δημοτικού στο μάθημα της Ιστορίας, καθώς εξετάζει το ζήτημα της γενοκτονίας και κατ' επέκταση των συγκρούσεων μεταξύ κοινωνικών ομάδων λόγω ρατσιστικών αντιλήψεων στον 20ό αιώνα. Επειδή όμως ασχολείται και με άλλα ζητήματα, όπως τα ανθρώπινα δικαιώματα, ο ρόλος του Ο.Η.Ε., μπορεί να συνδυαστεί και με το μάθημα της Πολιτικής και της Κοινωνικής Αγωγής ή μπορεί να διδαχθεί στα πλαίσια της Ευέλικτης Ζώνης.

Η διδασκαλία θα στηριχθεί σε ένα ηλεκτρονικό διδακτικό παιχνίδι, το οποίο έχει στοιχεία προσομοίωσης. Οι μαθητές παίζοντας θα χρειαστεί να αντιμετωπίσουν μια κατάσταση, που θα μοιάζει με ρεαλιστικό τρόπο στην πραγματική εξέλιξη μιας γενοκτονίας. Τα γεγονότα, τα πρόσωπα, τα ονόματα των εμπλεκόμενων θα είναι φανταστικά και θα εκτυλίσσονται σε μια επίσης φανταστική χώρα, τη Φριχταρία.

Η προσομοίωση-παιχνίδι δημιουργήθηκε από την ερευνήτρια, δημιουργό του σχεδίου, για τις ανάγκες της διδασκαλίας του συγκεκριμένου θέματος. Για να δημιουργηθεί η ιστορία της γενοκτονίας στη Φριχταρία, αντλήθηκαν ιστορικά στοιχεία από γνωστές, αναγνωρισμένες γενοκτονίες του 20ού αιώνα.

Οι μαθητές, μέσα από το παιχνίδι, ως εκπρόσωποι μιας φανταστικής ανθρωπιστικής οργάνωσης του Ο.Η.Ε., έχουν τη δυνατότητα να δουν πώς διογκώνεται το κύμα του μίσους μεταξύ κοινωνικών ομάδων, που είναι διαφορετικής φυλής, εθνικότητας ή θρησκείας, και θα πρέπει να επέμβουν για να δώσουν λύσεις, να εμποδίσουν την εξάπλωση του ρατσισμού και τέλος να σώσουν τους ανθρώπους από τη γενοκτονία.

Μέσα στην προσομοίωση οι μαθητές θα πρέπει να εμπλακούν, δηλαδή να βρεθούν μέσα στη δίνη των κοινωνικών αντιθέσεων και συγκρούσεων, **να ακούσουν συμβούλους που εξυπηρετούν αντικρουόμενα συμφέροντα**, να πάρουν αποφάσεις ως

υπεύθυνοι άνθρωποι και να υποστούν τις συνέπειες των αποφάσεών τους, που όμως δε θα αφορούν μόνο τους ίδιους, αλλά και την κοινωνική ομάδα που κινδυνεύει από τη γενοκτονία.

Ανάλογα με το χειρισμούς τους, στο τέλος της προσομοίωσης μπορεί να σώσουν τελικά τη συγκεκριμένη κοινωνική ομάδα που κινδυνεύει, μπορεί και όχι. Θα ακολουθήσει η ανασκόπηση των επιλογών τους και των συνεπειών τους, καθώς και η αξιολόγηση της μάθησης.

Η προσομοίωση, όπως περιγράφεται παραπάνω, δε λειτουργεί αυτόνομα, αλλά εντάσσεται στο σχέδιο διδασκαλίας που εξελίσσεται σε τέσσερις κυρίως φάσεις:

Α. Παρουσίαση του προβλήματος- διευκρίνιση του ρόλου των μαθητών -κεντρικού στόχου από τους μαθητές.

Στη φάση αυτή ο εκπαιδευτικός εργάζεται συνολικά με όλη την τάξη, με σκοπό να παρουσιαστεί λεπτομερώς μέσα από ένα παραμύθι, το πρόβλημα στη φανταστική χώρα, τη Φριχταρία. Αφού γίνει η κατανόηση των στοιχείων που συνθέτουν το πρόβλημα και με τη βοήθεια μιας σχετικής ηλεκτρονικής Παρουσίασης, στη συνέχεια γίνεται μια διευκρίνιση του ρόλου που καλούνται να παίξουν οι μαθητές στο παιχνίδι, καθώς και των διαφόρων συμβούλων που θα εμφανίζονται σε αυτό, οι οποίοι θα εξυπηρετούν άλλα συμφέροντα και θα προσπαθούν να επηρεάζουν τους μαθητές. Τέλος θα γίνει επιλογή του ομαδικού στόχου όλης της τάξης, σύμφωνα με τον οποίο θα πρέπει να λειτουργήσουν στη συνέχεια.

Β. Εργασία των μαθητών κατά ομάδες, παίξιμο του παιχνιδιού και εξέταση των συνεπειών των ενεργειών τους.

Οι μαθητές χωρίζονται σε ομάδες (ανομοιογενείς ως προς τις δυνατότητές τους) και καθένας αναλαμβάνει ένα ρόλο μέσα στην ομάδα του. Οι μαθητές παρακολουθούν τα γεγονότα αύξησης του μίσους και της βίας, όπως εξελίσσονται στην προσομοίωση, τα συζητούν μέσα στις ομάδες τους, ακούν τους συμβούλους τους και επιλέγουν ομαδικά ενέργειες, δρουν και εξετάζουν τις συνέπειες των ενεργειών τους. Η δράση των μαθητών και οι αποφάσεις τους θα παρακολουθούνται από το δάσκαλο/τη δασκάλα μέσα από τα φύλλα εργασίας 1, 2 και 3 που

συμπληρώνουν οι μαθητές κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού και στις συζητήσεις που γίνονται και με όλη την τάξη.

Γ. Συζήτηση, ανασκόπηση των ενεργειών των μαθητών σε όλη την τάξη

Αφού τελειώσει το παιχνίδι για όλες τις ομάδες των μαθητών γίνεται πάλι συζήτηση στην τάξη, που σκοπό έχει την ανασκόπηση των ενεργειών των ομάδων, την εξέταση των όσων επιτεύχθηκαν ή δεν επιτεύχθηκαν, τη συζήτηση των πιθανών εναλλακτικών τρόπων δράσης και των πιθανών συνεπειών τους. Μέσα από τη συζήτηση αυτή και την ανασκόπηση πρέπει να γίνει η ανατροφοδότηση των μαθητών για τις αιτίες που οδήγησαν στις συγκεκριμένες συνέπειες.

Εφόσον υπάρχει επιπλέον χρόνος και βέβαια διάθεση από τους μαθητές, ο δάσκαλος/ η δασκάλα μπορούν να δώσουν την ευκαιρία στα παιδιά να ξαναπαίξουν το παιχνίδι, ώστε να οδηγηθούν και σε άλλα αποτελέσματα.

Δ. Αξιολόγηση

Η αξιολόγηση της διδασκαλίας γίνεται κυρίως στη διάρκεια του παιχνιδιού, στον τρόπο με τον οποίο εργάζονται οι ομάδες και στην επίτευξη των στόχων που είχαν θέσει μέσα από το παιχνίδι τους.

Επιπλέον δίνεται η δυνατότητα να συμπληρώσουν ένα φύλλο αξιολόγησης, με σκοπό καταρχήν την αυτοαξιολόγησή τους και τη διενέργεια συζήτησης μέσα στην τάξη για τον τρόπο με τον οποίο εργάστηκαν και τα οφέλη που αποκόμισαν από τη συγκεκριμένη διδασκαλία.

VII. ΑΝΑΛΥΣΗ- ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΓΕΝΟΚΤΟΝΙΑ

Α΄ Ενότητα: Γνώμες και Απόψεις των Ερωτηθέντων για το Σκοπό και τη Λειτουργία του Σχολείου

Κατά τη διάρκεια της προσωπικής συζήτησης που είχε η ερευνήτρια με τους εκπαιδευτικούς και τους γονείς με τη μορφή της ημιδομημένης συνέντευξης, ζητήθηκε από αυτούς μέσω μιας σειράς ερωτημάτων να εκφράσουν τις απόψεις τους για το σκοπό του σχολείου, όπως θα τον ήθελαν οι ίδιοι, αλλά και για τον τρόπο με τον οποίο λειτουργεί το σχολείο στην Ελλάδα σήμερα, τους σκοπούς που επιδιώκει στην πραγματικότητα και ποιες αλλαγές θα επιθυμούσαν ως προς αυτό.

Και οι εκπαιδευτικοί και οι γονείς που ρωτήθηκαν σχετικά συμφώνησαν ότι ο βασικός σκοπός του σχολείου θα έπρεπε να είναι, εκτός από τη μετάδοση γνώσεων (που τη θεώρησαν δεδομένη, γιατί ούτως ή άλλως υπάρχει), η ανάπτυξη της κριτικής σκέψης, η κοινωνικοποίηση των μαθητών, η καλλιέργεια κοινωνικής συνείδησης, αυτενέργειας και πρωτοβουλίας και η προετοιμασία για την κοινωνική ζωή. Επίσης ανέφεραν ότι τα παιδιά στο σχολείο θα πρέπει να αποκτήσουν μια θετική στάση προς τη μάθηση, να μάθουν πώς να μαθαίνουν, ώστε να συνεχίσουν να μαθαίνουν σε όλη τους τη ζωή (δια βίου μάθηση).

«Σκοπός του σχολείου να μάθει στα παιδιά να σκέφτονται και να ενεργούν ανάλογα» (Σταυρούλα, ψευδώνυμο γονέα)

«...ό,τι μαθαίνουν τα παιδιά στο σχολείο να φαίνεται ότι έχει αντίκρισμα στην πραγματική ζωή» (Μαρία, ψευδώνυμο εκπαιδευτικού)

Γονείς και εκπαιδευτικοί είναι σε θέση να κατανοήσουν σήμερα την κοινωνική πραγματικότητα και τις ανάγκες που θα πρέπει το σχολείο να ικανοποιήσει σε σχέση με αυτήν.

Όλοι, εκπαιδευτικοί και γονείς, επίσης συμφώνησαν ότι το ελληνικό σχολείο σήμερα δεν επιτυγχάνει αυτούς τους σκοπούς, αλλά περιορίζεται αποκλειστικά στην απλή μετάδοση γνώσεων. Πιο συγκεκριμένα οι δύο εκπαιδευτικοί, η Άννα και ο

Γιώργος, όπως και ο ένας γονέας, ο Στέλιος, πολύ κατηγορηματικά απάντησαν ότι το σημερινό ελληνικό σχολείο δεν επιδιώκει καθόλου άλλους σκοπούς, αν και τίθενται από τα αναλυτικά προγράμματα, ενώ η τρίτη εκπαιδευτικός, η Μαρία θεωρεί ότι δεν εγκαταλείπονται εντελώς και οι άλλοι σκοποί, ότι γίνονται κάποιες προσπάθειες προς αυτή την κατεύθυνση, αλλά ότι το σχολείο δεν τους προάγει όσο θα έπρεπε, αναφερόμενη στα όσα είχε πει νωρίτερα ως τους επιθυμητούς σκοπούς του σχολείου.

«Το σχολείο δεν εκπληρώνει αυτό το σκοπό του» (Στέλιος, ψευδώνυμο γονέα)

«Το σχολείο δίνει μόνο γνώσεις» (Άννα, ψευδώνυμο εκπαιδευτικού)

Η αποτυχία του σχολείου να ικανοποιήσει τους βασικούς του σκοπούς και η απογοήτευσή των γονέων για αυτό, έγινε φανερή όταν συζήτησαν με την ερευνήτρια για τα πράγματα που αρέσουν στους ίδιους και στα παιδιά τους σε σχέση με το σχολείο και την εργασία που γίνεται εκεί.

«...εμένα μου αρέσει το παιδί μου να ψάχνει και να συνεργάζεται και μαζί και με άλλα παιδιά και να κάνει ομαδικές εργασίες και όχι μόνο να μαθαίνει το μάθημα και να πηγαίνει την επόμενη μέρα να το λέει απ' έξω και να το ξεχνάει την τρίτη μέρα.» ...» (Σταυρούλα, γονέας)

Ο πατέρας ανέφερε ότι το μόνο που αρέσει στον ίδιο και στο παιδί του σε σχέση με το σχολείο, είναι η κοινωνικότητα που αναπτύσσει το παιδί στην ομάδα των συνομηλίκων του κατά τη διάρκεια της παραμονής του στο σχολείο, τα παιχνίδια που παίζει ώστε να εκτονώνεται, η αίσθηση ότι ανήκει κάπου, έχει το δικό του χώρο, κάτι που το βλέπει πολύ χρήσιμο «σε σχέση με τις τεράστιες αλλαγές που έχουν γίνει στο σύγχρονο τρόπο ζωής», όπως λέει ο ίδιος.

«η κοινωνικότητα που αναπτύσσεται μεταξύ των παιδιών... η αίσθηση ότι ανήκει κάπου, έχει το δικό του χώρο» (Στέλιος, γονέας)

Στη συνέχεια έγινε φανερό ότι το μεγαλύτερο μέρος της ημέρας τα παιδιά ασχολούνται διαβάζοντας τα μαθήματά τους ή κάνοντας άλλες δραστηριότητες, όπως εκμάθηση ξένων γλωσσών, αθλητισμό κτλ, τις οποίες προφανώς το σχολείο αδυνατεί να προσφέρει σε κάποιο ικανοποιητικό επίπεδο, όπως επίσης δεν αναπτύσσει άλλα ενδιαφέροντα στα παιδιά, π.χ. θέατρο, το διάβασμα λογοτεχνικών βιβλίων, κάτι που οι γονείς προσπαθούν να αναπληρώσουν με τη δική τους παρέμβαση.

Ερευνήτρια: «Αυτά (τα ενδιαφέροντα) βρίσκετε να ικανοποιούνται μέσα από το σχολείο;»

Στέλιος (γονέας): «Φυσικά και όχι. Θα με συγχωρήσετε για το φυσικά και όχι, αλλά δίνω ιδιαίτερη έμφαση, έτσι με αυτόν τον τρόπο.»

«Πηγαίνουν σε μία θεατρική παράσταση όλη τη χρονιά» (Σταυρούλα, γονέας)

Παρόλο που εκπαιδευτικοί και γονείς συμφωνούσαν στο ως προς το ποιος θα έπρεπε να είναι ο βασικός σκοπός του σχολείου σήμερα και ποια κατάσταση επικρατεί στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, όταν συζητήθηκαν τα αίτια της κατάστασης, υπήρξε έντονη διαφοροποίηση μεταξύ τους. Πιο συγκεκριμένα φάνηκε καθαρά ότι οι εκπαιδευτικοί για την κατάσταση αυτή θεωρούν υπεύθυνη την πολιτεία, με τους επίσημους εκπαιδευτικούς φορείς, ενώ οι γονείς ρίχνουν τις ευθύνες στους εκπαιδευτικούς.

«...θα άλλαζα την υλικοτεχνική υποδομή των σχολείων, την ύλη, τα βιβλία,» (Αννα, εκπαιδευτικός)

«...θα ήθελα να απελευθερωθούμε από το άγχος να ακολουθούμε ένα συγκεκριμένο βιβλίο...» (Μαρία, εκπαιδευτικός)

«...να σοβαρευτεί η ελληνική πολιτεία στη σχέση της με την εκπαίδευση σε ό,τι έχει να κάνει με τις μεταρρυθμίσεις, με το ζήτημα των βιβλίων, με τη χρηματοδότηση...» (Γιώργος, εκπαιδευτικός)

Από τη συζήτηση που ακολούθησε φάνηκε ότι εκπαιδευτικοί δυσκολεύονται να κάνουν προσωπικές παρεμβάσεις στον τρόπο με τον οποίο το σχολείο επιδιώκει τη μάθηση, ώστε να πλησιάσει προς τον επιθυμητό σκοπό του, ακόμη και όταν δηλώνουν ότι θα το επιθυμούσαν. Αλλά και όταν τις επιχειρούν, αυτές δεν είναι συχνές, γίνονται σε βραχυπρόθεσμο επίπεδο και αφορούν κυρίως λεπτομέρειες της εκπαιδευτικής διαδικασίας της τάξης. Πιο συγκεκριμένα ανέφεραν ότι μπορούν κάποτε να προσθέσουν διδακτικές δραστηριότητες ή να αλλάξουν τη σειρά με την οποία παρουσιάζονται τα θέματα στο σχολικό εγχειρίδιο, ότι μπορεί να φέρουν κάποιο άλλο κείμενο από αυτό που έχει το σχολικό βιβλίο ή μπορεί να επιμένουν σε μια θεματική περισσότερο από κάποια άλλη, στοχεύοντας στην κριτική επεξεργασία ενός θέματος ώστε να συνδεθεί με τις ανάγκες της πραγματικής ζωής, την πιο λεπτομερή πληροφόρηση των γονέων για την πρόοδο των παιδιών τους. Όλα αυτά όμως με έναν τρόπο στιγμιαίο, αποσπασματικό και ευκαιριακό.

«... η αλήθεια είναι ότι δεν κάνω πάρα πολλά πράγματα... μερικές φορές προσθέτω κάποιες δραστηριότητες ή κάποιες φορές οργανώνω με διαφορετικό τρόπο τη διδακτέα ύλη» (Άννα, εκπαιδευτικός)

«...κάποιες στιγμές να βάλω ένα δικό μου κείμενο... μια προσπάθεια να προσεγγίσω τους γονείς... από όλα αυτά δεν είχε ιδέα ο συνάδελφος της διπλανής αίθουσας (Γιώργος, εκπαιδευτικός)

Από τις παραπάνω απαντήσεις μπορεί κανείς να υποθέσει ότι οι εκπαιδευτικοί αισθάνονται δέσμιοι του αναλυτικού προγράμματος και του ενός σχολικού βιβλίου. Φαίνεται επίσης ότι πιέζονται από τη μεγάλη ποσότητα της διδακτέας ύλης και το διδακτικό χρόνο που είναι σχετικά περιορισμένος. Πιθανόν κάποιοι από αυτούς να μην είναι αρκετά καταρτισμένοι ώστε να χειριστούν τις αλλαγές στη σχολική εργασία, που προτείνει η σύγχρονη παιδαγωγική. Αισθάνονται ίσως την πίεση από τους γονείς και τις προϊστάμενες αρχές (διευθυντές, συμβούλους κτλ) να «βγάλουν» την ύλη, ώστε να είναι «καλοί» δάσκαλοι.

Οι δύο δασκάλες λένε ότι θα ήθελαν κυρίως αλλαγές στο περιεχόμενο των μαθημάτων και αναφέρθηκαν ιδιαίτερα στη μείωση της διδακτέας ύλης των γνωστικών αντικειμένων που διδάσκονται στο δημοτικό σχολείο. Θα ήθελαν να τους δινόταν οι ευκαιρίες να κάνουν παρεμβάσεις στην ύλη που θα διδαχθεί, να έχουν το χρόνο να επιμείνουν σε μια συγκεκριμένη θεματική, να κάνουν διάφορα σχέδια εργασίας, χωρίς να πιέζονται από το χρόνο και από την υποχρέωση να διδάξουν τις προβλεπόμενες από το αναλυτικό πρόγραμμα ενότητες των μαθημάτων, που ούτως ή άλλως τις κρίνουν πολλές.

«θα ήθελα να έχουμε την άνεση να κάνουμε ένα πρότζεκτ παραπάνω, χωρίς τις ενοχές ότι εγκαταλείπουμε κάτι άλλο.» (Μαρία, εκπαιδευτικός)

Σημαντικά διαφοροποιήθηκε ο δάσκαλος, ο οποίος θεώρησε κρίσιμο το θέμα της αξιολόγησης της εκπαιδευτικής διαδικασίας σε όλα τα επίπεδα, το οποίο το κρίνει πολύ σημαντικό για τη λειτουργία της εκπαίδευσης. Επίσης ζήτησε η ελληνική πολιτεία να «αντιμετωπίζει με μεγαλύτερη σοβαρότητα», όπως είπε, τις εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις και τη χρηματοδότηση της παιδείας. Με άλλα λόγια θεωρεί πολύ σημαντικές τις δομικές αλλαγές, εκ των άνω προερχόμενες, για τη λειτουργία του σχολείου.

«να λυθεί επιτέλους το ζήτημα της αξιολόγησης της εκπαίδευσης...σε όλα τα επίπεδα...» (Γιώργος, εκπαιδευτικός)

Ο συγκεκριμένος εκπαιδευτικός πιθανόν και λόγω της μεγάλης επισημονικής του κατάρτισης είναι σε θέση να δει το πρόβλημα πιο συνολικά, συνδέοντας τις επιμέρους αλλαγές με τις συνολικότερες δομικές αλλαγές που απαιτούνται. Επίσης ίσως, επειδή αυτή τη στιγμή βρίσκεται εκτός τάξης, σε διαδικασία μετεκπαίδευσης να συζητά γενικότερα εκπαιδευτικά προβλήματα, επηρεασμένος και από τα μαθήματα τα οποία παρακολουθεί στο πανεπιστήμιο.

Βέβαια δε φαίνεται από τις απαντήσεις των εκπαιδευτικών ότι θα ήθελαν απόλυτη ελευθερία στην επιλογή των περιεχομένων της διδασκαλίας αλλά θα επιθυμούσαν μια σχετική ελευθερία για να μπορούν να διδάσκουν με διαφορετικό τρόπο κάποια θέματα.

«...χωρίς να σημαίνει ότι θα ήθελα τελείως ελεύθερη επιλογή της ύλης, γιατί αυτό θα προκαλούσε μπερδεμα...» (Μαρία, εκπαιδευτικός)

Αυτό ίσως να οφείλεται στο ότι οι εκπαιδευτικοί νιώθουν άνετοιμοι να χειριστούν μια απόλυτη ελευθερία στην επιλογή των περιεχομένων διδασκαλίας, είτε επειδή έχουν «γαλουχηθεί» με το συγκεκριμένο αναλυτικό πρόγραμμα και το συγκεκριμένο και μοναδικό σχολικό βιβλίο, είτε γιατί δεν είναι ανάλογα καταρτισμένοι είτε γιατί δεν είναι διατεθειμένοι να αφιερώσουν τον επιπλέον χρόνο και κόπο που απαιτείται, δεδομένης και της κακής αμοιβής τους.

Όπως έχουμε ήδη αναφέρει οι γονείς έδωσαν ιδιαίτερη έμφαση στο ρόλο που παίζουν οι εκπαιδευτικοί στην αποτυχία ή όχι της επίτευξης του βασικού σκοπού του σχολείου.

Η μητέρα, η Σταυρούλα, θεώρησε ότι η επίτευξη ή όχι του σκοπού του σχολείου εξαρτάται αποκλειστικά από το δάσκαλο, από τον τρόπο που αυτός θα εργαστεί και θα λειτουργήσει μέσα στην τάξη.

«...εξαρτάται από τους δασκάλους. Μπορεί κάποιοι δάσκαλοι να είναι πιο συνειδητοποιημένοι, να θέλουν να προσφέρουν κάτι παραπάνω στα παιδιά, να τα βάλουν να σκέφτονται...» (Σταυρούλα, γονέας)

Η μητέρα αυτή δίνει ιδιαίτερη έμφαση στο ρόλο του εκπαιδευτικού. Μάλλον πιστεύει ότι ο εκπαιδευτικός μπορεί να καθορίσει σε μεγάλο βαθμό τα περιεχόμενα της διδασκαλίας και τον τρόπο με τον οποίο το σχολείο παρέχει μάθηση στους μαθητές του. Πιθανόν να μη γνωρίζει τους περιορισμούς που τίθενται από το σχολικό πλαίσιο και αποδίδει αποκλειστικά τις ευθύνες στους δασκάλους, γιατί μόνο αυτών το έργο είναι σε θέση να γνωρίζει και να κρίνει

Συγκρίνει τον τρόπο με τον οποίο εργαζόταν η περσινή δασκάλα του παιδιού της, η οποία φαίνεται ότι ακολουθούσε τον παραδοσιακό τρόπο διδασκαλίας με τη φετινή (από την οποία δηλώνει ευχαριστημένη), και η οποία βάζει τα παιδιά να εργαστούν ομαδικά, τους αναθέτει να αναζητήσουν πληροφορίες για διάφορα θέματα που συζητούν στην τάξη και αξιοποιεί την τεχνολογία.

«...ενώ πέρσι π.χ. ο δάσκαλός τους ήταν λιγότερο σχετικός με την τεχνολογία και δεν τους έβαζε να κάνουν τόσα πολλά πράγματα...»
(Σταυρούλα, γονέας)

Ο Στέλιος (γονέας) ανέφερε ως αιτία των κακώς κειμένων της εκπαίδευσης το χαμηλό γνωστικό επίπεδο των εκπαιδευτικών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και την έλλειψη ενδιαφέροντος που δείχνουν συχνά για τη δουλειά τους, η οποία δε βοηθά, ώστε να προσεγγίσουν τους μαθητές και να οργανώσουν το μάθημά τους στην τάξη τους με τέτοιο τρόπο για την επίτευξη των εκπαιδευτικών σκοπών.

«...υπήρχε μεγάλη ανισότητα επιπέδου (ενν. μορφωτικού) μεταξύ αυτών (των εκπαιδευτικών).» (Στέλιος, γονέας)

« κάποιες φορές ήμουν δυσανεσθημένος από τους δασκάλους, από τον τρόπο που προσέγγιζαν τα παιδιά, και γενικά από το επίπεδο των εκπαιδευτικών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης» (Στέλιος, γονέας)

«Δε θεωρώ ότι δάσκαλοι πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης έχουν την υποδομή για να ρολάρουν ένα μάθημα σαν αυτό που μου παρουσιάσατε.»
(Στέλιος, γονέας)

Ο συγκεκριμένος γονέας είναι επιχειρηματίας. Πιθανόν εξαιτίας του επαγγέλματός του να είναι σε θέση λοιπόν να αντιληφθεί τις ανάγκες της κοινωνικής και οικονομικής πραγματικότητας. Νιώθει ότι το σχολείο δεν ικανοποιεί αυτές τις ανάγκες, αλλά και ότι η ευθύνη βαρύνει τους εκπαιδευτικούς, ίσως επειδή αυτούς βλέπει απέναντί του, με αυτούς έρχεται σε επαφή και τους κρίνει και για το μορφωτικό τους επίπεδο και για τον τρόπο συμπεριφοράς τους προς τους μαθητές. Συγκρίνει τους δασκάλους με τους καθηγητές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, τους οποίους αυτή τη στιγμή θεωρεί πιο μορφωμένους, αν και ο ίδιος παραδέχεται ότι ίσως το φαινόμενο να είναι συγκυριακό.

«το γυμνάσιο έχει πολύ καλύτερο επίπεδο ανθρώπων-εκπαιδευτικών, που μάλλον είναι συγκυριακό....στη δευτεροβάθμια υπάρχει καλύτερο

επίπεδο στο γυμνάσιο, τουλάχιστον από όσους είδα τώρα.» (Στέλιος, γονέας)

Β' Ενότητα: Γνώμες και Απόψεις των Ερωτηθέντων για το Σχέδιο Διδασκαλίας με Θέμα τη Γενοκτονία

Και οι εκπαιδευτικοί και οι γονείς, οι οποίοι ρωτήθηκαν σχετικά, χαρακτήρισαν πολύ θετικά το συγκεκριμένο σχέδιο διδασκαλίας συσχετίζοντάς το με τους σκοπούς που θα πρέπει να επιδιώκει το σχολείο.

Γενικά έκριναν θετικά το συγκεκριμένο σχέδιο διδασκαλίας, γιατί χωρίς να εγκαταλείπει εντελώς γνωστικούς στόχους, επιδιώκει και στόχους συναισθηματικούς, όπως την καλλιέργεια αξιών και την ανάπτυξη συγκεκριμένων στάσεων που σχετίζονται με το ρατσισμό και με ακραία φαινόμενα βίας, όπως η γενοκτονία. Προάγει την κοινωνικοποίηση των μαθητών και τη συνεργασία μεταξύ τους. Επίσης αξιοποιεί στοιχεία βιωματικής μάθησης, καθώς βάζει τους μαθητές μέσα σε μια κατάσταση η οποία μοιάζει με την πραγματικότητα σε βασικά της στοιχεία και τους καλεί να αποφασίσουν και να δράσουν.

«Νομίζω ότι μεταδίδει και γνώσεις, λιγότερο όμως, επικεντρώνεται περισσότερο σε στάσεις και αξίες, και αυτό είναι πιο σημαντικό» (Άννα, εκπαιδευτικός)

«Εμπνευσμένο σχέδιο, η σύλληψη με ενθουσίασε...Στοχεύει σε κάτι περισσότερο, να μάθει στα παιδιά να παίρνουν αποφάσεις, να μετρούν τα υπέρ και τα κατά μιας κατάστασης, να συνειδητοποιούν τις συνέπειες μιας απόφασης» (Μαρία, εκπαιδευτικός)

«...ο χωρισμός των μαθητών σε ομάδες, η ανάθεση καθηκόντων, είναι ήδη μια μικρή κοινωνικοποίηση» (Στέλιος, γονέας)

Μόνο ένας από τους εκπαιδευτικούς εξέφρασε κάποιες αντιρρήσεις σχετικά με την επιδίωξη ανώτερων γνωστικών στόχων (προφανώς αναφερόμενος στη στοχοταξιομία του Bloom), όπως σύνθεσης και αξιολόγησης, θεωρώντας τες ιδιαίτερα δύσκολες για μαθητές Στ' Δημοτικού.

«...είναι κάπως φιλόδοξο» (Γιώργος, εκπαιδευτικός) « μαθητές 12 ετών, έντεκα και κάτι, να επέμβουν και να δώσουν λύση σε μια κατάσταση

γεμάτη πάθος ή άγρια ένστικτα, αλλά εντάξει...» (Γιώργος, εκπαιδευτικός)

Φαίνεται πως ο συγκεκριμένος εκπαιδευτικός είναι επηρεασμένος από την άποψη που και άλλοι υποστηρίζουν ότι στις μικρότερες ηλικίες του μαθητικού πληθυσμού δεν μπορούμε να επιδιώκουμε την καλλιέργεια ανώτερων γνωστικών ικανοτήτων, αφαιρετικής και συνθετικής ικανότητας. Πιθανόν να είναι επηρεασμένος από τον παραδοσιακό τρόπο λειτουργίας του σχολείου, που δεν επιδιώκει την εμπλοκή των μαθητών στη λήψη αποφάσεων. Η έλλειψη σχετικών εμπειριών ίσως οδηγεί τον εκπαιδευτικό να βλέπει ανυπέρβλητες δυσκολίες στην επίτευξη τέτοιων στόχων, ενώ καθώς σε κάποια άλλη φάση της συνέντευξης εκφράζει ακριβώς την αντίθετη άποψη.

«...(στο συγκεκριμένο σχέδιο) υπάρχει μια αυξημένη τάση προς τις υψηλότερες μορφές γνωστικών ικανοτήτων, κυρίως θα έλεγα... η ώθηση των μαθητών να αποφασίσουν, να επεξεργαστούν γρήγορα δεδομένα, να αποφασίσουν...νομίζω ότι αυτό είναι το πιο σημαντικό...και ξεφεύγει κάπως (από το σχολικό εγχειρίδιο) ... ναι, αυτά πρέπει να καλλιεργούνται όσο γίνεται περισσότερο. Είναι αυτά που απαιτούνται κιόλας στην εποχή μας περισσότερο» (Γιώργος, εκπαιδευτικός)

Οι δύο από τους εκπαιδευτικούς και οι δύο γονείς θετικά επίσης έκριναν και το θέμα του μαθήματος, τη γενοκτονία.

«...είναι σημαντικό στις μέρες μας και ειδικά όταν υπάρχουν και παιδιά από άλλες χώρες και υπάρχει ένας ρατσισμός μια απομόνωση αυτών των παιδιών», (Σταυρούλα, γονέας)

«Αλλά ξέρουμε όλοι ότι μέσα στο σχολείο πάντα δημιουργούνται προβλήματα, πάντα υπάρχουν συγκρούσεις μεταξύ των παιδιών, και αυτά είναι πολύ κοντά» (Αννα, εκπαιδευτικός)

Το συσχέτισαν με την εμφάνιση του ρατσισμού στη σημερινή κοινωνία και τις συγκρούσεις που συχνά ανακύπτουν ακόμα και μέσα στο σχολείο, μεταξύ των μαθητών που είναι παιδιά μεταναστών και των γηγενών και υποστήριξαν ότι διδασκαλία τέτοιων θεμάτων μπορεί να βοηθήσει για την αρμονική συμβίωση μέσα στην τάξη.

Ένας εκπαιδευτικός όμως εξέφρασε τις επιφυλάξεις του για την επιλογή του θέματος.

«το θέμα το ίδιο, διδασκαλία της γενοκτονίας, δεν ξέρω... είναι κάτι πολύ ακραίο, δεν ξέρω στο δημοτικό σχολείο αν είναι το πιο εύστοχο που μπορεί να κάνει κανείς» (Γιώργος, εκπαιδευτικός)

«... ίσως να υπάρχει κάποιο θέμα πόσο μπορεί να κατανοήσει ένα παιδί τελικά ίσως όχι μόνο λόγω μειωμένων νοητικών ικανοτήτων, αλλά και λόγω συναισθηματικής ανάπτυξης και ηθικής ανάπτυξης, η οποία χαρακτηρίζει ένα παιδί δώδεκα ετών, να μπορέσει να δει αντικειμενικά, σφαιρικά και επιστημονικά ένα τέτοιο θέμα.» (Γιώργος, εκπαιδευτικός)

Η άποψη που διατυπώνει εδώ ο Γιώργος ότι δεν πρέπει το συγκεκριμένο θέμα, ως θέμα ακραίο, να διδάσκεται στο δημοτικό σχολείο ίσως είναι συνέχεια της γνώμης που είχε εκφράσει νωρίτερα για την επιδίωξη ανώτερων γνωστικών ικανοτήτων στο δημοτικό σχολείο. Αμφιβάλλει κατά πόσο οι μαθητές είναι αρκετά ώριμοι από συναισθηματική και ηθική άποψη να κρίνουν τις πράξεις όσων διαπράττουν εγκλήματα όπως αυτό της γενοκτονίας. Οι προσωπικές του εμπειρίες και τα βιώματά του πιθανόν να τον οδηγούν να μη θεωρεί το συγκεκριμένο θέμα επίκαιρο και ενδιαφέρον για την ελληνική κοινωνία., ότι αφορά μόνο το παρελθόν, άρα βρίσκεται μακριά και από τα ενδιαφέροντα των μαθητών.

Όσον αφορά τις διδακτικές δραστηριότητες και οι εκπαιδευτικοί και οι γονείς γενικά τις έκριναν θετικά, κάνοντας βέβαια επιμέρους παρατηρήσεις σε κάποια στοιχεία τους, ανάλογα με τη θέση του ο καθένας.

Πιο συγκεκριμένα κρίθηκε ότι το συγκεκριμένο σχέδιο διδασκαλίας διέπεται από συνέπεια μεταξύ αρχικών διδακτικών στόχων, διδακτικών δραστηριοτήτων και αξιολόγησης. Επίσης σε σχέση με τις διδακτικές δραστηριότητες του μαθήματος, οι δύο από τους τρεις εκπαιδευτικούς και οι δύο γονείς έκριναν ότι θα ενδιέφεραν τους μαθητές, και γιατί το περιεχόμενό τους σχετίζεται με τις σχέσεις τους με μαθητές από άλλες χώρες και γιατί ο τρόπος με τον οποίο προσεγγίζονται είναι ενδιαφέρον, καθώς χρησιμοποιεί την τεχνολογία.

«Ναι, νομίζω ότι υπήρχε συνέπεια και γενικά ήταν πάρα πολύ καλά οργανωμένο, όλο το σχέδιο» (Αννα, εκπαιδευτικός)

«Ως τρόπος προσέγγισης θα άγγιζαν τους μαθητές...Και ως θεματική θα άγγιζαν τους άγγιζαν ειδικά σε τάξεις με παιδιά μεταναστών» (Μαρία, εκπαιδευτικός)

Όλοι γενικά έκριναν ότι οι δραστηριότητες θα βοηθήσουν τη διδασκαλία, χωρίς να παραβλέπουν και τη δυσκολία τους σε κάποια σημεία, ειδικά στην κατανόηση των επιλογών και στη λήψη των αποφάσεων εκ μέρους των μαθητών.

Ειδικότερα οι γονείς είχαν να πουν μερικά θετικά πράγματα για το ρόλο του παραμυθιού, την «πυραμίδα του μίσους» και πώς αυτό θα βοηθήσει τα παιδιά να κατανοήσουν τι συμβαίνει στην κοινωνία καθώς και για το ρόλο που παίζουν οι σύμβουλοι στο παιχνίδι, αναδεικνύοντας έτσι τη σύγκρουση των συμφερόντων που συμβαίνει και στην πραγματική κοινωνική και πολιτική ζωή.

«Το παραμύθι είναι μια ωραία σκέψη που κάνατε...μπαίνει έτσι το παιδί πιο εύκολα μέσα στην ιστορία» (Σταυρούλα, γονέας)

«θα μάθει πάρα πολλά πράγματα, με την πυραμίδα... περνάει πάρα πολλά μηνύματα στο παιδί» (Σταυρούλα, γονέας)

«Μου έκανε ιδιαίτερη εντύπωση το πώς δημιουργήθηκαν οι δομές σκέψης των τεσσάρων συμβούλων. Είναι αρκετά κατατοπιστικές για το μυαλό ενός 11χρονου παιδιού, για να βοηθηθεί και να ταυτιστεί με ένα σύμβουλο.» (Στέλιος, γονέας)

Οι εκπαιδευτικοί και οι γονείς που έκριναν θετικά τις δραστηριότητες αυτές ίσως βλέπουν σε αυτές το στοιχείο το οποίο διαφοροποιεί το συγκεκριμένο σχέδιο διδασκαλίας από το γνωσιοκεντρικό σημερινό ελληνικό σχολείο.

Ένας όμως εκπαιδευτικός διαφοροποιήθηκε κρίνοντας ότι η διδασκαλία θα έχει επιτυχία μόνο εφόσον οι μαθητές έχουν συνηθίσει να εργάζονται ομαδικά, να εμπλέκονται στην ανάληψη ρόλων και στη λήψη αποφάσεων.

«Αν διδάσκονταν σε μαθητές μη εξοικειωμένους με τέτοιες μορφές σχολικής εργασίας, τότε θα υπήρχε πρόβλημα.» (Γιώργος, εκπαιδευτικός)

Διαμετρικά αντίθετη άποψη είχε ο Στέλιος (γονέας).

«Ξέρετε η βιωματική μάθηση (που κρίνει ότι επιδιώκεται στο σχέδιο) έχει τεράστια αποτελέσματα, γι' αυτό και τη χρησιμοποιούν και μεγάλες εταιρείες και είναι ολόκληρη επιστήμη, πόσο μάλλον αν τα παιδιά την προσεγγίζουν από μικρά ακόμη... Αυτή η δομή της άσκησης (εννοεί την εργασία σε ομάδες) που μου δείξατε είναι επίσης ένας τρόπος καθημερινός τον οποίο θα αντιμετωπίσουν αργότερα»

Σε αυτές τις διαμετρικά αντίθετες απόψεις βλέπουμε το πώς αντιλαμβάνεται ο γονέας το σχολείο, το οποίο επιθυμεί να προετοιμάσει τα παιδιά για την κοινωνική ζωή, με τέτοιο τρόπο ώστε να είναι σε θέση να ανταποκριθούν με επιτυχία στους ρόλους που θα κληθούν να αναλάβουν ως ενήλικοι. Ο ίδιος, όντας στον επιχειρηματικό στίβο, ίσως είναι σε θέση καλύτερα να αντιληφθεί την ανάγκη αυτή και είναι σε θέση να γνωρίζει εκ του αποτελέσματος τα θετικά αποτελέσματα μιας τέτοιας προσπάθειας.

Από την άλλη πλευρά ο εκπαιδευτικός βλέπει μόνο τις δυσκολίες που θα αντιμετωπίσει ο ίδιος και οι μαθητές στην τάξη του, που όντως δεν έχουν συνηθίσει να εργάζονται με τέτοιο τρόπο στο ελληνικό δημοτικό σχολείο. Επίσης διαφαίνεται από το παραπάνω σχόλιο, αλλά και από άλλα που έκανε στη διάρκεια της συνέντευξης ένα άγχος για άμεσα αποτελέσματα. Με άλλα λόγια να αποφασίσουν οι μαθητές σωστά και να λύσουν το πρόβλημα. Φαίνονται οι επιρροές από τη λογική του μπιχεβιορισμού, με την οποία έχουν μάθει να λειτουργούν οι δάσκαλοι σήμερα, η οποία θέλει άμεσα μετρήσιμα αποτελέσματα μετά το τέλος της διδασκαλίας.

Όλοι συμφώνησαν ότι η μετάβαση από τη μια διδακτική δραστηριότητα στην επόμενη ήταν ομαλή, όπως και έκριναν ότι οι δραστηριότητες αυτές, έτσι όπως είναι διατυπωμένες είναι αρκετά σαφείς ώστε να μπορεί κανείς να τις επαναλάβει. Όλοι, εκτός από τη μητέρα, έκριναν ότι είναι κάπως δύσκολες.

Πιο συγκεκριμένα, οι εκπαιδευτικοί ανέφεραν ότι οι μαθητές θα δυσκολεύονταν σε δύο κυρίως σημεία. Το πρώτο αφορά το λεξιλόγιο, τις έννοιες δηλαδή και τους όρους, μιας δύσκολης ούτως ή άλλως θεματικής, που θα δυσκολεύει την κατανόηση των κοινωνικών φαινομένων που παρουσιάζονται. Το δεύτερο σημείο στο οποίο και οι τρεις εκπαιδευτικοί έκριναν ότι οι μαθητές θα συναντήσουν δυσκολίες είναι η επιλογή του επόμενου βήματος, κατά τη διάρκεια της προσομοίωσης, όταν δηλαδή θα πρέπει αφού έχουν κατανοήσει τις πληροφορίες και τις συμβουλές των συμβούλων, θα πρέπει να αποφασίσουν ομαδικά για το τι θα πράξουν στη συνέχεια.

«Απαιτεί μια συνθετική ικανότητα επεξεργασίας δεδομένων και διαμόρφωσης μιας επιτυχημένης αντίδρασης πολύ υψηλού επιπέδου»
(Γιώργος, εκπαιδευτικός)

«Εντάξει...νομίζω ότι ο μέσος όρος των μαθητών ίσως θα δυσκολευόταν, έχει αρκετά δύσκολες λέξεις... για κάποια παιδιά ίσως να είναι λίγο δύσκολες» (Άννα, εκπαιδευτικός)

Από τα παραπάνω σχόλια φαίνεται ότι οι εκπαιδευτικοί συσχετίζουν τις δυσκολίες με τη δυσκολία του ίδιου του θέματος και των εννοιών του, αλλά και με τις απαιτήσεις των δραστηριοτήτων, όπως την κατανόηση των δεδομένων που δίνει το παιχνίδι και την επιλογή του επόμενου βήματος.

Ίσως οι εκπαιδευτικοί είναι επηρεασμένοι από τη θεωρία των σταδίων ανάπτυξης του Piaget, σύμφωνα με την οποία στην ουσία δεν μπορούμε να διδάξουμε κάτι στους μαθητές πριν την «κατάλληλη» ηλικία. Πιθανόν να βλέπουν τις δυσκολίες ενός σχεδίου μαθήματος που αποσκοπεί στην κατάκτηση ανώτερων γνωστικών ικανοτήτων εκ μέρους των μαθητών, κάτι που σαφώς είναι δυσκολότερο από την απλή μετάδοση γνώσεων (κατά τον Bloom). Ο ένας από αυτούς, ο Γιώργος, το λέει ήδη από την πρώτη στιγμή. Πιθανόν οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί να μην είναι εξοικειωμένοι με αυτόν τον τρόπο της εργασίας.

Η διαφορά στην ερμηνεία της δυσκολίας από εκπαιδευτικούς και γονείς είναι εμφανείς στα σχόλια του πατέρα, ο οποίος και ο ίδιος βλέπει κάποιες δυσκολίες, αλλά τις αντιμετωπίζει με διαφορετικό τρόπο.

«Πιστεύω ότι το δημοτικό δεν έχει βάλει τις βάσεις για να μπορούν τα παιδιά να καταλάβουν τόσο σημαντικές έννοιες» (Στέλιος, γονέας)

«Ήταν πάρα πολύ ενδιαφέρον και ωραία δομημένο, μου άρεσε...Έχει πολλές πλευρές το παιχνίδι και προσεγγίσεις... προϋποθέτει κάποιον καλό (εκπαιδευτικό) σε αυτό, δε θεωρώ ότι δάσκαλοι πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης έχουν την υποδομή για να ρολάρουν ένα μάθημα με τη μορφή που μου το παρουσιάσατε» (Στέλιος, γονέας)

Φαίνεται ότι ο γονέας θα ήθελε να διδαχθεί αυτό το σχέδιο μαθήματος, βλέπει τις δυσκολίες, δεν τις αποδίδει στη νεαρή ηλικία των μαθητών, αλλά στην αποτυχία του δημοτικού σχολείου και των εκπαιδευτικών του.

Είναι πάλι κατά τη γνώμη μας εμφανής η αντίθεση μεταξύ εκπαιδευτικών και γονέων, που έχουμε ήδη παρουσιάσει στην ά' ενότητα.

Επίσης ο ένας από τους εκπαιδευτικούς έκανε κριτική στη διατύπωση των δραστηριοτήτων όπου θεωρεί ότι πρέπει να βελτιωθεί και η οποία επίσης κρίνει ότι προκαλεί δυσκολίες στους μαθητές.

*«Έχω την εντύπωση ότι η έκφραση δεν είναι και τόσο επιτυχημένη»
(Γιώργος, εκπαιδευτικός)*

Η Άννα είχε να κάνει και κάποιες προτάσεις για τον τρόπο της διδασκαλίας του συγκεκριμένου μαθήματος.

«Περισσότερο χρόνο για συζήτηση μέσα στην τάξη, το οποίο θα βοηθήσει τα παιδιά να ξεπεράσουν τις δυσκολίες.» (Άννα, εκπαιδευτικός)

Το πρόβλημα του διδακτικού χρόνου απασχολεί έντονα όλους τους εκπαιδευτικούς της πράξης, οι οποίοι πιέζονται να «βγάλουν» την ύλη από το συγκεντρωτικό σύστημα και το ασφυκτικό σχολικό πλαίσιο. Δεν έχουν συνηθίσει να εργάζονται σε καθεστώς ελεύθερης διαχείρισης του χρόνου, πράγμα που σημαίνει ότι σε κάθε περίπτωση ο εκπαιδευτικός μπορεί να ξεπεράσει το όριο του χρόνου που είχε προγραμματίσει αρχικά, προσαρμοζόμενος στις ανάγκες των μαθητών της τάξης του και στο δικό τους ρυθμό μάθησης. Επίσης διαφαίνεται ότι ίσως η εκπαιδευτικός δε γνώριζε και πολύ καλά το σχέδιο διδασκαλίας, καθώς περισσότερος από το μισό χρόνο αφιερώνεται σε συζήτηση στις ομάδες των μαθητών αλλά και σε όλη την τάξη.

Γ' Ενότητα: Γνώμες και Απόψεις των Ερωτηθέντων για τη Χρήση και τη Διδακτική Αξιοποίηση της Τεχνολογίας στο Σχολείο

Στη συνέχεια της συνέντευξης τα ερωτήματα που τέθηκαν στους εκπαιδευτικούς αφορούσαν τη χρήση και τη διδακτική αξιοποίηση της τεχνολογίας στο σχολείο. Με άλλα λόγια ζητήθηκε η γνώμη τους για τη χρήση της τεχνολογίας μέσα στην τάξη, ως διδακτικού μέσου που θα βοηθήσει στην επίτευξη των διδακτικών στόχων.

Οι γνώμες των εκπαιδευτικών και των γονέων σε σχέση με αυτό το ζήτημα δεν ταυτίζονταν. Πιο συγκεκριμένα οι δύο γονείς και η μία εκπαιδευτικός, η Μαρία,

έκριναν απαραίτητη την εξοικείωση των μαθητών με την τεχνολογία και ήταν βέβαιοι ότι η διδακτική της αξιοποίηση θα στηρίξει τη διδασκαλία με τρόπο ουσιαστικό. Οι άλλοι δύο εκπαιδευτικοί, χωρίς να εκφράζονται αρνητικά για τη χρήση και τη διδακτική αξιοποίηση της τεχνολογίας στην τάξη, είχαν και κάποιες επιφυλάξεις.

«...Όποιος δεν αναπτύσσεται πεθαίνει, και η επιβίωση δεν είναι υποχρεωτική. Πράγμα που σημαίνει ότι αν δεν εξελιχθούμε εμείς και τα παιδιά μας σε σχέση με την τεχνολογία, είναι τόσο σημαντικό σαν να μην υπάρξει επιβίωση στο μέλλον» (Στέλιος, γονέας)

«Όταν με τον υπολογιστή μπορούμε να κάνουμε πράγματα που δεν μπορούμε να τα κάνουμε με άλλο τρόπο μέσα στην τάξη, παράδειγμα και το σχέδιο αυτό. Με ποιον άλλο τρόπο τα παιδιά θα έπαιρναν αποφάσεις και θα έβλεπαν αμέσως τις συνέπειές τους, χωρίς την προσομοίωση;» (Μαρία, εκπαιδευτικός)

Οι γονείς και η εκπαιδευτικός, η Μαρία φαίνονται ένθερμοι οπαδοί της εισαγωγής και χρήσης των υπολογιστών κατά τη διδασκαλία. Οι γονείς φαίνονται ότι ενδιαφέρονται και για το ψηφιακό γραμματισμό των παιδιών, να μάθουν δηλαδή τα παιδιά τις βασικές δεξιότητες χειρισμού του υπολογιστή, ίσως γιατί τον θεωρούν κρίσιμο στοιχείο της προετοιμασίας των παιδιών για την επαγγελματική ζωή. Ίσως επειδή και οι ίδιοι γνωρίζουν και χρησιμοποιούν καθημερινά στη ζωή τους τον υπολογιστή, κάνουν πράγματα με αυτόν μαζί με τα παιδιά τους, άρα κατανοούν τις δυνατότητες που δίνει για τη μόρφωση των παιδιών τους και μάλιστα προτείνουν την εισαγωγή του στο σχολείο και από τις μικρές ηλικίες.

«Από την ηλικία από την οποία τη χρειάζονται τα παιδιά για να είναι έτοιμα στο μέλλον... ίσως από την Γ' Δημοτικού» (Στέλιος, γονέας)

«Χρησιμοποιούμε το ίντερνετ για να ψάχνουμε κάποια πράγματα που έχουν σχέση με τα μαθήματα και διάφορα εκπαιδευτικά παιχνίδια» (Σταυρούλα, γονέας)

Η Μαρία, ως εκπαιδευτικός φαίνεται ότι αναζητά τρόπους χρήσης της τεχνολογίας που θα στηρίξουν τη διδασκαλία της. Η ίδια, δηλώνει πολύ καλή γνώστης της χρήσης του υπολογιστή, επομένως είναι σε θέση να κατανοεί τις δυνατότητες που ανοίγει κατά τη διδακτική διαδικασία.

Ο Γιώργος, εκφράζεται θετικά για τη χρήση της τεχνολογίας, αλλά φοβάται μήπως η γενικευμένη χρήση της οδηγήσει σε υπερβολές και σε παραγνώριση άλλων σημαντικότερων, όπως λέει στοιχείων της διδασκαλίας.

«Υπάρχουν και σημαντικότερα πράγματα από την τεχνολογία για την επιτυχία της διδασκαλίας. Να μην ξεχνάμε το λόγο. Ο λόγος είναι πολύ σημαντικός» (Γιώργος, εκπαιδευτικός)

«(Η τεχνολογία) θα άλλαζε και τους δασκάλους, θα τους εξαναγκάσει τους δασκάλους να μάθουν κάποια πράγματα» (Γιώργος, εκπαιδευτικός)

«Βοηθά κυρίως στην εποπτεία. Με τις προσομοιώσεις μπορούμε να προχωρήσουμε πέρα από τη φυσική εποπτεία... συνεισφέρει στην κινητοποίηση των παιδιών» (Γιώργος, εκπαιδευτικός)

Φαίνεται λοιπόν ότι ο Γιώργος, ίσως και εξαιτίας του μορφωτικού του επιπέδου (υποψήφιος διδάκτορας της Φιλοσοφικής), δίνει έμφαση στην κριτική αντιμετώπιση της χρήσης της τεχνολογίας, αναγνωρίζοντας τα θετικά της στοιχεία, μην παραβλέποντας όμως το γεγονός ότι η χρήση της δεν αποτελεί αυτοσκοπό αλλά ένα πολύ καλό διδακτικό μέσο, που χρειάζεται να αξιοποιηθεί, όπου και όποτε είναι απαραίτητο για την επίτευξη των διδακτικών στόχων.

«Δεν έχω ιδιαίτερες γνώσεις για την τεχνολογία. Δεν τη χρησιμοποιώ. Πολύ λίγα σχολεία έχουν υπολογιστές και ακόμα λιγότερα υπολογιστή σε κάθε τάξη. (Αν υπήρχε) θα βοηθούσε, θα προκαλέσει το ενδιαφέρον των παιδιών, αυτό βέβαια θα προαπαιτούσε να ξέρω κι εγώ πολύ καλά τη χρήση των υπολογιστών και βέβαια το άλλο είναι να υπάρχει χρόνος... είναι πάρα πολύ καλό, αλλά απαιτείται πολύς χρόνος» (Άννα, εκπαιδευτικός)

Η Άννα φαίνεται να αναγνωρίζει ότι η χρήση της τεχνολογίας στη διδακτική πράξη μπορεί να προκαλέσει το ενδιαφέρον των μαθητών, δε φαίνεται όμως να κατανοεί άλλες δυνατότητες που προσφέρει ίσως γιατί και η ίδια δεν γνωρίζει πώς να τη χρησιμοποιεί. Θεωρεί δύσκολο να γενικευτεί η χρήση της στην πράξη, γιατί θα προϋπέθετε καταρχήν την ανάλογη υλικοτεχνική υποδομή, όπως εργαστήριο με ηλεκτρονικούς υπολογιστές αρκετούς για τις ανάγκες της διδασκαλίας (κάτι που δεν υπάρχει, όπως είπε, στα περισσότερα σχολεία) και βέβαια θα προϋπέθετε να γνώριζε και η ίδια πώς να τους αξιοποιήσει, κάτι που δεν ισχύει. Ίσως οι πολλές δυσκολίες που βλέπει στην πρακτική εφαρμογή όλων αυτών, να αντικατοπτρίζουν τη δική της δυσκολία και έλλειψη γνώσεων και την ανάγκη επιμόρφωσης.

Δ' Ενότητα: Γνώμες και Απόψεις των Ερωτηθέντων για την Αξιοποίηση της Τεχνολογίας στο Σχέδιο Μαθήματος για τη Γενοκτονία

Κατά την προσωπική συζήτηση που είχε η ερευνήτρια με τους εκπαιδευτικούς και τους γονείς για την κριτική αποτίμηση του συγκεκριμένου σχεδίου μαθήματος τέθηκαν επίσης και μια σειρά ερωτήματα για τον τρόπο με τον οποίο αξιοποιήθηκε η τεχνολογία σε αυτό.

Στο πρώτο λοιπόν γενικό ερώτημα που τέθηκε για το πώς κρίνουν τον τρόπο με τον οποίο αξιοποιείται η τεχνολογία στο συγκεκριμένο σχέδιο διδασκαλίας, δηλαδή για τη χρήση της προσομοίωσης-παιχνιδιού, εκπαιδευτικοί και γονείς απάντησαν θετικά και δήλωσαν ότι δε θα το άλλαζαν.

«Σε μεγάλο βαθμό αξιοποιήθηκε η τεχνολογία. Το μεγαλύτερο μέρος του μαθήματος βασίστηκε σε αυτό. Με καλό τρόπο έγινε...θα το άφηνα όπως είναι» (Αννα, εκπαιδευτικός)

«Πάρα πολύ καλά, αξιοποιήθηκε.... Έτσι πρέπει να γίνονται τα μαθήματα.... Τα παιδιά αν συνηθίσουν έτσι, μετά θα τους φαίνεται πολύ απλό το μάθημα όπως γίνεται μέχρι τώρα» (Σταυρούλα, γονέας)

Όλοι θεώρησαν ότι τα παιδιά δε θα είχαν ιδιαίτερα προβλήματα και περισσότερο όσα έχουν κάποια εξοικείωση με τους υπολογιστές.

«Παιδιά, εξοικειωμένα με τους υπολογιστές, δε θα είχαν κάποιες δυσκολίες» (Αννα, εκπαιδευτικός)

«Όχι, δε θα αντιμετώπιζαν κάποιες δυσκολίες» (Γιώργος, εκπαιδευτικός)

Όλοι έκριναν ότι οι μαθητές δε θα δυσκολεύονταν να χρησιμοποιήσουν την προσομοίωση - παιχνίδι ίσως γιατί ήταν φτιαγμένη με τέτοιο τρόπο, ώστε οι βασικές δεξιότητες που απαιτούσε να αφορούν κυρίως τη χρήση του ποντικιού και την πλοήγηση σε μια εφαρμογή, κάτι με το οποίο τα περισσότερα παιδιά είναι σήμερα εξοικειωμένα μέσα από video games και το διαδίκτυο.

Είχαν όμως να κάνουν κάποιες παρατηρήσεις σε επιμέρους στοιχεία της προσομοίωσης-παιχνιδιού.

«Νομίζω ότι θα έπρεπε να βρεθεί κάποιος τρόπος για να γίνει πιο εύκολα κατανοητή η τριάδα των επιλογών που πρέπει να κάνουν τα παιδιά»
(Γιώργος, εκπαιδευτικός)

«Θα μείωνα το μέγεθος των κειμένων στο παιχνίδι» (Μαρία, εκπαιδευτικός)

«Όσο πιο αναλυτικό γίνει το PowerPoint, τόσο καλύτερα θα το καταλάβουν...» (Στέλιος, γονέας)

Από τα παραπάνω σχόλια φαίνεται ότι το παιχνίδι με τη μορφή της προσομοίωσης, ίσως λόγω του στοιχείου του διαφορετικού που είχε από τα συνηθισμένα διδακτικά μέσα που χρησιμοποιεί το δημοτικό σχολείο, να έδωσε την εικόνα στους ερωτώμενους ότι αποτελεί το μοναδικό περιεχόμενο, αυτού του μαθήματος, κάτι που βέβαια δεν ισχύει. Θεωρήθηκε δηλαδή ότι όλη η διδασκαλία αρχίζει και τελειώνει στην ενασχόληση με το διδακτικό μέσο. Με άλλα λόγια στις κρίσεις τους για το παιχνίδι, αλλά και γενικά από το σύνολο των συνεντεύξεων, φαίνεται ότι παραγνώρισαν άλλα σημαντικά του στοιχεία, όπως τα ερωτήματα που θέτει ο δάσκαλος για να προκαλέσει τη συζήτηση μεταξύ των μαθητών και στα πλαίσια ολόκληρης της τάξης και στα πλαίσια των ομάδων τους σε κάθε φάση και πριν από κάθε απόφαση για δράση.

Επίσης καθόλου οι ερωτώμενοι δε σχολίασαν τα φύλλα εργασίας που θα πρέπει να συμπληρώνουν οι μαθητές κατά το πέρασμα από τη μια φάση επεξεργασίας του θέματος στην επόμενη ούτε τη συζήτηση που γίνεται μετά το τέλος του παιχνιδιού και η οποία σκοπεύει στην ανασκόπηση και στην κριτική αποτίμηση των επιλογών των μαθητών, γεγονός που δείχνει ότι ίσως δεν είχαν καλή γνώση του συγκεκριμένου σχεδίου.

VIII. ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΜΕ ΘΕΜΑ ΤΗΝ ΕΞΑΦΑΝΙΣΗ ΤΩΝ ΖΩΩΝ

ΜΑΘΗΜΑ: ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ Δ' ΤΑΞΗΣ

ΕΝΟΤΗΤΑ 3 : Η ΦΥΣΗ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΣΠΙΤΙ ΜΑΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 12: ΖΩΑ ΠΟΥ ΚΙΝΔΥΝΕΥΟΥΝ ΝΑ ΕΞΑΦΑΝΙΣΤΟΥΝ

Με δεδομένη την ευαισθητοποίηση των μαθητών σε περιβαλλοντικά θέματα της εποχής μας, επιλέξαμε από την ύλη του μαθήματος της Μελέτης Περιβάλλοντος το παραπάνω κεφάλαιο και προχωρήσαμε στην δημιουργία ενός σχεδίου μαθήματος.

Η διάρκεια υλοποίησης του σχεδίου υπολογίστηκε στις 10 διδακτικές ώρες που θα κατανεμηθούν ισόποσα σε πέντε ημέρες. Σε γενικές γραμμές ακολουθήθηκε η δομή του μαθήματος όπως αυτό υπάρχει στο βιβλίο του μαθητή. Προστέθηκαν, βέβαια, κάποιες δραστηριότητες που απαιτούσαν τη χρήση της τεχνολογίας από τον/την εκπαιδευτικό και τους μαθητές. Εξάλλου, αυτή (η χρήση της τεχνολογίας στη διδακτική πράξη) ήταν το αντικείμενο της ερευνητικής διαδικασίας.

Αναλυτικά στη δημιουργία του συγκεκριμένου σχεδίου μαθήματος ακολουθήθηκε η παρακάτω δομή:

A. Η ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΖΩΩΝ ΠΟΥ ΑΠΕΙΛΟΥΝΤΑΙ ΜΕ ΕΞΑΦΑΝΙΣΗ

Την πρώτη μέρα και κατά το πρώτο δίωρο της διδασκαλίας οι μαθητές πλοηγούνται σε διαδικτυακές διευθύνσεις, που δίνονται από το δάσκαλο, και γνωρίζουν τα ζώα που απειλούνται με εξαφάνιση και συμπληρώνουν μια ταυτότητα αυτών των ζώων με κάποια χαρακτηριστικά τους γνωρίσματα.

B. ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΚΑΙ ΖΩΑ (1)

Στο επόμενο δίωρο διδασκαλίας οι μαθητές δραματοποιούν τέσσερα μικρά κείμενα που τους έχει δώσει ο δάσκαλος και αναφέρονται σε τέσσερα από τα ζώα που γνώρισαν κατά την προηγούμενη φάση. Μέσα από τη δραματοποίηση και τη

συζήτηση που ακολουθεί οι μαθητές εντοπίζουν τις βασικές αιτίες εξαφάνισης αυτών των ζώων.

Γ. ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΚΑΙ ΖΩΑ (2)

Κατά το τρίτο δώρο οι μαθητές έρχονται σε επαφή, μέσα από την ανάγνωση άρθρων που τους προμηθεύει ο δάσκαλος ή βρίσκουν στο διαδίκτυο, και με άλλες αιτίες που απειλούν με εξαφάνιση κάποια ζώα και τις συζητούν.

Δ. ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ-ΜΕΤΡΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

Στο τέταρτο δώρο οι μαθητές, μέσα από τη μελέτη διάφορων τροφικών αλυσίδων, αξιολογούν τη χρησιμότητα του κάθε ζώου ως στοιχείου του οικοσυστήματος στο οποίο ζει και γνωρίζουν τις επιπτώσεις που θα έχει η εξαφάνισή του στο οικοσύστημα και στον πλανήτη. Ακόμη έρχονται σε επαφή, μέσα από ένα πρόγραμμα δημιουργίας παρουσιάσεων που κάνει ο δάσκαλος, με μια οργάνωση προστασίας ενός από τα ζώα που εξέτασαν.

Ε. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Τέλος, στο τελευταίο δώρο οι μαθητές αξιολογούνται μέσα από ένα πρόγραμμα δημιουργίας παρουσιάσεων που δημιουργούν οι ίδιοι και θα περιλαμβάνει τη φωτογραφία του ζώου που επέλεξαν, στοιχεία της ταυτότητας του, τις αιτίες εξαφάνισής του, τις επιπτώσεις στο περιβάλλον από την εξαφάνισή του και τα μέτρα που προτείνουν για τη σωτηρία του.

Οι μαθητές, κατά το μεγαλύτερο μέρος της διδασκαλίας, εργάζονται ομαδικά και έχουν την βοήθεια του δασκάλου σε δυσκολίες που, ίσως, συναντήσουν κατά την εργασία τους.

ΙΧ. ΑΝΑΛΥΣΗ -ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΑΦΑΝΙΣΗ ΤΩΝ ΖΩΩΝ

Α΄ Ενότητα: Γνώμες και Απόψεις των Ερωτηθέντων για το Σκοπό και τη Λειτουργία του Σχολείου

Γονείς και εκπαιδευτικοί έδωσαν ποικίλες απαντήσεις όσον αφορά το σκοπό που έχει το σχολείο σήμερα. Καταρχήν, όλοι, ανέφεραν πως βασικός σκοπός του σχολείου είναι να δώσει στα παιδιά γνώσεις και μάλιστα «γενικές γνώσεις, όχι εξειδικευμένες» (Μιχάλης, ψευδώνυμο γονέα).

«Να μορφώσει τα παιδιά, να τα κάνει καλά παιδιά, ενάρετα» (Φωτεινή, ψευδώνυμο γονέα).

Κατανοούν όμως, κυρίως οι εκπαιδευτικοί, ότι αυτό δεν είναι αρκετό και ζητούν «όχι ξερές γνώσεις, αλλά γνώσεις που να μπορέσει το παιδί να τις εφαρμόσει στη ζωή του, να αλλάξουν τον τρόπο σκέψης του» (Μάρθα ψευδώνυμο εκπαιδευτικού)

Απαιτούν, δηλαδή, από το σχολείο να προετοιμάσει τους μαθητές για να έχουν μια ομαλή προσαρμογή στην κοινωνία. Επιπλέον, ανέφεραν, ως σκοπούς του σχολείου, την κοινωνικοποίηση των παιδιών, την ευαισθητοποίησή τους σε μεγάλα σύγχρονα προβλήματα και την καλλιέργεια της αγάπης για τη γνώση και τα βιβλία. Ακόμη, ζήτησαν από το σχολείο να μάθει στα παιδιά «πώς να επεξεργάζονται τη γνώση ώστε να παράγουν τα ίδια γνώση».

Τελικά, νομίζουμε πως, όλα τα παραπάνω συνοψίζονται σ' αυτό που ανέφερε ο Ηλίας (ψευδώνυμο εκπαιδευτικού) ότι «σκοπός του σχολείου είναι η ολόπλευρη ανάπτυξη της προσωπικότητας του μαθητή».

Θα μπορούσαμε να δικαιολογήσουμε αυτές τις απόψεις κάνοντας την υπόθεση πως το παραδοσιακό σχολείο που δίνει μόνο γνώσεις στους μαθητές έχει κουράσει και έχει απογοητεύσει τους εκπαιδευτικούς, τους γονείς και τους μαθητές. Οραματίζονται, λοιπόν, ένα σχολείο ανοιχτό στην κοινωνία, ευαισθητοποιημένο στα μεγάλα κοινωνικά προβλήματα και προσαρμοσμένο στην αλματώδη τεχνολογική ανάπτυξη.

Ακόμη, οι ερωτώμενοι αντιλαμβάνονται πως σήμερα οι γνώσεις και οι πηγές τους είναι τόσες πολλές που μπορεί να προκαλέσουν σύγχυση στα παιδιά. Έτσι, θα ήθελαν την ανάπτυξη της κριτικής σκέψης για να αντιμετωπιστεί αυτός ο κίνδυνος.

Όσον αφορά το αν εκπληρώνονται οι παραπάνω σκοποί οι γονείς ανέφεραν πως γίνονται προσπάθειες, γίνονται βήματα προς τη σωστή κατεύθυνση. Χαρακτηριστικά, ο Μιχάλης τόνισε πως «αν ο δάσκαλος μιλάει στα παιδιά για πράγματα σύγχρονα σαν αυτό του σχεδίου, τα βοηθάει να ενταχθούν καλύτερα στον κόσμο τους». Όμως, λίγο αργότερα ανέφερε πως «το σχολείο έχει απομακρυνθεί από τους γονείς που δεν έχουν χρόνο ή δεν έχουν τις γνώσεις να βοηθήσουν τα παιδιά στις εργασίες που ολοένα και δυσκολεύουν». Η άλλη γονέας (Φωτεινή) αφού είπε πως το σχολείο εκπληρώνει, σε μεγάλο βαθμό, τους σκοπούς του ανέφερε κάποια προβλήματα που προκύπτουν από την ανοχή των εκπαιδευτικών σε θέματα εξωτερικής εμφάνισης και συμπεριφοράς των μαθητών. Και οι δυο γονείς είναι ευχαριστημένοι από τους εκπαιδευτικούς γιατί αγαπάνε τα παιδιά και κάνουν καλά τη δουλειά τους.

Οι παραπάνω απόψεις διαφοροποιούνται από τις συνήθειες απόψεις των γονέων που θέλουν το σχολείο να μην εκπληρώνει τους σκοπούς του και τους εκπαιδευτικούς κύριους υπεύθυνους γι' αυτό. Γι' αυτήν την απόκλιση μπορούμε να κάνουμε διάφορες υποθέσεις. Όπως, ότι μπορεί οι απαντήσεις που έδωσαν να μην ήταν ειλικρινείς γιατί δεν ήθελαν να μιλήσουν αρνητικά για τους εκπαιδευτικούς. Ο ένας γονέας (Μιχάλης) είναι ο ίδιος εκπαιδευτικός και, ίσως, βλέπει τα πράγματα από την πλευρά των εκπαιδευτικών. Ο ίδιος γονέας από τη συζήτηση που έκανε με τον συνεντευκτή φάνηκε πως δεν επιθυμεί το παιδί του να πιέζεται στο σχολείο, να αγχώνεται. Έτσι, ίσως, οι απαιτήσεις του από το σχολείο να είναι διαφορετικές.

Η δεύτερη γονέας (Φωτεινή) από τις απαντήσεις που έδωσε φάνηκε πως επιθυμεί κυρίως ένα γνωσιοκεντρικό σχολείο που θα επιδιώκει ταυτόχρονα να διαπλάσει καλούς χαρακτήρες. Δηλαδή, επιθυμεί ένα σχολείο που πλησιάζει αρκετά στο μοντέλο του σημερινού-παραδοσιακού σχολείου που τους στόχους του (παροχή γνώσεων, διάπλαση καλών χαρακτήρων) τους επιτυγχάνει σε μεγάλο βαθμό.

Οι εκπαιδευτικοί συμφώνησαν πως το σχολείο όπως λειτουργεί σήμερα δεν εκπληρώνει τους στόχους του. Επισήμαναν πως ξεκινούν κατά καιρούς πολλές εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις που όμως «δεν ολοκληρώνονται για να φανούν τα αποτελέσματα, φτάνουν σ' ένα σημείο και μετά μένουν στη μέση» (Όλγα, ψευδώνυμο εκπαιδευτικού). Απέδωσαν, επίσης, ευθύνες στα κλειστά Αναλυτικά Προγράμματα, στα βιβλία, στην έλλειψη του χρόνου και στη συχνή αλλαγή δασκάλων από τάξη σε τάξη που δεν επιτρέπει τη συνέχεια στο διδακτικό έργο. Τέλος, ο Ηλίας

(εκπαιδευτικός) χρέωσε στο σχολείο «πολιτιστικό έλλειμμα, δεν υπάρχει χώρος και χρόνος για την τέχνη και τον αθλητισμό».

Φάνηκε, λοιπόν, από τις απόψεις των εκπαιδευτικών πως χρεώνουν την αδυναμία του σχολείου να εκπληρώσει τους στόχους του στην πολιτεία, στη δομή του εκπαιδευτικού συστήματος. Νιώθουν εγκλωβισμένοι σε ένα κλειστό πλαίσιο, όπου είναι υποχρεωμένοι να λειτουργούν πολλές φορές κάτω από πίεση.

Οι εκπαιδευτικοί δήλωσαν πως δεν έχουν περιθώρια να κάνουν σημαντικές παρεμβάσεις στο έργο τους για να πετύχουν τους προσδοκώμενους σκοπούς του σχολείου. Δυσκολεύονται να δράσουν ελεύθερα «γιατί το Αναλυτικό Πρόγραμμα είναι συγκεκριμένο, οι ώρες είναι συγκεκριμένες» (Ηλίας, εκπαιδευτικός) ή δηλώνουν την αδυναμία τους λέγοντας πως «για να αλλάξω από μόνη μου πράγματα πρέπει να έχω μια σφαιρική άποψη για το τι ακριβώς πρέπει να αλλάξει» (Όλγα, εκπαιδευτικός). Πάντως, όταν μπορούν κάνουν προσπάθειες όπως ο Ηλίας που φροντίζει να επισκέπτεται με την τάξη του μουσεία, να παρακολουθούν συναυλίες και θεατρικές παραστάσεις.

Οι μικρές παρεμβάσεις που κάνουν μπορεί να οφείλονται στην έλλειψη στήριξης από την πολιτεία, στην ανασφάλεια που νιώθουν έξω από τα πλαίσια του Αναλυτικού Προγράμματος, στην ελλιπή κατάρτιση και επιμόρφωσή τους και σε μια δύσκολη καθημερινότητα που δεν ευνοεί χρονοβόρες και κοπιαστικές δράσεις.

Στις προτάσεις που έκαναν για ένα καλύτερο σχολείο αναφέρθηκαν στην επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, στην βελτίωση της υλικοτεχνικής υποδομής των σχολείων και αύξηση του χώρου και του χρόνου που διατίθενται στον πολιτισμό και στον αθλητισμό. Επίσης, η Όλγα πρότεινε την άμεση σύνδεση των ερευνητικών προγραμμάτων των Πανεπιστημίων με τα σχολεία και τη συνεργασία των ακαδημαϊκών με τους δασκάλους. Έτσι πιστεύει πως θα υπάρχει εφαρμογή της θεωρίας στην πράξη και δεν θα «αφήνεται ο δάσκαλος να πελαγοδρομεί».

Οι προτάσεις τους δηλώνουν την επιθυμία για αναβάθμιση του ρόλου του εκπαιδευτικού, για τη στήριξή του από την πολιτεία και την επιστημονική κοινότητα. Φαίνεται πως νιώθουν αδύναμοι να αντιμετωπίσουν τις ολοένα αυξανόμενες απαιτήσεις της εργασίας τους και ζητούν καλύτερες συνθήκες και στήριξη του ρόλου τους.

Β' Ενότητα: Γνώμες και Απόψεις των Ερωτηθέντων για το Σχέδιο Διδασκαλίας με θέμα την Εξαφάνιση των Ζώων

Το σύνολο των εκπαιδευτικών και των γονέων έκανε θετικά σχόλια για το συγκεκριμένο σχέδιο διδασκαλίας. Χαρακτηρίστηκε «προσεκτικά σχεδιασμένο, με καλά οργανωμένο το υποστηρικτικό υλικό» (Ηλίας, εκπαιδευτικός). Θεωρήθηκε, επίσης, καλό ότι ο συντάκτης του σχεδίου έλαβε υπόψη την προϋπάρχουσα γνώση των μαθητών για να χτίσει τη νέα γνώση πάνω σ' αυτό.

Διατυπώθηκαν και κάποιες επιφυλάξεις. «Αν και στόχος είναι η ομαδοσυνεργατική διδασκαλία, τα παιδιά εργάστηκαν περισσότερο ατομικά...ψάχνουν κάποια πράγματα ατομικά, μετά τα ενώνουν και τα γράφουν» (Όλγα, εκπαιδευτικός). «Πολλές ώρες...» (Μιχάλης, γονέας).

Την επιφύλαξη που διατύπωσε ο γονέας, που είναι και εκπαιδευτικός, μπορούμε να την αποδώσουμε στο άγχος του χρόνου που κατέχει πολλούς εκπαιδευτικούς για την ολοκλήρωση της ύλης του βιβλίου. Πολύ περισσότερο αυτό συμβαίνει στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση στην οποία εργάζεται ο συγκεκριμένος γονέας.

Η Φωτεινή (γονέας) θα ήθελε λιγότερη τεχνολογία στο σχέδιο προβλέποντας πως τα παιδιά θα συναντήσουν κάποιες δυσκολίες στις δραστηριότητες που απαιτούν τη χρήση του ηλεκτρονικού υπολογιστή. Θα μπορούσαν, είπε, να χρησιμοποιήσουν σαν πηγές πληροφοριών και βιβλία και περιοδικά και όχι μόνο το διαδίκτυο.

Ακόμη, μια εκπαιδευτικός (η Όλγα) είπε πως θα ήθελε, πριν τα παιδιά μούνε στο διαδίκτυο για αναζήτηση πληροφοριών, να κάνει μια προπαρασκευή, ένα με δυο μαθήματα. Σ' αυτά θα επιχειρούσε μια πρώτη επαφή των παιδιών με το θέμα μέσα από προβληματισμό, συζήτηση και παρουσίαση κειμένων. Έτσι «τα παιδιά θα έχουν μια καλύτερη οπτική ... δεν θα είναι απλοί δέκτες των πληροφοριών...θα έχουν αναπτύξει την κριτική ικανότητα στο τι και πώς το αναζητάμε».

Σύμφωνα με τους ερωτώμενους το σχέδιο δεν προσβλέπει μόνο σε γνωστικούς στόχους αλλά «πιο πολύ θέλει να ευαισθητοποιήσει τα παιδιά, παρέχει αξίες ζωής» (Μάρθα, εκπαιδευτικός). Αυτό κρίθηκε σωστό γιατί «αν το παιδί προσεγγίσει το πρόβλημα και συναισθηματικά, θα κατακτήσει πιο εύκολα και τους γνωστικούς στόχους» (Ηλίας, εκπαιδευτικός).

Οι εκπαιδευτικοί δέχτηκαν ότι υπάρχει συνέπεια μεταξύ των επιδιωκόμενων στόχων και των διδακτικών/μαθησιακών δραστηριοτήτων. Για την αξιολόγηση των στόχων που θέτει το σχέδιο είπαν πως έγινε προσπάθεια, αλλά εξέφρασαν και κάποιους δισταγμούς.

Ανέφεραν πως «ο στόχος της ευαισθητοποίησης στο πρόβλημα και ο στόχος της εξοικείωσης στην ομαδοσυνεργατική εργασία δεν μπορούν να ελεγχθούν εύκολα» (Ηλίας, εκπαιδευτικός). Εξέφρασαν την άποψη πως «η αξιολόγηση με τα φύλλα εργασίας είναι στατική» και ζήτησαν «τα παιδιά να δημιουργήσουν μια αφίσα, να γράψουν κάποια συνθήματα που θα έδειχναν την ευαισθητοποίησή τους στο πρόβλημα» (Όλγα, εκπαιδευτικός). Τέλος, είπαν πως δεν χρειάζονται ξεχωριστές δραστηριότητες αξιολόγησης αφού «από την ενεργό συμμετοχή των παιδιών μπορεί να καταλάβει ο δάσκαλος αν πέτυχε τους στόχους» (Μάρθα, εκπαιδευτικός).

Για το θέμα του σχεδίου όλοι συμφώνησαν πως θα ενδιέφερε τα παιδιά αφού «είναι ανοιχτά στα περιβαλλοντικά θέματα και τους αρέσει να ασχολούνται μ' αυτά» (Ηλίας, εκπαιδευτικός).

«Τα παιδιά πρέπει να ασχολούνται με τέτοια θέματα για να αλλάξει η στάση τους απέναντι στο περιβάλλον και όταν μεγαλώσουν να το προστατεύουν» (Μιχάλης, γονέας).

Ανέφεραν για τις δραστηριότητες που προβλέπονται να γίνουν πως είναι ποικίλες, δίνουν πολλά ερεθίσματα, ευνοούν τη συνεργασία των παιδιών και είναι γενικά εύκολες. Ειδικότερα στάθηκαν με πολύ θετικά σχόλια στη δραστηριότητα της δραματοποίησης που «είναι προτιμότερη από την παράθεση ξερών πληροφοριών» (Ηλίας, εκπαιδευτικός), «μέσα από το θέατρο μαθαίνουν πιο εύκολα» (Μιχάλης, γονέας). Ακόμη μίλησαν θετικά και για τη δραστηριότητα της βιντεοσκοπήσης.

Δήλωσαν πως η σειρά των δραστηριοτήτων είναι προσεκτικά σχεδιασμένη και υπάρχει μια καλή ροή από τη μια στην άλλη. Υποστήριξαν πως είναι διατυπωμένες με σαφήνεια και μπορούν να εφαρμοστούν με ακρίβεια και από οποιοδήποτε άλλον.

Υποθέτουμε πως τα θετικά σχόλια των ερωτηθέντων για το θέμα, τους στόχους και τις δραστηριότητες του σχεδίου δικαιολογούνται με βάση:

α) την ευαισθητοποίηση όλων σε περιβαλλοντικά θέματα, β) την εισαγωγή της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης στα σχολεία και γ) την ανάγκη για δραστηριότητες

που θα ξεφεύγουν από τον παραδοσιακό τρόπο παροχής των γνώσεων, ο οποίος δεν ευνοούσε την ενεργό συμμετοχή των μαθητών.

Τα αρνητικά σχόλια των ερωτηθέντων είχαν σχέση, κυρίως, με τη χρήση της τεχνολογίας. Φυσικά, οι δισταγμοί τους έχουν βάση. Νιώθουν τον κίνδυνο η τεχνολογία να υποκαταστήσει το δάσκαλο, να περιορίσει τη συζήτηση στην τάξη και να μετατρέψει τους μαθητές σε παθητικούς δέκτες. Ίσως, όμως, οι φόβοι τους να κρύβουν μια ανασφάλεια που νιώθουν εξαιτίας της ελλιπούς κατάρτισης στις νέες τεχνολογίες.

Γ' Ενότητα: Γνώμες και Απόψεις των Ερωτηθέντων για τη Χρήση και τη Διδακτική Αξιοποίηση της Τεχνολογίας στο Σχολείο

Όλοι, εκπαιδευτικοί και γονείς συμφώνησαν πως η τεχνολογία λειτουργεί υποστηρικτικά στη διδακτική πράξη και ήταν θετικοί στη χρήση της από τους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές στο σχολείο. Παραδέχθηκαν, επίσης, πως αλλάζει τον τρόπο εργασίας στην τάξη.

Έκαναν λόγο για την εικόνα που «κεντρίζει την προσοχή των παιδιών» (Μιχάλης, γονέας), «είναι πολύ ζωντανό στοιχείο» (Μάρθα, εκπαιδευτικός), «ελκύει τα παιδιά και βοηθάει στην πιο εύκολη και καλύτερη αφομοίωση της πληροφορίας που περιέχει» (Φωτεινή, γονέας). Έκαναν σύγκριση με το παρελθόν λέγοντας πως «το παραδοσιακό μοντέλο με τον πίνακα, το βιβλίο, το μολύβι και το τετράδιο αρχίζει σιγά σιγά και ξεπερνιέται» (Μάρθα, εκπαιδευτικός). Τόνισαν πως χρειάζεται να επεκταθεί η χρήση της τεχνολογίας σε όλα τα μαθήματα.

Προσφέρει ευκολίες στον εκπαιδευτικό και εξοικονομείται διδακτικός χρόνος γιατί «για να γράψω ένα κείμενο στον πίνακα θα χρειαστώ δύο λεπτά. Πατώντας όμως ένα κουμπί, μπορώ να προβάλλω το κείμενο, να αλλάξω γραμματοσειρά...» (Ηλίας, εκπαιδευτικός). Ο ίδιος προσθέτει πως χάρη στα τεχνολογικά μέσα τα παιδιά μπορούν να προσλαμβάνουν κάτι αισθητικά καλύτερο. Όλοι, τελικά, συμφώνησαν πως το μάθημα γίνεται πιο ενδιαφέρον και τα παιδιά ωθούνται σε μεγαλύτερη συμμετοχή.

Αυτή η ομόθυμη παραδοχή της τεχνολογίας από τη μεριά των ερωτηθέντων εξηγείται, ίσως, από την κριτική που ασκείται στον παραδοσιακό τρόπο εργασίας στο σχολείο. Τόσο οι εκπαιδευτικοί όσο και οι γονείς βλέπουν την τεχνολογία σαν μια σανίδα σωτηρίας που θα λύσει όλα τα προβλήματα στο σχολείο.

Αρκετοί, όμως, μίλησαν και για την ανάγκη ύπαρξης περιορισμών στη χρήση της τεχνολογίας στο σχολείο. Χαρακτηριστικά ανέφεραν πως «η τεχνολογία πρέπει να παραμένει υποστηρικτική της διδασκαλίας...δεν είναι πανάκεια η χρήση της...δεν πρέπει όλο το μάθημα να γίνεται μέσω της τεχνολογίας» (Όλγα, εκπαιδευτικός),

«κάτι που μπορούμε να το κάνουμε χωρίς τον ηλεκτρονικό υπολογιστή
δεν υπάρχει λόγος να το κάνουμε μ' αυτόν» (Ηλίας, εκπαιδευτικός).

Πρόσθεσαν πως, εξαιτίας της αλόγιστης χρήσης της τεχνολογίας, υπάρχει ο κίνδυνος ο μαθητής να απομακρυνθεί από το βιβλίο, να πάψει να προβληματίζεται και να γίνει παθητικός δέκτης των πληροφοριών του διαδικτύου.

Αναφέρθηκαν, επίσης, κάποια πρακτικά ζητήματα. Μια εκπαιδευτικός (η Μάρθα) έθεσε ως απαραίτητη προϋπόθεση να υπάρχει στο σχολείο η κατάλληλη υλικοτεχνική υποδομή, δηλαδή κατάλληλη αίθουσα και ικανός αριθμός ηλεκτρονικών υπολογιστών.

Η παραπάνω άποψη μπορεί να ισχύει σε αρκετές περιπτώσεις μπορεί, όμως, να εκφράζεται και σαν άλλοθι για την μη εμπλοκή σε δραστηριότητες που φοβίζονται εξαιτίας της ελλιπούς επιμόρφωσης και κατάρτισης.

Επίσης εκφράστηκαν ενδοιασμοί για την αξιοποίηση της τεχνολογίας στο σχολείο γιατί «δεν υπάρχει χρόνος, θα πρέπει να αφιερώσεις τις διπλάσιες ώρες απ' αυτές που ήδη έχεις» (Μιχάλης, γονέας). Ίσως ο Μιχάλης εξέφρασε αυτή την άποψη γιατί στο Γυμνάσιο και στο Λύκειο, όπου εργάζεται, υπάρχει μεγαλύτερη πίεση χρόνου απ' ότι στο Δημοτικό.

Δ' Ενότητα: Γνώμες και Απόψεις των Ερωτηθέντων για την Αξιοποίηση της Τεχνολογίας στο Σχέδιο Μαθήματος για την Εξαφάνιση των Ζώων

Όσον αφορά την αξιοποίηση της τεχνολογίας στο συγκεκριμένο σχέδιο διδασκαλίας, όλοι έκαναν θετικά σχόλια. Υποστήριξαν πως υπάρχει ποικιλία δραστηριοτήτων σχετικών με την τεχνολογία, όπως η αναζήτηση πληροφοριών στο διαδίκτυο, η χρήση των προγραμμάτων δημιουργίας παρουσιάσεων και ζωγραφικής, η παρακολούθηση ταινίας video και η βιντεοσκόπηση της δραματοποίησης.

Κάποιοι από τους ερωτώμενους είπαν πως τα παιδιά δε θα συναντήσουν ιδιαίτερες δυσκολίες κατά την εκτέλεση των δραστηριοτήτων που έχουν σχέση με την τεχνολογία γιατί: «τα παιδιά, ιδιαίτερα στα αστικά κέντρα, ξέρουν καλά τον υπολογιστή» (Ηλίας, εκπαιδευτικός), «τα παιδιά την τεχνολογία τη μυρίζονται, δεν είναι ανάγκη να τους τη διδάξεις, τη μαθαίνουν μόνα τους» (Μιχάλης, γονέας).

Οι παραπάνω απόψεις στηρίζονται, ίσως, στην εξοικείωση που έχουν αποκτήσει τα παιδιά με τους υπολογιστές μέσα από τις παιχνίδια που παίζουν μ' αυτούς. Ειδικότερα, η άποψη του Μιχάλη δικαιολογείται από τις προσωπικές του εμπειρίες αφού όπως είπε: «ο γιος μου έπαιζε με τον υπολογιστή από την ηλικία των τριάμισι ετών... έβλεπε εμένα και έμαθε... παίζουμε μαζί παιχνίδια on line στον υπολογιστή...»

Κάποιοι άλλοι μίλησαν για δυσκολίες που, ίσως, συναντήσουν τα παιδιά κατά την εκτέλεση των δραστηριοτήτων. «Αν δεν έχουν επαφή με την τεχνολογία θα κουραστούν πολύ ... Το πρόγραμμα δημιουργίας παρουσιάσεων που πρέπει να δημιουργήσουν στο τέλος, ίσως τους δυσκολέψει» (Μάρθα, εκπαιδευτικός).

«Αυτά δεν μπορούν να τα κάνουν παιδιά αυτής της ηλικίας ...εδώ κατεβάζουν ιστοσελίδες, μπαίνουν στο Internet... για να μπορέσουν να τα κάνουν χρειάζεται μεγάλη ευχέρεια, θα πρέπει να έχουν ασχοληθεί από τη Δευτέρα τάξη κάτι που δεν το βρίσκω καλό» (Φωτεινή, γονέας). Σε άλλο σημείο της συνέντευξης, η Φωτεινή είχε υποστηρίξει πως είναι καλό τα παιδιά να ασχολούνται από την Πρώτη τάξη με πιο εύκολες, κατά τη γνώμη της, δραστηριότητες όπως «με ζωγραφιές, πληροφορίες» .

Είναι φανερό, πως εκείνοι οι ερωτώμενοι που η επαφή τους με την τεχνολογία είναι μικρή νομίζουν πως οι μαθητές θα δυσκολευτούν κατά την εκτέλεση των δραστηριοτήτων. Αυτό, ίσως, να εξηγείται από την ανασφάλεια που νιώθουν οι ίδιοι λόγω της ελλιπούς κατάρτισης στις νέες τεχνολογίες.

Τέλος, έγινε αναφορά και στα προβλήματα που μπορεί να εμφανιστούν εξαιτίας της έλλειψης υποδομών στα σχολεία. «Έτσι όπως είναι οι συνθήκες στα σχολεία, δεν ξέρω αν πολλά από αυτά έχουν σύνδεση στο Internet με ταχύτητες που θα επιτρέψουν σε μια σειρά υπολογιστών να λειτουργήσουν όπως θα θέλαμε» (Ηλίας, εκπαιδευτικός).

Χ. ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΣΧΕΔΙΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΜΕ ΘΕΜΑ ΤΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΕΝΟΤΗΤΑ: ΕΛΛΑΔΑ – Η ΧΩΡΑ ΜΑΣ

ΜΑΘΗΜΑ: ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ Δ΄ ΤΑΞΗΣ

Στην Δ΄ τάξη του Δημοτικού οι μαθητές έρχονται για πρώτη φορά σε συστηματική επαφή με το γεωγραφικό χώρο της Ελλάδας μέσα από την ενότητα «ΕΛΛΑΔΑ – Η ΧΩΡΑ ΜΑΣ» στο μάθημα της Μελέτης Περιβάλλοντος.

Με αφορμή την ανωτέρω ενότητα του σχολικού βιβλίου σχεδιάσαμε ένα σχέδιο μαθήματος² 14 διδακτικών ωρών που βασικά κινείται προς δύο κατευθύνσεις: α) τη γνωριμία των μαθητών με τη χώρα τους (τα φυσικά και τα ανθρωπογενή χαρακτηριστικά της), και β) τη γνωριμία των μαθητών με τον τόπο όπου κατοικούν.

Όσον αφορά τη φιλοσοφία σχεδίασης, διατηρήσαμε κάποια στοιχεία και δραστηριότητες που προτείνει το σχολικό βιβλίο κατά την εξέταση αυτής της ενότητας, αλλά επιχειρήσαμε, επίσης, αλλαγές στη δομή της ενότητας και προσθήκες πολλών νέων δραστηριοτήτων με τη χρήση της τεχνολογίας που αποτελούσε άλλωστε και βασικό κριτήριο στο σχεδιασμό όλων των σχεδίων μαθήματος που εκπονήθηκαν.

Το εν λόγω σχέδιο μαθήματος διαιρείται σε δύο μέρη. Το Α΄ ΜΕΡΟΣ (8 διδακτικές ώρες) αφορά τη γνωριμία των μαθητών με το γεωγραφικό χώρο της Ελλάδας.

Πιο συγκεκριμένα, στο 1ο Κεφάλαιο μελετώνται η θέση της Ελλάδας στον κόσμο, τα σύνορά της και τα γεωγραφικά της διαμερίσματα.

Το 2ο Κεφάλαιο αφορά στη μελέτη των φυσικών χαρακτηριστικών της χώρας, δηλαδή μελετάται ο γεωμορφολογικός χάρτης της Ελλάδας, τα βουνά, τα ποτάμια, οι λίμνες, οι πεδιάδες, τα προϊόντα, οι ασχολίες των κατοίκων, οι συγκοινωνίες, τα ζώα και τα φυτά.

² Ολόκληρο το σχέδιο μαθήματος παρατίθεται στο Παράρτημα της παρούσας εργασίας.

Τέλος, στο 3ο Κεφάλαιο μελετώνται τα ανθρωπογενή χαρακτηριστικά της χώρας, δηλαδή μελετάται ο πολιτικός χάρτης της Ελλάδας, οι νομοί, οι διοικητικές περιφέρειες, τα θρησκευτικά και αρχαιολογικά μνημεία, τα μεγάλα έργα, οι διατροφικές συνήθειες, η μουσική και τα τραγούδια.

Το Β΄ ΜΕΡΟΣ του σχεδίου (6 διδακτικές ώρες) είναι ένα σχέδιο εργασίας με θέμα: «Ο τόπος μας». Οι μαθητές καλούνται να δημιουργήσουν μια ηλεκτρονική παρουσίαση για τον τόπο τους (πόλη ή χωριό και την ευρύτερη περιοχή ίσως), που θα απευθύνεται σε συνομήλικούς τους μαθητές μιας άλλης περιοχής της Ελλάδας, με στόχο να τους γνωρίσουν τον τόπο τους αλλά και να προκαλέσουν το ενδιαφέρον τους για να τον επισκεφτούν στο μέλλον. Ο στόχος αυτού του σχεδίου εργασίας είναι διπλός: α) ο γραμματισμός των μαθητών στο σχεδιασμό πολυμεσικών σελίδων και β) η γνωριμία των μαθητών με το δικό τους τόπο.

ΧΙ. ΑΝΑΛΥΣΗ -ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΜΕ ΘΕΜΑ ΤΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ

Α΄ Ενότητα: Γνώμες και Απόψεις των Ερωτηθέντων για το Σκοπό και τη Λειτουργία του Σχολείου

Γονείς και εκπαιδευτικοί, εκφράζοντας την άποψή τους για το ποιος θα έπρεπε να είναι ο σκοπός του σχολείου σήμερα, ανέφεραν καταρχάς όλοι ανεξαιρέτως την προσφορά και εμπέδωση γνώσεων και επιπροσθέτως, άλλοι υπερθεμάτισαν την ανάπτυξη της κριτικής σκέψης, άλλοι την προετοιμασία των παιδιών για τη μελλοντική τους ζωή στην κοινωνία και άλλοι τη διαμόρφωση του χαρακτήρα.

Η προσφορά γνώσεων, ως σκοπός του σχολείου, υπερβαίνει τη στεγνή μετάδοση γνώσεων, όπως διαφαίνεται στα λόγια της Σοφίας (ψευδώνυμο εκπαιδευτικού) που έκανε λόγο για «μόρφωση», αντιδιαστέλλοντας την από τη γνώση, εξηγώντας ότι εννοεί «κοινωνική, επιστημονική, πολιτική και θεολογική μόρφωση, που πρέπει να δίνεται από το σχολείο με απώτερο σκοπό τη διαμόρφωση ολοκληρωμένων ανθρώπων».

Όσον αφορά άλλους σκοπούς του σχολείου, εκτός από την προσφορά γνώσεων, ο Θανάσης (ψευδώνυμο γονέα) αναφέρει γενικά τη «διαπαιδαγώγηση των παιδιών για την κοινωνία», ενώ η Γιώτα (ψευδώνυμο εκπαιδευτικού) προσθέτει, στα πλαίσια της διαμόρφωσης του χαρακτήρα των μαθητών, «την καλλιέργεια του σεβασμού προς τους μεγαλύτερους». Η Σοφία (εκπαιδευτικός) θεωρεί ότι «το σχολείο πρέπει να προετοιμάζει ενεργούς και ώριμους πολίτες με αξίες και στάσεις για τη ζωή, με κριτική σκέψη απέναντι στα δρώμενα, πολιτικά, κοινωνικά». Τέλος, η Ντίνα (ψευδώνυμο γονέα) μίλησε για την «προετοιμασία σωστών ανθρώπων στην κοινωνία» και «εφόδια που πρέπει να δίνει το σχολείο στα παιδιά για να εξασφαλίσουν μια δουλειά, για τη ζωή τους στο μέλλον».

Από τις απόψεις όλων των ερωτηθέντων φαίνεται πως όλοι δίνουν μεγάλη σημασία στην εκπαίδευση των παιδιών και έχουν σημαντικές προσδοκίες από το σημερινό σχολείο. Το γεγονός βέβαια ότι ιεραρχούν με διαφορετικό τρόπο τους σκοπούς του σχολείου, ίσως να έχει σχέση με το διαφορετικό υπόβαθρο του καθενός

(μορφωτικό, κοινωνικό, οικονομικό) και τις διαφορετικές αντιλήψεις που έχει διαμορφώσει ο καθένας για τη ζωή και τη μόρφωση των ατόμων.

Όσον αφορά το **αν εκπληρώνεται ο σκοπός του σχολείου**, όπως αυτός περιγράφηκε ήδη από τους ερωτώμενους, όλοι, γονείς και εκπαιδευτικοί, χωρίς να είναι αφοριστικοί στις κρίσεις τους, δήλωσαν αυθόρμητα ότι δεν εκπληρώνεται απόλυτα. Όλοι συμφωνούν ότι το σχολείο σήμερα επικεντρώνεται κυρίως στην προσφορά γνώσεων και ελάχιστα σε άλλες επιδιώξεις.

«Το σχολείο εκπληρώνει μέχρι ένα ορισμένο βαθμό το σκοπό του, όχι απόλυτα.» (Θανάσης, γονέας)

«Το σχολείο είναι αρκετά απομακρυσμένο... Δίνει κυρίως γνώσεις στους μαθητές.» (Δημήτρης, εκπαιδευτικός)

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι απόψεις των ερωτηθέντων για την **αιτία** της σημερινής εικόνας του σχολείου και κυρίως η διάσταση απόψεων που παρατηρείται μεταξύ εκπαιδευτικών και γονέων.

Οι εκπαιδευτικοί αποδίδουν ευθύνες στην πολιτεία.

Ο Δημήτρης (εκπαιδευτικός) πιστεύει ότι «υπάρχουν μεν καλές προθέσεις, αλλά στην πράξη δε γίνεται τίποτα», αποδίδοντας την αποτυχία αυτή «στην πενιχρή χρηματοδότηση της παιδείας από την πολιτεία, στην έλλειψη της ανάλογης υλικοτεχνικής υποδομής και στην ύπαρξη σχολείων "πολλών ταχυτήτων" (μονοθέσια, ολιγοθέσια και πολυθέσια, αστικών και αγροτικών περιοχών), στα οποία υπάρχουν ανομοιογενείς τάξεις με αποτέλεσμα να μην μπορούν σε όλα τα σχολεία εξίσου να εφαρμοστούν σύγχρονα προγράμματα με τη χρήση της τεχνολογίας». Κρίνει, επίσης, ότι οι αλλαγές στο σημερινό σχολείο που θα βελτίωναν την κατάσταση είναι «η καλύτερη κατανομή της διδακτέας ύλης γιατί πολλές φορές οι ενότητες είναι τόσο ανακατεμένες και μπερδεμένες που συγχέονται η μία με την άλλη, η διάθεση περισσότερου χρόνου στην εφαρμογή προγραμμάτων ή σχεδίων εργασίας και, τέλος, η μεγαλύτερη εξάσκηση των μαθητών στη χρήση των ηλεκτρονικών υπολογιστών».

Όλοι, επίσης, οι εκπαιδευτικοί υπερτόνισαν την ανάγκη να εξοπλιστούν τα σχολεία τεχνολογικά.

«Δεν υπάρχει στις σχολικές αίθουσες υπολογιστής, ούτε ένας, και πολλές φορές η αίθουσα των υπολογιστών χρησιμοποιείται ως αίθουσα διδασκαλίας.» (Δημήτρης, εκπαιδευτικός)

«...να έχει το σχολείο υπολογιστές, τηλεόραση, βίντεο, dvd, σύνδεση στο διαδίκτυο, τηλέφωνο...» (Σοφία, εκπαιδευτικός)

Δύο εκπαιδευτικοί κρίνουν πως τα σχολικά βιβλία, αν και καινούρια, πρέπει να αλλάξουν γιατί είναι δύσκολα για το γνωστικό επίπεδο των μαθητών.

«Τα σημερινά βιβλία, που τα περιμέναμε με τόση ανυπομονησία, είναι δύσκολο να εφαρμοστούν στα σχολεία και κυρίως της υπαίθρου.» (Δημήτρης, εκπαιδευτικός)

«Τα καινούρια βιβλία για μένα είναι πολύ δύσκολα για το επίπεδο των μαθητών και κακώς άλλαξαν...» (Γιώτα, εκπαιδευτικός)

Η Σοφία (εκπαιδευτικός) κρίνει ότι πρέπει να αλλάξει ο τρόπος παροχής των γνώσεων, δηλαδή «να μη δίνονται ξερές γνώσεις, αλλά να μαθαίνουν τα παιδιά πώς να μαθαίνουν», χωρίς όμως να εξηγεί με ποιο τρόπο θα επιτευχθεί αυτό στο σημερινό σχολείο.

Οι εκπαιδευτικοί δηλώνουν, επίσης, ότι με δική τους πρωτοβουλία προχωρούν σε κάποιες παρεμβάσεις στην καθημερινή πρακτική του σχολείου προκειμένου να αντισταθμίσουν τα "κακώς κείμενα", που όμως περιορίζονται: α) στη διδακτέα ύλη με νέες προσθήκες ή παραλείψεις τμημάτων αυτής, και β) στη μέθοδο διδασκαλίας προκειμένου να διευκολύνουν τους μαθητές τους να κατανοήσουν και να εμπεδώσουν την παρεχόμενη γνώση.

Ο Δημήτρης (εκπαιδευτικός) κάνει λόγο για «συνεχή αυτοσχεδιασμό» από μέρους του στην καθημερινή πρακτική, ενώ η Γιώτα (εκπαιδευτικός) δηλώνει ότι φέρνει από το σπίτι της τον τεχνολογικό εξοπλισμό που της είναι απαραίτητος για τη διεξαγωγή της διδασκαλίας.

Όλες οι παραπάνω απόψεις προδίδουν την απόλυτη πεποίθηση των εκπαιδευτικών ότι η πολιτεία ευθύνεται για τη σημερινή εικόνα του σχολείου. Στην προσπάθειά μας να εξηγήσουμε τη θέση αυτή των εκπαιδευτικών, θα μπορούσαμε να υποστηρίξουμε ότι ίσως το συγκεντρωτικό Αναλυτικό μας Πρόγραμμα, που τους έχει αποκόψει από το δημιουργικό κομμάτι της εκπαίδευσης, που δεν τους επιτρέπει να συμμετάσχουν στο σχεδιασμό του, στη διατύπωση των διδακτικών στόχων και στην επιλογή των διδακτικών αντικειμένων, που τους επιβάλλει ένα σχολικό εγχειρίδιο, που τους ορίζει πιεστικά χρονοδιαγράμματα, αποτελεί ένα ασφυκτικό πλαίσιο που τους κάνει να νιώθουν απλά εκτελεστικά όργανα. Ίσως νιώθουν πιεσμένοι κάτω από το βάρος των απαιτήσεων που ολοένα αυξάνονται, χωρίς όμως η πολιτεία να

τους προετοιμάζει κατάλληλα ή να τους παρέχει τα απαραίτητα μέσα. Ίσως το γεγονός ότι δεν αμείβονται καλά, τους κάνει να νιώθουν παραμελημένοι και περιφρονημένοι.

Οι γονείς από την άλλη πλευρά έχουν αντίθετες απόψεις για τους λόγους που παρουσιάζει αυτή την εικόνα το σημερινό σχολείο και αποδίδουν ευθύνες στους εκπαιδευτικούς.

Ο Θανάσης (γονέας) κρίνει ότι «οι δάσκαλοι δε δουλεύουν αρκετά και δεν προσφέρουν όσα θα έπρεπε στους μαθητές με αποτέλεσμα αυτοί να έχουν περισσότερη δουλειά στο σπίτι και να αναγκάζονται οι γονείς να ασχολούνται με τις εργασίες των παιδιών τους».

Η Ντίνα (γονέας) εστιάζει το πρόβλημα του σχολείου στο γεγονός ότι «οι δάσκαλοι δε διαθέτουν πολύ χρόνο για να ασχοληθούν με τη συμπεριφορά των μαθητών και με τυχόν προβλήματα που αυτοί αντιμετωπίζουν». Κρίνει ότι «το κέντρο βάρους πέφτει στην προσφορά πολλών γνώσεων, οι οποίες «δε μένουν» κιόλας». Όταν μάλιστα αναφέρθηκε ειδικά στη δασκάλα της κόρης της δήλωσε απερίφραστα δυσαρεστημένη «γιατί όταν έρχεται το παιδί από το σχολείο δεν ξέρει τίποτα» και πρέπει να τη βοηθήσει η ίδια. Θεωρεί ότι «η δασκάλα δεν παραδίδει σωστά το μάθημα και το παιδί δε θυμάται τίποτα από όσα ακούει στο σχολείο».

Οι γονείς είναι κάθετοι στις απόψεις τους για τις ευθύνες των εκπαιδευτικών. Πιθανόν η άποψη αυτή να έχει διαμορφωθεί στη συνείδησή τους επειδή δε γνωρίζουν πραγματικά το κλειστό πλαίσιο μέσα στο οποίο οι εκπαιδευτικοί λειτουργούν, ούτε και τα μηδαμινά περιθώρια που αυτό τους αφήνει για να ενεργήσουν δημιουργικά. Ίσως δεν μπορούν να μπουν στη θέση τους και να αντιληφθούν όλες τις παραμέτρους του ρόλου τους. Ίσως δεν πιστεύουν ότι οι εκπαιδευτικοί ενδιαφέρονται πραγματικά κι εκείνοι για την εκπαίδευση των παιδιών τους.

Η Ντίνα (γονέας), παρά το γεγονός ότι επιρρίπτει την ευθύνη κυρίως στους εκπαιδευτικούς, έκανε, επίσης, αναφορά στο «άγχος που έχουν οι δάσκαλοι να βγάλουν την ύλη τους και δεν τους μένει χρόνος» και στα νέα σχολικά βιβλία που τα χαρακτήρισε δύσκολα και σημείωσε ότι «χωρίς τη βοήθεια των γονέων, τα παιδιά δεν μπορούν να αντεπεξέλθουν με τα βιβλία αυτά».

Επειδή όμως η Ντίνα είναι φιλόλογος εν ενεργεία, καταλαβαίνουμε ότι έχει τη δυνατότητα εξαιτίας της θέσης της να αντιληφθεί και άλλους παράγοντες που

μπορούν να επηρεάσουν αρνητικά την επιτυχή εκπλήρωση των σκοπών του σχολείου πέρα από το ρόλο του δασκάλου.

Β' Ενότητα: Γνώμες και Απόψεις των Ερωτηθέντων για το Σχέδιο Διδασκαλίας με θέμα τα Γεωγραφικά Διαμερίσματα της Ελλάδας

Ξεκινώντας με γενικά σχόλια για το παρόν σχέδιο διδασκαλίας, όλοι οι ερωτώμενοι εκφράστηκαν πολύ θετικά μιλώντας για ένα «πολύ καλό σχέδιο», «πολύ καλά οργανωμένο», «που περιλαμβάνει τα πάντα». Τόνισαν, επίσης, τη συνέχεια μεταξύ των εννοιών και τη συνέπεια μεταξύ στόχων, δραστηριοτήτων και αξιολόγησης, όπως προβλέπονται στο σχέδιο αυτό.

Ειδικότερα, ο Δημήτρης (εκπαιδευτικός) το χαρακτηρίζει «πολυμεσικό σχέδιο» και θεωρεί ότι «αυτό είναι θετικό στοιχείο γιατί έτσι οι μαθητές θα κατανοήσουν πλήρως την προσφερόμενη γνώση».

Η Σοφία (εκπαιδευτικός) θεωρεί ότι το σχέδιο αυτό δεν είναι μονόπλευρο, αλλά «δίνει βαρύτητα σε τρία διαφορετικά πράγματα: α) στο γραμματισμό των μαθητών στην τεχνολογία, και πιο συγκεκριμένα στο πρόγραμμα PowerPoint και στην αναζήτηση πληροφοριών στο διαδίκτυο, β) στο γνωστικό τομέα και γ) στη συνεργασία των μαθητών μέσω της εργασίας σε ομάδες, πράγμα που επιτυγχάνει την καλή διαχείριση της τάξης και βοηθά τα παιδιά να αναπτύξουν το κοινωνικό τους προφίλ και να προετοιμαστούν για τη ζωή τους στην κοινωνία».

Η Γιώτα (εκπαιδευτικός) θεωρεί ότι «το σχέδιο επικεντρώνεται τόσο στην προσφορά γνώσεων, όσο και στο γραμματισμό των μαθητών στην τεχνολογία, και συγκεκριμένα στο πρόγραμμα PowerPoint που είναι εύκολο για την ηλικία και το επίπεδο των μαθητών». Σημειώνει ακόμη ότι «το σχέδιο αυτό δε μένει σε στεγνές γνώσεις, αλλά εμβαθύνει, και προάγει και στάσεις και αξίες». Τέλος, καταλήγει ότι «το σχέδιο αυτό καταδεικνύει ότι ο ρόλος του δασκάλου μέσα στην τάξη πρέπει να είναι καθοδηγητικός και ότι οι μαθητές πρέπει να κατακτούν μόνοι τους τη γνώση».

Η Ντίνα (γονέας) θεωρεί ότι «το σχέδιο αυτό κινεί το ενδιαφέρον του παιδιού και το προκαλεί να ασχοληθεί. Προάγει τη βιωματική μάθηση, προκαλεί και την ακοή και την όραση του παιδιού, του μεταδίδει γνώσεις που θα του μείνουν και δε θα τις ξεχάσει, όπως δυστυχώς συμβαίνει με τον παραδοσιακό τρόπο διδασκαλίας στο σχολείο που προάγει μόνο την "παπαγαλία".»

Τέλος, ο Θανάσης (γονέας) υπερέτρεψε την ομαλή σύνδεση μεταξύ των εννοτήτων του σχεδίου και τη συνέχεια μεταξύ των δραστηριοτήτων μιλώντας για «αλυσίδα». Έκρινε πως ο τρόπος με τον οποίο διδάσκεται η συγκεκριμένη θεματική μέσα από το σχέδιο αυτό είναι πολύ καλύτερος από αυτόν του σχολικού βιβλίου. Συγκεκριμένα, ανέφερε ότι «είναι σαν παιχνίδι, με ωραίες εικόνες που θα μείνουν στο παιδί».

Και οι υπόλοιποι ερωτώμενοι σχολίασαν το βαθμό στον οποίο το σχέδιο ξεφεύγει από το περιεχόμενο του σχολικού βιβλίου. Η Γιώτα (εκπαιδευτικός), ειδικότερα, η οποία διδάσκει φέτος στην Δ' τάξη και έχει πρόσφατα διδάξει την ενότητα αυτή από το σχολικό βιβλίο, είπε ότι «είναι πολύ πιο αναλυτικό από το βιβλίο, πιο συγκεκριμένο, προσφέρει περισσότερες γνώσεις που εμπεδώνονται καλύτερα και εμπλέκει πολύ καλύτερα τους μαθητές στις δραστηριότητες». Σε αντιδιαστολή με το σχολικό βιβλίο, βρίσκει το σχέδιο πιο ελκυστικό και ενδιαφέρον για τους μαθητές και κρίνει θετικά τη χρήση της τεχνολογίας, η οποία απουσιάζει από το βιβλίο.

Αντίθετα, ο Δημήτρης (εκπαιδευτικός) θεωρεί ότι «το σχέδιο αυτό δεν ξεφεύγει πολύ από το βιβλίο, αλλά λειτουργεί υποστηρικτικά για την ενότητα του σχολικού εγχειριδίου ή παράλληλα μ' αυτήν».

Η θεματική που πραγματεύεται το σχέδιο μαθήματος κρίθηκε ομόφωνα ενδιαφέρουσα για τους μαθητές. «Είναι πολύ ενδιαφέρον για τα παιδιά να μαθαίνουν πράγματα για τον τόπο τους, για την πατρίδα τους», σημείωσε η Ντίνα (γονέας), ενώ και οι εκπαιδευτικοί παραδέχτηκαν ότι γενικότερα το μάθημα της γεωγραφίας προσελκύει το ενδιαφέρον των μαθητών.

Σχολιάζοντας γενικά τις δραστηριότητες που επιλέχτηκαν στο συγκεκριμένο σχέδιο, οι ερωτώμενοι τις χαρακτήρισαν «ενδιαφέρουσες», «πρωτότυπες» και «εποικοδομητικές».

Ειδικότερα, η Σοφία (εκπαιδευτικός) κάνει λόγο και για «ένα νέο τρόπο δουλειάς που εισάγουν αυτές οι δραστηριότητες, πολύ διαφορετικό από τον παραδοσιακό, που θα έχει ενδιαφέρον για τους μαθητές και θα τους κινητοποιήσει». Επίσης, κρίνει ότι «όχι μόνο θα βοηθήσουν στη διδασκαλία, αλλά τέτοιες δραστηριότητες επηρεάζουν συνολικά την αντίληψη των παιδιών για το σχολείο. Αναπτύσσεται η κριτική σκέψη, η συνεργασία, η ομαδική δουλειά, οι κοινωνικές σχέσεις των παιδιών.»

Ο Δημήτρης (εκπαιδευτικός) σχολίασε ότι «υπάρχει μεγάλη ποικιλία δραστηριοτήτων στο σχέδιο που δε θα αφήσουν κανένα μαθητή αδρανή. Άλλος θα ακούσει,

άλλος θα δει, άλλος θα ζωγραφίσει, ανάλογα με τις δυνατότητές του ο καθένας θα συμμετάσχει.»

Από τα θετικά σχόλια που διατυπώθηκαν για το σχέδιο αυτό παρατηρούμε ότι ο καθένας αναφέρθηκε σε διαφορετικές πτυχές του σχεδίου. Άλλος τόνισε το στοιχείο της τεχνολογίας, άλλος την καλλιέργεια της κριτικής σκέψης, άλλος την πρόκληση του ενδιαφέροντος των μαθητών, κά. Ίσως το κριτήριο των ερωτηθέντων για τις αναφορές τους αυτές ήταν οι αντίστοιχες ελλείψεις που παρατηρούν σήμερα στα μαθήματα του σχολείου και επικρότησαν τα στοιχεία εκείνα που καλύπτουν αυτό το κενό.

Διαφορετικές απόψεις διατυπώθηκαν από τους εκπαιδευτικούς για τη δυσκολία των δραστηριοτήτων σε σχέση με το γνωστικό επίπεδο των μαθητών της Δ' τάξης. Ο Δημήτρης χαρακτήρισε δύσκολες μερικές από τις δραστηριότητες, χωρίς να υποδείξει ποιες ακριβώς, και μάλιστα τις τοποθέτησε στο γνωστικό επίπεδο των μαθητών της Στ' τάξης του Δημοτικού. Η Σοφία παραδέχτηκε ότι μερικές δραστηριότητες έχουν ένα βαθμό δυσκολίας, αλλά τελικά τις έκρινε «βατές για το μέσο μαθητή επειδή δίνονται σταδιακά». Η Γιώτα, τέλος, τις έκρινε εύκολες για την ηλικία των μαθητών.

Ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα σχόλια τριών από τους ερωτώμενους για τη δυνατότητα εφαρμογής αυτού του σχεδίου μαθήματος στο σημερινό σχολείο. Ο Δημήτρης και η Σοφία (εκπαιδευτικοί) μίλησαν για την πολύ δύσκολη έως αδύνατη εφαρμογή του σχεδίου στο σημερινό σχολείο που στερείται τεχνολογικού εξοπλισμού. Η Ντίνα (γονέας) πιστεύει πως «το σχέδιο δεν μπορεί να εφαρμοστεί στο σημερινό σχολείο γιατί α) δεν υπάρχουν αίθουσες με πολλούς ηλεκτρονικούς υπολογιστές στα σχολεία β) τα παιδιά δεν έχουν τις απαιτούμενες γνώσεις για να χειριστούν τον υπολογιστή και γ) οι εκπαιδευτικοί δεν είναι καταρτισμένοι ανάλογα».

Την ίδια άποψη για τη δυνατότητα εφαρμογής του σχεδίου στο σημερινό σχολείο μοιράζονται δύο εκπαιδευτικοί και μία μητέρα, η οποία όμως είναι κι αυτή εκπαιδευτικός στο επάγγελμα (φιλόλογος). Αυτή η διαπίστωση μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι οι εκπαιδευτικοί που δρουν στο πλαίσιο του σχολείου γνωρίζουν πολύ περισσότερο από τους γονείς τα προβλήματα και τις δυσκολίες για την εφαρμογή ενός τέτοιου σχεδίου. Από την άλλη πλευρά όμως ίσως νιώθουν ότι δεν μπορούν να σηκώσουν το βάρος της εφαρμογής ενός τέτοιου σχεδίου που απαιτεί από τους ίδιους ιδιαίτερες γνώσεις και κατάρτιση.

Τέλος, δύο εκπαιδευτικοί σχολίασαν το χρόνο που απαιτείται για την εφαρμογή του σχεδίου και έκριναν ότι οι 14 διδακτικές ώρες που προβλέπονται είναι λίγες.

Η άποψη αυτή των εκπαιδευτικών μπορεί να αντικατοπτρίζει το άγχος που τους προκαλούν γενικότερα τα αυστηρά χρονοδιαγράμματα που τίθενται για την ανάπτυξη μιας θεματικής ενότητας και το άγχος τους να καλύψουν μια συγκεκριμένη ποσότητα ύλης ως το τέλος της σχολικής χρονιάς. Όσο κι αν τα βιβλία του δασκάλου ή οι σχολικοί σύμβουλοι διατείνονται ότι δίνεται η ελευθερία στον εκπαιδευτικό να διαχειριστεί το χρόνο κατά την κρίση του, η πίεση για την κάλυψη της διδακτέας ύλης σε συγκεκριμένα χρονικά πλαίσια είναι μεγάλη για τους εκπαιδευτικούς.

Γ' Ενότητα: Γνώμες και Απόψεις των Ερωτηθέντων για τη Χρήση και τη Διδακτική Αξιοποίηση της Τεχνολογίας στο Σχολείο

Και οι γονείς και οι εκπαιδευτικοί χαιρέτησαν με ενθουσιασμό την **είσοδο της τεχνολογίας στην καθημερινή πρακτική του σχολείου**. Θεωρούν όλοι πως η χρήση και η διδακτική αξιοποίηση της τεχνολογίας στο σχολείο θα ενισχύσει τη διδασκαλία και θα προσφέρει πολλά στους μαθητές.

Ο Δημήτρης (εκπαιδευτικός) και ο Θανάσης (γονέας) τόνισαν τη μεγάλη διαφορά μεταξύ μιας απλής προφορικής αναφοράς σε ένα θέμα από το δάσκαλο και μιας εμπλουτισμένης πολυμεσικής προσφοράς του ίδιου θέματος με τη βοήθεια της τεχνολογίας, κρίνοντας αποτελεσματικότερη τη δεύτερη.

Ο Δημήτρης, επίσης, κρίνει ότι «η τεχνολογία υποστηρίζει τη διδασκαλία και αλλάζει τον τρόπο εργασίας μέσα στο σχολείο». Κάνοντας μια αναδρομή στη χρήση των μέσων από τα δικά του μαθητικά χρόνια μέχρι σήμερα τόνισε ότι «αυτή η σταδιακή είσοδος των μέσων στο σχολείο βελτίωνε σταδιακά και τον τρόπο εργασίας στο σχολείο».

Η Σοφία (εκπαιδευτικός) υποστήριξε ότι «θα μπορούσαν να ανατίθενται ακόμη και εργασίες για το σπίτι, εφόσον υπάρχει Η/Υ, ανάλογες με αυτές που γίνονται στο σχολείο, ώστε οι μαθητές να εμπεδώσουν το νέο τρόπο εργασίας».

Η Γιώτα (εκπαιδευτικός) και η Ντίνα (γονέας) κρίνουν ότι «η τεχνολογία κεντρίζει το ενδιαφέρον των μαθητών και τους βοηθά να μάθουν, αλλά και να εμπεδώσουν τις γνώσεις που θα πάρουν».

Είναι φανερό πως όλοι οι ερωτώμενοι, γονείς και εκπαιδευτικοί, επενδύουν στην τεχνολογία και έχουν υψηλές προσδοκίες από την είσοδό της στα σχολεία. Αυτό μπορεί να συμβαίνει γιατί πιθανόν είναι πολύ απογοητευμένοι από την εικόνα του σημερινού σχολείου και έχουν την ανάγκη να στηρίξουν τις ελπίδες τους για μια πραγματική αλλαγή σε κάτι νέο, όπως η τεχνολογία. Από την άλλη, ίσως οι ελλειπείς γνώσεις τους σχετικά με την τεχνολογία και τις δυνατότητές της γεννούν ένα μεγάλο θαυμασμό και δεν κατανοούν πώς η τεχνολογία είναι απλώς ένα μέσο που η είσοδός του στο σχολείο δεν σημαίνει απαραίτητα και την ολική μεταμόρφωσή του.

Όσον αφορά πιθανά προβλήματα που προκύπτουν από την είσοδο της τεχνολογίας στο σχολείο, μόνο ο Δημήτρης (εκπαιδευτικός) έκανε αναφορά στα «τεχνικά προβλήματα που πολλές φορές παρουσιάζουν τα μηχανήματα», στην «ανάγκη για διάθεση πολύ περισσότερου χρόνου όταν στη διδασκαλία εμπλέκεται και η τεχνολογία» και, τέλος, στο «ρόλο των απουσιών των μαθητών, οι οποίοι, αν χάσουν κάποιο μάθημα γραμματισμού στην τεχνολογία δε θα έχουν τη δυνατότητα να παρακολουθήσουν τα επόμενα, αν αυτό δεν αναπληρωθεί».

Παρά το γεγονός ότι ο Δημήτρης νωρίτερα είχε υπερτονίσει τη σημασία του τεχνολογικού εξοπλισμού των σχολείων, τώρα κάνει λόγο για τα προβλήματα που μπορεί να προκύψουν. Επειδή ο ίδιος δήλωσε πως η σχέση του με την τεχνολογία είναι μικρή και οι γνώσεις του λίγες, ίσως νιώθει κάποια ανασφάλεια στο χειρισμό της. Επειδή, επίσης, διαφαίνεται ένα άγχος από τα λόγια του για το χρόνο ή τις απουσίες των μαθητών, ίσως να νιώθει ότι μέσα στο ούτως ή άλλως ασφυκτικό πλαίσιο του προγράμματος του σχολείου θα πέσει ένα ακόμα βάρος στους ώμους των εκπαιδευτικών. Ίσως, τέλος, ενώ είχε επίγνωση των πιθανών προβλημάτων της τεχνολογίας, απλώς υπερέβαλε λίγο όταν με τόσο πάθος νωρίτερα τόνιζε τη σημασία του τεχνολογικού εξοπλισμού των σχολείων.

Δ' Ενότητα: Γνώμες και Απόψεις των Ερωτηθέντων για την Αξιοποίηση της Τεχνολογίας στο Σχέδιο Μαθήματος για τα Γεωγραφικά Διαμερίσματα

Όσον αφορά τον τρόπο που αξιοποιήθηκε η τεχνολογία στο σχέδιο αυτό, όλοι οι ερωτώμενοι έκαναν θετικά σχόλια τονίζοντας ότι αξιοποιήθηκε με τον καλύτερο τρόπο, ήταν χρήσιμη και κατάλληλη για την ηλικία των παιδιών.

Ειδικότερα, η Σοφία (εκπαιδευτικός), η Γιώτα (εκπαιδευτικός) και η Ντίνια (γονέας) έκριναν ως πολύ σωστή και αποτελεσματική την επιλογή του

προγράμματος δημιουργίας παρουσιάσεων για τη διδασκαλία του συγκεκριμένου σχεδίου μαθήματος. Η Ντίνα, επιπλέον, πρόσθεσε ότι «οι πολλές εικόνες των παρουσιάσεων θα βοηθήσουν τα παιδιά να μάθουν πολλά πράγματα και να μην τα ξεχάσουν».

Η Γιώτα, ωστόσο, παρά το γεγονός ότι νωρίτερα είχε χαρακτηρίσει εύκολο το πρόγραμμα δημιουργίας παρουσιάσεων για τα παιδιά αυτής της ηλικίας, εξέφρασε κάποια επιφύλαξη για τυχόν «δυσκολίες που θα συναντούσαν οι μαθητές στη χρήση του προγράμματος, αν δεν ήταν ήδη εξοικειωμένοι μ' αυτό».

Η αντίφαση αυτή της εκπαιδευτικού θα μπορούσε να οφείλεται στην ελλιπή γνώση του συγκεκριμένου προγράμματος, αν και η ίδια δήλωσε εξαρχής ότι το γνωρίζει καλά. Ίσως όμως να μη μελέτησε επισταμένα το μέρος εκείνο του σχεδίου που αφορά το γραμματισμό των μαθητών στο πρόγραμμα προκειμένου να μη συναντήσουν δυσκολίες στη χρήση του.

Προτάσεις για διαφορετικό τρόπο αξιοποίησης της τεχνολογίας στο σχέδιο έγιναν σε πολύ μικρό βαθμό.

Ο Δημήτρης (εκπαιδευτικός) είπε πως δε θα άλλαζε τίποτα από όσα ήδη περιέχει το σχέδιο και αν έπρεπε να αλλάξει κάτι, θα αφαιρούσε κάποιο θεωρητικό κομμάτι, για να προσθέσει κι άλλη τεχνολογία, ενώ νωρίτερα ο ίδιος είχε φανεί επιφυλακτικός για την υπερβολική χρήση της τεχνολογίας κάνοντας αναφορά στα τεχνικά προβλήματα των μηχανημάτων, στην έλλειψη χρόνου και στο ρόλο των απουσιών των μαθητών.

Η Σοφία θα ήθελε να προσθέσει δραστηριότητες τέτοιες ώστε να επιτύχει γραμματισμό των μαθητών στο πρόγραμμα της Ζωγραφικής. Εξήγησε ότι δεν το κρίνει ως κάτι απολύτως απαραίτητο για το συγκεκριμένο σχέδιο, όπως αυτό έχει σχεδιαστεί, αλλά ότι εκείνη από τη θέση του συγγραφέα θα έκανε μια τέτοια επιλογή. Και ανέφερε ως παράδειγμα μία δραστηριότητα κατά την οποία οι μαθητές «θα κόβουν σε κομμάτια ένα χάρτη στο πρόγραμμα της Ζωγραφικής, θα τα εκτυπώνουν και στη συνέχεια θα ανασυνθέτουν το χάρτη».

XII. ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΣΧΕΔΙΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΜΕ ΘΕΜΑ: ΠΡΟΒΟΛΗ ΑΝΑΓΚΩΝ – ΜΗΝΥΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΩΣ ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΔΙΑΦΗΜΙΣΤΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ

Γενικός σκοπός του σχεδίου είναι η προοπτική διαμόρφωσης αυτόνομης προσωπικότητας. Το σχέδιο χωρίζεται σε τρία κυρίως μέρη. Το πρώτο μέρος περιλαμβάνει τον εντοπισμό των αναγκών των συγκεκριμένων μαθητών, το δεύτερο περιλαμβάνει τη διερεύνηση του όλου πλαισίου και την εύρεση των σχέσεων που διέπουν τις ανάγκες των μαθητών και το τρίτο τη μετατροπή των αναγκών αυτών σε δράσεις οι οποίες ικανοποιούν αυτές τις συγκεκριμένες ανάγκες. Οι δράσεις αυτές αποτελούν το μέσο διαμόρφωσης του περιεχομένου του σχεδίου από τη μια μεριά και από την άλλη πετυχαίνουν την απελευθέρωση και την ανάπτυξη της κριτικής συνείδησης του μαθητή. Ο βαθμός υλοποίησης αυτής της προοπτικής είναι και ο δείκτης αξιολόγησης του σχεδίου.

Ξεκινώντας στην αρχή συλλέγουμε στοιχεία που αφορούν το ιστορικοκοινωνικό πλαίσιο της περιοχής που καλούμαστε να εργαστούμε. Η συλλογή γίνεται κατόπιν συζήτησης που αναπτύσσεται ανάμεσα στα υποκείμενα που εμπλέκονται στο πλαίσιο. Η συζήτηση περιστρέφεται γύρω από τις επιθυμίες, τα προβλήματα της περιοχής, τις διαπροσωπικές σχέσεις, τη διαμόρφωση των ρόλων των υποκειμένων, τη θέση τους απέναντι στους θεσμούς κτλ. Τα στοιχεία αυτά θα βοηθήσουν να αναπτύξει ο εκπαιδευτικός μία σαφή εικόνα για το χώρο που αναπτύσσονται οι μαθητές του σχολείου που θα υλοποιήσει το σχέδιο, θα δει τον τρόπο άμεσο ή έμμεσο με τον οποίο τα υποκείμενα του πλαισίου δρουν στη διαμόρφωση της κοσμοαντίληψης των παιδιών.

Έχοντας τα στοιχεία αυτά ως πρώτο οδηγό θα δώσει έντυπα στους μαθητές να συμπληρώσουν την πιο μεγάλη επιθυμία τους και την πιο μεγάλη ανάγκη που βιώνουν. Με την αποδελτίωση των εντύπων σκιαγραφείται το κυρίαρχο θέμα που θα μας απασχολήσει, ακολουθεί συζήτηση στην οποία οι μαθητές αιτιολογούν τις θέσεις που διατύπωσαν. Στην προκειμένη περίπτωση το στοιχείο που ανέδειξαν οι μαθητές ως μείζον θέμα είναι το ταξίδι. Το ταξίδι λοιπόν θα αποτελέσει τον κεντρικό άξονα ανάπτυξης του σχεδίου μας, θα είναι το μέσο που θα ικανοποιήσει τους στόχους μας, το ονομάζουμε λοιπόν παραγωγικό θέμα.

Η αιτιολόγηση της επιλογής της λέξης ταξίδι έφερε στο φως τους λόγους που ήθελαν να ταξιδέψουν, οι λόγοι αυτοί εκφράζουν τις πρώτες ανάγκες των μαθητών και αποτελούν τα θεμέλια ανάπτυξης του περιεχομένου του σχεδίου μας. Οι λόγοι αυτοί ήταν:

”Ταξιδεύω ως επισκέπτης για να ανακαλύψω νέες εμπειρίες-τόπους.

Ταξιδεύω σε μέρη όπου πιστεύω η προσωπικότητά μου αναπτύσσεται πιο ολοκληρωμένα, γίνομαι αποδεκτός και η κουλτούρα μου είναι σεβαστή σε όλους.

Ταξιδεύω γιατί πιστεύω πως σε εκείνα τα μέρη οι ανθρώπινες σχέσεις συμβάλλουν στην αναγνώριση της αξίας του κάθε ανθρώπου ανάλογα με τις δυνατότητές του και τα προσόντα του.

Ταξιδεύω γιατί πιστεύω σε μία καλύτερη προοπτική της επαγγελματικής μου σταδιοδρομίας”.

Στο δεύτερο μέρος προσπαθούμε να αναζητήσουμε τις σχέσεις των υποκειμένων που σχετίζονται με τους λόγους που κάνουν τους μαθητές να ταξιδέψουν. Οι σχέσεις αυτές αποτελούν τα κλειδιά της εντύπωσης που έχουν οι μαθητές για το ταξίδι και είναι κι αυτές μέρος της διαδικασίας συγκρότησης του περιεχομένου της διδασκαλίας.

Για να ανακαλύψουμε τις σχέσεις αφηγούμαστε το βιβλίο της Σώτης Τριανταφύλλου ‘Λος Άντζελες’ που σχετίζεται με ευχάριστες και δυσάρεστες εμπειρίες από ένα δεκάχρονο ταξίδι στην Αμερική. Η αφήγηση, ο σχολιασμός στοιχείων του βιβλίου δεν αποτελούν μέρος μιας λογοτεχνικής ανάλυσης, αντιθέτως λειτουργούν ως ένα κανάλι αμφίδρομης επικοινωνίας ανάμεσα σ’ αυτό που βιώνουν οι μαθητές στην περιοχή τους που τους ‘αναγκάζει’ να ταξιδέψουν και στην πραγματική εικόνα θετική και αρνητική ενός ταξιδιού που μεταφέρει το βιβλίο. Το βιβλίο μετατρέπεται σε πηγή έμπνευσης, προβληματισμού και κινητοποίησης της σκέψης τους. Τους βοηθά να εντοπίσουν τις σχέσεις των υποκειμένων που εμπλέκονται με το σενάριο του ταξιδιού.

Σ’ αυτή τη φάση οι μαθητές κρατούν σημειώσεις που σχετίζονται με φράσεις που τους έκαναν εντύπωση, γράφοντας το λόγο για τον οποίο εντυπωσιάστηκαν. Ο λόγος αυτός έρχεται σε άμεση σχέση με τις δικές τους επιθυμίες να ταξιδέψουν. Το βιβλίο λοιπόν γίνεται εργαλείο ώστε οι μαθητές να αρχίσουν να διαισθάνονται πως κάθε επιθυμία μας κινείται από κάποιες αιτίες που ‘αναγκάζουν’ το μαθητή να

δράσει. Η αναζήτηση αυτή των αιτιών σημαίνει εύρεση του πλαισίου δράσης των υποκειμένων που εμπλέκονται στο ταξίδι.

Μέσα από κατάλληλες ερωτήσεις γύρω από τους προαναφερθέντες λόγους που τους ‘αναγκάζουν’ να ταξιδέψουν εντοπίζονται οι σχέσεις των υποκειμένων που δρουν μέσα στο συγκεκριμένο κοινωνικό πλαίσιο.

ΠΙΝΑΚΑΣ 10: ΣΧΕΣΕΙΣ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΩΝ ΔΡΑΣΗΣ	
Αιτία (ταξιδιού)	Αποτέλεσμα (ταξιδεύω)
Αυξημένο ωράριο εργασίας των γονιών. Περιορισμένες πολιτιστικές ευκαιρίες.	Ταξιδεύω ως επισκέπτης για να ανακαλύψω νέες εμπειρίες-τόπους.
Κοινωνικά στερεότυπα. Το αίσθημα του ότι είσαι ‘διαφορετικός’.	Ταξιδεύω σε μέρη όπου πιστεύω η προσωπικότητά μου αναπτύσσεται πιο ολοκληρωμένα, γίνομαι αποδεκτός και η κουλτούρα μου είναι σεβαστή σε όλους.
Διαφορετικό πολιτισμικοκοινωνικό κεφάλαιο.	Ταξιδεύω γιατί πιστεύω πως σε εκείνα τα μέρη οι ανθρώπινες σχέσεις συμβάλλουν στην αναγνώριση της αξίας του κάθε ανθρώπου ανάλογα με τις δυνατότητές του και τα προσόντα του.
Εκμετάλλευση σχέσεων εργασίας. Περιορισμένη κατάρτιση. Απασχόληση σε συγκεκριμένα επαγγέλματα (χειρωνακτικά). Πολιτική σκοπιμότητα.	Ταξιδεύω γιατί πιστεύω σε μία καλύτερη προοπτική της επαγγελματικής μου σταδιοδρομίας.

Οι παραπάνω σχέσεις των υποκειμένων φωτογραφίζουν και τις ανάγκες των συγκεκριμένων μαθητών. Η αντιμετώπιση αυτή των αναγκών στο τελευταίο μέρος του σχεδίου θα εκφράσουν και την οπτική προσέγγιση που θα κάνουμε στο

επιστημονικό γνωστικό πεδίο. Οι ανάγκες λοιπόν των μαθητών δείχνουν και την προσέγγιση της γνώσης που θα ακολουθήσουμε. Κάτω από ποιες συνθήκες η επιστημονική παραχθείσα γνώση είναι κατάλληλη προκειμένου να ικανοποιήσει τις συγκεκριμένες ανάγκες των μαθητών; Οι τελευταίες αποτελούν και τις γνωστικές απαιτήσεις του σχεδίου.

Στη συνέχεια περνάμε σε ενέργειες οι οποίες θα οδηγήσουν το μαθητή στην αναζήτηση μιας άλλης πραγματικότητας διαφορετικής από αυτή που βιώνει σήμερα. Είναι η εικόνα που θα σχηματίσει για τον κόσμο μέσα από την αναγνώριση του ρόλου των υποκειμένων. Πιο συγκεκριμένα:

Μέσα από διαλογική συζήτηση και με ανάλογα παραδείγματα από την ιστορία περνάμε στην αναζήτηση της υποκειμενικότητας μια κατάστασης ή ενός γεγονότος και στην αναζήτηση των κοινωνικών συνθηκών εκείνων που μπορούν να διαμορφώσουν μία αντίληψη για ένα θέμα. Μέσα από ερωτήσεις όπως ποια στοιχεία αποτελούν ένα πρόβλημα, κάτω από ποιες συνθήκες λειτουργούν, ποιος τις ορίζει αυτές τις συνθήκες, ποιους βλάπτουν, ποιους ωφελούν, τι μπορούμε να κάνουμε για να περιορίσουμε τις αρνητικές συνέπειες, ποιες ανάλογες καταστάσεις υπήρξαν στην ιστορία, ποια σκέψη θα μας οδηγούσε σε ασφαλή λύση του προβλήματος κτλ., οι μαθητές αρχίζουν και εντοπίζουν όσους εμπλέκονται θετικά ή αρνητικά στην εξέλιξη του ταξιδιού.

Στη συνέχεια συνδέουν τα επιμέρους στοιχεία που βρήκαν σε μία ενιαία ολότητα. Προσδιορίζουν τις αιτίες που εντόπισαν στον πιο πάνω πίνακα ως κομμάτια ευρύτερων πυρήνων (Ανισότητας- Υπανάπτυξης- Κυριαρχίας) που δρουν σε τοπικό, εθνικό και παγκόσμιο επίπεδο. Οι πυρήνες αυτοί είναι τα προβλήματα που εντόπισαν οι μαθητές, η λύση των οποίων θα αποτελέσει και την ικανοποίηση των δικών τους αναγκών. Οι πυρήνες αυτοί αποτελούν το περιεχόμενο του σχεδίου διδασκαλίας, πάνω σ' αυτούς θα επικεντρωθούν όλες οι στόχοι και οι δραστηριότητες του σχεδίου. Αρχικός στόχος ορίζεται η αντιμετώπιση των παραγόντων εκείνων που ωθούν τους μαθητές στην ανάγκη να ταξιδέψουν.

Οι μαθητές βρίσκονται στο στάδιο της συνειδητοποίησης. Μέσα από συγγραφή μικρών δοκιμίων, δραματοποιήσεων, εικαστικών αναπαραστάσεων ελέγχεται ο βαθμός της συνειδητοποίησης του προβλήματος και επέρχεται ανάλογη ανατροφοδότηση, δε μιλάμε βέβαια για οποιαδήποτε μορφή χειραγώγησης αλλά για μια κριτική διερεύνηση του θέματος.

Οι μαθητές περνούν στην αναπαράσταση του κόσμου. Ψάχνουν από εφημερίδες, περιοδικά, διαφημιστικά έντυπα, φωτογραφίες, «επισκέψεις» μέσω του ηλεκτρονικού προγράμματος γραφικής απεικόνισης της Γης τον τόπο, που θέλουν να ταξιδέψουν και κάνουν μία πρώτη προσέγγιση των στοιχείων της έρευνας με όψεις της πραγματικότητας (αναπαράσταση), που προσφέρουν τα ψηφιακά μέσα και το όλο υλικό και επιστρέφουν την εικόνα εκτίμησης πάλι για συζήτηση και επεξεργασία.

Οι μαθητές τώρα είναι έτοιμοι να περάσουν στο τελευταίο μέρος του σχεδίου, που είναι η ικανοποίηση των αναγκών τους μέσα από συγκεκριμένες δράσεις, που θα λαμβάνουν υπόψη τους όλο το πλέγμα των σχέσεων των υποκειμένων και των προβλημάτων που δημιουργούν, στο κοινωνικό πλαίσιο της περιοχής των μαθητών.

Η διδασκαλία τώρα περνά σε μια διερευνητική μορφή μέσω ενός σχεδίου εργασίας, που σχετίζεται με ένα τοπικό θέμα της περιοχής του σχολείου, την ανασύσταση της λίμνης Κάρλας. Η λίμνη Κάρλα έχει άμεση σχέση με το ταξίδι, γιατί εκφράζει όλους τους λόγους που θέλουν τα παιδιά να ταξιδέψουν. Η ανασύσταση της Κάρλα είναι ένα θέμα επίκαιρο για την τοπική κοινωνία, ανασύρει από το παρελθόν ήθη, έθιμα, παραδόσεις και δοξασίες και γενικά τον τρόπο ζωής του χωριού σε μία άλλη εποχή. Η ανασύστασή της έρχεται σε άμεση επαφή με την τοπική κουλτούρα του χωριού και την οικονομική του ανάπτυξη, παράγοντες που ωθούν τους μαθητές να 'ταξιδέψουν'. Η λίμνη δίνει τη δυνατότητα στους μαθητές μέσα από συνεχείς αναπλαισιώσεις να κάνουν συγκρίσεις. Εξετάζουν τις οικονομικές σχέσεις του κοινωνικού πλαισίου μέσα από τα επαγγέλματα που είχαν σχέση με τη λίμνη σε μία άλλη εποχή, σαφώς καλύτερη από αυτή που βιώνουν οι σημερινοί μαθητές. Η σύγκριση δύο διαφορετικών εποχών προσφέρει τη δυνατότητα από τη μια, να αναζητηθούν οι λόγοι της τότε οικονομικής ανάπτυξης και από την άλλη να αναδειχθούν οι σημερινές αιτίες μιας κυοφορούμενης οικονομικής παρακμής στο χωριό. Αυτό είναι πολύ σημαντικό, γιατί κάνει την Κάρλα από το μέσο αναζήτησης και διερεύνησης των παραγόντων εκείνων που ωθούν τους μαθητές να ταξιδέψουν, σε μέσο ικανοποίησης των κοινωνικών και οικονομικών αναγκών τους, μέσα από τα υποτιθέμενα σενάρια δράσης που θα αναπτύξουν. Η δράση αυτή θα αποτελέσει και την κατάκτηση της παραχθείσας γνώσης, θα είναι η γνώση που θα διαμορφωθεί με τη συγγραφή δοκιμίων με θέμα την οικονομική ανάπτυξη της Κάρλας. Το τελευταίο στοιχείο είναι σημαντικό καθώς μπορεί άμεσα να συνδεθεί με τους οικονομικούς λόγους που αναγκάζουν τους μαθητές να ταξιδέψουν. Η Κάρλα λοιπόν με το ταξίδι συνδέεται άμεσα, αφού αποτελεί το συνδετικό κρίκο ανάμεσα στη διανοητική διερεύνηση των παραγόντων του κοινωνικού πλαισίου που δημιουργούν τις ανάγκες των μαθητών και στην εύρεση λύσεων που τις ικανοποιούν.

Αυτό που κάνουμε τώρα είναι να διακτινώνουμε την Κάρλα με έναν καμβά που θα αγκαλιάζει όσες έννοιες θα βοηθήσουν στην ικανοποίηση των αναγκών των μαθητών. Οι έννοιες αυτές θα γίνουν οι γνωστικοί στόχοι του σχεδίου. Έτσι εμπλέκονται στον τομέα των ανθρωπίνων σχέσεων, θέματα άνισων ευκαιριών, μετανάστευσης, παλαιότερων επαγγελματιών που δραστηριοποιούνταν στη λίμνη, θέματα συνεταιρισμών κ.ά. Στον τομέα ενός καλύτερου αύριο, θέματα, όπως κλίμα, γονιμότητα εδάφους, μελέτη βιοτικού επιπέδου χθες και σήμερα στην περιοχή του χωριού του σχολείου μας, θέματα που έχουν σχέση με το κόστος κατασκευής μίας βιομηχανικής μονάδας κονσερβοποιίας παστών ψαριών, θέματα τουριστικής προβολής της λίμνης. Τέλος στον τομέα της δράσης, της περιπέτειας, της αναζήτησης εμπειριών από τα ταξίδια παραθέτονται έννοιες, όπως προστατευόμενη περιοχή, πανίδα, χλωρίδα της περιοχής της λίμνης άλλοτε και τώρα κ.ά.

Τα παιδιά έχοντας ως εργαλεία τις προηγούμενες γνώσεις τους (ήδη βρίσκονται στην Έκτη τάξη), τις γραπτές και ηλεκτρονικές πηγές τους, καλούνται στη δημιουργία συγγραφής επιστημονικών δοκιμίων πάνω στα συγκεκριμένα πεδία που αναφέρθηκαν. Επειδή τα πεδία είναι αρκετά και σίγουρα παρουσιάζουν δυσκολίες, οι μαθητές θα έχουν ως βάση το υλικό που απέκτησαν για αυτά στα σχολικά εγχειρίδια των προηγούμενων τάξεων και σε όσες νέες πληροφορίες συγκεντρώσουν για αυτά, ακολουθώντας την επαγωγική μέθοδο και την παρατήρηση, θα προβούν στη διατύπωση ανάλογων συμπερασμάτων. Τα συμπεράσματα θα πάρουν τη μορφή σύντομου δοκιμίου το οποίο θα έχει ως στόχο να ενημερώσει την κοινή γνώμη για τα θέματα της περιοχής, να αναδείξει τα προβλήματα αυτών των θεμάτων και τέλος να πείσει τους αποδέκτες και να τους επηρεάσει θετικά προκειμένου να αλλάξουν οι συμπεριφορές εκείνες των υποκειμένων που δημιουργούν τα όποια προβλήματα στο κοινωνικό πλαίσιο των μαθητών.

Το σενάριο του σχεδίου εργασίας είναι η σύγκριση δύο προτάσεων ανάπτυξης της Κάρλας και οι συνέπειές τους στο τοπικό κοινωνικό πλαίσιο του χωριού. Η μία πρόταση είναι η μελέτη κατασκευής μίας βιοτεχνίας συσκευασίας παστών ψαριών στην περιοχή και η δεύτερη περιλαμβάνει την επαναλειτουργία παλαιών επαγγελματιών (ψαράδες- ιχθυοπώλες- τοπικό εμπόριο) που σχετίζονται με τη λίμνη. Το σχέδιο εργασίας ενδιαφέρεται και στις δύο προτάσεις για τις συνέπειες των προτάσεων στο τοπικό κοινωνικό σύνολο και πώς αυτές θα επηρεάσουν τις ανάγκες των μαθητών, που σχετίζονται με την επιθυμία τους να ταξιδέψουν. Έτσι στην πρώτη περίπτωση μπορεί να αναπτυχθεί πλούτος σε συγκεκριμένα άτομα που θα μετέχουν στη διοίκηση της βιοτεχνίας, ενώ στη δεύτερη μπορεί ο παραγόμενος πλούτος να επιμεριστεί αναλόγως σε όλο το φάσμα της τοπικής οικονομίας. Σε κάθε

περίπτωση το ταξίδι μπορεί να επιδιωχθεί ή να ματαιωθεί ανάλογα την επιλογή που θα γίνει.

Για όλους αυτούς τους λόγους τα μικρά δοκίμια καλούνται να πάρουν μορφή διαφημιστικού λόγου. Ο λόγος αυτός θα περιλαμβάνει σύντομα κείμενα, τα οποία εφόσον συνταχθούν θα έχουν σκοπό να μεταφέρουν τα μηνύματα των παιδιών στους κοινωνικούς εταίρους με σκοπό να τους επηρεάσουν και να τους «αναγκάσουν» να ανταποκριθούν κι αυτοί στον τομέα της ευθύνης τους.

Για να έχουν τα κείμενα αυτά πιο άμεσο αποτέλεσμα, τα παιδιά θα αξιοποιήσουν την τεχνολογία στέλνοντας μηνύματα μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, διαμορφώνοντας αφίσσα, έντυπα και προσκλήσεις μέσω προγράμματος δημιουργίας παρουσιάσεων, κάνοντας προβολή της δουλειάς τους σε εκπροσώπους του σχολείου και του πολιτιστικοκοινωνικού πλαισίου με τη βοήθεια βιντεοπροβολέα, ανεβάζοντας στην ιστοσελίδα που θα δημιουργήσουν, τα πορίσματά τους πάνω στην έρευνα που θα διεξάγουν, θα έρθουν τέλος σε επαφή με άλλους μαθητές αλλά και φορείς της κοινωνίας πολλαπλασιάζοντας έτσι τη δράση τους, προκειμένου να πετύχουν την πολυπόθητη αλλαγή στάσης, η οποία θα βάλει ένα μικρό λιθαράκι στην επίλυση των συγκεκριμένων αναγκών τους.

Υπό αυτή την έννοια το σχέδιο αξιοποιώντας το διαφημιστικό λόγο (με την έννοια του σύντομου κειμένου που διατυπώνεται με πειθώ και στοχεύει στο να επηρεάσει άμεσα τους αποδέκτες του) μέσω της τεχνολογίας, προσπαθεί να μετατρέψει τις προσδιορισμένες ανάγκες σε λύσεις προβλημάτων.

Ξεκίνησε θα λέγαμε ‘ανάποδα’, προσδιόρισε ανάγκες, αναζήτησε αξίες και προσπάθησε να διαμορφώσει στάσεις. Η διαδικασία που ακολούθησε όρισε και πιο κομμάτι της γνώσης το ενδιέφερε, έχοντας πάντα στο νου πως δεν ακολουθεί ο μαθητής την παραχθείσα επιστημονική γνώση αλλά η γνώση τις ανάγκες του μαθητή.

XIII. ΑΝΑΛΥΣΗ -ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΜΕ ΘΕΜΑ ΤΗΝ ΠΡΟΒΟΛΗ ΑΝΑΓΚΩΝ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΜΕΣΩ ΤΟΥ ΔΙΑΦΗΜΙΣΤΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ

Α΄ Ενότητα: Γνώμες και Απόψεις των Ερωτηθέντων για το Σκοπό και τη Λειτουργία του Σχολείου

Όσο αφορά το σκοπό του σχολείου και οι τρεις εκπαιδευτικοί ταυτίστηκαν με την άποψη ότι το σχολείο οφείλει να δίνει βαρύτητα στην κοινωνικοποίηση των μαθητών, μία κοινωνικοποίηση που περνά μέσα από την έννοια της διαμόρφωσης αυτόνομης προσωπικότητας. Η διαμόρφωση της προσωπικότητας αυτής είναι συνάρτηση τόσο της γνωστικής όσο και της συναισθηματικής ανάπτυξης του μαθητή.

Ωστόσο όμως οφείλουμε να πούμε πως ο κάθε εκπαιδευτικός διακρινόταν από μία δική του οπτική γωνία που έδινε νόημα στην ποθούμενη αυτόνομη προσωπικότητα του μαθητή. Στον πρώτο είχε προσαρμοστικό χαρακτήρα, δηλαδή στην ικανότητα του μαθητή να δρα αρμονικά σε οποιοδήποτε κοινωνικό πλαίσιο κληθεί να ζήσει. Η άποψη αυτή υποθέτουμε πως έχει άμεση σχέση με το προφίλ και τη φιλοσοφία του εκπαιδευτικού. Ο εκπαιδευτικός αυτός διαμόρφωσε τη θέση του για τα εκπαιδευτικά δρώμενα από τις εμπειρίες που αποκόμισε είτε από τα σχολεία που υπηρέτησε είτε από την επιμόρφωση που έκανε. Στα τελευταία χρόνια της υπηρεσίας του πέρασε από σχολεία της Γερμανίας όπου υπήρχε μία σαφώς διαφοροποιημένη κουλτούρα τόσο σε επίπεδο οργάνωσης και λειτουργίας των σχολικών μονάδων όσο και σε επίπεδο του περιεχομένου διδασκαλίας. Η αυτονομία αυτών των σχολείων και η ευελιξία που είχαν οι εκπαιδευτικοί στην επιλογή των εγχειριδίων έδινε ένα προσαρμοστικό ρόλο στην ίδια τη σχολική μονάδα, την έκανε πιο λειτουργική και ταυτόχρονα της έδινε τη δυνατότητα με τον τρόπο αυτόν να προσαρμόζει την εκπαίδευση των παιδιών στις απαιτήσεις της σύγχρονης ζωής, προσφέροντας στα παιδιά τα απαραίτητα εκείνα στοιχεία που θα έκαναν ομαλή την προσαρμογή τους στην κοινωνία. Λαμβάνοντας υπόψη και την πρόσφατη επιμόρφωσή του από το Διδασκαλείο μπορούμε άνετα να υποστηρίξουμε πως ο εκπαιδευτικός αυτός είχε γνωρίσει και αποδεχτεί σημαντικό μέρος της σύγχρονης βιβλιογραφίας για ένα προοδευτικό σχολείο.

Χαρακτηριστικά ανέφερε:

«.. θα 'λεγα πρέπει να συμβάλλει το σχολείο και στη δημιουργία μιας προσωπικότητας η οποία θα είναι ανεξάρτητη, πέρα από το γνωστικό. Να μπορεί δηλαδή να γίνει ένας πολίτης ενεργός, δημιουργικός, και πολίτης ο οποίος θα μπορεί να αντεπεξέρχεται στα διάφορα προβλήματα τα οποία εμφανίζονται μπροστά του». (Μαρίνος, ψευδώνυμο εκπαιδευτικού)

Η δεύτερη εκπαιδευτικός συνέδεε την κοινωνικοποίηση ως το στόχο μιας εξελικτικής διαδικασίας που περνούσε μέσα από την ανάπτυξη κινήτρων που θα ικανοποιούσαν τις ανάγκες των μαθητών. Μέσα στην πορεία αυτή καταλυτικό ρόλο διαδραματίζει η συνεργασία σχολείου - οικογένειας που οδηγεί στη διαμόρφωση μιας αγωγής με την υιοθέτηση κώδικα συμπεριφοράς που οφείλουν να σέβονται οι μαθητές. Η εκπαιδευτικός αυτή ναι μεν μιλά για κοινωνικοποίηση, διαφοροποιείται όμως από τον προηγούμενο. Δε στέκεται μόνο στο αποτέλεσμα (η ομαλή προσαρμογή του μαθητή στην κοινωνία), αλλά δίνει βαρύτητα και στη διαδικασία αυτής της κοινωνικοποίησης καθώς επίσης και πώς η τελευταία θα έχει τα μέγιστα δυνατά αποτελέσματα και οφέλη στον ίδιο το μαθητή. Καταρχήν αναφέρεται στα υποκείμενα δράσης του εκπαιδευτικού γίνεσθαι, που για αυτήν είναι η οικογένεια, το σχολείο και ο μαθητής. Πιστεύει πως η συνεργασία αυτών με βάση κάποιον αμοιβαίο κώδικα συμπεριφοράς, μπορεί να οδηγήσει μέσω της συνεργασίας στην ενεργοποίηση κινήτρων στους μαθητές ικανά να πετύχουν την ολοκλήρωσή τους ως προσωπικότητες.

Κατά πόσο όμως ένας κώδικας συμπεριφοράς που τις περισσότερες φορές ορίζεται από όλους τους άλλους εκτός των παιδιών θα μπορούσε να δικαιώσει τις προθέσεις της εκπαιδευτικού είναι ένα ερώτημα, όπως επίσης είναι ερώτημα γιατί αφήνει έξω από τη σκέψη της τις τυχόν ευθύνες της πολιτείας, όσον αφορά αυτή την κοινωνικοποίηση. Παίρνει ως δεδομένο ότι το όλο δομημένο εκπαιδευτικό περιβάλλον (περιεχόμενο διδασκαλίας, βιβλία, επιμόρφωση εκπαιδευτικών, μέσα κτλ.) είναι κατάλληλο για τη μόρφωση των παιδιών και εξετάζει μόνο τα υπόλοιπα υποκείμενα δράσης του εκπαιδευτικού γίνεσθαι (μαθητές - γονείς και εκπαιδευτικούς).

Τα λιγότερα χρόνια υπηρεσίας σε σχέση με τους προηγούμενους και η περιρρέουσα εικόνα που μεταφέρει από τα δικά της παιδικά σχολικά χρόνια σε συνάρτηση με την απουσία κάποιας επιμόρφωσης που θα την έφερνε πιο "κοντά"

στη σύγχρονη έρευνα πάνω στα θέματα της εκπαίδευσης, μας κάνουν να πιστεύουμε πως είναι και οι πυρήνες που κατευθύνουν τη σκέψη της.

Έλεγε χαρακτηριστικά:

«Τα περισσότερα παιδιά σήμερα είναι επιθετικά και ακοινωνικοποίητα πρέπει να περάσουμε μηνύματα αγάπης, φιλίας, συνεργασίας, να έρθουν «πιο κοντά» το ένα με το άλλο. Σ' αυτό συντέλεσε και έλλειψη κάποιων κωδίκων συμπεριφοράς με ένα καθεστώς ατιμωρησίας και μιας κακοεννοούμενης επιείκειας.» (Δέσποινα, ψευδώνυμο εκπαιδευτικού)

Ο τρίτος εκπαιδευτικός έβλεπε το μαθητή ως αυτόνομη προσωπικότητα, μόνο όταν ο τελευταίος έβλεπε το ρόλο του στην κοινωνία ως συντελεστή κοινωνικών αλλαγών. Οι αλλαγές αυτές συντελούνταν μέσα από έναν αγώνα για την άμβλυνση των διακρίσεων και των κοινωνικών ανισοτήτων.

Έλεγε χαρακτηριστικά πως ο σκοπός της εκπαίδευσης είναι:

«Η διαμόρφωση ολοκληρωμένων προσωπικοτήτων, η μείωση κοινωνικών ανισοτήτων και η παροχή ίσων ευκαιριών μάθησης σε όλους τους μαθητές». (Χρήστος, ψευδώνυμο εκπαιδευτικού)

Αν οι εκπαιδευτικοί έθεσαν ως σκοπό του σχολείου την κοινωνικοποίηση και την αυτόνομη προσωπικότητα του παιδιού, οι γονείς μίλησαν πιο πρακτικά θέτοντας το ζήτημα της σύνδεσης της θεωρίας με την πράξη καθώς και την απόκτηση δεξιοτήτων που θα τους βοηθήσουν να «σταθούν» άυριο στα πόδια τους. Σχετικά με το σκοπό του σχολείου δε διαφοροποιούνται οι γονείς από τους εκπαιδευτικούς, αντίθετα τονίζουν την ανάγκη σύνδεση της θεωρίας με την πράξη.

«..θα ήθελα η εκπαίδευση να λειτουργεί με άλλον τρόπο, θα ήθελα τα παιδιά να προβληματιστούν πάνω σε ορισμένα θέματα, να μπορέσει να δουλέψει το μυαλό των παιδιών..» (Κασσάνδρα, ψευδώνυμο γονέα)

«Να καταφέρουν τα παιδιά να μπουν στο πνεύμα της ζωής με τις κατάλληλες διδασκαλίες, τις κατάλληλες ενημερώσεις από τους εκπαιδευτικούς Πιστεύω και θέλω τα παιδιά μου τελειώνοντας το δημοτικό σχολείο να είναι εφοδιασμένα με πολλές γνώσεις, με πολύ σκέψη». (Κώστας, ψευδώνυμο γονέα)

Δεν υπάρχει αμφιβολία πως τόσο οι εκπαιδευτικοί όσο και οι γονείς θέλουν το σχολείο σαν ένα μηχανισμό που να επιλύει προβλήματα τωρινά και μελλοντικά που σχετίζονται με την πρόοδο των παιδιών. Παρατηρούμε όμως τους γονείς λιγότερο να ενδιαφέρονται να εστιάσουν στην υφή αυτών των προβλημάτων, ενδιαφέρονται περισσότερο στο να προσαρμοστούν τα παιδιά τους στα δεδομένα που θα συναντήσουν στη ζωή τους εξασφαλίζοντας τα αναγκαία κάθε φορά, παρά να συμβάλλουν στην ανατροπή των καταστάσεων εκείνων που διαμορφώνουν αυτά τα προβλήματα εις βάρος των παιδιών.

Το ότι ο γονιός δεν υπεισέρχεται στο γιατί του προβλήματος παρά μόνο στη λύση έχει να κάνει σίγουρα με τον τρόπο με τον οποίο μεγάλωσε, με τις δυσκολίες που βίωσε αλλά με την εικόνα ενός σχολείου που ενδιαφερόταν μόνο για το τι και όχι για το γιατί. Η διαπίστωση αυτή είναι σημαντική γιατί δείχνει ποια είναι η αφετηρία στη σκέψη τους πάνω σε οτιδήποτε συμβαίνει ή λειτουργεί στο σχολείο.

Στον κακό εκπαιδευτικό σχεδιασμό της διοίκησης, στην έλλειψη συνεργασίας ανάμεσα στα μέρη του εκπαιδευτικού γίνεσθαι και στην ευθύνη των εκπαιδευτικών, εστιάζονται κυρίως οι απαντήσεις που δόθηκαν στο ερώτημα ποιος φταίει για τη σημερινή κατάσταση λειτουργίας του σχολείου. Οι εκπαιδευτικοί στάθηκαν στο συγκεντρωτικό χαρακτήρα του σχολείου, ένα σχολείο που απευθύνεται με ένα και μοναδικό βιβλίο σε ένα σύνολο μαθητών που έχουν διαφορετικές ανάγκες, αφετηρίες και στόχους και στην έλλειψη συνεργασίας ανάμεσα στην οικογένεια και στο σχολείο, μια συνεργασία που θα οδηγεί στη κωδικοποίηση μιας συμπεριφοράς σεβαστή από τους μαθητές.

Οι γονείς ωστόσο διαπιστώνουν ότι σήμερα η μάθηση δεν ολοκληρώνεται στο σχολείο αλλά μεταφέρεται ως ένα επιπλέον βάρος στο γονιό, δεν αξιοποιούνται οι τεχνολογίες και όταν χρησιμοποιούνται λειτουργούν ως μέσα συσσώρευσης άκριτων πληροφοριών που απλώς παρατίθενται γιατί ζητήθηκαν από τον εκπαιδευτικό. Πιστεύουν πως τα παιδιά διαβάζουν γιατί πρέπει να διαβάσουν, γιατί αύριο θα εξεταστούν, θα πρέπει να ξέρουν για τη δασκάλα. Αυτό όμως δεν τους ευχαριστεί, το κάνουν γιατί πρέπει να το κάνουν και δείχνουν το εξεταστοκεντρικό ρόλο του σχολείου.

«... η μάθηση δεν ολοκληρώνεται μέσα στο σχολείο ομαδικά και με τη βοήθεια του δασκάλου αλλά πολλές φορές μεταφέρεται στο σπίτι όπως παραδείγματος χάρη, στην εύρεση πληροφοριών...» (Κασσάνδρα, γονέας)

Βέβαια αυτό δεν ήταν πάντα και ο κανόνας αφού ο άλλος γονιός τις περισσότερες φορές ήταν ικανοποιημένος από τις ενέργειες του εκπαιδευτικού.

«... γιατί το μάθημα όπως το διοχέτευαν στα παιδιά δεν ήταν μια απλή ανάγνωση από ότι κατάλαβα τελικά, ήταν μια συζήτηση γενικά πάνω στο θέμα το οποίο μετέδιδε ο δάσκαλος στα παιδιά και υπήρχε και μια ανάλυση πάνω στο θέμα, δηλαδή βλέπω τα παιδιά να είναι προβληματισμένα, να είναι ανήσυχα, να είναι ενημερωμένα, να θέλουν να ενημερωθούν για περισσότερα πράγματα ...».

Ωστόσο όμως επισήμανε πως :

«Αυτό που μας στεναχωρούσε ήταν η έλλειψη παραγωγής έργου στο σχολείο». (Κώστας, γονέας)

Ανάλογα τοποθετήθηκαν οι εκπαιδευτικοί - γονείς σχετικά με τις παρεμβάσεις που κάνουν για να υλοποιήσουν τους στόχους τους. Οι προτάσεις τους εστιάζονται τόσο σε θεσμικά όσο και σε λειτουργικά θέματα του σχολείου. Μιλούν για δυνατότητα εμπλουτισμού των εκπαιδευτικών αντικειμένων με θέματα που να αγγίζουν όσο το δυνατό περισσότερο τα ενδιαφέροντα και τις κλίσεις των μαθητών, αναφέρονται στην υιοθέτηση μεθόδων διδασκαλίας με επίκεντρο το παιδί, την άμεση εμπλοκή του και την αμφίδρομη επικοινωνία. Τέλος πιστεύουν πως η αναβάθμιση της υλικοτεχνικής υποδομής των σχολικών μονάδων και ο εμπλουτισμός τους με τα σύγχρονα ηλεκτρονικά μέσα της τεχνολογίας θα βοηθούσε πάρα πολύ τη μάθηση αφού θα πετύχαινε ανάμεσα στα άλλα εξοικονόμηση χρόνου και δυνατότητα καλύτερης επεξεργασίας της πληροφορίας μέσα από το σύνολο των μαθητών.

Μέσα στο πνεύμα αυτό θεωρούν αναγκαίο την έξοδο του σχολείου στην κοινωνία με την ανάπτυξη προγραμμάτων στηριζόμενα σε μία διαθεματική διάσταση της ύλης. Η ύλη των βιβλίων δε θα πρέπει να μπαίνει τροχοπέδη στην πρωτοβουλία ενεργειών που αναπτύσσουν την προσωπικότητα του μαθητή, αυτό προϋποθέτει όμως και την ανάλογη ευαισθητοποίηση των εκπαιδευτικών. Πιστεύουν επίσης στη ομαδοσυνεργατική διδασκαλία και στην αξιοποίηση της τεχνολογίας ως μέσα και όχι ως αυτοσκοπό σε μια διδασκαλία. Αναφέρθηκε η υποχρέωση της ίσης μεταχείρισης των μαθητών στο σχολείο.

Συγκεκριμένα αναφέρθηκε:

«..Εγώ κοιτάζω να το εφαρμόζω όσο μπορώ περισσότερο και νομίζω πως το έχω πετύχει σε αρκετά ικανοποιητικό βαθμό, μου αρέσει να δίνω τη δυνατότητα σε όλα τα παιδιά στην τάξη να μιλάνε για ασκήσεις για εργασίες που έχουνε, δε δουλεύω ποτέ με τρία-τέσσερα «δυνατά» παιδιά και τα άλλα να τα αφήνω στην άκρη, για αυτό και δουλεύω κυκλικά έτσι καθημερινά τρεις-τέσσερις φορές την ημέρα θα ακούγονται όλα τα παιδιά».

Μία πρώτη ανάλυση των παραπάνω θέσεων είναι πως τόσο οι εκπαιδευτικοί όσο και οι γονείς από την άλλη προσπαθούν να αποτιμήσουν μία δεδομένη κατάσταση εξετάζοντας πάντα ένα κομμάτι των παραγόντων που μετέχουν στη διαδικασία της μάθησης. Τις περισσότερες φορές οι εκπαιδευτικοί επιρρίπτουν ευθύνες στον κρατικό σχεδιασμό της παιδείας και στην έλλειψη συνεργασίας με τους γονείς. Οι γονείς με τη σειρά τους πιστεύουν τις περισσότερες φορές η αιτία για τα κακώς κείμενα βρίσκεται στην πλημμελή εκτέλεση των καθηκόντων των εκπαιδευτικών. Η διαπίστωση αυτή γίνεται και η αιτία της εγκατάλειψης κάθε προσπάθειας ανατροπής αυτής της κατάστασης, αφού τόσο οι εκπαιδευτικοί όσο και οι γονείς πιστεύουν πως από μόνοι τους δεν μπορούν να αλλάξουν τα πράγματα. Ίσως μία συνεργασία ανάμεσα σε όλα τα εμπλεκόμενα υποκείμενα που θα στηριζόταν σε ένα πνεύμα αμοιβαίας εμπιστοσύνης, κατανόησης και αποδοχής να αποτελούσε την αρχή για ένα καλύτερο μέλλον στην εκπαίδευση.

Β' Ενότητα: Γνώμες και Απόψεις των Ερωτηθέντων για το Σχέδιο Μαθήματος με θέμα την προβολή Αναγκών των Μαθητών μέσω του Διαφημιστικού Λόγου

Σχετικά με το σχέδιο διδασκαλίας οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί το τοποθέτησαν ως σχέδιο που βοηθά τη διαμόρφωση συνείδησης με σκοπό την ανάπτυξη κριτικής σκέψης. Τα παιδιά κάνουν μία αυτοκριτική, μαθαίνουν να κάνουν μία εκ βαθέων ανάλυση για το ποια είναι, πού ζουν, τι κάνουν ποια είναι τα προβλήματά τους.

«.. δίνει πιο πολύ βάση στη διαμόρφωση συνείδησης, κριτικής συνείδησης των μαθητών παρά στη γνώση...» (Μαρίνος, εκπαιδευτικός)

«.. τους κάνει να καταλάβουν τις ανάγκες τους και να τις εξωτερικεύσουν ακόμα κι αυτά που είναι πολύ κλειστοί χαρακτήρες, τους ενεργοποιεί τη δημιουργικότητά τους, τους κάνει ικανούς να

εντοπίσουν τα προβλήματα. Να εκφράσουν τα συναισθήματά τους μέσα από τη συνεργασία με ομάδες». (Δέσποινα, εκπαιδευτικός).

«Ναι το σχέδιο θα τους ενδιέφερε γιατί θα το βλέπανε και σαν παιχνίδι και σαν μάθημα και θα αποκομίζανε περισσότερα.

«Δεν είναι μάθημα που πρέπει να το διαβάσει και να το πει την άλλη μέρα. Αυτό ξεφεύγει απ' τα καθιερωμένα, έχει αυτή την αναζήτηση» (Κασσάνδρα, γονέας)

«Το ότι δεν υπήρχε περιεχόμενο από την αρχή και διαμορφώθηκε με βάση τις ανάγκες των παιδιών, το ότι δε στηρίχτηκε στο βιβλίο το κάνει να ξεχωρίζει από τη διαδικασία που ακολουθείται στα σχολεία. (Κώστας, γονέας)

Στην τοποθέτησή τους αυτή βλέπουμε πως όλοι δε διστάζουν να σχολιάσουν πως είναι ένα σχέδιο που συμβάλλει στον προσδιορισμό του τι είναι αυτό που κάνει ένα σύνολο αξιών σημαντικό και ικανό να διαμορφώσει μία στάση απέναντι στα πράγματα, που θα αποτελέσει και την κινητήρι δύναμη όπου θα χτιστεί η όποια γνωστική προσέγγιση του σχεδίου. Η διαπίστωση αυτή δείχνει και τη δυναμική του σχεδίου. Το σχέδιο αναφέρεται στον προσδιορισμό ενός αξιακού συστήματος που το διαμορφώνουν οι ανάγκες των μαθητών όπως αυτές αυτοπροσδιορίζονται από τους μαθητές μέσα από το διάλογο που αναπτύσσεται κατά τη διάρκεια των διδασκαλιών.

Στη συνέχεια όμως και ειδικότερα στο ερώτημα αν και πού θα μπορούσαμε να εντάξουμε αυτό το σχέδιο, στην καλλιέργεια αξιών- στάσεων ή στο γνωστικό τομέα, οι απόψεις ποικίλλουν.

«Έτσι όπως το είδα νομίζω ότι πιο πολύ το σχέδιο διδασκαλίας αυτό θα βοηθήσει τα παιδιά να κάνουν μία αυτοκριτική, να κάνουν μία εκ βάθρων ανάλυση για το ποια είναι, πού ζουν, τι κάνουν ποια είναι τα προβλήματά τους, παρά στο ότι θα έχουν ωφεληθεί γνωστικά για κάποιο συγκεκριμένο θέμα.

«Θεωρούμε ότι για να δούμε τώρα εικόνες και να διαβάσουμε μερικά πράγματα π.χ. για τη Βραζιλία, εντάξει δεν έγιναν και γνώστες πια της γεωγραφίας τα παιδιά» (Μαρίνος, εκπαιδευτικός)

«Ειδικότερα στο γνωστικό πεδίο το κρίνω θετικό, γιατί τους φέρνει σε επαφή με βιβλία, τους μαθαίνει πώς πρέπει να διαβάζουν βιβλία, τους

φέρνει σε επαφή με ταινίες που τους αρέσουν πολύ, τους φέρνει σε επαφή με τους υπολογιστές που τον λατρεύουν και μαθαίνουν να τον χειρίζονται. Οπότε και γνώσεις θα αποκτήσουν και δεξιότητες.» (Δέσποινα, εκπαιδευτικός)

«Θα 'λεγα στη διαμόρφωση προσωπικότητας και να μη δέχονται παθητικά τα παιδιά αυτό που τους προσφέρεται, να μη μένουν μόνο στον εντοπισμό κάποιων αιτίων αλλά να αντιδρούν με οποιοδήποτε τρόπο.» (Χρήστος, εκπαιδευτικός)

«Επιμένω πάλι και λέω ότι μόνο έτσι τα παιδιά θα γνωρίσουνε και θα μάθουνε, όταν δουλέψουνε μαζί με τον εκπαιδευτικό, όταν δουλέψουν για ένα συγκεκριμένο θέμα και έχουν τις αναζητήσεις τους και έχουν τους προβληματισμούς, με την καθοδήγηση του δασκάλου θα μπορέσουνε να μάθουν περισσότερα». (Κασσάνδρα, γονέας)

Υπάρχει βλέπουμε μία διαφοροποίηση. Ο Μαρίνος εξέφρασε επιφυλάξεις για το αν τα παιδιά καταφέρουν να ωφεληθούν γνωστικά. Πιστεύει πως ο υπολογιστής είναι το μέσο το οποίο θα δώσει και πάρα πολλά στοιχεία στο συγκεκριμένο σχέδιο. Χρειάζεται πιστεύει μεγαλύτερη επεξεργασία για να εμπεδωθούν οι γνωστικοί στόχοι και αυτό θέλει βάθος χρόνου, θέλει πιο συγκεκριμένα πράγματα, το παιδί χρειάζεται μία κατεύθυνση ώστε οι πληροφορίες του να περάσουν από το αόριστο στο συγκεκριμένο, η εικόνα από μόνη της δε βοηθά σ' αυτό.

Οι υπόλοιποι εκπαιδευτικοί και γονείς θεωρούν τη βούληση για ανάπτυξη της κριτικής σκέψης των παιδιών μέσα από την αντιμετώπιση των προσωπικών τους αναγκών, την εύρεση προβλημάτων, την έκφραση συναισθημάτων, την αναζήτηση και τον προβληματισμό και τη συνεργασία δεξιότητες απαραίτητες για την κατάκτηση της γνώσης.

Αυτό που μπορούμε να υποστηρίξουμε στο σημείο αυτό είναι πως δεν έγινε κατανοητό το βασικότερο σημείο του σχεδίου ή δεν έγινε αποδεκτή η φιλοσοφία στην οποία στηρίζεται και δεν είναι άλλη από τη θέση που λέει κάθε φορά πως γνώση είναι, ότι είναι σημαντικό για τα παιδιά και εκφράζει τις ανάγκες της συγκεκριμένης σχολικής κοινότητας. Η γνώση λοιπόν δεν είναι κάτι που θα οριστεί από ένα συγκεκριμένο βιβλίο που θα γραφτεί από κάποιους οι οποίοι δεν έχουν έρθει ποτέ σε επαφή με τα συγκεκριμένα παιδιά, αντίθετα είναι προϊόν αποκωδικοποίησης των αναγκών τους για αυτό και πρέπει να προηγηθούν διαδικασίες εύρεσης του τι είναι «σημαντικό» και μετά αυτό να κατακτηθεί και να

αποτελέσει την παραγόμενη γνώση. Η θέση αυτή έγινε αποδεκτή με ιδιαίτερο έντονο τρόπο όπως φαίνεται και από τα λόγια τους από τους γονείς και από τους περισσότερους εκπαιδευτικούς. Οι γονείς φαίνεται εκφράστηκαν έτσι γιατί βιώνουν από κοντά τα προβλήματα που φέρει ο «παραδοσιακός» τρόπος διδασκαλίας. Δεν μπορούμε να πούμε βέβαια πως ο συγκεκριμένος εκπαιδευτικός που εξέφρασε τις όποιες επιφυλάξεις του διακρινόταν από παραδοσιακές αντιλήψεις για τη διδασκαλία, αλλά μάλλον δεν πείστηκε πως οι συγκεκριμένες δραστηριότητες υποστήριξης του σχεδίου ήταν αρκετές στο να διαμορφώσουν αυτό για το οποίο ορίστηκαν να κάνουν.

Η τελευταία επισήμανση μας υποχρεώνει να διερευνήσουμε ποιες είναι οι απόψεις των ερωτώμενων για την αντιστοιχία στόχων και δραστηριοτήτων του σχεδίου και με ποιον τρόπο αξιολογούμε την επίτευξη των στόχων.

Οι ερωτώμενοι συμφώνησαν πως η επιλογή του θέματος βάζει το μαθητή μέσα την κοινωνία, τον βάζει μέσα στο τοπικό πρόβλημα, απομακρύνεται από το συγκεκριμένο βιβλίο του σχολείου τον παροτρύνει να συνεργαστεί, βάζει μέσα γονείς εκπαιδευτικούς και το δήμο, τις τοπικές αρχές, χρειάζεται όμως, αυτοί οι φορείς να έχουν μία πιο ουσιαστική συμμετοχή και δράση ως εκπρόσωποι του κοινωνικού πλαισίου της περιοχής του σχολείου.

Πιστεύουν γενικότερα πως υπάρχει αντιστοιχία στόχων και δραστηριοτήτων με επιφύλαξη του πρώτου εκπαιδευτικού που θέλει πιο ενεργή τη συμμετοχή των κοινωνικών φορέων στο σχέδιο. Πιστεύουν πως η αξιολόγηση του σχεδίου θα φανεί μέσα από την επιτυχία ή όχι του Σχεδίου Εργασίας που θα υλοποιήσουν στο τέλος τα παιδιά ως απόδειξη επίλυσης της προβληματικής του θέματος.

«Θα φανεί αυτό από τις λύσεις που θα προτείνουν, από τις προτάσεις που θα διατυπώσουν σχετικά με το ζητούμενο, αυτό θα βοηθήσει να εξαχθούν κάποια συμπεράσματα για το αν έχουν περάσει κάποια μηνύματα και κάποιες γνώσεις» ((Μαρίνος, εκπαιδευτικός)

«...ο εκπαιδευτικός πρέπει να είναι πολύ ικανοποιημένος από τη δουλειά των παιδιών στην τάξη, πιστεύω ότι σε ένα 70 - 80% έχει πετύχει τους στόχους που είχε θέσει ο ίδιος. Είχε πιάσει πολλές πτυχές, δεν άφησε κάτι που να μην το είχε ψάξει, γραπτός λόγος, χειρισμός τεχνολογίας, πιστεύω τα πήγε πολύ καλά.» (Δέσποινα, εκπαιδευτικός)

«...η συνέπεια των στόχων φαίνεται από τις ανάγκες που εκφράζουν οι μαθητές αναφερόμενοι στον τόπο τους, μέσα από τη συγγραφή

δοκιμίων.... Το βασικό είναι ότι κατάφερε να εκμαιεύσει τους προβληματισμούς τους.» (Χρήστος, εκπαιδευτικός)

Στις παραπάνω θέσεις βλέπουμε πως αυτό που διαπιστώνουν οι ερωτώμενοι είναι η αποτελεσματικότητα του Σχεδίου Εργασίας στην ικανοποίηση των στόχων του σχεδίου, κι αυτό γιατί μέσα από εκεί θα φανεί κατά πόσο οι μαθητές πέρασαν ομαλά από όλα τα στάδια εφαρμογής του σχεδίου. Η ικανοποίηση των σεναρίων – προβλημάτων της περιοχής του σχολείου που θέτει το Σχέδιο Εργασίας αποτελεί δείκτη αφομοίωσης της παραγόμενης γνώσης μέσα από τις συμμετοχικές διαδικασίες. Εκεί που διαφώνησαν μερικοί εκπαιδευτικοί είναι η διαδικασία και η επιλογή κάποιων συγκεκριμένων δραστηριοτήτων που ακολουθήθηκαν στο σχέδιο ώσπου να φτάσουν οι μαθητές στην εκτέλεση του Σχεδίου Εργασίας. Αυτό μας κάνει να πιστέψουμε πως επί της ουσίας (η γνώση κατακτιέται μέσα από τον εντοπισμό και την ικανοποίηση των συγκεκριμένων αναγκών των μαθητών) αποδέχτηκαν τη βάση στην οποία στηρίχτηκε το σχέδιο.

Σχετικά τώρα με την ποιότητα των δραστηριοτήτων (βαθμός δυσκολίας, ομαλή μετάβαση από φάση σε φάση, σαφήνεια) Οι ερωτώμενοι συμφωνούν πως οι δραστηριότητες θα αγγίξουν τα ενδιαφέροντα των μαθητών γιατί είναι κάτι διαφορετικό πέρα από την καθιερωμένη διδασκαλία, ξεφεύγει από τα καθημερινά τους.

«Μπορούμε να παραδεχτούμε πως υπάρχει ποικιλία σε όλη τη διαδικασία». (Μαρίνος, εκπαιδευτικός)

Ωστόσο όμως εκφράζουν επιφυλάξεις, θέλουν την τεχνολογία λίγο πιο λειτουργική.

«...στη συζήτηση στην αρχή που γίνεται για το παραγωγικό θέμα του σχεδίου που διαπιστώνονται κάποιες παρανοήσεις ή στερεότυπα ίσως η συνεχής συζήτηση για το «ταξίδι» να προκαλέσει και τα όποια «πισωγυρίσματα» (Μαρίνος, εκπαιδευτικός)

«Ίσως η ανάγνωση του βιβλίου να κουράσει κάποια παιδιά που δεν είναι σχετικά με το θέμα... Ίσως αν η τεχνολογία ήταν πιο πριν να προκαλούσε περισσότερο το ενδιαφέρον των παιδιών, ίσως κουράσει τα παιδιά το πολύ γράψιμο, τα δοκίμια...» (Δέσποινα, εκπαιδευτικός)

Εκφράστηκε από τους εκπαιδευτικούς η άποψη πως αντί τα παιδιά να κάνουν κάποια κείμενα στον επεξεργαστή κειμένων για την παραγωγή διαφημιστικών μηνυμάτων μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, που θα τα έστελναν σε άλλα σχολεία,

θα μπορούσαν να κάνουν κάποιες αφίσες μόνα τους στον υπολογιστή και να τις παρουσίαζαν σε εκδήλωση στο τέλος της χρονιάς εμπλέκοντας έτσι και τους κοινωνικούς φορείς που θα συμμετείχαν. Πιστεύουν ακόμα πως οι δραστηριότητες έχουν ποικιλία, αλλά δίνεται μεγάλη βαρύτητα στην αναζήτηση των αναγκών των μαθητών και αυτό ίσως κουράσει τα παιδιά. Ανάλογα προβλήματα μπορεί να επιφέρει και η ανάγνωση του βιβλίου που λειτουργεί ως μέσο προβληματισμού των παιδιών και έναρξης συζήτησης ειδικά για τα παιδιά που δεν έχουν διαβάσει ανάλογα βιβλία να σήμαινε ενδεχόμενα και την αποχή τους από τη συζήτηση. Αναλόγως και όσοι έχουν πρόβλημα στο γραπτό λόγο ή στη δραματοποίηση θα δυσκολευτούν να εκφράσουν τις σκέψεις τους ή τα συναισθήματά τους. Πιστεύουν πως αν η τεχνολογία είχε μπει πριν την ανάγνωση με την προβολή εικόνων, να βοηθούσε περισσότερο σ' αυτό το πρόβλημα.

Είναι γεγονός πως οι παρατηρήσεις των συναδέλφων στις συγκεκριμένες δραστηριότητες έχουν σίγουρα τη δική τους βαρύτητα και σημασία και φανερώνουν τη συγκεκριμένη οπτική γωνία προσέγγισης του θέματος μέσα από την εμπειρία της τάξης. Οφείλουμε όμως να πούμε πως το μέγεθος του συγκεκριμένου σχεδίου καθώς και η ιεράρχηση των στόχων (προσδιορισμός των αναγκών και η επίλυσή τους ως μέσο παραγωγής της γνώσης) ήταν τέτοια που ανάγκασε το συγγραφέα να δώσει βαρύτητα στους παραπάνω τομείς περισσότερη από ότι στην τεχνοκρατική σχεδίαση ορισμένων δραστηριοτήτων. Πέρα όμως τούτων σίγουρα οι παρατηρήσεις κρίνονται θετικά αφού εντοπίζουν αδυναμίες σε συγκεκριμένα σημεία του σχεδίου.

Γ ' Ενότητα: Γνώμες και Απόψεις των Ερωτηθέντων για τη Χρήση και τη Διδακτική Αξιοποίηση της Τεχνολογίας στο Σχολείο

Κατά τη δημιουργία αυτού του σχεδίου μαθήματος, εκτός των άλλων, μας ενδιέφερε να μάθουμε αν τελικά τα τεχνολογικά μέσα προσφέρουν κάτι, αν αλλάζουν τον τρόπο εργασίας στο σχολείο και με ποιον τρόπο. Μας ενδιέφερε, επίσης, η κρίση των ερωτώμενων για την αξιοποίηση της τεχνολογίας στο συγκεκριμένο σχέδιο, οι τυχόν δυσκολίες που θα αντιμετώπιζαν οι μαθητές σε σχέση με την τεχνολογία καθώς και ποιες αλλαγές στον τρόπο αξιοποίησης της τεχνολογίας θα έκαναν οι ερωτώμενοι εκπαιδευτικοί, αν δίδασκαν το συγκεκριμένο σχέδιο στην τάξη τους .

*«Η τεχνολογία, γίνεται αναγκαία γιατί αλλάζει τον τρόπο εργασίας»
(Μαρίνος, εκπαιδευτικός).*

Οι ερωτώμενοι πιστεύουν πως η τεχνολογία δίνει τη δυνατότητα κι άλλων καναλιών πρόσληψης (φωτογραφίες, ήχος), γρήγορη και άμεση εισροή πληροφοριών για συγκεκριμένα θέματα. Όλα αυτά τραβούν το ενδιαφέρον των μαθητών, βοηθώντας ταυτόχρονα στην προσφορά γνώσεων με πιο αποτελεσματικό τρόπο από μεθόδους όπως απομνημόνευση κτλ.

Πιστεύουν πως η αξιοποίηση της τεχνολογίας έχει να δώσει πολλά και στην ανάπτυξη δεξιοτήτων σχετικά με τους υπολογιστές, γιατί περνά από πολλά στάδια – προγράμματα. Τα παιδιά μαθαίνουν να βρίσκουν πληροφορίες και μεταφέρουν τη δεξιότητα αυτή και σε άλλους χώρους και σε άλλα αντικείμενα.

«Η τεχνολογία προσφέρει τη δυνατότητα να ‘ταξιδεύεις παντού’, να βρίσκεις ότι θέλεις.» (Δέσποινα, εκπαιδευτικός)

Πιστεύουν ακόμη πως φέρνει σίγουρα αλλαγές στον τρόπο διδασκαλίας, αφού μπορούν εύκολα να βρουν πληροφορίες όλα τα παιδιά της τάξης, τους δίνει τη δυνατότητα να ζωγραφίζουν με έναν άλλο τρόπο διαφορετικό, βοηθώντας τους στην απόκτηση δεξιοτήτων πάνω στον υπολογιστή οι οποίες γίνονται απαραίτητες πλέον στη ζωή μας.

Μέσα στο ίδιο πνεύμα οι γονείς πιστεύουν πως η τεχνολογία βοηθά τη μάθηση αλλά η καταλληλότητά της εξαρτάται από τη χρήση της και εδώ είναι αναγκαία η επέμβαση του εκπαιδευτικού. Εξαρτάται από τον εκπαιδευτικό η αξιοποίηση της τεχνολογίας. Βλέπουν τα σημερινά παιδιά πολύ διαφορετικά να δέχονται ερεθίσματα από παντού, να έχουν γονείς μορφωμένους που θέλουν να προσφέρουν και η τεχνολογία μπορεί να λειτουργήσει εδώ ως το μέσο που μπορεί αξιοποιώντας τα σύγχρονα δεδομένα να συμβάλλει στη μορφωτική ανάπτυξη τους ανάπτυξη. Οι γονείς πιστεύουν πως η τεχνολογία προσφέρει άμεση ενημέρωση και εξοικονόμηση χρόνου που μπορεί να αξιοποιηθεί σε όφελος της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Μπορούν ακόμη να μούνε σε άλλους τόπους, να ‘ταξιδέψουν’ σ’ αυτούς, να δουν την ‘πραγματικότητα’ συγκρίνοντάς την μ’ αυτήν που είχαν στο μυαλό τους.

Συγκλίνουν και στον τομέα αυτό οι θέσεις των ερωτώμενων. Οι μεν εκπαιδευτικοί βλέποντας πως η εργασία τους αποκτά πιο επαγγελματικό χαρακτήρα και οι δε γονείς βλέποντας το πλήθος εφαρμογών και βελτίωσης της μαθησιακής εικόνας του παιδιού τους, υιοθετούν κάθε ιδέα εφαρμογής και ένταξης της τεχνολογίας στην εκπαιδευτική πράξη σύμφωνα πάντα με την καθοδήγηση του εκπαιδευτικού.

Δ' Ενότητα: Γνώμες και Απόψεις των Ερωτηθέντων για την Αξιοποίηση της Τεχνολογίας στο Σχέδιο Μαθήματος με θέμα την προβολή Αναγκών των Μαθητών μέσω του Διαφημιστικού Λόγου

Ένας από τους γονείς όμως ο Κώστας εξέφρασε την επιφύλαξη πως το σχέδιο αυτό ταιριάζει πιο πολύ για σχολεία υπαίθρου όπου ο αριθμός των παιδιών είναι μικρός και οι διαφορές μεταξύ των ανθρώπων μικρότερες.

Σχετικά με τη χρήση της τεχνολογίας ο πρώτος εκπαιδευτικός είπε πως η τεχνολογία από μόνη της δεν είναι η πανάκεια στην εκπαίδευση, είναι η προσωπικότητα του εκπαιδευτικού που θα την καταξιώσει ή όχι. Ειδικότερα στο σχέδιο, όπως είναι δομημένο, κατά τον Μαρίνο (εκπαιδευτικός), θα μπορούσε να γίνει και χωρίς τεχνολογία, αφού εικόνες, χάρτες ακόμη και μηνύματα μπορούν να γίνουν και με τον παραδοσιακό τρόπο. Πρότεινε να έμπαινε στην αρχή ο μαθητής σε κάποια ιστοσελίδα σχετική με την «ανασύσταση της Κάρλας», αυτό έλεγε θα ευαισθητοποιούσε τους μαθητές στο πρόβλημα, θα κέρδιζαν χρόνο και θα απέφευγαν ένα σημαντικό μέρος της ανάγνωσης του συγκεκριμένου βιβλίου της κ. Τριανταφύλλου και του διαλόγου που έγινε στη συνέχεια στην τάξη. Βέβαια αναφέρει:

«Τώρα από την άλλη μεριά η χρήση του google earth προσφέρει τη γνώση να βρουν έναν δικτυακό τόπο (δεξιότητα) και ίσως κάποιες πληροφορίες και εικόνες που δεν υπάρχουν σε βιβλία, να βρει δηλαδή, κάτι το ιδιαίτερο σε κάποια σελίδα που να αναφέρεται αποκλειστικά στον τόπο τον οποίον εξετάζει...».

Η δεύτερη εκπαιδευτικός διαφοροποιήθηκε, επισημαίνοντας την αναγκαιότητα της τεχνολογίας αφού μόνο μ' αυτή κάνουμε εικονικές επισκέψεις και να διαπιστώσουμε αν οι στόχοι του ταξιδιού μας επαληθεύονται. Δε συμφώνησε με τον προηγούμενο ότι μπορούσαν και με την παραδοσιακή μέθοδο να διδαχθούν τα όσα αναφέρει το σχέδιο, γιατί βασικά πιστεύει πως είναι θέμα και τρόπου της μεταδοτικότητας του εκπαιδευτικού.

«Το σημαντικό είναι πως όλα αυτά γίνονται ομαδικά στο σχολείο και δε μεταφέρεται η δουλειά του σχολείου στο σπίτι». (Δέσποινα, εκπαιδευτικός)

«Η ύπαρξη υπολογιστών στο σπίτι και η χρήση του διαδικτύου από αρκετούς μαθητές καθώς και η γνώση των 'προαπαιτούμενων γνώσεων' που θέτει το σχέδιο εξ αρχής δεν αφήνει κάποιο περιθώριο

δυσκολίας στη χρήση των τεχνολογικών μέσων από τους μαθητές στο συγκεκριμένο σχέδιο, παρά ίσως η χρήση του email και των διαφημιστικών κειμένων» ανέφερε χαρακτηριστικά ένας ερωτώμενος.

Όταν ρωτήθηκαν οι εκπαιδευτικοί τι αλλαγές ή παρεμβάσεις θα έκαναν στο σχέδιο σχετικά με τη χρήση της τεχνολογίας, απάντησαν πως θα χρησιμοποιούσαν περισσότερο γνωστικό τομέα ειδικά στην αρχή ξεκινώντας με χρήση υπολογιστή παρά καταφεύγοντας στη διερεύνηση με συζήτηση και διάλογο. « Ίσως αν ξεκινούσαμε με τον υπολογιστή παρακινούσαμε και περισσότερο τα παιδιά». Θα μπορούσε στην αρχή λοιπόν αναφέρουν να γίνει διερεύνηση μέσω κάποιων μικρών κειμένων προτρέποντάς τα σε μία ιστοσελίδα, να βρούνε ένα θέμα που να έχει σχέση με τοπική ιστορία που να αναφέρεται σε κάποια προβλήματα για τον τόπο τους και να αρχίσουν να συζητούμε αυτά τα προβλήματα και μετά να περάσουμε στην υπόλοιπη διαδικασία.

«Η τεχνολογία στο σχέδιο στοχεύει να αποτελέσει έναν ευχάριστο πόλο έλξης ώστε η διδασκαλία να επιτευχθεί καλύτερα, για αυτό αν το χρησιμοποιούσε στην αρχή ίσως να ήταν πιο ευχάριστη για τα παιδιά.»
(Μαρίνος, εκπαιδευτικός).

Σύμφωνα πάντα με τον ίδιο στο συγκεκριμένο σχέδιο η τεχνολογία έχει ιδιαίτερη σημασία γιατί αναπτύσσει το ενδιαφέρον, εμπλέκει τους μαθητές με τον τόπο τους και τους βοηθάει να έρθουν σε επαφή με πολλά θέματα από την καθημερινή τους ζωή.

«Εκεί που αξιοποιεί την τεχνολογία πέρα από τις πληροφορίες, είναι οι εικονικές 'επισκέψεις' σε τόπους που διαφορετικά ήταν αδύνατον να επισκεφτούν, πράγμα πολύ σημαντικό γιατί γίνεται βιωματική προσέγγιση με το θέμα. Μεγάλη σημασία έχει και η χρήση του γραπτού λόγου, το ότι θα στείλουν τα μηνύματά τους μέσω email σε άλλους μαθητές είναι πολύ σημαντικό γιατί προβάλλουν τις ανάγκες του τόπου τους σε άλλα μέρη διαφημίζοντας τον και προσπαθώντας ταυτόχρονα με τον τρόπον αυτόν να επιλύσουν μέρος των προβλημάτων τους. Τώρα αν όλα αυτά μπορούσαν να γίνουν και με τον παραδοσιακό τρόπο είναι μια άλλη υπόθεση που δεν μπορούμε να γνωρίζουμε με σιγουριά, αφού σε κάθε περίπτωση εξαρτάται από τη μεταδοτικότητα και τον τρόπο εργασίας του κάθε εκπαιδευτικού» αναφέρει χαρακτηριστικά η Δέσποινα (εκπαιδευτικός).

Η ίδια αναφέρει και τυχόν δυσκολίες μαθητών που ενδεχομένως να συναντούσαν στη συγγραφή κειμένων, αφού πολλά παιδιά δεν μπορούν να διατυπώσουν τη σκέψη τους εύκολα και με δεδομένο πως οι απαιτήσεις ενός ψηφιακού κειμένου έχουν επιπλέον δυσκολίες, θα προτιμούσε λιγότερη χρήση ψηφιακών κειμένων.

Πιστεύει πως ο υπολογιστής βοηθά στη συμμετοχή όλων των παιδιών και θα ήθελε ακόμη πιο πολύ να χρησιμοποιηθεί μέσω κατάλληλων εικόνων περιορίζοντας έτσι μία παρατεταμένη συζήτηση στην οποία παίρνουν μέρος οι μαθητές που έχουν άνεση λόγου, ενώ αυτοί που είναι διστακτικοί παραγκωνίζονται.

Όταν τέλος τέθηκε το ερώτημα της συνολικής αποτίμησης του σχεδίου και ποιες βασικές αλλαγές θα έκαναν οι εκπαιδευτικοί αν αυτοί το εφάρμοζαν στην τάξη τους, η Δέσποινα (εκπαιδευτικός) είπε:

«... Ίσως περισσότερο γραπτό λόγο, λιγότερο διάβασμα κειμένου από το βιβλίο (το εξωσχολικό) γιατί τα παιδιά δεν ενδιαφέρονται πολύ, θα χρησιμοποιούσα για αυτό το λόγο περισσότερη τεχνολογία σε εκείνο το σημείο. Επίσης τη συγγραφή δοκιμίων ίσως να την απέφευγα, γιατί όλα τα παιδιά δεν έχουν την ίδια ικανότητα γραπτού λόγου. Θα έδινα περισσότερα ερωτηματολόγια τα οποία μετά θα αποδελτίωνα και θα άφηνα όσα παιδιά ήθελαν ή είχαν έφεση να ασχοληθούν με τη συγγραφή δοκιμίων. Ανάλογα θα φερόμουν για τους ίδιους λόγους και στη δραματοποίηση. Σε όλα τα άλλα συμφωνώ, ο εκπαιδευτικός ήταν εφευρετικός και επινοητικός, μου άρεσε το σχέδιο. Το θέμα είναι όμως πως θα το επιχειρούσα να το κάνω στην τάξη μόνο στα πλαίσια της ευέλικτης ζώνης λόγω έλλειψης χρόνου».

Παρατηρούμε ότι οι απόψεις - προτάσεις των εκπαιδευτικών στηρίζονται στην προσωπική τους πείρα και στη διαμορφωμένη γνώμη που σχημάτισαν κατά την εκπαιδευτική τους πορεία, για το λόγο αυτό είναι και θετικές και συμβάλουν με τον τρόπο τους στην εξέλιξη της διδακτικής πράξης. Οφείλουμε όμως να παρατηρήσουμε πως προσπαθώντας - όπως επικαλούνται - την εξοικονόμηση χρόνου στην αρχή, «κόβοντας» μέρη της ανάγνωσης - διερεύνησης του βιβλίου της Τριανταφύλλου πέφτουμε στην παγίδα μιας τεχνοκρατικής αντίληψης της διδασκαλίας που θέτει το μαθητή ως ένα συντεταγμένο μέλος μιας κλειστής και προγραμματισμένης διαδικασίας που πρέπει να φτάσει σε ένα συγκεκριμένο σημείο. Μία τέτοια υιοθέτηση όμως θα καταστρατηγούσε τον αρχικό μας προβληματισμό - στόχο που ήταν η όσο το δυνατό προσέγγιση «δρόμων» που θα ανοίξουν τη σκέψη του μαθητή,

θα την προβληματίσουν ώστε να φτάσει στο σημείο εκείνο από το οποίο θα μπορέσει να προσδιορίσει τις αιτίες και τους παράγοντες εκείνους που διαμορφώνουν τις δικές του ανάγκες, αυτό είναι το αρχικό ζητούμενο ή βασική ειδοποιός διαφορά του σχεδίου μας.

Μία άλλη τοποθέτηση μας στην άποψη για περισσότερη τεχνολογία ή αντικατάσταση της συγγραφής δοκιμίων ή δραματοποίησης με ψηφιακές εικόνες, είναι η συγκεκριμένη χρήση της τεχνολογίας που εμείς ακολουθήσαμε. Σίγουρα οι εφαρμογές της τεχνολογίας είναι πολλές και ποικίλες, αυτό όμως που ενδιέφερε το σχέδιο ήταν η ζωντανή κινούμενη εικόνα (μέσω του ηλεκτρονικού προγράμματος απεικόνισης της Γης) η οποία θα επαλήθευε ή θα διέψευδε τα αρχικά σενάρια των μαθητών για τις συγκεκριμένες επιλογές του ταξιδιού που θα έκαναν, καθώς επίσης και η χρήση λογισμικών που σχετιζόταν με την παραγωγή διαφημιστικών κειμένων για την άμεση μεταφορά των μηνυμάτων που εκφράζουν τις προσδιορισμένες ανάγκες τους.

Βάζοντας αυτές τις οριοθετήσεις διαπιστώνουμε πως οι απόψεις των ερωτώμενων για τη χρήση της τεχνολογίας στο σχέδιο πέρα το θετικό τους ρόλο στηρίχτηκαν σε μία διαφορετική εν μέρει αφετηρία, που ως περιεχόμενο του σχεδίου διδασκαλίας είχε κάτι το συγκεκριμένο και δοσμένο, στην περίπτωσή μας όμως το σχέδιο διδασκαλίας που συντάχθηκε δεν είχε διαμορφωμένο περιεχόμενο, απλά «άνοιξε» διαδρόμους έτσι ώστε οι μαθητές να «συλλάβουν» τη γνώση προσδιορίζοντάς την μέσα από τις δικές τους ανάγκες του συγκεκριμένου περιβάλλοντός τους.

XIV. ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΣΧΕΔΙΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΜΕ ΘΕΜΑ ΤΗ ΡΥΠΑΝΣΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

ΕΝΟΤΗΤΑ

«Περιβάλλον – Παρέμβαση του ανθρώπου - Ρύπανση του αέρα»

Το Σχέδιο Μαθήματος

ΤΑΞΗ: Δ΄ τάξη Δημοτικού

ΜΑΘΗΜΑ: Μελέτη περιβάλλοντος

ΕΝΟΤΗΤΑ: «Περιβάλλον – Παρέμβαση του ανθρώπου - Ρύπανση του αέρα»

ΔΙΑΡΚΕΙΑ: (13 διδακτικές ώρες)

Αρχικά το σχέδιο περιλαμβάνει πληροφορίες για το πλαίσιο δηλαδή για τους μαθητές, τις προηγούμενες γνώσεις τους, για το γραμματισμό τους στην τεχνολογία, για την οργάνωση του χώρου διδασκαλίας, για τα μέσα και υλικά διδασκαλίας, για την κοινωνική οργάνωση της τάξης και τους γενικούς σκοπούς και τους ειδικούς στόχους.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ:

- ❖ Προσέγγιση όρων – εννοιών που έχουν σχέση με το περιβάλλον, τη ρύπανσή του και εμπλουτισμό του λεξιλογίου για το περιβάλλον.
- ❖ Κατανόηση της αμφίδρομης σχέσης ανθρώπου και περιβάλλον.
- ❖ Γνωριμία με τις πηγές ρύπανσης του αέρα.
- ❖ Μελέτη της ρύπανσης του αέρα της περιοχής τους, εντοπισμός των αιτιών και αλλαγή στάσης προς το περιβάλλον.
- ❖ Να προβληματιστούν σχετικά με τις λύσεις μέσα από παιχνίδι ρόλων και να κατανοήσουν τη διαφορετική άποψη των πολιτών ανάλογα με τα επαγγέλματά τους και την κοινωνική τους θέση.
- ❖ Να προτείνουν λύσεις κατανοώντας την ατομική και την κοινωνική ευθύνη του καθενός.
- ❖ Μετάδοση του προβλήματος και των συμπερασμάτων σε άλλους με σκοπό την αλλαγή νοοτροπίας-συμπεριφοράς όλων των πολιτών για βελτίωση της ποιότητας ζωής στον πλανήτη.

1^η Φάση (2 διδακτικές ώρες)

Ανάκληση προηγούμενης γνώσης και εμπειρίας - Διέγερση ενδιαφέροντος

1. Προβληματισμός των μαθητών για τη ρύπανση μέσα από εφημερίδες, με άρθρα για την Ημέρα Περιβάλλοντος - ερωτήσεις πάνω στο θέμα.
2. Επίσκεψη στο πάρκο της γειτονιάς - παρατήρηση του οικοσυστήματος - παίξιμο παιχνιδιού σε σχέση με υλικά της φύσης που παρατήρησαν και μάζεψαν - συμπλήρωση ανάλογου φύλλου εργασίας - οι μαθητές παίρνουν τα υλικά από το πάρκο - επιστροφή στην τάξη.

2η Φάση (2 διδακτικές ώρες)

Παρουσίαση του νέου περιεχομένου μάθησης

1. Συζήτηση και ερωτήσεις από το δάσκαλο για αυτά που παρατήρησαν.
2. Θα γίνει παρουσίαση, με το πρόγραμμα παραγωγής ηλεκτρονικών παρουσιάσεων, σχετική με τη ρύπανση στο νερό, στο έδαφος και στον αέρα, συζήτηση με τους μαθητές και παροχή πληροφοριών όπου χρειάζεται.

3η Φάση (4 διδακτικές ώρες)

Η επεξεργασία και η εμβάθυνση στο περιεχόμενο

1. Παρακολούθηση στιγμιότυπων από DVD, σχετικό με τη ρύπανση, τις συνέπειες της ρύπανσης του αέρα (φαινόμενο του θερμοκηπίου) - έμφαση στη διεθνή διάσταση του προβλήματος και προβληματισμός σχετικά με τη δική τους πόλη.
2. Ανακοίνωση ότι ακολουθεί εργασία κατά ομάδες - οργάνωση των ομάδων των μαθητών.
3. Έξοδος σε κεντρικό (αλλά και ασφαλές) σημείο της πόλης.
 - a. Η μια ομάδα καταγράφει αριθμό αυτοκινήτων, πεζών και ατόμων που επιβαίνουν στα αυτοκίνητα - Σκοπός η εισαγωγή στοιχείων στα λογιστικά φύλλα και η δημιουργία ανάλογων γραφημάτων.
 - b. Η δεύτερη ομάδα φωτογραφίζει εστίες-πηγές ρύπανσης και τις ταξινομεί - σκοπός η εκτύπωση των φωτογραφιών και η δημιουργία ανάλογης αφίσας με οικολογικό μήνυμα.
 - c. Η τρίτη ομάδα παίρνει συνεντεύξεις από τους περαστικούς για τον τρόπο μετακίνησής τους - εισαγωγή στοιχείων στο λογιστικά φύλλα και η δημιουργία ανάλογων γραφημάτων.

Οι παραπάνω εργασίες θα αξιοποιηθούν στο τέλος για τη δημιουργία παρουσίασης, με το πρόγραμμα παραγωγής ηλεκτρονικών παρουσιάσεων, από τους ίδιους τους μαθητές.

4η Φάση (2 διδακτικές ώρες)

Γενίκευση - συστηματοποίηση της γνώσης

Παιχνίδι ρόλων-βιντεοσκόπηση του παιχνιδιού - συμπλήρωση φύλλου εργασίας.

5η Φάση (1 διδακτική ώρα)

Οι εφαρμογές

Παρουσίαση του προβλήματος της ρύπανσης της πόλης στην τάξη-και της εργασίας των μαθητών μέχρι τώρα- αξιολόγηση του τρόπου με τον οποίο οι μαθητές παρουσιάζουν το πρόβλημα της ρύπανσης με βάση ρούμπρικα αξιολόγησης.

6η Φάση (2 διδακτικές ώρες)

Αξιολόγηση

Δημιουργία συνοπτικής παρουσίασης από τους μαθητές με το πρόγραμμα παραγωγής ηλεκτρονικών παρουσιάσεων, με πολυμεσικό χαρακτήρα (χρήση εικόνας και ήχων) –δυνατότητα παρουσίασής του στην τάξη.

Το σχέδιο στο τέλος συμπεριλαμβάνει οδηγίες για τη δημιουργία λογιστικών φύλλων και οδηγίες για τα προγράμματα δημιουργίας ηλεκτρονικών παρουσιάσεων.

XV. ΑΝΑΛΥΣΗ -ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΜΕ ΘΕΜΑ ΤΗ ΡΥΠΑΝΣΗ ΣΤΗ ΜΕΛΕΤΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Α ΄ Ενότητα: Γνώμες και Απόψεις των Ερωτηθέντων για το Σκοπό και τη Λειτουργία του Σχολείου

Στα πλαίσια της ημιδομημένης συνέντευξης η ερευνήτρια ζητάει από τους ερωτώμενους να αναφέρουν τις απόψεις τους σχετικά με το βασικό σκοπό που θέλουν ή επιθυμούν οι ίδιοι να επιτελεί το σχολείο και κατά πόσο το σχολείο έτσι όπως είναι σήμερα είναι κοντά ή είναι πολύ μακριά στο σκοπό αυτό. Η φιλοσοφία τους για το σημερινό σχολείο έρχεται στην επιφάνεια καθώς και η σημερινή πραγματικότητα του ελληνικού σχολείου και ο σκοπός που επιδιώκει.

Οι ερωτώμενοι δίνουν τις δικές τους απαντήσεις σχετικά με το σκοπό και τη λειτουργία του σχολείου και σε κάποια σημεία φαίνεται να συμφωνούν.

Η Κατερίνα (εκπαιδευτικός) πιστεύει ότι το σχολείο αντιμετωπίζει μονόπλευρα τη μάθηση, τονίζοντας τη σημαντικότητα της γνώσης, μιας γνώσης που δεν ορίζει, αντίθετα την περιορίζει στο διάβασμα και εκτιμά ότι το σχολείο πρέπει «να μαθαίνει το παιδί πώς να μαθαίνει και να αγαπάει τη γνώση κάτι το οποίο υπάρχει τυπικά αλλά όχι ουσιαστικά. Ο δάσκαλος που το καταφέρνει αυτό είναι και ο καλός δάσκαλος.»

Η Έφη (γονέας) θα ήθελε το σχολείο πάνω από όλα να παρέχει «γνώσεις στους μαθητές σύμφωνα με το χαρακτήρα τους, να διαμορφώνει χαρακτήρες.»

Ο Νίκος (εκπαιδευτικός) αναφέρεται στη γνώση αλλά όχι με την παλιά έννοια της μετάδοσης της γνώσης-έτοιμη γνώση «να μάθεις κάτι να το πεις», αλλά μιλά για μια γνώση που αποκτά ο μαθητής μέσα «από τρόπους έρευνας, ψαξίματος, συνεργασίας που θα δίνει το σχολείο». Καθώς υπάρχει πληθώρα πληροφοριών αμφιβόλου προελεύσεως και αξίας ο Νίκος υποστηρίζει ότι πρέπει οι μαθητές να μαθαίνουν και πώς να επιλέγουν τις πληροφορίες αναπτύσσοντας έτσι και την κριτικότητά τους. Διαφαίνεται από τα παραπάνω ότι η γνώση έτσι όπως παρέχεται στο σημερινό σχολείο δεν τους καλύπτει, δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα γιατί δεν προσφέρει στους μαθητές τα απαραίτητα εφόδια για τη σωστή ένταξή τους στην κοινωνία. Ο Νίκος (εκπαιδευτικός) χαρακτηρίζει τα πρότυπα του παρελθόντος

(όπως η αποστήθιση) «άκαιρα, κατακριτέα, άστοχα, ανεδαιφικά» και ότι δεν έχουν «κανένα νόημα στο σημερινό πλαίσιο».

Ο Γιάννης (εκπαιδευτικός) ισχυρίζεται ότι η διαμόρφωση χαρακτήρων θα έπρεπε να απασχολεί το σχολείο για αυτό και δίνει μεγάλη βαρύτητα στον παιδαγωγικό ρόλο που το σχολείο θα έπρεπε να έχει. Συμβάλλει πολύ σε αυτό υποστηρίζει ένα «σχολείο πιο ανοιχτό, με συμμετοχή των μαθητών σε αθλητικές δραστηριότητες, σε περιβαλλοντικά προγράμματα, μέσω ευέλικτης ζώνης, επισκέψεις σε περιβαλλοντικά κέντρα» όπου τα παιδιά ενθουσιάζονται, εκτιμά από προσωπική εμπειρία.

Σύμφωνα με τα παραπάνω είναι και η Έφη (γονέας) και προσθέτει ότι το σχολείο πρέπει «να βοηθά στην κοινωνικοποίηση των μαθητών έτσι ώστε να γίνουν σωστοί πολίτες και να γνωρίζουν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους.» Αναφέρει ότι τα παιδιά της ενθουσιάστηκαν «με τις επισκέψεις που είχαν κάνει με μια δασκάλα τους που ήταν κατά την άποψη μου η μόνη καλή δασκάλα γιατί δούλεψε τα παιδιά και αυτό φαινόταν». Επιπλέον ο Κώστας (γονέας) συμπληρώνει ότι υπάρχουν ελλείψεις όπως «...στην κυκλοφοριακή αγωγή... που θα ήθελα να έχουν οι μαθητές.»

Επιπλέον οι ερωτώμενοι αναφέρονται στην ανάπτυξη και καλλιέργεια της κριτικής σκέψης των μαθητών, προτείνοντας οι εκπαιδευτικοί και τα παιδιά να αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες, να γίνονται καινοτόμες προσπάθειες έτσι ώστε:

«οι μαθητές να προβληματίζονται, να έχουν κρίση, που δυστυχώς δεν έχουν, να αισθάνονται πιο ωραία στο χώρο του σχολείου» (Γιάννης, εκπαιδευτικός)

«Κριτικότητα, συνεργατικότητα... ένα σχολείο που καταργεί τον ανταγωνισμό και δουλεύει μέσα από ομαδοσυνεργατικές προσεγγίσεις για να εθιστούν οι μαθητές στη συνεργασία και όχι στο ατομικό... και έρευνα πρέπει να κάνουν οι μαθητές μέσα στο σχολείο» (Νίκος, εκπαιδευτικός)

Από τις απόψεις τους φαίνεται ότι πρέπει επιτέλους το σχολείο να αλλάξει, να ανοιχτεί στην κοινωνία. Το ότι ο καθένας δίνει προτεραιότητα σε μεμονωμένους σκοπούς που το σχολείο θα έπρεπε να έχει προφανώς οφείλεται στην κοσμοθεωρία τους και στο πολιτισμικό τους κεφάλαιο.

Εκπαιδευτικοί και γονείς υποστηρίζουν ότι το σημερινό σχολείο είναι πολύ μακριά από τους σκοπούς τους γιατί δίνει «γνώση -θεωρία και όχι πράξη».

Συγκεκριμένα η Κατερίνα (εκπαιδευτικός) τονίζει ότι το σχολείο πετυχαίνει το αντίθετο «..δηλαδή το παιδί να μισεί το διάβασμα όχι τη γνώση γιατί του την παρέχει έτοιμη, χωρίς να του δίνει τρόπους να την ανακαλύψει» και ο Νίκος (εκπαιδευτικός) αναφέρει ότι το σχολείο «..δεν ενδιαφέρεται αν ο μαθητής γνωρίζει μετά από είκοσι ημέρες.»

«Μεταδίδει γνώσεις συγκεκριμένες, χωρίς να ασχολείται με την εφαρμογή των γνώσεων, χωρίς να συμμετέχει σε κοινωνικές εκδηλώσεις» (Έφη, γονέας)

«Δεν ασχολείται με το αν η γνώση που δίνει ενδιαφέρει το μαθητή ή είναι ξεπερασμένη και εμμένει στους ίδιους τρόπους διδασκαλίας ενώ το παιδί μαθαίνει τώρα τελείως διαφορετικά, μέσα από εικόνες.» (Κατερίνα, εκπαιδευτικός)

«Η μάθηση στο σημερινό σχολείο είναι ένας τρόπος επίφασης (εγώ κάνω ότι διδάσκω και εσύ μαθαίνεις), ένας εύκολος τρόπος «ελέγχσιμος» από εκπαιδευτικούς, μαθητές, γονείς και πρέπει να αλλάξει...» (Νίκος, εκπαιδευτικός)

Ο Γιάννης (εκπαιδευτικός) διαφοροποιείται καθώς επισημαίνει ότι υπάρχουν ανασταλτικοί παράγοντες και ότι γίνονται προσπάθειες. Ο Κώστας (γονέας) τονίζει ότι είναι ευχαριστημένος από το σχολείο και ότι «οι εκπαιδευτικοί δίνουν πρωτοβουλίες στους μαθητές, τους βάζουν εργασίες στο σπίτι και τους παρέχουν τις απαραίτητες γνώσεις.» Εδώ πρέπει να τονιστεί ότι ο Κώστας (γονέας) όταν τελειώνει η μαγνητοφώνηση εκφράζεται ελεύθερα και συμπληρώνει ότι «θεωρώ οι μισοί δάσκαλοι δεν ενδιαφέρονται για τη δουλειά τους.»

Η αντίφαση αυτή προβληματίζει και μπορούμε να υποστηρίξουμε ότι ίσως ο γονέας νιώθει δέσμιος του όλου συστήματος γι' αυτό εκφράζεται θετικά για το σχολείο και τους εκπαιδευτικούς πάντα για το καλό των παιδιών του. Η δέσμευσή του αυτή φαίνεται και σε άλλες του απαντήσεις κατά τη διάρκεια της συνέντευξης όπου δεν εκφράζεται με ειλικρίνεια. Μετά τη μαγνητοφώνηση συμπληρώνει: «οι ασκήσεις που έχουν απλή συμπλήρωση λέξεων και δίνουν οι εκπαιδευτικοί, δεν προσφέρουν τίποτε στα παιδιά, αλλά προτιμώ αυτές που βάζουν τα παιδιά να σκέφτονται».

Οι ερωτώμενοι δίνουν μεγάλη βαρύτητα για την όλη κατάσταση στον εκπαιδευτικό, στην επιστημονική του άποψη και στους τρόπους διδασκαλίας.

«Ο εκπαιδευτικός πάνω από όλα πρέπει να αλλάξει νοοτροπία, να έρθει πιο κοντά στους μαθητές, να αλλάξει όλο το πλαίσιο της τάξης και τη χωροταξία.» (Νίκος, εκπαιδευτικός)

«Οι δάσκαλοι δεν έχουν μάθει στα παιδιά να αγαπούν τη γνώση, το διάβασμα, οπότε οι μαθητές θεωρούν όλα τα προηγούμενα αγγαρεία, για αυτό και δεν τους αρέσει το σχολείο, δεν τους αρέσει να μάθουν ένα κειμενάκι και να πάνε να το πούνε» (Έφη, γονέας)

«Οι μισοί δάσκαλοι δεν ενδιαφέρονται για τη δουλειά τους» (Κώστας, γονέας)

«...ακυρώνεται ο ίδιος ο εκπαιδευτικός όταν στηρίζεται στο βιβλίο... να αλλάξει η μέθοδος διδασκαλίας, η ομαδοσυνεργατική προσέγγιση να καλλιεργείται από το νηπιαγωγείο και τις πρώτες τάξεις του Δημοτικού ...να αλλάξει η αξιολόγηση που βάζει τη βόμβα στα θεμέλια των αλλαγών, να γίνει πιο ποιοτική...η αξιολόγηση να έχει σχέση όχι μόνο με το γνωστικό αλλά και με το ψυχοσυναισθηματικό κομμάτι των μαθητών»(Νίκος, εκπαιδευτικός)

Ίσως όλα τα προηγούμενα συγκεντρώνονται σε αυτό που λέει ο Νίκος (εκπαιδευτικός): «ο εκπαιδευτικός επιτέλους πρέπει να έχει άποψη, επιστημονική άποψη απέναντι στους γονείς και με επιχειρήματα να επιμένει σε αυτό που κάνει, να μεταβάλλει το διδακτικό εγχειρίδιο, να έχει τη δική του προσέγγιση και να διαμορφώνει ένα δικό του εκπαιδευτικό υλικό πάντα με τους μαθητές».

Διακρίνουμε τη σημαντικότητα που οι ερωτώμενοι δίνουν στον εκπαιδευτικό, στις μεθόδους διδασκαλίας, στην αξιολόγηση, για να αλλάξει επιτέλους το σχολείο, να γίνει πιο ανοιχτό και διαπιστώνουμε ότι δεν αναφέρονται καθόλου σε άλλους παράγοντες αν και οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί κατά βάθος είναι εξαρτώμενοι από αυτούς.

Ο Νίκος (εκπαιδευτικός) εμβραθύνει περισσότερο «πρέπει να τολμήσει ο εκπαιδευτικός να πάψει να είναι διεκπεραιωτής εντολών από το Υπουργείο.»

Από τα παραπάνω μπορούμε να υποστηρίξουμε ότι ο Νίκος, που ασκεί μια κριτική στο εκπαιδευτικό σύστημα, κατανοεί τους μηχανισμούς του Υπουργείου γι' αυτό δε διστάζει να προτείνει ότι πρέπει πλέον οι εκπαιδευτικοί να έχουν επιστημονική άποψη και να τολμήσουν να επιφέρουν αλλαγές στο σχολείο χωρίς να αισθάνονται δέσμιοι του συστήματος. Φαίνεται ότι αναγνωρίζει χωρίς να το

αναφέρει καθαρά τη μεγάλη ευθύνη του κράτους για τη σημερινή κατάσταση για αυτό και προβαίνει σε προτάσεις. Το γεγονός ότι ο Νίκος έχει κάνει και μεταπτυχιακό ίσως δικαιολογεί και την όλη του στάση.

Η Έφη (γονέας) είναι απογοητευμένη γενικά από το σχολείο και τους εκπαιδευτικούς και αυτό φαίνεται από το πρόγραμμα των παιδιών της. Ο άλλος γονέας αν και είναι γενικά ευχαριστημένος παρόλα αυτά αναφέρεται σε αρκετά αρνητικά του σχολείου.

«Η δουλειά γίνεται στο σπίτι και όχι στο σχολείο και είναι πολύ επιβαρημένο το πρόγραμμά των μαθητών.» (Έφη, γονέας)

«...δεν ασχολούνται από όσο γνωρίζω με άλλα προγράμματα στις τάξεις των παιδιών μου οι εκπαιδευτικοί» (Κώστας, γονέας)

«Δε θα έλεγα ότι είμαι ευχαριστημένη από τους εκπαιδευτικούς» (Έφη, γονέας)

«...οι ίδιοι σα γονείς παίρνουμε την πρωτοβουλία, γιατί θέλουμε τα παιδιά να μαθαίνουν και γιατί πιστεύουμε ότι πρέπει να γνωρίζουν πολλά.» (Έφη, γονέας)

«Θα ήθελα στο σπίτι να μην έχουν εργασίες και να μην ασχολούνται οι γονείς.» (Κώστας, γονέας)

Μπορούμε να υποστηρίξουμε ότι οι γονείς είναι αγανακτισμένοι από το φορτωμένο πρόγραμμα των παιδιών τους, καταβάλλουν προσπάθειες να δώσουν στα παιδιά τους αυτά που δεν τους δίνει το σχολείο και οι εκπαιδευτικοί, χωρίς όμως να αναρωτηθούν και να ψάξουν αν φταίει κάτι άλλο. Ίσως επειδή δεν γνωρίζουν το πλαίσιο μέσα στο οποίο οι εκπαιδευτικοί κινούνται αν κι η Έφη για μια στιγμή προβληματίστηκε αλλά τελικά επικράτησε στα λόγια της η περίπτωση μιας δασκάλας που «δεν ενθάρρυνε καθόλου τους μαθητές και εκτός αυτού τους μιλούσε πολύ άσχημα.»

Στις απαντήσεις τους οι εκπαιδευτικοί σχετικά με το τι κάνουν για να αλλάξουν την κατάσταση αναφέρουν τη σπουδαιότητα της περιρρέουσας ατμόσφαιρας και τη θετική συμβολή πολλών παραγόντων όπως οι συνάδελφοι και ο διευθυντής.

«Στα μικρά σχολεία είναι πιο εύκολες οι παρεμβάσεις γιατί ο εκπαιδευτικός έχει ευελιξία και δεν εξαρτάται από το διευθυντή ή τους άλλους συναδέλφους.» (Κατερίνα, εκπαιδευτικός)

«...πήρα μέρος με τους μαθητές μου σε περιβαλλοντικά προγράμματα, έκανα επισκέψεις σε περιβαλλοντικά κέντρα, πήρα μέρος σε αθλητικές δραστηριότητες-πρωταθλήματα... διαπίστωσα ότι οι μαθητές με τη συμμετοχή τους, με την προσπάθειά τους βίωσαν καταστάσεις που επέφεραν πολλά κέρδη σε όλους.» (Γιάννης, εκπαιδευτικός)

Οι προτάσεις τους δείχνουν ότι έχουν κατανοήσει πόσο ενεργός και αποτελεσματικός πρέπει να είναι ο ρόλος τους στο σχολείο παρόλο που αντιμετωπίζουν προβλήματα.

Ο Γιάννης (εκπαιδευτικός) κάνει τη διάκριση ότι οι νέοι εκπαιδευτικοί προσπαθούν περισσότερο, «συμμετέχουν σε προγράμματα, καταβάλλουν καινοτόμες προσπάθειες και παίρνουν πρωτοβουλίες.» Ίσως αυτό δικαιολογείται από το γεγονός ότι ο Γιάννης (εκπαιδευτικός) έχει λίγα χρόνια υπηρεσίας και βλέπει από την δική του οπτική μόνο τις παρεμβάσεις. Μπορεί να είναι επηρεασμένος από τις εμπειρίες του και βιάζεται να γενικεύσει.

Β ' Ενότητα: Γνώμες και Απόψεις των Ερωτηθέντων για το Σχέδιο Μαθήματος με θέμα τη Ρύπανση

Εκπαιδευτικοί και γονείς εκφράζονται θετικά για το συγκεκριμένο σχέδιο και συμφωνούν ότι για τους μαθητές είναι «ενδιαφέρον το θέμα» «επίκαιρο», «πρωτοπόρο» ως προς τη χρησιμοποίηση της τεχνολογίας. Τονίζουν ότι επιδιώκει γνωστικούς στόχους, να αναπτύξει στάσεις και αξίες στους μαθητές και ότι υπάρχει συνέπεια μεταξύ στόχων, δραστηριοτήτων και αξιολόγησης.

«Μου άρεσε το σχέδιο και η ιδέα-θέμα. Η έρευνα βοηθάει πολύ στην απόκτηση στάσεων και αξιών αφού πρώτα οι μαθητές γνωρίσουν την ορολογία για το περιβάλλον, το οικοσύστημα και τη ρύπανση.» (Κατερίνα, εκπαιδευτικός)

«...πρέπει να μάθουν τα παιδιά για το περιβάλλον, τη ρύπανση του αέρα, αλλά πρέπει να ευαισθητοποιηθούν από μικρές ηλικίες, να κάνουν σωστή χρήση των προϊόντων γιατί η γνώση πάντα βοηθάει και όταν

γνωρίζεις κάτι καλύτερα το αντιμετωπίζεις και καλύτερα.» (Έφη, γονέας)

«Δεν έχει μόνο γνωστικούς στόχους αλλά έχει έρευνα πεδίου που είναι βασικό μέρος ενός σχεδίου εργασίας, έχει βιωματικότητα, ομαδοσυνεργατικότητα, ερευνητικότητα, επιχειρηματικό λόγο στο παιχνίδι ρόλων και κριτικότητα ... Όλα αυτά μου άρεσαν πάρα πολύ.» (Νίκος, εκπαιδευτικός)

Αναφέρουν ότι το σχέδιο θα έχει αποτέλεσμα στους στόχους επειδή χρησιμοποιεί την τεχνολογία που αρέσει στα παιδιά. Η Έφη (γονέας) υποστηρίζει ότι το θέμα θα πρέπει να απασχολεί το σχολείο γιατί οι μαθητές πρέπει να μάθουν, να ευαισθητοποιηθούν για να αντιμετωπίζουν καλύτερα ότι προκύπτει.

Διαφαίνεται ότι οι ερωτώμενοι είναι ευαισθητοποιημένοι σε σχέση με το περιβάλλον για αυτό και ίσως είναι όλοι θετικοί απέναντι στο θέμα και γενικά στο σχέδιο. Μπορούμε να υποστηρίξουμε ότι η όλη οργάνωση του σχεδίου ίσως έρχεται κοντά στους σκοπούς που θα ήθελαν να επιδιώκει το σχολείο δίνοντας όχι μόνο γνώση αλλά και δυνατότητες διαμόρφωσης στάσεων.

Ενώ υποστηρίζουν ότι υπάρχει στο συγκεκριμένο σχέδιο αντιστοιχία στόχων, δραστηριοτήτων και αξιολόγησης εκτιμούν ότι ο εκπαιδευτικός και ο χρόνος παίζουν σημαντικό ρόλο στην επιτυχία του σχεδίου. Ο Νίκος (εκπαιδευτικός) αναφέρει ότι «ο χρόνος που είναι πάντα σχετικός μπορεί να μας βγάλει έξω από το πρόγραμμα του σχεδίου» γιατί αν οι μαθητές ανταποκρίνονται και δείχνουν ενδιαφέρον για το θέμα τότε ο δάσκαλος εμβαθύνει παραπάνω, οι μαθητές ψάχνουν περισσότερο και δεν ξέρεις πότε θα ολοκληρωθεί η διδασκαλία. Αυτό είναι το πιο σημαντικό και για τον εκπαιδευτικό και για τους μαθητές γιατί ξεφεύγει από τα καθιερωμένα «σήμερα έχουμε να κάνουμε αυτό και μετά πάμε παρακάτω». Η Κατερίνα (εκπαιδευτικός) έχει έναν ενδοιασμό σχετικά με το χρόνο που δίνει το σχέδιο στην έρευνα και συγκεκριμένα λέει «θα έδινα πολύ περισσότερο χρόνο και στην έρευνα και στις επισκέψεις, γιατί θεωρώ πολύ σημαντικό οι μαθητές να δουν εστίες ρύπανσης, να φωτογραφίσουν, να παρατηρήσουν και να κρίνουν καλύτερα αφού φυσικά κουβεντιάσουν και μετά στην τάξη.»

Από τα παραπάνω διαπιστώνεται ότι ο διδακτικός χρόνος απασχολεί τους εκπαιδευτικούς, ίσως επειδή καθημερινά εργάζονται μέσα στα στενά περιθώρια της ωριαίας διδασκαλίας. Ο Νίκος βέβαια έχει άλλη οπτική γενικά για το σχολείο και τη διδασκαλία και αναφέρεται στο χρόνο βλέποντας μια θετική διάστασή του. Ίσως έχει

την επιστημονική άποψη που οραματίζεται ότι πρέπει να έχουν όλοι οι εκπαιδευτικοί για να αλλάξει επιτέλους το σχολείο. Δικαιολογούνται οι απόψεις του αν λάβουμε υπόψη ότι ο Νίκος δεν περιορίστηκε στις γνώσεις που πήρε από τη σχολή του αλλά επιμορφώθηκε και επέλεξε να κάνει και μεταπτυχιακό.

Η ερώτηση αν οι δραστηριότητες που επιλέχθηκαν στο σχέδιο αγγίζουν τα ενδιαφέροντα των μαθητών και εν κατακλείδι υποστηρίζουν τη διδασκαλία και πώς, βρίσκει θετική απάντηση από εκπαιδευτικούς και γονείς.

«...μέσω βιωματικής μάθησης έχουμε μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα και μένει η γνώση στα παιδιά.» (Κατερίνα, εκπαιδευτικός)

«...οι μαθητές δουλεύουν σε ομάδες, συζητούν, γνωρίζουν το οικοσύστημα, όχι απλά τη θεωρία τι είναι οικοσύστημα ...βγαίνουν έξω στην πόλη, παρακολουθούν Dvd και αποκομίζουν οφέλη και γνώσεις.» (Έφη, γονέας)

«Οι μαθητές μέσα από ομάδες παίρνουν πρωτοβουλίες, συμμετέχουν όλοι, αισθάνονται ίσοι, δίνουν όλοι τα στοιχεία τους και δείχνουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για όλα αυτά.» (Γιάννης, εκπαιδευτικός)

«Το μάθημα δεν είναι μονότονο, έχει διάφορες ενότητες που προκαλούν το ενδιαφέρον των παιδιών.» (Κώστας, εκπαιδευτικός)

Οι ερωτώμενοι αναφέρουν και πάλι ότι ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να ενεργήσει κατάλληλα για να έχουν αποτέλεσμα οι δραστηριότητες στους μαθητές:

«ο εκπαιδευτικός πρέπει να τους δώσει όλες τις δυνατότητες για να φτάσουν σε αυθόρμητα συμπεράσματα.» (Γιάννης, εκπαιδευτικός),

«...να επιλεχτεί ο σωστός τρόπος διδασκαλίας..» (Έφη, γονέας)

Θετικά τα σχόλια για το παιχνίδι ρόλων «βοηθά τα παιδιά να δουν πώς σκέφτεται ένας εργοστασιάρχης, ένας δημοσιογράφος, ένας εργαζόμενος στο εργοστάσιο και ένας απλός πολίτης που σε τελική ανάλυση ο απλός πολίτης έχει δίκαιο και οι άλλοι εξυπηρετούν συμφέροντα.» (Κώστας, γονέας)

Από την πλευρά των ερωτώμενων γίνεται μια κριτική ανάγνωση της πραγματικότητας. Σύμφωνα με αυτούς η συνεργατική μάθηση, η αυτενέργεια των μαθητών, η βιωματική μάθηση η άλλη πνοή στο σχολείο θα πρέπει να κυριαρχήσουν

στα σχολεία. Μπορούμε να υποστηρίξουμε ότι είναι κάτι που οι ερωτώμενοι θέλουν πολύ αλλά για κάποιους λόγους δεν το βλέπουν στο σημερινό σχολείο. Μέσω του σχεδίου εκφράζουν την επιθυμία τους: «Θα ήθελα το σχέδιο να γίνει σε όλα τα σχολεία για να βοηθήσει γενικά το περιβάλλον αφού θα δημιουργήσει ανθρώπους πιο προβληματισμένους σε τέτοια θέματα.» (Κώστας, γονέας)

Ο ρόλος του εκπαιδευτικού έχει μεγάλη βαρύτητα για τους εκπαιδευτικούς και τους γονείς. «..βασική προϋπόθεση είναι ο εκπαιδευτικός που πρέπει να είναι καθοδηγητής, εμψυχωτής, οργανωτής.» (Νίκος, εκπαιδευτικός) Ο Νίκος (εκπαιδευτικός) ίσως λόγω του προφίλ του έχει πειστεί ότι δεν πρέπει ο εκπαιδευτικός πλέον να είναι υποχείριο του συστήματος, το οποίο είναι συγκεντρωτικό, δεν αλλάζει και δεν προσφέρει στους μαθητές αυτά που πρέπει να έχουν για να κοινωνικοποιηθούν σωστά στη ζωή τους. Γι' αυτό και προτρέπει οι εκπαιδευτικοί να πάρουν την υπόθεση της μόρφωσης των μαθητών στα χέρια τους.

Θετικά εκφράστηκαν, για τη σειρά των δραστηριοτήτων στο σχέδιο που είναι προσεκτικά σχεδιασμένα, για τη ροή του μαθήματος, για τη σαφήνεια των δραστηριοτήτων.

«Ξεκινά ωραία το σχέδιο με το που αναφέρει τις προηγούμενες γνώσεις των μαθητών και τελειώνει καλά, γενικά έχει τα στάδια ενός σχεδίου εργασίας και βασίζεται στον εποικοδομητισμό και στον κονστрукτιβισμό με αποτέλεσμα να είναι ένα ωραίο σχέδιο.»

«Το σχέδιο προκαλεί το ενδιαφέρον των μαθητών, μετά ερευνούν και βγάζουν συμπεράσματα, οπότε γίνονται όλα ομαλά.» (Κατερίνα, εκπαιδευτικός)

«Κατανοητές, λογικές βρίσκω τις δραστηριότητες, πρέπει να γίνονται για να συνειδητοποιήσουν οι μαθητές και να μεταφέρουν τα μηνύματά τους στο οικογενειακό τους περιβάλλον» (Γιάννης, εκπαιδευτικός)

Η Κατερίνα (εκπαιδευτικός) αναφέρει ότι ίσως οι μαθητές δυσκολεύονται στο να κατανοήσουν τη ρουμπρίκα, επειδή δεν έχουν μάθει να αυτοαξιολογούνται και δεν μπορούν πάντα να είναι αντικειμενικοί. Ειδικά σε τέτοιες τάξεις θεωρεί ότι είναι δύσκολο, γι' αυτό προτείνει τη ρουμπρίκα να την κάνει ο δάσκαλος, να τη δίνει στους μαθητές για να εξοικειώνονται και να τη συζητά μαζί τους. Ο Νίκος θεωρεί ότι εφαρμόζοντάς το στην πράξη το σχέδιο (και όχι μελετώντας το καλύτερα) μπορεί να αλλάξεις, να μεταβάλλεις, να προσθέσεις κάποια πράγματα γιατί ένα σχέδιο ανάλογα με τους μαθητές γεννάει συνέχεια κάτι καινούριο και μπορεί να ανατραπεί.

Φαίνεται ότι έχει δουλέψει με αυτό τον τρόπο και γνωρίζει πολύ καλά τι συμβαίνει στην πραγματικότητα μέσα στην τάξη.

Προτείνουν τέλος χωρίς να κάνουν αρνητικά σχόλια κάτι που θα έκαναν επιπλέον χωρίς να αλλάξουν το σχέδιο.

«... θα έκανα επισκέψεις σε μεγάλες εστίες ρύπανσης όπως στην Κοζάνη» (Γιάννης, εκπαιδευτικός)

«Θα πήγαινα σε ένα τοπικό κανάλι με τους μαθητές ή στο δήμαρχο γιατί θέλω ενεργούς πολίτες ...μέσα από ανοιχτή κουβέντα θα μάθαινα στα παιδιά πώς να διαχειρίζονται καταστάσεις για να πετυχαίνουν τους στόχους που θέλουν.» (Κατερίνα, εκπαιδευτικός)

«Θα έκανα διδασκαλία του επιχειρηματικού λόγου, σε ένα μάθημα της γλώσσας γιατί προσφέρεται κατά τη γνώμη μου το παιχνίδι ρόλων που υπάρχει στο σχέδιο» (Νίκος, εκπαιδευτικός) Πιθανόν ο Νίκος να το αναφέρει γιατί ο επιχειρηματικός λόγος έχει σχέση με το θέμα του μεταπτυχιακού του για αυτό και τονίζει ότι του άρεσε πολύ αυτό.

Αν και ο Γιάννης (εκπαιδευτικός) θεωρεί πρωτοπόρο το σχέδιο ως προς τη χρησιμοποίηση της τεχνολογίας, εκφράζει την «επιφύλαξη σχετικά με τον υπολογιστή» ίσως επειδή είναι πολύ μικρή η σχέση του με τους υπολογιστές και τονίζει ότι οι μαθητές θα δυσκολευτούν.

«...Μετρίου βαθμού δυσκολίας θα έχουν στους υπολογιστές» (Κατερίνα, εκπαιδευτικός) ίσως επειδή έχει καλή σχέση με τους υπολογιστές.

Η αποφυγή αρνητικών σχολίων και οι προτάσεις των συναδέλφων για εμπλουτισμό του σχεδίου ίσως δείχνει το κλίμα συνεργασίας που επιθυμούν να έχουν οι εκπαιδευτικοί για να γίνει πιο εύκολο το έργο τους. Μπορούμε να υποστηρίξουμε ότι είναι ειλικρινείς στις απόψεις τους, δεν εκφράζονται αρνητικά ίσως γιατί και οι ίδιοι θέλουν να δουλεύουν με τέτοιο τρόπο. Απλά βάζουν την πινελιά τους έχοντας τη βεβαίωση ότι έτσι βελτιώνεται ένα σχέδιο.

Γ' Ενότητα: Γνώμες και Απόψεις των Ερωτηθέντων για τη Χρήση και τη Διδακτική Αξιοποίηση της Τεχνολογίας στο Σχολείο

Οι επόμενες ερωτήσεις της συνέντευξης αναφέρονται στη χρήση και στη διδακτική αξιοποίηση της τεχνολογίας στο σχολείο. Ομόφωνα οι ερωτώμενοι είναι υπέρ της τεχνολογίας γιατί υποστηρίζει την όλη διδακτική διαδικασία, αλλάζει τον τρόπο εργασίας, αλλάζει το ίδιο το σχολείο και δημιουργεί ένα σύγχρονο. Εκτιμούν επίσης ότι η τεχνολογία σε ορισμένα μαθήματα είναι επιβεβλημένη και ότι θα βοηθήσει να γίνει πιο αποτελεσματικό το μάθημα.

«...μπορούμε μέσα από την τεχνολογία, κυρίως με την εικόνα που επηρεάζει πάρα πολύ τα παιδιά να δείξουμε και να δώσουμε ιδιαίτερη έμφαση σε κάποια προβλήματα.» (Γιάννης, εκπαιδευτικός)

«σημαντικό να εισαχθεί στα σχολεία η τεχνολογία για να μάθουν οι μαθητές με την καθοδήγηση των εκπαιδευτικών.» (Κώστας, γονέας)

«...δημιουργεί ένα σύγχρονο σχολείο ...με τα σημερινά δεδομένα θεωρείται αγράμματος αυτός που δεν ξέρει υπολογιστή.» (Κατερίνα, εκπαιδευτικός)

Μόνο η Έφη (γονέας) είναι αρνητική στην πλοήγηση των μαθητών στο ίντερνετ. Η ίδια έμαθε στα παιδιά της αρκετά για τον υπολογιστή από την Δ' Δημοτικού επειδή έχει καλή σχέση με την τεχνολογία.

Επισημαίνουν ότι η τεχνολογία «αποφέρει πολλά οφέλη στους μαθητές» (Νίκος, εκπαιδευτικός) και ότι γενικά βοηθάει τη συνεργασία των μαθητών «γιατί δουλεύουν κατά ομάδες στους υπολογιστές ..η τεχνολογία δίνει τη δυνατότητα να αλλάξει ο τρόπος διδασκαλίας κάτι το οποίο δεν μπορείς να το κάνεις στα άλλα μαθήματα.» (Γιάννης, εκπαιδευτικός)

Η Κατερίνα (εκπαιδευτικός) αναφέρει ότι η τεχνολογία είναι καλή και για τον ίδιο τον εκπαιδευτικό γιατί είναι στερεότυπο πια να δουλεύει συνέχεια με ένα βιβλίο ακόμη και αν δουλεύει σε ομάδες. Είναι ενδιαφέρον επίσης και για τα παιδιά, γιατί τους μαθαίνει τη χρήση του υπολογιστή που είναι απαραίτητη παντού.

Ο Νίκος (εκπαιδευτικός) περιγράφει τι έκανε ο ίδιος με τους υπολογιστές και τους μαθητές στην προσπάθειά του να ενσωματώσει την τεχνολογία στην τάξη. Βασικό κατά την άποψή του «ο εκπαιδευτικός από πριν να έχει προετοιμάσει τι θα κάνει και ποιους τρόπους ηλεκτρονικούς θα επισκεφτεί με τους μαθητές ...οι μαθητές χρειάζονται

από πριν εξοικείωση ολίγων ωρών με τους υπολογιστές». Άρα τα αποτελέσματα είναι θετικά, και τα παιδιά λειτουργούν καλά, όταν από πριν υπάρχει το πλαίσιο, οι στόχοι, οι σκοποί και είναι «καθορισμένα από τον εκπαιδευτικό.» Στο τέλος εκτιμά, γιατί το έχει δουλέψει, ότι είναι καλό οι μαθητές να δημιουργήσουν μια πολυμεσική εφαρμογή, ένα Cd για να νιώσουν ικανοποίηση και ενθουσιασμό. «...διαμόρφωναν κείμενα προσθέτοντας εικόνες και παράλληλα μάθαιναν πολλά για το ύφος των κειμένων και έβλεπαν μέσα από τον υπολογιστή το γίνεσθαι της όλης διαδικασίας, δηλαδή να χτίζεται σιγά σιγά.»

Ο Κώστας (γονέας), όπως και ο Νίκος (εκπαιδευτικός), ο καθένας από τη δική του οπτική, δίνουν πάλι βαρύτητα στους εκπαιδευτικούς:

«Αμφιβάλλω κατά πόσο οι εκπαιδευτικοί θέλουν να ασχοληθούν. Θεωρώ χρήσιμο να ενδιαφέρονται, να γνωρίζουν την τεχνολογία έτσι ώστε και οι μαθητές που τη θεωρούν σα μάθημα χαλάρωσης, ψυχαγωγίας να μάθουν περισσότερα πάνω στους υπολογιστές που θα τους χρειαστούν αργότερα.» (Κώστας, γονέας)

Μπορούμε να υποστηρίξουμε από τα παραπάνω ότι ο Κώστας δεν εμπιστεύεται τους εκπαιδευτικούς και ότι δεν είναι ειλικρινής κατά τη διάρκεια της συνέντευξης, γιατί όλα αυτά τα αναφέρει μετά τη μαγνητοφώνηση.

Σύμφωνα με τις απόψεις των ερωτώμενων η ενσωμάτωση της τεχνολογίας στη διδακτική πράξη αποτελεί σήμερα μια ανάγκη και αντιμετωπίζεται θετικά. Οραματίζονται ότι θα αλλάξει το σχολείο που πιθανόν τους απογοητεύει και δεν μπαίνουν στον κόπο να ψάξουν και να κατανοήσουν ποια πραγματικά είναι η επιπρόσθετη αξία της τεχνολογίας στη διδακτική πράξη και τι αλλαγή επιφέρει.

Δ' Ενότητα: Γνώμες και Απόψεις των Ερωτηθέντων για την Αξιοποίηση της Τεχνολογίας στο Σχέδιο Μαθήματος για τη Ρύπανση

Έτσι όπως χρησιμοποιείται στο συγκεκριμένο σχέδιο η τεχνολογία εκπαιδευτικοί και γονείς θεωρούν στο σύνολό τους ότι είναι πολύ καλή η αξιοποίησή της. Ιδιαίτερα εντυπωσιάζει τον Νίκο (εκπαιδευτικό) η πολυμεσική εφαρμογή που κάνουν στο τέλος οι μαθητές γιατί «...τους βοηθά να εφαρμόσουν ότι έμαθαν ..τους εμψυχώνει η δημιουργία ηλεκτρονικής παρουσίασης γιατί έτσι νιώθουν ότι είναι χρήσιμοι.» Αξίζει να σημειώσουμε εδώ ότι ο Νίκος (εκπαιδευτικός) δούλεψε με

ανάλογο τρόπο μέσα στην τάξη και ίσως για αυτό εκφράζεται υπέρ της πολυμεσικής σελίδας.

Οι ερωτώμενοι θεωρούν σημαντική την εικόνα, που οι μαθητές παίρνουν με τη χρήση του υπολογιστή. Ο Γιάννης (εκπαιδευτικός) χαρακτήρισε πρωτόπορο το σχέδιο ως προς τη χρησιμοποίηση της τεχνολογίας: «η εικόνα βοηθά τα παιδιά να παρατηρούν, να συμπεραίνουν, να ψάχνουν, ...με την παρακολούθηση στιγμιότυπων από το Dvd οι μαθητές αντιλαμβάνονται κάποια φαινόμενα, όπως του θερμοκηπίου με τον καλύτερο τρόπο.»

Ο Κώστας (γονέας) υποστηρίζει με τις λίγες γνώσεις που έχει ότι η τεχνολογία χρησιμοποιήθηκε καλά στο σχέδιο «..το συγκεκριμένο σχέδιο μου άρεσε πολύ, το βρήκα ενδιαφέρον, όχι βαρετό, αλλά δε θα είναι εύκολο να ασχοληθούν οι δάσκαλοι με αυτά που έχουν σχέση με την τεχνολογία, γιατί δε θα θέλουν ή δε θα γνωρίζουν ή θα είναι δύσκολα να γίνουν από τους ίδιους τους μαθητές.» Ίσως επειδή έχει πολύ μικρή σχέση με την τεχνολογία θεωρεί ότι αυτά που έχει το σχέδιο θα είναι δύσκολο να γίνουν από τους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς.

Οι ερωτώμενοι διαφοροποιούνται στις δυσκολίες που οι μαθητές θα αντιμετωπίσουν με τη χρήση της τεχνολογίας. Επισημαίνει η Κατερίνα (εκπαιδευτικός) ότι τα λογιστικά φύλλα και η δημιουργία ηλεκτρονικών παρουσιάσεων θα δυσκολέψουν τους μαθητές. Η άποψή της είναι ότι «παιδιά αρκετά δουλεμένα στον υπολογιστή θα τα καταφέρουν». Η ίδια κάνοντας παρέμβαση στο σχέδιο αναφέρει: «...ίσως αφαιρούσα κάποιες παρουσιάσεις και ίσως έβαζα παραπάνω συλλογή πληροφοριών.» Σύμφωνη με τη δυσκολία της παρουσίασης είναι και η Έφη (γονέας), «...κυρίως θα δυσκολέψει τους μαθητές η παρουσίαση στο τέλος γιατί δεν έχουν την ωριμότητα που θα έπρεπε.» Μπορεί να δικαιολογηθεί η άποψή τους αν λάβουμε υπόψη ότι και οι δύο έχουν καλή σχέση με την τεχνολογία, εκτιμούν τις δυσκολίες της παρουσίασης καθώς και το γεγονός ότι οι μαθητές δε γνωρίζουν πολλά σχετικά με τον υπολογιστή.

Ο Γιάννης (εκπαιδευτικός) θεωρεί ότι περισσότερο θα δυσκολευτούν τα παιδιά «...στα περιφερειακά σχολεία γιατί δεν έχουν τη δυνατότητα να κάνουν υπολογιστή παρά μόνο στην Δ' τάξη και στο ολοήμερο...κυρίως θα δυσκολευτούν στα λογιστικά φύλλα και στα γραφήματα.» Ίσως επειδή έχει μικρή σχέση με την τεχνολογία εκφράζει αυτή την άποψη. Παρόλα αυτά δε θα άλλαζε τίποτε στο σχέδιο και αν είχε χρόνο θα πρόσθετε περισσότερα Dvd.

Ο Νίκος (εκπαιδευτικός) δεν αναφέρει καμιά αλλαγή στη χρήση της τεχνολογίας, ίσως γιατί είναι κοντά στις μικροεφαρμογές που έχει κάνει ο ίδιος σαν καλός χρήστης του υπολογιστή. Τονίζει όμως, όπως και σε προηγούμενες απαντήσεις του, ότι για να αποφευχθεί η παθητικοποίηση των μαθητών πρέπει να είναι ολιγόλεπτη η χρήση του Dvd και της ηλεκτρονικής παρουσίασης και ότι χρειάζεται η καθοδήγηση συνέχεια του εκπαιδευτικού κυρίως στη συγγραφή κειμένων. Οι απόψεις του Νίκου δικαιολογούνται από το προφίλ του και την όλη του παρουσίαση στη συνέντευξη.

Από τα παραπάνω μπορούμε να υποστηρίξουμε ότι οι ερωτώμενοι έχουν κατανοήσει την ανάγκη για το άνοιγμα του σχολείου και την προσαρμογή του στην αλματώδη ανάπτυξη της τεχνολογίας. Κατά βάθος ελπίζουν ότι θα αλλάξει και η σημερινή κατάσταση της εκπαίδευσης.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

ΤΕΛΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στην τελευταία φάση αυτής της ερευνητικής διαδικασίας, η οποία ξεκίνησε με το συστηματικό σχεδιασμό επτά διαφορετικών σχεδίων μαθήματος και συνεχίστηκε με την κριτική αποτίμησή τους μέσω συνεντεύξεων που παραχωρήθηκαν από γονείς και εκπαιδευτικούς, είμαστε σε θέση πλέον να διατυπώσουμε κάποια τελικά συμπεράσματα που προκύπτουν απ' όλη την έρευνά μας συνολικά.

Τα επιμέρους αποτελέσματα, που ήδη διατυπώθηκαν για κάθε σχέδιο ξεχωριστά, παρουσιάστηκαν σε τέσσερις άξονες που αφορούσαν: α) τους σκοπούς και τη λειτουργία του σχολείου, β) σχόλια για τη δομική και μεθοδολογική σαφήνεια και συνέπεια κάθε σχεδίου, γ) την αξιοποίηση της τεχνολογίας στο σχολείο και δ) την αξιοποίηση της τεχνολογίας στο περιεχόμενο κάθε σχεδίου. Διατηρώντας την ίδια λογική στην παρουσίαση και των τελικών συμπερασμάτων θα κινηθούμε περίπου στους ίδιους άξονες.

Όσον αφορά τον άξονα των σκοπών και της λειτουργίας του σχολείου, όλα τα ερευνητικά δεδομένα μας οδηγούν ανεπιφύλακτα στο συμπέρασμα πως όλοι, γονείς και εκπαιδευτικοί, περιμένουν από το σχολείο πολύ περισσότερα από όσα σήμερα δίνει. Οι περισσότερες απόψεις συγκλίνουν στο ότι το σχολείο θα έπρεπε να στοχεύει:

- στην ανάπτυξη της κριτικής σκέψης των μαθητών,
- στην προετοιμασία για τη μελλοντική τους ζωή στην κοινωνία,
- στη διαμόρφωση του χαρακτήρα τους,
- στην καλλιέργεια στάσεων και δεξιοτήτων,
- στην κοινωνικοποίηση των μαθητών.

Παρ' όλα αυτά το σχολείο σήμερα, κατά γενική ομολογία, περιορίζεται στη στεγνή μετάδοση γνώσεων.

Το σχολείο, λοιπόν, αμφισβητείται από γονείς και εκπαιδευτικούς ως προς αυτά που προσφέρει και τους σκοπούς που υπηρετεί. Η «αγωγή της επόμενης γενιάς», η οποία, όπως φαίνεται από τις συνεντεύξεις, βρίσκεται στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος της κοινωνίας, και η «σχολική εκπαίδευση» με τη σημερινή της μορφή δεν αποτελούν συνώνυμες έννοιες. «Αλλά τι είδους γνώση πρέπει να παρέχουν στη νέα γενιά τα εκπαιδευτικά ιδρύματα σε μια εποχή, στην οποία η γνώση απαξιώνεται ως προς τη χρηστική της αξία μέσα σε λίγα χρόνια; Στην ερώτηση αυτή αντιπροσωπευτική είναι η σχετική απάντηση του θεωρητικού της γερμανικής σοσιαλδημοκρατίας Πέτερ

Γκλotts που θεωρεί απαραίτητη κυρίως την απόκτηση συγκεκριμένων προσόντων που χαρακτηρίζονται ως «ικανότητες-κλειδιά». Τέτοιες είναι: η δημιουργικότητα, η ικανότητα θεωρητικής σκέψης, η αυτονομία, η ικανότητα σχεδιασμού και ανάλυσης, η εξαιρετική προθυμία για ομαδική εργασία και συνεχή ανταλλαγή πληροφοριών, η ευελιξία και η ικανότητα αυτόνομης επίλυσης προβλημάτων.» (Τσιάκαλος, 2002: 24)

Για την ανάπτυξη, βέβαια, και την καλλιέργεια των παραπάνω ικανοτήτων, το σχολείο θα πρέπει να απομακρυνθεί από το παραδοσιακό πρότυπο της αποθήκευσης πληροφοριών στο μυαλό των μαθητών και να υιοθετήσει βιωματικές μορφές μάθησης και συμμετοχικές μορφές διδασκαλίας.

Είναι χαρακτηριστική, όπως διαπιστώθηκε παραπάνω, η συμφωνία όλων, γονέων και εκπαιδευτικών, ως προς το γεγονός ότι το σχολείο πρέπει να υπηρετεί και άλλους σκοπούς εκτός από τη μετάδοση γνώσεων. Συμφώνησαν, μάλιστα, και ως προς το ποιοι πρέπει να είναι αυτοί οι σκοποί. Κατανοούν, όμως, όλοι με τον ίδιο τρόπο αυτούς τους σκοπούς; Η "ανάπτυξη της κριτικής σκέψης" έχει για όλους την ίδια έννοια; Και η "προετοιμασία για τη μελλοντική ζωή" σημαίνει την επαγγελματική κατάρτιση, την απόκτηση τεχνολογικών δεξιοτήτων ή κάτι άλλο; Με τον ίδιο τρόπο βλέπει ένας δάσκαλος, ένας οικοδόμος, ένας οικονομικός μετανάστης, ένας έμπορος, ένας καλλιτέχνης, μία νοικοκυρά και ένας μεγαλοβιομήχανος τη μελλοντική ζωή και τις ανάγκες της; Η απάντηση, βέβαια, είναι αρνητική αφού είναι αναμενόμενο ο καθένας να δίνει άλλο περιεχόμενο στις λέξεις ανάλογα με τη θέση στην οποία βρίσκεται, την κοινωνικοοικονομική του κατάσταση, τη μόρφωσή του, το σύστημα αξιών του, τη φιλοσοφία του για τη ζωή, την ιδεολογική του τοποθέτηση. Φαίνεται, λοιπόν, να συμφωνούν όλοι για την αλλαγή των σκοπών του σχολείου σε επίπεδο συνθηματολογίας ή ευχολογίου, ενώ διαφωνούν στη μετατροπή αυτών των συνθημάτων σε εκπαιδευτική πράξη. Το ζήτημα, βέβαια, της αλλαγής των σκοπών του σχολείου είναι βαθύτερο και ευρύτερο, και ξεπερνά τα όρια του παρόντος σχολιασμού. Έχει διάσταση πολιτική, κοινωνική, οικονομική, πολιτιστική, επιστημονική, φιλοσοφική και δεν αφορά αποκλειστικά την εκπαίδευση ή δεν αναλύεται μόνο μέσα απ' αυτήν.

Ενδιαφέρον, επίσης, παρουσιάζουν οι απόψεις των γονέων και των εκπαιδευτικών όταν αναζητούν τους υπευθύνους για τη σημερινή «κακή» σχολική εκπαίδευση. Μέσα από τις απόψεις τους γίνεται πασιφανής η διαφορετική αντίληψη που έχουν για το θέμα οι δύο πλευρές. Οι εκπαιδευτικοί θεωρούν ότι ευθύνεται η Πολιτεία, ο συγκεντρωτικός χαρακτήρας του εκπαιδευτικού μας συστήματος, το μοναδικό εγχειρίδιο, το δεσμευτικό Αναλυτικό Πρόγραμμα. Οι γονείς πάλι, με μια εκ διαμέτρου αντίθετη θέση, μεταφέρουν την ευθύνη στους εκπαιδευτικούς, οι οποίοι δεν εργάζονται σωστά ή αρκετά και δεν είναι καταρτισμένοι. Είναι χαρακτηριστική η

συμφωνία γονέων και εκπαιδευτικών για τα "κακώς κείμενα" του σχολείου και εξίσου χαρακτηριστική η διαφωνία τους για το ποιος ευθύνεται γι' αυτά.

Ποιος, όμως, πράγματι φέρει τη ευθύνη για τη σημερινή κατάσταση του σχολείου; Με βάση το συλλογισμό ότι οι βασικές παράμετροι του εκπαιδευτικού έργου είναι οι σκοποί, το περιεχόμενο, οι μέθοδοι και τα μέσα διδασκαλίας, μπορούμε να αναζητήσουμε ποιος έχει την ευθύνη για καθεμιά απ' αυτές. Είναι γνωστό ότι για τους σκοπούς της εκπαίδευσης, όπως και για το περιεχόμενο της διδασκαλίας, την ευθύνη έχει αποκλειστικά η Πολιτεία, δηλαδή η εκάστοτε κυβέρνηση, που παίρνει τις σχετικές αποφάσεις. Για τις μεθόδους διδασκαλίας, την ευθύνη φαίνεται να έχουν οι εκπαιδευτικοί, οι οποίοι όμως «περιορίζονται και χειραγωγούνται από την Πολιτεία αφού οι μέθοδοι που θα επιλέξουν προσδιορίζονται από αποφάσεις της Πολιτείας στα προηγούμενα επίπεδα, όπως από το είδος και τη διάταξη του περιεχομένου διδασκαλίας που ενυπάρχουν στο Αναλυτικό Πρόγραμμα, από το σχολικό εγχειρίδιο, από το βιβλίο του δασκάλου, από τη μορφή των εξετάσεων κ.α.». Για τα μέσα διδασκαλίας, τέλος, την ευθύνη έχουν οι εκπαιδευτικοί, αλλά «οι δυνατότητές τους περιορίζονται πάλι επειδή εξαρτώνται από την υλικοτεχνική υποδομή του σχολείου». (Τσιάκαλος, 2002: 87)

Δεν έχουν άδικο, λοιπόν, οι εκπαιδευτικοί, από την πλευρά τους, να θεωρούν υπεύθυνη την Πολιτεία για τα "κακώς κείμενα" του σχολείου, αφού αυτή είναι που κρατά αποκλειστικά για τον εαυτό της το δικαίωμα να αποφασίζει για τις πιο σημαντικές παραμέτρους του εκπαιδευτικού έργου, που καθορίζουν και το συνολικό αποτέλεσμά του.

Οι γονείς, από την άλλη πλευρά, θεωρούν υπεύθυνους τους εκπαιδευτικούς γιατί κρίνουν από το "ορατό μέρος" του εκπαιδευτικού έργου. Για τους γονείς, «το "εκπαιδευτικό έργο" ταυτίζεται με το "έργο των εκπαιδευτικών" και γι' αυτό οι ευθύνες αναζητούνται στους εκπαιδευτικούς. Δεν έχει ακόμη καταγραφεί (στη συνείδησή τους) το γεγονός ότι από τους εκπαιδευτικούς έχει αφαιρεθεί μεγάλο μέρος των αρμοδιοτήτων τους, και ότι είναι αυτό το γεγονός που προκαλεί αρνητικές επιπτώσεις στην ποιότητα του εκπαιδευτικού έργου.» (Τσιάκαλος, 2002:89)

Οι απόψεις αυτές των γονέων αποτυπώνουν τη λεγόμενη "κοινή συνείδηση", δηλαδή τη συνείδηση του ευρύτερου κοινωνικού συνόλου, το οποίο στις μέρες μας πληροφορείται, διαπαιδαγωγείται και κοινωνικοποιείται κατά το δοκούν από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης που έχουν υποκαταστήσει άλλους ισχυρούς κατά το παρελθόν θεσμούς σε πολλές από τις παλιές συλλογικές, κοινωνικοποιητικές και επικοινωνιακές τους λειτουργίες. (Curran & Gurevitch, 1996)

Όσον αφορά τον άξονα του σχολιασμού των σχεδίων μαθήματος, γονείς και εκπαιδευτικοί σχολίασαν θετικά την ποικιλία των στόχων που τίθενται και

εκπληρώνονται μέσω των σχεδίων αυτών, τη θεματολογία τους, τις δραστηριότητες που πραγματοποιούνται, τη συνέπεια μεταξύ στόχων, δραστηριοτήτων και αξιολόγησης, και τη συνέχεια μεταξύ των ενοτήτων των σχεδίων.

Τα σχόλια τόσο των γονέων όσο και των εκπαιδευτικών μας οδηγούν στο συμπέρασμα ότι αναγνωρίζουν και επικροτούν στα σχέδια αυτά όλα τα στοιχεία εκείνα που θα ήθελαν να αποτελούν δομικά στοιχεία της εκπαίδευσης των παιδιών και μαθητών τους. Συμπέρασμα που επιβεβαιώνει και ενισχύει όσα, ήδη, αναφέρθηκαν παραπάνω για την επιθυμία όλων να εκπληρώνει το σχολείο και άλλους στόχους εκτός από την προσφορά γνώσεων.

Ομολογουμένως, σε όλα τα σχέδια μαθήματος υπήρχαν καινοτόμα στοιχεία, όπως ο ψηφιακός γραμματισμός, η χρήση των κατάλληλων διδακτικών μέσων, τεχνολογικών και άλλων, η εργασία σε ομάδες, η επιλογή σύγχρονων διδακτικών μεθόδων και μέσων, όπως ηλεκτρονικό παιχνίδι ρόλων με στοιχεία προσομοίωσης, δραματοποίηση, κατασκευές, δημιουργία video, χρήση εξειδικευμένου λογισμικού για την παραγωγή γραπτών κειμένων, δημιουργία ηλεκτρονικών παρουσιάσεων. Σε κάποιες περιπτώσεις, επίσης, έγινε ανίχνευση των αναγκών και των ενδιαφερόντων των μαθητών πριν την έναρξη της φάσης του σχεδιασμού. Καινοτόμα στοιχεία που προήγαγαν την κριτική σκέψη, προκάλεσαν μεγαλύτερη ενεργοποίηση των μαθητών, στόχευαν στην καλλιέργεια στάσεων και δεξιοτήτων, ευνοούσαν τη συνεργασία, την ομαδικότητα και την κοινωνικοποίηση, συνέδεαν τη θεωρία με την πράξη, στόχευαν στην άμβλυνση των διακρίσεων και των κοινωνικών ανισοτήτων και έδιναν έμφαση στην ανάπτυξη πολιτισμικών στοιχείων.

Ωστόσο αξίζει να σημειώσουμε ότι πολλοί εκπαιδευτικοί εξέφρασαν τις επιφυλάξεις τους για την εφαρμογή αυτών των σχεδίων μαθήματος στην τάξη κρίνοντας την δύσκολη εξαιτίας της έλλειψης τεχνολογικού εξοπλισμού των σχολείων, της έλλειψης καταρτισμένων εκπαιδευτικών, της πίεσης του χρόνου και των δεσμεύσεων που επιβάλλει το Αναλυτικό Πρόγραμμα.

Οι επιφυλάξεις και οι ενστάσεις των εκπαιδευτικών, βέβαια, δεν είναι αδικαιολόγητες. Ενώ τους έχουν αφαιρεθεί αρμοδιότητες, οι οποίες έχουν περιέλθει σε όργανα της Πολιτείας, και έχουν αποκλειστεί από τον τομέα της επιλογής των σκοπών της εκπαίδευσης, αλλά και από το δικαίωμα της διδακτικής μετατροπής τους με δική τους ευθύνη, τους ζητείται να συμβάλουν στη βελτίωση των αποτελεσμάτων του εκπαιδευτικού έργου μέσω της εφαρμογής ανάλογων σχεδίων μαθήματος. *«Μέσα σε αυτό το ασφυκτικό πλαίσιο του συγκεντρωτικού εκπαιδευτικού συστήματος η ακαδημαϊκή ενασχόληση με συγκεκριμένες μορφές διδακτικής μετατροπής δημιουργεί συνήθως αισθήματα ματαίωσης ή λειτουργεί αποπροσανατολιστικά.»* (Τσιάκαλος, 2002: 92) Γενικότερα, οι εκπαιδευτικοί βιώνουν μια "αποδόμηση" της

επαγγελματικής τους ταυτότητας με την απομάκρυνσή τους από το δημιουργικό μέρος της εκπαίδευσης και την έκπτωση των αρμοδιοτήτων τους, που συνοδεύεται και από τις χαμηλές αμοιβές τους. (Apple, 1989)

Είναι αναμενόμενο, λοιπόν, οι εκπαιδευτικοί να αντιστέκονται σε απαιτήσεις εφαρμογής καινοτομιών που δε σχεδιάζουν και δεν ελέγχουν. Από την άλλη πλευρά, όμως, δεν μπορούμε να είμαστε απολύτως σίγουροι πως οι διαμαρτυρίες κάποιων εκπαιδευτικών δεν είναι απλώς υπεκφυγές. Δεν είναι βέβαιο ότι αν παρέχόταν η στήριξη που ζητούν οι εκπαιδευτικοί, θα έδειχναν όλοι τον αντίστοιχο ζήλο να εργαστούν με τρόπο πιο επιστημονικό υιοθετώντας καινοτόμα στοιχεία στο έργο τους.

Όσον αφορά τους δύο άλλους άξονες για τη διδακτική αξιοποίηση της τεχνολογίας, γονείς και εκπαιδευτικοί υποστήριξαν με θέρμη την εισαγωγή της τεχνολογίας στα σχολεία και την αξιοποίησή της στη σχολική πράξη. Επικρότησαν, επίσης, όλοι τον τρόπο με τον οποίο αυτή αξιοποιήθηκε στα συγκεκριμένα σχέδια μαθήματος που τους παρουσιάστηκαν. Παρά τις επιφυλάξεις κάποιων εκπαιδευτικών, που ήταν λιγότερο καταρτισμένοι στην τεχνολογία, και κάποιων γονέων, που αμφέβαλαν για το αν θα ανταποκριθούν επάξια οι εκπαιδευτικοί στην πρόκληση της τεχνολογίας, όλοι ωστόσο συμφώνησαν ότι η τεχνολογία μπορεί να υποστηρίξει τη διδασκαλία, να αλλάξει τον τρόπο εργασίας στην τάξη, να προκαλέσει το ενδιαφέρον των μαθητών.

Οι απόψεις αυτές των γονέων και των εκπαιδευτικών μας οδηγούν στο συμπέρασμα ότι όλοι επενδύουν σημαντικά στην τεχνολογία και προσδοκούν ότι με την εισαγωγή της στη σχολική πράξη θα αλλάξει ριζικά το σημερινό σχολείο και θα εκσυγχρονιστεί.

Στην κοινωνία μας αντιμετωπίζουμε την τεχνολογία «ως μια αυτόνομη διαδικασία, αυθύπαρκτη και ανεξάρτητη από κοινωνικές προθέσεις, δυνάμεις και προνόμια. Την εξετάζουμε ως κάτι συνεχώς μεταβαλλόμενο, που αλλάζει συνεχώς και τη ζωή στο σχολείο.». (Apple, 1989: 151) Η άποψη αυτή έχει δόση αλήθειας. Η τεχνολογία εντάσσεται σε μία από τις βασικές παραμέτρους του εκπαιδευτικού έργου, στα μέσα διδασκαλίας, που συμβάλλουν σημαντικά στην εκπαιδευτική διαδικασία. Δεν είναι, όμως, μόνο τα μέσα που ορίζουν την επιτυχία ή την αποτυχία του εκπαιδευτικού έργου για να της αποδίδεται αυτή η σημασία. Είναι πράγματι παράδοξο το γεγονός «ότι οι εκπαιδευτικοί συνήθως θεωρούν ως τον πιο σημαντικό τομέα παρέμβασης για βελτίωση του εκπαιδευτικού έργου τον τομέα των μέσων διδασκαλίας. "Η υλικοτεχνική υποδομή" και τα "σύγχρονα μέσα διδασκαλίας", για τη χορήγηση των οποίων υπεύθυνη θεωρείται η πολιτεία, αποκτούν στην επιχειρηματολογία των εκπαιδευτικών δυσανάλογη σημασία από εκείνη που στην πραγματικότητα έχουν.» (Τσιάκαλος, 2002: 88)

Όλα τα συμπεράσματα που διατυπώσαμε έως τώρα μας οδηγούν τελικά σε ένα και μόνο συμπέρασμα. Όλοι, γονείς και εκπαιδευτικοί, ζητούν τη μεγάλη αλλαγή του σχολείου, όλοι προσδοκούν ένα διαφορετικό σχολείο.

Όψεις αυτής της αλλαγής διέκριναν όλοι στα σχέδια που δημιουργήσαμε, γι' αυτό και τα επικρότησαν. Για να καταλάβουμε ποια ήταν τα στοιχεία εκείνα που έκαναν τα σχέδιά μας να ανταποκρίνονται στις προσδοκίες γονέων και εκπαιδευτικών, πρέπει να δούμε τα βασικά σημεία της πορείας μας.

Αποτιμώντας, λοιπόν, τον τρόπο με τον οποίο ενεργήσαμε, διακρίνουμε τρεις κύριους πυλώνες στο έργο μας:

1. την επιλογή του θέματος των σχεδίων μας με κριτήρια το πόσο ενδιαφέρον μπορεί να είναι για ένα παιδί μιας συγκεκριμένης ηλικίας και τάξης, και το κατά πόσο το θέμα αυτό επιτρέπει, στη διδακτική μετατροπή του, την εμπλοκή καινοτόμων στοιχείων,
2. τη δημιουργία σχεδίων διδασκαλίας με επιστημονικό τρόπο, ενημερωμένα από τη διδακτική θεωρία και πράξη, λαμβάνοντας, δηλαδή, υπόψη όλες τις θεωρητικές αναφορές και την εμπειρική μας γνώση για τους σκοπούς, τις διδακτικές και μαθησιακές δραστηριότητες, τα μέσα και τα διδακτικά υλικά, τις μεθόδους διδασκαλίας, και
3. την επιλογή των κατάλληλων τεχνολογικών μέσων και την οργανική ένταξή τους στα σχέδια έτσι ώστε να αξιοποιήσουμε τα πλεονεκτήματά τους στο μέγιστο βαθμό.

Οι επιλογές αυτές οδήγησαν σε σχέδια μαθήματος που εκπλήρωναν πολλούς από τους στόχους που θα έπρεπε να επιδιώκει το σχολείο σήμερα, σύμφωνα με τη γνώμη γονέων και εκπαιδευτικών. Ένα σχολείο με σύγχρονο πρόσωπο που επιδιώκει στόχους τόσο παιδαγωγικούς, όσο και ψηφιακού γραμματισμού, που αποτελεί ζητούμενο για όλους.

Νωρίτερα αναφέραμε ότι συμφωνούν όλοι μεν λεκτικά ως προς το ποιοι πρέπει να είναι οι σκοποί του σχολείου, διαφωνούν δε ως προς το περιεχόμενο που τους αποδίδουν. Οι ερωτώμενοι, ωστόσο, που πήραν μέρος στην έρευνά μας, επικρότησαν τα σχέδιά μας με το επιχείρημα -μεταξύ των άλλων- ότι εκπλήρωναν σκοπούς που θα έπρεπε να επιδιώκει το σχολείο σήμερα. Στην προκειμένη περίπτωση, δηλαδή, φαίνεται πως όλοι αποδίδουν το ίδιο περιεχόμενο στους ίδιους σκοπούς, πράγμα που έρχεται σε αντίφαση με όσα, ήδη, υποστηρίξαμε παραπάνω. Ενδεχομένως, βέβαια, στην περίπτωση των σχεδίων μας, οι ερωτώμενοι να ενθουσιάστηκαν και να έκαναν τόσο θετικά σχόλια επειδή τα σχέδια αυτά είχαν πολλά καινοτόμα στοιχεία και διέφεραν πολύ από τη διδασκαλία της καθημερινής ρουτίνας. Αυτή η διαφοροποίηση από το συνηθισμένο έκανε μια σημαντική διαφορά,

αλλά σίγουρα δεν μπορεί να ταυτιστεί με την αλλαγή του σχολείου, η οποία είναι ένα ευρύ ζήτημα που δεν μπορεί να εξεταστεί μόνο μέσα στο πλαίσιο της εκπαίδευσης, αφού αγγίζει περισσότερους τομείς της κοινωνικής ζωής, τον οικονομικό, τον πολιτικό κ.ά.

Συνεχίζοντας την αποτίμηση του έργου μας, συνειδητοποιούμε ακόμη ότι, για να καταλήξουμε εδώ, ξεκινήσαμε από μια διαδικασία αυτοδιερεύνησης, προβληματισμού, αναθεώρησης των όσων γνωρίζαμε μέχρι τώρα. Μελετήσαμε, συνεργαστήκαμε, αναστοχαστήκαμε. Συγχρόνως συνέτρεχαν και κάποιες προϋποθέσεις: ήμαστε απαλλαγμένοι από τα διδακτικά μας καθήκοντα, είχαμε χρόνο στη διάθεσή μας, διάθεση στοχασμού και τη δυνατότητα συνεργασίας με τους συναδέλφους μας.

Αν όλα τα παραπάνω είναι απαραίτητες προϋποθέσεις για το σύγχρονο σχεδιασμό των μαθημάτων, πρέπει να αναρωτηθούμε αν ο εκπαιδευτικός της τάξης έχει σήμερα όλες αυτές τις δυνατότητες. Η απάντηση, βεβαίως, είναι αρνητική και οφείλουμε όλοι να προβληματιστούμε για το κατά πόσο μπορούμε να περιμένουμε «θαύματα» από τους εκπαιδευτικούς που στερούνται βασικών δυνατοτήτων ώστε να συμμετάσχουν πιο δημιουργικά στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Και αν όλα τα παραπάνω είναι απαραίτητες προϋποθέσεις για το σύγχρονο σχεδιασμό των μαθημάτων, πρέπει επίσης να αναρωτηθούμε πόσο καταλυτικός πράγματι μπορεί να είναι ο ρόλος της εισαγωγής καινοτόμων στοιχείων στη σχολική πράξη. Μπορεί, για παράδειγμα, η τεχνολογία, που όλοι υποστήριξαν με θέρμη την αξιοποίησή της στη διδακτική πράξη και έδειξαν ότι επενδύουν πολλά στη χρήση της, να φέρει την αλλαγή που όλοι επιζητούν;

Η τεχνολογία σίγουρα μπορεί να βοηθήσει, αλλά δεν αρκεί, κατά τη γνώμη μας. Χρειάζονται πολύ περισσότερα. Χρόνος, χρήμα και σπουδή. Οι αλλαγές δε γίνονται αυτόματα. Δεν είναι η απουσία της τεχνολογίας που οδήγησε το σχολείο στη σημερινή του κατάσταση, ούτε είναι αυτή μόνο που θα οδηγήσει στο σχολείο που όλοι οραματιζόμαστε.

Και οραματιζόμαστε ένα σχολείο με νέο πρόσωπο και βαθιές αλλαγές σε καίριους τομείς της λειτουργίας του. Ένα σχολείο:

- με ανοιχτό Αναλυτικό Πρόγραμμα, το οποίο δε θα παραγκωνίζει τον εκπαιδευτικό, αλλά θα του επιτρέπει να συμμετέχει δημιουργικά στο σχεδιασμό του,
- που θα παρέχει πλήρη στήριξη στον εκπαιδευτικό σε όλους τους τομείς που τον αφορούν, στον τομέα της επιμόρφωσής του, στον οικονομικό τομέα, στον τομέα της υλικοτεχνικής υποδομής, του τεχνολογικού εξοπλισμού και της γραμματειακής υποστήριξης,

- που θα το επανδρώνουν εκπαιδευτικοί καλά εκπαιδευμένοι από τον κύκλο των βασικών τους σπουδών ακόμα, γιατί δεν μπορούμε να περιμένουμε το συστηματικό σχεδιασμό του μαθήματος από εκπαιδευτικούς που ποτέ δε διδάχτηκαν κάτι ανάλογο κατά τη διάρκεια των σπουδών τους,
- που θα προάγει, τέλος, το πνεύμα της συνεργασίας, της αλληλεγγύης και της αλληλοβοήθειας μεταξύ των συναδέλφων εκπαιδευτικών.

Δεν μπορεί λοιπόν η τεχνολογία να διαδραματίσει τον καταλυτικό ρόλο που όλοι της αποδίδουν. Δεν είναι πανάκεια. Στην πορεία για την αναμόρφωση του σχολείου χρειάζονται αλλαγές μεγάλες και βαθιές. Και από τις πρώτες είναι ο εντοπισμός και ο καταμερισμός ευθυνών για να απελευθερωθούν οι εκπαιδευτικοί και να τους εκχωρηθούν οι χαμένες αρμοδιότητές τους στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού έργου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

1. Άχλης Νίκος (2006), *Φάκελος υλικού για τη διδασκαλία του μαθήματος «Δομή και σημασία της επιστημονικής εργασίας»*, αυτοέκδοση, Θεσσαλονίκη.
2. Γρόλλιος Γιώργος (2005), *Ο Paulo Freire και το αναλυτικό πρόγραμμα*, Βάνιας, Θεσσαλονίκη.
3. Δερβίσης Στέργιος (1985), *Σύγχρονη Διδακτική Μεθοδολογία*, αυτοέκδοση, Θεσσαλονίκη.
4. Κανάκης Ιωάννης (1989), *Διδασκαλία και μάθηση με σύγχρονα μέσα επικοινωνίας. Από την έκφραση του προσώπου ως τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές*, Γρηγόρης, Αθήνα.
5. Κολιάδης Εμμανουήλ (1996), *Θεωρίες Μάθησης και Εκπαιδευτική Πράξη*, Τ. Α', αυτοέκδοση, Αθήνα.
6. Ματσαγγούρας Ηλίας (2004), *Στρατηγικές Διδασκαλίας, Η Κριτική Σκέψη στη Διδακτική Πράξη. Θεωρία και πράξη της διδασκαλίας*, Gutenberg, Αθήνα.
7. Ντρενογιάννη Ελένη & Πριμεράκης Γεώργιος (2008), «Ψηφιακά σενάρια διδασκαλίας για το Δημοτικό σχολείο: Η διερεύνηση του περιεχομένου τους με έμφαση στα δομικά, μορφολογικά και μεθοδολογικά στοιχεία σχεδιασμού», *Θέματα Επιστημών και Τεχνολογίας στην Εκπαίδευση*, Τεύχος 2.
8. Πηγιάκη Πόπη (1999), *Προετοιμασία, Σχεδιασμός και Αξιολόγηση της Διδασκαλίας, Διδακτική Μεθοδολογία*, Γρηγόρης, Αθήνα.
9. Πολίτης Παναγιώτης (2008), *Σημειώσεις, στο Μάθημα «Οι ΤΠΕ στην Εκπαίδευση»*, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.
10. Σιμάτος Αναστάσιος (1995), *Τεχνολογία και εκπαίδευση. Επιλογή και χρήση των εποπτικών μέσων*, Εκδ. Πατάκη, Αθήνα.
11. Σολωμονίδου Χριστίνα (2004), *Σύγχρονη εκπαιδευτική τεχνολογία - Υπολογιστές και μάθηση στην κοινωνία της γνώσης*, Κώδικας, Θεσσαλονίκη.
12. Τριλιανός Θανάσης (1992), *Μεθοδολογία της Διδασκαλίας ii.Κριτική προσέγγιση της αποτελεσματικής διδασκαλίας με βάση τα πορίσματα της σύγχρονης επιστημονικής έρευνας*, Αφοί Τολίδη, Αθήνα.
13. Τσιάκαλος Γιώργος (2002), *Η Υπόσχεση της Παιδαγωγικής*, Παρατηρητής, Θεσσαλονίκη.
14. Φίλιας Βασίλης (1997), *Εισαγωγή στη Μεθοδολογία και τις τεχνικές των κοινωνικών ερευνών*, Gutenberg, Αθήνα.

15. Apple Michael (1989), *Teachers and Texts, A Political Economy of Class and Gender, Relations in Education*, Routledge, New York and London.
16. Cohen Louis & Manion Lawrence (1997), *Μεθοδολογία Εκπαιδευτικής Έρευνας, Έκφραση*, Αθήνα.
17. Curran James & Gurevitch Michael (1996), *Mass Media and Society*, Arnold, London and New York.
18. Drenoyianni Helen, *IFIP TC3 National Report GREECE 2006-2007*.
19. Foshay Rob & Ahmed Muhammad (2000), *A Practical Process for Reviewing and Selecting Educational Software, Technical Paper #8*, PLATO Learning (UK) Ltd., High Wycombe.
20. Joyce Bruce & Weil Marsha (1986), *Models of teaching*, Prentice-Hall, Englewood Cliffs, New Jersey.
21. Leask Marilyn & Meadows John (1994), *Teaching and learning with ITC in the Primary School*, London.

ΑΛΛΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ³

1. Αβέρωφ-Ιωάννου Τατιάνα (1990), *Συνεργασία στη μάθηση*, Θυμάρι, Αθήνα.
2. Αργυρίδης Μιχάλης (1995), *Το παιδικό λογοτεχνικό βιβλίο ως βοηθητικό μέσο διδασκαλίας*, Σκάλα, Λάρισα.
3. Αργυρίδης Μιχάλης (1997), *Ολική προσέγγιση της γλώσσας μέσω του παιδικού λογοτεχνικού βιβλίου*, Παιδεία, Λάρισα.
4. Αρκτούρος (2002), *Ζώα που κινδυνεύουν: Λύκος*, Ερευνητές, Αθήνα.
5. Αρχοντίδης Θεόδωρος, Ευφραιμίδου Σοφία, Τσεμπερλίδης Κωνσταντίνος (2007), *μετεκπαιδευόμενοι δάσκαλοι ειδικής αγωγής, Αναλυτική περιγραφή του λογισμικού Story Book Weaver Deluxe*, Διδασκαλείο «Δ. Γληνός» ΑΠΘ, Εργασία στο μάθημα «Παιδαγωγική Αξιοποίηση των ΤΠΕ στη σχολική τάξη» (μη δημοσιευμένη).
6. Γιακουμάτου Τερέζα, *Εισαγωγή στο εκπαιδευτικό λογισμικό, όλα όσα θέλατε να μάθετε και δεν τολμούσατε να ρωτήσετε*, Διαθέσιμο από: www.media.uoa.gr/

³ Στο κεφάλαιο αυτό παρατίθεται η βιβλιογραφία που διαβάσαμε και συμβουλευτήκαμε για τη συγγραφή της εργασίας και των σχεδίων διδασκαλίας, χωρίς όμως να κάνουμε συγκεκριμένες αναφορές σ' αυτήν.

- [teapi/lectures/educational software intro.ppt](#) (προσπελάστηκε 4 Ιανουαρίου 2008).
7. Δελώνης Αντώνης (1991), *Βασικές γνώσεις για το παιδικό και νεανικό βιβλίο*, Σειρά Α΄ Εκπαιδευτικά Βιβλία-1, Σύγχρονο Σχολείο, Αθήνα.
 8. Δημητρακοπούλου Αγγελική, *Διαστάσεις διδακτικής διαχείρισης των εκπαιδευτικών εφαρμογών των τεχνολογιών της πληροφορίας και της επικοινωνίας: Προς μια ολοκληρωμένη αξιοποίησή τους στην Εκπαίδευση*, Διαθέσιμο από: www.etpe.gr/extras/download.php?type=proceed&id=500 (προσπελάστηκε 5 Ιανουαρίου 2008).
 9. Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγράμματος Σπουδών Μελέτης Περιβάλλοντος, σελ. 306-337.
 10. Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγράμματος Σπουδών Πληροφορικής, σελ. 412-428.
 11. Ελευθεροτυπία - 20/01/2007, *Τουρκία: Δολοφόνησαν «ενοχλητικό» Αρμένιο εκδότη - δημοσιογράφο*, Διαθέσιμο από: www.enet.gr/online/online (προσπελάστηκε 30 Μαΐου 2007).
 12. Ευρωπαϊκό Δίκτυο για την Εκπαίδευση, ΕΥΡΙΔΙΚΗ, «*Εκπαίδευση Επιμορφωτών στις ΤΠΕ (Β' Επίπεδο): Τι να σημαίνει άραγε το ΤΠΕ;*», Διαθέσιμο από: users.thess.sch.gr/salnk/arthra/arthra35.htm (προσπελάστηκε 5 Ιανουαρίου 2008).
 13. Ζώτος Γιώργος (2000), *Διαφήμιση, Σχεδιασμός και Λειτουργία στα πλαίσια της επιχείρησης και του διαφημιστικού γραφείου*, University Studio Press, Θεσσαλονίκη.
 14. Ηλεκτρονική εγκυκλοπαίδεια (2005), *Επιστήμη και Ζωή*, Multimedia Επιστήμη και Ζωή, Θεσσαλονίκη.
 15. Καλαϊτζίδης Δημήτριος & Ουζούνης Κωνσταντίνος (2000), *Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, Θεωρία και Πράξη*, Σπανίδης, Ξάνθη.
 16. Καλογήρου Κορνηλία & Μιχαλακέα Έφη (1989), *Παιδαγωγικές ιστορίες και παραμύθια για μικρά παιδιά*, Θυμάρι, Αθήνα.
 17. Καλογήρου Τζίνα (1999), *Τέρψεις και ημέρες ανάγνωσης*, Εκδ. της σχολής Ι. Μ. Παναγιωτοπούλου (ΙΜΠ), Π. Ψυχικό.
 18. Καραγκούνη Αντιγόνη (2000), *Εγώ το Ελάφι*, Ακρίτας, Αθήνα.
 19. Καραγκούνη Αντιγόνη (1996), *Εγώ ο αργυροπελεκάνος*, Ακρίτας, Αθήνα.
 20. Καραγκούνη Αντιγόνη (1996), *Εγώ η καφέ αρκούδα*, Ακρίτας, Αθήνα.

21. Καραγκούννη Αντιγόνη (1996), *Εγώ η χελώνα Καρέττα-Καρέττα*, Ακρίτας, Αθήνα.
22. Καραγκούννη Αντιγόνη (1996), *Εγώ η Φώκια Μονάχος*, Ακρίτας, Αθήνα.
23. Κομνηνός Δημήτριος, Καραμηνάς Ιγνάτιος, *Σύγχρονο σχολείο, Βαδίζοντας προς το 2000 με ευρωπαϊκές προδιαγραφές*, Διαθέσιμο από: <http://www.akridas-edu.gr/> (προσπελάστηκε 15 Μαρτίου 2008).
24. Κοσεγιάν Χαρά, *Με ποιον τρόπο, συνδυάζοντας στη διδασκαλία διαδικασία και περιεχόμενο, μπορούμε να οδηγηθούμε στην ανάπτυξη της κριτικής σκέψης; Πρόταση συγκεκριμένης εφαρμογής*, Άρθρο δημοσιευμένο στο περιοδικό Φιλολογική, τ. 85, 2003, Διαθέσιμο από <http://www.chara-cosseyan.com/> (προσπελάστηκε 9 Μαΐου 2007).
25. Κρεμεζή-Μαργαριτούλη Άννα (1995), *Ζώα που κινδυνεύουν*, Καρέττα, Ερευνητές, Αθήνα.
26. Κωστούλη Τριανταφυλλιά (2007), *Σημειώσεις στο μάθημα εμβάθυνσης «Διδασκαλία Νεοελληνικής Γλώσσας»*, Διδασκαλείο Θεσσαλονίκης «Δημήτρης Γληνός».
27. Κυρίδης Αργύρης, Δρόσης Βαγγέλης, Ντίνας Κώστας (2003), *Η Πληροφορική - Επικοινωνιακή Τεχνολογία στην προσχολική και πρωτοσχολική Εκπαίδευση: Το παράδειγμα της γλώσσας*, Τυπωθήτω - Γιάννης Δαρδανός, Αθήνα.
28. Μακρή Χρ., Σκαλοχωρίτης Μιχ. (2003), *Ερευνώ κι ανακαλύπτω της Ε' δημοτικού*, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα.
29. Μαλκίδη Φ., *Το Ποντιακό ζήτημα και η γενοκτονία των Ελλήνων του Πόντου*, στο 27ο συνέδριο για το Ολοκαύτωμα. Διαθέσιμο από www.pontosworld.com/ (προσπελάστηκε 8 Ιουνίου 2007).
30. Μήτσης Ναπολέων (2003), *Διδακτική του γλωσσικού μαθήματος Από τη Γλωσσική Θεωρία στη Διδακτική Πράξη*, Gutenberg, Αθήνα.
31. Οικονόμου Β., Μανωλοπούλου Μ., Μαρούκα Ε., Τζαφέρου Π., *Πρόταση Αναλυτικού Προγράμματος Σπουδών για μαθήματα ΤΠΕ στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση*, 3^ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΣΤΗ ΣΥΡΟ-ΤΠΕ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ, Εκπαιδευτική Πύλη Νοτίου Αιγαίου, Διαθέσιμο από: www.etpe.gr/extras/download.php?type=proceed&id=880 (προσπελάστηκε 5 Ιανουαρίου 2008).
32. Περιοδικό *Συνεργασία*, διάφορα τεύχη των ετών 1999, 2003 και 2004.
33. Περιοδικό *Παράθυρο στον κόσμο*, διάφορα τεύχη των τελευταίων ετών.

34. Παπαχρίστος Βασίλης, Μάνδαλος Λουκάς (1994), *Διδακτικές διαδικασίες παραγωγής προφορικού και γραπτού λόγου, δομική και επικοινωνιακή προσέγγιση*, Η Προοπτική, Αθήνα.
35. Τεγόπουλος-Φυτράκης, *Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας*.
36. Τεχνολογίες Πληροφορίας και επικοινωνίας, *Ενδοσχολική Επιμόρφωση*, Διεύθυνση Σπουδών Δ/θμιας Εκπ/σης Τμήμα Δ', Γραφείο Κοινωνίας της Πληροφορίας, Διαθέσιμο από: www.yperth.gr/docs/ediag_ab_texn_epagelm.doc (προσπελάστηκε 5 Ιανουαρίου 2008).
37. Τζωρτζακάκης Γιάννης, Παπακυριακού Χάρης, Μητσούλλης Χρίστος, Δημητρακοπούλου Αγγελική, *Όψεις Ενδοσχολικής Υποστήριξης για Σχεδιασμό Διδασκαλιών με Χρήση Καινοτομικού Τεχνολογικού Περιβάλλοντος*, Εργαστήριο Μαθησιακής Τεχνολογίας και Διδακτικής Μηχανικής, Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Διαθέσιμο από: www.rhodes.aegean.gr/LTEE/papers/paper_docs/tzortzak/eισηγηση_συρου_τελικο.doc (προσπελάστηκε 5 Ιανουαρίου 2008).
38. Τριανταφύλλου Σώτη (2007), *Λος Άντζελες κείμενα από τα βιβλία: Το εναέριο τρένο στο Στίλγουελ και Αλφαμπέτ Σίτυ*, Μελάνι, Αθήνα.
39. Τρίγκα Νότα (1999), *Όχι στο σχολείο που παράγει ανέργους*, Αναγκαία η σύνδεση της εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας, επισημαίνει έρευνα της γερμανικής προεδρίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Διαθέσιμο από: <http://www.tovima.gr/>, Το Βήμα online, (προσπελάστηκε: 13 Μαρτίου 2008).
40. Φωτιάδης, Κ. (2004), *Η Γενοκτονία των Ελλήνων του Πόντου*, Ίδρυμα της Βουλής των Ελλήνων για τον Κοινοβουλευτισμό και τη Δημοκρατία, Αθήνα.
41. Χατζηκακού Έλενα, *Η χρήση των ΤΠΕ στην εκπαίδευση (Διδασκαλία και Μάθηση), Κοινωνία της πληροφορίας και της επικοινωνίας*, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 2006, Διαθέσιμο από: www.pi.ac.cy/LinkClick.aspx?link=TPE_mathisi_didaskalia2.pdf&mid=509 (προσπελάστηκε 5 Ιανουαρίου 2008).
42. Berg Bruce (1998), *Qualitative Research Methods For the social Sciences*, California State University, Long Beach.
43. Bourdieu Pierre (1998), *«Έκθεση του Κολεγίου της Γαλλίας: προτάσεις για την εκπαίδευση του μέλλοντος»*, Σύγχρονα Θέματα, τεύχος 66, Ιανουάριος – Μάρτιος, Αθήνα.
44. Collins Peter & Du Preez Peter (1994), *Genocide, The Psychology of Mass Murder*, Boyars/Bowerdean, London, New York, Διαθέσιμο από: <http://www.questia.com/> (προσπελάστηκε 30 Απριλίου 2007).

45. Ellwanger Ria, Alahin Lopez Chavez Ariel (2002), Γράμμα γραμμένο το έτος 2070, Διαθέσιμο από <http://www.specialeducation.gr/modules.php?op=modload&name=News&file=article&sid=462> (προσπελάστηκε 10 Ιουνίου 2007).
46. Jennings Louise, Pattenau Irene, “*Teaching Tolerance and Genocide*”, College of Education, University of South Carolina, Columbia, Διαθέσιμο από: <http://www.tolerance.org/> (προσπελάστηκε 20 Μαΐου 2007).
47. Jones David, *On the Prevention of Genocide: The Gap between Research and Education*, The College of William and Mary, Διαθέσιμο από: <http://hgs.oxfordjournals.org/> (προσπελάστηκε 13 Μαΐου 2007).
48. Kalvino Italo (2006), «Μακροβάλτο» ή «Η πόλη χάθηκε στο χιόνι», Βιβλίο Γλώσσας Γ' Δημοτικού «Τα απίθανα μολύβια», Βιβλίο Μαθητή, Τ. Β', Ο.Ε.Δ.Β., Αθήνα.
49. Levitsky Ronald, “*Send Messages of Hope*”, Postage Stamps and the American Response to the Armenian Genocide, A lesson submitted for consideration for the Aharonian Award, Ronald Levitsky, 8th grade U.S. History teacher Sunset Ridge School, Διαθέσιμο από: <http://www.teachgenocide.org/> (προσπελάστηκε 15 Μαΐου 2007).
50. Little Mary (2003), *Successfully Teaching Mathematics; Planning Is the Key*, Educational Forum.
51. Mackay Frances & Hutchinson Susan (2000), *Developing Information and Communication Technology (Developing ICT)*, Hopscotch Educational Publishing, U.K.
52. Morgenthau Henry (1929), *I was sent to Athens, In Collaboration with French Strother*, Books by Henry Morgenthau, Country Life Press Garden City, N.Y., First Edition, Διαθέσιμο από: <http://www.antibaro.gr/> (προσπελάστηκε 12 Μαΐου 2007).
53. Panasuk Regina & Todd Jeffrey (2005), «*Effectiveness of Lesson Planning: Factor Analysis*», *Journal of Instructional Psychology*, 32 (3), 215-232.
54. Rettke Jamie, *Social Studies Lesson Plan, Thematic Unit, Activity, Worksheet, of Civics, American*, Διαθέσιμο από: www.lessonplanspage.com/ (προσπελάστηκε 12 Μαΐου 2007).
55. Robertson Judith (1999), *Teaching for a tolerant World, Grades 1-6, Essays and Resources*, National Council of Teachers of English, Urbana.
56. Rontari Gianni (2007), *Χαμένος στην τηλεόραση και άλλες ιστορίες*, Πατάκης, Συλλογή Χελιδόνια, Αθήνα.

57. Totten Samuel (2004), *Teaching About Genocide: Issues, Approaches, and Resources*, University of Arkansas. Διαθέσιμο από: <http://books.google.gr/> (προσπελάστηκε 15 Μαΐου 2007).
58. United States Holocaust Memorial Museum, Washington, D.C., (2001), *Teaching about the Holocaust. A Resource Book for Educators*, Διαθέσιμο από: <http://www.ushmm.org/> (προσπελάστηκε 30 Απριλίου 2007).

ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

1. www.netschoolbook.gr (προσπελάστηκε 4 Ιανουαρίου 2008).
 2. www.genocidewatch.org (προσπελάστηκε 8 Ιουνίου 2007).
 3. www.ecokidsonline.com/ (προσπελάστηκε 10 Μαΐου 2007).
 4. www.ornithologiki.gr/ (προσπελάστηκε 10 Μαΐου 2007).
 5. www.wwf.gr/ (προσπελάστηκε 10 Μαΐου 2007).
 6. www.oikologos.gr/ (προσπελάστηκε 10 Μαΐου 2007).
 7. www.arcturos.gr/ (προσπελάστηκε 10 Μαΐου 2007).
 8. <http://www.e-rth.gr/G12g9ilion/water.htm> (προσπελάστηκε 15 Μαΐου 2007).
 9. <http://www.martijndevisser.com> (προσπελάστηκε 17 Μαΐου 2007).
 10. <http://news.pathfinder.gr/ecology> (προσπελάστηκε 17 Μαΐου 2007).
 11. www.komvos.edu.gr/glwssa/logos_keimeno/2_1_3/Basic (προσπελάστηκε 5 Μαΐου 2007).
 12. <http://www.understandingprejudice.org/> (προσπελάστηκε 11 Ιουνίου 2007).
 13. www.unitedhumanrights.org (προσπελάστηκε 10 Μαΐου 2007).
 14. www.usafricaonline.com (προσπελάστηκε 10 Μαΐου 2007).
 15. <http://www.wikipedia.org/Darfur/> (προσπελάστηκε 14 Μαΐου 2007).
 16. <http://www.greek-genocide.org/> (προσπελάστηκε 14 Μαΐου 2007).
- <http://www.ushmm.org/> (προσπελάστηκε 15 Μαΐου 2007).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΟΣ

1. ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΜΕ ΘΕΜΑ ΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΟΥ ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ ΓΕΡΟΠΟΥΛΟΥ ΓΑΡΥΦΑΛΛΙΑ.....	233
2. ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΜΕ ΘΕΜΑ ΤΟ ΝΕΡΟ ΓΙΟΥΡΤΣΙΔΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ.....	323
3. ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΜΕ ΘΕΜΑ ΤΗ ΓΕΝΟΚΤΟΝΙΑ ΕΥΘΥΜΙΑΔΟΥ ΣΟΦΙΑ.....	332
4. ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΜΕ ΘΕΜΑ ΤΗΝ ΕΞΑΦΑΝΙΣΗ ΤΩΝ ΖΩΩΝ ΚΥΡΙΤΣΗΣ ΛΕΩΝΙΔΑΣ.....	391
5. ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΜΕ ΘΕΜΑ ΤΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ ΜΑΝΑΦΗ ΙΩΑΝΝΑ.....	415
6. ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΜΕ ΘΕΜΑ ΤΗΝ ΠΡΟΒΟΛΗ ΑΝΑΓΚΩΝ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΜΕΣΩ ΤΟΥ ΔΙΑΦΗΜΙΣΤΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ ΣΑΠΟΥΝΑΣ ΑΝΤΩΝΗΣ.....	478
7. ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΜΕ ΘΕΜΑ ΤΗ ΡΥΠΑΝΣΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΤΖΕΛΕΠΗ ΒΑΣΙΛΙΚΗ.....	532
8. ΑΠΟΜΑΓΝΗΤΟΦΩΝΗΜΕΝΕΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ.....	566
I. ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ 1.....	567
II. ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ 2.....	586
III. ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ 3.....	595
IV. ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ 4.....	603

ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΜΕ ΘΕΜΑ ΤΗ
ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΟΥ ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΟΥ
ΛΟΓΟΥ

ΓΕΡΟΠΟΥΛΟΥ ΓΑΡΥΦΑΛΛΙΑ

ΜΑΘΗΜΑ: ΓΛΩΣΣΑ**ΘΕΜΑ: ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΔΟΜΗΣ ΤΟΥ ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ****ΤΙΤΛΟΣ: «Βλέποντας, διαβάζοντας, ακούγοντας και φτιάχνοντας ιστορίες»****ΕΙΣΑΓΩΓΗ****ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΘΕΜΑΤΟΣ**

Γιατί να επιλέξει κάποιος να διδάξει τα δομικά στοιχεία της αφήγησης;

Η αφήγηση είναι ένα ευρείας χρήσεως κειμενικό είδος, το οποίο συναντάμε στη διδασκαλία του γλωσσικού μαθήματος από την πρώτη κιόλας τάξη του δημοτικού σχολείου.

Εξάλλου, αν σκεφτούμε ότι ακόμη και στην καθημερινότητά μας, τόσο οι μεγάλοι, όσο και τα μικρά παιδιά, συχνότατα εκφράζονται στην προφορική επικοινωνία τους με τους άλλους αφηγηματικά, κατανοούμε τη σημαντικότητα αυτού του είδους των κειμένων στη ζωή μας.

Είναι ανάγκη λοιπόν, από πολύ μικρή ηλικία, να εξασκήσουμε ανώδυνα τα παιδιά στη σωστή χρήση και παραγωγή τέτοιου είδους κειμένων, τα οποία διακρίνονται από κάποια ιδιαίτερα χαρακτηριστικά γνωρίσματα που απαρτίζουν και τα βασικά τους δομικά στοιχεία, των οποίων ο τρόπος εισαγωγής τους σ' αυτά τα κείμενα, αλλά και η πολυπλοκότητα του τρόπου εμπλοκής τους, κάνουν τελικά τα κείμενα πιο συναρπαστικά και πιο πλούσια σε περιεχόμενο και δράση.

Γνωρίζοντας τα παιδιά τη δομή της αφήγησης και τον τρόπο παράθεσης των στοιχείων της μέσα σε ένα κείμενο, προάγεται η μάθηση σε ανώτερες βαθμίδες γνωστικού επιπέδου (ανάλυση, σύνθεση και αξιολόγηση), γεγονός που αποτελεί μια από τις σημαντικότερες επιδιώξεις της διδασκαλίας.

Ξεκινώντας οι μαθητές από την κατάκτηση της τέχνης της αφήγησης, μπορούν να επεκταθούν πολύ πιο εύκολα και στην σταδιακή κατάκτηση των βασικών στοιχείων και των άλλων ειδών κειμένων.

Με τον τρόπο αυτό διαμορφώνουν μια ολόπλευρη γνώση γύρω από τα κυριότερα κειμενικά είδη που υπάρχουν στη γλώσσα μας και αναπτύσσουν έτσι με αποτελεσματικά τις δυνατότητες επικοινωνίας τους σε οποιοδήποτε επικοινωνιακό πλαίσιο κι αν βρεθούν.

Γίνονται καλοί χειριστές του προφορικού, του γραπτού λόγου, αλλά και όλων των άλλων μορφών έκφρασης.

Ποια είναι η καταλληλότερη τάξη στο Δημοτικό Σχολείο για να διδαχτεί η αφήγηση και τα βασικά δομικά στοιχεία της;

Αφηγηματικά κείμενα μπορούν και πρέπει να διδαχτούν από την πρώτη τάξη του δημοτικού σχολείου, μιας και αυτά θεωρούνται από τα πιο προσιτά και ευκολοδιδάξιμα κειμενικά είδη.

Ένα απλό αφηγηματικό κείμενο είναι πολύ εύκολο να το επεξεργαστούν από κάθε άποψη, δηλαδή ολόπλευρα, αλλά πάντα με το σωστό διδακτικό χειρισμό, ακόμη και οι μικροί μαθητές της τάξης αυτής.

Εξάλλου, από τα πρώτα κείμενα που παράγουν σε γραπτό λόγο τα παιδιά αυτής της τάξης, είναι σίγουρα τα αφηγηματικά, αφού είναι εξοικειωμένα με αυτά ήδη, από τις καθημερινές, προσωπικές, προφορικές τους αφηγήσεις τις οποίες απευθύνουν αυθόρμητα και χωρίς να καταβάλουν κάποια ιδιαίτερη προσπάθεια, τόσο σε συμμαθητές τους, αλλά και στους δασκάλους και τους γονείς τους αντίστοιχα.

Ας μη ξεχνάμε επίσης το γεγονός ότι οι πρώτες εμπειρίες των περισσότερων παιδιών, τουλάχιστον σε επίπεδο ακρόασης, με την αφήγηση, τοποθετούνται σε πολύ μικρότερη ηλικία, στα προνηπιακά ή νηπιακά τους χρόνια ακόμη(με την παράλληλη συμβολή, εδώ, του Νηπιαγωγείου). Τότε είναι που τα παιδιά έρχονται σε άμεση επαφή με τον αφηγηματικό λόγο των παραμυθιών, των θρύλων και των εντυπωσιακών ιστοριών της παράδοσης, αλλά και με τις αυτοσχέδιες ιστορίες, τις οποίες κατασκευάζουν βασιζόμενοι στη δημιουργική φαντασία της στιγμής και της

επικοινωνιακής περίστασης πολλοί από τους γονείς, στην διάρκεια της καθημερινής ενεργής συναστροφής και διαπαιδαγώγησης που σχεδόν ασυνείδητα αυτοί ασκούν.

Άρα, η διδασκαλία των αφηγηματικών κειμένων και της δομής αυτών, πρέπει να ξεκινά από τις πρώτες τάξεις του Δημοτικού Σχολείου και να συνεχίζεται και στις μεγαλύτερες από αυτές, με ενασχόληση και εξάσκηση των μαθητών σε αυτά, η οποία θα χαρακτηρίζεται από σταδιακή αύξηση του βαθμού δυσκολίας, τόσο στο επίπεδο πολυπλοκότητας των κειμένων που διδάσκονται, όσο και στο επίπεδο των ασκήσεων επεξεργασίας που θα τα ακολουθούν και θα βασίζονται πάνω σ' αυτά.

ΤΟ ΕΙΔΟΣ ΤΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ Ο ΣΚΟΠΟΣ ΕΜΠΛΟΚΗΣ ΤΗΣ ΣΕ ΓΕΝΙΚΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΣΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΦΗΓΗΣΗ

Στο σχέδιο διδασκαλίας για την Ε΄τάξη του δημοτικού σχολείου, που αποσκοπεί στην εκμάθηση από τους μαθητές των δομικών στοιχείων της αφήγησης, η τεχνολογία έπαιξε ένα πάρα πολύ σημαντικό ρόλο.

Στήριξε και συμπλήρωσε τη διδασκαλία σε διάφορες φάσεις της και αποτέλεσε ένα εργαλείο που διευκόλυνε κατά πολύ την πιο εύκολη, αλλά και ουσιαστικότερη κατανόηση των δομικών στοιχείων της αφήγησης από τους μαθητές.

Έδωσε τέλος, ένα τόνο πιο ευχάριστο και περισσότερο δημιουργικό στην εξέλιξη της όλης διδακτικής διαδικασίας, ο οποίος αποτέλεσε και ένα ιδιαίτερο κίνητρο μάθησης για τα παιδιά.

Έτσι στο σχέδιο αυτό και στη φάση της ψυχολογικής προετοιμασίας των μαθητών, προβλήθηκαν από DVD δύο ταινίες αφηγηματικού περιεχομένου, επιλεγμένες με βασικό κριτήριο αποκλειστικά, τα κινηματογραφικά ενδιαφέροντα των παιδιών αυτής της ηλικίας, λαμβάνοντας ταυτόχρονα υπόψη και επιδιώκοντας το γεγονός της παράλληλης παρουσίας των ίδιων ιστοριών και σε βιβλία.

Αργότερα και στη φάση της εφαρμογής της νέας γνώσης του σχεδίου διδασκαλίας, ακούγεται από ένα CD ήχου, μια αφηγηματική ιστορία-θρύλος της ελληνικής παράδοσης, της οποίας το περιεχόμενο επεξεργάζονται αναλυτικά οι μαθητές με σκοπό τη βαθιά κατανόηση των δομικών της στοιχείων.

Στη συνέχεια και στην ίδια φάση διδασκαλίας, οι μαθητές ανακατασκευάζουν την αρχική ιστορία που άκουσαν από το CD ήχου, φτιάχνοντας μια τελείως αλλαγμένη αφηγηματική ιστορία σε σχέση με την αρχική, με την βοήθεια ενός εκπαιδευτικού λογισμικού κατασκευής ηλεκτρονικών, αλληλεπιδραστικών, ομιλούντων ιστοριών.

Σκοπός της εμπλοκής της τεχνολογίας σ' αυτή τη δραστηριότητα, είναι να δημιουργήσουν τα παιδιά ένα ποιοτικό, πολυτροπικό ηλεκτρονικό κείμενο, δουλεύοντας σε ομάδες συνεργασίες και εκμεταλλευόμενα όλες τις δυνατότητες

που τους προσφέρονται από τη χρήση του συγκεκριμένου λογισμικού. Το κείμενο αυτό θα έχει παράλληλα τα χαρακτηριστικά της πρωτοτυπίας και της συνεργατικής δημιουργίας.

Η ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ ΛΟΓΙΣΜΙΚΟΥ “STORY BOOK WEAVER DELUXE” ΣΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΑΦΗΓΗΣΗΣ

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟΥ ΜΕΣΟΥ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΘΗΚΕ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΟ ΛΟΓΟ ΣΕ ΑΥΤΟ ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Στα πλαίσια του σταδίου «επέκτασης και εφαρμογής της νέας γνώσης», γνώση την οποία και προϋποτίθεται ότι απέκτησαν οι μαθητές σε προηγούμενα στάδια της διδασκαλίας, τα οποία στόχο είχανε την γνωριμία και κυρίως την εξοικείωση με τη δομή ενός αφηγηματικού κειμένου, αποφασίστηκε να εφαρμοστεί η δημιουργία εν μέρει πρωτότυπης αφηγηματικής ιστορίας σε ηλεκτρονική μορφή, με την βοήθεια ειδικού εκπαιδευτικού λογισμικού.

Ο εκπαιδευτικός έχει οργανώσει νωρίτερα στην τάξη του, μαθήματα γρήγορης εκμάθησης(τα οποία να αποτελέσουν τις προκαταρτικές δραστηριότητες προετοιμασίας) του λογισμικού “Story Book Weaver Deluxe”(το οποίο και επιλέχθηκε ως κατάλληλο λογισμικό για να εξυπηρετήσει τους σκοπούς του συγκεκριμένου σχεδίου μαθήματος). Βασιζόμενος σε αναλυτική περιγραφή του λογισμικού, η οποία και παρατίθεται στο συγκεκριμένο σχέδιο διδασκαλίας, έχει προχωρεί καταρχήν, σε δοκιμαστική εφαρμογή κατασκευής μικρών ηλεκτρονικών ιστοριών από τους ίδιους τους μαθητές, στα πλαίσια της εξάσκησης και εξοικείωσής τους με τέτοιου είδους κατασκευές.

Απώτερος στόχος αυτής της απαραίτητης όπως κρίνεται προετοιμασίας των μαθητών, είναι βέβαια επέκταση της εφαρμογής του προαναφερόμενου λογισμικού, στο παρόν σχέδιο διδασκαλίας, αλλά και όπου αλλού χρειαστεί κατά το μέλλον.

Έτσι, παρουσιάζεται από CD ήχου στους μαθητές, η ιστορία (θύλος) «Ο Αυγερινός και η Πούλια», από τη φωνή του γνωστού Έλληνα τραγουδιστή Δημήτρη Ζερβουδάκη, η οποία και χαρακτηρίζεται από πολλούς, κομμάτι της παράδοσης του ελληνικού λαού και οι μαθητές κατά τη διάρκεια εξέλιξης της ιστορίας, ακούγοντας, κρατούν σημειώσεις όσον αφορά τους ήρωες, κύρια χαρακτηριστικά και χαρακτηρισμούς γι’ αυτούς και τα σημαντικά γεγονότα της, δηλαδή τα προβλήματα που παρουσιάστηκαν, τις λύσεις που δόθηκαν σε κάθε περίπτωση εμφάνισής τους και την τελική έκβαση της ιστορίας.

Ο εκπαιδευτικός στη συνέχεια, ζητάει από τους μαθητές, οι οποίοι εργάζονται σε ομάδες, να αλλάξουν (ανά ομάδα) από την αρχική ιστορία:

- Σε έναν ήρωα: σημαντικά στοιχεία του χαρακτήρα του και
- Ένα γεγονός

Οι μαθητές καλούνται τώρα να συνθέσουν, αρχικά σε φύλλο εργασίας, την ιστορία αλλαγμένη, όπως οι ίδιοι κρίνουν, βασιζόμενοι στις διαφορετικές προοπτικές που ανοίγονται στην εξέλιξη της περιπέτειας λόγω των καίριων αυτών αντικαταστάσεων που έγιναν στα δύο σημαντικά δομικά στοιχεία της.

Κατόπιν, την ιστορία που θα συνθέσουν θα την παρουσιάσουν (κατασκευάσουν) σε ηλεκτρονική μορφή στον Η/Υ, ανά ομάδα, με το πρόγραμμα *Story Book Weaver Deluxe*, προσέχοντας στη φανταστική αφήγηση που θα προκύψει, να δοθεί ιδιαίτερη σημασία στο να τηρούνται, δηλαδή να υπάρχουν και να είναι σωστά τοποθετημένα μέσα στην νέα ιστορία, τα κύρια δομικά στοιχεία αυτής της ιστορίας (τίτλος, ήρωες, χώρος, χρόνος, γεγονότα, λύσεις και συμπεράσματα).

Η δράση της κάθε ομάδας των μαθητών στην διάρκεια της κατασκευής της ηλεκτρονικής ιστορίας τους, θα παρακολουθείται και θα υποστηρίζεται συνεχώς από τον εκπαιδευτικό της τάξης, ώστε ακόμη και κάποιες δυσκολίες ή κολλήματα τυχόν προκύψουν, να μπορούν οι ομάδες με την καθοδήγησή του, αν τελικά αυτή καταστεί απαραίτητη, να τις υπερπηδήσουν και να οδηγηθούν με επιτυχία στα επιδιωκόμενα αποτελέσματα.

Γιατί επιλέχθηκε το εκπαιδευτικό λογισμικό «Story Book Weaver Deluxe», για να διδαχθεί «Η Αφήγηση», στο συγκεκριμένο σχέδιο μαθήματος της Γλώσσας.

Τα εκπαιδευτικά λογισμικά, έχουν κάποια βασικά πλεονεκτήματα, αλλά και ορισμένα μειονεκτήματα που καθιστούν τη χρήση τους κατά κύριο λόγο υποβοηθητική της διδασκαλίας και της μάθησης, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι μπορεί από μόνα τους να αντικαταστήσουν τα βιβλία και κυρίως το διδάσκοντα χωρίς τον οποίο άλλωστε δεν θα μπορούσαν να λειτουργήσουν ουσιαστικά.

Πλεονεκτήματα

Τα λογισμικά κατασκευής αλληλεπιδραστικών, ομιλούντων ιστοριών, όπως το «*Story Book Weaver Deluxe*», προσφέρουν:

- Ελκυστική εικονογράφηση με την επένδυση ήχου και μουσικής και επιπλέον, τη δυνατότητα ηχογράφησης της ίδιας της φωνής του μαθητή, το οποίο αποτελεί ένα πολύ προσοδοφόρο πλεονέκτημα, ειδικά όταν ο μαθητής καλείται να αποδώσει με τη χρήση του παρόντος λογισμικού μία αφηγηματική ιστορία όπως και συμβαίνει στο συγκεκριμένο σχέδιο διδασκαλίας.
- Ανάπτυξη της εργασίας από τους μαθητές με μικρά διαδοχικά βήματα.
- Εξασφάλιση ρυθμού εργασίας ανάλογου προς τις δυνατότητες του κάθε μαθητή.
- Ελεύθερη αυτοέκφραση, δημιουργική πρωτοτυπία από τους μαθητές.
- Συγκέντρωση προσοχής σε συγκεκριμένη εργασία και βελτίωση κατανόησης του περιεχομένου της κατασκευασμένης ιστορίας.
- Εξάσκηση αναγνωστικής δεξιότητας των μαθητών λόγω της αναγκαστικής συχνής επανάληψης ανάγνωσης της ιστορίας στα πλαίσια της προσπάθειας συνέχισης και τελειοποίησής της.
- Κατανίκηση και ξεπέρασμα άγχους από μαθητές που αντιμετωπίζουν τυχόν δυσκολίες στην προσπάθεια συνδυασμού διαδικασιών γραψίματος, ορθογραφίας και ταυτόχρονης επιλογής κατάλληλου περιεχομένου.
- Εξασφάλιση πολύ καλής εμφάνισης του συνόλου της ιστορίας, χωρίς το άγχος των μουντζούρων.
- Ενεργή συμμετοχή, αλληλεπίδραση και δημιουργία φιλικών σχέσεων μεταξύ των μαθητών της κάθε ομάδας, δηλαδή προαγωγή της συνεργατικής μάθησης.
- Ελάττωση των ανταγωνιστικών δομών μεταξύ των μαθητών.
- Δραστηριοποίηση των μαθητών και αποδοχή από μέρους τους της υπευθυνότητας για τη γνώση που αποκτούν.
- Ανάπτυξη της κριτικής σκέψης και αποτίμησης των αποτελεσμάτων από τους μαθητές, με την αναγνώριση από μέρους τους λαθών και παραλείψεων και αναθεώρηση των αστήρικτων και ατεκμηρίωτων θέσεων, γεγονότα τα οποία εξασφαλίζουν τη νοητική και συναισθηματική ωρίμανση των μαθητών.
- Εξασφάλιση αυτοεκτίμησης και αυτοπεποίθησης με την συνακόλουθη αυτοεκπλήρωση του μαθητή, λόγω βίωσης της επιτυχίας.
- Εξασφάλιση μεγαλύτερης αυτονομίας(χωρίς την παρέμβαση του δασκάλου), από μέρους των μαθητών.

- Ανάπτυξη προσωπικής ευθύνης του κάθε μαθητή ξεχωριστά, αλλά και ομαδικής ευθύνης, της εκάστοτε ομάδας τους, για ένα ποιοτικότερο τελικό αποτέλεσμα.
- Ενδυνάμωση των κινήτρων μάθησης, μιας και οι μαθητές αναπτύσσουν θετικότερη στάση απέναντι στο μάθημα, στη σχολική εργασία και το περιβάλλον του σχολείου.
- Καλύτερη χρήση του διδακτικού χρόνου από το διδάσκοντα.

Μειονεκτήματα

Το «*Story Book Weaver Deluxe*», συνοδεύονται και από κάποια μειονεκτήματα, τα κυριότερα από τα οποία είναι τα εξής:

- Η έκδοση του συγκεκριμένου λογισμικού προσφέρεται αποκλειστικά και μόνο στην αγγλική γλώσσα κι αυτό προϋποθέτει ότι ο εκπαιδευτικός που θα αποφασίσει να το χρησιμοποιήσει στη διδακτική πράξη, θα πρέπει να γνωρίζει την αγγλική γλώσσα.
- Φόρτο εργασίας για τον εκπαιδευτικό, ο οποίος απαραίτητο είναι:

α). Να προετοιμαστεί και να γνωρίσει ο ίδιος από μόνος του τη χρήση και τις διδακτικές δυνατότητες αξιοποίησης, που του προσφέρει η χρήση αυτή του συγκεκριμένου λογισμικού, στην τάξη.

β). Να εξασφαλίσει χρόνο για παρουσίαση του λογισμικού στο σύνολο των μαθητών της τάξης του με παράλληλη, σύντομη, πρακτική εξάσκησή τους, ώστε να μην υπάρξουν υπερβολικές καθυστερήσεις και κολλήματα κατά την ώρα της κύριας εφαρμογής του στην υπό κατασκευή ιστορία.

Ζυγίζοντας τα παραπάνω πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα του λογισμικού αυτού, τελικά επιλέχθηκε ως το πιο πρόσφορο για τη διδασκαλία και την εφαρμογή στο σχέδιο της «αφήγησης» του παρόντος γλωσσικού μαθήματος στην Ε΄ δημοτικού γιατί βασικός σκοπός ήταν:

Η κατανόηση, κατάκτηση και δυνατότητα εφαρμογής των βασικών στοιχείων της αφήγησης, από μέρους των μαθητών.

Οι μαθητές μέσω της χρήσης του λογισμικού «*Story Book Weaver Deluxe*», μπορούν αρκετά εύκολα να κατασκευάσουν την ηλεκτρονική τους ιστορία, όπου μπορούν να

οπτικοποιήσουν κιόλας τα στοιχεία αυτά και να προσθέσουν και ήχο για να κάνουν πιο έντονη και παραστατική τη συσχέτιση μεταξύ τους, γεγονός που υποβοηθά στην καλύτερη αφομοίωση της νοητικής αναπαράστασης στο μυαλό των μαθητών, άρα και στην σταθεροποίηση και εμπέδωση της διδαχθείσας γνώσης.

Η σταδιακή προσθήκη των δομικών στοιχείων με την χρησιμοποίηση των κατάλληλων κάθε φορά επιλογών, του χειριστή-μαθητή, από τα κουμπιά ενεργειών του λογισμικού.

Ο μαθητής μπορεί, σε χρόνο δικό του, να επιλέξει την κατάλληλη ενέργεια που θα κάνει για να εισάγει το στοιχείο αυτό που επέλεξε, από τα δομικά στοιχεία της αφήγησης, διαλέγοντας το πιο πρόσφορο γι' αυτόν κουμπί ενεργειών από το πρόγραμμα εφαρμογής του λογισμικού.

Έτσι απαλλάσσεται από το άγχος και εξασφαλίζεται μια πιο ποιοτική και δημιουργική εργασία η οποία φέρει την σφραγίδα του συγγραφέα της και χαρακτηρίζεται έτσι από πρωτοτυπία και μοναδικότητα.

Η ανάπτυξη και αξιοποίηση της συνεργατικής μάθησης από τους μαθητές.

Επειδή η δημιουργία της ιστορίας θα γίνει σε ομάδες, θα εξασφαλιστεί η δυνατότητα ανάπτυξης της συνεργατικής μάθησης και των πλεονεκτημάτων που αυτή προσφέρει στη μαθησιακή διαδικασία και στην ολόπλευρη ψυχοκοινωνική ανάπτυξη των μαθητών.

Θα υπάρξει ενεργή συμμετοχή και αλληλεπίδραση μεταξύ των μαθητών της κάθε ομάδας.

Οι συνεργατικές ομάδες παρουσιάζονται συνήθως πιο γρήγορες και ακριβείς από τις ατομικιστικές και ανταγωνιστικές ομάδες και οι μαθητές χρειάζονται τις περισσότερες φορές λιγότερη βοήθεια από τον δάσκαλο.

Ανάπτυξη της κριτικής σκέψης από τους μαθητές και δημιουργία στάσεων από αυτούς με έμμεσο τρόπο.

Οι μαθητές αναπτύσσουν με τη χρήση του λογισμικού την κριτική τους σκέψη και ωριμάζουν νοητικά και συναισθηματικά, αφού ανακαλύπτουν θετικές και αρνητικές επιπτώσεις που μπορεί να έχουν διάφορες επιλογές τους στην τελική εικόνα και παρουσίαση της ιστορίας τους.

Όλα αυτά και κυρίως η τριβή των μαθητών με τις δυσκολίες και τα πλεονεκτήματα του λογισμικού, βοηθά έμμεσα και στην δημιουργία στάσεων από αυτούς, όσον αφορά βασικά την εξασφάλιση λογικής από μέρους τους στις επιλογές της καταλληλότερης κίνησης κάθε φορά, η οποία θα διευκολύνει την εξέλιξη της ιστορίας που δημιουργούν και φυσικά ως επακόλουθο αυτών των επιλογών και το ποιοτικό τελικό αποτέλεσμα.

Η ενδυνάμωση των κινήτρων μάθησης των μαθητών.

Η χρήση του λογισμικού βοηθά αποτελεσματικά στην ενδυνάμωση των κινήτρων μάθησης από τους μαθητές, μιας και η σχολική εργασία αποκτά ένα πιο ενδιαφέρον «πρόσωπο» με την δυνατότητα χρησιμοποίησης του ηλεκτρονικού υπολογιστή στη διδακτική πράξη και γίνεται έτσι πιο γοητευτική και δελεαστική για τους μαθητές.

Καλύτερη διαχείριση του διδακτικού χρόνου από το διδάσκοντα.

Ο εκπαιδευτικός, χάρη στη χρήση από τους μαθητές, στη φάση της εφαρμογής της νεοδιδαχθείσας γνώσης, του εκπαιδευτικού λογισμικού «Story Book Weaver Deluxe», μπορεί να εκμεταλλευτεί το διδακτικό χρόνο που θα εξασφαλίσει, σε σχέση με το αν θα δίδασκε στην παρούσα φάση με τον παραδοσιακό τρόπο διδασκαλίας, χρησιμοποιώντας τον περισσότερο δημιουργικά, προκειμένου να προσφέρει τη βοήθειά του εξατομικευμένα σε μαθητές που θα παρατηρήσει ότι αντιμετωπίζουν κάποιο βαθμό δυσκολίας στην κατανόηση και πρακτική εφαρμογή της νέας γνώσης. Θα μπορεί να προβεί δηλαδή την ίδια στιγμή, μέσω μιας διαμορφωτικής διδασκαλίας και σε ενισχυτική διδασκαλία των αδύνατων μαθητών της τάξης.

Πώς θα ξεπεράσει ο εκπαιδευτικός τα μειονεκτήματα από την εφαρμογή του εκπαιδευτικού λογισμικού «Story Book Weaver Deluxe».

Το βασικότερο μειονέκτημα του λογισμικού «Story Book Weaver Deluxe» είναι ότι η έκδοσή του προσφέρεται αποκλειστικά και μόνο στην αγγλική γλώσσα, όπως και προαναφέρθηκε.

Αυτό το γεγονός θα αποτελούσε για πολλούς εκπαιδευτικούς έναν σοβαρότατο ανασταλτικό παράγοντα όσον αφορά τη δυνατότητα χρήσης του στη διδασκαλία, μιας και φαίνεται ότι απαραίτητη προϋπόθεση για κάτι τέτοιο, θα ήταν η γνώση της αγγλικής γλώσσας από τους ίδιους, ούτως ώστε να μπορούν να το διαχειριστούν με αποτελεσματικό τρόπο.

Για τον παραπάνω λόγο, στο σχέδιο διδασκαλίας της γλώσσας για την Ε΄ δημοτικού, η οποία αφορά την αφήγηση και τη διάκριση των δομικών στοιχείων ενός αφηγηματικού κειμένου, απαραίτητο κρίθηκε να συμπεριληφθούν σχετικές αναλυτικές οδηγίες προς διευκόλυνση της χρήσης του συγκεκριμένου λογισμικού από τον εκπαιδευτικό που θα θελήσει να δοκιμάσει την πρακτική εφαρμογή και κυρίως την χρησιμότητά του.

Οι οδηγίες αυτές προτείνεται να εφαρμοστούν δοκιμαστικά σε μια πρώτη κατασκευή μικρής ηλεκτρονικής ιστορίας από τους μαθητές, που θα αποσκοπεί κατά κύριο λόγο στην εξάσκησή τους στις δυνατότητες εφαρμογής που προσφέρει το λογισμικό. Αυτό μπορεί να γίνει αμέσως μετά από μία σύντομη παρουσίαση από τον εκπαιδευτικό, του λογισμικού και σε μια επιπλέον ώρα, η οποία θα εξασφαλιστεί είτε από το μάθημα της γλώσσας, είτε από ένα δυο μαθήματα «ευέλικτης ζώνης».

Η αναλυτική περιγραφή του συγκεκριμένου λογισμικού και των δυνατοτήτων που προσφέρει στη δημιουργία πλούσιου περιβάλλοντος στην κατασκευή μιας ηλεκτρονικής αφηγηματικής ιστορίας, συμπεριλαμβάνεται στο παρόν σχέδιο επίσης, ξεχωριστά και υποστηρικτικά με το φύλλο οδηγιών για την κατασκευή μιας τέτοιας ιστορίας. Η περιγραφή αυτή, όπως αναφέρεται και μέσα στο σχέδιο διδασκαλίας, έγινε στα πλαίσια εργασίας στο μάθημα «Παιδαγωγική Αξιοποίηση των ΤΠΕ στη σχολική τάξη», από μια ομάδα τριών μετεκπαιδευόμενων δασκάλων, στο τμήμα ειδικής αγωγής, του Διδασκαλείου Θεσσαλονίκης Δημήτρης Γληνός.

Η παραπάνω προετοιμασία κρίνεται απαραίτητη για να μπορέσουν οι μαθητές να ξεπεράσουν τυχόν προβλήματα που μπορεί να παρουσιαστούν στην προσπάθεια σωστού χειρισμού του λογισμικού, λόγω των συμβόλων και της αγγλικής γλώσσας την οποία και χρησιμοποιεί αυτό στο κύριο μενού του, γιατί έτσι μόνο θα

εξασφαλιστεί η επιτυχία από την εφαρμογή του στην τάξη, ως κύριας δραστηριότητας από αυτούς.

Το δεύτερο βασικό μειονέκτημα του λογισμικού *«Story Book Weaver Deluxe»* είναι το φόρτο εργασίας με το οποίο μπορεί να επιβαρύνει τον εκπαιδευτικό που θα επιθυμούσε να το χρησιμοποιήσει στη διδασκαλία του συγκεκριμένου σχεδίου διδασκαλίας και όχι μόνο.

Δεδομένου ότι θεωρείται πολύ λογικό κάθε διδασκαλία να χρειάζεται ένα πολύ συγκεκριμένο χρόνο οργάνωσης και προετοιμασίας από μέρους του εκπαιδευτικού για να μπορέσει αυτός να ανταπεξέλθει επαρκώς στις απαιτήσεις, αλλά και στις απρόβλεπτες δυσκολίες που μπορεί να προκύψουν κατά τη διάρκεια της διεξαγωγής της στην τάξη, η παρούσα διδασκαλία, δεν προϋποθέτει τίποτε παραπάνω από το αυτονόητο. Με άλλα λόγια, αν ο εκπαιδευτικός είναι πραγματικά υπεύθυνο άτομο που το ενδιαφέρει να προσφέρει ποιοτική εκπαίδευση στους μαθητές του, με μια ολιγόχρονη προμελέτη της περιγραφής και των οδηγιών χρήσης του λογισμικού, θα μπορέσει πολύ εύκολα να ανταπεξέλθει στις απαιτήσεις της διδασκαλίας και να κατευθύνει τους μαθητές του στην κατάκτηση της γνώσης όσον αφορά τουλάχιστον τη χρήση του παρόντος λογισμικού και κατ' επέκταση και στην ολοκλήρωση της διδασκαλίας με απόλυτη επιτυχία.

Τέλος, όσον αφορά την εξασφάλιση από μέρους του εκπαιδευτικού, χρόνου προετοιμασίας και πρακτικής εξάσκησης των μαθητών πάνω στις δυνατότητες χρήσης του λογισμικού αυτού, πριν αυτό εφαρμοστεί στο σχέδιο διδασκαλίας της γλώσσας για την αφήγηση, είναι δυνατό αυτός, να φροντίσει να κάνει κάτι τέτοιο σε μια ξεχωριστή ώρα της διδασκαλίας του γλωσσικού μαθήματος, ή ακόμη, για να είναι πιο ανώδυνο αυτό και για να μην στοιχίσει οτιδήποτε, σε βάρος κανενός(χρόνου δασκάλου, χρόνου μαθητών και χρόνου μαθήματος), να την κάνει αυτή την προετοιμασία σε μία από τις προσφερόμενες ώρες μαθημάτων της «ευέλικτης ζώνης».

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΕΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΕΠΙΛΟΓΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΦΗΓΗΣΗ

Συμπεριφορισμός(behaviorism), προγραμματισμένη διδασκαλία ή θεωρία της δραστηριότητας

(activity theory)

Το σχέδιο διδασκαλίας για την Αφήγηση έχει ως σκοπό να διδάξει στους μαθητές τα βασικά δομικά στοιχεία, τα οποία και απαντώνται, στο μεγαλύτερο μέρος τους, σε όλα τα είδη των αφηγηματικών κειμένων.

Η μάθηση λοιπόν εδώ, προκύπτει μέσω εμπειριών και ασκήσεων που τίθενται από το δάσκαλο/δασκάλα στους μαθητές και οι διδακτικοί στόχοι του μαθήματος διατυπώνονται με τη μορφή συμπεριφορών και ενεργειών που πρέπει να αναπτύξουν και να οικειοποιηθούν οι ίδιοι οι μαθητές. Όλα αυτά για να επιτευχθούν, προϋποθέτουν και τη θετική πάντα ενίσχυση και υποστήριξη των μαθητών από μέρους του δασκάλου/της δασκάλας.

Επειδή, επίσης, στο παρόν σχέδιο διδασκαλίας δίνεται βαρύτητα στην σύνθετη ομαδική εργασία των μαθητών, η οποία στηρίζεται στην συνεργασία, την αλληλοβοήθεια και την αλληλοϋποστήριξη των μελών της ομάδας, με ενεργό συμμετοχή του κάθε μαθητή και έχουμε παράλληλα και δόμηση σ' αυτό της διδακτέας ύλης σε σύντομες διδακτικές ενότητες, μπορούμε να πούμε ότι εμφανίζονται σ' αυτό κοινωνικοπολιτισμικές θεωρίες της δραστηριότητας και αρχές μάθησης του Συμπεριφορισμού που αφορούν την προγραμματισμένη διδασκαλία.

Ερωτηματικά εξελισσόμενη διδασκαλία, εργασία σε ομάδες μαθητών

ή ατομική εργασία

Στο σχέδιο διδασκαλίας για την αφήγηση αρχικά και στην πρώτη φάση της, επιλέγεται να γίνουν ορισμένες ερωτήσεις σαφείς και ακριβείς, με τέτοιο τρόπο ώστε να αναμένονται συγκεκριμένες και ανάλογες απαντήσεις. Η σειρά των ερωτήσεων είναι προγραμματισμένη με ακρίβεια, ως και την επίτευξη του διδακτικού στόχου.

Στη συνέχεια και στο μεγαλύτερο μέρος της εφαρμόζεται, κατά κύριο λόγο, η εργασία σε ομάδες μαθητών, έτσι ώστε να αναπτυχθεί η δημιουργική συνεργασία, να ανταλλαχθούν απόψεις και να επιδιωχθεί τελική σύγκλισή τους με αποτέλεσμα την παραγωγή κοινής, ομαδικής ιστορίας που θα πρέπει επιπλέον να την κατασκευάσουν οι μαθητές και σε ηλεκτρονική μορφή, με τη βοήθεια του ειδικού λογισμικού κατασκευής τέτοιου είδους ιστοριών, το οποίο και έχουν στη διάθεσή τους.

Μέσα από αυτής της μορφής εργασία, σκοπός είναι να επιτευχθεί μια στενότερη επαφή των μαθητών με το αντικείμενο και τα μέσα διδασκαλίας και να μπορέσουν παράλληλα να μάθουν και να προσαρμοστούν σε βασικές αρχές συνεργασίας και αλληλοβοήθειας έτσι ώστε να έχουν στο τέλος δημιουργικά αποτελέσματα.

Στην φάση της αξιολόγησης κάθε μαθητής δουλεύει ατομικά και αναλαμβάνει να φέρει σε πέρας την εργασία που του ανέθεσε ο δάσκαλος/ η δασκάλα, ώστε να ελεγχθεί (διαμορφωτική ή τελική αξιολόγηση) με μεγαλύτερη ακρίβεια η επίτευξη ή μη των επιδιωκόμενων διδακτικών στόχων και να συντονιστούν ανάλογα με τα αποτελέσματα οι επόμενες διδακτικές ενέργειες (συνέχιση διδασκαλίας ή επανατροφοδότηση και επανορθωτική διδασκαλία), από μέρους του/της εκπαιδευτικού.

Μαθητές

Μαθητές Ε΄ τάξης Δημοτικού.

Οργάνωση της τάξης

- Αίθουσα με την έδρα στο κέντρο της.
- Θρανία των μαθητών τοποθετημένα με τέτοιο τρόπο, ώστε αυτοί να έχουν τη δυνατότητα να εργάζονται σε ομάδες. Τα θρανία σχηματίζουν ένα Π(Πι) γύρω από την έδρα του/της δασκάλου.
- Πίνακας με κιμωλία ή με μαρκαδόρους.

ΤΑΞΗ: Ε΄ Δημοτικού

ΜΑΘΗΜΑ: Γλώσσα

ΔΙΑΡΚΕΙΑ: 10 διδακτικές ώρες

Εξοπλισμός αίθουσας και εργαστηρίου Πληροφορικής

Η αίθουσα διδασκαλίας πρέπει να διαθέτει ένα ηλεκτρονικό υπολογιστή συνδεδεμένο με προβολέα, μετακινούμενο ορθοστάτη με πανό ειδικό για προβολές, πίνακα λευκό για χρήση με ειδικούς μαρκαδόρους, φανελοπίνακες, πίνακες ανακοινώσεων, μικρή δανειστική βιβλιοθήκη, συσκευή DVD – PLAYER, ραδιομαγνητόφωνο με ενσωματωμένο CD – RPLAYER.

Το εργαστήριο Πληροφορικής πρέπει να διαθέτει ένα υπολογιστή για κάθε δύο μαθητές, σαρωτή – Skaner, εκτυπωτή, DVD και CD - PLAYER, DVD και CD –WRITER και το ειδικό εκπαιδευτικό λογισμικό Story Book Weaver Deluxe για χρήση από όλους τους μαθητές με σκοπό την επιτέλεση της εργασίας που τους ανατίθεται.

Γραμματισμός(προηγούμενες γνώσεις μαθητών) στην Τεχνολογία

Οι μαθητές μπορούν να χρησιμοποιήσουν το MS Word, Internet Explorer, Ραδιομαγνητόφωνο-CD/Player, DVD-Player.

Επίσης γνωρίζουν τη χρήση εκπαιδευτικού λογισμικού (**STORYBOOK**) το οποίο εξυπηρετεί στη δημιουργία ψηφιακής ιστορίας-βιβλίου.

Γενικός στόχος της ενότητας

Να κατανοήσουν οι μαθητές τα βασικά δομικά στοιχεία των αφηγηματικών ιστοριών, να μπορούν να τα εντοπίζουν σε διαφορετικής μορφής αφηγηματικές ιστορίες και παράλληλα να μπορούν να συνθέτουν εν μέρει και να ανακατασκευάζουν τέτοιου είδους ιστορίες.

ΠΛΑΙΣΙΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Οι μαθητές παρακολουθούν την προβολή των δύο προτεινόμενων ταινιών ή σε αντικατάσταση αυτών, κάποιες άλλες μικρότερης ίσως έκτασης ταινίες(σε περίπτωση αντικατάστασης, οι νέες ταινίες θα συνοδεύονται και με τις ανάλογες αλλαγές των ερωτήσεων επεξεργασίας στην δεύτερη φάση διεξαγωγής της διδασκαλίας, όπου οι μαθητές καλούνται να απαντήσουν με απώτερο σκοπό την βαθιά κατανόηση του περιεχομένου των ταινιών-ιστοριών αυτών).

Στη συνέχεια της διδασκαλίας, αφού οι μαθητές μελετήσουν και επεξεργαστούν μία αφηγηματική ιστορία, φανταστικού περιεχομένου, ως τη φάση της περιπέτειας, περνάνε σε μια πρωτότυπη διαδικασία παραγωγής ιδεών με τη βοήθεια ερωτήσεων, που βασίζεται σε συγκεκριμένου τύπου ανάπτυξη. Οι απαντήσεις των μαθητών κατά την τελευταία φάση αυτής της παραγωγικής διαδικασίας, θα γίνει προσπάθεια να συνδεθούν με την μισοτελειωμένη ιστορία που προηγήθηκε, με σκοπό να βοηθηθούν οι μαθητές, πλουτίζοντας την φαντασία τους, να μπορέσουν να ολοκληρώσουν με τον δικό τους τρόπο αυτή την ιστορία, προσθέτοντας και την φάση της αξιολόγησης (προσωπικής κρίσης του αφηγητή) για το νόημα της ιστορίας, καθώς και τη λύση τελικά του προβλήματος.

Κατόπιν και αφού οι μαθητές ακούσουν από CD ήχου τον θρύλο-παραδοσιακή ιστορία που προτείνεται, αλλάζουν μερικά από τα αρχικά χαρακτηριστικά και τους χαρακτήρες των ηρώων σε αυτή και ξαναδημιουργούν την ιστορία με μία άλλη οπτική, αυτή την οπτική την οποία και ανοίγουν κατά την προσωπική τους εκτίμηση οι νέες αλλαγές που θα γίνουν. Τις νέες ιστορίες που προκύπτουν, οι μαθητές

καλούνται να τις αποτυπώσουν σε ηλεκτρονική μορφή(πολυτροπικό κείμενο) με το λογισμικό story Book Weaver Deluxe.

Προϋποτίθεται ότι για την εκμάθηση χρήσης του συγκεκριμένου λογισμικού, οι μαθητές της τάξης θα έχουν εξασκηθεί σε αυτό, σε προηγούμενη ώρα που θα διατεθεί είτε από το μάθημα της γλώσσας, είτε της ευέλικτης ζώνης όπως και προτείνεται. Στην εξάσκηση αυτή, θα βοηθήσουν τόσο η αναλυτική «Περιγραφή του λογισμικού», αλλά και το «Φύλλο οδηγιών για την κατασκευή ηλεκτρονικής ιστορίας» με τη βοήθεια του συγκεκριμένου λογισμικού, τα οποία και παρατίθενται στο συνοδευτικό υλικό για την υποστήριξη της διδασκαλίας του σχεδίου μαθήματος που αφορά την αφήγηση.

Τέλος, θα δοθεί στους μαθητές μιας νέας μορφής αφηγηματική ιστορία, στην οποία καλούνται να αναγνωρίσουν τα βασικά δομικά στοιχεία της αφήγησης.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΤΑΞΗΣ

ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Οι μαθητές είναι χωρισμένοι σε ανομοιογενείς ομάδες (καλών, μέτριων και κάτω του μετρίου επιπέδου απόδοσης μαθητών) των τεσσάρων ατόμων, καθισμένοι ανά δύο σε ένα ζευγάρι αντικριστών θρανίων.

Το κλίμα που αναπτύσσεται σε γενικές γραμμές στην τάξη είναι ομαδοσυνεργατικό και ο ρόλος του δασκάλου είναι κυρίως συμβουλευτικός, καθοδηγητικός και συντονιστικός.

Πιο αναλυτικά, στην αρχή έχουμε εφαρμογή διδακτικής μορφής της ερωτηματικά εξελισσόμενης διδασκαλίας, κατά την οποία ο δάσκαλος/ η δασκάλα θα βοηθήσει τους μαθητές να κατανοήσουν το θέμα της διδασκαλίας, αλλά και να επισημάνουν μερικά σημαντικά στοιχεία τα οποία θα τους οδηγήσουν στον κύριο σκοπό της διδασκαλίας πολύ πιο εύκολα στις επόμενες φάσεις της που ακολουθούν.

Κατόπιν επιλέγεται η κοινωνική μορφή της εργασίας των μαθητών κατά ομάδες, στην οποία θα μπορέσουν αυτοί να συνεργαστούν για να φέρουν σε πέρας την κατασκευή της ηλεκτρονικής ιστορίας που τους ανατίθεται από τον δάσκαλο/την δασκάλα.

Τέλος, εφαρμόζεται η ατομική μορφή σχολικής εργασίας, όπου ο κάθε μαθητής αναλαμβάνει να φέρει σε πέρας την εργασία που του ανέθεσε ο δάσκαλος/η δασκάλα, με σκοπό την τελική αξιολόγηση του ιδίου αλλά και συνολικά της διδασκαλίας.

ΜΕΣΑ-ΥΛΙΚΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

1. Οι ταινίες αφηγηματικού περιεχόμενου «Ο χάρι Πότερ και η φιλοσοφική λίθος» και «Ο Τσάρλι και το εργοστάσιο σοκολάτας», καθώς και τα αντίστοιχα βιβλία των ιστοριών αυτών.
2. Το βιβλίο «Χαμένος στην τηλεόραση και άλλες ιστορίες; Σε τροχιά» του Τζάννι Ροντάρι, εκδόσεις Πατάκη, συλλογή Χελιδόνια.
3. Το CD ήχου με τον θρύλο-παραδοσιακή αφηγηματική ιστορία «Ο Αυγερινός και η Πούλια».
4. Το λογισμικό κατασκευής ηλεκτρονικών ιστοριών Story Book Weaver Deluxe.

1η ΦΑΣΗ

ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ(ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΓΝΩΣΙΟΛΟΓΙΚΗ) – ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο

ΤΙΤΛΟΣ : «Ο Χάρι και ο Τσάρλι μαγεύουν και γλυκαίνουν»

(2 διδακτικές ώρες)

Στόχος: Να προετοιμαστούν οι μαθητές και αβίαστα να εκφράσουν την άποψή τους, για το ποια μπορεί να είναι κατά τη γνώμη τους τα θέματα, τα οποία πρόκειται να τους απασχολήσουν στην ενότητα των μαθημάτων, η οποία και εισάγεται με το συγκεκριμένο κεφάλαιο.

Με προβολή δύο πολύ γνωστών ταινιών: « Ο Χάρι Πότερ και η φιλοσοφική Λίθος ([μέρος πρώτο](#) και [μέρος δεύτερο](#))» και « Ο Τσάρλι και το εργοστάσιο σοκολάτας» ([μέρος πρώτο](#) και [μέρος δεύτερο](#)), υποκινούμε τους μαθητές, έτσι ώστε να έχουν μια έμμεση ενημέρωση για τους στόχους της ενότητας που ξεκινά αλλά και του πρώτου της κεφαλαίου στο οποίο ήδη έχουν μπει.

Η έμμεση ενημέρωση για τους στόχους γίνεται με ερωτήσεις της μορφής:

- Τι παρακολουθήσαμε πριν από λίγο;
- Την ιστορία των ταινιών Χάρι Πότερ, όπως και του Τσάρλι, τις γνώριζε κάποιος από εσάς πριν ακόμη αυτές παιχτούν στις κινηματογραφικές αίθουσες;
- Λαμβάνοντας υπόψη τον τρόπο με τον οποίο ξεκίνησε το συγκεκριμένο κεφάλαιο, τι νομίζετε ότι θα είναι αυτό που θα μας απασχολήσει (με τι θα ασχοληθούμε), θα εξετάσουμε, στην ενότητα αυτή;

Σημείωση: Σ' αυτό το σημείο και αφού διατυπωθούν οι γνώμες και η γνώση των μαθητών, μπορεί να δοθούν σ' αυτούς για μια γρήγορη επεξεργασία-

ξεφύλλισμα και για μικρό χρονικό διάστημα, τα βιβλία, τα οποία δάνεισαν την ιστορία τους στις γνωστές κινηματογραφικές περιπέτειες. Έτσι οι μαθητές θα σχηματίσουν πιο γρήγορα, μια πιο ολοκληρωμένη άποψη για τους στόχους τους οποίους προαναφέραμε.

2η ΦΑΣΗ

ΕΠΑΦΗ ΜΕ ΤΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ

(1 διδακτική ώρα)

Στόχος: Να κατανοήσουν οι μαθητές ότι στις κινηματογραφικές ταινίες εκτυλίσσονται αφηγηματικές ιστορίες, οι οποίες πληρούν όλα τα βασικά μέρη της δομής μιας αφήγησης.

Σ' αυτή τη φάση επιδιώκουμε από τους μαθητές να μας εκφράσουν προφορικά τη δομή των ταινιών (αφηγηματικών ιστοριών), ζητώντας τους να μας πούνε εν συντομία (με λίγα λόγια) την ιστορία του Χάρι Πότερ και του Τσάρλι αντίστοιχα, γεγονός που θα γινόταν πιο εύκολο σε μερικές περιπτώσεις, αν προηγούνταν και κάποιες [ερωτήσεις κατανόησης](#) από τον δάσκαλο ή τη δασκάλα της τάξης.

Τέλος, δίνονται [φύλλα εργασίας](#) όπου καταγράφονται

(ανά ομάδα) τα κύρια δομικά αφηγηματικά στοιχεία των ταινιών αυτών:

A) προσανατολισμού(πρωταγωνιστής, τόπος, χρόνος)

B) περιπέτειας(το πρόβλημα)

Γ) αξιολόγησης – λύσης του προβλήματος

Στη συνέχεια εντοπίζονται (πολύ γενικά-δηλαδή: αρχή-μέση-τέλος) και τα σημεία, όπου και κάνουν την εμφάνισή τους τα δομικά στοιχεία της αφήγησης, κατά τη διάρκεια εκτύλιξης της καθεμιάς ιστορίας.

3η ΦΑΣΗ

ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ-ΕΞΑΓΩΓΗ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΩΝ

(3 διδακτικές ώρες)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο

ΤΙΤΛΟΣ : «Ο κόσμος μέσα σε ένα αυγό»

Στόχος: Κατασκευή εν μέρει αφηγηματικής ιστορίας.

1. Ο δάσκαλος ή η δασκάλα της τάξης διαβάζουν μεγαλόφωνα και δίνουν στους μαθητές τους μέχρι τη φάση της περιπέτειας, τη φανταστική αφηγηματική ιστορία: «Ο κόσμος μέσα σ' ένα αυγό» του συγγραφέα Τζάννι Ροντάρι, από το βιβλίο του «Χαμένος στην τηλεόραση και άλλες ιστορίες σε τροχιά», εκδόσεις Πατάκη-Συλλογή Χελιδόνια.

2. Κατόπιν συζητάνε για τα δομικά στοιχεία της αφηγηματικής ιστορίας όπως παρουσιάστηκαν ως εκείνο το σημείο που τους δόθηκε:

Προσανατολισμό: 1) κύριο πρωταγωνιστή

2) τόπο, χρόνο

Περιπέτεια: (θεμελιώδες συστατικό της αφήγησης) όπου εκτίθεται το πρόβλημα που φέρνει ανατροπές στη ζωή του πρωταγωνιστή.

Τέλος, καταγράφουν τα δομικά αυτά στοιχεία σε φύλλο εργασίας που τους διανέμεται.

3. Στη συνέχεια γίνεται προφορική (στην περίπτωση που οι μαθητές αποτελέσουν μια ενιαία ομάδα) άσκηση παραγωγής ιδεών⁴ σύμφωνα με

⁴ Οι ερωτήσεις που θα τεθούν προφορικά εδώ, είναι οι ίδιες με αυτές του 2^{ου} φύλλου εργασίας της 3^{ης} φάσης του συγκεκριμένου σχεδίου διδασκαλίας, το οποίο θα δοθεί προς συμπλήρωση από τις ομάδες

πρότυπο μοντέλο από το βιβλίο *models of teaching*. Οι απαντήσεις των μαθητών σε κάθε φάση καταγράφονται στον πίνακα από το δάσκαλο ή τη δασκάλα της τάξης.*

Σκοπός αυτής της δραστηριότητας είναι να γίνει το ξένο οικείο, ή το οικείο ξένο όπως αναφέρεται από τους εμπνευστές της μεθόδου αυτής Bruce Joyce και Marsha Weil. Επιδιώκουμε λοιπόν το πρόβλημα αλλά και ο ίδιος ο πρωταγωνιστής να γίνουν οικεία στους μαθητές ώστε να μπορέσουν αυτοί στη συνέχεια, να δημιουργήσουν την αξιολόγηση (προσωπική κρίση του αφηγητή) για το νόημα της ιστορίας και τη λύση του προβλήματος, η οποία λύση βέβαια μπορεί και να συμπίπτει με την αξιολόγηση και να δίνει ένα τέλος, έστω και προσωρινό στην «περιπέτεια» της ζωής του «ήρωα».

***Σημείωση:**

Εμπλουτίζοντας αυτή τη δραστηριότητα, μπορούμε να δουλέψουμε τις φάσεις κατά ομάδες και όχι συνολικά στην τάξη, ώστε να προκύψουν 4 ως 5 διαφορετικές αναλογίες (για να έχει ενδιαφέρον) και μ' αυτές συνεχίζουμε να δουλεύουμε κατά ομάδα με σκοπό να δημιουργήσει η καθεμιά από αυτές τη δικιά της συνέχεια της ιστορίας που αρχικά δόθηκε. Οι απαντήσεις των μαθητών από κάθε ομάδα, σε κάθε φάση, θα καταγράφονται σε [φύλλο εργασίας](#) που τους θα τους μοιραστεί ώστε να διαφυλαχθεί η πολυσημία την οποία επιδιώκουμε να έχουμε σ' αυτή την εκδοχή της δραστηριότητας παραγωγής ιδεών που περιγράψαμε πιο πάνω.

4. Στη συνέχεια τους διανέμεται [φύλλο εργασίας](#), όπου θα τους ζητηθεί(σε κάθε ομάδα), να προβούν σε δική τους, ελεύθερη συμπλήρωση και των υπόλοιπων δομικών στοιχείων της αφήγησης που τους δόθηκε, δηλαδή στην **αξιολόγηση και λύση του προβλήματος**, δηλαδή του επιλόγου της ιστορίας έτσι όπως θα προκύψει από την τελευταία φάση της δραστηριότητας παραγωγής ιδεών*.

5. Αφού συγκεντρωθούν τα φύλλα εργασίας, ο δάσκαλος ή η δασκάλα, μοιράζουν και διαβάζουν μεγαλόφωνα [τη συνέχεια και το τέλος της ιστορίας «Ο](#)

των μαθητών της τάξης κατά την εναλλακτική πρόταση εφαρμογής [της δραστηριότητας παραγωγής ιδεών](#) η οποία προτείνεται λίγο πιο κάτω.

[κόσμος μέσα σε ένα αυγό](#)», όπως ακριβώς την έδωσε ο συγγραφέας της, αλλά και τις εναλλακτικές λύσεις που έδωσαν οι μαθητές της κάθε ομάδας.

***Σημείωση:**

Το συγκεκριμένο Φύλλο εργασίας θα συμπληρωθεί αμέσως μετά από τη δραστηριότητα παραγωγή ιδεών, οποιαδήποτε από τις δυο περιπτώσεις που προαναφέρθηκαν κι αν εφαρμοστεί γι' αυτήν(είτε συνολικά στην τάξη, είτε κατά ομάδες.

4η ΦΑΣΗ

ΕΦΑΡΜΟΓΗ(ΕΛΕΓΧΟΣ-ΑΝΑΤΡΟΦΟΔΟΤΗΣΗ)- ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ-ΕΦΑΡΜΟΓΗ

(2 διδακτικές ώρες)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3ο

ΤΙΤΛΟΣ: «Ο Αυγερινός και η Πούλια αλλάζουν ιστορία»

Στόχος: Κατανόηση δομής της αφήγησης και επέκταση-εφαρμογή με επέμβαση και αλλαγή σε στοιχεία της αρχικής ιστορίας.

1. Παρουσιάζεται καινούρια ιστορία από CD ήχου.

Οι μαθητές ακούνε την αφήγηση της ιστορίας (θρύλου) «[Ο Αυγερινός και η Πούλια](#)», από τη φωνή του γνωστού Έλληνα τραγουδιστή Δημήτρη Ζερβουδάκη, η οποία αποτελεί κομμάτι της παράδοσης του Ελληνικού λαού και συμπεριλαμβάνεται μαζί με άλλες τέτοιου είδους ιστορίες στο CD ήχου που φέρει τον τίτλο «Μια φορά κι έναν καιρό» και το οποίο κυκλοφόρησε με χορηγία, συνεργασία και αποκλειστική διακίνηση από το περιοδικό «Μετρό».

Οι μαθητές καλό είναι κατά τη διάρκεια εξέλιξης της ιστορίας του CD ήχου να κρατούν [φύλλο σημειώσεων](#) όσον αφορά τους ήρωες, κύρια χαρακτηριστικά και χαρακτηρισμούς γι' αυτούς και τα σημαντικά γεγονότα της (τα προβλήματα που παρουσιάστηκαν, τις λύσεις που δόθηκαν σε κάθε περίπτωση εμφάνισής τους και την τελική έκβαση της ιστορίας).

2. Κατόπιν συμπληρώνουν [εννοιολογικό χάρτη \(φύλλο εργασίας\)](#), όπου θα γίνει η όλη παρουσίαση ιδιαίτερων στοιχείων (χαρακτηριστικών, συνηθειών, χαρακτηρισμών κ.λπ.) των ηρώων της ιστορίας. Το ίδιο περίπου θα γίνει και με την εννοιολογική παρουσίαση του χώρου, χρόνου, των γεγονότων και της λύσης-συμπεράσματος.

3. Παράλληλα θα δοθεί και [φύλλο εργασίας](#) όπου θα αποσαφηνίζεται (εντοπίζεται) πού τοποθετούνται από το συγγραφέα κάθε φορά τα δομικά στοιχεία μιας αφήγησης.

Τίτλος
Ήρωες
Χώρος
Χρόνος
Γεγονότα
Λύσεις:1)
2)
3)
Συμπεράσματα

Αν χρειαστεί θα γίνουν υποβοηθητικές ερωτήσεις για την ανάδειξη των σωστών απαντήσεων που θα συμπληρώσουν τον πίνακα των δομικών στοιχείων.

1. Στη φάση της επέκτασης και εφαρμογής της νέας γνώσης, ζητείται από τους μαθητές να **αλλάξουν** (στην κάθε ομάδα) από την αρχική ιστορία, έναν ήρωα (σημαντικά στοιχεία του χαρακτήρα του) και ένα γεγονός και στη συνέχεια συνθέτουν εν περιλήψει την ιστορία αλλαγμένη (όπως οι ίδιοι κρίνουν) εξ αιτίας των διαφορετικών προοπτικών που ανοίγονται στην εξέλιξη της περιπέτειας λόγω των καίριων αυτών αντικαταστάσεων που έγιναν στα δύο αυτά δομικά στοιχεία που οι ίδιοι οι μαθητές (ανά ομάδα) επέλεξαν προς αλλαγή και αντικατάσταση ([φύλλο εργασίας](#)).

2. Την ιστορία που θα συνθέσουν θα την παρουσιάσουν (κατασκευάσουν) ανά ομάδα, με το πρόγραμμα Story Book Weaver Deluxe⁵ στον Η/Υ ακολουθώντας σχετικό [φύλλο οδηγιών](#).

⁵«Αναλυτική περιγραφή του λογισμικού» και της λειτουργίας του, καθώς και «Φύλλο οδηγιών» για την κατασκευή ηλεκτρονικής ιστορίας που βασίζεται στην περιγραφή αυτή, παρατίθενται στο συγκεκριμένο σχέδιο διδασκαλίας.

Με αυτά, μπορεί κάθε εκπαιδευτικός να οργανώσει στην τάξη του, μαθήματα γρήγορης εκμάθησης(τα οποία να αποτελέσουν τις προκαταρτικές δραστηριότητες προετοιμασίας) του λογισμικού, παράλληλη εφαρμογή του στην δοκιμαστική κατασκευή ηλεκτρονικών ιστοριών από τους μαθητές

Ο δάσκαλος/δασκάλα μπορεί για πληρέστερη κατατόπισή του σχετικά με το λογισμικό, να συμβουλευτεί [Αναλυτική περιγραφή αυτού](#), η οποία και παρατίθεται στο παρόν σχέδιο διδασκαλίας.

Θα παραχθούν έτσι λοιπόν 4-5 διαφορετικές, ηλεκτρονικές, φανταστικές αφηγήσεις στις οποίες και θα δοθεί σημασία στο να τηρούνται (υπάρχουν και να είναι σωστά τοποθετημένα μέσα στην νέα ιστορία) τα κύρια δομικά στοιχεία μιας αφηγηματικής ιστορίας.

5η ΦΑΣΗ

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

(2 διδακτικές ώρες)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4ο

ΤΙΤΛΟΣ: «Ο Μαρκοβάλντο»

Σκοπός: Αναγνώριση και καταγραφή των κύριων δομικών στοιχείων μιας αφηγηματικής ιστορίας, σε οποιαδήποτε μορφή(είδος) κι αν συναντιέται αυτή.

Θα δοθεί νέα, ρεαλιστική τώρα αφήγηση (όπου εξιστορούνται σύγχρονα του αφηγητή γεγονότα) «Η πόλη χάθηκε στο χιόνι ή [Μαρκοβάλντο](#)» του συγγραφέα Ίταλο Καλβίνο, από το β' τεύχος του βιβλίου γλώσσας της Γ' Δημοτικού και την ενότητα «Πολιτείες ντυμένες στα λευκά».

Με αυτή θα γίνει η τελική αξιολόγηση, όπου θα ζητείται από τους μαθητές(σε ατομικό επίπεδο) να αναγνωρίσουν στη νέα αυτή (διαφορετικής μορφής, αλλά ίδιας δομής) ιστορία, τα δομικά στοιχεία μιας αφήγησης και να τα καταγράψουν σε [φύλλο εργασίας](#).

ΥΛΙΚΟ ΓΙΑ ΤΟ ΔΑΣΚΑΛΟ/ ΤΗ ΔΑΣΚΑΛΑ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ/ΤΡΙΕΣ

Για τη 2^η ΦΑΣΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΤΙΤΛΟΣ : «Ο Χάρι και ο Τσάρλι μαγεύουν και γλυκαίνουν»

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗΣ ΠΟΥ ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΟΥΝ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΛΗΠΤΙΚΗ ΑΝΑΔΙΑΤΥΠΩΣΗ ΤΩΝ ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΤΩΝ ΤΑΙΝΙΩΝ

(Οι παρακάτω ερωτήσεις θα απαιτηθούν προφορικά)

- Ποιος είναι ο τίτλος της πρώτης ταινίας;
- Ποιος είναι ο βασικός πρωταγωνιστής;
- Άλλοι πρωταγωνιστές;
- Πού εξελίσσεται(τόπος);
- Πότε εξελίσσεται(χρόνος);
- Ποιο είναι το σημαντικό γεγονός που οδηγεί στην εξέλιξη της ιστορίας;
- Ποια άλλα σημαντικά γεγονότα συμβαίνουν;
- Ποια είναι η λύση (το τέλος) που δίνεται;
- Η υπόθεση της ταινίας είναι πραγματική ή φανταστική;
- Σε ποιο περίπου σημείο της ταινίας παίρνουμε τις περισσότερες πληροφορίες για τους βασικούς πρωταγωνιστές;
 - (αρχή- μέση ή τέλος της ταινίας);
- Σε ποιο περίπου σημείο της ταινίας δίνονται στοιχεία για τον τόπο (δηλαδή για το πού εξελίσσεται η ιστορία);
 - Σε ποιο περίπου σημείο της ταινίας δίνονται στοιχεία για το πότε (χρόνο) που εξελίσσεται η ιστορία;(Σ' αυτό το σημείο, ίσως να βοηθούσε η ηλικία του πρωταγωνιστή για να δώσετε μία απάντηση.)
- Σε ποιο περίπου σημείο της ταινίας μαθαίνουμε για το σημαντικό γεγονός που αλλάζει τη ζωή του πρωταγωνιστή- ήρωα;
- Σε ποιο περίπου σημείο της ταινίας μας παρουσιάζεται η εξέλιξη των γεγονότων που μπορεί να φτάσει και σε στιγμή κορύφωσης της αγωνίας;
- Σε ποιο περίπου σημείο της ταινίας δίνεται η λύση(κατάληξη) της ιστορίας.

Σημείωση: Η περιληπτική απόδοση της ιστορίας της κάθε ταινίας, προτείνεται να γίνει προφορικά.

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Καταγράψτε τα κύρια στοιχεία της δομής των ταινιών-ιστοριών, τα οποία σας ζητούνται παρακάτω και επίσης, σημειώστε(περίπου) και τη χρονική στιγμή της εμφάνισής τους στην εκτύλιξη της κάθε ιστορίας.

ΚΥΡΙΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	«Ο Χάρι πότερ και η Φιλοσοφική Λίθος»	«Ο Τσάρλι και το εργοστάσιο σοκολάτας»	Χρονική στιγμή εμφάνισης των κύριων στοιχείων(στην αρχή, στη μέση ή στο τέλος της κάθε ιστορίας;)

Πρωταγωνιστής

Τόπος εκτύλιξης
της ιστορίας

Χρόνος
εκτύλιξης της
ιστορίας

Κύριο πρόβλημα
της ιστορίας

Λύση που δίνεται
στο πρόβλημα της
ιστορίας

Ο κόσμος μέσα σε ένα αυγό

Ο Αγαθός ήταν ένας ηλικιωμένος χωρικός, χήρος, δίχως παιδιά. Ζούσε σ' ένα σπιτάκι έξω από την πόλη ολομόναχος. Η μόνη του συντροφιά ήταν οι κότες στο κοτέτσι, το γουρούνι στο χοιροστάσιο κι ένας γάιδαρος στο στάβλο. Ο γάιδαρος τον βοηθούσε στις δουλειές στο κτήμα. Το γουρούνι δεν έκανε τίποτα, αλλά ο Αγαθός ήξερε πως όσο φαί το τάζει θα του το επέστρεφε κάποτε σε σαλάμι, ζαμπόν και λουκάνικα. Οι κότες του έδιναν αυγά.

Ένα πρωί ο Αγαθός, πηγαίνοντας στο κοτέτσι να μαζέψει τα φρέσκα αυγά, είδε μέσα στο καλάθι ένα αυγό που είχε ένα περίεργο πρασινωπό χρώμα.

—Άλλο πάλι και τούτο! μουρμούρισε, γιατί οι ηλικιωμένοι συχνά μονολογούν. Ένα πράσινο αυγό. Πάω στοίχημα πως είναι της Μπιμπί. Τις τελευταίες μέρες μ' απασχολεί πολύ αυτή η κότα, φέρεται περίεργα, σαν να μου την έχουν τρομάξει. Ένα αυγό με πράσινο τσόφλι. Αυτό θα άξιζε να γραφτεί στις εφημερίδες.

Μάζεψε, λοιπόν, το αυγό και το έφερε κοντά στο αυτί του.

-Κοίτα κάτι πράγματα τρελά! Ένα αυγό που μουγκρίζει σαν αυτοκίνητο. Να δεις που μέσα αντί για κρόκο θα έχει κάποια μηχανή!

Αφού έβαλε τα άλλα αυγά στο ντουλάπι, ακούμπησε το πρασινωπό πάνω στο τραπέζι κι έμεινε εκεί να το κοιτάζει αναποφάσιστος. Το βουητό δεν ακουγόταν πια. Ο Αγαθός έφερε πάλι το αυγό στο αυτί του κι ο θόρυβος ξανακούστηκε.

Πολύ προσεκτικά λοιπόν, μ' ένα κουταλάκι ράγισε το τσόφλι από τη μια μεριά και τράβηξε δυο τρία κομμάτια για να κοιτάξει μέσα στο αυγό. Αμέσως όμως το άφησε πάλι πάνω στο τραπέζι τρομαγμένος. Μέσα από το άνοιγμα άρχισαν να βγαίνουν τρέχοντας, το ένα μετά τ' άλλο, κάτι ανθρωπάκια όχι πιο μεγάλα από ένα νύχι και μετά από τα πρώτα δέκα βγήκαν άλλα δέκα κι ύστερα άλλα δέκα κι όλα κουβαλούσαν κάτι στους ώμους, μα ήταν δύσκολο να καταλάβεις τι. Μερικά μάλιστα έσερναν πίσω τους κάτι άλλο μ' ένα αόρατο σχοινί και σε λίγο το μισό σχεδόν τραπέζι, γύρω από το αυγό, είχε γεμίσει από ανθρωπάκια κι από αυτά τα πράγματα που κουβαλούσαν. Άλλα έτρεχαν από εδώ, άλλα από εκεί, κάποιο ήταν σαν να χτυπούσε μ' ένα σφυρί, ένα άλλο σαν να πριόνιζε ένα τραπέζι, όλα πάντως γεμάτα φούρια, απασχολημένα και σιωπηλά. Όταν όμως ο Αγαθός έσκυβε πάνω από το τραπέζι και πλησίαζε το αυτί του σ' αυτό το πηγαινέλα, του φαινόταν πως άκουγε χτύπους, σφυρίγματα, ψιθύρους, ακόμα και ψιλές, κοφτές φωνούλες.

«Αυτοί πρέπει να είναι οι αρχηγοί» σκέφτηκε ο Αγαθός.

Δέκα λεπτά αργότερα τα ανθρωπάκια είχαν κατασκευάσει κάτι σαν σιδηρόδρομο που ξεκινούσε από το αυγό και ζωγράφιζε γύρω του μια τέλεια περιφέρεια ακτίνας πενήντα εκατοστών. Έπειτα βγήκε από το αυγό ένα τρένο με καμιά εικοσαριά βαγόνια στο μέγεθος ενός σπύριου. Η ατμομηχανή (πρέπει να ήταν ηλεκτρική, γιατί δεν έβγαζε καπνό) ήταν λίγο πιο χαμηλή και λίγο πιο ογκώδης από τα βαγόνια. Το τρένο έτρεχε πάνω στις γραμμές σαν παιχνιδάκι. Προχωρούσε μερικά βήματα, ύστερα σταματούσε και τα ανθρωπάκια ξεφόρτωναν τα βαγόνια. Ο Αγαθός θυμήθηκε το φακό που είχε σε κάποιο συρτάρι. Ρίχνοντας φως με το φακό, είδε πως ξεφόρτωναν αυτοκίνητα, ποδήλατα, τρακτέρ, γερανούς, κομμάτια λυόμενων σπιτιών, πόρτες, παράθυρα, έπιπλα κάθε είδους κι ένα σωρό μηχανήματα, φτιαγμένα στο μέγεθος τους. Μόλις κατέβαζαν το φορτίο, τα ανθρωπάκια το κουβαλούσαν τότε από εδώ, τότε από κει, σαν να είχαν κάποιο σχέδιο στο μυαλό τους, ένα σχέδιο που άρχισε σιγά σιγά να παίρνει μορφή μπροστά στα μάτια του Αγαθού.

—Τούτοι εδώ έχουν βαλθεί να κατασκευάσουν μια πόλη πάνω στο τραπέζι. Και τι όμορφα που τα φτιάχνουν όλα!

Το τρένο διέτρεχε όλο τον κύκλο, επέστρεφε στο αυγό, έμπαινε μέσα του και ξανάβγαινε μετά από λίγο με καινούριο φορτίο. Στο μεταξύ, κι άλλα ανθρωπάκια συνέχιζαν να βγαίνουν από το αυγό. Ο Αγαθός, όσο ήταν ακόμα μερικές δεκάδες, τα είχε μετρήσει. Τώρα πρέπει να ήταν τουλάχιστον δύο χιλιάδες. Και συνεχώς κατέφθαναν κι άλλα, δυο δυο, παρέες παρέες, κι έμοιαζαν να ξέρουν από πριν ποια ήταν η θέση τους, γιατί κατευθύνονταν χωρίς να διστάζουν προς τη μία ή την άλλη γειτονιά (ναι, είχαν αρχίσει ήδη να σχηματίζονται οι πρώτες γειτονιές, με τους δρόμους τους, τα μαγαζιά τους, τα αυτοκίνητα που πήγαιναν πάνω κάτω, τους βιαστικούς διαβάτες στα πεζοδρόμια, τον κόσμο στα παράθυρα των μικρών σπιτιών και τα παιδιά στις αυλές...).

— Μα τι άξιοι που είναι, τι άξιοι, συνέχιζε να μурμουρίζει ο Αγαθός, παρατηρώντας με το φακό τότε τη μία και τότε την άλλη γωνιά της πόλης. «Δεν το πιστεύουν τα μάτια μου!» σκέφτηκε ύστερα από λίγο.

Από το αυγό έβγαινε ένα κοπάδι από άλογα και πίσω τους σκυλιά, γατιά, πουλιά, πουλάκια σχεδόν αόρατα, πιο μικρά κι από μικροσκοπικές μύγες, που άρχιζαν να πετάνε ανάμεσα στις στέγες και μερικά να φτιάχνουν μάλιστα

φωλιές κάτω από τις στέγες. Σάστισε τόσο ο Αγαθός, που του έπεσε ο φακός από τα χέρια, ευτυχώς έξω από τον κύκλο, αλλιώς θα σκότωνε σίγουρα κάποιον. Τα ανθρωπάκια έπαψαν μεμιάς να κινούνται. Ο θόρυβος του φακού που έπεσε θα ακούστηκε στ' αυτιά τους σίγουρα σαν βροντή.

Ύστερα, λες και τους είχαν κάνει κάποια καθησυχαστική ανακοίνωση, ξανάπιασαν τη δουλειά τους.

—Τι κρίμα που δεν μπορώ να καταλάβω τι λένε, στενοχωριόταν ο Αγαθός. Θα ήθελα πολύ να καταλάβω τι είναι όλη αυτή η ιστορία.

Και ξαφνικά του ήρθε μια ιδέα. Σηκώθηκε από το τραπέζι, βγήκε έξω, κλείδωσε την πόρτα του σπιτιού και πήγε στην πόλη να βρει αυτό που χρειαζόταν.

Ο υπάλληλος του μαγαζιού με τις ηλεκτρικές συσκευές απόρησε:

—Έναν ενισχυτή; Ένα μεγάφωνο; Ένα μικρόφωνο; Σε τι θα σας χρησιμέψουν όλα αυτά;

—Για ν' ακούσω τις συζητήσεις των μυρμηγκιών, απάντησε κοφτά ο Αγαθός. Τι σας νοιάζει εσάς; Πείτε μου την τιμή να τελειώνουμε.

— Ε, μην αρπάζεστε! Εγώ είμαι εδώ για να πουλάω, όχι για ν' ασχολούμαι με τις υποθέσεις των άλλων.

—Έτσι μπράβο, τώρα μιλάτε σωστά. Τι χρωστάω;

Ο Αγαθός πλήρωσε, άκουσε τις οδηγίες χρήσης αυτών των περιέργων αντικειμένων κι επέστρεψε στο σπίτι του με το φορτίο του, χωρίς να νοιάζεται για τους ανθρώπους που γύριζαν να τον κοιτάξουν, έτσι όπως ήταν συνηθισμένοι να τον βλέπουν με την τσάπα ή την τσουγκράνα στην πλάτη.

Φτάνοντας στο σπίτι, μια καινούρια έκπληξη περίμενε τον Αγαθό.

—Διάβολε, θα έκοβα το κεφάλι μου πως τα ανθρωπάκια ψήλωσαν, πως η πόλη απλώθηκε και πως τα σπίτια μεγάλωσαν. Μήπως είναι από αυτό το υλικό που φουσκώνει, όπως μερικά παιχνίδια;

Η πόλη τώρα έπιανε όλο το τραπέζι και τα ανθρωπάκια είχαν το μέγεθος ενός μικρού δαχτύλου.

-Θα δούμε, κατέληξε ο Αγαθός.

Έστησε τα εργαλεία του, ακολουθώντας τις οδηγίες όπως τις θυμόταν, φόρεσε τα ακουστικά του τηλεγραφητή στο κεφάλι του, στερεώνοντας τα καλά στα αυτιά του, κι άρχισε να ακούει. Τώρα οι θόρυβοι ξεχώριζαν δυνατοί και πεντακάθαροι: οι μηχανές των αυτοκινήτων, οι εξατμίσεις των μηχανών, οι φωνές των παιδιών που έπαιζαν, τα προστάγματα των αφεντικών στις οικοδομές, το σφύριγμα του τρένου που έτρεχε ακούραστα, μπαινοβγαίνοντας στο αυγό.

-Εμπρός, εμπρός, ακούστηκε ξαφνικά μια φωνή, σκεπάζοντας τη φασαρία.

Σαν να δόθηκε κάποιο σύνθημα, οι άλλες φωνές κόπασαν, τα αυτοκίνητα σταμάτησαν και η σιωπή απλώθηκε αμέσως πάνω από όλη την πόλη.

-Προσοχή, προσοχή. Ερχόμαστε σε επαφή με το γήινο. Καθώς δε γνωρίζουμε τις προθέσεις του, είμαστε υποχρεωμένοι να τεθούμε σε κατάσταση μικρού συναγερμού.

«Βρε» σκέφτηκε ο Αγαθός «θέλουν να μου μιλήσουν. Τουλάχιστον έτσι νομίζω. Ο μόνος γήινος εδώ μέσα είμαι εγώ... Αυτοί όμως; Δεν είναι γήινοι; Η κότα μου τους έκανε όλους αυτούς;».

-Εμπρός, εμπρός, είπε πάλι η φωνή. Απευθυνόμαστε στο γήινο που μας ακούει. Μας ακούτε καλά;

— Θαυμάσια, απάντησε ο Αγαθός. Θα θέλατε να μου εξηγήσετε ποιοι είσαστε, τι γυρεύετε μέσα στο αυγό της κότας μου κι αν σκοπεύετε να καταλάβετε το τραπέζι μου;

-Καταρχήν, είπε η φωνή, θέλουμε να σας προειδοποιήσουμε πως δεν είσαστε σε θέση να μας κάνετε οποιοδήποτε κακό. Το γεγονός πως για την ώρα είμαστε μικροί δεν πρέπει να σας οδηγεί σε λανθασμένα συμπεράσματα. Μπορούμε να αντιμετωπίσουμε οποιαδήποτε επίθεση. Εμείς, πάντως, δεν πρόκειται να σας προκαλέσουμε.

—Αυτό είναι πολύ καλό, είπε ο Αγαθός. Ας μου πείτε, λοιπόν, την ιστορία σας.

— Προερχόμαστε από έναν πολύ μακρινό πλανήτη, παντελώς άγνωστο στους γήινους. Ωστόσο οι συνθήκες ζωής τους τελευταίους αιώνες σ' αυτό τον πλανήτη έχουν γίνει τρομακτικά δύσκολες. Ο ήλιος μας σιγά σιγά

ψύχεται, η βλάβση πεθαίνει, ο πάγος σκεπάζει μία μία τις πόλεις μας. Για να διασώσουμε το είδος μας, χρειάστηκε να εγκαταλείψουμε όλοι οι κάτοικοι τον πλανήτη μας και να μεταναστεύσουμε σε άλλα μέρη του σύμπαντος. Με παρακολουθείτε;

-Σας παρακολουθώ. Ηχογραφώ μάλιστα τη συζήτηση μας σε μια μαγνητοταινία.

-Κι εμείς το ίδιο κάνουμε. Η Επιτροπή Δημόσιας Υγείας, αφού ολοκλήρωσε τις μελέτες και τις έρευνες πάνω σ' αυτή την περίπτωση, αποφάσισε τα εξής:

Όλος ο πληθυσμός του πλανήτη, μαζί με τα ζώα που επέζησαν, τις πόλεις, τα εργοστάσια, τα αυτοκίνητα που κατασκεύασε ο πολιτισμός μας, μέσα από μια διαδικασία που δε θα σας εξηγήσω γιατί δεν πρόκειται να την καταλάβετε...

-Ευχαριστώ!

-...όλα και όλοι, με δυο λόγια, σμικρυνθήκαμε, αποκτώντας υπέρ-μικροσκοπικό μέγεθος, και τοποθετηθήκαμε σ' ένα σπόρο κολοκύθας που με το σύστημα της τηλεμεταφοράς έπεσε πάνω στη Γη σας.

-Για την ακρίβεια, στην αυλή μου... Και τον έφαγε η κότα μου... Κι έκανε το αυγό... Κι από μέσα του βγήκατε εσείς...

-Ναι, έτσι ακριβώς έχουν τα πράγματα.

-Πόσοι είσαστε συνολικά;

-Πολύ λίγοι, δυστυχώς. Όχι πάνω από τριάντα εκατομμύρια.

-Τριάντα τι;

-Τριάντα εκατομμύρια.

-Και τι θέλετε από μένα; Να φιλοξενήσω σπίτι μου τριάντα εκατομμύρια; Νομίζετε πως το κτήμα μου σας χωράει όλους; Αγαπητοί μου, μου φαίνεται πως θα ήταν καλύτερα για σας να μένετε μέσα στο αυγό σας... Μα... τι τρέχει; Τι συνέβη; Πού είσαστε;

Η πόλη, τα αυτοκίνητα, τα ανθρωπάκια, ο σιδηρόδρομος, όλα σε ένα δευτερόλεπτο είχαν χαθεί. Πάνω στο τραπέζι υπήρχε μόνο το πρασινωπό αυγό, με το ράγισμά του από τη μία πλευρά.

— Εκεί μέσα είσαστε; ρώτησε ο Αγαθός.

Κανείς δεν απάντησε. Μέσα από το αυγό όμως ακουγόταν το ίδιο βουητό όπως πριν. Και μεμιάς όλα ξανάρχισαν: Από το αυγό βγήκε ένα ανθρωπάκι στο μέγεθος ενός νυχιού, έπειτα ένα άλλο, έπειτα άλλα πέντε... έπειτα ο σιδηρόδρομος, τα αυτοκίνητα, τα σπίτια... και η πόλη ξαναχτίστηκε στο άψε σβήσε.. Τελικά, σε μια ώρα το τραπέζι είχε καταληφθεί πάλι από τη μία άκρη ως την άλλη και η φωνή ξαναφώναζε από το μεγάφωνο:

-Εμπρός, εμπρός!

-Εδώ είμαι, απάντησε ο Αγαθός. Γιατί εξαφανιστήκατε;

-Άθελα σας, εξήγησε η φωνή, προφέρατε το Μεγάλο Συναγερμό.

— Εγώ; Μα δεν είπα τίποτα.

—Ακούστε με και σας θερμοπαρακαλώ να είσατε προσεχτικός όταν μιλάτε. Πρόκειται για κάποιο σύστημα που μελετήσαμε. Είναι αλάνθαστο, όπως διαπιστώσατε, αλλά και επικίνδυνο. Αρκεί να πείτε: Μέσα στο αυγό! και η ανάπτυξη μας ανακόπτεται κι επιστρέφουμε στη στιγμή εκεί όπου ήμασταν πριν.

—Βολικό, είπε ο Αγαθός.

—Μα και άβολο για μας. Χρειάζεται να ξαναρχίζουμε από την αρχή, να κάνουμε πάλι όλη τη δουλειά... Παρ' όλα αυτά, αυτή τη στιγμή είμαστε στα χέρια σας. Ακούστε τις προτάσεις μας. Γνωρίζουμε πως στον πλανήτη σας υπάρχουν έρημες ζώνες, εντελώς

ακατοίκητες, όπως η Σαχάρα, η έρημος Γκόμπι κτλ. Ζητάμε να μας παραχωρήσετε μία από αυτές τις ζώνες. Με τα αυτοκίνητα και τις γνώσεις που διαθέτουμε, θα τις κάνουμε κατοικήσιμες. Θα εγκατασταθούμε εκεί και δε θα δημιουργήσουμε κανένα πρόβλημα στους γήινους.

—Μια στιγμή, είπε ο Αγαθός. Μιλήσατε για ανάπτυξη. Πόσο μπορείτε ν' αναπτυχθείτε ακόμα; —Το κανονικό μας μέγεθος φτάνει τα πέντε μέτρα, αλλά θα προσαρμοστούμε στο ανθρώπινο μέγεθος. Θα γίνουμε ίδιοι με τους ανθρώπους. —Και ποιος μας εξασφαλίζει πως δε θα προσπαθήσετε να υποδουλώσετε τον πλανήτη μας;

-Μπορείτε να μας ξαναβάλετε στο αυγό όποτε θέλετε. Τώρα πια γνωρίζετε τις λέξεις του Μεγάλου Συναγερμού.

Ο Αγαθός έμεινε για αρκετή ώρα σκεπτικός, παρατηρώντας το πρασινωπό αυγό.

— Ακούστε, είπε στο τέλος. Θέλω να κάνω ένα πείραμα.

Κοίταξε ολόγυρα, κάρφωσε τα μάτια στο καπέλο του, που ήταν κρεμασμένο σ' ένα καρφί πίσω από την πόρτα, και φώναξε:

—Καπέλο, μέσα στο αυγό!

Το καπέλο εξαφανίστηκε αμέσως. Όταν ο Αγαθός κοίταξε μέσα στο αυγό με το φακό του και στο βάθος είδε το καπέλο του μικρό σαν μύτη μολυβιού, ξέσπασε σε γέλια.

-Αυτό δε μου το είπατε! φώναξε.

— Ποιο πράγμα; Σας είπαμε όλη την αλήθεια.

—Δε μου είπατε όμως πως το αυγό λειτουργεί με οποιοδήποτε αντικείμενο.

— Ούτε κι εμείς το γνωρίζαμε. Εσείς μας το δείξατε τώρα μόλις.

—Καλά, καλά. Ίσως ένας χωρικός να είναι πιο έξυπνος από τριάντα εκατομμύρια εξωγήινους. Ίσως. Το αυγό όμως, αν δεν έχετε αντίρρηση, θα το κρατήσω εγώ.

Στο μεταξύ, τα ανθρωπάκια συνέχιζαν να μεγαλώνουν. Τώρα ήταν ίσα με το μικρό δάχτυλο του Αγαθού. Κι από το αυγό έβγαιναν συνεχώς καινούρια, το ένα μετά το άλλο.

-Πρέπει να βιαστώ...

Συνεχίζεται

Αφήγηση

Αντικείμενο της αφήγησης είναι η εξιστόρηση, με μιαν ορισμένη σειρά, *συμβάντων* που μεταβάλλουν μια αρχική κατάσταση πραγμάτων ή *ενεργειών*, πράξεων που σκόπιμα διαπράττονται από τους "ήρωες" μιας ιστορίας. Είναι φανερό ότι η αφήγηση είναι "τέχνη" του χρόνου. Απαντά σε ερωτήματα του τύπου "πώς συνέβη το X" συνέβη το X" ή "πώς συμβαίνει, εκτυλίσσεται το X".

2.1.3.1 Μορφές της αφήγησης

Η αρχαία ρητορική -βλ. σχετικά τη γνωστή από τη λατινική γραμματεία πραγματεία, άγνωστου συγγραφέα, *Rhetorica ad Herennium*- διέκρινε τρεις τύπους αφήγησης: τη *μυθώδη*, την *ιστορική* και τη *ρεαλιστική*. Η **μυθοπλαστική αφήγηση** είναι συνδεδεμένη με τη λογοτεχνία, η οποία, ως γνωστόν, δεν αφηγείται το πραγματικό, ακόμη κι όταν διεκδικεί την αληθοφάνεια. Συστήνει έναν ολόκληρο καινούριο κόσμο προσώπων και καταστάσεων "από το μηδέν". Χαρακτηριστικά παραδείγματα μυθοπλασίας είναι αφενός τα λαϊκά παραμύθια, προϊόντα συλλογικής επεξεργασίας και διαμορφωμένα μέσα στον χρόνο της "μεγάλης διάρκειας", και αφετέρου οι αφηγήσεις της προσωπικής, δημιουργικής λογοτεχνίας, που επινοούνται στον χρόνο της "μικρής διάρκειας", κερδίζουν όμως την εκτίμηση του αναγνωστικού κοινού με την πάροδο του χρόνου. Η **ιστορική αφήγηση** είναι εξιστόρηση γεγονότων του παρελθόντος. Η αφηγηματική ύλη, σύμφωνα και πάλι με την αρχαία ρητορική, οφείλει να κατανέμεται σε περιστατικά σύντομα, σαφή και επαληθεύσιμα από την εμπειρία. Επαληθεύσιμα είναι τα συμβάντα που έχουν γνωρίσματα σαν αυτά που συναντούμε στην πραγματική ζωή. Οι πράξεις, τα κίνητρα, ο χώρος και ο χρόνος μέσα στον οποίο κινούνται τα πρόσωπα μιας ιστορίας μιμούνται την αληθινή ζωή. Πρωτοτυπική περίπτωση ιστορικής αφήγησης αποτελεί η έκθεση γεγονότων στην ιστοριογραφία (ή η χρονογραφία), που χρησιμοποιούν την αφήγηση, για να ανασυστήσουν επιλεκτικά αλλά πειστικά τον κόσμο του παρελθόντος. Η **ρεαλιστική αφήγηση** διαφέρει από την ιστορική ως προς τον χρόνο των συμβάντων και την τεκμηρίωσή τους. Εξιστορούνται σύγχρονα του αφηγητή γεγονότα, γι' αυτό και οι απαιτήσεις που ενδεχομένως έχει ο αναγνώστης/ ακροατής για τεκμηρίωσή τους είναι μεγαλύτερες. Ο ασύλληπτος όγκος των μικρών και μεγάλων "ιστοριών" που καθημερινά ανταλλάσσονται μεταξύ γνωστών και φίλων αποτελεί την πλέον αντιπροσωπευτική περίπτωση ρεαλιστικής αφήγησης αλλά και την πρώτη ύλη κάθε άλλης μορφής αφήγησης. Τέλος, χαρακτηριστική της εποχής μας εκδοχή τέτοιας αφήγησης είναι η ειδησεογραφία των μέσων μαζικής επικοινωνίας, που με την επικουρία της εικόνας αγωνιά να πείσει για την αλήθεια της.

2.1.3.2 Γνωστικά εργαλεία της αφήγησης

Καθολική αρχή της αφήγησης είναι οι σχέσεις αιτιότητας, δηλαδή οι τρόποι με τους οποίους μια κατάσταση ή ένα συμβάν επηρεάζει τους όρους εμφάνισης μιας άλλης κατάστασης ή συμβάντος. 'Όταν το συμβάν Α συνιστά την αναγκαία συνθήκη για την εκδήλωση του συμβάντος Β ("Ο Γιώργος γλίστρησε και χτύπησε το γόνατό του"), τότε λέμε ότι το συμβάν Α είναι η **αιτία** του Β. 'Όταν το συμβάν Α συνιστά επαρκή, αλλά όχι αναγκαία συνθήκη για την εκδήλωση του συμβάντος Β ("Η θερμοκρασία έπεσε κάτω από το μηδέν και άρχισε να χιονίζει"), τότε λέμε ότι το Α είναι η **δυννητική αιτία** του Β. 'Όταν μια πράξη έπεται ενός προηγούμενου συμβάντος ως εύλογη και προβλέψιμη συνέπεια ("Παρουσιάζεται με τα χέρια στις τσέπες μπροστά στο καινούργιο αφεντικό κι αυτός τον πετά με τις φωνές έξω από το γραφείο του"), τότε κάνουμε λόγο για **εξήγηση**, μια μορφή παραγωγικού συμπερασμού. 'Όταν ένα συμβάν ή μια κατάσταση σχεδιάζεται να πραγματοποιηθεί μέσω ενός προηγούμενου συμβάντος ή κατάστασης ("Μετά βίας συγκρατούσε τα δάκρυά του, για να μην προδώσει τον πόνο που του τρυπούσε τα πλευρά"), η αιτιολογική σχέση είναι ο **σκοπός**.

Η αιτία, η δυννητική αιτία και η εξήγηση είναι αιτιολογικές σχέσεις μονής κατεύθυνσης και μάλιστα "δεξιόστροφης", δηλαδή ένα συμβάν Α προμηθεύει την "αιτία" ενός συμβάντος Β. Αντίθετα, ο σκοπός είναι αιτιολογική σχέση μονής κατεύθυνσης αλλά "αριστερόστροφη", γιατί το μελλοντικό συμβάν Β είναι στόχος του προηγούμενου συμβάντος Α. **Ωστόσο, τα συμβάντα και οι καταστάσεις δεν συνδέονται μόνον αιτιολογικά μεταξύ τους. Μπορούν να διευθετηθούν και στον άξονα του χρόνου.** Οι χρονικές σχέσεις, ανάλογα με την οργάνωση της αφηγηματικής ύλης, μπορούν να είναι ιδιαίτερα περίπλοκες, όπως στην περίπτωση παράλληλων ή διασταυρούμενων σειρών από συμβάντα ή καταστάσεις. Στις περιπτώσεις αυτές δεν είναι η αιτιότητα αλλά η **χρονική συνάφεια** που μας ενδιαφέρει. Παραθέτουμε ένα απόσπασμα από το Νούμερο 31328 του Ηλία Βενέζη (Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Α΄ Λυκείου, ΟΕΔΒ 1981) και υπογραμμίζουμε τους χρονικούς δείκτες της αφήγησης, που δηλώνουν τη χρονική αλληλουχία των μερών της:

Τους ξεγυμνώνουν όλους ως τη μέση. Μ' ένα μεγάλο σκοινί τους δένουν, τον ένα με τον άλλο, και τους εννιά αράδα. **Ύστερα**, τις δυο άκρες το σκοινί το πιάνουν, απ' τη μια κι απ' την άλλη, από δυο στρατιώτες. **Σαν τελείωσε η προετοιμασία τούτη** ήρθε ο Διοικητής. Από πίσω του τρεις τέσσερις αξιωματικοί. Ο Γιαννιώτης, με δεμένα τα χέρια του στις πλάτες, προχωρεί νευρικά μπρος στην αράδα τους δεμένους. Τους κοιτάζει μες στα μάτια, έναν ένα. Τσιμουδιά. **Ύστερα** γυρίζει πίσω. **Ξαναπερνά** από μπροστά τους, έναν ένα. Κι **ύστερα** άξαφνα, απότομα ξέσπασε η θύελλα(...)

2.1.3.3 Το οργανωτικό πρότυπο της αφήγησης

Η αφήγηση στηρίζεται στα λεγόμενα *σχήματα*, δηλαδή δομικά καλούπια συμβάντων ή καταστάσεων διατεταγμένων σε ακολουθίες και συνδεδεμένων μεταξύ τους στη βάση της χρονικής συνάφειας ή της αιτιότητας. "Τα σχήματα ξεδιπλώνονται πάντοτε προοδευτικά και γι' αυτό μπορεί κανείς να διατυπώσει υποθέσεις σχετικά με το τι πρόκειται να συμβεί ή τι πρόκειται να εξιστορηθεί στη συνέχεια της αφήγησης" (deBeaugrande & Dressler 1981, 90).

Από την πλουσιότετη βιβλιογραφία για τη δομή ενός αφηγηματικού κειμένου περιοριζόμαστε να αναφέρουμε το δομικό σχήμα στο οποίο κατέληξαν οι Labov & Waletzky (1967) επιχειρώντας να απαντήσουν στο θεμελιώδες ερώτημα "πώς αφηγούνται οι άνθρωποι μεταξύ τους ιστορίες στην καθημερινή τους ζωή" και ύστερα από εξέταση αφηγήσεων από 600 υποκείμενα. Ο λόγος της επιλογής του σχήματος αυτού είναι ότι μας δίνει πληροφορίες όχι τόσο για τη λογοτεχνική αφήγηση, όσο για καθημερινές αφηγήσεις, που έχουν αυτονόητο ενδιαφέρον για τη σχολική πρακτική του γλωσσικού μαθήματος. Η δομή μιας αφήγησης, λοιπόν, σύμφωνα με τους δύο ερευνητές, περιλαμβάνει:

- α. τον προσανατολισμό
- β. την "περιπέτεια"
- γ. την αξιολόγηση
- δ. τη λύση
- ε. την κατάληξη

Στον *προσανατολισμό* δίνονται πληροφορίες για τους "ήρωες", τον χώρο, τον χρόνο και την κατάσταση από την οποία εκκινεί η αφήγηση. Πρόκειται για προαιρετικό στάδιο, ιδιαίτερα σε αφηγήσεις μικρών παιδιών, αλλά και μεγάλων με περιορισμένες εκφραστικές δυνατότητες. Η *"περιπέτεια"* είναι το θεμελιώδες συστατικό μιας αφήγησης. Συνήθως ολοκληρώνεται σε ένα αποτέλεσμα, μια έκβαση, η οποία όμως δεν είναι πάντοτε εύκολο να προσδιοριστεί χωρίς την εξέταση του νοήματος των προτάσεων. Η *αξιολόγηση* είναι η κρίση του αφηγητή για το νόημα της ιστορίας, η πιο φανερή παρέμβασή του στα δρώμενα. Η *λύση* ακολουθεί την αξιολόγηση ή συμπίπτει με αυτήν. Είναι η πιο απρόβλεπτη φάση μιας αφήγησης και γι' αυτό είναι δυσχερέστατη μια τυπολογία λύσεων. Ορισμένες φορές η αφήγηση κλείνει με στερεότυπες καταληκτικές φράσεις (*καταλήξεις*) που παραπέμπουν στην αρχή της

ιστορίας. Δειγματική εφαρμογή του παραπάνω μοντέλου μπορεί εύκολα να γίνει στο διήγημα του Μ. Χάκκα *Το ψαράκι της γυάλας* -περιλαμβάνεται στα Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Γ' Λυκείου, ΟΕΔΒ 1983-, που αρχίζει με τον προσανατολισμό του αναγνώστη στον χώρο, τον χρόνο και τη "βιογραφία" του "ήρωα" της ιστορίας, συνεχίζεται με τη σύσταση του μύθου, ένα περιστατικό που ανατρέπει την ισορροπία και τη συνέχεια της ζωής του "ήρωα" και τον βάζει σε ...περιπέτειες, συμπληρώνεται με τα αξιολογικά (στην πραγματικότητα, σαρκαστικά) σχόλια του αφηγητή για τη στάση ζωής του "ήρωά" του (στην πραγματικότητα, ενός αντιήρωα) και κλείνει με μια προβλέψιμη λύση, που δίνει τέλος, έστω και προσωρινό, στην "περιπέτεια" της ζωής του "ήρωα".

2.1.3.4 Η γλώσσα της αφήγησης

Οι δείκτες υποτακτικής ή παρατακτικής χρονικής σύνδεσης είναι το βασικό γραμματικό γνώρισμα του αφηγηματικού ύφους [1]. Φυσικά, αυτό απορρέει από τις σημασιολογικές σχέσεις που συνδέουν τα συμβάντα μιας αφήγησης: τις σχέσεις αιτιότητας και τις σχέσεις χρονικής συνάφειας. Η αιτιότητα εκφράζεται με συνδέσμους ή συνδέτες όπως *επειδή*, *αφού*, *καθώς*, *ενώ*, *έτσι* κλπ. Η χρονική συνάφεια εκφράζεται με χρονικά όπως *ύστερα*, *μετά*, *πριν*, *εν τω μεταξύ*, *στη διάρκεια* κλπ. Ρηματική σκευή της αφήγησης είναι κανονικά ο *αόριστος*, αφού αυτός είναι ο χρόνος της ιστορίας, άρα και της διήγησης συμβάντων, και η *συνοπτική* ρηματική όψη, που προσφέρεται για την απόδοση ακολουθιών από συμβάντα και την επιτάχυνση του αφηγηματικού χρόνου. Ωστόσο, δεν λείπει από την αφήγηση και ο *παρατατικός* και η *εξακολουθητική* ρηματική όψη, όταν η ταχύτητα της αφήγησης είναι μικρή και μεγαλύτερη η διάρκεια των συμβάντων. Τέλος, ανάλογα με το στάδιο της αφήγησης κυριαρχούν ρήματα που δηλώνουν κίνηση, αλλαγή, επαφή, απομάκρυνση, αίτηση, παροχή και τα παρόμοια (*"περιπέτεια" / λύση*) ή αντίληψη, κρίση, βούληση, συναισθήματα και τα παρόμοια (*προσανατολισμός / αξιολόγηση*), γιατί στην πρώτη περίπτωση αποδίδονται οι ενέργειες των "ηρώων", ενώ στη δεύτερη τα σχόλια του αφηγητή για τη συμπεριφορά των "ηρώων". Παραθέτουμε απόσπασμα από τη Φόνισσα του Α. Παπαδιαμάντη (Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Γ΄ Λυκείου, ΟΕΔΒ 1983), υπογραμμίζοντας παράλληλα τους γλωσσικούς δείκτες της αφήγησης:

...μετ' ολίγα λεπτά εσηκώθη, επήρε το καλάθι της κι έτρεξε τον κατήφορον. Τώρα πλέον επήγαινε αποφασιστικώς εις τον Αϊ-Σώστην, εις το Ερημητήριο. Καιρός ήτο, αν εγλύτωνε, να εξαγορευθή τα κρίματά της εις τον γέροντα, τον ασκητήν. Εις ολίγα λεπτά της ώρας κατήλθε την ακτήν κι έφθασεν εις τα χαλίκια του αιγιαλού, εις την άμμον. Αντίκρυσε τον αλίκυτον βράχον, επάνω εις τον οποίον εφάνετο ο παλαιός ναΐσκος του Αγίου Σώζοντος. Ο λαιμός της άμμου, ο ενώνων τον μικρόν βράχον με την στερεάν, μόλις ανείχεν ένα δάκτυλον υπεράνω του κύματος. Τώρα ήρχιζε να γίνεται πλημμύρα. Η Φραγκογιαννού εστάθη κι εδίστασε (...) Αλλά την ιδίαν στιγμήν ήκουσε θόρυβον όχι μικρόν επί του κρημού...

Όπως και στην περιγραφή, είναι αδύνατο να μελετήσει κανείς όλες τις παραμέτρους του αφηγηματικού ύφους, αν δεν συνυπολογίσει τα συμφραζόμενα του αφηγηματικού κειμένου. Το ρομαντικό μυθιστόρημα, η επιστημονική φαντασία, η

βιογραφία και η ανεκδοτολογία είναι είδη αφηγηματικού λόγου με τα συμβατικά υφολογικά χαρακτηριστικά του το καθένα. Η εμπειρία του αφηγητή, το μέγεθος του ακροατηρίου και η φύση της αφήγησης (προφορική/ γραπτή) είναι κι αυτοί παράγοντες που διαμορφώνουν το ύφος. Τέλος, η πρόθεση του αφηγητή (να εκμυστηρευθεί, να πληροφορήσει αντικειμενικά, να αναλύσει, να πείσει κλπ.) καθορίζει αποφασιστικά το ιδιαίτερο ύφος μιας αφήγησης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

ΤΙΤΛΟΣ : «Ο κόσμος μέσα σ' ένα αυγό»

1ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Σημειώστε τα στοιχεία που θα σας ζητηθούν παρακάτω από την ιστορία «Ο κόσμος μέσα σ' ένα αυγό», μέχρι του σημείου που σας δόθηκε αυτή.

Ποιος είναι ο βασικός ήρωας;

Πού εξελίσσεται η ιστορία (τόπος);

Πότε εξελίσσεται η ιστορία (χρόνος-σε σχέση με την ηλικία του ήρωα);

Ποιο είναι το σημαντικό γεγονός και η αιτία της περιπέτειας που αλλάζει τη ζωή του κεντρικού ήρωα;

(το πρόβλημα που αναστατώνει τη ζωή του και τον βάζει σε περιπέτειες;)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

ΤΙΤΛΟΣ : «Ο κόσμος μέσα σ' ένα αυγό»

2ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Γράψτε εδώ τις ιδέες των μελών της ομάδας σας που μπορούν να εκφράζονται με μικρές προτάσεις, λέξεις ή εκφράσεις, σε κάθε φάση της ακόλουθης δραστηριότητας :

ΦΑΣΗ 1^η: Ποιο είναι το πρωταγωνιστικό πρόσωπο στην ιστορία μας και τι γνωρίζουμε γι' αυτό;

Απάντηση:

ΦΑΣΗ 2^η: α).Τον Κο Αγαθό, με ποιο άψυχο αντικείμενο του σπιτιού σας θα τον συγκρίνατε;

Προτάσεις που έγιναν:

β).Ποια είναι η χρησιμότητα(πώς και γιατί το χρησιμοποιούμε) το αντικείμενο αυτό στο σπίτι μας;

Απαντήσεις που δόθηκαν:

ΦΑΣΗ 3^η: Τι θα αισθανόσασταν(νιώθατε) αν ήσασταν εσείς το αντικείμενο αυτό του σπιτιού;

Απαντήσεις που δόθηκαν:

ΦΑΣΗ 4^η: Από την περιγραφή της προηγούμενης φάσης, διαλέξτε δύο λέξεις.

Ζευγάρι λέξεων που επιλέχτηκαν:

ΦΑΣΗ 5^η: α). Το ζευγάρι λέξεων που επιλέξατε, αντιπροσωπεύει μια έκφραση.

Διαλέξτε την πιο χαρακτηριστική παράσταση για εσάς από τον κόσμο των ζώων, την οποία θα χρησιμοποιούσατε για να περιγράψετε σύντομα και όσο πιο καλά γίνεται κατά τη γνώμη σας, την παραπάνω έκφραση που επιλέχτηκε.

Προτάσεις που έγιναν:

β). Επιλέξτε την πιο αντιπροσωπευτική αναλογία από αυτές που προτάθηκαν.

Προτεινόμενη αναλογία:

γ). Τι γνωρίζετε για τα χαρακτηριστικά, τη ζωή και τις συνήθειες του ζώου που επιλέξατε για να φτιάξετε την παραπάνω αναλογία;

Απαντήσεις που δόθηκαν:

ΦΑΣΗ 6^η: Πώς μπορείτε να χρησιμοποιήσετε αυτές τις πληροφορίες που αναφέρθηκαν παραπάνω για το ζώο της επιλογής σας, για να μπορέσετε να εκφράσετε την προσωπική σας άποψη, για το τι πρόκειται να κάνει τελικά(ποιες ενέργειες) ο Κος Αγαθός προκειμένου να δώσει λύση στο πρόβλημά του(με τους εξωγήινους επισκέπτες του σπιτιού του);

Κρατείστε εδώ πρόχειρες σημειώσεις με τις πρώτες ιδέες που σας ήρθαν στο νου:

Σημείωση:

I.Στη συνέχεια ακολουθεί φύλλο εργασίας όπου θα μπορέσετε να εκθέσετε και να αναπτύξετε με περισσότερες λεπτομέρειες, τις ιδέες που θα έρθουν αυθόρμητα στο μυαλό σας.

II.Στην παραπάνω δραστηριότητα έγινε δοκιμαστική εφαρμογή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

ΤΙΤΛΟΣ : «Ο κόσμος μέσα σ' ένα αυγό»

3ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Δουλέψτε με τις ομάδες σας και αναπτύξτε όσο πιο πολύ μπορείτε, τη φανταστική λύση που μπορεί να δίνετε στην ιστορία αυτή, αφού θυμηθείτε τις ιδέες που σας δημιουργήθηκαν στην προηγούμενη δραστηριότητα και τις οποίες καταγράψατε σύντομα στην 6^η φάση της.

Ερώτηση:

Τι πρόκειται να κάνει τελικά(σε ποιες ενέργειες θα καταφύγει) ο Κος Αγαθός προκειμένου να δώσει λύση στο πρόβλημά του(με τους εξωγήινους επισκέπτες του σπιτιού του);

Ο κόσμος μέσα σε ένα αυγό(η συνέχεια)

-**Πρέπει να βιαστώ** να ειδοποιήσω τις αρχές, είπε ο Αγαθός, αλλιώς θα μου διαλύσετε το σπίτι. Ακούστε με λίγο. Για να αποφύγουμε τα προβλήματα μετακίνησης -καταλαβαίνετε ότι δεν είναι απλό να μεταφέρει κανείς τριάντα εκατομμύρια ανθρώπους- δε θα ήταν καλύτερα να μπειτε για λίγο... εκεί που ξέρετε;

Τα ανθρωπάκια συζήτησαν το θέμα πριν απαντήσουν. Έπειτα η φωνή είπε, μ' ένα μελαγχολικό στεναγμό:

—Έχετε δίκιο. Θα επιστρέψουμε στο αυγό... -Εις το επανιδείν λοιπόν, είπε ο Αγαθός.

—Εις το επανιδείν. Λαέ του Αζίμ, όλοι μέσα στο αυγό!

Έτσι είπε η φωνή και πάνω στο τραπέζι έμεινε πάλι μόνο του το πρασινωπό αυγουλάκι.

Ο Αγαθός το πήρε στα χέρια του, καβάλησε τη μηχανή του και πήγε στην πόλη.

Δε θα καθίσουμε να σας διηγηθούμε πώς μίλησε στην κυβέρνηση, πώς έβγαλε για άλλη μια φορά τα ανθρωπάκια από το αυγό για να αποδείξει πως δεν έλεγε ψέματα, πώς τα ξανάβαλε μέσα, πώς πήγε ύστερα ο ίδιος στη Σαχάρα, με αεροπλάνο, μαζί με μια ομάδα από σημαίνοντα πρόσωπα για να παραχωρήσει την έρημο στο λαό του Αζίμ κι έμεινε μαζί τους μέχρι που έφτασαν το μπόι των γήινων και πώς ύστερα γύρισε στο κτήμα του, με το πρασινωπό αυγό καλά κρυμμένο σε ένα σκληρό κουτί.

«Μ[?] αυτό το αυγό» γελούσε από μέσα του «θα διασκεδάσω αφάνταστα». Και διασκέδασε πράγματι, υποχρεώνοντας όλα τα πράγματα που δεν του άρεσαν να μπαίνουν στο αυγό. Μια μέρα έλεγε: «Όλα τα

κανόνια της Γης μέσα στο αυγό!» και οι πόλεμοι σταματούσαν ως δια μαγείας.

Μια άλλη μέρα έλεγε: «Όλα τα κουνούπια μέσα στο αυγό!» και δεν έβρισκες κουνούπι από το Βόρειο ως το Νότιο Πόλο.

Κακό δεν έκανε σε κανέναν ο Αγαθός, γιατί ήταν καλός άνθρωπος. Και πριν πεθάνει έσπασε το πρασινωπό αυγό στο γουδί, το έκανε σκόνη και σκόρπισε τη σκόνη στο χωράφι του, ώστε κανείς να μην μπορεί να το χρησιμοποιήσει με κακό σκοπό.

Μπορώ επίσης να σας πω πως μια φορά, πριν καταστρέψει το αυγό, προσπάθησε να μπει ο ίδιος μέσα, λέγοντας:

—Αγαθέ, μέσα στο αυγό!

Ύστερα όμως, εκεί μέσα, στο σκοτάδι, ένιωσε τόση μελαγχολία, που ξαναβγήκε τρέχοντας.

Συγγραφέας: “Τζάννι ροντάρι”,

από το βιβλίο του «χαμένος στην τηλεόραση και άλλες ιστορίες σε τροχιά»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

ΤΙΤΛΟΣ: «Ο Αυγερινός και η Πούλια αλλάζουν ιστορία»

Σημειώσεις

Κρατείστε σημειώσεις από την ιστορία που θα ακούσετε από το CD ήχου:

Ήρωες - χαρακτηριστικά -χαρακτηρισμοί:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.
- 9.
- 10.

Προβλήματα που παρουσιάστηκαν:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

6.

Λύσεις που δόθηκαν στα παραπάνω προβλήματα:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.

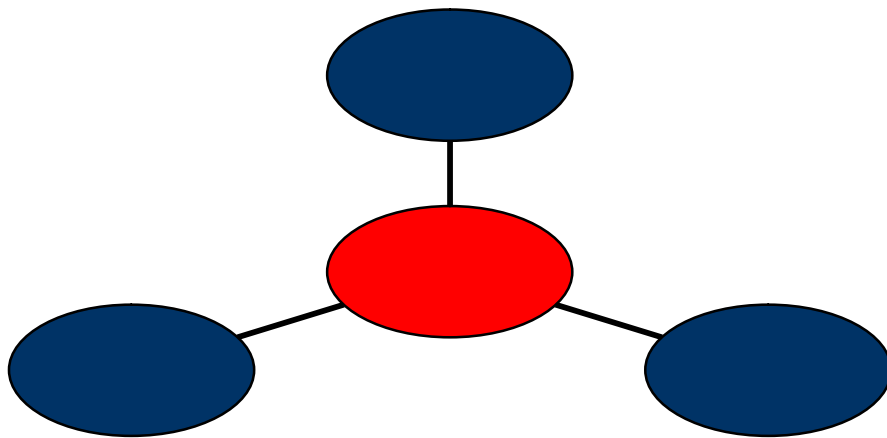
Τελική λύση της ιστορίας:

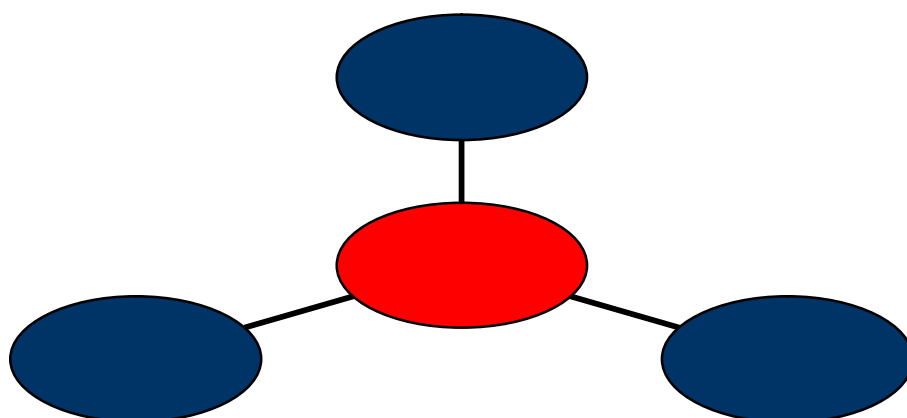
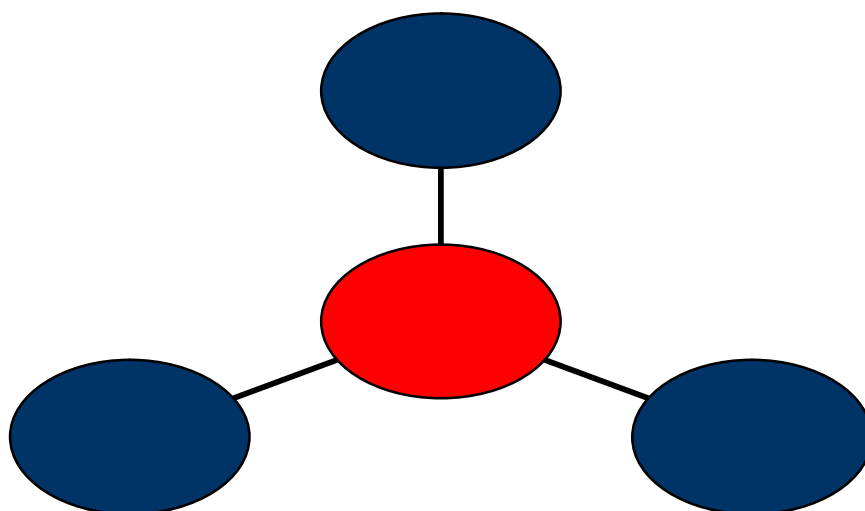
1ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

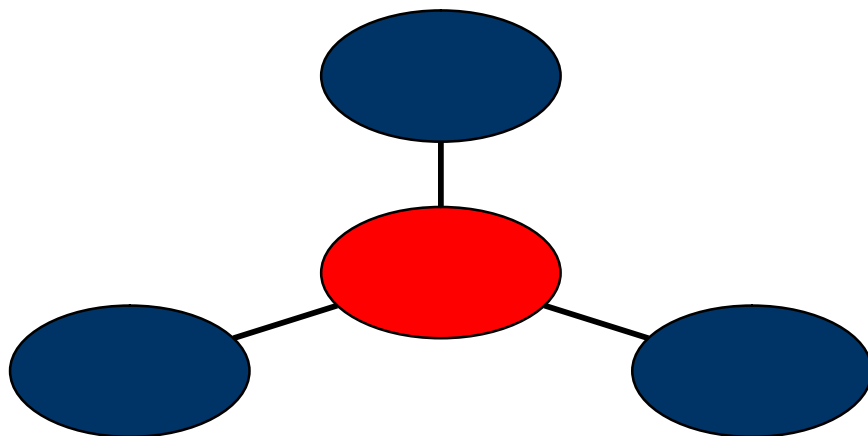
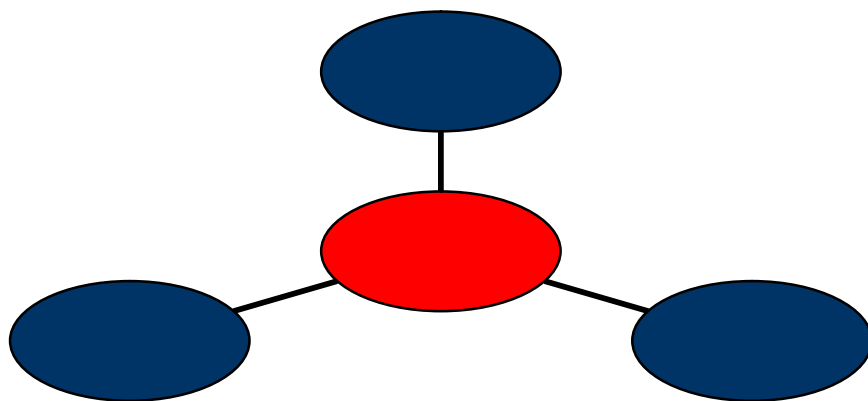
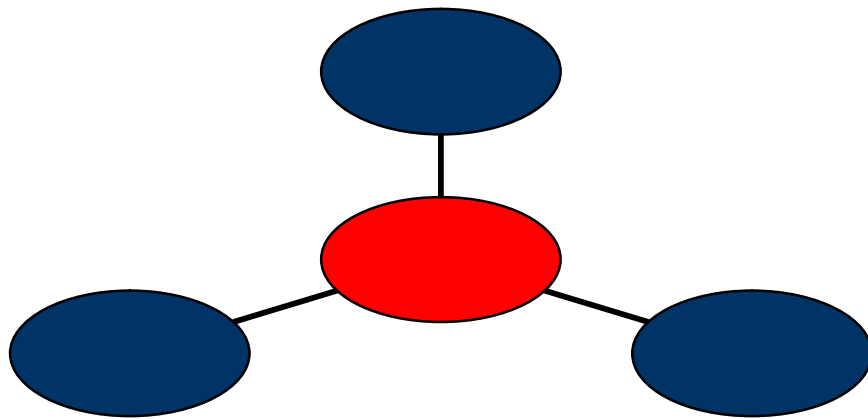
ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ

Συμπληρώστε τα στοιχεία που συγκεντρώσατε στο φύλλο σημειώσεων του κεφαλαίου αυτού, στα κενά πλαίσια του εννοιολογικού χάρτη ο οποίος ακολουθεί.

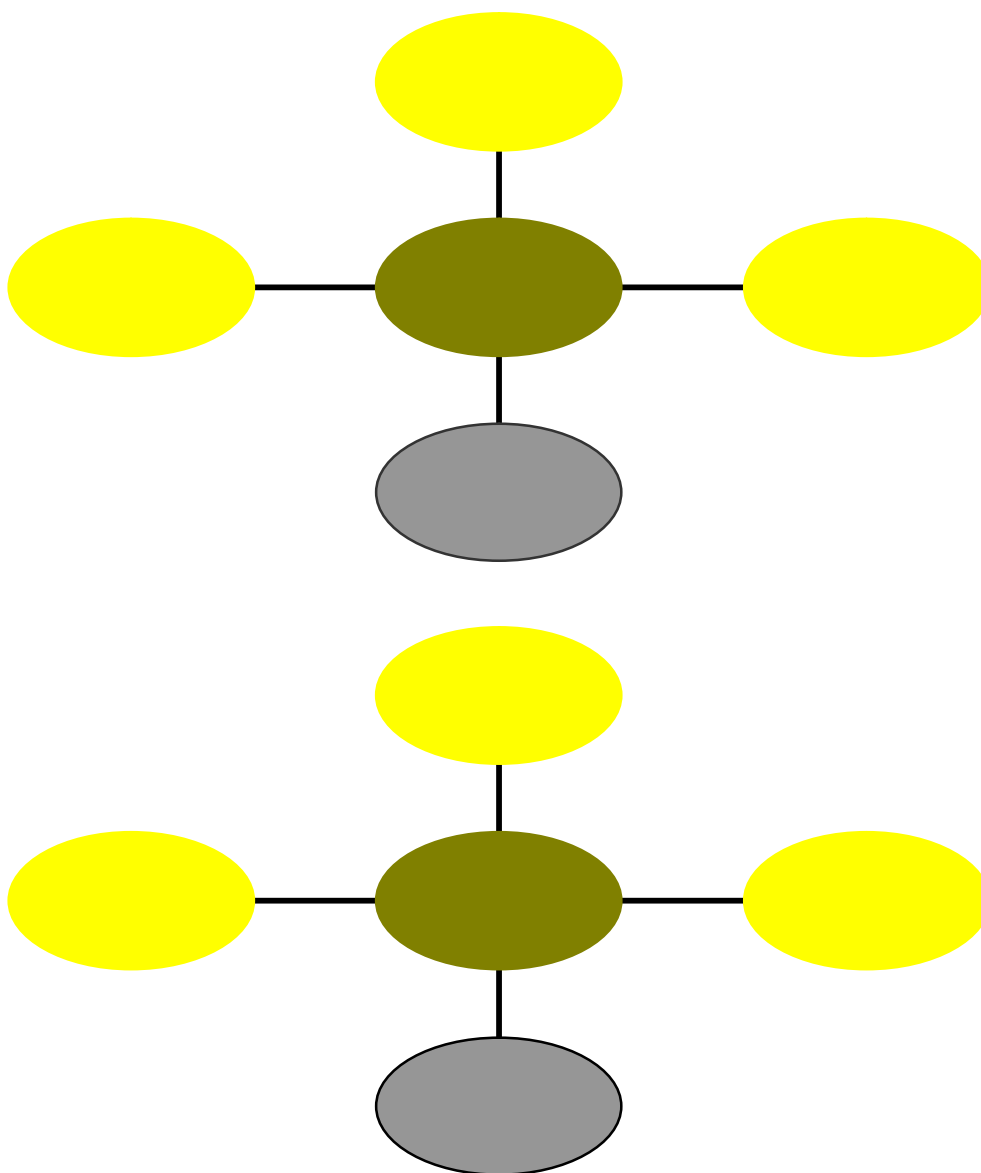
1. Βάλτε στο **κεντρικό κενό πλαίσιο** τους **ήρωες** και στα **πλαίσια που συνδέονται με το κεντρικό με τις γραμμές**, τοποθετήστε κάποια **χαρακτηριστικά και χαρακτηρισμούς** γι' αυτούς, που θεωρείται ότι τους **ταιριάζουν**, σύμφωνα με το ρόλο και τη συμπεριφορά τους στην ιστορία που ακούσατε.

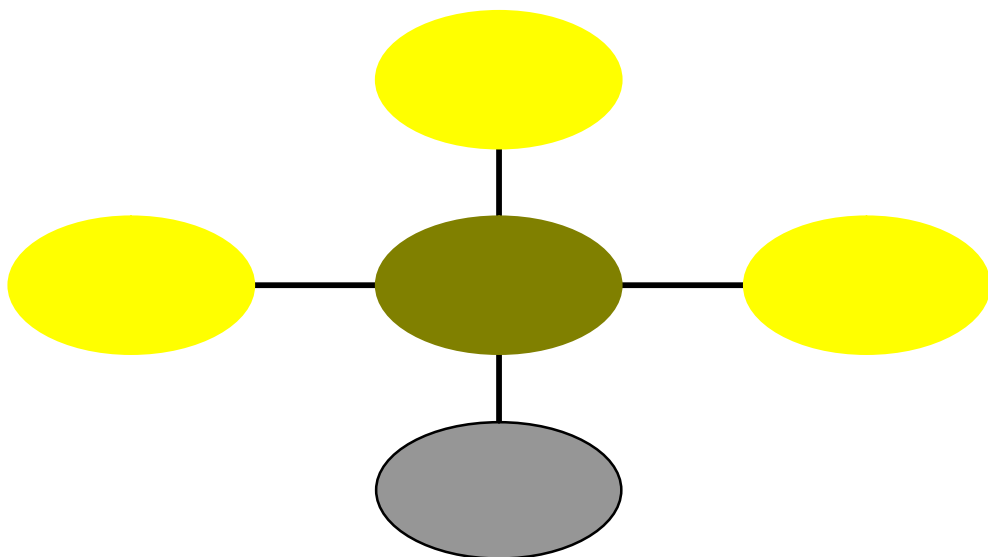
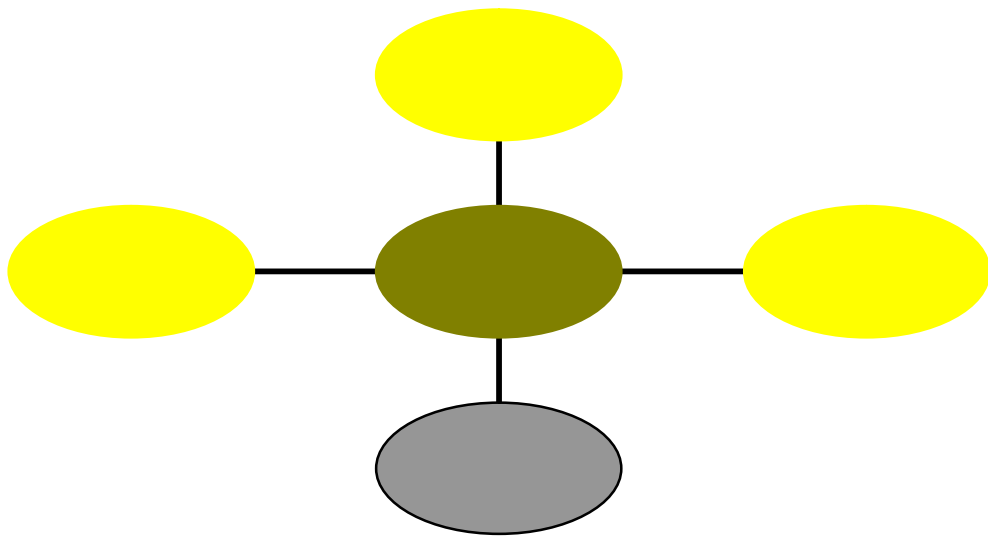

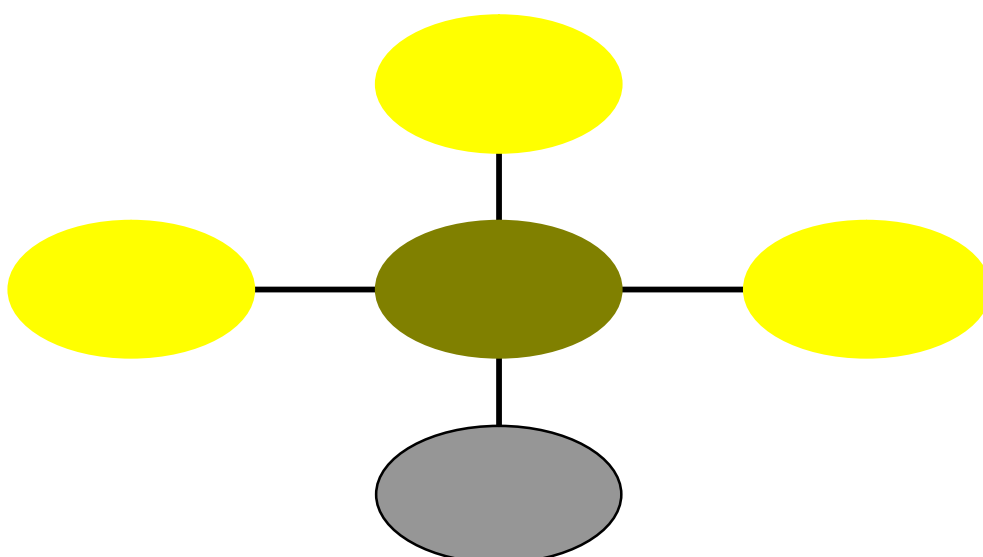
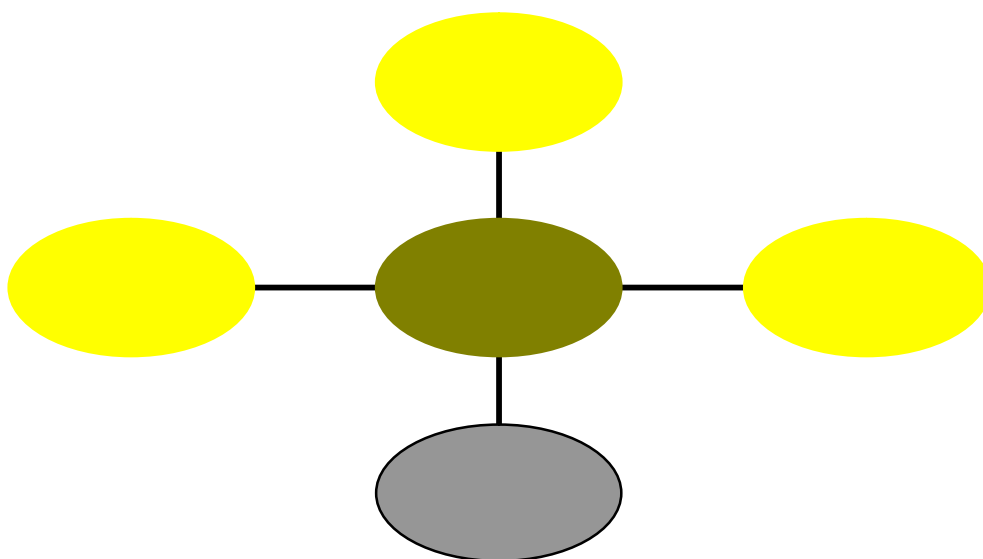

2. Βάλτε στο κενό κεντρικό πλαίσιο τα προβλήματα-γεγονότα που παρουσιάστηκαν, **στα πλαίσια που συνδέονται με γραμμές μαζί του** και βρίσκονται γύρω του, **τις λύσεις** καλές ή κακές, που είχαν αυτά. Τέλος, στα πλαίσια που βρίσκονται από κάτω από αυτά των προβλημάτων, τα οποία θα έχουν και διαφορετικό χρωματισμό από τα υπόλοιπα, **βάλτε** τον χρόνο και τον τόπο κατά τους οποίους εκτυλίσσονται τα γεγονότα.

Καταγράψτε στο παρακάτω πλαίσιο την τελική **λύση** που δόθηκε στα προβλήματα της ιστορίας αυτής.

A large, empty rectangular box with a pink fill and a black border, intended for the student to write the final solution.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

ΤΙΤΛΟΣ: «Ο Αυγερινός και η Πούλια αλλάζουν ιστορία»

2ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Σημειώστε τα στοιχεία του πίνακα που αφορούν την ιστορία που μόλις ακούσατε από το CD ήχου.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΟΜΗΣ ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΩΝ ΙΣΤΟΡΙΩΝ*		
	Στοιχεία που παρατηρούνται στην ιστορία που ακούσατε	Πού ακριβώς είναι τοποθετημένο καθένα από τα παρακάτω στοιχεία (αρχή, μέση ή στο τέλος της ιστορίας;)
ΔΟΜΗ ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΩΝ ΙΣΤΟΡΙΩΝ	Τίτλος βιβλίου:	
	Ηρωες	1. 2. 3. 4.
	Τόπος εξέλιξης ιστορίας	
	Χρόνος εξέλιξης ιστορίας	
	Δευτερεύοντα πρόσωπα	1. 2. 3.
	Γεγονότα	1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8.
	Λύσεις που δίνονται	1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8.
	Συμπεράσματα	

*Σχετικά με το τι είναι αφήγηση, τη δομή της και τις μορφές της, υπάρχει ανάλυση στον ακόλουθο δικτυακό τόπο:

http://www.komvos.edu.gr/glwssa/logos_keimeno/2_1_3/Basic

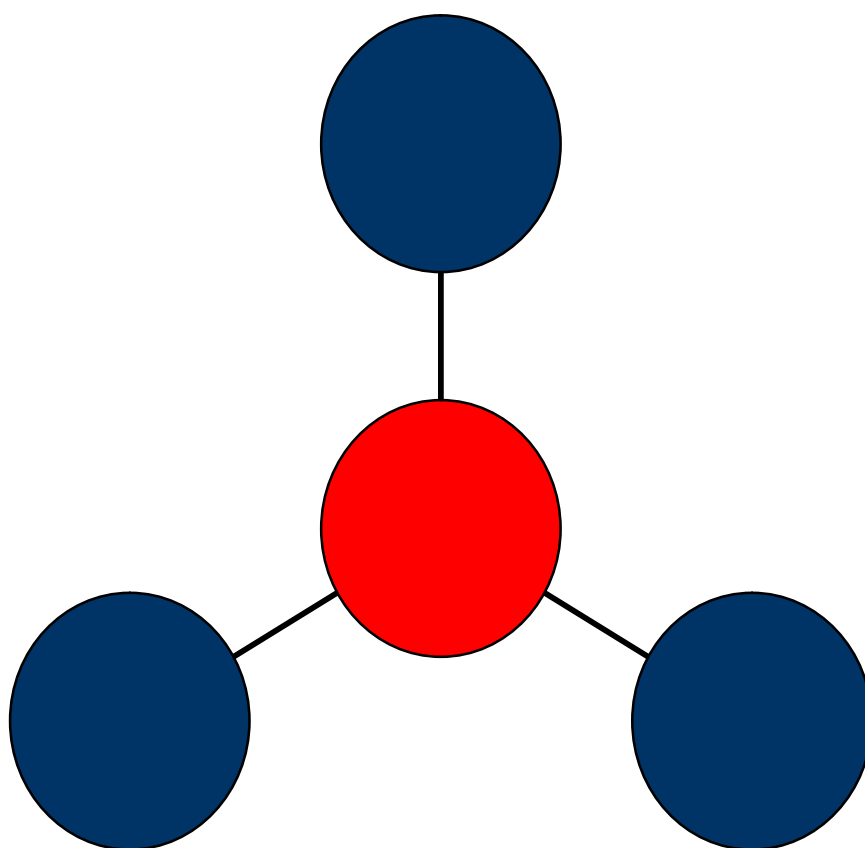
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

ΤΙΤΛΟΣ: «Ο Αυγερινός και η Πούλια αλλάζουν ιστορία»

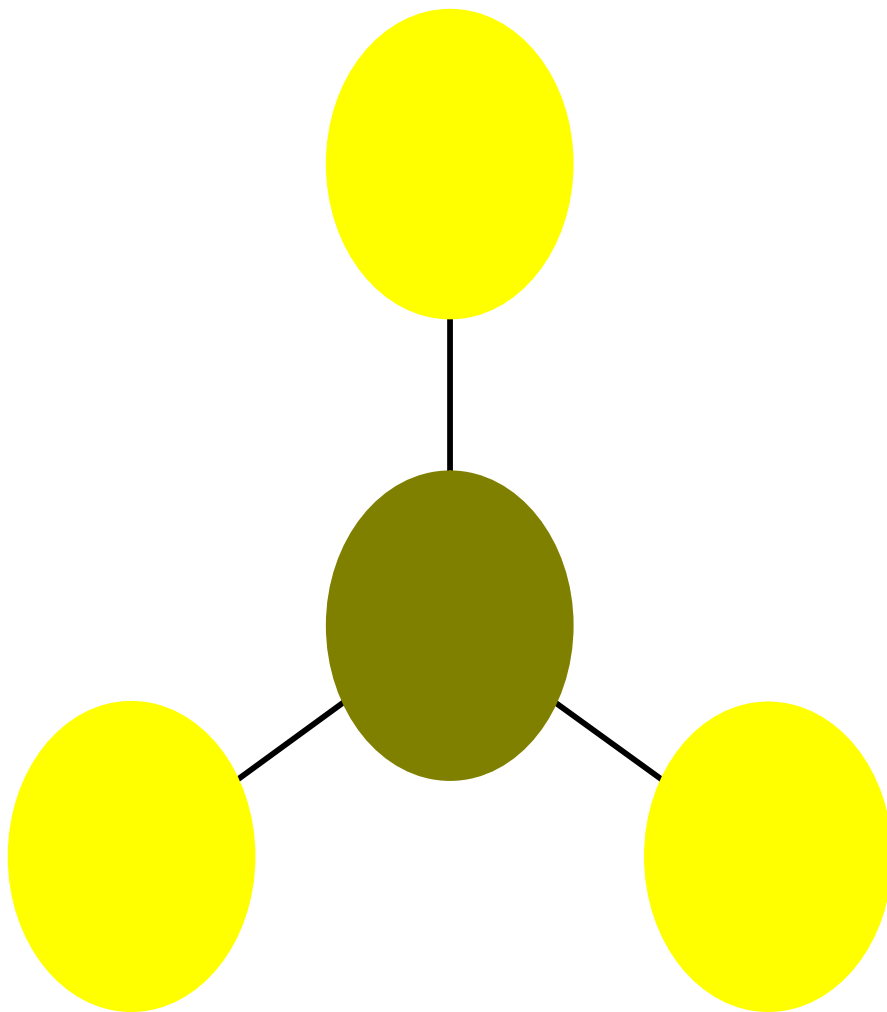
3ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Αλλάξτε σημαντικά στοιχεία του χαρακτήρα ενός από τους ήρωες της αφηγηματικής ιστορίας «Ο Αυγερινός και η Πούλια», καθώς και ένα σημαντικό γεγονός και στη συνέχεια συνθέστε εν περιλήψει την ιστορία αλλαγμένη, βασιζόμενοι στις νέες προοπτικές που φαντάζεστε ότι ανοίγονται χάρη στις αλλαγές αυτές που κάνατε και τελικά φτιάξτε ένα διαφορετικό τέλος για την ιστορία αυτή .

- Κάντε τις αλλαγές στο χαρακτήρα και τα χαρακτηριστικά ενός ήρωα:

- Κάντε την αλλαγή σε ένα σημαντικό γεγονός και δώστε μια διαφορετική λύση τόσο σ' αυτό όσο και στον επίλογο-τελική λύση του προβλήματος της ιστορίας.

- Τώρα, γράψτε σύντομα **την ιστορία αλλαγμένη**, αφού συμβουλευτείτε τα νέα στοιχεία που πήραν τη θέση των προηγούμενων και τα οποία καταγράψατε στις παραπάνω σχηματικές παραστάσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

ΤΙΤΛΟΣ: «Ο Αυγερινός και η Πούλια αλλάζουν ιστορία»

ΦΥΛΛΟ ΟΔΗΓΙΩΝ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΜΕ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ “STORY BOOK WEAVER DELUXE”

Στον Η/Υ σας, χρησιμοποιείτε το πρόγραμμα «**STORY BOOK WEAVER DELUXE**»⁶, για να μετατρέψετε την αλλαγμένη ιστορία του Αυγερινού και της Πούλιας, όπως αυτή διαμορφώθηκε τελικά(με μικρές ή μεγάλες ανατροπές σε σχέση με την πρωτότυπη) από την ομάδα σας, σε ηλεκτρονικής μορφής περιπέτεια.

Αυτό που πρέπει να προσέξετε ιδιαίτερα, είναι να εμφανίζονται όλα τα δομικά στοιχεία μιας αφηγηματικής ιστορίας και μάλιστα στη σωστή χρονική σειρά.

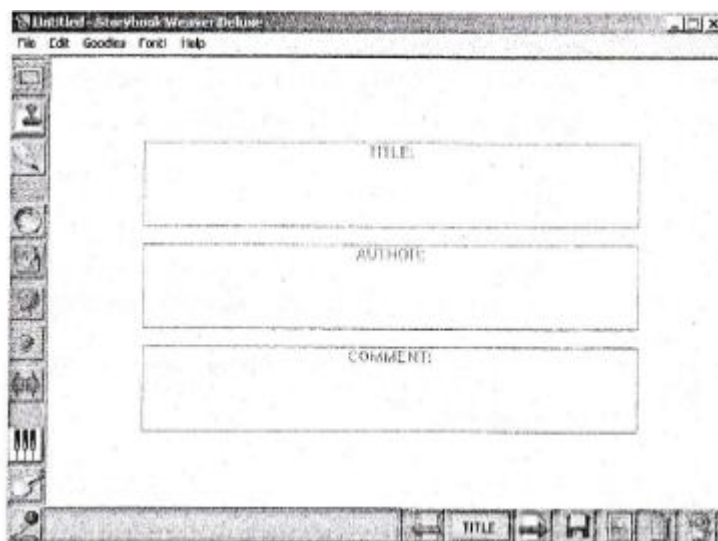
Ξεκινήστε λοιπόν ακολουθώντας τις παρακάτω οδηγίες και καλή επιτυχία

Από την αρχική οθόνη του προγράμματος, **επιλέξτε με το ποντίκι το εικονίδιο με το βιβλίο** για να αρχίσετε τη συγγραφή(δημιουργία) της νέας σας ιστορίας.

⁶ Τα στοιχεία της περιγραφής του συγκεκριμένου λογισμικού, είναι δανεισμένα από την εργασία των μετεκπαιδευόμενων δασκάλων της ειδικής αγωγής στο Διδασκαλείο Δημ. Γληνός της Θεσσαλονίκης: Αρχοντίδη Θεόδωρου, Ευφραιμίδου Σοφίας και Τσεμπερλίδη Κωνσταντίνου, η οποία έγινε στα πλαίσια των υποχρεώσεων τους στο μάθημα «Παιδαγωγική Αξιοποίηση των ΤΠΕ στη σχολική τάξη».

 1. Δείγματα έτοιμων ιστοριών	 2. Δημιουργία νέας ιστορίας	 3. Ανάγνωση μιας αποθηκευμένης ιστορίας
 4. Σύντομες οδηγίες για γρήγορο ξεκίνημα	 5. Φόρτωση μιας αποθηκευμένης ιστορίας	 6. Έξοδος από το SBWD

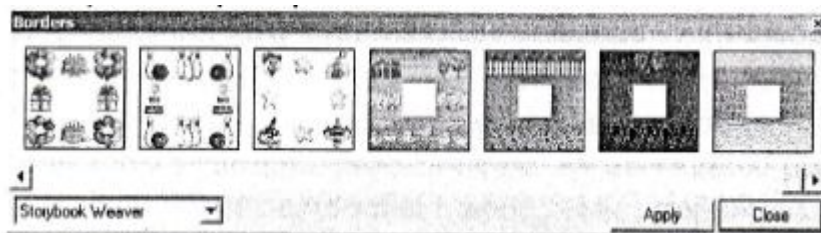
✚ Το πρώτο παράθυρο που εμφανίζεται είναι η σελίδα του τίτλου της ιστορίας σας:

Σ' αυτή **γράψτε τον τίτλο της ιστορίας, το όνομα του συγγραφέα** (των μαθητών της ομάδας σας με αλφαβητική σειρά) και **κάποιο σχόλιο** αν θέλετε.

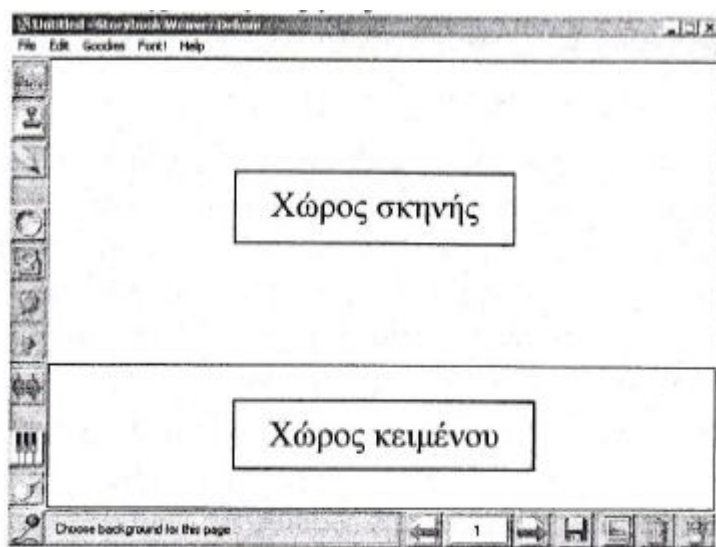
Μπορείτε επίσης να διακοσμήσετε τη σελίδα αυτή με κάποιο από τα 70 περίπου διαφορετικά πλαίσια που υπάρχουν για το σκοπό αυτό. Για να εμφανίσετε τα διακοσμητικά πλαίσια, κάντε κλικ στο κουμπί των πλαισίων:

Ανοίγει το παράθυρο των πλαισίων:

Επιλέξτε αυτό που σας αρέσει, κάντε κλικ στο κουμπί **Apply** για να τοποθετηθεί το πλαίσιο στη σελίδα και στη συνέχεια κλικ στο κουμπί **Close** για να κλείσει το παράθυρο των πλαισίων.

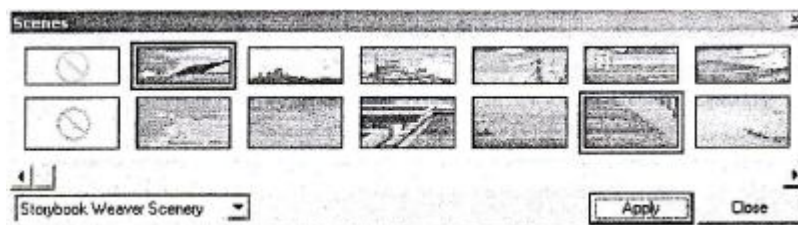
✚ Στη συνέχεια κάντε κλικ(από το παράθυρο του τίτλου) **στο κουμπί με το δεξί βελάκι** για να προχωρήσετε(μπείτε) στην πρώτη σελίδα της ιστορίας σας:

Κατόπιν **επιλέξτε το Φόντο της ιστορίας σας** (για το χώρο της σκηνής) πατώντας το κουμπί των σκηνών :

Ανοίγει το παράθυρο των σκηνών:

Επιλέξτε τις εικόνες που σας ταιριάζουν για το πάνω και το κάτω μέρος αντίστοιχα, κάντε κλικ στο κουμπί **Apply** για να τοποθετηθούν αυτές ως φόντο στη σελίδα σας και κλείστε το παράθυρο αυτό πατώντας **Close**.

 Στο χώρο της σκηνής τώρα μπορείτε να βάλετε **διάφορα αντικείμενα** (που είναι ταξινομημένα σε κατηγορίες όπως άνθρωποι, ζώα, διακόσμηση, κατασκευές, κ.λ.π.), που πρέπει(χρειάζεται) να χρησιμοποιήσετε στην ιστορία σας. Για να βάλετε ένα αντικείμενο, κάντε κλικ στο κουμπί των

αντικειμένων:

Ανοίγει τότε το παράθυρο των αντικειμένων:

Κάντε κλικ στο κουμπί **Adults/Athletes** για να εμφανιστεί το μενού με τις κατηγορίες:

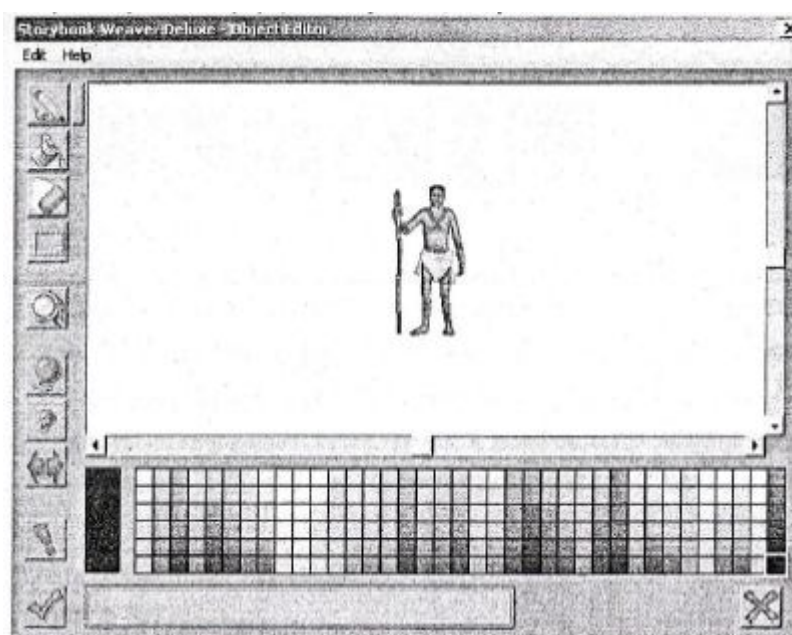

Κάθε κατηγορία που σας ενδιαφέρει να επιλέξετε, κάνοντας κλικ πάνω σ' αυτή, θα σας πάει σε μια σειρά από υποκατηγορίες, απ' τις οποίες μπορείτε να διαλέξετε το αντικείμενο που σας χρειάζεται και να το εισάγετε στο χώρο της σκηνής πατώντας **Apply**. Κλείστε το παράθυρο των αντικειμένων με κλικ στο **Close**.

Το αντικείμενο που τοποθετήσατε, μπορείτε να:

- **Το μετακινήσετε:** πηγαίνετε το δείκτη του ποντικιού επάνω του, πατήστε και συνεχίστε να κρατάτε πατημένο το αριστερό πλήκτρο του ποντικιού (Ο δείκτης τότε θα γίνει χεράκι) και σύρετε το αντικείμενό σας στη θέση **που** θέλετε.
- **Αλλάξετε το μέγεθός του:** επιλέξτε το κάνοντας κλικ πάνω του και μετά για να το μεγαλώσετε πατήστε το πλήκτρο της μεγέθυνσης , ενώ για να το μικρύνετε πατήστε το πλήκτρο της σμίκρυνσης .
- **Αλλάξετε τον προσανατολισμό του:** επιλέξτε το και μετά πατήστε το πλήκτρο του προσανατολισμού . Αν πριν πατήσετε το πλήκτρο αλλαγής προσανατολισμού, πατήσετε και κρατήσετε πατημένο το πλήκτρο Ctrl στο πληκτρολόγιο, τότε θα πετύχετε την αλλαγή του προσανατολισμού του αντικειμένου σας κατά τον κατακόρυφο άξονα: .
- **Αλλάξετε το χρώμα του:** επιλέξτε το και πατήστε το πλήκτρο του χρώματος . Ανοίγει το παράθυρο χρωμάτων απ' όπου μπορείτε να επιλέξετε το χρώμα που θέλετε, να πατήσετε το Apply για να εφαρμόσετε το χρώμα αυτό στο αντικείμενο σας και να κλείσετε το παράθυρο των χρωμάτων πατώντας το Close.

- **Αλλάξετε την διάταξή του:** επιλέξτε το αντικείμενο και πατήστε το πλήκτρο της διάταξης: . Πατώντας μία φορά το πλήκτρο, μετακινείτε το αντικείμενο που σας ενδιαφέρει στο προσκήνιο(μπροστά από όλα τα άλλα αντικείμενα)της σελίδας σας. Στο επόμενο πάτημα το αντικείμενο μπορεί να μετακινηθεί στο παρασκήνιο(πίσω απ' όλα τα άλλα αντικείμενα) της σελίδας σας.
- **Το επεξεργαστείτε:** Το επιλέγετε και πατάτε το πλήκτρο της επεξεργασίας . Ανοίγει τότε το παράθυρο επεξεργασίας του αντικειμένου:

Το παράθυρο αυτό θα σας θυμίσει το παράθυρο ζωγραφικής των Windows. Εδώ κάντε τις αλλαγές που θέλετε(με το γνωστό τρόπο) και πατήστε το κουμπί για να τις κατοχυρώσετε και να επιστρέψετε στη σελίδα σας. Αν δεν σας άρεσαν οι αλλαγές που κάνατε και θέλετε να τις απορρίψετε πριν επιστρέψετε στη σελίδα σας, τότε πατήστε το κουμπί .

✚ Αν θέλετε να **βάλετε κάποιο ηχητικό εφέ** σε οποιοδήποτε από τα αντικείμενά σας (έτσι ώστε κάνοντας κλικ επάνω σ' αυτό να ακούγεται κάποιος χαρακτηριστικός ήχος), κάντε κλικ στο κουμπί των ήχων .

Ανοίγει το παράθυρο των ήχων:

Στη συνέχεια, επιλέξτε το αντικείμενο που θέλετε, επιλέξτε τον ήχο (υπάρχουν 100 διαφορετικά ηχητικά εφέ) που επιθυμείτε να ακούγεται όταν κάνετε κλικ πάνω σ' αυτό και κάντε κλικ στο κουμπί Apply για να κατοχυρωθεί η επιλογή σας. Επαναλάβετε την ίδια διαδικασία και για όποιο άλλο αντικείμενο θέλετε και όταν τελειώσετε πατήστε το Close για να κλείσει το παράθυρο των ήχων.

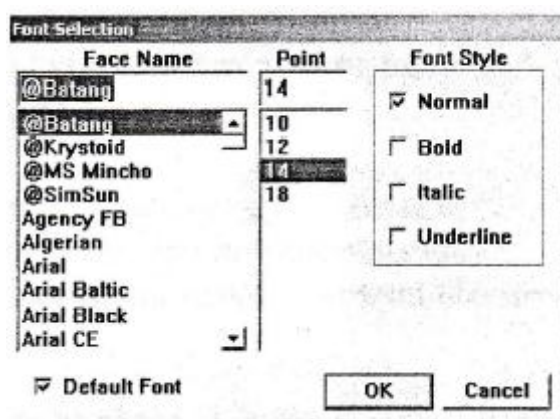
✚ Στο κάτω πλαίσιο της σελίδας της ιστορίας σας, υπάρχει **ο χώρος για να γράψετε το κείμενο** που θέλετε να βάλετε κάτω από την σελίδα αυτή.

Ο χώρος του κειμένου θα μεγαλώνει αυτόματα αν πληκτρολογήσετε πολλές σειρές.

Αν το κείμενό σας είναι μικρό. Μπορείτε να μικρύνετε τον χώρο του ως εξής:

- Πηγαίνετε το δείκτη του ποντικιού σας πάνω στη διαχωριστική γραμμή μεταξύ χώρου κειμένου και χώρου σκηνής όπου θα γίνει διπλό κάθετο βελάκι.
- Πατήστε και κρατήστε πατημένο το αριστερό πλήκτρο του ποντικιού και σύρετε προς τα κάτω τη γραμμή για να μικρύνετε τελικά το χώρο του κειμένου.

Το είδος της γραμματοσειράς, το μέγεθος των γραμμάτων και το στυλ (έντονη γραφή, πλάγια, υπογραμμισμένα) μπορείτε να τα καθορίσετε από το παράθυρο Font Selection,

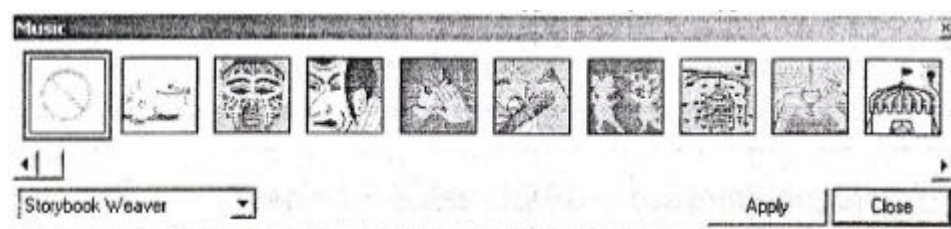
το οποίο ανοίγει κάνοντας κλικ στη λέξη **Font**, στη γραμμή των μενού.

Το χρώμα των γραμμάτων το αλλάζετε από το κουμπί των χρωμάτων , αφού πρώτα επιλέξετε το κείμενο, στο οποίο θα εφαρμόσετε τη νέα επιλογή χρώματος και κατόπιν την κατοχυρώσετε πατώντας το Apply.

Κλείστε το παράθυρο των χρωμάτων με το Close.

 Βάλτε μουσική στη σελίδα σας, κάνοντας κλικ στο κουμπί της μουσικής .

Ανοίγει το παράθυρο της μουσικής υπόκρουσης:

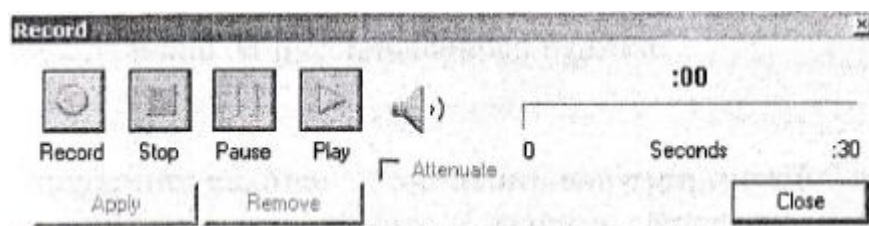

Επιλέξτε τη μουσική(υπάρχουν 60 διαφορετικές μουσικές) που θέλετε να ακούγεται την ώρα που προβάλλεται η κάθε σελίδα της ιστορίας σας, κάντε κλικ στο κουμπί **Apply** για να κατοχυρωθεί η επιλογή σας και στη συνέχεια κάντε κλικ στο **Close** για να κλείσει το παράθυρο της μουσικής.

 Μπορείτε να ηχογραφήσετε αφήγηση στην ιστορία σας⁷ για κάθε σελίδα, έτσι ώστε η ιστορία να μη διαβάζεται μόνο αλλά και να ακούγεται.

Για να ηχογραφήσετε, κάντε κλικ στο κουμπί της ηχογράφησης .

Ανοίγει το παράθυρο της ηχογράφησης:

Πατήστε το κουμπί **Record** και αρχίστε να μιλάτε στο μικρόφωνο του υπολογιστή σας. Όταν τελειώσετε, πατήστε το κουμπί **Stop**. Κάντε κλικ στο

⁷ Κρατάμε μια επιφύλαξη για την χρήση της ηχογράφησης που προσφέρει το πρόγραμμα, λόγω του ότι κατά την ρομποτική αφήγηση μιας ιστορίας από την επιλογή Text to Speech του μενού Goodies ακούμε τον υπολογιστή να αφηγείται το κείμενο της σελίδας το οποίο είναι γραμμένο σε αγγλικά ή ισπανικά μόνο.

κουμπί **Apply** για να αντιστοιχεί η ηχογράφηση που κάνατε με την αντίστοιχη σελίδα και στη συνέχεια κλείστε το παράθυρο της ηχογράφησης με το **Close**.

 Για να αποθηκεύσετε την ιστορία σας κάντε κλικ στο κουμπί της αποθήκευσης . Την πρώτη φορά θα ανοίξει το παράθυρο διαλόγου «Αποθήκευση ως...», όπου θα ακολουθήσετε τα γνωστά βήματα. Σε όλες τις επόμενες αποθηκεύσεις που θα ακολουθήσουν την πρώτη, δεν θα εμφανιστεί ξανά το παράθυρο αυτό, αλλά η αποθήκευση θα γίνεται αυτόματα κάθε φορά που πατάτε το σχετικό κουμπί.

 Για να εκτυπώσετε την ιστορία ή να διαγράψετε ένα επιλεγμένο αντικείμενο ή τμήμα επιλεγμένου κειμένου, κάντε κλικ στα αντίστοιχα κουμπιά της εκτύπωσης: και της διαγραφής: .

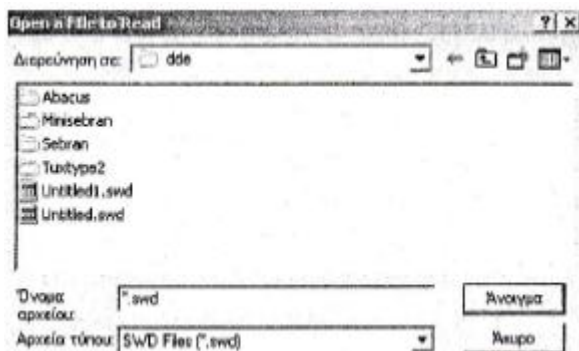
Για να επιστρέψετε στην αρχική σελίδα του προγράμματος,

απ' όπου κι αν βρισκόσαστε, κάντε κλικ στο κουμπί της επιστροφής: . Αν υπάρχει κάποια ιστορία ανοιχτή και δεν έχετε αποθηκεύσει τις αλλαγές που κάνατε σ' αυτή, θα εμφανιστεί παράθυρο διαλόγου που θα σας προειδοποιήσει σχετικά.

 Η διαχείριση των σελίδων διαγραφή, εισαγωγή, αντιγραφή-επικόλληση και αλλαγή θέσης, γίνεται από το μενού **Goodies**.

 Ανοίξτε την ιστορία που φτιάξατε για να την **κάνετε ανάγνωση**, πηγαίνοντας στην αρχική οθόνη του προγράμματος και κάντε κλικ στα γυαλιά.

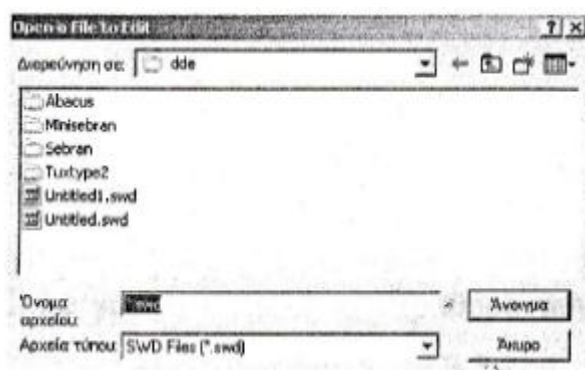
Ανοίγει τότε το παράθυρο της ανάγνωσης:

Σ' αυτό το παράθυρο επιλέξτε την ιστορία σας και κάντε κλικ στο «**Άνοιγμα**». Η ιστορία «**Φορτώνεται**» και ξεκινά η προβολή της από τη σελίδα του τίτλου.

 Αν θέλετε να τροποποιήσετε την ιστορία σας, πάτε στην αρχική οθόνη του προγράμματος και κάντε κλικ στη βιβλιοθήκη.

Ανοίγει τότε το παράθυρο «**Άνοιγμα ιστορίας για επεξεργασία**»:

Σ' αυτό το παράθυρο επιλέξτε την ιστορία σας που θέλετε να επεξεργαστείτε (να τροποποιήσετε) και κάντε κλικ στο «**Άνοιγμα**». Η ιστορία «**Φορτώνεται**» και ξεκινά η προβολή της από την πρώτη σελίδα. Τώρα μπορείτε να διαβάσετε και να τροποποιήσετε τα περιεχόμενα της ιστορίας σας.

ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΛΟΓΙΣΜΙΚΟΥ STORY BOOK WEAVER DELUXE⁸

Λειτουργίες και χαρακτηριστικά του λογισμικού Story Book Weaver Deluxe

Γενικά

Το SBWD είναι ένα λογισμικό κατασκευής ιστοριών. Οι ιστορίες που κατασκευάζονται με το SBWD έχουν τη μορφή βιβλίου. Το «βιβλίο» αυτό μπορεί να τυπωθεί και να διαβάζεται όπως ένα συνηθισμένο βιβλίο, μπορεί όμως να διαβάζεται και στον υπολογιστή οπότε έχουμε τα επιπρόσθετα πλεονεκτήματα της μουσικής υπόκρουσης, της αφήγησης και των ηχητικών εφέ. Το SBWD έχει τη δυνατότητα να αποθηκεύει τις ιστορίες του και σε μορφή αρχείων τύπου ιστοσελίδας, οπότε έχουμε τη δυνατότητα τις ιστορίες που γράφουμε μ' αυτό να τις αναρτούμε σε κάποιο δικτυακό τόπο και να τις βλέπουμε μέσω internet.

Περιγραφή του SBDW

Όταν εκκινούμε το λογισμικό, αρχίζει να παίζει ένα διαφημιστικό βίντεο, το οποίο καταλήγει στην παρακάτω εικόνα:

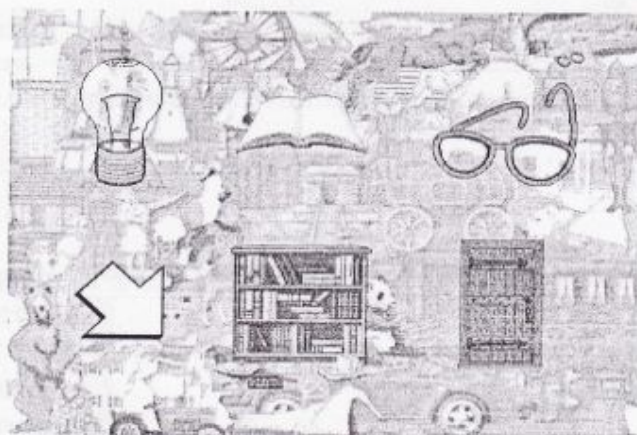

Αφού ολοκληρωθεί η αναπαραγωγή του βίντεο, εμφανίζεται η οθόνη «τίτλου» του λογισμικού:

Μετά από μερικά δευτερόλεπτα, εμφανίζεται η αρχική οθόνη του λογισμικού (εικόνα δεξιά).

Σημείωση: αν θέλουμε να παρακάμψουμε το διαφημιστικό βίντεο, κάνουμε κλικ οπουδήποτε στην οθόνη του υπολογιστή την ώρα που παίζει το βίντεο. Η αναπαραγωγή του βίντεο σταματάει και εμφανίζεται κατευθείαν η οθόνη τίτλου. Αν θέλουμε να παρακάμψουμε και την οθόνη τίτλου, κάνουμε επίσης ένα κλικ την ώρα που αυτή είναι εμφανής.

⁸ Η περιγραφή του συγκεκριμένου λογισμικού έγινε από τους μετεκπαιδευόμενους δασκάλους της ειδικής αγωγής στο Διδασκαλείο Δημ. Γληνός της Θεσσαλονίκης: Αρχοντίδη Θεόδωρο, Ευφραιμίδου Σοφία και Τσεμπερλίδη Κωνσταντίνο, στα πλαίσια εργασίας τους στο μάθημα «Παιδαγωγική Αξιοποίηση των ΤΠΕ στη σχολική τάξη».

Η αρχική οθόνη έχει έξι εικονίδια. Κάθε φορά που ο δείκτης του ποντικιού περνάει πάνω από κάποιο εικονίδιο, αυτό φωτίζεται και ταυτόχρονα εμφανίζεται μια φράση που δείχνει τι γίνεται αν κάνουμε κλικ επάνω του:

 1. Δείγματα έτοιμων ιστοριών	 2. Δημιουργία νέας ιστορίας	 3. Ανάγνωση μιας αποθηκευμένης ιστορίας
 4. Σύντομες οδηγίες για γρήγορο ξεκίνημα	 5. Φόρτωση μιας αποθηκευμένης ιστορίας	 6. Έξοδος από το SBWD

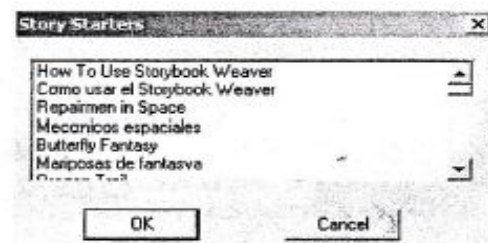
Σημείωση: η διαφορά ανάμεσα στην ανάγνωση και στη φόρτωση μιας αποθηκευμένης ιστορίας είναι ότι στην ανάγνωση το μόνο που μπορούμε να κάνουμε είναι να διαβάσουμε την ιστορία, ενώ στην φόρτωση μπορούμε όχι μόνο να την διαβάσουμε αλλά και να την τροποποιήσουμε.

1. Δείγματα έτοιμων ιστοριών

Το SBWD είναι εφοδιασμένο με 37 έτοιμες ιστορίες. Οι ιστορίες αυτές δεν είναι ολοκληρωμένες. Αποτελούνται μόνο από μια ή δυο σελίδες. Σκοπός τους είναι να βοηθήσουν όσους δεν έχουν έμπνευση να ξεκινήσουν το γράψιμο.

Κάνοντας κλικ στη λάμπα, εμφανίζεται το παράθυρο Story Starters. Επιλέγουμε την ιστορία που θέλουμε και κάνουμε κλικ στο OK. Η ιστορία «φορτώνεται» και προβάλλεται η σελίδα του τίτλου της.

Σημείωση: η πρώτη από τις έτοιμες ιστορίες, που έχει τίτλο "How to Use Storybook Weaver" (Πώς να χρησιμοποιήσετε το SBW) αποτελείται από 24 σελίδες, στις οποίες εξηγούνται οι λειτουργίες και οι δυνατότητες του λογισμικού και δίνονται ιδέες για τη συγγραφή κάποιων ιστοριών.

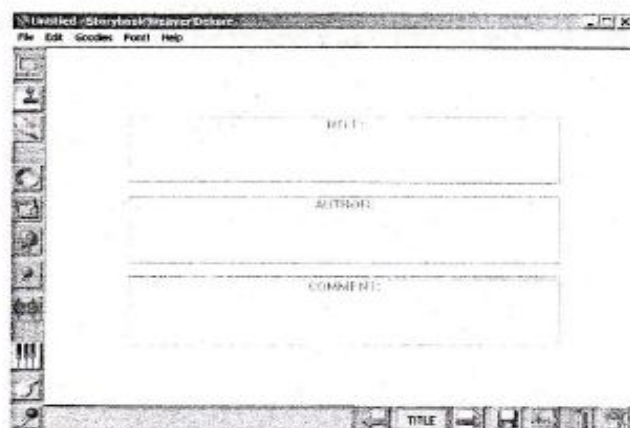

2. Δημιουργία νέας ιστορίας

Κάνοντας κλικ στο βιβλίο, ξεκινάμε τη συγγραφή μιας νέας ιστορίας. Η πρώτη σελίδα που εμφανίζεται είναι η σελίδα του τίτλου.

Σ' αυτήν γράφουμε τον τίτλο της ιστορίας, το όνομα του συγγραφέα (το όνομά μας δηλαδή!) και κάποιο σχόλιο αν θέλουμε (π.χ. για ποιο πράγμα μιλάει η ιστορία μας).

Παρακάτω υπάρχει αναλυτική περιγραφή για τη συγγραφή μιας ιστορίας.

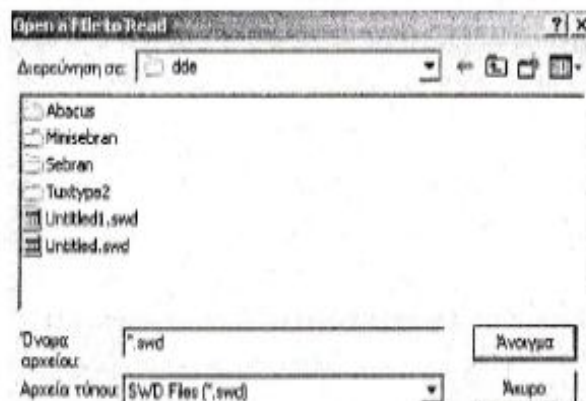
3. Ανάγνωση μιας αποθηκευμένης ιστορίας

Κάνοντας κλικ στα γυαλιά, ανοίγει το παράθυρο Open a file to Read (Άνοιγμα ιστορίας για ανάγνωση).

Με τη βοήθεια αυτού του παραθύρου βρίσκουμε κι επιλέγουμε την ιστορία που θέλουμε να διαβάσουμε.

Αφού την επιλέξουμε, κάνουμε κλικ στο κουμπί «Άνοιγμα». Η ιστορία «φορτώνεται» και ξεκινάει η προβολή της από τη σελίδα τίτλου.

(Σημείωση: τα αρχεία –οι ιστορίες– που κατασκευάζονται με το SBWD έχουν κατάληξη swd)

4. Σύντομες οδηγίες για γρήγορο ξεκίνημα

Κάνοντας κλικ στο βελάκι, ξεκινάει η αναπαραγωγή ενός βίντεο που εξηγεί τις βασικές λειτουργίες και τις δυνατότητες του SBWD. Αν θέλουμε να διακόψουμε την αναπαραγωγή του βίντεο, κάνουμε κλικ με το ποντίκι οπουδήποτε πάνω στην επιφάνεια εργασίας. Η αναπαραγωγή σταματάει κι επιστρέφουμε στην αρχική οθόνη του λογισμικού.

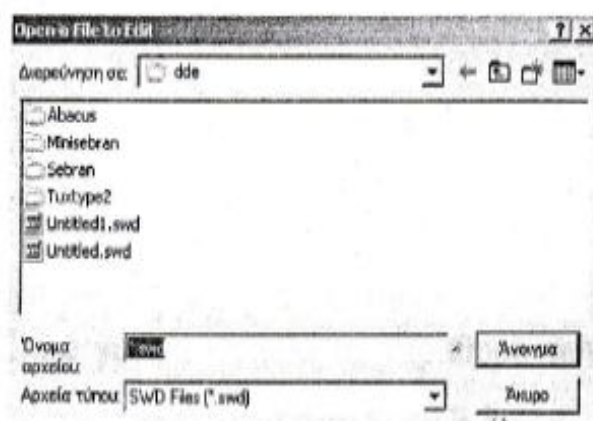
5. Φόρτωση μιας αποθηκευμένης ιστορίας

Κάνοντας κλικ στη βιβλιοθήκη, ανοίγει το παράθυρο "Open a file to Edit" (Άνοιγμα ιστορίας για επεξεργασία).

Με τη βοήθεια αυτού του παραθύρου βρίσκουμε κι επιλέγουμε την ιστορία που θέλουμε να επεξεργαστούμε (να τροποποιήσουμε).

Αφού την επιλέξουμε, κάνουμε κλικ στο κουμπί «Άνοιγμα». Η ιστορία «φορτώνεται» και ξεκινάει η προβολή της από την πρώτη της σελίδα.

Μπορούμε να διαβάσουμε και να τροποποιήσουμε τα περιεχόμενα της ιστορίας που φορτώσαμε.

6. Έξοδος από το SBWD

Κάνοντας κλικ στην πόρτα, τερματίζουμε τη λειτουργία του SBWD (ακούγεται κι ένας χαρακτηριστικός ήχος πόρτας που κλείνει!).

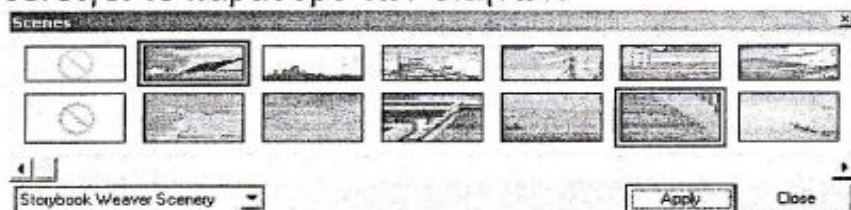
Σκηνή (φόντο)

Στο πάνω πλαίσιο της σελίδας μπορούμε να βάλουμε τη σκηνή (το φόντο) της σελίδας. Η σκηνή αποτελείται από δύο μέρη, το πάνω και το κάτω, τα οποία μπορούν να είναι ίδια ή διαφορετικά.

Υπάρχουν 180 διαφορετικές εικόνες για σκηνές, 90 για το πάνω μέρος και 90 για το κάτω, επομένως υπάρχουν 8.100 διαφορετικοί συνδυασμοί ($90 \times 90 = 8.100$) εικόνων για το φτιάξιμο της σκηνής.

Για να βάλουμε σκηνή στη σελίδα, πατάμε το κουμπί σκηνών:

Ανοίγει το παράθυρο των σκηνών:

Επιλέγουμε τις εικόνες που μας αρέσουν, κάνουμε κλικ στο κουμπί Apply για να τοποθετηθούν ως φόντο στη σελίδα και στη συνέχεια κάνουμε κλικ στο κουμπί Close για να κλείσει το παράθυρο των σκηνών.

Κείμενο

Στο κάτω πλαίσιο της σελίδας γράφουμε την ιστορία μας (το κομμάτι που αφορά τη συγκεκριμένη σελίδα). Ο χώρος του κειμένου μεγαλώνει αυτόματα αν πληκτρολογήσουμε πολλές σειρές. Αν το κείμενό μας είναι μικρό και περισσεύει χώρος, τότε μπορούμε να μικρύνουμε το πλαίσιο του χώρου του κειμένου ως εξής:

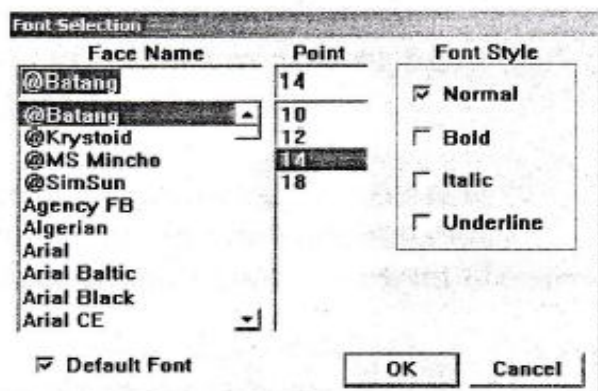
1) Πιθαίνουμε το δείκτη του ποντικιού στη διαχωριστική γραμμή μεταξύ χώρου κειμένου και χώρου σκηνής. Στο σημείο αυτό ο δείκτης του ποντικιού γίνεται διπλό κάθετο βελάκι.

2) Πατάμε και κρατάμε πατημένο το αριστερό πλήκτρο του ποντικιού και σέρνουμε προς τα κάτω.

Το είδος της γραμματοσειράς, το μέγεθος των γραμμάτων και το στυλ (έντονη γραφή, πλάγια, υπογραμμισμένα) καθορίζονται από το παράθυρο Font Selection, το οποίο ανοίγει κάνοντας κλικ στη λέξη Font! (Font!) στη γραμμή των μενού.

Το χρώμα των γραμμάτων αλλάζει από το κουμπί χρώματος: : επιλέγουμε το κείμενο που θέλουμε να του αλλάξουμε χρώμα, πατάμε το κουμπί χρώματος, επιλέγουμε το χρώμα που θέλουμε από την παλέτα που εμφανίζεται, κάνουμε κλικ στο Apply για να εφαρμοστεί το χρώμα και στη συνέχεια κλικ στο κουμπί Close για να κλείσει το παράθυρο των χρωμάτων.

Αντικείμενα

Στο χώρο της σκηνής μπορούμε να βάλουμε και διάφορα αντικείμενα. Υπάρχουν περίπου 1800 αντικείμενα ταξινομημένα σε διάφορες κατηγορίες (άνθρωποι, ζώα, διακόσμηση, κατασκευές, κλπ).

Για να βάλουμε ένα αντικείμενο, κάνουμε κλικ στο κουμπί των αντικειμένων .

Ανοίγει το παράθυρο των αντικειμένων:

Κάνουμε κλικ στο κουμπί Adults/Athletes. Εμφανίζεται το μενού με τις κατηγορίες:

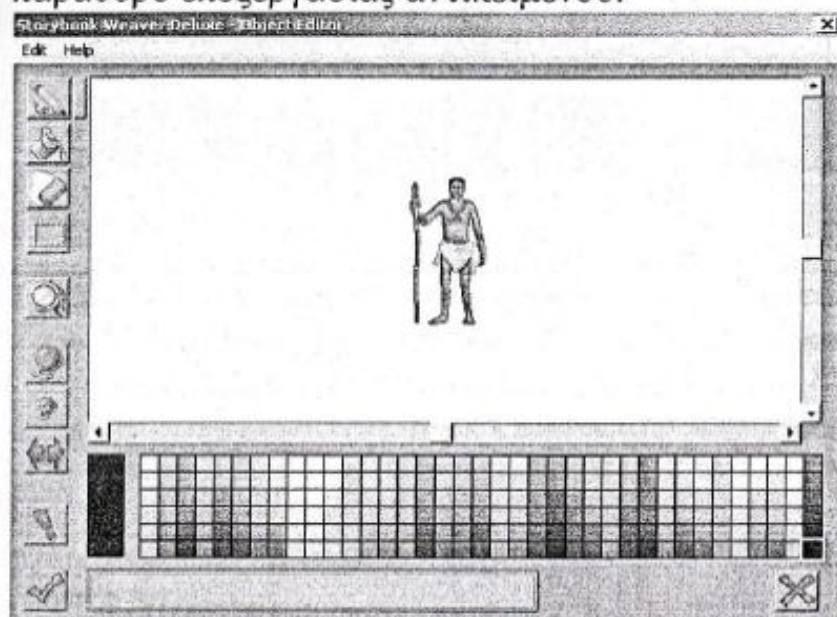

Κάθε μια από τις οκτώ κατηγορίες έχει κάποιες υποκατηγορίες. Επιλέγουμε την κατηγορία και την υποκατηγορία που θέλουμε και στο παράθυρο των αντικειμένων εμφανίζονται τα αντικείμενα της υποκατηγορίας που επιλέξαμε. Επιλέγουμε το αντικείμενο που θέλουμε και κάνουμε κλικ στο κουμπί Apply για να τοποθετηθεί στη σελίδα και στη συνέχεια κλικ στο κουμπί Close για να κλείσει το παράθυρο των αντικειμένων.

Το αντικείμενο που τοποθετήσαμε μπορούμε να:

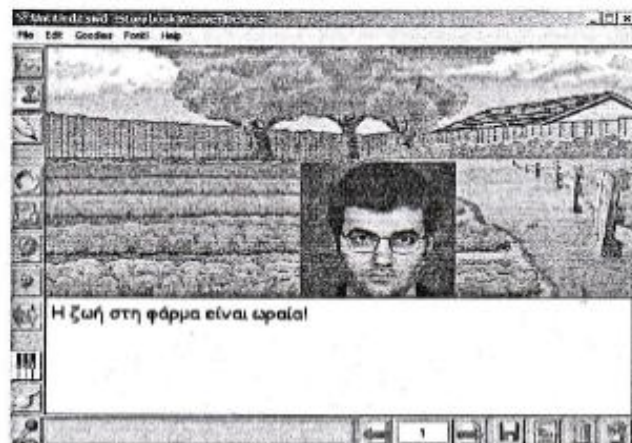
- 1) το μετακινήσουμε: πηγαίνουμε το δείκτη του ποντικιού επάνω του, πατάμε και κρατάμε πατημένο το αριστερό πλήκτρο του ποντικιού (ο δείκτης γίνεται χεράκι) και σέρνουμε το αντικείμενο στη θέση που θέλουμε.
- 2) του αλλάξουμε το μέγεθός του: το επιλέγουμε (κάνουμε κλικ επάνω του) και στη συνέχεια αν θέλουμε να το μεγαλώσουμε πατάμε το πλήκτρο μεγέθυνσης ενώ αν θέλουμε να το μικρύνουμε πατάμε το πλήκτρο σμίκρυνσης .
- 3) του αλλάξουμε τον προσανατολισμό του: το επιλέγουμε και πατάμε το πλήκτρο αλλαγής προσανατολισμού . Αν προτού πατήσουμε το πλήκτρο αλλαγής προσανατολισμού, πατήσουμε και κρατήσουμε πατημένο το πλήκτρο Ctrl στο πληκτρολόγιο, τότε πετυχαίνουμε αλλαγή του προσανατολισμού κατά τον κατακόρυφο άξονα: .
- 4) του αλλάξουμε χρώμα: το επιλέγουμε και πατάμε το πλήκτρο χρώματος . Ανοίγει το παράθυρο χρωμάτων. Επιλέγουμε το χρώμα που θέλουμε από την παλέτα που εμφανίζεται, κάνουμε κλικ στο Apply για να εφαρμοστεί το χρώμα και στη συνέχεια κλικ στο κουμπί Close για να κλείσει το παράθυρο των χρωμάτων.
- 5) του αλλάξουμε τη διάταξή του: το επιλέγουμε και πατάμε το πλήκτρο διάταξης . Στο ένα πάτημα το αντικείμενο έρχεται στο προσκήνιο μπροστά απ' όλα τα άλλα αντικείμενα που υπάρχουν στη σελίδα. Στο επόμενο πάτημα το αντικείμενο πηγαίνει στο παρασκήνιο πίσω από όλα τα άλλα αντικείμενα που υπάρχουν στη σελίδα. Η αλλαγή διάταξης έχει νόημα μόνο στην περίπτωση που υπάρχουν επικαλύψεις μεταξύ αντικειμένων.

6) το επεξεργαστούμε: το επιλέγουμε και πατάμε το πλήκτρο επεξεργασίας . Ανοίγει το παράθυρο επεξεργασίας αντικειμένου:

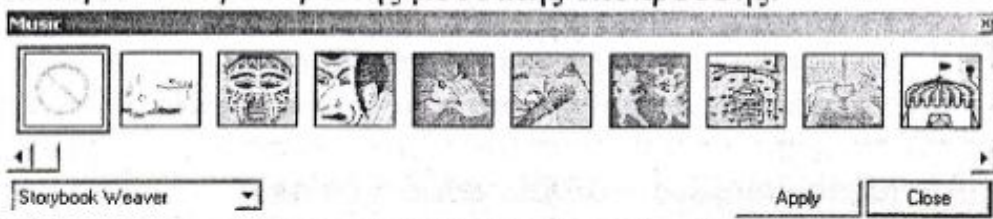
Το παράθυρο αυτό μοιάζει με το παράθυρο της ζωγραφικής των Windows. Αφού κάνουμε τις αλλαγές που θέλουμε, πατάμε το κουμπί για να τις κατοχυρώσουμε και να επιστρέψουμε στη σελίδα μας. Αν δεν μας άρεσαν οι αλλαγές που κάναμε και θέλουμε να τις απορρίψουμε προτού επιστρέψουμε στη σελίδα μας, τότε πατάμε το κουμπί .

Σημαντικό: μέσω του παραθύρου επεξεργασίας αντικειμένου μπορούμε να εισάγουμε και δικές μας φωτογραφίες. Ανοίγουμε το παράθυρο χωρίς να έχουμε επιλέξει κάποιο αντικείμενο (ανοίγει μια λευκή σελίδα), ανοίγουμε μια δική μας φωτογραφία χρησιμοποιώντας κάποιο πρόγραμμα επεξεργασίας εικόνας (π.χ. τη ζωγραφική των windows), την αντιγράφουμε και στη συνέχεια την επικολλάμε στο παράθυρο αυτό.

Μουσική σελίδας

Για να βάλουμε μουσική στη σελίδα κάνουμε κλικ στο κουμπί της μουσικής . Ανοίγει το παράθυρο της μουσικής υπόκρουσης:

Επιλέγουμε τη μουσική που θέλουμε να ακούγεται την ώρα που προβάλλεται η σελίδα, κάνουμε κλικ στο κουμπί Apply για να κατοχυρωθεί η επιλογή μας και στη συνέχεια κάνουμε κλικ στο κουμπί Close για να κλείσει το παράθυρο της μουσικής.

Υπάρχουν 60 διαφορετικές μουσικές από τις οποίες μπορούμε να επιλέξουμε.

Ήχοι αντικειμένων

Για να βάλουμε ηχητικό εφέ σε κάποιο αντικείμενο (έτσι ώστε όταν κάνουμε κλικ επάνω του να ακούγεται κάποιος ήχος), κάνουμε κλικ στο κουμπί των ήχων .

Ανοίγει το παράθυρο των ήχων:

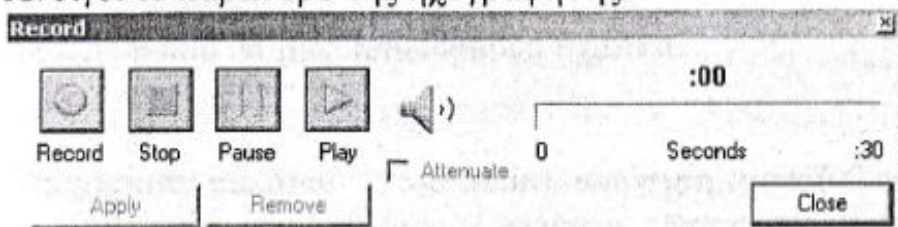
Επιλέγουμε το αντικείμενο, επιλέγουμε τον ήχο που θέλουμε να ακούγεται όταν κάνουμε κλικ πάνω στο αντικείμενο και κάνουμε κλικ στο κουμπί Apply για να κατοχυρωθεί η επιλογή μας. Επαναλαμβάνουμε τη διαδικασία και για όποιο άλλο αντικείμενο θέλουμε. Στο τέλος κάνουμε κλικ στο κουμπί Close για να κλείσει το παράθυρο των ήχων.

Υπάρχουν 100 διαφορετικά ηχητικά εφέ από τα οποία μπορούμε να επιλέξουμε.

Αφήγηση

Αν θέλουμε, μπορούμε να ηχογραφήσουμε αφήγηση για κάθε σελίδα έτσι ώστε η ιστορία να μη διαβάζεται μόνο αλλά και να ακούγεται. Για να ηχογραφήσουμε κάνουμε κλικ στο κουμπί της ηχογράφησης .

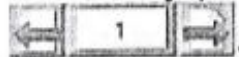
Ανοίγει το παράθυρο της ηχογράφησης:

Πατάμε το κουμπί Record και αρχίζουμε να μιλάμε στο μικρόφωνο. Όταν τελειώσουμε, πατάμε το κουμπί Stop. Κάνουμε κλικ στο κουμπί Apply για να αντιστοιχιστεί η ηχογράφηση που κάναμε με τη σελίδα και στη συνέχεια κάνουμε κλικ στο κουμπί Close για να κλείσει το παράθυρο της ηχογράφησης.

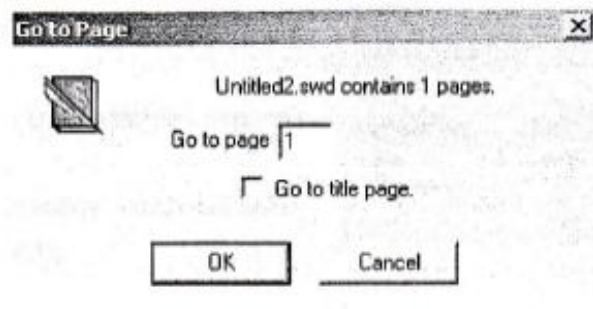
Πλοήγηση στις σελίδες της ιστορίας

Για να «ξεφυλλίσουμε» τις σελίδες της ιστορίας, χρησιμοποιούμε τα κουμπιά πλοήγησης:

Το αριστερό βελάκι μας πηγαίνει στην προηγούμενη σελίδα ενώ το δεξιό μας πηγαίνει στην επόμενη.

Κάνοντας κλικ στο μεσαίο κουμπί πλοήγησης (αυτό στο οποίο αναγράφεται ο αριθμός σελίδας), ανοίγει το παράθυρο Go to Page (Μετάβαση σε συγκεκριμένη σελίδα). Πληκτρολογούμε τον αριθμό της σελίδας που θέλουμε να δούμε και κάνουμε κλικ στο OK. Αν θέλουμε να δούμε τη σελίδα τίτλου, τσεκάρουμε την επιλογή Go to title page και κάνουμε κλικ στο OK.

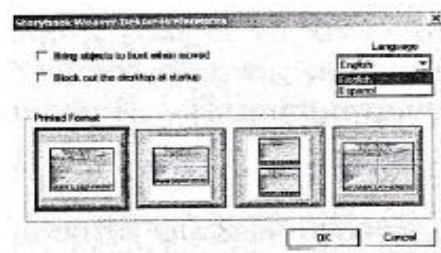
Κουμπιά αποθήκευσης, εκτύπωσης, διαγραφής, επιστροφής στην αρχική σελίδα

Για να αποθηκεύσουμε την ιστορία που δημιουργήσαμε, κάνουμε κλικ στο κουμπί αποθήκευσης . Θα ανοίξει το κλασικό παράθυρο «Αποθήκευση ως...» στο οποίο μπορούμε να ρυθμίσουμε τη θέση αποθήκευσης και το όνομα με το οποίο θα αποθηκευτεί το αρχείο της ιστορίας μας. Αν έχουμε ήδη αποθηκεύσει την ιστορία μας, τότε δεν θα ανοίξει το παράθυρο «Αποθήκευση ως...», αλλά θα αποθηκευτούν ό,τι αλλαγές έχουμε κάνει.

Για τους μεγαλύτερους τα παραπάνω μπορούν να γίνουν και από το μενού File.

Για να εκτυπώσουμε την ιστορία μας, κάνουμε κλικ στο κουμπί εκτύπωσης .

Μπορούμε να ρυθμίσουμε τον τρόπο με τον οποίο θα εκτυπωθούν οι σελίδες της ιστορίας από το μενού File, επιλογή Preferences. Μπορούμε να τυπώσουμε δύο σελίδες σε κάθε φύλλο ή ακόμη και να τυπώσουμε μια σελίδα σε μεγέθυνση (4 φύλλα A4).

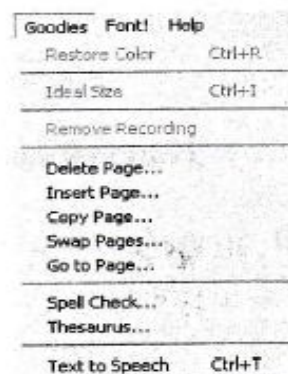
Για να διαγράψουμε ένα επιλεγμένο αντικείμενο ή τμήμα κειμένου κάνουμε κλικ στο κουμπί διαγραφής .

Για να επιστρέψουμε στην αρχική σελίδα του SBWD από οποιοδήποτε σημείο κι αν βρισκόμαστε, κάνουμε κλικ στο κουμπί επιστροφής . Αν υπάρχει κάποια ιστορία ανοιχτή και δεν έχουμε αποθηκεύσει τις αλλαγές που κάναμε σ' αυτήν, θα εμφανιστεί παράθυρο διαλόγου που θα μας προειδοποιεί σχετικά.

Διαχείριση σελίδων – Ρομποτική αφήγηση (μενού Goodies)

Η διαχείριση των σελίδων (διαγραφή, εισαγωγή, αντιγραφή-επικόλληση, αλλαγή θέσης) γίνεται από το μενού Goodies.

Στο ίδιο μενού υπάρχει η επιλογή Text to Speech. Κάνοντας κλικ σ' αυτήν την επιλογή, ακούμε τον υπολογιστή να «αφηγείται» το κείμενο της σελίδας (ισχύει μόνο αν το κείμενο είναι γραμμένο στα αγγλικά ή στα ισπανικά).

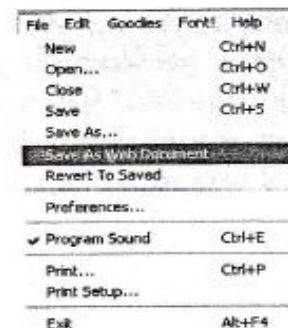

Αποθήκευση της ιστορίας με μορφή ιστοσελίδας (μενού File)

Το SBWD έχει τη δυνατότητα να αποθηκεύει τις ιστορίες του και σε μορφή αρχείων τύπου ιστοσελίδας, οπότε έχουμε τη δυνατότητα τις ιστορίες που γράφουμε μ' αυτό να τις αναρτούμε σε κάποιο δικτυακό τόπο και να τις βλέπουμε μέσω internet.

Η αποθήκευση σ' αυτή τη μορφή περιλαμβάνει μόνο τις εικόνες και τα κείμενα, όχι τις μουσικές, τους ήχους και τις αφηγήσεις.

Η αποθήκευση των ιστοριών με τη μορφή αρχείου τύπου ιστοσελίδας γίνεται από το μενού File, επιλογή Save As Web Document.

Σημείωση: τα αρχεία αποθηκεύονται στη θέση

C:\Program Files\MECC\SBWDLX\WebDocuments. Εκεί δημιουργείται ένας φάκελος με το όνομα της ιστορίας μας. Ανοίγουμε το φάκελο, βρίσκουμε το αρχείο που έχει όνομα title.htm και κάνουμε διπλό κλικ επάνω του. Ανοίγει ο internet explorer και βλέπουμε την ιστορία μας όπως θα εμφανιζόταν αν ήταν αναρτημένη σε κάποιο δικτυακό τόπο.

«Ο Μαρκοβάλντο»

8

Η πόλη χάθηκε στο χιόνι

Το πρωί εκείνο τον ξύπνησε η σιωπή. Ο Μαρκοβάλντο σηκώθηκε από το κρεβάτι του νιώθοντας κάτι παράξενο στον αέρα. Δεν καταλάβαινε τι ώρα ήταν. Το φως που περνούσε από τις περσίδες των παραθυρόφυλλων ήταν εντελώς διαφορετικό από οποιαδήποτε άλλη ώρα της ημέρας ή της νύχτας. Άνοιξε το παράθυρο. Η πόλη είχε χαθεί, είχε αντικατασταθεί από ένα λευκό χαρτί. Ζαρώνοντας τα μάτια, διέκρινε μες στην ασπράδα μερικές αχνές γραμμές στη θέση της εικόνας που συνήθως έβλεπε. Τα παράθυρα, οι στέγες και οι κολόνες του δρόμου ήταν εκεί, αλλά είχαν σκεπαστεί από το χιόνι που είχε πέσει τη νύχτα. [...]

Πήγε στη δουλειά με τα πόδια. Τα τραμ είχαν ακινητοποιηθεί εξαιτίας του χιονιού. Καθώς περπατούσε και άνοιγε ο ίδιος το δρόμο του, ένιωθε πιο ελεύθερος παρά ποτέ. Στους δρόμους της πόλης δεν υπήρχε πια διαφορά ανάμεσα στο πεζοδρόμιο και στο οδόστρωμα. Τα αυτοκίνητα δεν μπορούσαν να περάσουν. Ο Μαρκοβάλντο, παρόλο που σε κάθε του βήμα βούλιαζε στο χιόνι ως τα μισά της γάμπας και το ένιωθε να του μουσκεύει τις κάλτσες, είχε γίνει δεξιότεχνης στο να περπατάει στη μέση του δρόμου, να ποδοπατάει τις πρασιές, να προχωρεί με ζικ ζακ.

Οι δρόμοι και οι λεωφόροι ανοίγονταν έρημοι και απέραντοι σαν ολοκάθαρα περάσματα ανάμεσα στους βράχους των βουνών. Ποιος ξέρει αν η πόλη είχε μείνει ίδια κάτω από το μανδύα που την έκρυψε ή αν μια άλλη πόλη είχε πάρει τη θέση της; Ποιος ξέρει αν κάτω από εκείνα τα άσπρα βουναλάκια υπήρχαν ακόμη τα περίπτερα, οι στάσεις του τραμ ή αν δεν ήταν παρά μόνο σωροί από χιόνι;

Καθώς ο Μαρκοβάλντο περπατούσε, ονειρευόταν ότι είχε χαθεί σε μια διαφορετική πόλη. Όμως τα βήματά του τον οδήγησαν ίσια στο μέρος όπου δούλευε κάθε μέρα, στη συνηθισμένη αποθήκη.

Μόλις ο αχθοφόρος έφτασε στο κατώφλι, ένιωσε έκπληξη που ξαναβρέθηκε ανάμεσα στους ίδιους πάντα τοίχους, λες και η αλλαγή, που είχε σβήσει τον έξω κόσμο, είχε αφήσει μόνο την επιχείρησή του. Εκεί καθόταν και τον περίμενε ένα φτυάρι πιο ψηλό από το μπόι του. Ο αρχαιοποθηκάριος, ο κύριος Βιλτζέλμο, του το έδωσε και είπε:

– Ο καθαρισμός του πεζοδρομίου μπροστά στην εταιρεία είναι δική μας δουλειά, δηλαδή δική σου.

Ο Μαρκοβάλντο αγκάλιασε το φτυάρι και γύρισε να βγει έξω. Το φτυάρισμα του χιονιού δεν είναι παιχνίδι, ιδίως για όποιον δουλεύει με αδειανό στομάχι. Όμως ο Μαρκοβάλντο ένιωθε ότι το χιόνι ήταν φίλος του και στρώθηκε πρόθυμα στη δουλειά πετώντας μεγάλες φτυαριές χιόνι από το πεζοδρόμιο στη μέση του δρόμου.

(συνεχίζεται)

Ίταλο Καλβίνο

Η πόλη χάθηκε στο χιόνι (συνέχεια)

Ο Μαρκοβάλντο είχε ήδη στρίψει στη γωνία και φτυάριζε στην αυλή. Τα παιδιά της αυλής είχαν φτιάξει ένα χιονάνθρωπο.

– Του λείπει μια μύτη! είπε ένα τους.

– Τι να τουβάλουμε; Ένα καρότο! Και έτρεξε το καθένα στην κουζίνα του να μαζέψει ζαρζαβατικά*.

Ο Μαρκοβάλντο κοίταζε το χιονάνθρωπο. «Να, κάτω από το χιόνι δε φαίνεται τι είναι από χιόνι και τι είναι απλώς θαμμένο μέσα του».

Απορροφημένος στις σκέψεις του, δεν πρόσεξε ότι δύο άντρες πάνω στη σκεπή τού φώναζαν:

– Έι, κύριος, φύγε λίγο αποκεί!

Ήταν εκείνοι που καθάριζαν το χιόνι από τα κεραμίδια. Και ξαφνικά μια μεγάλη ποσότητα χιονιού έπεσε ακριβώς επάνω του.

Τα παιδιά ξαναγύρισαν με τα λάφυρά* τους σε καρότα.

– Α! κάποιος έφτιαξε ακόμα ένα χιονάνθρωπο!

Στη μέση της αυλής υπήρχαν δύο ίδια ομοιώματα πλάι πλάι.

– Ναβάλουμε μύτη και στους δύο! και βύθισαν δύο καρότα στα κεφάλια των δύο χιονανθρώπων.

Ο Μαρκοβάλντο, περισσότερο πεθαμένος παρά ζωντανός, ένιωσε την τροφή να του 'ρχεται μέσα από το περίβλημα* του χιονιού που τον είχε θάψει και καταψύξει. Και μάζησε.

– Μαμά μου! Χάθηκε το καρότο!

Τα παιδιά είχαν κατατρομοκρατηθεί.

Το πιο τολμηρό δε λιγοψύχησε*. Είχε μια ανταλλακτική μύτη, μια πιπεριά και την έβαλε στο χιονάνθρωπο. Ο χιονάνθρωπος και πάλι την καταβρόχθισε.

Τότε δοκίμασαν να τουβάλουν ένα κομματάκι κάρβουνο, από εκείνα που μοιάζουν με ραβδάκια, για μύτη. Ο Μαρκοβάλντο το έφτυσε με όλη του τη δύναμη.

* ζαρζαβατικά: λαχανικά

* λάφυρα: αντικείμενα που έχουν αρπαχθεί

* περίβλημα: προστατευτικό κάλυμμα

* λιγοψύχησε: δείλιασε

12

– Βοήθεια! Είναι ζωντανός! Είναι ζωντανός!

Τα παιδιά το έβαλαν στα πόδια.

Σε μια γωνιά της αυλής υπήρχε μια σχάρα απ' όπου έβγαινε ένα σύννεφο ζέστης. Ο Μαρκοβάλντο, με το βαρύ βήμα του χιονάνθρωπου, πήγε και στάθηκε εκεί. Το χιόνι έλιωσε πάνω του, κύλησε ρυάκια στα ρούχα του. Εμφανίστηκε ένας Μαρκοβάλντο με μια μύτη πρησμένη και βουλωμένη από το κρυολόγημα.

Πήρε το φτυάρι του, περισσότερο για να ζεσταθεί, και βάλθηκε να δουλεύει στην αυλή. Είχε ένα φτέρνισμα που στεκόταν στην κορυφή της μύτης, στεκόταν εκεί και δεν έλεγε να βγει έξω. Ο Μαρκοβάλντο φτυάριζε με τα μάτια μισόκλειστα και με το φτέρνισμα κουρνιασμένο* στην κορυφή της μύτης του. Και ξαφνικά το «Ασασασιού...» ακούστηκε σχεδόν σαν βροντή. Το ρεύμα του αέρα τίναξε το Μαρκοβάλντο πάνω στον τοίχο...

Όταν ο Μαρκοβάλντο άνοιξε τα μάτια του μετά τη λιποθυμία του, η αυλή ήταν εντελώς καθαρή, δίχως μια νιφάδα χιόνι. Στα μάτια του ξαναεμφανίστηκε η αυλή που ήξερε, με τους γκρίζους τοίχους, τα κιβώτια στην αποθήκη, τα πράγματα που έβλεπε κάθε μέρα.

Ίταλο Καλβίνο, *Μαρκοβάλντο ή Οι εποχές στην πόλη*,
μτφρ. Έφη Καλλιφατίδη, εκδ. Καστανιώτη (με αλλαγές)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

ΤΙΤΛΟΣ: «Ο Μαρκοβάλντο»

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 1ο

Διαβάστε προσεχτικά την αφηγηματική ιστορία «Μαρκοβάλντο» του Ίταλο Καλβίνο.

Εντοπίστε και καταγράψτε τα κύρια στοιχεία της δομής της, καθώς και τη χρονική περίοδο(στιγμή) παρουσίας τους κατά την εκτύλιξη της ιστορίας.

Καταγράψτε τα εδώ:

ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΜΕ ΘΕΜΑ
ΤΟ ΝΕΡΟ

ΓΙΟΥΡΤΣΙΔΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ

ΜΑΘΗΜΑ: ΜΕΛΕΤΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ**ΤΑΞΗ: Δ΄****ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8. ΤΟ ΝΕΡΟ, ΠΟΛΥΤΙΜΕΣ ΣΤΑΓΟΝΕΣ****ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΝΕΡΟΥ ΣΤΗ ΓΗ ΚΑΙ ΓΙΑ ΤΗ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΖΩΗ. ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΜΟΛΥΝΣΗΣ ΤΟΥ ΝΕΡΟΥ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΙ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΥ ΤΗΣ.****ΣΤΟΧΟΙ**

Οι μαθητές:

- να συνειδητοποιήσουν κριτικά τη σημασία του νερού και να επισημάνουν τους λόγους έλλειψης νερού.
- να αναγνωρίσουν την αναγκαιότητα της οικονομίας στη χρήση του νερού και να αναφέρουν διάφορες χρήσεις του νερού
- να εντοπίσουν το πρόβλημα της ρύπανσης του νερού και να προτείνουν τρόπους για την αντιμετώπισή του.
- να ασκηθούν στην παραγωγή γραπτού και προφορικού λόγου
- να εξοικειωθούν στην αναζήτηση πληροφοριών μέσα από διευθύνσεις του Internet.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΟΣ ΧΡΟΝΟΣ:

Η πραγματική διάρκεια του προγράμματος εξαρτάται από το πώς θα χειριστεί ο δάσκαλος το σχέδιο, αλλά και από τη δυναμική της τάξης.

ΑΦΕΤΗΡΙΑ:

Αφορμή μπορεί να αποτελέσει μια βροχερή μέρα, το εμφιαλωμένο νερό που κρατά ο δάσκαλος ή κάποιος μαθητής, μια είδηση των ΜΜΕ για κάποιο έντονο καιρικό φαινόμενο (π.χ. κάποια πλημμύρα, τη μόλυνση κάποιας θαλάσσιας περιοχής από κάποιο πλοίο, κτλ.).

ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΟ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ:

Εγκυκλοπαίδειες, φωτογραφίες και βιντεοκασέτες σχετικές με το θέμα, αποκόμματα με άρθρα από εφημερίδες ή περιοδικά σχετικά με το νερό, κασέτες-DVD ή cd με τραγούδια ή ταινίες για το νερό (για τη θάλασσα, τα ποτάμια κτλ.), διευθύνσεις στο Internet-παρουσίαση ppt, γεωφυσικοί χάρτες της Ελλάδας και του πλανήτη, φωτογραφική μηχανή).

ΔΙΑΡΚΕΙΑ:

6 διδακτικές ώρες

Μορφή διδασκαλίας: ομαδοκεντρική

Μέθοδοι διδασκαλίας: προβληματισμού-επαγωγική-παραγωγική.

Αρχές διδασκαλίας: αυτενέργεια-εργασιοδυναμική-συνεργατική

ΕΝΟΤΗΤΑ 1: ΤΟ ΝΕΡΟ ΣΤΗ ΓΗ ΚΑΙ Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ

ΔΙΑΡΚΕΙΑ: 2 διδακτικές ώρες

ΣΤΟΧΟΣ:

οι μαθητές να συνειδητοποιήσουν ότι το νερό είναι ένα πολύτιμο αγαθό, που δεν υπάρχει σε επάρκεια σε όλα τα μέρη της γης.

ΕΦΟΡΜΗΣΗ:

οι μαθητές με βάση τις εμπειρίες τους, ερωτώμενοι από το δάσκαλο, περιγράφουν τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουμε, όταν δεν έχουμε τρεχούμενο νερό.

ΚΥΡΙΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΘΕΜΑΤΟΣ

Στη συνέχεια ο δάσκαλος δείχνει την υδρόγειο σφαίρα(ή [εικόνες από ppt](#)) στους μαθητές και τους ρωτά τι παρατηρούν σχετικά με τα χρώματά της. Τι μπορούν να δηλώνουν, να είναι αυτά τα χρώματα;(προβληματισμός). Μόλις απαντηθεί, ο δάσκαλος δίνοντας διευθύνσεις

➤ Διευθύνσεις με χρήσιμα στοιχεία στο διαδίκτυο:

<http://www.plefsis.gr/nero.htm>

<http://www.wef.org/>

<http://www.thewaterpage.com/>

<http://www.unicef.gr/oldpress/2001/12-2001.htm>

<http://www.epa.gov/water/>

<http://www.bsa.gr/com/index2/water/text/tonero.asp>

http://www.ornithologiki.gr/life/pylos-evrotas/action/empl_sx.htm

<http://physics4u.gr/articles/2003/spiritmission.html>

<http://physics4u.gr/news/2003/scnews829.html>

<http://tech.pathfinder.gr/tech/565.html>

<http://tech.pathfinder.gr/tech/565.html>

http://216.32.80.41/environment/water_urls.htm

<http://www.interleaves.org/~rteeter/waterlib.html>

<http://www.digitaldoc.gr/med/pub/topics/hatziminis/nero.htm>

σχετικές με το νερό, παρακινεί τους μαθητές να μπουν σε αυτές και να βρουν φωτογραφικό υλικό με νερό(στερεή –υγρή μορφή, δηλαδή ωκεανούς, ποτάμια λίμνες, παγωμένες εκτάσεις πόλων) αλλά και πληροφορίες για το ποιο είναι το ποσοστό του νερού στη γη, ποιο είναι χρήσιμο για τον άνθρωπο το αλμυρό ή το γλυκό και ποια η σημασία του νερού για τους ζωντανούς οργανισμούς. Στο διάστημα αυτό ο δάσκαλος καθοδηγεί, εποπτεύει και συμβουλεύει την κάθε ομάδα για τη συγκέντρωση και αποθήκευση υλικού. Ακολουθεί συζήτηση και διεξαγωγή συμπερασμάτων με βάση το υλικό των μαθητών. Στο σημείο αυτό ο δάσκαλος προβάλλει βίντεο ολιγόλεπτο με το νερό από την ηλεκτρονική εγκυκλοπαίδεια [«Επιστήμη και Ζωή»](#).

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: ο δάσκαλος προτρέπει την κάθε ομάδα να γράψει σε μια-δυο παραγράφους τη σημασία του νερού για τον άνθρωπο και τους υπόλοιπους ζωντανούς οργανισμούς.

ΕΝΟΤΗΤΑ 2: ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΜΕ ΤΟ ΝΕΡΟ – ΛΟΓΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΤΟΥ

ΔΙΑΡΚΕΙΑ: 2 διδακτικές ώρες

ΣΤΟΧΟΙ:

- να αναφέρουν του λόγους για τους οποίους είναι απαραίτητη η οικονομία του νερού
- οι μαθητές να αναφέρουν διάφορες χρήσεις του νερού
- να προτείνουν τρόπους με τους οποίους μπορούμε να περιορίσουμε την ποσότητα του νερού που χρησιμοποιούμε.

ΕΦΟΡΜΗΣΗ: Ο δάσκαλος θέλοντας να αναπτύξει την κριτική σκέψη των μαθητών, σχετικά με τη λειψυδρία και έχοντας εφόρμηση κάποια σχετική [διαφήμιση](#) καθώς και ένα [διαφημιστικό σποτ](#) για το νερό, κάνει συζήτηση, διάλογο με τους μαθητές, ώστε να κατανοήσουν τα παιδιά την ανάγκη της οικονομίας στο νερό. Στη συνέχεια ο δάσκαλος ρωτάει τους μαθητές ποιες είναι [οι χρήσεις του νερού](#) και καταγράφει τις απαντήσεις των μαθητών στον πίνακα. Επιλέγει τις: άρδευση(πότισμα χωραφιών), κατάσβεση πυρκαγιών, ακτοπολικές συγκοινωνίες, φράγματα, πόση(από τον άνθρωπο και τα ζώα),μαγείρεμα, μπάνιο, τουαλέτα, πλύσιμο ρούχων.

ΚΥΡΙΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΘΕΜΑΤΟΣ

Ο δάσκαλος προτρέπει τα παιδιά να βρουν εικόνες σχετικές από το internet και να τις αποθηκεύσουν. Στη συνέχεια δουλεύοντας όλοι στο excel, ο δάσκαλος καθοδηγεί τις ομάδες των μαθητών, δίνοντας τα αριθμητικά δεδομένα, για να φτιάξουν [πίνακα](#) σχετικά με τη ποσότητα νερού που ξοδεύεται για τις παρακάτω χρήσεις: τουαλέτα, καθαριότητα προσώπου, πόση-μαγείρεμα, πλύσιμο ρούχων, πλύσιμο πιάτων, πότισμα φυτών-καθαριότητα σπιτιού, μπάνιο. Ζητάει από τους μαθητές να παρατηρήσουν πού ξοδεύεται το περισσότερο και που δαπανάται το λιγότερο, αλλά και να βρουν το σύνολο των λίτρων που χρησιμοποιεί ένας άνθρωπος καθημερινά. Μόλις κάνουν τις διαπιστώσεις τους, ο δάσκαλος θέτει προς αυτούς για συζήτηση τρόπους για οικονομικότερη γενικά χρήση του νερού. Έπειτα τους δίνει επιλεγμένες [εικόνες σε φωτοτυπία](#) προτρέποντας τους να δώσουν μια λεζάντα για καθεμιά και να φανεί η οικονομία στο νερό.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ:

Οι μαθητές σύμφωνα με τον παραπάνω πίνακα ετοιμάζουν κι αυτοί ένα [ερωτηματολόγιο\(χρήση Ms Word και Excel\)](#) που περιλαμβάνει σε ποιες δραστηριότητες τα νοικοκυριά καταναλώνουν νερό και σε ποια περισσότερο, ποιες μέρες και σε ποια περισσότερο και τον αριθμό των μελών της κάθε οικογένειας, ώστε εξετάζοντας οι μαθητές το τελευταίο λογαριασμό της ΕΥΑΘ να διαπιστωθεί αν λειτουργεί αναλογικά η κατανάλωση του νερού με τον αριθμό των μελών της κάθε οικογένειας. Τέλος θα γίνεται αναφορά στο να δηλωθεί με μορφή πρότασης σε ποιες δραστηριότητες μπορεί να γίνει οικονομική χρήση του νερού, στο νοικοκυριό. Αυτό το ερωτηματολόγιο θα συμπληρωθεί και θα επιστραφεί σε μια εβδομάδα είτε από μαθητές της ίδιας τάξης είτε από μαθητές μεγάλων τάξεων. Τέλος η αποδελτίωση των ερωτηματολογίων θα γίνει από ομάδα μαθητών, αλλά και με τη βοήθεια του δασκάλου.

ΕΝΟΤΗΤΑ 3: ΡΥΠΑΝΣΗ ΤΟΥ ΝΕΡΟΥ- ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΗΣ

ΔΙΑΡΚΕΙΑ: 2 διδακτικές ώρες

ΣΤΟΧΟΙ:

Οι μαθητές:

- να αναφέρουν τα βασικότερα αίτια της ρύπανσης του νερού
- να επισημάνουν τις συνέπειες της ρύπανσης του
- να προτείνουν τρόπους για τον περιορισμό της

ΕΦΟΡΜΗΣΗ:

ο δάσκαλος παρουσιάζει και διαβάζει [άρθρα](#), σχετικά με το νερό, ώστε να κατανοήσουν τα παιδιά την πολυτιμότητα του αγαθού σε παγκόσμιο επίπεδο, αλλά και να προβληματιστούν με την αύξηση του πληθυσμού, την κακοδιαχείριση των αποθεμάτων του νερού, και τη ρύπανση του νερού που προκαλείται από διάφορες χώρες.

ΚΥΡΙΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ

Μετά προτρέπει τους μαθητές να βρουν εικόνες από διαδίκτυο για [παραλίες](#), λίμνες ή ποτάμια και να παρατηρήσουν αν είναι καθαρές. Σε εικόνες όπου επιβεβαιώνεται η μόλυνση υδάτινων πόρων, γίνεται συζήτηση, κουβέντα και μέσα από αυτή προκύπτουν τα βασικά αίτια της ρύπανσης του νερού(αστικά και βιομηχανικά απόβλητα, ναυτικά ατυχήματα-πετρελαιοκηλίδα, φυτοφάρμακα και λιπάσματα).Στο σημείο αυτό ο δάσκαλος παρουσιάζει σε ppt το «[Γράμμα γραμμένο το έτος 2070](#)» δείχνοντας κατάλληλες εικόνες προς την ηλικία των παιδιών, για να προβληματιστούν για τις συνέπειες της μόλυνσης του νερού στην ανθρωπότητα, αλλά και το κίνδυνο της έλλειψης νερού στο μέλλον. Οι μαθητές καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι η ρύπανση του νερού είναι επικίνδυνη όχι μόνο για την υγεία του ανθρώπου, αλλά για τα ζώα και τα φυτά. Ακόμη ο δάσκαλος προβάλλοντας εικόνες όμορφες από ειδυλλιακά τοπία με θάλασσα, συζητά με τα παιδιά τρόπους

περιορισμού της μόλυνσης του νερού και καταγράφει με πλαγιότιτλους στον πίνακα τις προτάσεις τους.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ:

Ο δάσκαλος παρακινεί τα παιδιά να ζωγραφίσουν στο Ms peinture ή στο [drawing for children](#) με θέμα την προστασία των θαλασσών, του πόσιμου νερού, γράφοντας παράλληλα σε μια παράγραφο τι θα έλεγε το στοιχείο του νερού σε μας τους ανθρώπους.

ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΜΕ ΘΕΜΑ ΤΗ ΓΕΝΟΚΤΟΝΙΑ

ΕΥΘΥΜΙΑΔΟΥ ΣΟΦΙΑ

ΜΑΘΗΜΑ: ΙΣΤΟΡΙΑ

ΘΕΜΑ: ΓΕΝΟΚΤΟΝΙΑ

ΣΥΜΒΑΙΝΕΙ ΚΑΙ ΣΗΜΕΡΑ...

(Για τη διδασκαλία του αυτού του σχεδίου μαθήματος είναι
απαραίτητη η σύνδεση με

http://users.kas.sch.gr/sefthymiad/fakelos_sofias)

Προσοχή!

Οι εικόνες που ακολουθούν δεν αποτελούν μέρος του Σχεδίου Μαθήματος, είναι μόνο για την ενημέρωση και την ευαισθητοποίηση των εκπαιδευτικών.

Γενοκτονία, συμβαίνει και σήμερα...

Στη Ρουάντα, το 1994, 800.000 άνθρωποι δολοφονήθηκαν,
πολλοί από τους οποίους βασανίστηκαν φρικτά.

www.unitedhumanrights.org

www.usafricaonline.com

(wikipedia: Darfur)

Στο Νταρφούρ του Σουδάν, αξιόλογες μαρτυρίες μιλούν για τη γενοκτονία που διαπράχθηκε εκεί και πιθανόν να συνεχίζεται και σήμερα. Η Διεθνής Αμνηστία οργανώνει καμπάνια ευαισθητοποίησης, το 2007.

Γενοκτονία... συνέβη και στο παρελθόν.

Τα «Τάγματα Εργασίας», τάγματα εξόντωσης των Ελλήνων του Πόντου και της Μικράς Ασίας. Ελάχιστοι γλίτωσαν.

Αρχείο, Γιώργου Κυριακίδη (Βλάσης Αγτζίδης, 2007)

Ντοκουμέντα, ελληνικά και ξένα, για τη γενοκτονία των Ελλήνων του Πόντου από το 1914-1923, στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://www.greek-genocide.org/>

Βασικός στόχος κάθε γενοκτονίας είναι τα παιδιά. Σκοπός η εξαφάνιση της φυλής, της εθνότητας ή της κοινωνικής ομάδας- στόχου.

Γενοκτονία των Αρμενίων, 1915

www.unitedhumanrights.org

Σημαντικό στοιχείο της διαδικασίας μιας γενοκτονίας είναι η άρνηση
ότι διαπράχθηκε.

<http://www.guardian.co.uk/world/2005/feb/27/turkey.books>

«They say 'incident'. To me it's genocide»

When its finest novelist attacked Turkey's bloody past, he became a hero for Armenians and Turks alike, says Nouritza Matossian

- Nouritza Matossian
- **The Observer**, Sunday February 27 2005

There is a Turkish saying: 'A sword won't cut without inspiration from the pen.' Orhan Pamuk, wielder of Turkey's finest pen, has spoken and cut a swath through his country's conscience. His most recent novel *Snow* was set in Kars and peppered with references to the Armenian culture of that formerly Armenian city. Brilliant novelist, translated in 20 languages, winner of international prizes, he has become a hate figure.

His crime was one sentence in an interview with the Swiss newspaper *Tagesanzeiger* this month. 'Thirty thousand Kurds and a million Armenians were killed in Turkey. Almost no one dares speak but me, and the nationalists hate me for that.' All hell broke loose. The press attacked him for dishonouring the Turkish state and incitement to racial violence. He has been called a liar, 'a miserable creature' and a 'black writer' in the daily *Hurriyet*. Professor Hikmet Ozdemir, head of the Armenian studies department at the Turkish Union of Historians, rejected his statement as a 'great lie'.

.....

Μια γυναίκα, που κρύβει το πρόσωπό της, κάθεται σε παγκάκι που έχει την πινακίδα «Μόνο για Εβραίους», Αυστρία 1938.

<http://www.ushmm.org/>

Πριν φτάσει το καθεστώς των Ναζί να διαπράξει τη γενοκτονία σε βάρος των Εβραίων, είχε εξαπολύσει μια τεράστια ιδεολογική εκστρατεία κατά των Εβραίων με σκοπό την απανθρωποίησή τους.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΘΕΜΑΤΟΣ

Γιατί να επιλέξει κανείς να ασχοληθεί με το θέμα γενοκτονία;

1. Η γενοκτονία είναι ένα ακραίο φαινόμενο βίας, το οποίο εκδηλώθηκε σε παλιότερα χρόνια, σε βάρος άλλων λαών και φυλών, αλλά και των Ελλήνων, ιδιαίτερα της Μικράς Ασίας και του Πόντου, πριν από το Μικρασιατικό Πόλεμο (ήδη από το 1914) αλλά και κατά τη διάρκειά του (1919-1922) . Οι συνέπειες της γενοκτονίας φαίνονται και σήμερα και καθόρισαν σε ένα μεγάλο βαθμό την πορεία του λαού μας, και πιθανόν να την καθορίζουν ακόμη και σήμερα. Επομένως για αυτό θα μπορούσε να αποτελέσει και ένα θέμα προς διδασκαλία.

Αρκεί αυτός ο λόγος για να δώσει κανείς ιδιαίτερη έμφαση στη διδασκαλία της γενοκτονίας;

2. Η γενοκτονία ως ακραία κοινωνική εκδήλωση της βίας, αποτελεί ένα ιδιαίτερα ενδιαφέρον, και από ιστορική αλλά και από κοινωνιολογική άποψη, θέμα προς μελέτη. Ο ιδιόμορφος χαρακτήρας της βίας κατά τη διενέργεια γενοκτονίας, η οποία εκδηλώνεται σε βάρος **του συνόλου** των μελών μιας φυλής ή θρησκευτικής ομάδας ή λαού, από το **σύνολο** επίσης της κοινωνικής ομάδας που διαπράττει τη γενοκτονία, δε συναντιέται σε συνήθεις εμπόλεμες συγκρούσεις μεταξύ λαών ή φυλών ή άλλων κοινωνικών ομάδων. Η γενοκτονία στρέφεται εναντίον των αθώων και ιδιαίτερα εναντίον των νεαρότερων μελών της κοινωνικής ομάδας –στόχου, με σκοπό την εξάλειψη αυτής. Και ο μόνος τρόπος με τον οποίο μπορούμε να εξηγήσουμε την εγκληματική συμπεριφορά ενός ολόκληρου λαού π.χ. των Γερμανών λίγο πριν και κατά τη διάρκεια του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, που οδηγήθηκε να πειστεί στην αναγκαιότητα της μαζικής εξάλειψης των Εβραίων, της «τελικής λύσης», όπως την ονόμαζαν, είναι ακριβώς ο τρόπος με τον οποίο η ρατσιστική ιδεολογία, αφού διαβρώσει σταδιακά την ίδια την ηθική υπόσταση των ανθρώπων, στο τέλος καθοδηγεί και δικαιολογεί και την εγκληματική τους δράση σε βάρος αθώων.

Γιατί να ασχοληθούμε σήμερα με τη γενοκτονία; Μήπως αφορά μόνο το παρελθόν;

3. Η γενοκτονία δεν αφορά μόνο το παρελθόν. Αφορά και το σήμερα. Έχουμε πάμπολλα παραδείγματα σύγχρονων γενοκτονιών που έχουν καταγγεληθεί στα Ηνωμένα Έθνη, όπως η γενοκτονία στο Νταρφούρ του Σουδάν, στη Ρουάντα, στη γειτονική μας Γιουγκοσλαβία και επίσης κατά καιρούς έχουν γίνει και καταγγελίες και για άλλες σύγχρονες γενοκτονίες, όπως των Κούρδων από τους Τούρκους, που δεν έχουν βέβαια αποδειχθεί, αλλά σαφώς θα πρέπει να μας προβληματίζουν.

Γιατί να ασχοληθούμε με τη γενοκτονία στο Δημοτικό Σχολείο;

4. Ζούμε σε μια κοινωνία που ο χαρακτήρας της αλλάζει πολύ γρήγορα. Η χώρα μας, ενώ πριν από λίγα χρόνια, ήταν μια χώρα με κατά κύριο λόγο αμιγή πληθυσμό, σήμερα είναι μια χώρα υποδοχής μεγάλου αριθμού μεταναστών από διάφορες χώρες, οι οποίοι, μετά τα πρώτα δύσκολα χρόνια του αγώνα για την οικονομική τους επιβίωση, αρχίζουν να χτίζουν την οικονομική τους ευμάρεια, να αναζητούν τρόπους να εκφράσουν την πολιτιστική τους ταυτότητα και να ανταγωνίζονται τους γηγενείς στην επιδίωξη οικονομικής και κοινωνικής ανόδου.

Η κατάσταση αυτή είναι φυσικό να οδηγεί σε εντάσεις, μεταξύ των γηγενών και των οικονομικών μεταναστών, οι οποίες εκδηλώνονται σε διάφορες καταστάσεις της κοινωνικής και της πολιτικής ζωής.

Οι εντάσεις αυτές είναι πιθανόν να οδηγήσουν σιγά σιγά και σε ανάπτυξη και έκφραση ρατσιστικών αντιλήψεων από ανθρώπους, οι οποίοι θεωρούν ότι θίγονται τα συμφέροντά τους από τους οικονομικούς μετανάστες.

Οι εντάσεις αυτές, όπως και τα ρατσιστικά μηνύματα, είναι φυσικό να μεταφέρονται και μέσα στο σχολείο, όπου πολύ συχνά ανακύπτουν προβλήματα μεταξύ των μαθητών –συχνά σημειώνονται και περιστατικά βίας– και στα οποία οι εκπαιδευτικοί δυσκολεύονται να δώσουν λύση.

Η ενασχόληση με ένα θέμα, όπως η γενοκτονία, που είναι το τελικό ακραίο αποτέλεσμα της ευρείας διάδοσης ρατσιστικών αντιλήψεων, βοηθά τους μικρούς μαθητές από πολύ νωρίς να προβληματιστούν πάνω στις συνέπειες αυτών των εντάσεων, να ευαισθητοποιηθούν και να αναπτύξουν αντιστάσεις σε έκφραση ρατσιστικών απόψεων και συμπεριφορών.

ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΓΕΝΟΚΤΟΝΙΑ

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟΥ ΜΕΣΟΥ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΘΗΚΕ ΣΕ ΑΥΤΟ ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Οι μαθητές, χωρισμένοι σε ομάδες, θα παίξουν ένα παιχνίδι προσομοίωσης στον υπολογιστή, όπου θα κληθούν να αντιμετωπίσουν μια κατάσταση, που θα μοιάζει με ρεαλιστικό τρόπο στην πραγματική εξέλιξη μιας γενοκτονίας. Τα γεγονότα, τα πρόσωπα, τα ονόματα των εμπλεκόμενων θα είναι φανταστικά και θα εκτυλίσσονται σε μια επίσης φανταστική χώρα, τη Φριχταρία.

(Για να δημιουργηθεί η ιστορία της γενοκτονίας στη Φριχταρία, αντλήθηκαν ιστορικά στοιχεία από τη γενοκτονία Ελλήνων και Αρμενίων στη Μικρά Ασία από τους νεότουρκους εθνικιστές και από το Ολοκαύτωμα των Εβραίων από τους Ναζί.)

Οι μαθητές έχουν τη δυνατότητα να δουν πώς διογκώνεται το κύμα του μίσους μεταξύ κοινωνικών ομάδων, που είναι διαφορετικής φυλής, εθνικότητας ή θρησκείας. Αρχικά παρουσιάζεται μία κατάσταση, όπου μεταξύ των δύο ομάδων, των Δράτων, που είναι η κυρίαρχη ομάδα, και των Ρούτων, (ομάδα-θύμα), κυριαρχούν τα αρνητικά στερεότυπα, η προκατάληψη, οι φήμες και τα προσβλητικά ανέκδοτα. Είναι το πρώτο στάδιο στην πυραμίδα του μίσους, η κορυφή της οποίας είναι το έγκλημα της γενοκτονίας.

Στη συνέχεια, εξαιτίας ενός σύντομου πολέμου μεταξύ της Φριχταρίας και της γειτονικής της Αρανίας, που θα οδηγήσει σε ήττα της πρώτης, το μίσος εναντίον των Ρούτων αυξάνεται, γιατί στελέχη της κυβέρνησης κατηγορούν αυτούς για την ήττα. Έτσι, οδηγούμαστε σιγά σιγά στο δεύτερο στάδιο της πυραμίδας του μίσους, που είναι η γελοιοποίηση της ομάδας-στόχου, η απανθρωποίηση των θυμάτων και η θεώρησή τους, ως υπεύθυνων για διάφορες καταστροφές.

Ακολουθεί μια εξάπλωση των βίαιων γεγονότων με βεβηλώσεις μνημείων και ναών, βανδαλισμούς και εμπρησμούς σε βάρος των Ρούτων. (Τρίτο στάδιο στην πυραμίδα)

Ακολουθεί το στάδιο με τα γεγονότα της ακραίας βίας προς τα άτομα, που σημαίνει ότι συμβαίνουν δολοφονίες και άλλου είδους βίαιες πράξεις κατά ηγετικών στελεχών της ομάδας – στόχου. (Είναι το τέταρτο στάδιο στην πυραμίδα του μίσους). Τέλος η βία γενικεύεται και οργανώνεται μια μεθοδευμένη και συστηματική γενοκτονία των Ρούτων από την κυβέρνηση, κατά ανάλογο τρόπο με αυτόν της γενοκτονίας των Εβραίων από τους Ναζί και των Αρμενίων και Ελλήνων από τους κεμαλιστές στις αρχές του αιώνα.

Μέσα στην προσομοίωση οι μαθητές θα πρέπει να εμπλακούν, δηλαδή να βρεθούν μέσα στη δίνη των κοινωνικών αντιθέσεων και συγκρούσεων, να ακούσουν συμβούλους που εξυπηρετούν αντικρουόμενα συμφέροντα, να πάρουν αποφάσεις ως υπεύθυνοι άνθρωποι και να υποστούν τις συνέπειες των αποφάσεών τους, που όμως δε θα αφορούν μόνο τους ίδιους, αλλά και την κοινωνική ομάδα που κινδυνεύει από τη γενοκτονία.

Η δράση των μαθητών και οι αποφάσεις τους θα παρακολουθούνται από το δάσκαλο/ τη δασκάλα μέσα από τα φύλλα εργασίας 1,2 και 3 που θα συμπληρώνουν οι μαθητές κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού και τις συζητήσεις που θα γίνονται και με όλη την τάξη.

Ανάλογα με το χειρισμούς τους, στο τέλος της προσομοίωσης μπορεί να σώσουν τελικά τους Ρούτους μπορεί και όχι. Θα ακολουθήσει η ανασκόπηση των επιλογών τους και των συνεπειών τους, καθώς και η αξιολόγηση της μάθησης.

Γιατί επιλέχθηκε η προσομοίωση για αυτό το σχέδιο διδασκαλίας;

Η προσομοίωση, όπως έχουμε ήδη αναλύσει σε προηγούμενο κεφάλαιο έχει τα εξής χαρακτηριστικά:

Πλεονεκτήματα

- ✚ Είναι ένα μοντέλο μιας πραγματικής κατάστασης. Με άλλα λόγια αυτό σημαίνει ότι διατηρεί στοιχεία της πραγματικής κατάστασης, ταυτόχρονα όμως την απλοποιεί, την κάνει προσιτή στους μαθητές και έτσι κάνει ευκολότερη τη μάθηση.
- ✚ Δίνει τη δυνατότητα στους μαθητές να χειριστούν ταυτόχρονα πολλαπλές μεταβλητές.
- ✚ Να απεικονίσουν με ρεαλιστικό τρόπο περίπλοκα φαινόμενα, να χειριστούν τις μεταβλητές αυτές και να παρατηρήσουν τις συνέπειές τους μέσα στο σύστημα που παρατηρούν.
- ✚ Να ελέγξουν το χρόνο.
- ✚ Δίνουν τη δυνατότητα είναι σχεδιασμένες για να προωθούν εφαρμογή των πληροφοριών που δίνονται στους μαθητές, να ασκήσουν τη σκέψη και να ασκηθούν στη λύση προβλήματος.

Μειονεκτήματα

1. Το πρώτο μειονέκτημα της προσομοίωσης είναι ότι εφόσον είναι μίμηση – μοντέλο της πραγματικής κατάστασης υπάρχει ο κίνδυνος οι μαθητές να θεωρήσουν ότι αυτή είναι και η πραγματικότητα, κάτι που βέβαια δεν ισχύει.
2. Η χρήση της προσομοίωσης προϋποθέτει οι μαθητές να κατανοήσουν πλήρως τις έννοιες και τις πληροφορίες που τους δίνονται, ώστε να τις αξιοποιήσουν με αποτελεσματικό τρόπο και να πετύχουν τους στόχους της διδασκαλίας.

Γνωρίζοντας λοιπόν τα παραπάνω, επιλέχθηκε η προσομοίωση ως το προσφορότερο μέσο για τη διδασκαλία της γενοκτονίας, για τους εξής λόγους.

Βασικός στόχος η ανάπτυξη στάσεων

Η διδασκαλία για τη γενοκτονία, ως ιστορικό και κοινωνικό φαινόμενο, δεν μπορεί να στοχεύει απλά σε απόκτηση γνώσεων, αλλά σε ανάπτυξη αξιών και στάσεων εκ μέρους των μαθητών, με πανανθρώπινο χαρακτήρα, όπως ο σεβασμός της ανθρώπινης ζωής, της διαφορετικότητας του άλλου, η ελευθερία στην πολιτική και θρησκευτική έκφραση και η καταδίκη της βίας.

Επομένως η απλή παροχή πληροφοριών στους μαθητές για γενοκτονίες που έχουν συμβεί κατά το παρελθόν, με οποιοδήποτε τρόπο και αν αυτές παρουσιαστούν, δεν είναι βέβαιο ότι θα οδηγήσουν στην ανάπτυξη των παραπάνω στάσεων και αξιών.

Η ψυχολογική ασφάλεια των μαθητών

Η παρουσίαση φωτογραφιών, ντοκιμαντέρ φρίκης και η αφήγηση τραγικών ιστοριών, θα μπορούσε ίσως να οδηγήσει σε ανάλογα αποτελέσματα, είναι όμως παιδαγωγικά αμφισβητήσιμη και τα αποτελέσματά της αμφίβολα. Μπορεί να οδηγήσει και σε δημιουργία αρνητικών συναισθημάτων προς τους λαούς, οι πρόγονοι των οποίων διέπραξαν γενοκτονίες. Αυτό όμως έρχεται σε αντίθεση με το σκοπό της διδασκαλίας της ιστορίας που έχει στόχους, την ανάπτυξη ιστορικής συνείδησης στους μαθητές, της συνειδητοποίησης δηλαδή των αιτιών των γεγονότων, των συνθηκών κάτω από τις οποίες συνέβησαν και των συνεπειών τους. Σε καμία περίπτωση δεν αποτελεί σκοπό η αύξηση του μίσους.

Αντίθετα η προσομοίωση παρέχει τη δυνατότητα στον εκπαιδευτικό να τοποθετήσει τους μαθητές σε μια πραγματικότητα, που θα έχει μερικά από τα πιο σημαντικά χαρακτηριστικά της εξέλιξης της γενοκτονίας, αλλά ταυτόχρονα θα είναι και ασφαλής για τα παιδιά, απαλλαγμένη από τις αρνητικές συνέπειες άλλων μέσων. **Μέσα στο παιχνίδι της προσομοίωσης θα μπορέσουν και τα ίδια να δράσουν, να εξετάσουν τις συνέπειες των ενεργειών τους και να αναστοχαστούν πάνω σε αυτές. Με τον τρόπο αυτό προετοιμάζονται για την πραγματική ζωή.**

Ο χειρισμός των μεταβλητών από τους μαθητές

Ένας από τους βασικούς στόχους του μαθήματος είναι οι μαθητές να πάρουν πληροφορίες και να κατανοήσουν τα σύνθετα πολιτικά-οικονομικά συμφέροντα μιας ρατσιστικής κοινωνίας και να ενεργήσουν συνειδητά και με τέτοιο τρόπο, ώστε να αποτρέψουν μια γενοκτονία.

Ο στόχος αυτός μέσα από το παιχνίδι θα επιτευχθεί, όταν οι μαθητές κατανοήσουν το ρόλο των συμβούλων, οι οποίοι καλούνται να εκφράσουν απόψεις και δώσουν συμβουλές, κάθε φορά που οι μαθητές καλούνται να πάρουν μια απόφαση και να κάνουν μια επιλογή.

Υπάρχει ο κοινωνιολόγος, ο επιστήμονας δηλαδή, ο οποίος μελετά την ανάπτυξη του ρατσισμού. Συνήθως αυτός κάνει καλές αναλύσεις της κατάστασης που επικρατεί, δεν είναι όμως και τόσο ένθερμος οπαδός της άμεσης δράσης, καθώς τον ενδιαφέρει πρωτίστως η επιστημονική μελέτη του φαινομένου.

Η ιστορικός είναι αυτή που δίνει κυρίως τις ιστορικές πληροφορίες και, λόγω της ειδικότητάς της, είναι σε θέση να βρει κοινά στοιχεία με παρόμοιες καταστάσεις στο παρελθόν, άρα προτρέπει τους μαθητές να δράσουν άμεσα και αποφασιστικά για να σώσουν τους Ρούτους, την κοινωνική ομάδα που κινδυνεύει να υποστεί γενοκτονία.

Αντίθετα η διπλωμάτης, εξυπηρετώντας κυρίως άλλα πολιτικά συμφέροντα, ενδιαφέρεται για ισορροπίες μεταξύ των χωρών, οι οποίες, αν επιτευχθούν θα οδηγήσουν σε εξυπηρέτηση γεωπολιτικών στρατηγικών και επομένως ενδιαφέρεται λιγότερο για τη σωτηρία των ανθρώπων.

Τέλος ο επιχειρηματίας, διευθυντικό στέλεχος της πολυεθνικής εταιρείας που έχει συμφέροντα στη συγκεκριμένη χώρα και που τα συμφέροντά της ευνοούνται από την εξάλειψη των Ρούτων, προσπαθεί να χειραγωγήσει την ανθρωπιστική οργάνωση, δηλαδή τους μαθητές, είτε δίνοντάς τους αντίθετες συμβουλές είτε πιέζοντας μέσω της οικονομικής βοήθειας, που η εταιρεία του παρέχει στην οργάνωση αυτή.

Όπως είναι φανερό, αν οι μαθητές κατανοήσουν το ρόλο και τα συμφέροντα που εξυπηρετεί ο κάθε σύμβουλος, θα ασκηθούν στην αναζήτηση των συμφερόντων που εξυπηρετούν διάφοροι παράγοντες της πραγματικής πολιτικής και κοινωνικής πραγματικότητας. Είναι επίσης φανερό, ότι τα στοιχεία αυτά δίνονται με απλοποιημένο τρόπο στους μαθητές λόγω της ηλικίας τους, ώστε να μπορέσουν να τα αναγνωρίσουν και να τα χειριστούν καλύτερα.

Έχει λοιπόν ιδιαίτερη σημασία για την επιτυχία του σχεδίου διδασκαλίας στο πρώτο μέρος του μαθήματος, κατά την παρουσίαση της φανταστικής κατάστασης να γίνει ανάλυση μέσα στην τάξη και συζήτηση για το ρόλο του κάθε συμβούλου ώστε να κατανοήσουν οι μαθητές τα συμφέροντα που επιδιώκει και εξυπηρετεί ο καθένας και η καθεμιά.

Εξίσου σημαντικό είναι να γίνεται κάθε φορά συζήτηση των ιστορικών πληροφοριών που δίνονται στα παιδιά κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού, καθώς και των όρων και των εννοιών που συναντούν και τις οποίες μπορούν να αναζητούν στο αντίστοιχο βιβλιαράκι.

Έχει ιδιαίτερη σημασία οι μαθητές πριν κάνουν οποιαδήποτε επιλογή να κάνουν ανασκόπηση των μέχρι τώρα ενεργειών τους και να προσπαθούν να προβλέψουν τις συνέπειες, θετικές και αρνητικές, των επιλογών τους.

Έλεγχος του Χρόνου

Οι μαθητές μέσα από την προσομοίωση θα παρακολουθήσουν το γεγονός κατά την εξέλιξή του, ένα γεγονός που συνήθως διαρκεί χρόνια, από την αρχή του, δηλαδή τη δημιουργία της ρατσιστικής ιδεολογίας και την εξάπλωσή της σε μεγάλα

στρώματα του πληθυσμού ως το τελικό της αποτέλεσμα, δηλαδή τη βίαιη εξόντωση του συνόλου μελών της κοινωνικής ομάδας που αποτελεί το στόχο της γενοκτονίας.

Μάθηση με Ανακάλυψη και Λύση Προβλήματος

Οι μαθητές κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού παίρνουν ιστορικές πληροφορίες και με τη βοήθεια του δασκάλου και μέσα στις ομάδες τους θα πρέπει να αξιοποιήσουν αυτές τις πληροφορίες για να πάρουν σωστές αποφάσεις και να λύσουν το πρόβλημα που τους τέθηκε, δηλαδή να σώσουν τους Ρούτους από τη γενοκτονία.

Συνεργατική Μάθηση

Σε αυτό το σχέδιο διδασκαλίας οι μαθητές θα εργαστούν κυρίως σε ομάδες. Αυτό είναι απαραίτητο, γιατί μέσα από την κοινωνική αλληλεπίδραση και τη συνεργασία του παιδιού με τους συνομιλήκους του, αλλά και με το δάσκαλο / εμψυχωτή, ενισχύεται η **πιθανή ανάπτυξη** του παιδιού και βελτιστοποιείται το αποτέλεσμα της διδασκαλίας. (Vygotsky)

Επιτυγχάνουμε λοιπόν μ' αυτόν τον τρόπο την συνεργατική μάθηση, καθώς μπορούμε να έχουμε διάλογο μεταξύ των μαθητών αλλά και των δασκάλων τους, καθώς επίσης και την ενεργητική συμμετοχή τους.

Δημιουργούνται αισθήματα αλληλοεκτίμησης και εμπιστοσύνης και επιταχύνεται η διαδικασία επίλυσης ενός προβλήματος μέσα από συζήτηση και συνεργασία.

Πώς θα ξεπεράσει ο / η εκπαιδευτικός τα μειονεκτήματα της προσομοίωσης

Είναι γεγονός ότι κάθε επιλογή έχει και τα μειονεκτήματά της, τα οποία όσον αφορά την προσομοίωση έχουν ήδη αναφερθεί παραπάνω.

Για να ξεπεραστεί λοιπόν το πρώτο μειονέκτημα που έχει σχέση με το βαθμό στον οποίο η προσομοιωμένη κατάσταση αποδίδει την πραγματικότητα, καταρχήν πρέπει να ειπωθεί ότι πριν τη δημιουργία της προσομοίωσης έγινε μια έρευνα των πραγματικών ιστορικών δεδομένων των γενοκτονιών, πάνω στις οποίες βασίστηκε η διδασκαλία και η κατασκευή του συγκεκριμένου λογισμικού.

Για να ξεπεραστεί η παραπάνω δυσκολία δηλώνεται εξ αρχής ότι η κατάσταση στην οποία η προσομοίωση βάζει τους μαθητές αφορά μια φανταστική χώρα, με φανταστικούς πρωταγωνιστές και ότι μοιάζει και δεν ταυτίζεται με ανάλογες

καταστάσεις που συνέβησαν στο παρελθόν σε άλλες χώρες και με άλλους λαούς. Αυτό γίνεται αμέσως γνωστό και σαφές στα παιδιά.

Ο δεύτερος, αλλά εξίσου σημαντικός παράγοντας που πρέπει να λάβει υπόψη του ο / η εκπαιδευτικός, είναι ότι οι μαθητές πριν μπουν στο παιχνίδι θα πρέπει να έχουν κατανοήσει πλήρως τις έννοιες και τις πληροφορίες που τους δίνονται. Επίσης θα πρέπει να έχει γίνει πλήρως κατανοητός ο ρόλος που θα παίξουν, καθώς και ο ρόλος των άλλων παραγόντων που θα συναντήσουν στη διάρκεια του παιχνιδιού, όπως των συμβούλων, της δημοσιογράφου. Τέλος οι μαθητές θα πρέπει να έχουν κατανοήσει το στόχο τους, κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού.

Για να εξασφαλιστούν οι παραπάνω προϋποθέσεις στο συγκεκριμένο σχέδιο διδασκαλίας αφιερώνονται πέντε (5) από τις εννέα (9) συνολικά διδακτικές ώρες στην προετοιμασία των μαθητών, ώστε να κατανοήσουν όλα αυτά τα στοιχεία που αναφέρθηκαν προηγουμένως.

Κατά τη διάρκεια αυτών των πρώτων 5 διδακτικών ωρών, η εργασία και η συζήτηση γίνεται με όλη την τάξη. Στη φάση αυτή παρουσιάζονται οι καινούριες έννοιες, όπως ρατσισμός, στερεότυπο, γενοκτονία κτλ. Επίσης γίνεται ανάλυση της κατάστασης που επικρατεί στη φανταστική χώρα, τη Φριχταρία, των σχέσεων μεταξύ των τριών λαών που ζουν εκεί και του προβλήματος που ανέκυψε. Παρουσιάζεται ο ρόλος που θα κληθούν να παίξουν οι μαθητές, ως εκπρόσωποι μιας ανθρωπιστικής οργάνωσης υπό την αιγίδα του Ο.Η.Ε., του ρόλου των συμβούλων οι οποίοι εξυπηρετούν διαφορετικά συμφέροντα ο καθένας και κατόπιν συζήτησης με όλη την τάξη και με τον /την εκπαιδευτικό γίνεται η επιλογή του κεντρικού στόχου του παιχνιδιού. Σε αυτό το σημείο πρέπει να διευκρινιστεί ότι δεν είναι ο ρόλος του δασκάλου να επιβάλλει στους μαθητές τη δική του άποψη για την επιλογή του στόχου. Εφόσον οι μαθητές θελήσουν να επιλέξουν έναν άλλο στόχο, μπορεί να τους αφήσει να ενεργήσουν με βάση αυτόν και να εξεταστούν οι συνέπειες αυτής της επιλογής.

Επίσης σημαντικό στοιχείο είναι η εργασία των μαθητών σε ομάδες, ώστε μέσα από την ανταλλαγή απόψεων με τους συνομιλήκους να επιτευχθεί ακόμη μεγαλύτερος βαθμός κατανόησης των παραπάνω παραγόντων.

Πρέπει να τονιστεί ότι σκοπός αυτής της προσομοίωσης δεν είναι οπωσδήποτε να «νικήσουν» οι μαθητές, αλλά ακόμη και αν δεν καταφέρουν να επιτύχουν τους στόχους του παιχνιδιού, έχει ιδιαίτερη παιδαγωγική αξία και σημασία η συζήτηση που θα ακολουθήσει για την ανασκόπηση των ενεργειών τους. Η συζήτηση αυτή, έτσι όπως προτείνεται από το σχέδιο διδασκαλίας, έχει αναστοχαστικό χαρακτήρα. Οι μαθητές εξετάζοντας τις συνέπειες των ενεργειών τους, θα είναι σε θέση να αντιληφθούν καλύτερα τη σημασία των γεγονότων που είχαν προηγηθεί, καθώς και των πληροφοριών που τους είχαν δοθεί και θα εκτιμήσουν πού δεν ενέργησαν με

τον καλύτερο δυνατό τρόπο. Η σημασία αυτής της διαδικασίας είναι πολύ σημαντική για την προετοιμασία για την πραγματική κοινωνική ζωή και το ρόλο που θα κληθούν να παίξουν οι μαθητές στην ενήλικη ζωή τους ως πολίτες.

Πάντοτε υπάρχει η ευχέρεια και η δυνατότητα , εφόσον ο δάσκαλος / η δασκάλα κρίνει έτσι, να δώσει την ευκαιρία στους μαθητές να ξαναπαίξουν το παιχνίδι-προσομοίωση, να κάνουν άλλες επιλογές δράσης και να δουν και μια διαφορετική έκβαση.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΕΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΕΠΙΛΟΓΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΓΙΑ ΤΗ ΓΕΝΟΚΤΟΝΙΑ

Εποικοδομητισμός ή Συμπεριφορισμός

Η δημιουργία του συγκεκριμένου σχεδίου διδασκαλίας έχει σκοπό την ανάπτυξη της ιστορικής συνείδησης των μαθητών και τη δημιουργία στάσεων και αξιών, που σχετίζονται με την αντιρατσιστική ιδεολογία. Η ανάπτυξή του βασίζεται στην άποψη ότι η γνώση στους μαθητές οικοδομείται, δημιουργείται, καθώς τους δίνεται η δυνατότητα να βιώσουν εμπειρίες σε ρεαλιστικά, όσο είναι δυνατόν, περιβάλλοντα και εφόσον μπορούν να αντιδράσουν σε αυτά με διαφορετικούς εναλλακτικούς τρόπους, ώστε να δίνονται οι ευκαιρίες για πολλαπλές προοπτικές, διαφορετικά αποτελέσματα. Στη διαδικασία αυτή ο μαθητής, πιστεύουμε, ότι πρέπει να έχει έναν ενεργητικό ρόλο, ενώ ο δάσκαλος πρέπει να υποστηρίζει και να διευκολύνει τη μάθηση.

Σημαντικό ρόλο επίσης κατά τη διαδικασία της οικοδόμησης της γνώσης παίζει η συμμετοχή των μαθητών σε ομάδες, η συνεργασία και η ανταλλαγή απόψεων με τους συνομιλήτους, ενώ κρίσιμη σημασία για την επιτυχία των σκοπών του μαθήματος έχουν ο αναστοχασμός και η ανατροφοδότηση. Επομένως και η αξιολόγηση της επίτευξης των στόχων, έχει νόημα μόνο εφόσον έρθει ως αποτέλεσμα αυτοαξιολόγησης των μαθητών και συζήτησής της και σαφώς δεν ενδιαφέρεται για μετρήσιμα αποτελέσματα, που ούτως ή άλλως θεωρούμε ότι είναι δύσκολο να επιτευχθούν όταν αποσκοπεί κανείς στη διαμόρφωση στάσεων και αντιλήψεων.

Μετωπική Διδασκαλία ή Εργασία κατά ομάδες

Όσον αφορά την κοινωνική μορφή της διδασκαλίας του συγκεκριμένου μαθήματος, στην πρώτη φάση επιλέχθηκε η μετωπική διδασκαλία, καθώς είχε σκοπό την προσήλωση στο αντικείμενο της διδασκαλίας, την κατανόηση των σκοπών του μαθήματος και της εργασίας που θα αναλάβουν οι μαθητές στη συνέχεια, καθώς και του τρόπου με τον οποίο θα αξιολογηθούν. Στη φάση αυτή ο δάσκαλος θα πρέπει να βεβαιωθεί ότι όλοι οι μαθητές έχουν κατανοήσει τα παραπάνω στοιχεία και κατόπιν συζήτησης σε όλη την τάξη, να γίνει η επιλογή του κεντρικού στόχου της εργασίας των μαθητών, επιλογή κοινή για όλους.

Στη δεύτερη φάση του μαθήματος, επιλέχθηκε οι μαθητές να εργαστούν κατά ομάδες, αναλαμβάνοντας ο καθένας τους ρόλους τους στα πλαίσια της ομάδας. Στη

φάση αυτή η κάθε ομάδα θα εργαστεί ανεξάρτητα από τις υπόλοιπες, θα συζητήσει, θα αποφασίσει και θα κάνει επιλογές.

Τέλος στην τελευταία φάση της ανατροφοδότησης και του αναστοχασμού, προτείνεται να γίνει πάλι στα πλαίσια όλης της τάξης, ώστε να ανταλλάξουν απόψεις οι ομάδες μεταξύ τους, να συζητήσουν τις διαφορετικές τους επιλογές, να ανακοινώσουν τα αποτελέσματα στα οποία οδηγήθηκαν και να τα κρίνουν. Εφόσον ο δάσκαλος/ η δασκάλα κρίνει χρήσιμο και το επιθυμούν και οι μαθητές, υπάρχει πάντα η δυνατότητα οι μαθητές να ξαναπαίξουν το παιχνίδι, ώστε να βελτιώσουν τις ενέργειές τους και να οδηγηθούν σε διαφορετικά, καλύτερα αποτελέσματα.

Τέλος στη φάση της αξιολόγησης, κάθε μαθητής μπορεί να εργαστεί ατομικά και να ακολουθήσει συζήτηση για τα οφέλη που αποκόμισαν οι μαθητές κατά την εργασία αυτή.

Μαθητές

Μαθητές Έκτης Τάξης Δημοτικού Σχολείου.

Προηγούμενες Γνώσεις των Μαθητών

Στην Τεχνολογία:

Οι μαθητές μπορούν :

- Να χρησιμοποιούν πρόγραμμα περιήγησης στον υπολογιστή.
- Να αποθηκεύουν και να ξαναβρίσκουν αρχεία.

Οργάνωση της Τάξης

- ✚ Αίθουσα με υπολογιστές στη μια πλευρά της, τόσους όσες και οι ομάδες των μαθητών.
- ✚ Θρανία τοποθετημένα με τέτοιο τρόπο, για να εργαστούν οι μαθητές σε ομάδες.
- ✚ Έδρα στο μπροστινό μέρος της αίθουσας.
- ✚ Πίνακας με κιμωλία.

ΤΑΞΗ: Στ' Δημοτικού

ΜΑΘΗΜΑ: Ιστορία

ΔΙΑΡΚΕΙΑ: 9 διδακτικές ώρες

ΣΤΟΧΟΙ

Στόχοι της διδασκαλίας είναι οι μαθητές:

1. Να γνωρίσουν τι είναι γενοκτονία.
2. Να κατανοήσουν ότι η γενοκτονία οφείλεται στη διαρκή αύξηση του μίσους εναντίον μιας ομάδας ανθρώπων (είτε είναι φυλή είτε θρησκευτική ομάδα).
3. Να πάρουν πληροφορίες και να κατανοήσουν τα σύνθετα πολιτικά-οικονομικά συμφέροντα μιας ρατσιστικής κοινωνίας και να ενεργήσουν συνειδητά και με τέτοιο τρόπο, ώστε να αποτρέψουν μια γενοκτονία.

4. Οι μαθητές κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας θα πρέπει να συνεργαστούν για να επιλύσουν τα προβλήματα..

ΠΛΑΙΣΙΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Οι μαθητές, χωρισμένοι σε ομάδες, θα παίξουν ένα παιχνίδι προσομοίωσης στον υπολογιστή, όπου θα κληθούν να αντιμετωπίσουν μια κατάσταση, που θα μοιάζει με ρεαλιστικό τρόπο στην πραγματική εξέλιξη μιας γενοκτονίας. Τα γεγονότα, τα πρόσωπα, τα ονόματα των εμπλεκόμενων θα είναι φανταστικά και θα εκτυλίσσονται σε μια επίσης φανταστική χώρα, τη Φριχταρία.

(Για να δημιουργηθεί η ιστορία της γενοκτονίας στη Φριχταρία, αντλήθηκαν ιστορικά στοιχεία από τη γενοκτονία Ελλήνων και Αρμενίων στη Μικρά Ασία από τους νεότουρκους εθνικιστές και από το Ολοκαύτωμα των Εβραίων από τους Ναζί.)

Οι μαθητές έχουν τη δυνατότητα να δουν πώς διογκώνεται το κύμα του μίσους μεταξύ κοινωνικών ομάδων, που είναι διαφορετικής φυλής, εθνικότητας ή θρησκείας. Αρχικά παρουσιάζεται μία κατάσταση, όπου μεταξύ των δύο ομάδων, των Δράτων, που είναι η κυρίαρχη ομάδα, και των Ρούτων, (ομάδα-θύμα), κυριαρχούν τα αρνητικά στερεότυπα, η προκατάληψη, οι φήμες και τα προσβλητικά ανέκδοτα. Είναι το πρώτο στάδιο στην πυραμίδα του μίσους, η κορυφή της οποίας είναι το έγκλημα της γενοκτονίας.

Στη συνέχεια, εξαιτίας ενός σύντομου πολέμου μεταξύ της Φριχταρίας και της γειτονικής της Αρανίας, που θα οδηγήσει σε ήττα της πρώτης, το μίσος εναντίον των Ρούτων αυξάνεται, γιατί στελέχη της κυβέρνησης κατηγορούν αυτούς για την ήττα. Έτσι, οδηγούμαστε σιγά σιγά στο δεύτερο στάδιο της πυραμίδας του μίσους, που είναι η γελοιοποίηση της ομάδας-στόχου, η απανθρωποίηση των θυμάτων και η θεώρησή τους, ως υπεύθυνων για διάφορες καταστροφές.

Ακολουθεί μια εξάπλωση των βίαιων γεγονότων με βεβηλώσεις μνημείων και ναών, βανδαλισμούς και εμπρησμούς σε βάρος των Ρούτων. (Τρίτο στάδιο στην πυραμίδα)

Ακολουθεί το στάδιο με τα γεγονότα της ακραίας βίας προς τα άτομα, που σημαίνει ότι συμβαίνουν δολοφονίες και άλλου είδους βίαιες πράξεις κατά ηγετικών στελεχών της ομάδας – στόχου. (Είναι το τέταρτο στάδιο στην πυραμίδα του μίσους). Τέλος η βία γενικεύεται και οργανώνεται μια μεθοδευμένη και συστηματική γενοκτονία των Ρούτων από την κυβέρνηση, κατά ανάλογο τρόπο με αυτόν της γενοκτονίας των Εβραίων από τους Ναζί και των Αρμενίων και Ελλήνων από τους κεμαλιστές στις αρχές του αιώνα.

Μέσα στην προσομοίωση οι μαθητές θα πρέπει να εμπλακούν, δηλαδή να βρεθούν μέσα στη δίνη των κοινωνικών αντιθέσεων και συγκρούσεων, **να ακούσουν**

συμβούλους που εξυπηρετούν αντικρουόμενα συμφέροντα, να πάρουν αποφάσεις ως υπεύθυνοι άνθρωποι και να υποστούν τις συνέπειες των αποφάσεών τους, που όμως δε θα αφορούν μόνο τους ίδιους, αλλά και την κοινωνική ομάδα που κινδυνεύει από τη γενοκτονία.

Η δράση των μαθητών και οι αποφάσεις τους θα παρακολουθούνται από το δάσκαλο/ τη δασκάλα μέσα από τα φύλλα εργασίας 1,2 και 3 που θα συμπληρώνουν οι μαθητές κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού και τις συζητήσεις που θα γίνονται και με όλη την τάξη.

Ανάλογα με το χειρισμούς τους, στο τέλος της προσομοίωσης μπορεί να σώσουν τελικά τους Ρούτους μπορεί και όχι. Θα ακολουθήσει η ανασκόπηση των επιλογών τους και των συνεπειών τους, καθώς και η αξιολόγηση της μάθησης.

ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΓΕΝΟΚΤΟΝΙΑΣ

Στο παιχνίδι- προσομοίωση, η γενοκτονία ορίζεται με τον ορισμό των Ηνωμένων Εθνών που λέει τα εξής:

Γενοκτονία είναι η σκόπιμη και συστηματική καταστροφή μιας ομάδας ανθρώπων, συγκεκριμένης εθνικότητας ή με συγκεκριμένα φυλετικά, πολιτιστικά ή θρησκευτικά χαρακτηριστικά.

Στην προσομοίωση αυτή ως **αίτια της γενοκτονίας** εμφανίζονται τα παρακάτω:

ΑΙΤΙΑ ΤΗΣ ΓΕΝΟΚΤΟΝΙΑΣ

- Αρνητικά στερεότυπα μεταξύ της κυρίαρχης κοινωνικής ομάδας και της μειοψηφίας.
- Ρατσιστική ιδεολογία, φόβος, αίσθηση ότι η μειοψηφία αποτελεί απειλή και κίνδυνο για την πλειοψηφία.
- Έντονες φυλετικές, μορφωτικές, θρησκευτικές διαφορές.
- Έλλειψη κοινωνικών επαφών μεταξύ των δυο ομάδων. Οι δυο ομάδες δεν έχουν κοινωνικές συναναστροφές. Δεν τελούν μεταξύ τους γάμους. Τα παιδιά τους δεν πηγαίνουν στα ίδια σχολεία. Δεν ζουν στις ίδιες γειτονίες. Επομένως δεν τους δίνονται οι ευκαιρίες να αποβάλουν την προκατάληψη και τις λάθος εντυπώσεις που έχουν η μια ομάδα για την άλλη.
- Πολιτικοί, οικονομικοί παράγοντες και συμφέροντα, που ευνοούν την εξαφάνιση της ομάδας που αποτελεί τη μειοψηφία.

- Η ρατσιστική ιδεολογία εξαπλώνεται. Οι άνθρωποι που ανήκουν στην ομάδα-στόχο σιγά σιγά θεωρούνται κατώτερης στάθμης άνθρωποι, απανθρωποιούνται. Έτσι οι θύτες χάνουν τους ηθικούς φραγμούς για τις δολοφονίες που ετοιμάζονται να διαπράξουν.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΠΟΥ ΕΥΝΟΟΥΝ ΤΗ

ΔΙΑΠΡΑΞΗ ΜΙΑΣ ΓΕΝΟΚΤΟΝΙΑΣ

Ως συνθήκες που ευνοούν τη δημιουργία τάσεων για γενοκτονία σε μια κοινωνική ομάδα εναντίον μιας άλλης κοινωνικής ομάδας, στο παιχνίδι παρουσιάζονται τα παρακάτω:

- Χώρες σε εμπόλεμη κατάσταση...
- ...Με ολοκληρωτικά καθεστώτα να τις κυβερνούν.
- ...Με μεγάλα οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα. Για να ξεπεραστούν αυτά, το πιο εύκολο είναι να ρίξουν οι κυβερνώντες το φταίξιμο για τη δυστυχία του λαού στην ομάδα της μειοψηφίας και ...
- ...Να υποστηρίζουν ότι τα προβλήματα θα λυθούν, όταν θα λείψει η μειοψηφία.
- **Με συναισθήματα αντιπάθειας, υποτίμησης και μίσους εναντίον της ομάδας της μειοψηφίας από την κυρίαρχη πληθυσμιακά ομάδα.**
- Η προκατάληψη δε δημιουργήθηκε πρόσφατα, υπήρχε και από πριν, απλώς τώρα δημιουργήθηκαν οι πολιτικές, κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες που ευνοούν την επικράτηση και την κλιμάκωση του μίσους, με τέτοιο τρόπο ώστε να εξαπλώνεται η ρατσιστική ιδεολογία σε μεγάλα κομμάτια του πληθυσμού.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΤΑΞΗΣ

ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Κατά το πρώτο μέρος του σχεδίου διδασκαλίας, επιλέγεται η μετωπική διδασκαλία. Στο στάδιο αυτό η διδασκαλία θα εξελιχθεί με προσφορά από το δάσκαλο των στοιχείων που συνθέτουν το πολιτικό- κοινωνικό και οικονομικό πλαίσιο της φανταστικής χώρας, όπου πρόκειται να γίνει γενοκτονία.

Ο δάσκαλος/ η δασκάλα με τις κατάλληλες ερωτήσεις θα βοηθήσει τους μαθητές να κατανοήσουν το πλαίσιο αυτό, να τους δημιουργήσει προβληματισμούς, κάτι που είναι απαραίτητο για να δράσουν με επιτυχία στη συνέχεια. (Διδακτική μορφή της ερωτηματικά εξελισσόμενης διδασκαλίας)

Στο επόμενο μέρος της διδασκαλίας επιλέγεται αρχικά η κοινωνική μορφή της εργασίας των μαθητών κατά ομάδες. Η δράση με σκοπό της αποτροπή μιας σχεδιασμένης γενοκτονίας είναι φανερό ότι απαιτεί ούτως ή άλλως συνεργασία πολλών ανθρώπων και ομαδική ευθύνη. Οι μαθητές θα εργαστούν στην ομάδα τους, θα συζητήσουν τις εναλλακτικές τους λύσεις και θα πάρουν ομαδικές αποφάσεις.

Η διδακτική μορφή της διδασκαλίας είναι η ανάθεση έργου στους μαθητές, το οποίο είναι η αποτροπή της γενοκτονίας και η σωτηρία των ανθρώπων που ανήκουν στην ομάδα – στόχο.

ΜΕΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

1. Το κύριο μέσο της διδασκαλίας είναι η **προσομοίωση** μέσω ενός υπολογιστή. Η προσομοίωση σημαίνει ότι έχει δημιουργηθεί ένα μοντέλο, το οποίο μοιάζει με την πραγματικότητα με ρεαλιστικό τρόπο, αλλά δίνει στους μαθητές την ευκαιρία να εργαστούν με ασφάλεια.
2. Μέσω της προσομοίωσης θα δίνονται στους μαθητές ιστορικές πληροφορίες για άλλες γενοκτονίες, με παρουσιάσεις PowerPoint, ώστε οι μαθητές έχοντας την κατάλληλη γνώση να πάρουν σωστές αποφάσεις.
3. Βιβλίο όρων και εννοιών που θα δοθεί στους μαθητές ώστε να ανατρέχουν όταν δε γνωρίζουν τη σημασία κάποιων όρων, έχοντας τη δυνατότητα να τους ξαναβρουν οποιαδήποτε στιγμή τους χρειαστούν.

Α. ΓΝΩΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ (1 διδακτική ώρα)

ΣΤΟΧΟΙ

Σε αυτή τη φάση οι μαθητές θα πρέπει:

- Να κατανοήσουν τις συγκεκριμένες συνθήκες που επικρατούν στη Φριχταρία και τις αιτίες τους.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1. Ανάγνωση παραμυθιού για τη Φριχταρία -Προβολή παρουσίασης σχετική με το παραμύθι.

Διαβάζουμε στους μαθητές το κείμενο «Ένα παραμύθι, που θα μπορούσε να ήταν αληθινό», και τους παρουσιάζουμε την αντίστοιχη Προβολή Παρουσίασης, όπου παρουσιάζονται τα βασικά στοιχεία της ιστορίας, στην οποία θα εμπλακούν οι μαθητές μας. Εναλλακτικά, οι μαθητές μπορούν να το διαβάσουν μόνοι τους από μια φωτοτυπία.

2. Συζήτηση πάνω στο παραμύθι, στις συνθήκες που επικρατούν και στις σχέσεις των λαών μεταξύ τους, για την κατανόηση των βασικών στοιχείων της ιστορίας.

Αφού διαβάσουμε το κείμενο, στη συνέχεια ακολουθεί συζήτηση, θέτοντας στους μαθητές τα παρακάτω ερωτήματα:

- 1) Τι είδους χώρα είναι η Φριχταρία;
- 2) Ποιοι λαοί κατοικούν σε αυτή;
- 3) Τι ξέρετε για τον κάθε λαό;
- 4) Τι έχει γίνει στο παρελθόν;
- 5) Τι γίνεται τώρα στη Φριχταρία;

Αφού οι μαθητές με τη βοήθεια των παραπάνω ερωτημάτων κάνουν μια ανασκόπηση των βασικών στοιχείων που χαρακτηρίζουν τη Φριχταρία, στη συνέχεια προχωρούμε στην περιγραφή της σχέσης μεταξύ Δράτων-Ρούτων.

- 6) Τι γνώμη έχουν οι Δράτοι για τους Ρούτους;
- 7) Νομίζετε ότι είναι δικαιολογημένη η γνώμη τους για τους Ρούτους;

- 8) Ακόμη και αν πιστεύετε ότι είναι δικαιολογημένη, είναι δυνατόν όλοι οι Ρούτοι να έχουν τον ίδιο χαρακτήρα και να συμπεριφέρονται με τον ίδιο τρόπο;

Οι μαθητές συνειδητοποιούν ότι δεν μπορούμε να αποδίδουμε χαρακτηριστικά ενός ανθρώπου ως αμετάβλητα, σε ολόκληρες φυλές, λαούς ή άλλες κοινωνικές ομάδες. **Τους λέμε ότι η απόδοση γενικών αμετάβλητων χαρακτηριστικών σε μια ολόκληρη κοινωνική ομάδα, λέγεται στερεότυπο.** Γράφουμε τη λέξη στον πίνακα, γιατί θα τη χρειαστούν στη συνέχεια των μαθημάτων.

- 1) Τι γνώμη έχουν οι Δράτοι για τα τατουάζ των Ρούτων;
- 2) Πού τη βασίζουν;
- 3) Πώς κρίνετε εσείς αυτή την άποψη;

Μετά από αυτή τη συζήτηση οι μαθητές συνειδητοποιούν ότι η γνώμη των Δράτων για τους Ρούτους δε βασίζεται σε στοιχεία, αλλά σε γνώμες, σε φήμες και σε υποθέσεις.

Λέμε στα παιδιά ότι η γνώμη που δε βασίζεται σε πραγματικά στοιχεία, αλλά μόνο σε φήμες και υποθέσεις, λέγεται **προκατάληψη**. (Γράφουμε τη λέξη στον πίνακα, γιατί θα μας χρειαστεί στη συνέχεια των μαθημάτων)

- 1) Ας γυρίσουμε τώρα στη Φριχταρία: Αυτή τη στιγμή τι νιώθουν οι Δράτοι για τους Ρούτους; Για ποιο λόγο έχουν αυτά τα συναισθήματα;
- 2) Νομίζετε ότι υπάρχουν αποδείξεις για αυτά;
- 3) Γράφουμε τις απαντήσεις των μαθητών στον πίνακα.
- 4) Τι μπορεί να συμβεί μετά; Οι μαθητές κάνουν προβλέψεις.

B. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ

(1 διδακτική ώρα)

1. Χωρισμός των μαθητών σε ομάδες των 3-4 ατόμων

2. Οργάνωση τρόπου λειτουργίας των ομάδων

Κάθε ομάδα θα έχει έναν εκπρόσωπο, ο οποίος θα ανακοινώνει τις απαντήσεις των μαθητών στην τάξη. Ένας άλλος μαθητής θα χειρίζεται τον ηλεκτρονικό υπολογιστή της ομάδας. Ένας θα είναι συντονιστής. Ένας θα δίνει την πληροφόρηση από το **υποστηρικτικό λεξικό όρων** και πληροφόρησης.

Οι μαθητές σε κάθε διδακτική συνάντηση θα εναλλάσσονται στους ρόλους τους.

Οι αποφάσεις των ομάδων θα παίρνονται κατόπιν συζήτησης και ψηφοφορίας.

Λέμε στους μαθητές ότι θα εργαστούμε στους υπολογιστές για να δούμε μαζί πώς θα εξελιχθεί η κατάσταση στη Φριχταρία. Και δε θα παρακολουθήσουν μόνο, αλλά θα εμπλακούν και οι ίδιοι στην κατάσταση.

Είναι πολύ σημαντικό να συζητούν στις ομάδες τους (και όταν δίνει ο δάσκαλος/ η δασκάλα το σύνθημα) και στην τάξη.

Επίσης είναι πολύ σημαντικό να καταγράφουν τις ενέργειές τους στα φύλλα εργασίας.

Γ. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ- ΔΙΕΥΚΡΙΝΙΣΗ ΤΟΥ ΡΟΛΟΥ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ, ΤΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ ΤΟΥΣ

(2 διδακτικές ώρες)

Στόχοι:

- Οι μαθητές να κατανοήσουν την κατάσταση που επικρατεί στη Φριχταρία.
- Τα αίτια που οδήγησαν στην όξυνση της κατάστασης.
- Το ρόλο που καλούνται να παίξουν στο παιχνίδι.
- Τους ρόλους των συμβούλων και την οπτική γωνία του καθενός.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1. Ο δάσκαλος/η δασκάλα παρουσιάζει στους μαθητές το παιχνίδι. Εξηγεί τα εικονίδια και ποιες οδηγίες δίνουν στους μαθητές.
2. Ο δάσκαλος/η δασκάλα εξηγεί στους μαθητές **τους στόχους του παιχνιδιού και τα κριτήρια** με τα οποία θα αξιολογηθούν κατά τη διάρκεια του μαθήματος, αλλά και στο τέλος του. Συγκεκριμένα, οι μαθητές θα αξιολογηθούν με βάση:
 - a. Βασικές ιστορικές πληροφορίες που θα τους δοθούν κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού είτε μέσα από το ίδιο το παιχνίδι είτε από το συνοδευτικό υλικό. Τέτοιες πληροφορίες είναι:
 - i. Να εξηγούν τι είναι γενοκτονία.
 - ii. Να είναι σε θέση να αναφέρουν κάποιες γενοκτονίες που έχουν συμβεί στο παρελθόν.
 - iii. Να κατανοήσουν ότι η γενοκτονία είναι το αποτέλεσμα της διαρκούς αύξησης και εξέλιξης του μίσους.
 - b. Την επιτυχία της ομάδας τους μέσα στο παιχνίδι. Με άλλα λόγια αν η ομάδα τους θα καταφέρει να πετύχει τους στόχους που θα θέσει η ίδια στην αρχή του μαθήματος.
 - c. Τον τρόπο εργασίας τους στις ομάδες και τη συνεργασία τους με τους συμμαθητές τους.
 - d. Τον τρόπο με τον οποίο θα παίρνουν τις αποφάσεις τους κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού, δηλαδή αν γνωρίζουν :
 - i. Τους παράγοντες που επηρεάζουν την απόφασή τους.
 - ii. Πιθανές συνέπειες αυτής της απόφασης.

3. Ο δάσκαλος/η δασκάλα δίνει στους μαθητές το [Φύλλο Εργασίας 1](#). Οι μαθητές περιηγούνται στις σελίδες του παιχνιδιού Πρόβλημα στη Φριχταρία, Μπούκοτάζ και Ταραχές, Οι Σύμβουλοι, Ο Κοινωνιολόγος, Η Ιστορικός, Η Διπλωμάτης, Ο επιχειρηματίας, Η Δημοσιογράφος και προσπαθούν να απαντήσουν στις ερωτήσεις, οι οποίες έχουν σκοπό:
 4.
 - α) να βοηθήσουν τους μαθητές να κατανοήσουν το ρόλο τους στο παιχνίδι .
 - β) να είναι σε θέση να περιγράψουν με ποιους τρόπους άλλαξε η κατάσταση στη Φριχταρία.
 - γ) να περιγράψουν τη διόγκωση του μίσους που νιώθουν οι Δράτοι για τους Ρούτους.
 - δ) να περιγράψουν το ρόλο που θα παίξουν οι σύμβουλοι στο παιχνίδι και να κατανοήσουν τα βασικά κριτήρια που θα διέπουν τη συμπεριφορά του καθενός.
5. Ανακοινώνουν τις απαντήσεις τους την τάξη και ακολουθεί συζήτηση.

Δ. ΕΠΙΛΟΓΗ ΣΤΟΧΩΝ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ (1 διδακτική ώρα)

Ο δάσκαλος/η δασκάλα δίνει στους μαθητές την [Πυραμίδα του Μίσους](#) και συζητά με τους μαθητές το κάθε στάδιο της πυραμίδας. Λύνει τυχόν απορίες.

Στη συνέχεια τους δίνει και το [Φύλλο Εργασίας 2](#), και που αφορά την επιλογή στόχων. Τους δίνει οδηγίες για τον τρόπο με τον οποίο θα πρέπει να εργαστούν για να επιλέξουν τον ατομικό τους στόχο και τον στόχο της ομάδας τους.

Στη συνέχεια ακούει τις γνώμες των ομάδων και θέτει ερωτήματα όπως:

- Ποιο στόχο επιλέξατε; Γιατί;
- Από ποιο σύμβουλο επηρεαστήκατε περισσότερο;
- Τι περιμένετε να γίνει στο τέλος;
- Ποιες αρνητικές συνέπειες μπορεί να έχει η επιλογή που κάνατε;

Αφού ολοκληρωθεί αυτή η διαδικασία, οι μαθητές ψηφίζουν το στόχο της τάξης, τον σημειώνουν στο [Φύλλο Εργασίας 2](#) και κάνουν την ανάλογη επιλογή στις οθόνες των υπολογιστών. Από τη στιγμή που θα γίνει η επιλογή του στόχου στην οθόνη του υπολογιστή, δεν υπάρχει δυνατότητα να επιστρέψουν στην προηγούμενη κατάσταση.

Ε. ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ ΕΡΓΑΖΟΝΤΑΙ ΟΜΑΔΙΚΑ, ΠΑΙΡΝΟΥΝ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ, ΠΑΙΖΟΥΝ ΤΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΚΑΙ ΒΛΕΠΟΥΝ ΤΙΣ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ

(2 διδακτικές ώρες)

Προετοιμασία Του Παιχνιδιού

Ο δάσκαλος /η δασκάλα πριν την έναρξη του μαθήματος φροντίζει να είναι ανοιχτός ο υπολογιστής κάθε ομάδας στο σημείο, όπου είχε σταματήσει στο προηγούμενο μάθημα, δηλαδή έχοντας μόλις επιλέξει το στόχο της.

Ο δάσκαλος/ η δασκάλα δίνει στους μαθητές το [Φύλλο Εργασίας 3](#) και τη σελίδα 4 με την [Πυραμίδα του Μίσους από το Φύλλο Εργασίας 1](#). Εξηγεί στους μαθητές ότι θα πρέπει να τοποθετήσουν κάθε φορά τη συμπεριφορά και τα συναισθήματα των Δράτων (της κυρίαρχης ομάδας) στο αντίστοιχο πλαίσιο της Πυραμίδας του Μίσους, μέχρι να συμπληρωθεί όλη. Θα πρέπει να συζητούν τις δυνατότητες που τους δίνονται να ενεργήσουν και θα πρέπει να λαμβάνουν προσεκτικές αποφάσεις, γιατί κάθε απόφαση έχει συνέπειες και θετικές και αρνητικές.

Έχει ιδιαίτερη σημασία ο ομαδικός τρόπος εργασίας και η λήψη αποφάσεων είτε ομόφωνα είτε με ψηφοφορία.

Παιχνίδι

Οι μαθητές αφού ρωτήσουν και λάβουν απαντήσεις σε τυχόν απορίες τους, ξεκινούν να παίζουν το παιχνίδι με τις ομάδες τους. Παράλληλα συμπληρώνουν το φύλλο εργασίας τους.

Οι μαθητές εξετάζουν τις συνέπειες των επιλογών τους.

ΣΤ. ΣΥΖΗΤΗΣΗ- ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΤΩΝ ΕΝΕΡΓΕΙΩΝ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΣΥΝΕΠΕΙΩΝ ΤΟΥΣ.

(1 διδακτική ώρα)

Ο δάσκαλος / η δασκάλα συζητά με τους μαθητές με βάση τα παρακάτω ερωτήματα:

- Ποιος ήταν ο αρχικός μας στόχος;
- Επιτεύχθηκε; Ναι ή όχι και γιατί;
- Ποια ενέργεια επιλέξατε αρχικά;
- Γιατί επιλέξατε αυτήν και όχι κάποια άλλη;
- Τι συνέβη τελικά;
- Έγινε αυτό που περιμένατε; Τι δεν είχατε λάβει υπόψη;
- Ποια ήταν η επόμενη ενέργειά σας;
- Ποιες συνέπειες είχε για τους Ρούτους ; Για την οργάνωσή σας;
- Νομίζετε ότι στον πραγματικό κόσμο θα ήταν ανάλογες οι συνέπειες;
- Ποιο ρόλο εξυπηρέτησε ο κάθε σύμβουλος; Ποιο χαρακτηριστικό του καθοδηγούσε τις συμβουλές του;
- Αν ξαναπαίζατε το παιχνίδι, θα ξανακάνατε τις ίδιες επιλογές; Ποιες δε θα αλλάζατε; Ποιες θα αλλάζατε; Γιατί;

Ζ. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

(1 διδακτική ώρα)

Η αξιολόγηση του μαθήματος γίνεται σε όλη τη διάρκεια της διδασκαλίας και η επίτευξη των στόχων του μαθήματος γίνεται φανερή, εφόσον οι μαθητές καταφέρουν να προλάβουν τη διάπραξη της γενοκτονίας και να σώσουν τους ανθρώπους από το θάνατο.

Επομένως σε αυτή τη διδασκαλία η αξιολόγηση είναι κατά κύριο λόγο **διαμορφωτική**, με άλλα λόγια μπορεί ο δάσκαλος/η δασκάλα να παρεμβαίνει, εφόσον θεωρεί ότι υπάρχει ανάγκη να κάνει διευκρινίσεις. Είναι όμως φανερό ότι σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να επιβάλει τις επιλογές του, αλλά να αφήσει τις ομάδες των μαθητών να αυτενεργήσουν και να υποστούν τις συνέπειες των αποφάσεών τους.

Μπορεί βέβαια να γίνει στο τέλος και μια μορφή **τελικής αξιολόγησης** για να διαπιστωθεί τι αποκόμισαν οι μαθητές από τη διδασκαλία.

Σκοπός της τελικής αξιολόγησης είναι να διαπιστωθεί:

1. Αν οι μαθητές κατανόησαν τι είναι γενοκτονία.
2. Αν κατανόησαν ότι για τη διάπραξη μιας γενοκτονίας προηγείται μια διαδικασία αύξησης του μίσους προς μια κοινωνική ομάδα.
3. Αν κατανόησαν ότι πάντοτε οι άνθρωποι έχουν τη δυνατότητα να ενεργήσουν για να προλάβουν δυσάρεστα γεγονότα.
4. Να εκφράσουν τη γνώμη τους για τον τρόπο που εργάστηκαν μέσα στις ομάδες τους.

[Φύλλο Αξιολόγησης](#)

ΥΛΙΚΟ ΓΙΑ ΤΟ ΔΑΣΚΑΛΟ/ ΤΗ ΔΑΣΚΑΛΑ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ/ΤΡΙΕΣ

Ένα παραμύθι για τη Φριχταρία...

Σε μια χώρα που τη λένε Φριχταρία ζουν τρεις λαοί οι Δράτοι, οι Μολοποί και οι Ρούτοι. Οι πιο πολλοί είναι οι Δράτοι και αυτοί κυβερνούν τη χώρα. Οι Μολοποί ζουν στα πιο απομακρυσμένα μέρη της Φριχταρίας, κάπως απομονωμένοι και ασχολούνται με τη γεωργία και την κτηνοτροφία.

Πρέπει να σας πω ότι η Φριχταρία είναι μια χώρα κυρίως ορεινή. Η μόνη εύφορη περιοχή της είναι γύρω από μια τεράστια λίμνη, όπου ζει το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού. Έχει όμως μια σημαντική στρατηγική θέση, καθώς από τη λίμνη περνούν σημαντικοί εμπορικοί δρόμοι, οι οποίοι εξυπηρετούν το εμπόριο όχι μόνο της Φριχταρίας, αλλά και των γειτονικών χωρών.

Στη λίμνη είναι χτισμένη και η πρωτεύουσα της χώρας, η Φρίχτη. Εκεί ζουν και οι Ρούτοι.

Οι Ρούτοι είναι ένας λαός ξεχωριστός. Είναι λίγο μελαψοί, με μεγάλα αυτιά που προεξέχουν και στο σώμα τους έχουν πάντα κάποιο τατουάζ. Το τατουάζ τους το δίνουν σε μικρή ηλικία, σε μια μυστηριώδη τελετή, που ποτέ δεν έχει παρακολουθήσει κάποιος μη Ρούτος. Τα τατουάζ τα έχουν στον ώμο τους και προσπαθούν να τα κρύβουν από τη δημόσια θέα. Για αυτό ακόμη και οι γυναίκες αποφεύγουν να φορούν ανοιχτά φορέματα. Και αν, κατά λάθος, φανεί κάποιο τατουάζ Ρούτου, θα φανεί μόνο ένα μέρος του και μόλις αυτός το αντιληφθεί, το κρύβει γρήγορα. Πολλοί Δράτοι πιστεύουν ότι τα τατουάζ των Ρούτων έχουν μαγικές ιδιότητες.

Οι Ρούτοι ζουν στις δικές τους συνοικίες, έχουν δικά τους σχολεία και δικούς τους ναούς. Συνήθως ενδιαφέρονται πολύ για τη μόρφωση των

παιδιών τους και ασχολούνται κυρίως με το εμπόριο. Μάλιστα διακρίνονται τόσο πολύ σε αυτό, ώστε σιγά σιγά έχουν καταφέρει να συγκεντρώσουν στα χέρια τους το εμπόριο όλης της χώρας. Πολλοί Ρούτοι έχουν φτάσει να απασχολούν Δράτους εργάτες στις επιχειρήσεις τους, κάτι που οι περισσότεροι Δράτοι το θεωρούν τρομερά υποτιμητικό για τους ίδιους.

Αυτόν τον καιρό η Φριχταρία βρίσκεται σε μια δύσκολη κατάσταση. Έχει μόλις βγει από μια σύντομη πολεμική σύγκρουση με τη γειτονική της χώρα, την Αρανία. Στον πόλεμο αυτό η Φριχταρία νικήθηκε, έχασε πολλά εδάφη και καταστράφηκε η οικονομία της. Οι κάτοικοί της, και ιδιαίτερα πολλοί Δράτοι, αντιμετωπίζουν μεγάλα οικονομικά προβλήματα. Υπάρχουν βέβαια αυτοί που είναι ιδιαίτερα πλούσιοι και μάλιστα κυβερνούν και τη χώρα. Από τους υπόλοιπους όμως πάρα πολλοί είναι άνεργοι. Για τα προβλήματά τους θεωρούν σε μεγάλο βαθμό υπεύθυνους τους Ρούτους, οι οποίοι διατηρούν επιχειρήσεις στη γειτονική Αρανία (τη νικήτρια του πολέμου) και πιστεύουν ότι ίσως η ήττα να οφείλεται και στη βοήθεια των Ρούτων προς τους Αράνιους. Τελευταία οι Δράτοι κυκλοφορούν και ένα ανέκδοτο για την –όπως πιστεύουν- ύπουλη συμπεριφορά των Ρούτων:

«Πού συναντιούνται ένας άνθρωπος και ένα κουνάβι;

Σε ένα Ρούτο!»

Αυτή τη στιγμή η Φριχταρία βρίσκεται σε μια κρίσιμη καμπή της ιστορίας της. Το νέο κόμμα Βαμέλ, που υπόσχεται μεταρρυθμίσεις και οικονομική ανάπτυξη, κέρδισε τις εκλογές. Αυτή τη στιγμή διαπραγματεύεται μια σημαντική οικονομική συμφωνία με μια πολύ δυνατή χώρα, την Αμοραλία. Συγκεκριμένα η Αμοραλία πρότεινε να δώσει χρήματα για να ανοιχτούν καλύτεροι δρόμοι για το εμπόριο, με αντάλλαγμα να έχουν το δικαίωμα οι επιχειρηματίες της Αμοραλίας να ιδρύσουν επιχειρήσεις κατά μήκος αυτών των δρόμων.

Ο πρωθυπουργός της χώρας και πρόεδρος του κόμματος Βαμέλ πριν από λίγες μέρες για πρώτη φορά δημόσια κατηγόρησε τους Ρούτους ότι υπονομεύουν τη χώρα, παρεμποδίζουν την οικονομική της ανάπτυξη και κάνουν κρυφές συμμαχίες με εχθρικές προς τη Φριχταρία δυνάμεις.

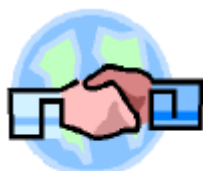
ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 1-ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΠΑΙΧΝΙΔΙΟΥ

Ακούω ή διαβάζω προσεκτικά τις οδηγίες

Ώρα για συζήτηση

Ώρα για συνεργασία

Πηγαίνω στον υπολογιστή και επιλέγω

Αναζητώ πληροφορίες τι σημαίνουν οι λέξεις

Συμπληρώνω Φύλλο Εργασίας

A. Περιηγηθείτε στις εξής σελίδες του παιχνιδιού:

Πρόβλημα στη Φριχταρία

Μπούκοτάζ και Ταραχές

B. Ετοιμαστείτε να συζητήσουμε στην τάξη τα παρακάτω.

1. Ποιο ρόλο παίζετε στο παιχνίδι; Πώς λέγεται η οργάνωση που εκπροσωπείτε;
2. Ποια χώρα επισκέπτεστε;
3. Ποια είναι η αποστολή σας;
4. Ποια γεγονότα έκαναν την οργάνωσή σας να σας στείλει στη χώρα αυτή;
5. Πώς ξεκίνησαν τα επεισόδια;
6. Πώς αντέδρασαν οι Ρούτοι; Γιατί;
7. Για ποιο πράγμα τους θεωρούν υπεύθυνους οι Δράτοι;
8. Ποια στοιχεία δίνουν για να υποστηρίξουν την υπόθεση ότι έγινε δολιοφθορά;
9. Τι κάνει στη συνέχεια η κυβέρνηση;
10. Για ποιο λόγο;
11. Τι λέει η ανακοίνωση της Κρατικής Υπηρεσίας Σιδηροδρόμων για τους Ρούτους; Πώς την κρίνετε;

Γ. Διαβάστε προσεκτικά τις παρακάτω λέξεις.

Στερεότυπο, ύβρεις, προκατάληψη, φήμες, προσβλητικά
σχόλια, υπεύθυνοι για καταστροφές, πράξεις που
δείχνουν την προκατάληψη

Περιγράφουν αυτά που νιώθουν ή κάνουν οι Δράτοι στους Ρούτους.

Χωρίστε τες σε δυο κατηγορίες και γράψτε τες στο αντίστοιχο
κουτάκι της πυραμίδας, που βρίσκεται στην επόμενη σελίδα.

Στην πρώτη κατηγορία είναι οι λέξεις που έχουν σχέση με όσα
συνέβαιναν πριν την κατάσχεση του σχολείου.

Στη δεύτερη κατηγορία να βάλετε τις λέξεις που έχουν σχέση με όσα
συμβαίνουν τώρα. (Αν δε γνωρίζετε τι σημαίνουν κάποιες λέξεις,
μπορείτε να τις βρείτε στο βοηθητικό βιβλιαράκι)

Δ. Ανάλυσε το ρόλο των συμβούλων. Συμπλήρωσε τη σελίδα 5.

Μετά τον πόλεμο

Πριν τον πόλεμο

ΜΙΛΗΣΤΕ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΥΣ

1^{ος} Σύμβουλος: (όνομα).....

Ιδιότητα:

Με ποιο βασικό κριτήριο θα λειτουργήσει;

.....

.....

2^{ος} Σύμβουλος: (όνομα).....

Ιδιότητα:

Με ποιο βασικό κριτήριο θα λειτουργήσει;

.....

.....

3^{ος} Σύμβουλος: (όνομα).....

Ιδιότητα:

Με ποιο βασικό κριτήριο θα λειτουργήσει;

.....

.....

4^{ος} Σύμβουλος: (όνομα).....

Ιδιότητα:

Με ποιο βασικό κριτήριο θα λειτουργήσει;

.....

.....

.....

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 2 – ΕΠΙΛΟΓΗ ΣΤΟΧΩΝ

ΟΔΗΓΙΕΣ

1. Μελετήστε τους στόχους που σας προτείνει το παιχνίδι. Από αυτούς θα επιλέξετε έναν κύριο στόχο.
2. Με βάση αυτό το στόχο, θα κινηθείτε σε όλη τη διάρκεια του παιχνιδιού, γι' αυτό θα πρέπει να είστε πολύ προσεκτικοί στην επιλογή του.
3. Γνωρίζετε τι σημαίνει ο κάθε στόχος; Αν έχετε απορίες ρωτήστε το δάσκαλο/τη δασκάλα σας.
4. Αν ναι, θα πρέπει να κάνετε πρώτα την ατομική σας επιλογή και να τη γράψετε παρακάτω στο ανάλογο πλαίσιο. Γιατί διαλέξατε αυτό το στόχο; Τι περιμένετε να γίνει μετά;
5. Αφού όλα τα μέλη της ομάδας σας επιλέξουν τους ατομικούς τους στόχους, θα παρουσιάσετε ο ένας στον άλλο ποιο στόχο επιλέξατε και γιατί.
6. Ψηφίστε και αποφασίστε το στόχο της ομάδας σας.
7. Επιλέξτε ένα μέλος της ομάδας που θα παρουσιάσει τον ομαδικό σας στόχο στην τάξη και θα μας εξηγήσει γιατί τον διαλέξατε.
8. Όταν όλες οι ομάδες επιλέξουν, θα ψηφιστεί ο στόχος της τάξης, τον οποίο και θα διαλέξουμε στην οθόνη του υπολογιστή.

ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΤΕ ΤΑ ΠΑΡΑΚΑΤΩ:

1. Ποιους στόχους σας προτείνει ως εναλλακτικούς το παιχνίδι;

1^{ος} Στόχος:

.....

.....

.....

2^{ος} Στόχος

.....

.....

.....

3^{ος} Στόχος

.....

.....

.....

ΑΤΟΜΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ

.....

.....

.....

.....

Από ποιο σύμβουλο επηρεαστήκατε περισσότερο;

ΟΜΑΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ

.....

.....

.....

.....

Από ποιο σύμβουλο επηρεαστήκατε περισσότερο;

ΣΤΟΧΟΣ ΤΑΞΗΣ

.....

.....

.....

.....

Από ποιο σύμβουλο επηρεαστήκατε περισσότερο;

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 3- ΕΝΕΡΓΟΥΜΕ- ΜΕΛΕΤΑΜΕ ΤΙΣ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ

Μελετήστε τα παρακάτω και συμπληρώστε:

ΕΡΩΤΗΣΗ 1.(ΕΠΙΛΟΓΗ 1).

Ποιο στόχο επιλέξατε ως κύριο στόχο σας;

.....

.....

.....

ΕΡΩΤΗΣΗ 2.

Πώς εξελίχθηκε η κατάσταση μέχρι εσείς να επιλέξετε τους στόχους σας;
Συμπληρώστε τα στοιχεία στο επόμενο στάδιο της πυραμίδας του μίσους. Βάλτε
ως τίτλο: «Πράξεις Βίας»

ΕΡΩΤΗΣΗ 3. (ΕΠΙΛΟΓΗ 2)

Στη συνέχεια το παιχνίδι σας δίνει κάποιες δυνατότητες να ενεργήσετε. Ποια
ενέργεια επιλέξατε;

.....

.....

.....

.....

ΕΡΩΤΗΣΗ 4.

Από ποιον σύμβουλο επηρεαστήκατε περισσότερο;

.....

.....

ΕΡΩΤΗΣΗ 5.

Συζητήστε: Τι έγινε μετά; Ποιες ήταν οι συνέπειες;

ΕΡΩΤΗΣΗ 6.

Ποιες πράξεις παρατηρήθηκαν στη Φριχταρία, σύμφωνα με την Έκτακτη Ενημέρωση της Μαρίζας Καρτ;
Συμπληρώστε τες στο επόμενο στάδιο της πυραμίδας του μίσους. Ονομάστε τες Πράξεις Ακραίας Βίας προς το Άτομο.

ΕΡΩΤΗΣΗ 7. (ΕΠΙΛΟΓΗ 3)

Το Πρόγραμμα ξανά σας προτείνει κάποιες ενέργειες. Ποια επιλέξατε;

.....
.....
.....

ΕΡΩΤΗΣΗ 8.

Από ποιον σύμβουλο επηρεαστήκατε περισσότερο;

.....
.....

ΕΡΩΤΗΣΗ 9.

Συζητήστε στην ομάδα σας: Τι ακολούθησε; Ποιες ήταν οι συνέπειες; Πετύχατε τον κύριο στόχο σας; Αν το ξαναπαίζατε, τι θα αλλάζατε; Γιατί;

ΕΡΩΤΗΣΗ 10.

Τελικά ποια είναι η αιτία όλων αυτών των γεγονότων; Γιατί ένας λαός γίνεται δολοφόνος ενός άλλου λαού;

**Γενοκτονία
Η σκόπιμη και
συστηματική
καταστροφή
ενός λαού**

Πυραμίδα
Του

**Πράξεις Βίας
Επίθεση, Τρομοκρατία,
Βεβήλωση, Βανδαλισμοί,
Απειλές**

Μίσους

**Πράξεις προκα-
τάληψης και θρη-
σκοληψίας**

**Υβρεις, θεωρούνται
υπεύθυνοι για
καταστροφές**

**Κοινωνική απομάκρυνση
και γελοιοποίηση
Απανθρωποίηση**

**Απλή προκατάληψη
Στερεότυπα, Ανέκδοτα, Φήμες
Συζήτηση των συναισθημάτων
με άτομα που σκέφτονται με τον
ίδιο τρόπο.**

**Αποδοχή αρνητικής και
Άρνηση θετικής πληροφόρησης
Προσβλητικά Σχόλια**

ΦΥΛΛΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΜΑΘΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΓΕΝΟΚΤΟΝΙΑ**Α. ΤΙ ΕΜΑΘΑ**

1. Ποια είναι κατά τη γνώμη σου μια από τις αιτίες που μπορεί να οδηγήσουν στη διάπραξη μιας τέτοιας γενοκτονίας;

.....

.....

.....

2. Δώσε δύο παραδείγματα πραγματικών γενοκτονιών που έχουν συμβεί στον κόσμο.

.....

.....

3. Στην Πυραμίδα του μίσους, σε ποιο σημείο θα τοποθετούσες τη γενοκτονία;

.....

.....

4. Αν άκουγες ένα υποτιμητικό ανέκδοτο για κάποιο άτομο που είναι από άλλη χώρα, σε ποιο σημείο της πυραμίδας θα το τοποθετούσες;

.....

.....

Οι κάτοικοι μιας χώρας της Αφρικής είναι χωρισμένοι σε δυο φυλές, οι οποίες δε συμπαθούν η μια την άλλη.

Αν ήσουν ο σύμβουλος του πρωθυπουργού αυτής της χώρας, τι θα τον συμβούλευες να κάνει για να βοηθήσει τις δυο αυτές φυλές να συμπαθήσουν η μια την άλλη. Σημείωσε μια συμβουλή.

.....
.....
.....

Τι περιμένεις να συμβεί, αν ο πρωθυπουργός ακολουθήσει τη συμβουλή σου;

.....
.....
.....

Αν μάθαινες ότι ο αρχηγός της μιας φυλής προτρέπει τους στρατιώτες του να εξαφανίσουν από τη χώρα την άλλη φυλή.

Πώς θα χαρακτήριζες την ενέργειά του αυτή;

.....
.....

Β. ΠΩΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΤΗΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΟΜΑΔΑ ΜΟΥ

5. Όλα τα μέλη της ομάδας άκουγαν προσεκτικά, όταν κάποιο άλλο μέλος μιλούσε:

Συνέχεια ☐

Τις περισσότερες φορές ☐

Μερικές φορές ☐

Όχι και πολύ συχνά ☐

Ποτέ ☐

6. Όλα τα μέλη της ομάδας συμμετείχαν στις συζητήσεις

Συνέχεια ☐

Τις περισσότερες φορές ☐

Μερικές φορές ☐

Όχι και πολύ συχνά ☐

Ποτέ ☐

7. Εγώ συνέβαλα με σημαντικές πληροφορίες στις συζητήσεις και στις αποφάσεις.

Συνέχεια ☐

Τις περισσότερες φορές ☐

Μερικές φορές ☐

Όχι και πολύ συχνά ☐

Ποτέ ☐

8. Τα μέλη της ομάδα υποστήριξαν και ενθάρρυναν ο ένας τον άλλον.

Συνέχεια ☐

Τις περισσότερες φορές ☐

Μερικές φορές ☐

Όχι και πολύ συχνά ☐

Ποτέ ☐

9. Οι συζητήσεις στην ομάδα με βοήθησαν να κατανοήσω τα ζητήματα.

Συνέχεια ☐

Τις περισσότερες φορές ☐

Μερικές φορές ☐

Όχι και πολύ συχνά ☐

Ποτέ ☐

10. Τις περισσότερες φορές πήραμε τις αποφάσεις μας

...Πλειοψηφικά ☐

...Με γενική συμφωνία ☐

...Κάποιος έπαιρνε την απόφαση και οι άλλοι ακολουθούσαν ☐

... Με άλλο τρόπο (εξηγήστε)

ΒΡΙΣΚΩ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Ανθρώπινα Δικαιώματα: Το 1948 ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών υιοθέτησε την Οικουμενική Διακήρυξη για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα. Αυτά πηγάζουν από τα φυσικά δικαιώματα κάθε ανθρώπου και είναι:

- Το δικαίωμα της ελευθερίας και της αξιοπρέπειας , χωρίς καμιά διάκριση λόγω φυλής, θρησκείας , φύλου, πολιτικής τοποθέτησης ή άλλης.
- Το δικαίωμα της ζωής, της ασφάλειας.
- Απαγόρευση της δουλείας, των βασανιστηρίων.
- Το δικαίωμα της ισότητας απέναντι στο νόμο.
- Κανείς δεν μπορεί να συλλαμβάνεται, να κρατείται ή να εξορίζεται αυθαίρετα.
- Κάθε κατηγορούμενος θεωρείται αθώος, ωσότου διαπιστωθεί η ενοχή του από ένα νόμιμο δικαστήριο. Δε δικάζεται και δεν καταδικάζεται για πράξεις που έγιναν σε χρόνο που δε θεωρούνταν αδικήματα.
- Σεβασμός στην οικογένεια, στην ιδιωτική ζωή, την κατοικία, την αλληλογραφία, στην τιμή και στην υπόληψή του.
- Δικαίωμα να ζητήσει άσυλο σε άλλη χώρα, όταν καταδιώκεται για λόγους άλλους εκτός από ποινικά αδικήματα.
- Δικαίωμα στην ιθαγένεια, δηλαδή να δηλώνει την καταγωγή του.
- Δικαίωμα στο γάμο (μετά από την ενηλικίωση), θρησκευτική ελευθερία.
- Ελευθερία στη συμμετοχή σε σωματείο.
- Δικαίωμα να εκλέγει και να εκλέγεται, να υπηρετεί σε δημόσιες υπηρεσίες
- Δικαίωμα στην κοινωνική προστασία
- Ελευθερία στην εκλογή επαγγέλματος
- Ίση αμοιβή για ίση εργασία

- Το δικαίωμα να συνδικαλίζεται
- Το δικαίωμα στην ανάπαυση
- Το δικαίωμα στην ασφάλιση, στη μέριμνα για τη μητρότητα και την παιδική ηλικία.
- Δικαίωμα στην εκπαίδευση
- Ελεύθερη συμμετοχή στην πνευματική ζωή

Βανδαλισμός: πράξη βανδάλων, βαρβαρότητα, καταστροφή έργων τέχνης.

Βεβήλωση: μόλυνση ιερού χώρου ή ιερού αντικειμένου.

Βία: χρησιμοποίηση της δύναμης για να επιβάλλει κανείς τη θέλησή του, καταναγκασμός

Βίαιος: αυτός που μεταχειρίζεται βία.

Γενοκτονία: Σύμφωνα με τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών ως γενοκτονία ορίζεται η σκόπιμη και συστηματική καταστροφή μιας ομάδας ανθρώπων με συγκεκριμένα εθνολογικά, εθνικά, πολιτιστικά, φυλετικά ή θρησκευτικά χαρακτηριστικά.

Διπλωμάτης: επίσημος αντιπρόσωπος μιας κυβέρνησης, ανώτερος υπάλληλος του υπουργείου εξωτερικών.

Εβραίος: (ή Εβραία) Ισραηλίτης, Ιουδαίος. Για αιώνες οι Εβραίοι είχαν αναγκαστεί να εγκαταλείψουν την πατρίδα τους, με αποτέλεσμα να υπάρχουν εβραϊκές κοινότητες σε πάρα πολλές χώρες. Μετά το Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο ιδρύθηκε ξανά το κράτος του Ισραήλ στην Παλαιστίνη και πολλοί Εβραίοι εγκαταστάθηκαν εκεί.

Εμπρησμός: πυρπόληση, πρόκληση πυρκαγιάς από πρόθεση.

Ισορροπία: κατάσταση σώματος που παραμένει σε ηρεμία. (Λεξικό Τεγόπουλου-Φυτράκη)

Καμπάνια : οργάνωση δραστηριοτήτων και εκδηλώσεων για την προβολή ενός προσώπου, γεγονότος ή μιας ιδέας.

Κίτρινο Αστέρι: Ένα από τα πρώτα μέτρα που πήρε το ναζιστικό κόμμα του Χίτλερ στη Γερμανία εναντίον των Εβραίων ήταν ότι τους επέβαλαν να φορούν το κίτρινο αστέρι του Δαβίδ στο πέτο. Ήταν ένας τρόπος για να διαχωριστούν οι Εβραίοι από τους υπόλοιπους Γερμανούς, απαραίτητο βήμα πριν το Ολοκαύτωμα, δηλαδή τη γενοκτονία των Εβραίων.

Λογοκρισία: Σε μη δημοκρατικά καθεστώτα δεν μπορεί να εκδοθεί εφημερίδα ή βιβλίο ή να προβληθεί ταινία ή έργο τέχνης, αν δεν ελεγχθεί από τη λογοκρισία. Η λογοκρισία γίνεται με σκοπό να ελεγχθούν τα ιδεολογικά μηνύματα που πιθανόν να στρέφονται κατά της εξουσίας. Σε αυτή την περίπτωση η λογοκρισία απαγορεύει τη δημοσίευσή τους ή την προβολή τους.

Μποϊκοτάζ: [η ενέργεια αυτή πήρε το όνομά της από το όνομα του Άγγλου γαιοκτήμονα Τζέιμς Μποϊκοτ, στον οποίο οι καλλιεργητές των κτημάτων του αρνήθηκαν κάθε υπηρεσία.] Σημαίνει την εκούσια (με τη θέλησή μας) διακοπή κάθε οικονομικής σχέσης, δηλαδή αγοράς ή πώλησης προϊόντων, με ένα άτομο, με μια επιχείρηση ή μια χώρα.

Οικονομική ανάπτυξη: αύξηση, άνοδος της οικονομικής κατάστασης .

Ολοκαύτωμα: Η γενοκτονία των Εβραίων που διαπράχθηκε από τους Γερμανούς-Ναζί κατά τη διάρκεια του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου (1939-1945).

Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών: Οργανισμός που δημιουργήθηκε το 1945 για την ενθάρρυνση της παγκόσμιας συνεργασίας και τη διατήρηση της παγκόσμιας ειρήνης. Η έδρα του είναι στη Νέα Υόρκη. Τα πιο σημαντικά του όργανα είναι:

Η Γενική Συνέλευση: Αποτελείται από όλα τα κράτη-μέλη.

Το 15 μελές Συμβούλιο Ασφαλείας με 5 μόνιμα μέλη. (Κίνα, Γαλλία, Ηνωμένο Βασίλειο, Ρωσία και ΗΠΑ) από τα οποία το καθένα έχει το δικαίωμα του βέτο.

Ο Γενικός Γραμματέας που αποτελεί σημαντικό πρόσωπο της διεθνούς διπλωματίας.

Παροδικός, -ή, -ό: προσωρινός, -ή, -ό

Πράξεις Ακραίας Βίας κατά του Ατόμου: Είναι οι πράξεις που αφαιρούν τη ζωή, την υγεία και τη σωματική ακεραιότητα ενός ατόμου. Όταν οι πράξεις αυτές γίνονται εναντίον πολλών ανθρώπων μιας φυλής, ενός λαού ή μιας θρησκευτικής ομάδας, τότε σημαίνει ότι βρισκόμαστε ένα βήμα πριν τη διάπραξη γενοκτονίας.

Πράξεις που δείχνουν προκατάληψη: συχνά οι άνθρωποι έχουν προκαταλήψεις για άλλους ανθρώπους, αλλά δεν τις εκδηλώνουν. Όταν κάνουν μια ενέργεια που είναι αποτέλεσμα της προκατάληψής τους, τότε αυτό είναι πράξη που δείχνει την προκατάληψη.

Προκατάληψη: Η γνώμη που έχει διαμορφωθεί από πριν, από επηρεασμό και χωρίς μελέτη του θέματος. Συνήθως η προκατάληψη σημαίνει και κακή διάθεση απέναντι στο άλλο πρόσωπο.

Όταν η προκατάληψη δεν είναι μόνο υπόθεση προσωπική αυτού που τη νιώθει, αλλά με βάση αυτή παίρνονται μέτρα εξουσίας σε βάρος άλλων ανθρώπων, τότε γίνεται ρατσισμός.

Προτροπή σε Γενοκτονία: Θεωρείται από τον Ο.Η.Ε. έγκλημα και τιμωρείται, όπως η γενοκτονία.

Ρατσισμός: θεωρία που υποστηρίζει την ανωτερότητα μιας φυλής και την κυριαρχία της στις άλλες φυλές.

Ρατσιστής: οπαδός του ρατσισμού

Στερεότυπο: αυτό που φαίνεται να έχει πάντα την ίδια μορφή, αμετάβλητο. Όταν αναφερόμαστε σε ανθρώπους σημαίνει ότι αποδίδουμε σε όλα τα άτομα μιας ομάδας το ίδιο αμετάβλητο χαρακτηριστικό, είτε θετικό είτε αρνητικό.

Σύμβαση του Ο.Η.Ε για τη γενοκτονία:

Ο.Η.Ε 9-12-1948

«Σύμβαση για την πρόληψη και την καταστολή του εγκλήματος της Γενοκτονίας»

1° άρθρο: « Η γενοκτονία συντελουμένη είτε σε καιρό ειρήνης είτε σε καιρό πολέμου αποτελεί έγκλημα διεθνούς δικαίου»

2° άρθρο: «Εις την παρούσαν σύμβασιν ως γενοκτονία νοείται οιαδήποτε εκ των κατωτέρω πράξεων, ενεργουμένη με την πρόθεσιν ολικής ή μερικής καταστροφής ομάδος εθνικής, εθνολογικής, φυλετικής ή θρησκευτικής ως τοιαύτης.

α) Φόνος των μελών της ομάδος

β) Σοβαρά βλάβη της σωματικής ή διανοητικής ακεραιότητας των μελών της ομάδος

γ) Εκ της προθέσεως υποβολή της ομάδος εις συνθήκας διαβιώσεως δυναμένης να επιφέρωσιν την πλήρη ή την μερικήν σωματική καταστροφήν αυτής.

δ) Μέτρα αποβλέποντα εις την παρεμπόδισιν των γεννήσεων εις τους κόλπους ωρισμένης ομάδος.

ε) Αναγκαστική μεταφορά παίδων μιας ομάδος εις ετέραν ομάδα»

3° άρθρο: «Θα τιμωρούνται αι ακόλουθοι πράξεις»

α) Η γενοκτονία

β) Η συνεννόησις προς διενέργειαν γενοκτονίας

γ) Η άμεσος και δημοσία προτροπή προς διενέργειαν γενοκτονίας

δ) Η απόπειρα γενοκτονίας

ε) Η συνεργεία εις την γενοκτονίαν»

4° άρθρο: «Όσοι διενεργούν μια από τις πράξεις αυτές θα τιμωρούνται είτε είναι κυβερνώντες, είτε υπάλληλοι είτε ιδιώται». Δε θεωρούνται πολιτικά εγκλήματα.

26-11-1968 Γενική Συνέλευση Ο.Η.Ε.

Υπ. Αριθ. 2391 απόφαση

«Επί του Συμφώνου δια την μη παραγραφήν των εγκλημάτων πολέμου και των εγκλημάτων εναντίον της ανθρωπότητας»

Δεν υπόκειται σε παραγραφή και το έγκλημα της γενοκτονίας, ανεξαρτήτως του πότε διαπράχθησαν δια την πρόληψη και τιμωρίαν του εγκλήματος της γενοκτονίας, έστω κι αν οι πράξεις αυτές δεν αποτελούν παράβαση των νόμων της χώρας στην οποία γίνονται».

Ύβρις : λόγος ή πράξη που προσβάλλει έναν άνθρωπο

Φήμη: ό,τι διαδίδεται από στόμα σε στόμα, ανεξακρίβωτη είδηση, διάδοση // καλή ή κακή γνώμη για κάποιον// υπόληψη, καλό όνομα, δόξα (Ελληνικό Λεξικό, Τεγόπουλος- Φυτράκης)

ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΜΕ ΘΕΜΑ
ΤΗΝ ΕΞΑΦΑΝΙΣΗ ΤΩΝ ΖΩΩΝ
ΚΥΡΙΤΣΗΣ ΛΕΩΝΙΔΑΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Περιβαλλοντική εκπαίδευση και σχολείο

Σκοπός της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης είναι να συνειδητοποιήσουν οι μαθητές τη σχέση του ανθρώπου με το φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον του, να ευαισθητοποιηθούν για τα προβλήματα που συνδέονται με αυτό και να δραστηριοποιηθούν με ειδικά προγράμματα, ώστε να συμβάλουν στη γενικότερη προσπάθεια αντιμετώπισής τους. Ως εκπαιδευτική διαδικασία / δραστηριότητα οδηγεί στη διασαφήνιση εννοιών, την αναγνώριση αξιών, την ανάπτυξη / καλλιέργεια ψυχοκινητικών δεξιοτήτων και στάσεων που είναι απαραίτητες στη διαδικασία λήψης αποφάσεων και στη διαμόρφωση κώδικα συμπεριφοράς γύρω από τα προβλήματα που αφορούν στην ποιότητα του περιβάλλοντος σε ατομικό και στη συνέχεια σε ομαδικό/ κοινωνικό επίπεδο.

Κριτήρια επιλογής Θέματος

Σύμφωνα με την Κόκκινη Λίστα Απειλούμενων Ειδών του 2004, που δημοσιοποίησαν οι επιστήμονες κατά την έναρξη του παγκόσμιου συνεδρίου για την προστασία της βιοποικιλότητας, 15.589 γνωστά είδη ζώων και φυτών απειλούνται σοβαρά με εξαφάνιση, σε σχέση με 12.259 είδη που περιλάμβανε η αντίστοιχη λίστα του 2003. Η αύξηση αυτή, που οφείλεται κυρίως στις ανθρώπινες δραστηριότητες, οδηγεί πολλούς επιστήμονες στην πεποίθηση ότι η ζωή στη Γη εισέρχεται σε μια περίοδο μαζικής εξάλειψης ειδών.

Η εξαφάνιση κάποιων ειδών είναι ,λοιπόν, ένα μεγάλο περιβαλλοντικό πρόβλημα το οποίο είναι γνωστό στα παιδιά μέσα από ταινίες, ντοκιμαντέρ, βιβλία και περιοδικά. Άρα το ενδιαφέρον των παιδιών είναι δεδομένο και η ενεργή συμμετοχή τους είναι εξασφαλισμένη.

Μέσα από αυτό το σχέδιο μαθήματος σκοπεύουμε οι μαθητές να πληροφορηθούν τα ζώα που απειλούνται με εξαφάνιση, να ευαισθητοποιηθούν και να προτείνουν μέτρα για την επίλυση του προβλήματος.

Παρουσίαση των τεχνολογικών μέσων που χρησιμοποιήθηκαν σ' αυτό το σχέδιο διδασκαλίας

Ο συντάκτης του σχεδίου μαθήματος « Η εξαφάνιση των ζώων» ενσωμάτωσε σ' αυτό δραστηριότητες που γίνονται με τη χρήση διάφορων τεχνολογικών μέσων. Συγκεκριμένα χρησιμοποίησε τον ηλεκτρονικό υπολογιστή , συσκευή αναπαραγωγής DVD, και βιντεοκάμερα. Η επιθυμία του συντάκτη ήταν η χρήση αυτών των τεχνολογικών μέσων να υποβοηθήσει τη διδασκαλία και τη μάθηση, να προκαλέσει το ενδιαφέρον και να κινητοποιήσει τους μαθητές στην έρευνα και τον προβληματισμό.

Ι. Δραστηριότητες με τη χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή

Με τη χρήση του ηλεκτρονικού υπολογιστή γίνονται οι παρακάτω δραστηριότητες:

1. α) Οι μαθητές εργαζόμενοι σε ομάδες αναζητούν σε διευθύνσεις του διαδικτύου, που τους έχουν δοθεί από το δάσκαλο, ζώα που απειλούνται με εξαφάνιση. Αφού τα εντοπίσουν στις ιστοσελίδες τα σημειώνουν στο χαρτί.

β) Οι μαθητές ανοίγουν ένα έγγραφο του Word όπου ο δάσκαλος έχει προετοιμάσει ένα φύλλο εργασίας για κάποιο ζώο . Οι μαθητές χρησιμοποιώντας τις δοθείσες διευθύνσεις αντλούν πληροφορίες και συμπληρώνουν το φύλλο. Επιπλέον με τη μέθοδο της αντιγραφής και επικόλλησης διαλέγουν από την αντίστοιχη ιστοσελίδα την φωτογραφία του ζώου και την τοποθετούν στο φύλλο στη θέση που έχει οριστεί από το δάσκαλο. Έτσι δημιουργούν την ταυτότητα του ζώου, την αποθηκεύουν και την εκτυπώνουν.

γ) Οι μαθητές ανοίγουν το πρόγραμμα ζωγραφικής στον υπολογιστή και σχεδιάζουν τροφικές αλυσίδες. Τις αποθηκεύουν σε ένα φάκελο, τις εκτυπώνουν και τις αναρτούν στον πίνακα ανακοινώσεων της τάξης.

Οι παραπάνω δραστηριότητες απαιτούν από τους μαθητές την πλοήγησή τους σε συγκεκριμένες ιστοσελίδες, τη συλλογή και την επεξεργασία πληροφοριών, την σύνθεση μιας απλής εργασίας και την εργασία τους στο πρόγραμμα ζωγραφικής.

Η επιλογή αυτών των δραστηριοτήτων μπορεί να έχει τα παρακάτω πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα:

Πλεονεκτήματα

- Οι μαθητές κινητοποιούνται να βρουν οι ίδιοι τις πληροφορίες και δεν τις παίρνουν έτοιμες από το δάσκαλο.
- Αναπτύσσουν την κριτική ικανότητα επιλογής, μέσα από ένα πλήθος πληροφοριών που υπάρχει στην ιστοσελίδα, εκείνων των πληροφοριών που ζητούνται στη δραστηριότητα.
- Οι μαθητές κατά την αναζήτηση, επεξεργασία και σύνθεση των πληροφοριών αλληλεπιδρούν και εξοικειώνονται στη συνεργασία.
- Οι μαθητές ασκούνται σε τεχνικές γραμματισμού της χρήσης του ηλεκτρονικού υπολογιστή, όπως το άνοιγμα ιστοσελίδας, χρήση του προγράμματος του Word, διαδικασία αντιγραφής και επικόλλησης, αποθήκευση και εκτύπωση εγγράφου, σχεδίαση στο πρόγραμμα ζωγραφικής.

Μειονεκτήματα

- Οι μαθητές της ομάδας που δεν κατέχουν σε ικανοποιητικό βαθμό τις τεχνικές που αναφέρθηκαν παραπάνω μπορεί να μη συμμετέχουν στην ομαδική εργασία και να νιώσουν αισθήματα απογοήτευσης και αποθάρρυνσης. Για την αποφυγή αυτών των περιπτώσεων ο δάσκαλος θα έχει φροντίσει να προηγηθεί άσκηση των μαθητών σ' αυτές τις τεχνικές ενώ κατά την εκτέλεση των δραστηριοτήτων θα είναι κοντά στις ομάδες και θα δίνει βοήθεια όπου χρειάζεται.

2. Παρουσιάσεις που κάνει ο δάσκαλος με το πρόγραμμα του Power Point σε διάφορες φάσεις της διδασκαλίας

α) Ο δάσκαλος κάνει μια συνολική παρουσίαση των ζώων που απειλούνται με εξαφάνιση.

β) Ο δάσκαλος παρουσιάζει τροφικές αλυσίδες και γίνεται παράλληλα συζήτηση με τους μαθητές..

γ) Ο δάσκαλος παρουσιάζει τη δράση μιας οργάνωσης που έχει σκοπό την προστασία κάποιου ζώου που απειλείται με εξαφάνιση ενώ με αφορμή τις λεζάντες που συνοδεύουν τις εικόνες γίνεται συζήτηση με τους μαθητές..

Η επιλογή αυτών των δραστηριοτήτων μπορεί να έχει τα παρακάτω πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα:

Πλεονεκτήματα

- Με τις παρουσιάσεις παρέχεται πλήθος πληροφοριών που αν τις αναζητούσαν τα παιδιά στο διαδίκτυο ή σε άλλες πηγές θα χρειάζονταν πολύς χρόνος και θα υπήρχε κίνδυνος αποπροσανατολισμού των μαθητών.
- Οι εικόνες και τα εφέ που τις συνοδεύουν κατά την παρουσίαση προσελκύουν το ενδιαφέρον των μαθητών, διατηρούν την προσοχή τους και δημιουργούν ένα ευχάριστο μαθησιακό περιβάλλον.
- Οι πληροφορίες, σε μορφή λεζάντας, που συνοδεύουν τις εικόνες αποθηκεύονται πιο εύκολα στη μνήμη των μαθητών.

Μειονεκτήματα

- Δεν υπάρχει ενεργή συμμετοχή των μαθητών στην εύρεση των πληροφοριών.
- Υπάρχει ο κίνδυνος μετατροπής των μαθητών σε παθητικούς δέκτες των πληροφοριών. Αυτός ο κίνδυνος μπορεί να αποφευχθεί με τη συζήτηση στην οποία εμπλέκει ο δάσκαλος τους μαθητές κατά την παρουσίαση.

3. Παρουσίαση που δημιουργούν οι μαθητές με τη βοήθεια του προγράμματος του Power Point

α) Οι μαθητές θα εργαστούν ομαδικά και στη φάση της αξιολόγησης θα δημιουργήσουν Power Point για τέσσερα από τα ζώα που εξέτασαν στις προηγούμενες φάσεις. Η κάθε παρουσίαση θα περιλαμβάνει μια φωτογραφία του ζώου και τέσσερις άλλες διαφάνειες που θα αναφέρουν την ταυτότητα του ζώου, τις αιτίες εξαφάνισης, τις συνέπειες και τα μέτρα που προτείνονται. Εδώ οι μαθητές μπορούν να χρησιμοποιήσουν, με τη βοήθεια του δασκάλου, αποσπάσματα από τις ταινίες που κατέγραψαν με τη βιντεοκάμερα κατά τη δραστηριότητα της δραματοποίησης.

Η επιλογή αυτής της δραστηριότητας μπορεί να έχει τα παρακάτω πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα:

Πλεονεκτήματα

- Προωθείται η συνεργατική μάθηση και η ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων μέσα από την ομαδική εργασία.
- Καλλιεργείται ο προφορικός λόγος των μαθητών μέσα από τη συζήτηση που γίνεται στο πλαίσιο της ομάδας.
- Καλλιεργείται η κριτική σκέψη των μαθητών και η φαντασία τους.
- Τονώνεται η αυτοπεποίθηση των μαθητών όταν τελειώνουν με επιτυχία μια τέτοια σύνθετη εργασία που απαιτεί απ' αυτούς τη χρήση ανώτερων γνωστικών λειτουργιών.
- Αποκτούν δεξιότητες χειρισμού στα προγράμματα του ηλεκτρονικού υπολογιστή.

Μειονεκτήματα

- Οι μαθητές, ίσως, δυσκολεύονται κατά τη δημιουργία του Power Point. Αυτή η δυσκολία μπορεί να ξεπεραστεί με οδηγίες που θα δώσει ο δάσκαλος πριν τη δραστηριότητα καθώς και με τη βοήθειά του κατά τη φάση εκτέλεσης της άσκησης.

II. Δραστηριότητες με τη χρήση συσκευής DVD

Οι μαθητές παρακολουθούν μια ταινία κινουμένων σχεδίων για τις αρκούδες που εξαφανίζονται, κρατούν σημειώσεις και συζητούν

Η επιλογή αυτής της δραστηριότητας μπορεί να έχει τα παρακάτω πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα:

Πλεονεκτήματα

- Η ταινία κινουμένων σχεδίων που παρακολουθούν οι μαθητές είναι ευχάριστη και ψυχαγωγεί τους μαθητές. Προσελκύει το ενδιαφέρον τους, διατηρεί την προσοχή τους και δημιουργεί ένα ευχάριστο μαθησιακό κλίμα στην τάξη.
- Μέσα από την ιστορία οι μαθητές γνωρίζουν τις αιτίες εξαφάνισης των αρκούδων μέσα από μια ευχάριστη δραστηριότητα.

- Η διάρκεια της ταινίας είναι σχετικά μικρή (30') και έτσι δε θα κουράσει τους μαθητές.

Μειονεκτήματα

- Η πλοκή της ιστορίας και ο γρήγορος ρυθμός που τη χαρακτηρίζουν μπορεί να παρασύρει τους μαθητές και να μην εντοπίσουν τα στοιχεία που πρέπει και αφορούν τις αιτίες εξαφάνισης των αρκούδων. Αυτός ο κίνδυνος μπορεί να αποφευχθεί με μια συζήτηση του δασκάλου με τους μαθητές που θα γίνει πριν την προβολή της ταινίας. Εκεί ο δάσκαλος θα επισημάνει τα σημεία που πρέπει να προσέξουν οι μαθητές και να τους τονίσει το σκοπό για τον οποίο θα παρακολουθήσουν την ταινία. Μπορεί, επίσης, να ζητήσει από τους μαθητές να κρατούν σημειώσεις κατά την προβολή της ταινίας.

III. Δραστηριότητες με τη χρήση βιντεοκάμερας

Οι μαθητές παρουσιάζουν δραματοποιημένες κάποιες ιστορίες που αναφέρονται στις αιτίες εξαφάνισης κάποιων ζώων που ταυτόχρονα βιντεοσκοπείται η δραστηριότητα.

Η επιλογή αυτής της δραστηριότητας μπορεί να έχει τα παρακάτω πλεονεκτήματα .

Πλεονεκτήματα

- Η βιντεοσκόπηση της δραματοποίησης μπορεί να αποτελέσει ένα κίνητρο για μεγαλύτερη προσπάθεια των μαθητών σ' αυτή τη δραστηριότητα.
- Μπορεί να γίνει προβολή των στιγμιότυπων αμέσως μετά τη βιντεοσκόπηση ή κάποια άλλη στιγμή και να διεξαχθεί συζήτηση για το αποτέλεσμα της δραστηριότητας.

ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΓΙΑ ΤΑ ΖΩΑ ΠΟΥ ΑΠΕΙΛΟΥΝΤΑΙ ΜΕ ΕΞΑΦΑΝΙΣΗ

Γενικά

Τάξη –Μάθημα –Διάρκεια

Το παρόν σχέδιο θα εφαρμοστεί στην Τετάρτη τάξη του δημοτικού σχολείου και στο μάθημα της Μελέτης του Περιβάλλοντος. Η διάρκεια εφαρμογής του σχεδίου υπολογίστηκε στις 10 διδακτικές ώρες.

Προηγούμενη γνώση

Οι μαθητές:

- Έχουν μάθει την έννοια «οικοσύστημα» και έχουν μελετήσει διαφορετικά οικοσυστήματα (ορεινό, θαλάσσιο, πεδινό, αστικό) καθώς και τα στοιχεία του οικοσυστήματος.
- Γνωρίζουν για τις «τροφικές αλυσίδες» και τη σημασία τους για τη διατήρηση της ισορροπίας του οικοσυστήματος.
- Έχουν μελετήσει ανθρώπινες δραστηριότητες που μπορούν να διαταράξουν την ισορροπία του οικοσυστήματος.
- Έχουν προτείνει μέτρα για την προστασία των οικοσυστημάτων

Γραμματισμός στην τεχνολογία

Οι μαθητές:

- Μπορούν να επισκέπτονται επιλεγμένους διαδικτυακούς τόπους.
- Μπορούν να χρησιμοποιούν το Word και το πρόγραμμα ζωγραφικής.
- Μπορούν να βρίσκουν εικόνες σ' ένα φάκελο, να τις αντιγράφουν και να τις επικολλούν σ' ένα έγγραφο.
- Μπορούν να δημιουργούν μια απλή παρουσίαση Power Point.

Κοινωνική οργάνωση της τάξης

Μετωπική διδασκαλία και εργασία σε ομάδες

Μέσα και υλικά διδασκαλίας

Υπολογιστής συνδεδεμένος με προβολέα και με πρόσβαση στο διαδίκτυο, DVD με ταινία από τη σειρά BAMBOO BEAR, χάρτης της Ελλάδας, παρουσίαση Power Point, βιβλία, εφημερίδες, περιοδικά, βιντεοκάμερα

Στόχοι

Οι μαθητές:

- Να γνωρίσουν τα ζώα που απειλούνται με εξαφάνιση.
- Να αναζητήσουν τις αιτίες του προβλήματος της εξαφάνισης των ζώων
- Να ευαισθητοποιηθούν σχετικά με το πρόβλημα της εξαφάνισης που αντιμετωπίζουν κάποια ζώα.
- Να αξιολογήσουν την χρησιμότητα του κάθε ζώου ως στοιχείου του οικοσυστήματος στο οποίο ζει και να γνωρίσουν τις επιπτώσεις που θα έχει η εξαφάνισή του στο οικοσύστημα και στον πλανήτη.
- Να προτείνουν μέτρα προστασίας των απειλούμενων ζώων.
- Να εξοικειωθούν στην ομαδοσυνεργατική εργασία
- Να εξασκηθούν στο γραπτό και προφορικό λόγο.

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ

Η ταυτότητα των ζώων που απειλούνται με εξαφάνιση

(2 ώρες)

Φάση 1η : Ψυχολογική προετοιμασία των μαθητών

- **Διέγερση του ενδιαφέροντος των μαθητών:** Ο δάσκαλος δείχνει στους μαθητές μια εικόνα ενός δεινόσαυρου. Ρωτάει αν γνωρίζουν το ζώο, τότε έζησε κι αν υπάρχουν δεινόσαυροι σήμερα. Ακολουθεί σύντομη συζήτηση για τα πιθανά αίτια της εξαφάνισης των δεινοσαύρων .
- **Ανάκληση προηγούμενων γνώσεων και εμπειρίας:** Ο δάσκαλος ορίζει τρεις στήλες στο χαρτί του μέτρου που υπάρχει στην τάξη και καλεί τους μαθητές να αναφέρουν : α) όσα ζώα γνωρίζουν και κινδυνεύουν με εξαφάνιση β) τις πιθανές αιτίες του προβλήματος και γ) μέτρα που νομίζουν ότι πρέπει να ληφθούν. Ο δάσκαλος καταγράφει τις απαντήσεις των μαθητών στις αντίστοιχες στήλες.

Φάση 2η : Παρουσίαση-Επεξεργασία περιεχομένου

- Οι μαθητές χωρίζονται σε τέσσερις ομάδες εργασίας των 4-5 μελών η κάθε μία.
- Ανοίγουν το Internet και μπαίνουν διαδοχικά στις διευθύνσεις:

http://www.wwf.gr/index.php?option=com_content&task=view&id=21&Itemid=79

http://www.wwf.gr/index.php?option=com_content&task=view&id=126&Itemid=170

<http://www.ornithologiki.gr/gr/oiwnos/grapeil.htm>

- Καταγράφουν στο σημειωματάριό τους τα ονόματα των ζώων που βρίσκουν στις παραπάνω ιστοσελίδες.

- Ένας μαθητής ανακοινώνει στην τάξη τα ονόματα των ζώων και ένας άλλος συμπληρώνει, όσα δεν είχαν γραφεί, στην αντίστοιχη στήλη στο χαρτί του μέτρου.
- Ο δάσκαλος κάνει μια συνολική παρουσίαση των ζώων που απειλούνται με εξαφάνιση με τη βοήθεια του προγράμματος Power Point.
- Μετά το τέλος της παρουσίασης λέει στους μαθητές πως θα μελετήσουν 8 απ' αυτά τα ζώα και τα κυκλώνει με ένα μαρκαδόρο στο χαρτί του μέτρου.
- Ο δάσκαλος έχει ετοιμάσει το [φύλλο εργασίας 1](#) που έχει αποθηκεύσει στο Word. Οι μαθητές θα ανοίξουν το Word και θα συμπληρώσουν την «ταυτότητα» του ζώου με πληροφορίες που θα αντλήσουν από επιλεγμένους διαδικτυακούς τόπους. Θα τοποθετήσουν στο φύλλο και μια φωτογραφία του ζώου, που θα βρουν στην ιστοσελίδα, με τη διαδικασία της αντιγραφής και επικόλλησης.
- Τα 8 ζώα και οι αντίστοιχες ιστοσελίδες στις οποίες θα ανατρέξουν οι μαθητές για να αντλήσουν τις πληροφορίες είναι:
 - Καφέ αρκούδα <http://www.arcturos.gr/gr/wildlife/A1.asp>
 - Λύκος <http://www.arcturos.gr/gr/wildlife/A2.asp>
 - Θαλάσσια χελώνα
http://www.wwf.gr/index.php?option=com_content&task=view&id=78&Itemid=122
 - Φώκια
http://www.wwf.gr/index.php?option=com_content&task=view&id=81&Itemid=126
 - Γυπαετός: <http://www.ornithologiki.gr/gr/oiwnos/i12/grgypaet.htm>
 - Αργυροπελεκάνος:
<http://www.wwf.gr/index.php?option=content&task=view&id=141>
 - Δελφίνι: <http://www.wwf.gr/index.php?option=content&task=view&id=77>
 - Μαυρόγυπας:
<http://www.wwf.gr/index.php?option=content&task=view&id=79>
- Αφού συμπληρώσουν την ταυτότητα των ζώων, αποθηκεύουν το έγγραφο και το εκτυπώνουν.

- Κάθε ομάδα διαβάζει την ταυτότητα δύο ζώων στην τάξη και ένας μαθητής της ομάδας γράφει στην αντίστοιχη στήλη στο χαρτί του μέτρου τις αιτίες που απειλούν την ύπαρξη των ζώων.
- Δείχνουν στο χάρτη της Ελλάδας τις περιοχές που ζουν τα ζώα.

Αξιολόγηση

- Ο δάσκαλος δίνει στους μαθητές το [φύλλο εργασίας 2](#) και εκείνοι το συμπληρώνουν ατομικά.

Άνθρωποι και ζώα α' μέρος

(2 ώρες)

Ψυχολογική προετοιμασία των μαθητών

Οι μαθητές εργάζονται ατομικά.

- Οι μαθητές παρακολουθούν στον υπολογιστή ή στο DVD PLAYER μια ταινία κινουμένων σχεδίων (30') με τίτλο «Οι καφέ αρκούδες» από τη σειρά BAMBOO BEARS. Σ' αυτή τη σειρά μια παρέα ζώων «τα βάζουν» με τους κακούς για να σώσουν κάθε φορά ένα ζώο που κινδυνεύει από τα σχέδια τους. Στο συγκεκριμένο επεισόδιο οι ήρωες συναντούν μερικές από τις αρκούδες των Πυρηναίων που έχουν απομείνει και μαθαίνουν ότι η φυσική τους κατοικία απειλείται από την κατασκευή ενός αυτοκινητόδρομου. Στο τέλος καταφέρνουν να μην υπογραφεί το συμβόλαιο κατασκευής του δρόμου.
- Πριν τη προβολή ο δάσκαλος ζητάει την προσοχή των μαθητών κυρίως στον εντοπισμό των αιτίων που απειλούν την ύπαρξη των αρκούδων.

Παρουσίαση- Επεξεργασία περιεχομένου

- Μετά την προβολή ακολουθεί συζήτηση που επικεντρώνεται στο αίτιο εξαφάνισης των καφέ αρκούδων που περιγράφει η ταινία. Ο δάσκαλος απευθύνει ερωτήσεις στους μαθητές όπως : Ποιος είναι υπεύθυνος ; Γιατί το κάνει; Τι θα μπορούσε να γίνει;

Οι μαθητές θα εργαστούν σε ομάδες

- Οι μαθητές είναι χωρισμένοι σε τέσσερις ομάδες. Ο δάσκαλος έχει δώσει από την προηγούμενη μέρα σε κάθε ομάδα ένα από τα κείμενα: «[Ο Ελαφούλης κινδυνεύει](#)», «[Η Καφετούλα κινδυνεύει](#)», «[Η Βικτόρια κινδυνεύει](#)», «[Η Κατερίνα κινδυνεύει](#)», για να τα μελετήσουν. Κάθε ομάδα παρουσιάζει δραματοποιημένο το κείμενό της στην τάξη.
- Η δραματοποίηση κάθε ομάδας βιντεοσκοπείται.
- Μετά το τέλος κάθε δραματοποίησης ο δάσκαλος κάνει μια ανασκόπηση των αιτίων εξαφάνισης του ζώου.

Άνθρωποι και ζώα β' μέρος

(2 ώρες)

Ψυχολογική προετοιμασία των μαθητών

- Ο δάσκαλος μοιράζει στους μαθητές φωτοτυπία άρθρου (ή το δείχνει με τη βοήθεια του προβολέα). Το άρθρο αναφέρεται στην εύρεση μιας νεκρής ετοιμόγεννης φώκιας που έχασε τη ζωή της από καμάκι ή δυναμίτη.

Παρουσίαση- Επεξεργασία περιεχομένου

- Οι μαθητές διαβάζουν το άρθρο και ακολουθεί συζήτηση που επικεντρώνεται στον τρόπο αλιείας που οδήγησε στον θάνατο της φώκιας.
- Ο δάσκαλος διαβάζει ένα άρθρο από ένα ηλεκτρονικό περιοδικό για τη χρήση παράνομων δολωμάτων και δείχνει στους μαθητές τις εικόνες που συνοδεύουν το άρθρο. Η διεύθυνση είναι:

<http://www.oikologos.gr/News2007/0393.html>

- Οι μαθητές ανατρέχουν διαδοχικά στις διευθύνσεις

http://www.ornithologiki.gr/gr/lib/gr_dol1.htm

http://www.ornithologiki.gr/gr/lib/gr_dol2.htm

http://www.ornithologiki.gr/gr/lib/gr_dol3.htm

http://www.ornithologiki.gr/gr/lib/gr_dol4.htm

http://www.ornithologiki.gr/gr/lib/gr_dol5.htm

όπου γνωρίζουν το πρόβλημα, μαθαίνουν τι συνέβαινε παλιά, τις συνέπειες της χρήσης δολωμάτων, λύσεις και μέτρα για την εξάλειψη του προβλήματος και τι μπορούμε να κάνουμε αν βρούμε ένα δηλητηριασμένο πτώμα ή τοποθετημένο δόλωμα

- Κατά την ανάγνωση οι μαθητές κρατούν σημειώσεις.
- Ακολουθεί συζήτηση που επικεντρώνεται στις συνέπειες του προβλήματος και στα μέτρα που πρέπει να ληφθούν.

Αξιολόγηση

- Οι μαθητές επιλέγουν ένα από τα παρακάτω θέματα και γράφουν ένα σύντομο κείμενο.
 - Διάλογος μιας φώκιας ή μιας χελώνας με έναν ψαρά.
 - Διάλογος μιας αρκούδας, ενός ελαφιού ή ενός λύκου μ' έναν κυνηγό.
 - Επιστολή σε έναν κυνηγό όπου θα προσπαθεί να τον πείσει για τη μη χρήση δολωμάτων. (προβολή εναλλακτικών λύσεων)

Επιπτώσεις – μέτρα προστασίας

(2 ώρες)

Ψυχολογική προετοιμασία των μαθητών

- Ο δάσκαλος ρωτά τους μαθητές τι είναι οικοσύστημα και τι είναι η τροφική αλυσίδα (έχουν διδαχθεί τις έννοιες σε προηγούμενο μάθημα).
- Ανοίγουν το Internet και μπαίνουν στην διεύθυνση:
http://www.ecokidsonline.com/pub/eco_info/topics/frogs/chain_reaction/play_chainreaction.html

Εκεί θα χρησιμοποιήσουν τις εικόνες που τους δίνονται και θα σχηματίσουν δυο τροφικές αλυσίδες για δυο οικοσυστήματα(του δάσους και των πόλων). Ελέγχουν τις απαντήσεις τους. Στη συνέχεια απομακρύνουν ένα ζώο από την αλυσίδα και παρατηρούν τι θα συμβεί.

Επεξεργασία και εμβάθυνση στο περιεχόμενο

- Ο δάσκαλος δείχνει κι άλλες εικόνες με τροφικές αλυσίδες από το διαδίκτυο με τη βοήθεια του Power Point και ζητάει από τους μαθητές να τις περιγράψουν. Εξετάζουν περιπτώσεις που ένας κρίκος της αλυσίδας σπάει. Τι θα συμβεί στα υπόλοιπα κομμάτια της αλυσίδας; Τι συνέπειες θα έχει αυτό για το οικοσύστημα; Αν καταστραφεί το οικοσύστημα τι συνέπειες θα έχει για τα ζώα και για τον άνθρωπο που ζει κοντά σ' αυτό ή για αυτόν που το χρησιμοποιεί;(π.χ κυνηγός, ψαράς)

Οι μαθητές θα εργαστούν σε ομάδες

- Οι μαθητές ανοίγουν το πρόγραμμα ζωγραφικής στον υπολογιστή και σχεδιάζουν τροφικές αλυσίδες. Τις αποθηκεύουν σε ένα φάκελο, τις εκτυπώνουν και τις αναρτούν στον πίνακα ανακοινώσεων της τάξης.
- Αφού οι μαθητές διαπιστώσουν τη σπουδαιότητα διατήρησης των έμβιων στοιχείων για τη ζωή κάθε οικοσυστήματος αναζητούν τρόπους προστασίας των ζώων που κινδυνεύουν να εξαφανιστούν.
- Γράφουν στο σημειωματάριό τους μια λίστα με τα μέτρα που νομίζουν ότι πρέπει να ληφθούν για την προστασία των απειλούμενων ειδών. (έχει γίνει σχετική συζήτηση το προηγούμενο δίωρο όταν αναφέρθηκαν οι αιτίες)
- Κάθε ομάδα διαβάζει τα μέτρα που έγραψε και ένα μέλος της τα γράφει στην αντίστοιχη στήλη στο χαρτί του μέτρου.
- Αφού τελειώσουν όλες οι ομάδες γίνεται ανάγνωση όλων των μέτρων που έγραψαν οι μαθητές.

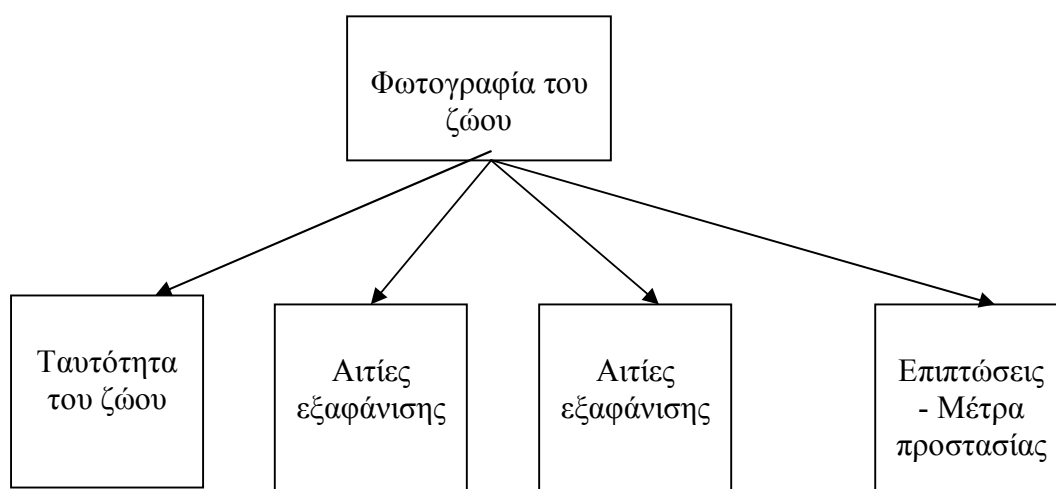
Παρουσίαση Power Point από το δάσκαλο

Ο δάσκαλος μιλά στους μαθητές για τις οργανώσεις προστασίας των ζώων υπό εξαφάνιση και μέσα από μια παρουσίαση Power point γνωρίζει σ' αυτούς την ταυτότητά και τη δράση μιας απ' αυτές, της οργάνωσης για την προστασία της θαλάσσιας χελώνας.

Αξιολόγηση

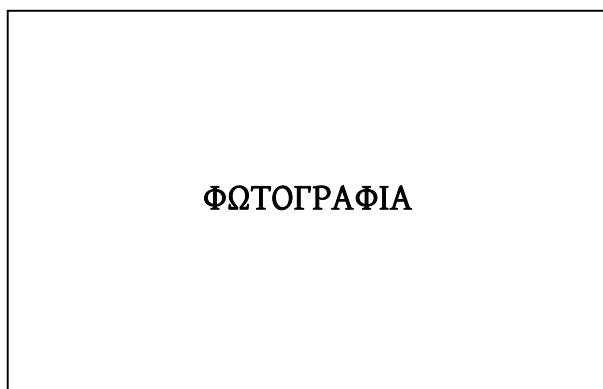
Οι μαθητές θα εργαστούν σε ομάδες

Οι μαθητές θα εργαστούν ομαδικά και στη φάση της αξιολόγησης θα δημιουργήσουν Power Point για τέσσερα από τα ζώα που εξέτασαν στις προηγούμενες φάσεις(κάθε ομάδα θα επιλέξει τα ζώα που επιθυμεί). Η εργασία θα περιέχει 4 διαφάνειες , μία για κάθε ζώο. Η κάθε διαφάνεια θα έχει την παρακάτω διάρθρωση:

Αφού οι μαθητές ετοιμάσουν τις διαφάνειες παρουσιάζουν την εργασία τους στην τάξη.

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 1

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Όνομα ζώου:.....

Βάρος:.....

Μήκος:

Πού ζει:

Γεννά:

Τροφή:

.....

Κινδυνεύει από:

.....

.....

.....

Σημερινός πληθυσμός:

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 2

1. Δέκα ζώα που κινδυνεύουν με εξαφάνιση κρύβονται στο κρυπτόλεξο. Ψάξε οριζόντια και κάθετα και κύκλωσέ τα.

A	Y	Γ	Θ	I	O	X	E	Ξ	A	Σ	E	Σ	Π	A
K	A	Y	Φ	H	N	E	P	O	Π	Λ	Y	K	O	Σ
A	Σ	Π	Z	P	E	Λ	T	H	I	Θ	P	A	Σ	T
M	H	A	A	E	T	Ω	Θ	I	O	Π	Λ	K	Ξ	H
Φ	Γ	E	T	H	Ξ	N	K	Δ	E	Λ	Φ	I	N	I
A	Z	T	Σ	X	Ω	A	B	N	M	Λ	K	Ξ	H	Γ
Σ	E	O	A	P	T	Y	Θ	I	O	Π	Λ	K	Ξ	H
Γ	Φ	Σ	K	Δ	Σ	A	Z	X	E	Λ	A	Φ	I	Ω
Σ	Δ	Φ	A	Γ	H	Ξ	K	Λ	I	Θ	Y	T	P	E
Σ	Φ	E	Λ	M	A	Y	P	O	Γ	Y	Π	A	Σ	Δ
A	Ω	Σ	I	Δ	Φ	Γ	H	Ξ	K	Λ	O	I	Θ	H
X	K	Y	Ω	T	E	Y	A	P	K	O	Y	Δ	A	Θ
Φ	I	Γ	H	T	Θ	E	A	P	Y	I	O	A	E	B
Σ	A	Φ	T	Ξ	I	T	P	Δ	Σ	Ω	N	I	Λ	O
A	P	Γ	Y	P	O	Π	E	Λ	E	K	A	N	O	Σ

2. Βάζω ένα ν εκεί που ταιριάζει

	Αρκού- -δα	λύκος	φώκα	χελώνα	Αργυροπελε- -κάνος	δελφίνι	Μαυρό- -γυπας	γυπαετός
Δαδιά								
Πρέσπες								
Μέλι								
Δολώμα- τα								
Αγέλες								
Αφρόδιχ- τα								
Γεννά σε σπηλιές								
Ζάκυνθος								

Ο ΕΛΑΦΟΥΛΗΣ ΚΙΝΔΥΝΕΥΕΙ

Γεια σας. Είμαι ο Ελαφούλης, ένα μικρό ελάφι που ζω στο δάσος της Πάρνηθας. Για να πω την αλήθεια εκεί ζούσα μέχρι το περασμένο καλοκαίρι όταν ξέσπασαν οι μεγάλες πυρκαγιές. Τώρα πια μαζί με άλλα ελάφια γυρνάμε από βουνό σε βουνό σαν κυνηγημένα.

Θα σας τα διηγηθώ από την αρχή. Ήταν μια ζεστή μέρα του Αυγούστου. Με τους φίλους μου, τα άλλα ελαφάκια της αγέλης, συμφωνήσαμε να πάμε στη λιμνούλα να πιούμε νερό και να παίζουμε με τα νερά που τόσο μας άρεσε. Μόλις φτάσαμε, αφού ξεδιψάσαμε, αρχίσαμε τα παιχνίδια. Πόσο δροσερό ήταν το νερό!

Ξαφνικά ένας φίλος μου φώναξε:

- Κοιτάξτε εκεί! Καπνός!

Το δάσος καιγόταν! Η φωτιά άρχισε να καίει σαν τρελή τα δέντρα. Τα πουλιά πέταξαν μακριά και τα άλλα ζώα έτρεχαν πανικόβλητα από εδώ κι από κει. Καπνός γέμιζε τον αέρα. Η φωτιά όλο και πλησίαζε. Σε λίγο θα έφτανε στη λιμνούλα.

- Τρέξτε να σωθούμε! Φώναξα.

Έφτασα τρέχοντας στη φωλιά μου. Η μητέρα μου είχε ανησυχήσει πολύ για μένα. - Πρέπει να φύγουμε γρήγορα από δω. Κινδυνεύουμε να καούμε ζωντανά, είπε η μητέρα μου και ξεκίνησε να τρέχει μακριά από τη φωτιά που πλησίαζε.

Την ακολούθησα τρέχοντας. Για μια στιγμή γύρισα το κεφάλι μου να δω. Το δάσος είχε τυλιχτεί στις φλόγες. Το σπίτι μας καιγόταν! Γιατί όμως; αναρωτήθηκα.

Τότε θυμήθηκα το σοφό ελάφι της αγέλης μας που μας μάζευε στο ξέφωτο και μας μιλούσε για τόσα πολλά. Μια μέρα τον είχα ρωτήσει γιατί μας κυνηγάει ο άνθρωπος. Μας έλεγε, λοιπόν, πως οι γεωργοί και οι κτηνοτρόφοι βάζουν φωτιές στα δάση ή κόβουν τα δέντρα για να μεγαλώσουν τα χωράφια τους και τα βοσκοτόπια τους. Μας έλεγε και για τον κυνηγό που σκοτώνει «έτσι» για «πλάκα». Καμαρώνει πάνω από το θήραμά του και περιμένει το θαυμασμό των άλλων για το κατόρθωμά του.

-Ελαφούλη, μη σταματάς! φώναξε η μητέρα μου. Η φωτιά πλησιάζει!

Έβαλα όση δύναμη μου απόμεινε στα πόδια μου και άρχισα πάλι να τρέχω. Πού πηγαίνουμε άραγε;

Η ΚΑΦΕΤΟΥΛΑ ΚΙΝΔΥΝΕΥΕΙ

Γεια σας. Είμαι μια μικρή καφετιά αρκουδίτσα, η Καφετούλα, που ζω με τη μαμά μου στις πλαγιές της Πίνδου, στο δάσος με τις καστανιές.

Σήμερα είμαι πολύ στενοχωρημένη. Θα σας πω γιατί... Χθες το βράδυ ήρθε στο σπίτι μας μια φίλη της μαμάς μου, η κυρία Ζαχαρούλα, μια αρκούδα που ζει στο δάσος με τις καρυδιές. Ήταν πολύ ταραγμένη. Για να ηρεμήσει η μαμά τής έφερε ζεστούς λουκουμάδες βουτηγμένους στο μέλι. Αφού καταβρόχθισε έναν με μεγάλη όρεξη, πήρε μια ανάσα και μας είπε τα άσχημα νέα.

Το πρωί, λοιπόν, είχε βγει να μαζέψει καρύδια για να φτιάξει μια καρυδόπιτα που τόσο της άρεσε. Εκεί που σκαρφάλωνε σε μια καρυδιά άκουσε φωνές να έρχονται από το μεγάλο μονοπάτι. Κρύφτηκε πίσω από ένα θάμνο και περίμενε. Σε λίγο είδε πέντε έξι ανθρώπους να ανεβαίνουν το μονοπάτι. Μιλούσαν ζωηρά και είχαν μαζί τους κάτι κορδέλες, χαρτιά και μολύβια. Άρχισαν να μετρούν με τις κορδέλες και να σημειώνουν. Από τις κουβέντες που ξεχώρισε κατάλαβε πως σχεδιάζουν να ανοίξουν δρόμο μέχρι την κορυφή του βουνού. Θα κόψουν, λέει τα δέντρα και θα κάνουν μεγάλα έργα στο δάσος μας. Αχ πάει το δάσος μας, πάνε οι καστανιές, πάνε κι οι καρυδόπιτες! αναστέναξε η κυρία Ζαχαρούλα και έφαγε άλλον ένα λουκουμά.

Μετά η κυρία Ζαχαρούλα μας είπε για τη φίλη της την κυρία Ατυχίδου που έχει εξαφανιστεί εδώ και τρεις μέρες. Λένε πως την είδαν κάτι αλεπούδες κοντά στα μελίσσια του Βασίλη. Εγώ όμως δεν το πιστεύω γιατί τελευταία είχε πάρει μερικά κιλά και απέφευγε το μέλι. Αχ η καημένη! Αναστέναξε η κυρία Ζαχαρούλα και έφαγε άλλον ένα λουκουμά. Θα 'πεσε σε καμιά παγίδα που στήνουν οι κτηνοτρόφοι και οι μελισσοκόμοι για να μας αιχμαλωτίζουν, συμπλήρωσε. Εγώ σκέφτηκα πως μπορεί να καταλήξει να γίνει μια αρκούδα χορεύτρια με χαλκά στη μύτη και φίμωτρο στο στόμα που θα διασκεδάζει τον κόσμο στις πλατείες και τα πανηγύρια χορεύοντας στο ρυθμό που θα έδινε με το ντέφι του ένας ξεδοντιάρης αρκουδιάρης. Δεν είπα, όμως, τίποτα γιατί θα μου έλεγαν πως αυτά δε γίνονται στις μέρες μας.

Αργά το βράδυ, η κυρία Ζαχαρούλα μας καληνύχτισε και ανήσυχη πήρε το δρόμο για το σπίτι της στο δάσος με τις καρυδιές.

Έτρεξα στην αγκαλιά της μαμάς μου. Μη φοβάσαι μικρή μου, είπε η μαμά και σκούπισε ένα δάκρυ στα μάτια της. Είχε θυμηθεί το μπαμπα μου που χάθηκε πέρσι το καλοκαίρι στη μεγάλη πυρκαγιά.

Η ΒΙΚΤΟΡΙΑ ΚΙΝΔΥΝΕΥΕΙ

Γεια σας. Είμαι η Βικτόρια, μια θαλάσσια χελώνα που ζω στον κόλπο του Λαγανά, στη Ζάκυνθο. Σήμερα είμαι πολύ ταραγμένη. Τι ήταν αυτό που έπαθα χθες το βράδυ! Μόνο που το σκέφτομαι, η καρδιά μου πάει να σπάσει. Θέλετε να μάθετε τι μου συνέβη; Ουφ! Να πάρω μια ανάσα και να σας τα διηγηθώ.

Λοιπόν, χθες το βράδυ βγήκα στην ακτή για να γεννήσω τα αυγά μου. Η παραλία ήταν ήσυχη και σκοτεινή. Απομακρύνθηκα από το νερό και περπατώντας αργά και προσεκτικά έφτασα μέχρι τους πρώτους θάμνους. Εκεί σταμάτησα και άρχισα με τα πίσω πόδια μου να ανοίγω ένα λάκκο. Αφού γέννησα στο λάκκο τα αυγά μου, σκέπασα τη φωλιά μου με άμμο.

Δεν είχα τελειώσει όταν άκουσα ένα θόρυβο. Γύρισα το κεφάλι μου προς τα κει και με τύφλωσε ένα ή για την ακρίβεια δύο δυνατά φώτα. Ήταν ένα αυτοκίνητο που έρχονταν καταπάνω μου. Όσο πιο γρήγορα μπορούσα, όπως ξέρετε δε φημίζομαι για τη γρηγοράδα μου, έτρεξα να κρυφτώ μέσα στους θάμνους.

Το αυτοκίνητο σταμάτησε, ευτυχώς, λίγο πριν από τη φωλιά μου. Κατέβηκαν ένας άνδρας, μια γυναίκα και ένα μικρό παιδί.

- Λέω να στήσουμε εδώ τη σκηνή μας, είπε ο άνδρας.

- Ναι, είναι πολύ όμορφα εδώ, συμφώνησε η γυναίκα.

- Μ' αρέσει πολύ εδώ, φώναξε το παιδί. Αύριο θα σκάψω και θα ανοίξω ένα μεγάλο τούνελ, πρόσθεσε και άρχισε να χοροπηδά, αλίμονο, πάνω στη φωλιά μου.

-Ωχ! Πάνε τα αυγουλάκια μου, σκέφτηκα κι άρχισα να κλαίω.

Στο μεταξύ, οι άνθρωποι άρχισαν να στήνουν τη σκηνή. Όταν τελείωσαν, άνοιξαν κάτι πλαστικές σακούλες, έβγαλαν λογής- λογής φαγητά και άρχισαν να τρώνε. Μόλις τελείωσαν το φαγητό πέταξαν τις σακούλες στην αμμουδιά και ο αέρας τις πήρε και τις έριξε στη θάλασσα. Αχ, έτσι χάθηκε η γιαγιά μου! Νόμιζε πως η σακούλα ήταν τσούχτρα, την έφαγε και πνίγηκε.

Μετά το φαγητό μπήκαν στη σκηνή για να κοιμηθούν. Περίμενα λίγη ώρα και πήρα το δρόμο για τη θάλασσα. Θυμήθηκα την πρώτη φορά, πριν από χρόνια, που έκανα, μικρό χελωνάκι, αυτή τη διαδρομή. Μόλις είχαμε βγει από τα αυγά, εγώ και τ' αδέρφια μου και τρέχαμε προς τη θάλασσα. Στα μισά της διαδρομής φάνηκε ένα σμήνος γλάρων που όρμησαν και άρπαξαν πολλά από μας. Ούτε τα μισά δε φτάσαμε στη θάλασσα. Και απ' αυτά που γλίσωσαν απ' τους γλάρους ελάχιστα θα επιζήσουν. Άλλες θα πιαστούν στα δίχτυα των ψαράδων, άλλες θα σκοτωθούν από τα ταχύπλοα σκάφη ...

-Μια χελώνα! Μια χελώνα! Άκουσα πίσω μου μια φωνή. Ήταν ο μικρός που φώναζε και έτρεχε πίσω μου. Ευτυχώς ήμουν ένα βήμα από το νερό. Βούτηξα και χάθηκα στην αγκαλιά της θάλασσας.

Η ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΚΙΝΔΥΝΕΥΕΙ

Γεια σας, είμαι η Κατερίνα μια μικρή μεσογειακή φώκια. Εδώ και μερικές ημέρες βρίσκομαι στο Κέντρο Περίθαλψης της ΜΟm, στην Αλόννησο. Θα μου πείτε τώρα, και με το δίκιο σας, τι είναι αυτή η ΜΟm και τι ζητά μια φώκια εδώ. Μη βιάζεστε... Θα σας τα διηγηθώ όλα από την αρχή.

Λοιπόν, ζούσα με τη μαμά μου σε μια σπηλιά στο Αιγαίο πέλαγος. Μια μέρα η μαμά μου με φώναξε κοντά της και μου είπε:

-Κατερίνα, θα βγω να κυνηγήσω. Μην απομακρυνθείς από τη σπηλιά. Δε θα αργήσω.

Αυτά είπε η μαμά μου, έκανε μια βουτιά και χάθηκε. Πέρασε αρκετή ώρα και δεν είχε φανεί ακόμα. Κι άλλες φορές είχε φύγει αλλά ποτέ δεν άργησε τόσο. Άρχισα να φοβάμαι. Τι να κάνω; Χωρίς να το πολυσκεφτώ σύρθηκα πάνω στα βότσαλα και βούτηξα στο νερό. Πήγαινα να βρω τη μαμά μου.

Στην αρχή ήταν ωραία. Αν και δεν ήξερα ακόμα καλό κολύμπι, έκανα στροφές και φιγούρες σαν μπαλαρίνα. Σε λίγο, όμως, η θάλασσα αγρίεψε. Σηκώθηκαν μεγάλα κύματα που με πήγαιναν πέρα δώθε. Δεν είχα πια δύναμη να κολυμπήσω.

Τα ρεύματα της θάλασσας με έφεραν, κουρασμένη και νυσταγμένη, σε μια ακτή. Αποκοιμήθηκα. Μέσα στον ύπνο μου άκουσα κάτι φωνές.

-Φώκια στην παραλία!

-Να πλησιάσουμε άραγε ή δαγκώνει;

-Πού να ξέρω, βρε Κώστα. Φαίνεται άρρωστη. Πάμε καλύτερα να ειδοποιήσουμε μια οργάνωση που υπάρχει για τις φώκιες.

-Ναι, τη ΜΟm. Έρχονται και τις παίρνουν, λέει. Πάμε!

Έτσι βρέθηκα στην Αλόννησο, στο κέντρο Περίθαλψης της ΜΟm. Εκεί μου έκαναν εξετάσεις, με ζύγισαν, με τάισαν, με έμαθαν να κολυμπώ καλύτερα αλλά και να κυνηγώ τα ψάρια που έριχναν στην πισίνα. Όλοι μ' αγαπούσαν και με φρόντιζαν πολύ.

Πολλές φορές έρχονται στο Κέντρο παιδάκια με τους δασκάλους τους για να μας δουν και να μάθουν για μας. Μ' αρέσει να ακούω την κυρία Τζένη να τους μιλάει. Δε σας κρύβω πως νιώθω και μια περηφάνια για μας τις φώκιες. Είμαστε τόσο σπουδαίες! Αλλά, μαζί, και φόβο! Γιατί φοβάμαι; Γιατί άκουσα, μια μέρα, την κυρία Τζένη να λέει στα παιδιά πως εμείς οι φώκιες κινδυνεύουμε να εξαφανιστούμε.

-Γιατί; Ρώτησε ένα αγοράκι

-Οι άνθρωποι κυνηγούν τις φώκιες επειδή νομίζουν πως αυτές φταίνε που δεν βρίσκουν ψάρια να ψαρέψουν, απάντησε η κυρία Τζένη. Όμως δε φταίνε οι φώκιες. Φταίνε οι άνθρωποι που ψαρεύουν πάρα πολλά ψάρια, περισσότερα απ' όσα πρέπει. Έτσι, επειδή οι φώκιες δε βρίσκουν ψάρια να φάνε, όταν βλέπουν τα δίχτυα γεμάτα,

τα σχίζουμε και τρώνε τα ψάρια. Αυτό θυμώνει τους ψαράδες και κυνηγούν τις φώκιες. Όμως δεν είναι μόνο αυτή η αιτία. Μήπως ξέρετε κάποια άλλη;

-Κυρία, κυρία! φώναξε ένα κοριτσάκι. Η ρύπανση! Τα νερά των θαλασσών μολύνονται από τα εργοστάσια που αδειάζουν τα απόβλητά τους, τα ψάρια μολύνονται κι αυτά και έτσι οι φώκιες που τρώνε τα μολυσμένα ψάρια δηλητηριάζονται ,αρρωσταίνουν και πεθαίνουν.

Δεν άντεξα άλλο να ακούω και απομακρύνθηκα. Θυμήθηκα και την ιστορία που μου έλεγε η μαμά μου για τη δική της μητέρα, τη γιαγιά μου δηλαδή...Η γιαγιά μου, λοιπόν, γεννήθηκε σε μια όμορφη βοτσαλωτή ακτή. Έμαθε κολύμπι στα ρηχά νερά της παραλίας και τις ηλιόλουστες μέρες λιάζονταν αμέριμνη στα βράχια. Δε κράτησε όμως για πολύ... Οι άνθρωποι έχτισαν ένα ξενοδοχείο λίγα μέτρα από την ακτή. Έτσι η γιαγιά μου ,όπως και πολλές άλλες φώκιες που ζούσαν εκεί ,κυνηγημένη βρήκε καταφύγιο σε μια απομονωμένη σπηλιά. Σ' αυτή τη σπηλιά γεννήθηκα κι εγώ.

Κοιτάζω τη θάλασσα. Με πιάνει πάλι εκείνη η νοσταλγία που όλο και πιο συχνά τελευταία νιώθω. Σκέφτομαι τη μαμά μου, τη σπηλιά μου... Άραγε θα επιστρέψω ποτέ εκεί;

**ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΜΕ ΘΕΜΑ ΤΑ
ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ**

ΜΑΝΑΦΗ ΙΩΑΝΝΑ

ΕΛΛΑΔΑ – Η ΧΩΡΑ ΜΑΣ

ΤΙ ΕΙΝΑΙ Η ΠΑΤΡΙΔΑ ΜΑΣ;

Τι είναι η πατρίδα μας; Μην είν' οι κάμποι;
Μην είναι τ' άσπαρτα ψηλά βουνά;
Μην είναι ο ήλιος της, που χρυσολάμπει;
Μην είναι τ' άστρα της τα φωτεινά;

Μην είναι κάθε της ρηχό ακρογιάλι
και κάθε χώρα της με τα χωριά;
κάθε νησάκι της που αχνά προβάλλει;
κάθε της θάλασσα, κάθε στεριά;

Μην είναι τάχατε τα ερειπωμένα
αρχαία μνημεία της χρυσή στολή
που η τέχνη εφόρεσε και το καθένα
μια δόξα αθάνατη αντιλαλεί;

Όλα πατρίδα μας! Κι αυτά κι εκείνα,
και κάτι πού `χουμε μες την καρδιά
και λάμπει αθώρητο σαν ήλιου αχτίνα
και κράζει μέσα μας: Εμπρός παιδιά!

Ιωάννης Πολέμης

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ▪ Μαθητές:

Μαθητές τετάρτης τάξης δημοτικού σχολείου.

▪ Προηγούμενη γνώση:

Οι μαθητές:

- Έχουν εξετάσει σε ένα πρώτο επίπεδο τον τόπο τους ως προς τα φυσικά και τα ανθρωπογενή του χαρακτηριστικά.
- Έχουν εξοικειωθεί με την έννοια του χάρτη και του υπομνήματος και έχουν αποκτήσει βασικές δεξιότητες ανάγνωσης και σχεδίασης χάρτη.
- Γνωρίζουν γεωγραφικούς όρους, όπως βουνό, οροσειρά, ποτάμι, λίμνη, πεδιάδα, νησί, κόλπος, χερσόνησος, ακρωτήρι, ισθμός, διώρυγα, πορθμός κ.ά. και πώς αυτοί συμβολίζονται πάνω στο χάρτη.

▪ Γραμματισμός στην Τεχνολογία:

Οι μαθητές:

- Μπορούν να χρησιμοποιήσουν το MS Word.
- Έχουν τουλάχιστον μια μικρή εξοικείωση με το MS PowerPoint.
- Μπορούν να ανασύρουν πληροφορίες από έτοιμες πολυμεσικές εφαρμογές, πχ. μια εγκυκλοπαίδεια.
- Μπορούν να επισκέπτονται μόνοι τους επιλεγμένους τόπους στο διαδίκτυο.

▪ Μαθησιακό περιβάλλον:

- Τάξη με θρανία που μπορούν να μετακινούνται ανάλογα με τις ανάγκες για τη συγκρότηση ομάδων. Η έδρα του δασκάλου στο μπροστινό μέρος της αίθουσας.
- Ένας υπολογιστής συνδεδεμένος με έναν προβολέα στο μπροστινό μέρος της αίθουσας επίσης.
- Ένας πίνακας με κιμωλία πίσω από την έδρα.
- Πίνακες ανακοινώσεων.
- Χάρτες σε ρολά που ανοίγουν.
- Στο σχολείο υπάρχει εργαστήριο Η/Υ με τουλάχιστον έναν υπολογιστή ανά δύο μαθητές.

ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

ΤΑΞΗ: Δ' τάξη Δημοτικού

ΕΝΟΤΗΤΑ: Ελλάδα – Η χώρα μας

ΔΙΑΡΚΕΙΑ: 14 διδακτικές ώρες

ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ:

- Να μάθουν ότι ένας τόπος έχει τα φυσικά και τα ανθρωπογενή του χαρακτηριστικά.
- Να γνωρίσουν τα γεωμορφολογικά χαρακτηριστικά της Ελλάδας και του τόπου όπου κατοικούν.
- Να αντιληφθούν την επίδραση της γεωμορφολογίας ενός τόπου στη ζωή των κατοίκων του.
- Να μάθουν πώς διαιρείται η Ελλάδα σε γεωγραφικά διαμερίσματα και νομούς και να κατανοήσουν τους λόγους αυτής της διαίρεσης.
- Να αντιληφθούν τη διαφορετικότητα κάθε περιοχής της Ελλάδας (είτε ως προς τα φυσικά είτε ως προς τα ανθρωπογενή της χαρακτηριστικά) αλλά και να νιώσουν ότι είναι όλες εξίσου σημαντικές για να τις επισκεφτεί και να τις γνωρίσει κανείς.
- Να μελετήσουν και να γνωρίσουν καλύτερα τον τόπο τους και να είναι σε θέση να προβάλουν σημαντικά στοιχεία του προκειμένου να τον διαφημίσουν.
- Να μάθουν να «διαβάζουν» χάρτες με τη βοήθεια υπομνήματος, αλλά και να σχεδιάζουν δικούς τους χάρτες με το αντίστοιχο υπόμνημα.

Α' ΜΕΡΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.**1^η και 2^η ΩΡΑ: ΠΡΩΤΗ ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ
ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ – ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΧΑΡΤΗ****ΣΤΟΧΟΙ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ:**

Οι μαθητές:

- Να αντιληφθούν τη θέση της Ελλάδας σε σχέση με τον υπόλοιπο κόσμο.
- Να μάθουν με ποιες χώρες συνορεύει η Ελλάδα.
- Να αναγνωρίσουν και να μπορούν να ονομάσουν τα γεωγραφικά διαμερίσματα της Ελλάδας.
- Να αισθητοποιήσουν το σχήμα των γεωγραφικών διαμερισμάτων.
- Να εντοπίσουν το δικό τους γεωγραφικό διαμέρισμα.
- Να πάρουν τις πρώτες πληροφορίες για τα γεωγραφικά διαμερίσματα.
- Να διακρίνουν βασικά γεωγραφικά στοιχεία πάνω στο χάρτη.

ΜΕΣΑ ΚΑΙ ΥΛΙΚΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Υπολογιστής συνδεδεμένος με προβολέα και με πρόσβαση στο διαδίκτυο,
CD-ROM με προσομοίωση πτήσης πάνω από την Ελλάδα,
γεωμορφολογικός χάρτης της Ελλάδας,
παρουσίαση PowerPoint για τα γεωγραφικά διαμερίσματα της Ελλάδας,
φύλλο A4 με το χάρτη της Ελλάδας,
το βιβλίο του μαθητή.

Για την κατασκευή του χάρτη θα χρειαστούν μεγεθύνσεις (A3) των γεωγραφικών διαμερισμάτων από ένα λευκό χάρτη της Ελλάδας, χαρτόνια, ψαλίδι και κόλλα.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΤΑΞΗΣ

Μετωπική διδασκαλία και εργασία σε ομάδες.

ΠΟΡΕΙΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

ΦΑΣΗ 1^η: Προετοιμασία – προπαρασκευή των μαθητών.

1. Προβολή προσομοίωσης πτήσης πάνω από την Ελλάδα ([Παράρτημα 1](#)) για την εισαγωγή του μαθήματος. Με τον τρόπο αυτό οι μαθητές ξαναθυμούνται όσα πέρυσι διδάχτηκαν για το πώς φαίνεται ο κόσμος από ψηλά, διακρίνουν τα βουνά, τις λίμνες, τα ποτάμια, τα νησιά κ.ά. Αποκτούν μια πρώτη εικόνα για το σχήμα της Ελλάδας. Προετοιμάζονται για να περάσουν στη μελέτη του χάρτη της Ελλάδας.

Ακολουθεί η προβολή ενός χάρτη της Ελλάδας στον οποίο είναι ευδιάκριτα τα σύνορα της Ελλάδας με τα γειτονικά της κράτη και δίνονται πληροφορίες σχετικά μ' αυτά. (<http://geogr.eduportal.gr/maps/synora1.htm>).

Τέλος, για να αντιληφθούν την Ελλάδα ως μέρος του υπόλοιπου κόσμου και τη θέση της μέσα σ' αυτόν προβάλλεται μια δραστηριότητα σχετική από την ιστοσελίδα του eduportal: <http://geogr.eduportal.gr/games/thesi.htm>.

2. Επίδειξη του γεωμορφολογικού χάρτη της Ελλάδας, με διακεκομμένες γραμμές στα διαμερίσματα. Οι μαθητές καλούνται να αναφέρουν περιοχές τις Ελλάδας που γνωρίζουν (τόπους καταγωγής γονέων ή παππούδων, θερινών ή χειμερινών διακοπών της οικογένειας, κατοικίας φίλων τους κ.ά.). Δείχνουμε στο χάρτη πού περίπου βρίσκονται οι περιοχές που ακούγονται.

ΦΑΣΗ 2^η: Παρουσίαση – Επεξεργασία του νέου περιεχομένου μάθησης

3. Ο Δ ρωτά τους μαθητές τι άλλο παρατηρούν πάνω στο χάρτη. Οι μαθητές αναφέρουν τα στοιχεία εκείνα που τους παρέχουν κάποιες πληροφορίες (βουνά, λίμνες κ.ά.). Μεταξύ άλλων θα παρατηρήσουν και τις διακεκομμένες γραμμές πάνω στο χάρτη. Θα κληθούν να αναρωτηθούν τι σημαίνουν αυτές οι γραμμές. (Ότι η Ελλάδα χωρίζεται σε κομμάτια.) Ο Δ ρωτά αν πρόκειται για αληθινές γραμμές που υφίστανται και στην πραγματικότητα. Ρωτά επίσης πόσα είναι αυτά τα κομμάτια? Προσπαθούν να τα μετρήσουν. Ο Δ τους πληροφορεί ότι ονομάζονται γεωγραφικά διαμερίσματα. Λέει τα ονόματά τους. Οι μαθητές με το δάχτυλο ακολουθούν τις γραμμές των γεωγραφικών διαμερισμάτων στο χάρτη του βιβλίου τους (σελ. 9) και αντιλαμβάνονται κιναισθητικά τα όρια του διαμερίσματος.

4. Οι μαθητές εντοπίζουν στο χάρτη της τάξης το γεωγραφικό διαμέρισμα που κατοικούν και διατυπώνουν τις πρώτες παρατηρήσεις τους συγκριτικά με τα άλλα διαμερίσματα σε γενικά χαρακτηριστικά που προσφέρει ο χάρτης.

5. Προβολή παρουσίασης PowerPoint για τα γεωγραφικά διαμερίσματα της Ελλάδας ([Παράρτημα 2](#)). Πρώτα εμφανίζεται ένας χάρτης της Ελλάδας με χρωματισμένα διαφορετικά τα 9 γεωγραφικά διαμερίσματα. Ακολουθεί μία διαφάνεια για κάθε διαμέρισμα στην οποία εμφανίζονται 3 φωτογραφίες με χαρακτηριστικές περιοχές του διαμερίσματος αυτού. Ο Δ συζητά με τους μαθητές για τις περιοχές που εικονίζονται: ποιες είναι, τι γνωρίζουν γι'αυτές, πόσο γνωστές είναι ([Παράρτημα 2α](#)). Οι μαθητές καταγράφουν σε ένα Φύλλο που έχει ετοιμάσει ο Δ ή στο σημειωματάριό τους τι έδειχναν οι φωτογραφίες για το κάθε διαμέρισμα ([Παράρτημα 3](#)).

6. Οι μαθητές χωρίζονται σε 9 ομάδες των 2-3 μελών και καθεμιά αναλαμβάνει με κλήρωση ένα διαμέρισμα για να το μελετήσει για λίγα λεπτά και να το παρουσιάσει στην τάξη επιγραμματικά με βάση τις πρώτες πληροφορίες που πήρε από την προβολή διαφανειών που προηγήθηκε αλλά και από το αντίστοιχο κείμενάκι του βιβλίου του μαθητή (σελ. 11-12). Στο εξής η κάθε ομάδα θα έχει το όνομα του διαμερίσματος που μελέτησε γιατί αυτός ο χωρισμός σε ομάδες θα συνεχιστεί και στα επόμενα μαθήματα.

ΦΑΣΗ 3^η: Εφαρμογές

7. Ο Δ επιστρέφει στην αρχική συζήτηση όπου οι μαθητές είχαν αναφέρει διάφορες περιοχές της Ελλάδας για να ελέγξουν τώρα ποιες ήταν γεωγραφικά διαμερίσματα και ποιες όχι ώστε να εντάξουν τις τελευταίες στα διάφορα γεωγραφικά διαμερίσματα.

8. Δίνεται στους μαθητές σε φωτοτυπία ένας χάρτης της Ελλάδας ([Παράρτημα 4](#)) με τα γεωγραφικά διαμερίσματα προκειμένου να τα χρωματίσουν και να γράψουν τα ονόματά τους.

9. Καλούνται οι μαθητές να αναφέρουν κάποιο φαγητό, γλυκό, τραγούδι, μουσικό όργανο, διάλεκτο, ζώο, φυτό κλπ. που να προέρχεται από κάποιο γεωγραφικό διαμέρισμα και να φέρει επιπλέον το όνομα του διαμερίσματος αυτού. Πχ, Μακεδονικός χαλβάς, Φέτα «Ήπειρος», κρητική μαντινάδα, κρητική λύρα, κρητική διάλεκτος, Αλλαντικά «Θράκη», Αεροδρόμιο «Μακεδονία», ηπειρώτικα γεφύρια, κρητικός αίγαγρος, Ιόνιο Πανεπιστήμιο, Υπουργείο Μακεδονίας-Θράκης, Υπουργείο Αιγαίου, Πανεπιστήμιο Αιγαίου, αιγαιοπελαγίτικη αρχιτεκτονική, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας κá.

10. Κατασκευή χάρτη:

Ο Δ βρίσκει ένα χάρτη της Ελλάδας με τα όρια των γεωγραφικών διαμερισμάτων και των νομών ([Παράρτημα 5](#)). Κόβει το κάθε διαμέρισμα στο περίγραμμά του. Τα νησιά του Αιγαίου πελάγους και τα νησιά Ιονίου πελάγους θα μείνουν σε ένα ενιαίο πλαίσιο (ασύμμετρα κομμένο). Τα φωτοτυπεί χωριστά σε μεγέθυνση με κριτήριο τα νησιά του Αιγαίου πελάγους που καλύπτουν τη μεγαλύτερη έκταση ως διαμέρισμα πάνω στο χάρτη να χωράνε σε κόλλα Α3. Στην ίδια κλίμακα θα μεγεθυνθούν και τα υπόλοιπα γεωγραφικά διαμερίσματα. Ο Δ φέρνει τις φωτοτυπίες των 9 γεωγραφικών διαμερισμάτων στην τάξη.

Οι μαθητές είναι ήδη χωρισμένοι σε 9 ομάδες από προηγούμενη δραστηριότητα όταν ανέλαβαν να κάνουν μια πρώτη παρουσίαση για κάθε γεωγραφικό διαμέρισμα. Οι ομάδες διατηρούνται και καθεμία παίρνει τη φωτοτυπία του γεωγραφικού διαμερίσματος που μελέτησε και την προηγούμενη ώρα.

Οι μαθητές της κάθε ομάδας κολλάνε τη φωτοτυπία τους σε χαρτόνι και κόβουν προσεκτικά γύρω γύρω το περίγραμμα. Είναι πολύ σημαντικό να κοπεί προσεκτικά το περίγραμμα γιατί αργότερα θα κληθούν να σχηματίσουν με αυτά τα κομμάτια έναν ακέραιο χάρτη. Σε περιπτώσεις που υπάρχουν νησάκια δεν κόβονται χωριστά, αλλά παραμένουν σε ένα ενιαίο πλαίσιο. Τα μεταξύ των νησιών λευκά τμήματα του χαρτιού θα χρωματιστούν γαλάζια.

Ο Δ φέρνει στην τάξη ένα μεγάλο κομμάτι φελιζόλ βαμμένο γαλάζιο στο μεγαλύτερο τμήμα του εκτός από τις χώρες γύρω από την Ελλάδα που είναι σχεδιασμένες και βαμμένες σε ένα άλλο ουδέτερο χρώμα (π.χ. γκρι).

Με καρφίτσουλες στερεώνουν δάσκαλος και μαθητές τα 9 κομμάτια πάνω στο φελιζόλ ώστε να σχηματιστεί ο χάρτης της Ελλάδας. Έτσι οι μαθητές αποκτούν μια συνολική αντίληψη του χάρτη που αποτελείται από περισσότερα κομμάτια.

Γνωρίζοντας ήδη την έννοια του υπομνήματος και τη χρησιμότητά του σε ένα χάρτη σκέφτονται πού θα το τοποθετήσουν και πόσο μεγάλο θα είναι. Ο Δ που γνωρίζει πόσα σύμβολα θα χρειαστεί να γραφτούν στο μέλλον συμβουλεύει τους μαθητές ανάλογα.

Βάζουν στο χάρτη τα σημεία του ορίζοντα.

Ετοιμάζουν και 9 λευκές καρτέλες από χαρτόνι, καθεμία με το όνομα ενός διαμερίσματος, για να κολλάνε επάνω ο,τιδήποτε χρήσιμο κατά τη διάρκεια των μαθημάτων (φύλλα καταγραφής πληροφοριών που θα συμπληρώνουν οι μαθητές, φωτογραφίες, κείμενα κ.) και τις τοποθετούν γύρω γύρω από το χάρτη.

Οι μαθητές θα εμπλουτίζουν το χάρτη στα επόμενα μαθήματα, κάθε ομάδα το δικό της γεωγραφικό διαμέρισμα.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Η αξιολόγηση των μαθητών για το Α' Μέρος της Ενότητας θα γίνει κατά ομάδες με κριτήριο την πληρότητα και ορθότητα:

α) του χάρτη που θα σχεδιάζουν μόνοι τους και

β) των φύλλων καταγραφής πληροφοριών που θα συμπληρώνουν από την έρευνά τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.**3^η – 4^η – 5^η ΩΡΑ: ΓΕΩΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΦΥΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ΜΑΣ****ΣΤΟΧΟΙ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ**

Οι μαθητές:

- Να «διαβάζουν» ένα γεωμορφολογικό χάρτη.
- Να μελετήσουν τα κυριότερα γεωμορφολογικά χαρακτηριστικά των γεωγραφικών διαμερισμάτων και να συγκρίνουν μεταξύ τους τα διαμερίσματα ως προς τα χαρακτηριστικά αυτά.
- Να διαπιστώσουν ότι τα γεωγραφικά διαμερίσματα προσδιορίζονται με γεωγραφικά και ιστορικά κριτήρια.
- Να προσεγγίσουν τις έννοιες ηπειρωτικό και νησιωτικό διαμέρισμα.
- Να αντιληφθούν την επίδραση της γεωμορφολογίας ενός τόπου στη ζωή των κατοίκων του.
- Να «διαβάζουν» ένα παραγωγικό χάρτη.
- Να σχεδιάζουν ένα γεωμορφολογικό χάρτη αναπαριστώντας με συμβολικό τρόπο τα διάφορα γεωμορφολογικά χαρακτηριστικά πάνω σ' αυτόν.
- Να σχεδιάζουν έναν παραγωγικό χάρτη της Ελλάδας.
- Να κατασκευάζουν και να συμπληρώνουν ένα υπόμνημα.

ΜΕΣΑ ΚΑΙ ΥΛΙΚΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Επιστολές-προσκλήσεις προς τους μαθητές,
γεωμορφολογικός χάρτης της Ελλάδας,
παραγωγικός χάρτης της Ελλάδας,
χάρτης χλωρίδας και πανίδας,
βιβλίο με φυτά και ζώα της Ελλάδας,
υπολογιστής συνδεδεμένος με προβολέα και με πρόσβαση στο διαδίκτυο,

παρουσίαση PowerPoint με φωτογραφίες από περιοχές διαφορετικής γεωμορφολογίας, φύλλο καταγραφής γεωμορφολογικών χαρακτηριστικών, φύλλο καταγραφής προϊόντων, χλωρίδας και πανίδας.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΤΑΞΗΣ

Μετωπική διδασκαλία και εργασία σε ομάδες.

ΠΟΡΕΙΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

ΦΑΣΗ 1^η: Προετοιμασία – προπαρασκευή των μαθητών.

1. Ο Δ μπαίνει στην τάξη και ανακοινώνει στους μαθητές ότι έχει 9 επιστολές, μία για κάθε Ομάδα Γεωγραφικού Διαμερίσματος⁹. Επιδίδει τις επιστολές στις ομάδες και οι μαθητές σπεύδουν να ανοίξουν τους φακέλους¹⁰. Οι επιστολές αυτές περιέχουν διαφημιστικές προσκλήσεις που απευθύνονται στους μαθητές ([Παράρτημα 6](#)).

Με αφορμή αυτές τις επιστολές-προσκλήσεις οι μαθητές της κάθε Ομάδας ψάχνουν στο χάρτη της τάξης το γεωγραφικό διαμέρισμα το οποίο καλούνται να επισκεφτούν. Βλέπουν πού βρίσκεται. Ένα μέλος από την κάθε ομάδα δείχνει στο χάρτη της τάξης τη διαδρομή που πρέπει να διανύσουν από το «δικό τους τόπο» (το γεωγραφικό διαμέρισμα που μελετά η ομάδα τους) ως το διαμέρισμα αυτό. Σχολιάζουν την απόσταση και κάνουν νύξεις για το μεταφορικό μέσο που θα μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν. Υπάρχουν περιπτώσεις διαμερισμάτων στα οποία μπορεί να πάει κανείς μόνο με πλοίο ή αεροπλάνο γιατί τα χωρίζει θάλασσα από τα υπόλοιπα. Ο Δ ρωτά ποια είναι αυτά? (Η Κρήτη, τα νησιά του Αιγαίου πελάγους και τα νησιά του Ιονίου πελάγους.) Εδώ ο Δ βρίσκει την ευκαιρία να κάνει τη διάκριση ηπειρωτικών και νησιωτικών διαμερισμάτων.

ΦΑΣΗ 2^η: Παρουσίαση – Επεξεργασία του νέου περιεχομένου μάθησης.

2. Σε κάθε Ομάδα Γεωγραφικού Διαμερίσματος οι μαθητές:

⁹ Οι Ομάδες Γεωγραφικού Διαμερίσματος παραμένουν σταθερές από το προηγούμενο μάθημα.

¹⁰ Αντί για τις επιστολές, μπορούν να αποσταλούν στους μαθητές e-mails με το ίδιο περιεχόμενο.

α. Θα παρατηρήσουν το γεωμορφολογικό χάρτη της τάξης και με τη βοήθεια του υπομνήματος θα συλλέξουν όλες τις πληροφορίες που προσφέρονται για τη μορφολογία του εδάφους στο διαμέρισμά τους (βουνά, πεδιάδες, λίμνες, ποτάμια). Θα χαρακτηρίσουν το διαμέρισμά τους ως ορεινό ή πεδινό, ηπειρωτικό ή νησιωτικό, μεγάλο ή μικρό σε σύγκριση και με τα υπόλοιπα γεωγραφικά διαμερίσματα της χώρας.

β. Θα ελέγξουν επίσης ποια είναι τα γειτονικά διαμερίσματα ή τα άλλα κράτη με τα οποία συνορεύει το διαμέρισμά τους ή αν βρέχονται από θάλασσα και από ποια. Θα κληθούν να παρατηρήσουν αν στα σημεία που συνορεύει το διαμέρισμά τους με άλλο, υπάρχουν γεωμορφολογικά χαρακτηριστικά που δικαιολογούν αυτό το σύνορο. («Γιατί χωρίστηκαν έτσι τα γεωγραφικά διαμερίσματα και όχι διαφορετικά?») Πχ. Η οροσειρά της Πίνδου είναι ένα φυσικό σύνορο ανάμεσα στη Μακεδονία και την Ήπειρο και ανάμεσα στην Ήπειρο και τη Θεσσαλία. Ο ποταμός Νέστος χωρίζει τη Μακεδονία από τη Θράκη. Η Πελοπόννησος χωρίζεται από τη Στερεά Ελλάδα με τον Κορινθιακό κόλπο. Τα νησιά του Αιγαίου και του Ιονίου χωρίζονται με θάλασσα από την υπόλοιπη Ελλάδα.

Η κάθε Ομάδα καταγράφει σε Φύλλο που έχει ετοιμάσει ο Δ ([Παράρτημα 7](#)) τα βουνά, τις πεδιάδες, τις λίμνες και τα ποτάμια του γεωγραφικού της διαμερίσματος, τα σύνορά του, από ποια θάλασσα βρέχεται και πού βρίσκεται στο χάρτη.

Μόλις ολοκληρώσουν την εργασία τους οι ομάδες, θα κοινοποιήσουν μία μία τις παρατηρήσεις τους σε όλη την τάξη. Τα φύλλα καταγραφής πληροφοριών που συμπληρώνουν οι μαθητές θα τοποθετούνται πάνω στις αντίστοιχες λευκές καρτέλες των γεωγραφικών διαμερισμάτων που περιβάλλουν το χάρτη που κατασκεύασαν οι μαθητές¹¹.

3. Ο Δ ρωτά: «Πάντα είχε αυτό το σχήμα η Ελλάδα?» Μέσα στην ιστορία άλλαξε πολλές φορές το σχήμα και το μέγεθός της. Μετά την επανάσταση του 1821 άρχισαν σταδιακά να απελευθερώνονται από την τουρκική κατοχή οι περιοχές της Ελλάδας και μόνο το 1948 αποκτά τα σημερινά της σύνορα. Οι αλλαγές αυτές φαίνονται πολύ καλά στην προσομοίωση που δημοσιεύεται στην ακόλουθη ιστοσελίδα: http://geogr.eduportal.gr/maps/hellas_history.htm, η οποία και προβάλλεται στην τάξη για σχολιασμό.

¹¹ Το ίδιο θα συμβαίνει κάθε φορά που οι μαθητές συμπληρώνουν φύλλα καταγραφής πληροφοριών.

4. Προβολή μιας παρουσίασης PowerPoint ([Παράρτημα 8](#)) με φωτογραφίες από διάφορες περιοχές της Ελλάδας με διαφορετικά γεωμορφολογικά χαρακτηριστικά (ορεινές, πεδινές, παραθαλάσσιες), διαφορετικές ασχολίες των κατοίκων (κτηνοτρόφοι, γεωργοί, ψαράδες), διαφορετική χλωρίδα και πανίδα. Μετά την προβολή της παρουσίασης αυτής καλούνται όλοι οι μαθητές να σκεφτούν πώς μπορεί να επηρεάζεται η ζωή των κατοίκων μιας περιοχής από τη γεωμορφολογία της. Είναι ίδια η ζωή των ανθρώπων μιας ορεινής και μιας πεδινής περιοχής, ή μιας ηπειρωτικής και μιας νησιωτικής περιοχής? Ποιοι τομείς της ζωής των κατοίκων επηρεάζονται (ασχολίες, προϊόντα, κλίμα, συγκοινωνίες κ.ά.) και με ποιο τρόπο?

Προς επαλήθευση ή διάψευση των υποθέσεων που θα διατυπωθούν από τους μαθητές, ο Δ μπορεί να προβάλλει επιπλέον πληροφοριακά στοιχεία. Για παράδειγμα:

Όσον αφορά στο κλίμα:

- Για την επίδραση της οροσειράς της Πίνδου στο κλίμα της περιοχής μπορούμε να παρακολουθήσουμε μία προσομοίωση στην ακόλουθη ιστοσελίδα: <http://geogr.eduportal.gr/maps/pindos.htm>.
- Η παρακολούθηση των Δελτίων Καιρού παρέχει πληροφορίες για τις διαφορές στις κλιματολογικές συνθήκες από περιοχή σε περιοχή (οι ηπειρωτικές περιοχές είναι περισσότερο ψυχρές από τις νησιωτικές, οι βόρειες από τις νότιες, οι ορεινές από τις πεδινές).

Όσον αφορά στις συγκοινωνίες:

- Οι συγκοινωνίες είναι πιο δύσκολες στις ορεινές περιοχές απ' ότι στις πεδινές γιατί πρέπει να διανοιχθούν δρόμοι μέσα από τα βουνά. Η Εγνατία οδός που ενώνει την Ήπειρο (Ηγουμενίτσα) με τη Θράκη (σύνορα Ελλάδας-Τουρκίας) ξεκίνησε το 1995 και δεν τελείωσε ακόμη. Ποια κομμάτια του δρόμου παρουσιάζουν τις μεγαλύτερες δυσκολίες? Προβάλλουμε το χάρτη με τα οδικά τμήματα της Εγνατίας οδού σε λειτουργία από την ιστοσελίδα: <http://www.egnatia.gr/flash/workmap/workmap.htm>. Στο χάρτη αυτό φαίνεται πως τα τμήματα που υπολείπονται ακόμα είναι κυρίως στην Ήπειρο και τη Δυτική Μακεδονία λόγω των δύσκολων γεωμορφολογικών συνθηκών (οροσειρά της Πίνδου) όπου πρέπει να κατασκευαστούν σήραγγες και γέφυρες.

5. Επίδειξη παραγωγικού χάρτη στην τάξη. Κάθε ομάδα καλείται να μελετήσει τα προϊόντα του δικού της γεωγραφικού διαμερίσματος. Οι μαθητές με τη βοήθεια του υπομνήματος «διαβάζουν» το χάρτη και καταγράφουν σε Φύλλο που έχει ετοιμάσει ο Δ ([Παράρτημα 9](#)) ποια είναι τα προϊόντα που παράγονται στο γεωγραφικό

διαμέρισμα που μελετούν. Από τη μελέτη των προϊόντων μπορούν να συμπεράνουν και να σχολιάσουν οι μαθητές και τις ασχολίες των κατοίκων του διαμερίσματος αυτού.

Στη συνέχεια, θα μελετήσουν τα ζώα και τα φυτά της περιοχής. Αναρτάται χάρτης χλωρίδας και πανίδας στην τάξη και δίνονται στους μαθητές βιβλία με φυτά και ζώα της Ελλάδας για να συλλέξουν τις πληροφορίες τους.

Μετά την ολοκλήρωση της έρευνάς τους, οι μαθητές θα ανακοινώσουν στην τάξη τα ευρήματά τους. Τα φύλλα καταγραφής πληροφοριών που συμπλήρωσαν οι μαθητές θα τοποθετηθούν στις λευκές καρτέλες που περιβάλλουν το χάρτη που είναι υπό κατασκευή.

ΦΑΣΗ 3^η: Εφαρμογές

6. Κάθε ομάδα ξεκαρφитσώνει από το φελιζόλ το γεωγραφικό διαμέρισμα που έχει στην ευθύνη της να μελετά και καλείται α) να ζωγραφίσει τα βουνά, τις πεδιάδες, τις λίμνες και τα ποτάμια και β) τα προϊόντα της περιοχής. Θα πρέπει ωστόσο να προηγηθεί συζήτηση για τον τρόπο συμβολισμού όλων αυτών των στοιχείων πάνω στο χάρτη ώστε να είναι κοινός σε όλες τις ομάδες, πράγμα που θα διευκολύνει και τη συμπλήρωση του υπομνήματος του χάρτη.

Καρφитσώνουν πάλι τα «κομμάτια» του χάρτη στο φελιζόλ και οι μαθητές συζητούν για το πώς πρέπει να συμπληρώσουν το υπόμνημα του χάρτη τους. Αποσπάται η καρτέλα του υπομνήματος και ανατίθεται με κλήρωση σε μία ομάδα να γράψει τα ονόματα και τα σύμβολα των νέων στοιχείων που προστέθηκαν σήμερα στο χάρτη: βουνά, πεδιάδες, λίμνες, ποτάμια και προϊόντα (σιτάρι, καπνός, βαμβάκι, κτηνοτροφικά προϊόντα, ψάρια, μεταλλεύματα, πετρέλαιο κά).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3.**6^η – 7^η – 8^η ΩΡΑ: ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ****ΑΝΘΡΩΠΟΓΕΝΗ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ΜΑΣ****ΣΤΟΧΟΙ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ**

Οι μαθητές:

- Να διαπιστώσουν ότι τα γεωγραφικά διαμερίσματα χωρίζονται σε νομούς και να κατανοήσουν τις αιτίες αυτής της διαίρεσης.
- Να γνωρίσουν τους νομούς όλων των γεωγραφικών διαμερισμάτων και τις πρωτεύουσές τους.
- Να εντοπίσουν το δικό τους νομό και να μελετήσουν τη σχετική θέση του.
- Να μάθουν ότι η χώρα είναι χωρισμένη σε διοικητικές περιφέρειες και να κατανοήσουν τις αιτίες αυτής της διαίρεσης.
- Να εντοπίσουν τα ανθρωπογενή χαρακτηριστικά των γεωγραφικών διαμερισμάτων (μνημεία, μεγάλα έργα, αρχιτεκτονική σπιτιών, μουσική, χορούς και τραγούδια, φαγητά) και να κάνουν συγκρίσεις μεταξύ τους ως προς τα χαρακτηριστικά αυτά.
- Να αντιληφθούν ότι υπάρχουν πολλά είδη θεματικών χαρτών ανάλογα με το τι θέλουμε να αναπαραστήσουμε με συμβολικό τρόπο κάθε φορά.

ΜΕΣΑ ΚΑΙ ΥΛΙΚΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Πολιτικός χάρτης της Ελλάδας,
φύλλο ειδήσεων από το διαδίκτυο με ανακοινώσεις νομαρχών,
φύλλο καταγραφής νομών και πρωτευουσών,
υπολογιστής συνδεδεμένος με προβολέα και με πρόσβαση στο διαδίκτυο,
παρουσίαση PowerPoint με θέμα τα ανθρωπογενή χαρακτηριστικά της χώρας,
οδικός χάρτης της Ελλάδας,
φύλλο Α4 με χάρτη της Ελλάδας και προκατασκευασμένο υπόμνημα.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΤΑΞΗΣ

Μετωπική διδασκαλία και εργασία σε ομάδες.

ΠΟΡΕΙΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

ΦΑΣΗ 1^η: Προετοιμασία – προπαρασκευή των μαθητών.

1. Μοιράζεται στους μαθητές ένα φύλλο με σύντομες ειδήσεις από το διαδίκτυο ([Παράρτημα 10](#)). Οι ειδήσεις αφορούν σε διαφορετικό θέμα η καθεμία αλλά με κοινό τους στοιχείο ότι αποτελούν ανακοινώσεις νομαρχών από διαφορετικές νομαρχίες της Ελλάδας. Στόχος του Δ είναι να προκαλέσει τους μαθητές να αναρωτηθούν τι είναι και τι κάνει ένας νομάρχης και ποια τα όρια της περιφέρειας που διοικεί ώστε να προετοιμαστεί το έδαφος για να συζητήσουν αργότερα για τη διαίρεση της χώρας σε νομούς και για τους λόγους αυτής της διαίρεσης. (Στη θέση του έντυπου φύλλου με τις ειδήσεις θα μπορούσαν τέτοιες ειδήσεις να προβληθούν σε βίντεο όπως συμβαίνει στα δελτία ειδήσεων της τηλεόρασης.)

Με αφετηρία λοιπόν τις παραπάνω ειδήσεις, οι μαθητές προσπαθούν να εντοπίσουν σε ποιες περιπτώσεις επεμβαίνει ο νομάρχης, ποια τα καθήκοντά του, ποια η δράση του. Οι μαθητές καλούνται να αναφέρουν και άλλες περιπτώσεις που τυχόν γνωρίζουν από τα ΜΜΕ για τη δράση και το έργο του νομάρχη του δικού τους νομού ή άλλων νομαρχών της χώρας.

ΦΑΣΗ 2^η: Παρουσίαση – Επεξεργασία του νέου περιεχομένου μάθησης.

2. Επίδειξη του πολιτικού χάρτη της Ελλάδας. Οι μαθητές καλούνται να παρατηρήσουν το χάρτη και να εντοπίσουν τις νέες πληροφορίες που παρέχει αυτός σε σχέση με το γεωμορφολογικό ή τον παραγωγικό που έχουν ήδη μελετήσει στα προηγούμενα μαθήματα. Οι μαθητές με τη βοήθεια του υπομνήματος εντοπίζουν τα όρια των νομών και τις πρωτεύουσες ως νέα στοιχεία του χάρτη. Αντιλαμβάνονται τη διαίρεση των γεωγραφικών διαμερισμάτων σε νομούς. Διατυπώνουν απόψεις για το τι είναι οι νομοί και γιατί έχει διαιρεθεί μ' αυτόν τον τρόπο η χώρα. (Για να εξυπηρετούνται καλύτερα, πιο γρήγορα και πιο αποτελεσματικά οι κάτοικοι της περιοχής. Γιατί με τον τρόπο αυτό για τα τοπικά προβλήματα φροντίζουν οι

υπηρεσίες του νομού και δεν περιμένουν τη βοήθεια που χρειάζονται από τις κεντρικές υπηρεσίες που βρίσκονται στην Αθήνα.)

Συζητούν επίσης για την πρωτεύουσα του νομού. Τι είναι η πρωτεύουσα? Με ποια κριτήρια επιλέχθηκε αυτή η πόλη ως πρωτεύουσα και όχι μια άλλη? Διατυπώνονται απόψεις από τους μαθητές. Ο Δ συνοψίζει τις απόψεις αυτές στο ότι η πρωτεύουσα έχει επιλεγεί είτε γιατί είναι η μεγαλύτερη πόλη του νομού, είτε γιατί είναι σημαντική η γεωγραφική της θέση, είτε γιατί εκεί έγινε κάποιο σημαντικό ιστορικό γεγονός. Πληροφορεί επίσης τους μαθητές ότι στην πρωτεύουσα κάθε νομού συγκεντρώνονται οι περισσότερες υπηρεσίες, όπως δικαστήρια, τράπεζες, εφορίες, πολεοδομία, νοσοκομεία κ.ά.

Μπορούν να ερευνήσουν, αν θέλουν, το πώς επιλέχθηκε η πρωτεύουσα του δικού τους νομού.

Γίνεται αναφορά και στην πρωτεύουσα της Ελλάδας. (Πρώτη πρωτεύουσα της Ελλάδας το Ναύπλιο και κατόπιν η Αθήνα.)

3. Κάθε Ομάδα Γεωγραφικού Διαμερίσματος καλείται να μελετήσει το δικό της διαμέρισμα στον πολιτικό χάρτη της τάξης και να συμπληρώσει το Φύλλο καταγραφής νομών και πρωτευουσών ([Παράρτημα 11](#)) που θα έχει διανείμει ο Δ.

Ακολουθεί παρουσίαση των νομών και των πρωτευουσών κάθε γεωγραφικού διαμερίσματος από κάθε ομάδα με τη σειρά.

Ο Δ ζητά από τους μαθητές να εξετάσουν όλοι μαζί το νομό που οι ίδιοι ζουν για να πουν με ποιους άλλους νομούς συνορεύει και σε ποια θέση βρίσκεται.

4. Οι μαθητές καλούνται να αναφέρουν στην τάξη τους τόπους καταγωγής τους και να τους δείξουν στον πολιτικό χάρτη της τάξης. Έτσι δίνεται η δυνατότητα να εντοπιστούν και μικρές πόλεις, κωμοπόλεις και χωριά. Για τα παιδιά που κατάγονται από άλλες χώρες χρησιμοποιείται ο παγκόσμιος χάρτης.

5. Οι μαθητές έχουν μάθει έως τώρα ότι η Ελλάδα χωρίζεται σε 9 γεωγραφικά διαμερίσματα και σε 52 νομούς (αν συμπεριλάβουμε και το Άγιο Όρος). Τώρα μπορεί να γίνει αναφορά και στη διαίρεση της χώρας σε διοικητικές περιφέρειες:

Ο Δ προβάλλει το χάρτη με τις διοικητικές περιφέρειες από την ιστοσελίδα του eduportal: http://geogr.eduportal.gr/maps/diam_gr/dd/map_dd.htm. Ζητά από τους μαθητές να παρατηρήσουν στο χάρτη τον τρόπο που είναι διαιρεμένη η Ελλάδα.

Οι μαθητές διαπιστώνουν ότι στο χάρτη αυτό η Ελλάδα διαιρείται σε 13 περιοχές και ότι η διαίρεση αυτή μοιάζει λίγο με τη διαίρεση σε γεωγραφικά διαμερίσματα χωρίς να είναι ίδια. Ο Δ πληροφορεί τους μαθητές ότι οι περιοχές αυτές ονομάζονται Διοικητικές Περιφέρειες. «Ανοίγουν» το χάρτη της κάθε περιοχής και βλέπουν ποιους νομούς περιλαμβάνει. Ο Δ ζητά από τους μαθητές να αναρωτηθούν γιατί έχει διαιρεθεί η χώρα σε περιφέρειες και ποιους σκοπούς μπορεί να εξυπηρετεί αυτός ο χωρισμός. Οι μαθητές διατυπώνουν τις απόψεις τους και ο Δ τις συνοψίζει στο ότι η διαίρεση έγινε με κριτήριο τα κοινά προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι διάφορες περιοχές που ανήκουν στην ίδια διοικητική περιφέρεια και με στόχο την καλύτερη διοίκησή τους αφού κάθε περιφέρεια λειτουργεί ως αυτοτελής ενιαία Διοικητική Μονάδα αποκέντρωσης της Κρατικής Διοίκησης με αρμοδιότητες σχεδιασμού, προγραμματισμού, συντονισμού και εφαρμογής των πολιτικών για την οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη της γεωγραφικής της περιοχής.

6. Ένας τόπος δεν έχει μόνο τα φυσικά του χαρακτηριστικά, ποτάμια, λίμνες, βουνά, πεδιάδες και τα προϊόντα που του δίνει η φύση. Έχει και τα δημιουργήματα του ανθρώπου, μνημεία αρχαιολογικά και θρησκευτικά, μεγάλα έργα (αεροδρόμια, λιμάνια, γέφυρες, μετρό, αυτοκινητόδρομους κ.ά.), φαγητά και γλυκά, τραγούδια και χορούς. Ο Δ προκειμένου να συζητηθούν αυτά τα χαρακτηριστικά για διάφορες περιοχές της Ελλάδας και να γίνουν συγκρίσεις μεταξύ τους, ξεκινά με την προβολή μιας παρουσίασης PowerPoint που δείχνει διάφορα στοιχεία από τα παραπάνω (Παράρτημα 12). Ακολουθεί συζήτηση πάνω στο οπτικό υλικό που προβλήθηκε ώστε να εντοπίσουν οι μαθητές διάφορα από τα ανθρωπογενή χαρακτηριστικά των τόπων που είδαν και να καταλήξουν σε μια λίστα αυτών των χαρακτηριστικών η οποία γράφεται στον πίνακα. Κατόπιν καλεί τους μαθητές να αναφέρουν, αν γνωρίζουν, πόλεις, χωριά ή ευρύτερες περιοχές που είναι ιδιαίτερα γνωστές για κάποιο από τα παραπάνω χαρακτηριστικά, ένα τραγούδι, ένα μουσικό όργανο, ένα γλυκό ή φαγητό, ένα μνημείο, μια γέφυρα ή ένα δρόμο κ.ά.

Οι Ομάδες των μαθητών μπορούν να αποφασίσουν από κοινού για να ερευνήσουν ένα από τα παραπάνω ανθρωπογενή χαρακτηριστικά σε κάθε γεωγραφικό διαμέρισμα της Ελλάδας και να συγκρίνουν τα αποτελέσματα της έρευνάς τους .

Ενδεικτικά παραδείγματα:

- Για τα φαγητά, γλυκά ή άλλα παραδοσιακά εδέσματα σε όλη την Ελλάδα, οι μαθητές μπορούν να επισκεφτούν την επίσημη ελληνική πύλη για τον τουρισμό υπαίθρου και τον αγροτουρισμό http://www.agrotravel.gr/agro/site/Home/t_section και να συλλέξουν πληροφορίες κάθε ομάδα χωριστά για το δικό της γεωγραφικό διαμέρισμα. Κατόπιν

κάθε ομάδα μπορεί να φτιάξει μία ή περισσότερες διαφημίσεις για κάποιο παραδοσιακό φαγητό ή γλυκό με στόχο να το διαφημίσει στους συμμαθητές της.

- Για παραδοσιακά τραγούδια από κάθε γεωγραφικό διαμέρισμα μπορούν να ακούσουν ή και να κατεβάσουν από το διαδίκτυο και να απολαύσουν τα διαφορετικά είδη μουσικής από τόπο σε τόπο.

(Ήπειρος: <http://www.paramythia-online.gr/dimotika.htm>,

Νησιά Αιγαίου (Δωδεκάνησα)

<http://www.parliament.gr/onlinePublishing/TSD/main.htm>,

Πελοπόννησος:

<http://arcadia.ceid.upatras.gr/arkadia/culture/music/arcadianmusic.htm>,

Στερεά Ελλάδα:

<http://www.epcon.gr/EpconMusic/Default.asp?Name=&Locality=%D1%EF%FD%EC%E5%EB%E7&Submit=++%C5%FD%F1%E5%F3%E7+>,

Κρήτη: <http://www.megalakakis.gr/horoi.htm>,

Θεσσαλία: <http://www.musicale.gr/paradosiaka/pasxalia/index.html>,

Μακεδονία:

<http://www.epcon.gr/EpconMusic/Default.asp?Name=&Locality=%EC%E1%EA%E5%E4%EF%ED%E9%E1&Submit=++%C5%FD%F1%E5%F3%E7+>,

Θράκη:

<http://www.epcon.gr/EpconMusic/Default.asp?Name=&Locality=%C8%D1%C1%CA%C7&Submit=++%C5%FD%F1%E5%F3%E7+>,

Νησιά Ιονίου:

http://www.greekshops.com/q_/asp/RefID=725/ProdID=SS1023/_q/detail.htm)

7. Επειδή μέχρι στιγμής οι μαθητές έχουν μελετήσει αρκετά είδη χαρτών, γεωμορφολογικό, παραγωγικό, χλωρίδας – πανίδας και πολιτικό, ο Δ κρίνει σκόπιμο να επισημάνει τη δυνατότητα σχεδίασης θεματικών χαρτών που παρέχουν εξειδικευμένες πληροφορίες. Γι' αυτό το λόγο δείχνει στους μαθητές έναν οδικό χάρτη της Ελλάδας και τους καλεί να πουν τι δείχνει αυτός ο χάρτης. Οι μαθητές με τη βοήθεια του υπομνήματος καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι ο χάρτης αυτός δείχνει τις οδικές αρτηρίες της χώρας, εθνικές οδούς, επαρχιακές οδούς και μικρότερους ίσως δρόμους. Καλούνται οι μαθητές να δώσουν έναν τίτλο στο χάρτη αυτό με βάση το θέμα του και κατ' αναλογία προς το γεωμορφολογικό, τον παραγωγικό και τον πολιτικό χάρτη της Ελλάδας που έχουν ήδη μελετήσει. Οι

μαθητές διατυπώνουν τις απόψεις τους και με τη βοήθεια του Δ, αν αυτή χρειαστεί, θα καταλήξουν στον τίτλο «Οδικός χάρτης της Ελλάδας». Ο Δ ρωτά τι θα έδειχνε ένας σιδηροδρομικός χάρτης της Ελλάδας (το σιδηροδρομικό δίκτυο της Ελλάδας). Κατόπιν ρωτά πώς θα ονόμαζαν έναν χάρτη που θα παρουσίαζε όλους τους αρχαιολογικούς τόπους της Ελλάδας (ιστορικό χάρτη). Ο Δ καταλήγει λέγοντας πώς υπάρχουν πολλοί διαφορετικοί χάρτες μιας χώρας που να αναπαριστούν με συμβολικό τρόπο ένα θέμα κάθε φορά και απ' αυτό το θέμα να παίρνουν και το όνομά τους. Τέλος, καλεί τους μαθητές να σκεφτούν άλλους θεματικούς χάρτες και να περιγράψουν για ποιο θέμα θα έδιναν αυτοί πληροφορίες (π.χ. θρησκευτικός χάρτης, κλιματολογικός χάρτης, μετεωρολογικός χάρτης, ορειβατικός χάρτης κ.ά.).

ΦΑΣΗ 3^η: Εφαρμογές

8. Κάθε ομάδα ξεκαρφитσώνει από το φελιζόλ το γεωγραφικό διαμέρισμα που έχει στην ευθύνη της να μελετά και καλείται α) να χαράξει με χρώμα τα σύνορα κάθε νομού και β) να γράψει το όνομα κάθε νομού και το όνομα της πρωτεύουσάς του. Προηγείται συζήτηση για τον τρόπο συμβολισμού των ορίων των νομών και των πρωτευουσών ώστε να είναι κοινός σε όλες τις ομάδες.

Καρφитσώνουν πάλι τα «κομμάτια» του χάρτη στο φελιζόλ και οι μαθητές συζητούν για το πώς πρέπει να συμπληρώσουν το υπόμνημα του χάρτη τους. Αποσπάται η καρτέλα του υπομνήματος και αναλαμβάνει με κλήρωση μία ομάδα (διαφορετική από την προηγούμενη φορά) να γράψει τα ονόματα και τα σύμβολα των νέων στοιχείων που προστέθηκαν σήμερα στο χάρτη: όρια νομού και πρωτεύουσες.

9. Δίνεται στους μαθητές σε φύλλο Α4 ένας χάρτης της Ελλάδας με τα όρια των νομών ([Παράρτημα 13](#)) και καλούνται να φτιάξουν το δικό τους **προσωπικό χάρτη** με τα σημαντικά γι' αυτούς μέρη, πόλεις και χωριά. Στο υπόμνημα που δίνεται έτοιμο από το Δ ([Παράρτημα 14](#)) ορίζεται ότι πρέπει να συμπληρώσουν τους τόπους καταγωγής τους, τους τόπους διακοπών τους, τον τόπο κατοικίας τους και τον τόπο κατοικίας φίλων τους. (Για τα παιδιά που τυχόν κατάγονται από άλλες χώρες, το πρώτο στοιχείο δε θα συμπληρωθεί στο χάρτη.)

Β' ΜΕΡΟΣ

ΣΧΕΔΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ**9^η – 14^η ΩΡΑ: Ο ΤΟΠΟΣ ΜΑΣ****ΣΤΟΧΟΙ ΣΧΕΔΙΟΥ**

Οι μαθητές:

- Να δημιουργήσουν μια ενημερωτική-διαφημιστική παρουσίαση PowerPoint για τον τόπο τους (πόλη ή χωριό και την ευρύτερη περιοχή ίσως) που θα απευθύνεται σε συνομήλικούς τους μαθητές μιας άλλης περιοχής της Ελλάδας με στόχο να τους γνωρίσουν τον τόπο τους αλλά και να τους προσελκύσουν να τον επισκεφτούν στο μέλλον.

ΜΕΣΑ ΚΑΙ ΥΛΙΚΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Εργαστήριο υπολογιστών με πρόσβαση στο διαδίκτυο και με Microsoft Office, βιβλία γεωγραφίας, ιστορίας κ.ά. σχετικά με τον τόπο των μαθητών, φωτοτυπίες πολυμεσικών σελίδων από το διαδίκτυο ή από CD-Rom, φύλλο σχεδιασμού πολυμεσικών σελίδων, σύντομος οδηγός για το PowerPoint, οργανόγραμμα της παρουσίασης PowerPoint, φύλλο αξιολόγησης της παρουσίασης από τους ίδιους τους μαθητές, ρουμπρίκα αξιολόγησης της παρουσίασης από το Δ.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΤΑΞΗΣ

Μετωπική διδασκαλία και εργασία σε ομάδες.

ΦΑΣΕΙΣ ΣΧΕΔΙΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Οι μαθητές της τάξης έλαβαν μία επιστολή από τους μαθητές της τετάρτης τάξης ενός σχολείου άλλου νομού οι οποίοι τους ζητούσαν να τους πληροφορήσουν για τον τόπο τους (αξιοθέατα, φυσικές ομορφιές κ.ά.) ώστε να αποφασίσουν να διοργανώσουν μία επίσκεψη στην περιοχή τους.

1. Επιλογή του θέματος –Τρόπος παρουσίασης –Διαδικαστικές λεπτομέρειες.

Με αφορμή την παραπάνω επιστολή οι μαθητές αρχίζουν να **συζητούν για τη θεματική του υλικού** που θα μπορούσαν να ετοιμάσουν προκειμένου να αναδείξουν τον τόπο τους και να προσελκύσουν τους άλλους μαθητές.

Συζητούν τόσο για τα φυσικά, όσο και για τα ανθρωπογενή χαρακτηριστικά του τόπου τους που αξίζει να προβληθούν. Οι ιδέες των μαθητών γράφονται στον πίνακα. Στο τέλος με τη βοήθεια και του Δ καταλήγουν σε 5 ευρύτερες θεματικές κατηγορίες που θα αφορά το υλικό που θα παρουσιάσουν για τον τόπο τους:

- Φυσικές ομορφιές (βουνά, λίμνες, ποτάμια, καταρράχτες, δάση κ.ά.)
- Πολιτισμός (αρχαιολογικά μνημεία, θρησκευτικά μνημεία, μουσεία κ.ά.)
- Τουρισμός (παραλίες, χιονοδρομικά κέντρα, αγροτουρισμός, προσκυνηματικός τουρισμός κ.ά.)
- Παράδοση (έθιμα, τοπικές γιορτές, πανηγύρια, τραγούδια κ.ά.)
- Τοπικά προϊόντα (γλυκά, φαγητά, εδέσματα, παραδοσιακά προϊόντα κ.ά.)

Κατόπιν **συζητούν για τον τρόπο παρουσίασης του υλικού** αυτού. Ο Δ προτείνει την δημιουργία μιας παρουσίασης PowerPoint η οποία θα τους δώσει τη δυνατότητα να συνδυάσουν εικόνα, κείμενο, κίνηση και ήχο και έτσι να κάνουν πιο ελκυστικό το υλικό τους. Αποφασίζουν να παρουσιάσουν ένα τουλάχιστον χαρακτηριστικό στοιχείο του τόπου τους από κάθε θεματική κατηγορία (φύση, πολιτισμό, τουρισμό, παράδοση, προϊόντα) σε μία διαφάνεια.

Επίσης **συζητούν για το πώς θα εργαστούν**. Αποφασίζουν να χωριστούν σε 5 ομάδες και καθεμία θα ασχοληθεί με μια θεματική από τις παραπάνω και θα δημιουργήσει τη δική της διαφάνεια. Εκτός από τη συλλογή του υλικού, οι μαθητές συνειδητοποιούν ότι πρέπει να μάθουν πώς να δημιουργούν μια παρουσίαση στον υπολογιστή με το πρόγραμμα PowerPoint και αναλαμβάνει ο Δ τη δέσμευση να τους

προετοιμάσει κατάλληλα γι' αυτό. Μετά την ολοκλήρωση της παρουσίασης θα αξιολογήσουν τη δουλειά τους και, τέλος, θα αποστείλουν την παρουσίασή τους στους μαθητές του άλλου σχολείου.

2. Γραμματισμός στην Τεχνολογία: «Πώς να σχεδιάζουμε πολυμεσικές σελίδες»

Ακολουθεί μία διδασκαλία που μυεί τους μαθητές στη λογική του σχεδιασμού πολυμεσικών σελίδων.

Στόχοι της διδασκαλίας:

Οι μαθητές:

- Να κατανοήσουν τη χρήση της έμφασης σε μια πολυμεσική σελίδα, δηλαδή το χρώμα και το μέγεθος των κειμένων και των εικόνων που χρησιμοποιούνται.
- Να κατανοήσουν τη σημασία της θέσης στην οποία τοποθετούνται τα κείμενα, οι εικόνες και τα κουμπιά ενεργειών σε μια πολυμεσική σελίδα.
- Να κατανοήσουν τη χρήση του ήχου σε μια πολυμεσική σελίδα.
- Να αξιολογήσουν μια πολυμεσική σελίδα.

Διεξαγωγή της διδασκαλίας:

Ο Δ μοιράζει σε όλους τους μαθητές φωτοτυπίες με παραδείγματα (θετικά και αρνητικά) πολυμεσικών σελίδων από το διαδίκτυο ή από CD-Rom, τους καλεί να τις παρατηρήσουν προσεκτικά και συζητά μαζί τους για το σχεδιασμό των σελίδων αυτών εστιάζοντας σε κάποια χαρακτηριστικά τους:

- **Κείμενο:** Πόσο αποτελεσματικά είναι τα κείμενα; Ο τίτλος είναι ευανάγνωστος; Έχει το σωστό μέγεθος; Βρίσκεται σε καλή θέση στη σελίδα; Υπάρχουν κείμενα διαφόρων μεγεθών και με διάφορες γραμματοσειρές; Τι εντύπωση δημιουργούν; Είναι ευανάγνωστα τα κείμενα; Μήπως υπάρχει πάρα πολύ ή ελάχιστο κείμενο; Αν προσθέταμε χρώμα, πού θα ήταν καλύτερα να χρησιμοποιηθεί;
- **Εικόνες:** Πόσο αποτελεσματικές είναι οι εικόνες; Βοηθούν ή αποπροσανατολίζουν το χρήστη όταν βλέπει τη σελίδα; Υπηρετούν κάποιο

σκοπό; Παρουσιάζονται με ελκυστικό τρόπο; Έχουν τοποθετηθεί στη σωστή θέση σε σχέση με το κείμενο ή μήπως η σελίδα δείχνει παραφορτωμένη;

- **Κουμπιά ενεργειών:** Ποια κουμπιά ενεργειών χρησιμοποιούνται; Είναι τοποθετημένα στη σωστή θέση; Γίνεται άμεσα αντιληπτός από το χρήστη ο σκοπός που υπηρετούν; Είναι ευδιάκριτα πάνω στη σελίδα;
- **Ήχος¹²:** Ποια είναι τα πλεονεκτήματα του ήχου σε μια πολυμεσική σελίδα; (Βοηθά μικρά παιδιά που δεν ξέρουν ακόμη να διαβάζουν ή άτομα με προβλήματα όρασης, δίνει τη δυνατότητα να ακούσουμε συγκεκριμένους ήχους, ορισμένοι από τους οποίους πιθανόν δε μας είναι πολύ οικείοι, μας επιτρέπει να ακούσουμε τη σωστή προφορά άγνωστων λέξεων, ενισχύει το περιεχόμενο της σελίδας και αυξάνει την αποτελεσματικότητά της.) Ποια είναι τα μειονεκτήματα του ήχου σε μια πολυμεσική σελίδα; (Δε ενδείκνυται για τα άτομα με προβλήματα ακοής, η υπερβολική χρήση του ήχου μπορεί να αποπροσανατολίζει από το θέμα, μπορεί να είναι ενοχλητικός ή ακατάλληλος για το θέμα της σελίδας.) Ποια κουμπιά ήχου χρησιμοποιούνται; Σε ποια θέση τοποθετούνται;

Με όλες αυτές τις ερωτήσεις ο Δ στοχεύει να αναδείξει τι είναι «καλό» και τι όχι, ποιες δηλαδή είναι οι σωστές επιλογές που πρέπει να κάνουν οι μαθητές και ποιες να αποφεύγουν όταν σχεδιάζουν μια πολυμεσική σελίδα. Όλα αυτά γράφονται στον πίνακα σε δύο λίστες. Ο Δ εξηγεί στους μαθητές ότι θα κληθούν αργότερα να σχεδιάσουν μόνοι τους αντίστοιχες πολυμεσικές σελίδες προβάλλοντας τον τόπο τους και ότι θα πρέπει να έχουν στο νου τους τις παραπάνω σωστές επιλογές για να τις εφαρμόσουν και οι ίδιοι.

3. Χωρισμός σε ομάδες και συγκρότηση της κάθε ομάδας.

Οι μαθητές χωρίζονται σε 5 ομάδες των 4-5 μελών η καθεμιά. Συζητούν για την κατανομή των ρόλων, για τον τρόπο συνεργασίας και τους εσωτερικούς κανόνες της ομάδας. Θα μοιράσουν αρχικά τις αρμοδιότητες για την εξεύρεση και την παρουσίαση του υλικού (ένας μαθητής θα ασχοληθεί με τις εικόνες, δύο με τον τίτλο και το κείμενο, ένας με τα κουμπιά ενεργειών και ένας με τον ήχο, αν χρειάζεται)

¹² Μπορεί ο Δ να προβάλλει στην τάξη πολυμεσικές σελίδες αντίστοιχες με αυτές που μοίρασε σε φωτοτυπίες που όμως έχουν επιπλέον και ήχο για να του δοθεί η ευκαιρία να συζητήσει και για το ρόλο του ήχου σε μια πολυμεσική σελίδα.

αλλά στη συνέχεια όλοι μαζί θα συναποφασίσουν για τυχόν αλλαγές ως προς τις γραμματοσειρές, τα χρώματα, τα πλαίσια και τη γενικότερη εμφάνιση της διαφάνειάς τους.

4. Οι ομάδες ξεκινούν να εργάζονται παράλληλα.

Πρώτ' απ' όλα οι ομάδες πρέπει να **συγκεκριμενοποιήσουν το θέμα** με το οποίο θα ασχοληθούν, δηλαδή να αποφασίσουν ποιο χαρακτηριστικό στοιχείο του τόπου τους θα προβάλλουν στα πλαίσια της θεματικής που ανέλαβε η καθεμιά. Αυτό θα το αποφασίσουν ύστερα από έρευνα σε βιβλία που θα τους βοηθήσουν να προσανατολιστούν και με συζήτηση μεταξύ τους.

Κατόπιν θα **ερευνήσουν σε βιβλία ή στο διαδίκτυο** για υλικό σχετικό με το συγκεκριμένο θέμα που θα παρουσιάσουν και θα **αποθηκεύσουν σε χωριστό φάκελο** η κάθε ομάδα όλα αυτά που βρίσκουν κατά την έρευνά τους (φωτογραφίες από το διαδίκτυο ή από σαρωτή, κείμενα από το διαδίκτυο ή γραμμένα από τους μαθητές στο Word, αρχεία ήχου από το διαδίκτυο ή από cd) για να τα επεξεργαστούν στη συνέχεια.¹³

Έπειτα θα τους δοθεί ένα φύλλο¹⁴ (Παράρτημα 15) για να **σχεδιάσουν αρχικά πάνω σε χαρτί** την πολυμεσική σελίδα τους σύμφωνα πάντα με τα όσα ειπώθηκαν στη διδασκαλία που προηγήθηκε για το σχεδιασμό αντίστοιχων σελίδων. Κάθε ομάδα αφού πλέον έχει αποφασίσει με ποιο θέμα θα ασχοληθεί, μπορεί να σχεδιάσει μια τέτοια σελίδα (με τίτλο, εικόνα, κείμενο, ήχο, κουμπιά ενεργειών, χρώματα, μεγέθη, πλαίσια, κ.ά.)

Μετά την ολοκλήρωση της διαφάνειάς τους στο χαρτί, οι ομάδες μπορούν να συγκρίνουν τα έργα τους, να ανταλλάξουν ιδέες, να αποφασίσουν τυχόν αλλαγές και διορθώσεις.

Στη συνέχεια οι μαθητές της κάθε ομάδας καλούνται να **ανοίξουν το πρόγραμμα PowerPoint** για να σχεδιάσουν ηλεκτρονικά πλέον τη διαφάνειά τους. Θεωρείται δεδομένη η προηγούμενη γνώση των μαθητών στη χρήση του Word, άρα οι μαθητές

¹³ Για να προβούν οι μαθητές σε όλες αυτές τις ενέργειες προϋποτίθεται ότι έχουν ήδη αυτές τις γνώσεις στη χρήση του υπολογιστή, δηλ. αναζήτηση, εύρεση και αποθήκευση εικόνων, κειμένων και αρχείων ήχου από το διαδίκτυο, σάρωση και αποθήκευση εικόνων, πληκτρολόγηση και αποθήκευση κειμένων στο Word, αντιγραφή αρχείων ήχου από cd.

Μία **άλλη λύση** είναι να έχει ετοιμάσει ο δάσκαλος ένα φάκελο για κάθε ομάδα που θα περιέχει φωτογραφίες, κείμενα ή και αρχεία ήχου σχετικά με τη θεματική της ομάδας ώστε οι μαθητές να επιλέξουν τα καταλληλότερα για να δημιουργήσουν τις διαφάνειές τους.

¹⁴ Το εν λόγω φύλλο εργασίας μπορεί να έχει μια συγκεκριμένη δομή, όπως αυτό που παρατίθεται, ή να είναι λευκό για να επιλέξουν οι μαθητές τη δομή της διαφάνειάς τους, αρκεί να θέσουμε κάποιες προδιαγραφές π.χ. θα ζητήσουμε η διαφάνεια να περιλαμβάνει οπωσδήποτε ένα τίτλο, μία εικόνα, ένα κείμενο, τα κουμπιά ενεργειών και ήχο όπου κρίνεται απαραίτητο.

είναι ικανοί να προβούν σε ενέργειες όπως εισαγωγή εικόνας, επεξεργασία εικόνας, εισαγωγή πλαισίου κειμένου, αντιγραφή – επικόλληση, αλλαγές σε γραμματοσειρές, χρώματα, πλαίσια σελίδας. Θεωρείται επίσης δεδομένη η πρώτη επαφή και εξοικείωση των μαθητών με τις λειτουργίες του προγράμματος PowerPoint σε προηγούμενα μαθήματα. Ωστόσο θα τους δοθεί από το Δ αναλυτικό φύλλο οδηγιών ([Παράρτημα 16](#)) για να κατασκευάσουν τη διαφάνειά τους στο πρόγραμμα PowerPoint. Ο Δ θα προσφέρει βοήθεια και στήριξη σε κάθε ομάδα χωριστά.

Ο Δ θα δημιουργήσει ένα φάκελο στην "Επιφάνεια Εργασίας" με τον τίτλο «Ο τόπος μου» για να αποθηκεύει εκεί κάθε ομάδα την εργασία της σε χωριστό αρχείο με το όνομα της θεματικής της. Στο μεταξύ και ο Δ θα κατασκευάσει και θα αποθηκεύσει στον παραπάνω φάκελο ένα αρχείο με τον τίτλο «Οργανόγραμμα» που θα αποτελεί την αρχική οργανωτική διαφάνεια που θα οργανώνει τις διαφάνειες των μαθητών και από την οποία μέσω υπερσυνδέσεων θα αποκαλύπτονται οι διαφάνειες των ομάδων ([Παράρτημα 17](#)).

5. Παρουσίαση του έργου των ομάδων.

Μετά την ολοκλήρωση της εργασίας της κάθε ομάδας, προβάλλεται ολόκληρη η παρουσίαση PowerPoint προκειμένου να δουν οι μαθητές συνολικά το έργο τους, να πληροφορηθούν για το έργο των άλλων ομάδων, να προβούν σε τυχόν αλλαγές ή διορθώσεις.

6. Αξιολόγηση της παρουσίασης PowerPoint.

Η αξιολόγηση της παρουσίασης από τους ίδιους τους μαθητές θα γίνει μέσω ενός φύλλου αξιολόγησης που θα τους δοθεί από το Δ ([Παράρτημα 18](#)).

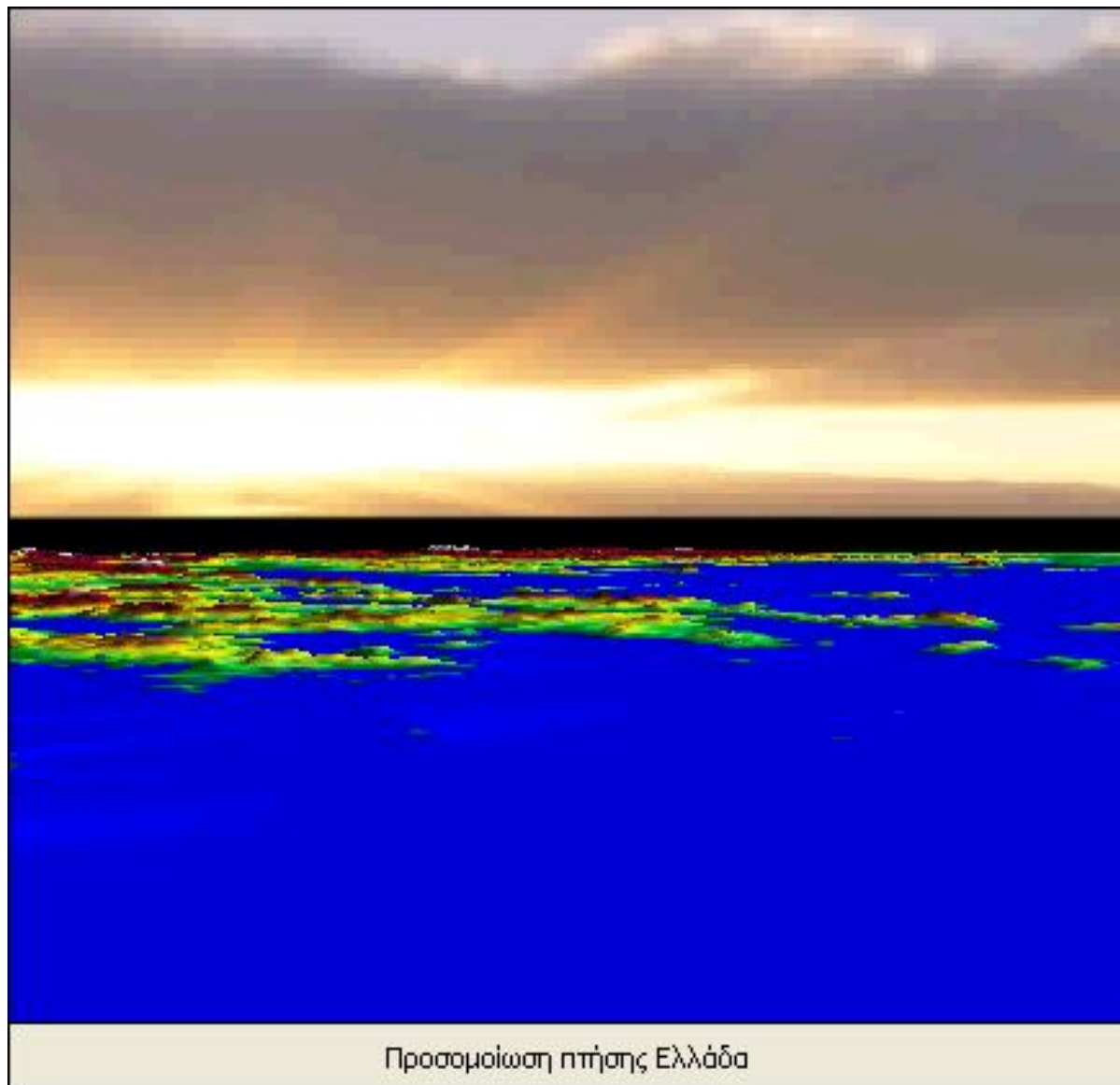
Η αξιολόγηση του τελικού έργου των μαθητών από το Δ θα γίνει μέσω μιας ρουμπρίκας αξιολόγησης ([Παράρτημα 19](#)).

Γ' ΜΕΡΟΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1

ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗ ΠΤΗΣΗΣ ΠΑΝΩ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

(Ν. Λαμπρινού)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ POWERPOINT ΓΙΑ ΤΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ ΤΗΣ
ΕΛΛΑΔΑΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2α

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ
ΤΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗΣ POWERPOINT ΓΙΑ ΤΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
(ΒΟΗΘΗΜΑ ΓΙΑ ΤΟ ΔΑΣΚΑΛΟ)

Ξάνθη ¹⁵	Η παλιά πόλη της Ξάνθης αποτελεί το μεγαλύτερο παραδοσιακό οικισμό της χώρας.
Δάσος Δαδιάς ¹⁶	Φιλοξενεί σπάνια είδη αρπακτικών πουλιών και αποτελεί ένα από τα τελευταία καταφύγια των αρπακτικών πουλιών στην Ευρώπη.
Δέλτα Έβρου ¹⁷	Υγρότοπος διεθνούς σημασίας με πλούσια χλωρίδα και πανίδα.
Καταρράκτες Έδεσσας ¹⁸	Σύμβολο της πόλης της Έδεσσας, θέαμα απείρου κάλλους για την Ελλάδα και την Ευρώπη.
Άγιο Όρος ¹⁹	Αυτόνομη και αυτοδιοικούμενη περιοχή του ελληνικού κράτους στο τρίτο «πόδι» της Χαλκιδικής με 20 ανδρικά μοναστήρια. Προσεγγίζεται μόνο με πλοίο και το επισκέπτονται μόνο άνδρες.
Λευκός Πύργος Θεσσαλονίκης ²⁰	Από τα πιο γνωστά κτίσματα-σύμβολα πόλεων στην Ελλάδα. Οχυρωματικός πύργος του 15 ^{ου} αιώνα που χρησιμοποιήθηκε αργότερα ως κατάλυμα φρουράς Γενίτσαρων και ως φυλακή θανατοποινιτών.
Πάργα ²¹	Γραφική πόλη της βορειοδυτικής Ελλάδας. Ένας εξαιρετικός

¹⁵ <http://www.fotoart.gr/arthra/traveltogreece/thrace/ksanthi/4d.jpg>

¹⁶ http://www.in.gr/agro/fisi/Dadia-cor/Dadia_photos/dadia6_s.jpg

¹⁷ http://www.eot.gr/EntryImages/56/mainland15_b.jpg

¹⁸ <http://www.edessacity.gr/tourism/dwfl.jpg>

¹⁹ <http://www.united-hellas.com/tourism/halkidiki/images/athos3.jpg>

²⁰ <http://www.united-hellas.com/tourism/macedonia/images/thessaloniki.jpg>

²¹ <http://www.simplytravel.co.uk/asset/v00/434/365.jpg>

	παραδοσιακός οικισμός χτισμένος στις παρυφές ενός ενετικού κάστρου που αποτελεί δημοφιλή τόπο καλοκαιρινών διακοπών.
Δωδώνη ²²	Το μαντείο της Δωδώνης ήταν το δεύτερο σημαντικότερο μαντείο της αρχαιότητας, μετά τους Δελφούς, και η αρχαία παράδοση το θεωρούσε ως το αρχαιότερο ελληνικό μαντείο.
Το γεφύρι της Άρτας ²³	Είναι η γέφυρα του ποταμού Άραχθου, κοντά στην πόλη της Άρτας, που έγινε πασίγνωστη από το ομώνυμο θρυλικό δημοτικό τραγούδι που αναφέρεται στην εξ ανθρωποθυσίας θεμελίωσή του.
Μετεώρα ²⁴	Τα θεόρατα βράχια των Μετεώρων αποτελούν ένα μοναδικό σε ομορφιά γεωλογικό φαινόμενο και ένα σημαντικό μνημείο της Ορθοδοξίας.
Πήλιο, Μαγνησία ²⁵	Βουνό κατάφυτο από δάση με πανύψηλες οξιές, βελανιδιές, πλατάνια και αγριοκαστανιές. Τουριστικός προορισμός ολόκληρο τον χρόνο με πυκνό δίκτυο μονοπατιών για πεζοπορία και όρμους με μικρές ή μεγάλες παραλίες.
Λίμνη Πλαστήρα, Καρδίτσα ²⁶	Η λίμνη Πλαστήρα είναι το στολίδι των Αγράφων. Η περιοχή θεωρείται "παράδεισος" για κάθε φυσιολάτρη και παρέχει την δυνατότητα για ορειβασία, ψάρεμα, για εξάσκηση σε όλων των ειδών τα αθλήματα βουνού και περιπάτους στο δάσος.
Κέρκυρα ²⁷	Το βορειότερο νησί του Ιονίου πελάγους με πολλά αξιοθέατα που επισκέπτονται χιλιάδες επισκέπτες κάθε χρόνο από την Ελλάδα και το εξωτερικό.
Λευκάδα ²⁸	Πανέμορφο καταπράσινο νησί, το μοναδικό που έχει οδική πρόσβαση.

²² http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/6/60/Dodona_theater.jpg

²³ <http://www.epirusnews.gr/culture/10.jpg>

²⁴ <http://www.united-hellas.com/tourism/thessalia/images/ph2.jpg>

²⁵ <http://www.united-hellas.com/tourism/thessalia/images/magnesia-ph1.jpg>

²⁶ <http://www.united-hellas.com/tourism/thessalia/gallery/gallery1.jpg>

²⁷ <http://www.united-hellas.com/tourism/ionian/corfu/images/corfu1.jpg>

²⁸ <http://www.united-hellas.com/tourism/ionian/gallery/gallery13.jpg>

Ζάκυνθος ²⁹	Το νησί της θαλάσσιας χελώνας Caretta-Caretta.
Αθήνα ³⁰	Η πρωτεύουσα της Ελλάδας όπου κατοικεί ο μισός περίπου πληθυσμός της χώρας. Σύμφωνα με τη μυθολογία, πήρε το όνομά της από τη θεά Αθηνά.
Καρπενήσι, Ευρυτανία ³¹	Η πρωτεύουσα της Ευρυτανίας είναι κρυμμένη στη νοτιοδυτική απάνεμη πλευρά του Βελουχιού, τριγυρισμένη από ελατόφυτα βουνά, σε υψόμετρο 1000 μ.Το Καρπενήσι θεωρείται ένα από τα καλύτερα και υγιεινότερα θέρετρα της Ελλάδας.
Δελφοί, Φωκίδα ³²	Η τοποθεσία των Δελφών ήταν ιερό μέρος και μαντείο με μεγάλο κύρος στην αρχαιότητα. Οι Δελφοί θεωρούνταν ο «ομφαλός του κόσμου».
Διώρυγα της Κορίνθου ³³	Η διώρυγα Κορίνθου αποτελεί ένα διεθνή κόμβο θαλάσσιων συγκοινωνιών που εξυπηρετεί πλοία ερχόμενα από την Δυτική Μεσόγειο με κατεύθυνση λιμάνια της Ανατολικής Μεσογείου και της Μαύρης Θάλασσας και αντίστροφα.
Αρχαία Ολυμπία ³⁴	Η Ολυμπία καθιερώθηκε στο πανελλήνιο ως το σημαντικότερο θρησκευτικό και αθλητικό κέντρο. Εδώ γεννήθηκαν οι σπουδαιότεροι αγώνες της αρχαίας Ελλάδας, οι Ολυμπιακοί, που γίνονταν κάθε τέσσερα χρόνια προς τιμήν του Δία.
Μονεμβασιά, Λακωνία ³⁵	Από τις πιο υπέροχες καστροπολιτείες της Ελλάδας, η Μονεμβασιά διατηρεί μέχρι σήμερα το παραδοσιακό της χρώμα και υποδέχεται χιλιάδες επισκέπτες κάθε χρόνο.
Χανιά ³⁶	Η πιο ποιητική πόλη της Κρήτης, χτισμένη στα ερείπια της αρχαίας Κυδωνίας είδε κι έζησε πολλούς επιδρομείς, αλλά γεύτηκε και πολιτισμούς των οποίων τα αποτυπώματα φαίνονται σε προσόψεις κτισμάτων, σε κάστρα, τείχη,

²⁹ <http://www.united-hellas.com/tourism/ionian/gallery/gallery20.jpg>

³⁰ <http://www.united-hellas.com/tourism/central/gallery/gallery1.jpg>

³¹ <http://www.united-hellas.com/tourism/central/gallery/gallery7.jpg>

³² <http://www.united-hellas.com/tourism/central/gallery/gallery3.jpg>

³³ <http://www.united-hellas.com/tourism/pelop/gallery/gallery1.jpg>

³⁴ <http://www.united-hellas.com/tourism/pelop/gallery/gallery8.jpg>

³⁵ <http://www.united-hellas.com/tourism/pelop/gallery/gallery7.jpg>

³⁶ <http://www.united-hellas.com/tourism/crete/chania/images/hania2.jpg>

	αρχαιότητες, μοναστήρια κι εκκλησίες.
Κνωσσός, Ηράκλειο ³⁷	Η Κνωσσός ήταν το επίκεντρο του μινωικού πολιτισμού για το διάστημα μεταξύ 2000-1400 π.Χ. Εδώ βρισκόταν το μεγαλύτερο ανάκτορο της μινωικής Κρήτης, που οικοδομήθηκε πάνω στα ερείπια παλαιότερου και πλέον εκτεταμένου νεολιθικού οικισμού.
Πρέβελη, Ρέθυμνο ³⁸	Η Πρέβελη είναι μια περιοχή εξαιρετικής φυσικής ομορφιάς που οριοθετείται από χαμηλά, άγρια βουνά, που αποτελούν προέκταση των Λευκών Ορέων. Η παραλία της με τους φοίνικες μοιάζει με τροπική λίμνη.
Χίος ³⁹	Το πέμπτο μεγαλύτερο νησί της Ελλάδας, γνωστό για την παραγωγή της μαστίχας που ευδοκιμεί αποκλειστικά και μόνο στη νότια Χίο.
Τήνος ⁴⁰	Το νησί της Παναγίας όπου συρρέει πλήθος κόσμου το Δεκαπενταύγουστο για προσκύνημα.
Ρόδος ⁴¹	Πανέμορφο νησί των Δωδεκανήσων με μεγάλη ιστορία, γνωστό σε όλο τον κόσμο.

³⁷ <http://www.united-hellas.com/tourism/crete/gallery/gallery11.jpg>

³⁸ <http://www.united-hellas.com/tourism/crete/gallery/gallery3.jpg>

³⁹ <http://www.united-hellas.com/tourism/neislands/chios/images/chios-pyrgi.jpg>

⁴⁰ <http://www.united-hellas.com/tourism/gallery/gallery14.jpg>

⁴¹ <http://www.united-hellas.com/tourism/dodecanese/rhodes/images/rhodos1.jpg>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3

ΦΥΛΛΟ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΓΙΑ ΤΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ
ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ
ΘΡΑΚΗ	• • • •
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	• • • •
ΗΠΕΙΡΟΣ	• • • •
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	• • • •
ΝΗΣΙΑ ΙΟΝΙΟΥ ΠΕΛΑΓΟΥΣ	•

	• • •
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	• • • •
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	• • • •
ΚΡΗΤΗ	• • • •
ΝΗΣΙΑ ΑΙΓΑΙΟΥ ΠΕΛΑΓΟΥΣ	• • • •

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 4

ΧΑΡΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΜΕ ΤΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ⁴²

⁴² <http://www.eled.auth.gr/geography/hellas.jpg>.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 5

ΧΑΡΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΜΕ ΤΑ ΟΡΙΑ ΤΩΝ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΝΟΜΩΝ⁴³

⁴³ Χάρτης μετά από επεξεργασία από την ιστοσελίδα:

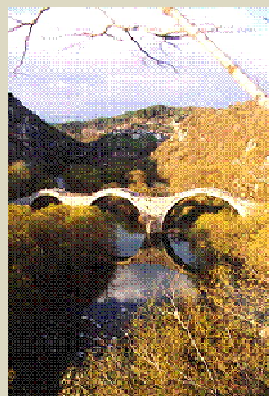
<http://www.pickatrail.com/jupiter/location/europe/greece/map/greece.gif>.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 6

ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ ΜΕ ΔΙΑΦΗΜΙΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΓΙΑ ΤΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ

Φάκελος για την Ομάδα «Θράκη»:

Ελάτε να δείτε από κοντά
τα Πέτρινα Γεφύρια
της Ηπείρου.
Είναι ένα αληθινό
έργο τέχνης!!!

44

Φάκελος για την Ομάδα «Μακεδονία»:

**ΠΑΙΔΙΚΗ ΚΑΤΑΣΚΗΝΩΣΗ
ΚΡΗΤΗΣ
«VILLAGE PARK»**

Ελάτε να περάσετε κοντά μας
ένα αξέχαστο καλοκαίρι!!!

45

⁴⁴http://www.apodimos.com/arthra/05/Dec/HPEIROS_TA_GEFYRIA_THS_HPEIROY/index_files/image004.gif

⁴⁵<http://www.zografaki.com/images/intrance.jpg>

Φάκελος για την Ομάδα «Θεσσαλία»:

Ελάτε για μια αλλιώτικη βαρκάδα
στο σπήλαιο του Δυρού στην
Πελοπόννησο.

46

Φάκελος για την Ομάδα «Ήπειρος»:

ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΚΡΟΥΑΖΙΕΡΑ

«Βόλτα στο Αιγαίο»

Κάθε μέρα και σε ένα
άλλο νησί!!!

47

⁴⁶ <http://static1.bareka.com/photos/medium/1285864/dyros-cave-%CE%A3%CF%80%CE%AE%CE%BB%CE%B1%CE%B9%CE%BF-%CE%94%CF%85%CF%81%CE%BF%CF%8D.jpg>

⁴⁷ http://www.gnto.gr/EntryImages/56/santorini3_b.jpg

Φάκελος για την Ομάδα «Στερεά Ελλάδα»:

Ελάτε να γνωρίσετε το
νησί της
Καρέτα-Καρέτα,
τη Ζάκυνθο.
Βαθύ γαλάζιο
Ιόνιο πέλαγος!!!

48

Φάκελος για την Ομάδα «Πελοπόννησος»:

Στο πανέμορφο δάσος της
Δαδιάς θα συναντήσετε τα πιο
σπάνια είδη αρπακτικών
πουλιών όλης της Ευρώπης.

Η Θράκη σας περιμένει!!!

49

⁴⁸ <http://www.zakynthos.net.gr/IPEGS/Wreck2002.jpg>

⁴⁹ http://www.in.gr/agro/_fisi/Dadia-cor/Dadia_photos/dadia6_s.jpg

Φάκελος για την Ομάδα «Κρήτη»:

ΔΩΡΕΑΝ
μαθήματα σκι
για μαθητές
στο χιονοδρομικό κέντρο του
Παρνασσού.

Η Στερεά Ελλάδα
σας αγκαλιάζει με ζεστασιά
στην καρδιά του χειμώνα!!!

50

Φάκελος για την Ομάδα «Νησιά Αιγαίου Πελάγους»:

Επισκεφτείτε
τη ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ,
την πατρίδα του Μεγάλου
Αλεξάνδρου.

Βαδίστε στα μονοπάτια της
ιστορίας μας!!!

51

⁵⁰ http://www.geocities.com/roulalytra/kentro_image002.jpg

⁵¹ <http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/a/ac/BattleofIssus333BC-mosaic-detail1.jpg/300px-BattleofIssus333BC-mosaic-detail1.jpg>.

Φάκελος για την Ομάδα «Νησιά Ιονίου Πελάγους»:

Γνωρίστε από κοντά τα βιολογικά
προϊόντα από τον πλούσιο θεσσαλικό
κάμπο.

Η Θεσσαλία φροντίζει την υγεία σας!!!

⁵²

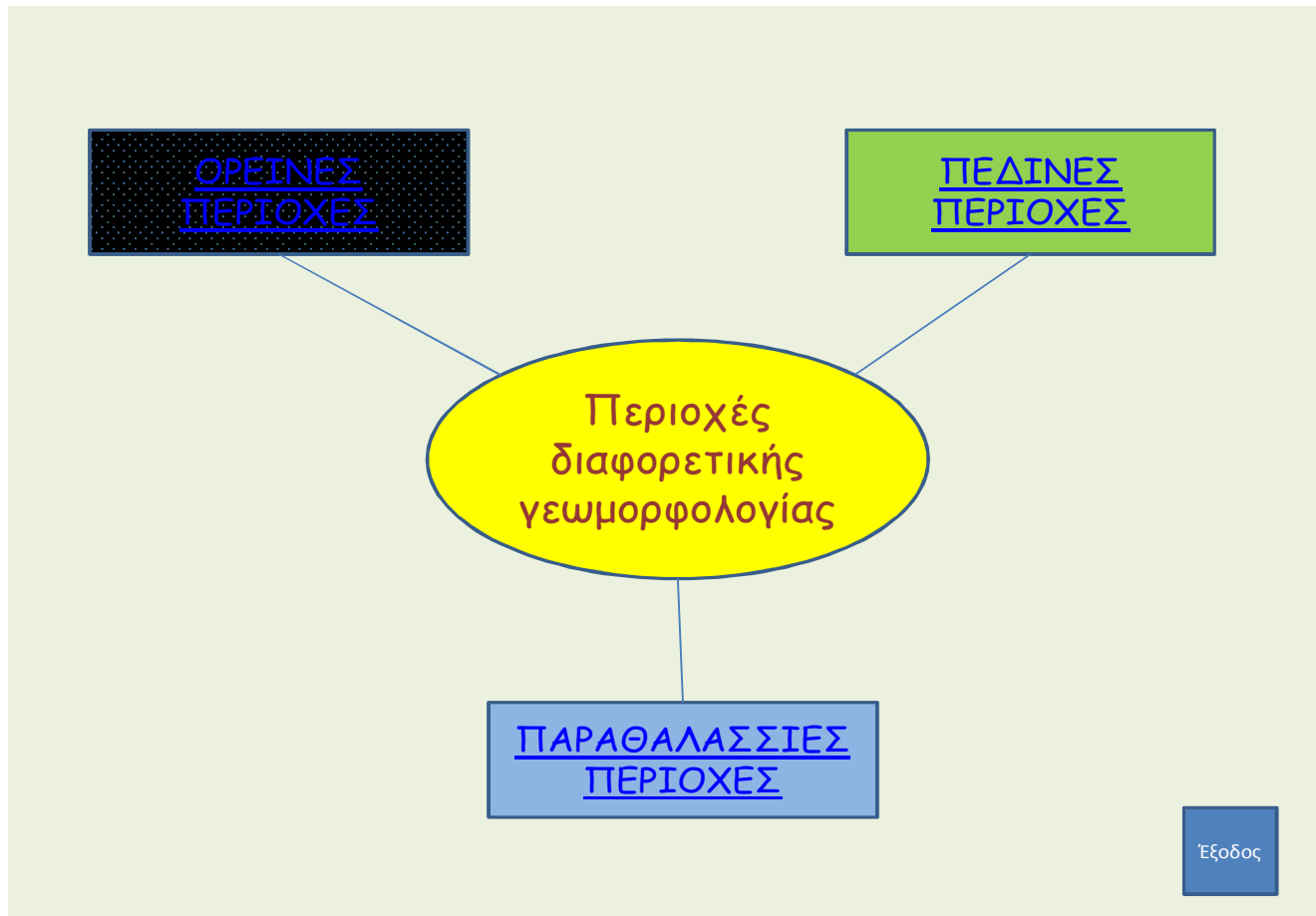
⁵²http://www.paseges.gr/faces/myFacesExtensionResource/org.apache.myfaces.custom.graphicimageDynamic.GraphicImageDynamicRenderer/11791899/?_height=80&binaryChannelUUID=c87f86bb-80e7-46d0-9db6-c708e51e5483&imageAccessMethod=contentManager&_width=80&_renderer=gr.betaCONCEPT.cms.ui.jsf.DynamicImageRenderer

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7**ΦΥΛΛΟ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΤΩΝ ΓΕΩΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΩΝ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΩΝ
ΚΑΘΕ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟΥ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΟΣ**

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ:						
ΘΕΣΗ	ΣΥΝΟΡΑ	ΘΑΛΑΣΣΑ	ΛΙΜΝΕΣ	ΠΟΤΑΜΙΑ	ΒΟΥΝΑ	ΠΕΔΙΑΔΕΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 8

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ POWERPOINT ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΩΝ ΑΠΟ ΠΕΡΙΟΧΕΣ
ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΗΣ ΓΕΩΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 9**ΦΥΛΛΟ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ, ΧΛΩΡΙΔΑΣ ΚΑΙ ΠΑΝΙΔΑΣ**

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ:		
Προϊόντα	Ζώα	Φυτά

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 10

ΦΥΛΛΟ ΕΙΔΗΣΕΩΝ ΑΠΟ ΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ ΜΕ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ ΝΟΜΑΡΧΩΝ

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Η Νομαρχία Λάρισας έχει πάρει απόφαση και θα ανακατασκευάσει το δρόμο Λάρισας - Αμπελώνα, ώστε να διαμορφωθεί σε σύγχρονο και ασφαλή οδικό άξονα ικανό να εξυπηρετεί τη μεγάλη κίνηση που δέχεται. Τη διαβεβαίωση αυτή έδωσε ο **νομάρχης Λάρισας** κ. Λουκάς Κατσαρός στο δήμαρχο Αμπελώνα κ. Αθ. Χρυσοβέργη που τον επισκέφθηκε και είχαν συνεργασία για τα μεγάλα θέματα του Δήμου.

(<http://www1.larissa.gr/webasp/onedelt.asp?id=571>)

Για τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν με τη μη έγκαιρη παραλαβή των καπνών από τους καπνεμπόρους ενημέρωσαν εκπρόσωποι των δύο καπνικών συνεταιρισμών του νομού Σερρών το **Νομάρχη** κ. Στέφανο Φωτιάδη.

Ο **Νομάρχης Σερρών** δεσμεύθηκε ότι την Πέμπτη 10 Μαΐου θα μεταβεί στο υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης, προκειμένου να μεταφέρει στην πολιτική ηγεσία του υπουργείου, τα προβλήματα των καπνοπαραγωγών και να ζητήσει να εφαρμόζεται η Κοινή Υπουργική Απόφαση (ΚΥΑ) από τους καπνέμπορους, σχετικά με την παραλαβή του προϊόντος.

(<http://www.paseges.gr/dynamic/contentLoader/showContentObject.jsf?contentObjectId=044e8d81-5980-4e23-8fb3->

Το **Νομαρχιακό Συμβούλιο** της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Ιωανν στο πρόγραμμα σχολικής στέγης των εξής έργων:

- Ανακατασκευή στέγης Γυμνασίου Δολιανών, προϋπολογισμού 10€
- Ανακατασκευή δημ. Σχολείου Αγίας Αναστασίας, προϋπολογισμού 66.000 ευρώ.
- Ανακατασκευή δημ. Σχολείου Δραγοψάς, προϋπολογισμού 66.000 ευρώ.
- Αντικατάσταση στέγης Δημ. Σχολείου Ματσουκίου, προϋπολογισμού 25.000 ευρώ.
- Αντικατάσταση στέγης Δημ. Σχολείου Ροδοτοπίου, προϋπολογισμού 100.000 ευρώ.
- Κατασκευή χώρων υγιεινής στο 1ο Δημ. Σχολείο Μαρμαρών, προϋπολογισμού 74.000 ευρώ.
- Κατασκευή χώρων υγιεινής στο 4ο Δημ. Σχολείο Ιωαννίνων, προϋπολογισμού 76.000 ευρώ.

(http://www.nomioan.gr/deltiatypou_details.asp?ID=1685)

Η Διεύθυνση Αγροτικής Ανάπτυξης της **Νομαρχίας Θεσσαλονίκης** ανακοίνωσε ότι 71 πτηνοτρόφοι, που ζημιώθηκαν από τη γρίπη των πτηνών κατά το χρονικό διάστημα από 1-10-05 έως 30-4-06, θα εισπράξουν συνολικά το ποσό των 1.414.754€. Σύμφωνα με την ανακοίνωση, μέχρι 31 Μαΐου 2007 θα πιστωθούν οι τραπεζικοί λογαριασμοί τους με το ποσό που αντιστοιχεί σε κάθε πτηνοτρόφο.

(<http://www.paseges.gr/dynamic/contentLoader/showContentObject.jsf?contentObjectId=a0eae3f2-5a60-4b3c-95e2-fa4fa1c87f53&topicId=0>)

Την οικονομική ενίσχυση των χιονοδρομικών κέντρων της χώρας ζητά ο **Νομάρχης Δράμας** Κωνσταντίνος Ευμοιρίδης από τους υπουργούς Οικονομίας και Οικονομικών και Ανάπτυξης. Όπως αναφέρει, βρίσκονται ε πολύ δύσκολη οικονομική κατάσταση φέτος, λόγω της λλειψης χιονοπτώσεων.

<http://www.paseges.gr/dynamic/contentLoader/showContentObject.jsf?contentObjectId=e0bfff892-6155-437e-c2b-0df67db0ba2a&topicId=0>

Ο **Νομάρχης Βοιωτίας** υπέγραψε σήμερα τη σύμβαση για την κατασκευή του έργου «Βελτίωση αρδευτικών έργων».

Ο ίδιος ο **Νομάρχης** δήλωσε ότι πρόκειται για μια σημαντική παρέμβαση, με οφέλη για τους καλλιεργητές αλλά και για το περιβάλλον από την εξοικονόμηση νερού.

(<http://www.paseges.gr/dynamic/contentLoader/showContentObject.jsf?contentObjectId=90dc48c3-71ea-4647-a7f4-1d42a967ce76&topicId=2>)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 12

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ POWERPOINT ΜΕ ΤΑ ΑΝΘΡΩΠΟΓΕΝΗ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΑΝΘΡΩΠΩΝ ΕΡΓΑ

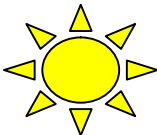
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 13

ΧΑΡΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΜΕ ΤΑ ΟΡΙΑ ΤΩΝ ΝΟΜΩΝ ΓΙΑ ΝΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΣΕΙ Ο
ΚΑΘΕ ΜΑΘΗΤΗΣ ΤΟΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΤΟΥ ΧΑΡΤΗ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 14

ΠΡΟΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΜΕΝΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟ ΟΠΟΙΟ ΘΑ
ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΣΕΙ Ο ΚΑΘΕ ΜΑΘΗΤΗΣ ΤΟΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΤΟΥ ΧΑΡΤΗ

ΥΠΟΜΝΗΜΑ	
ΤΟΠΟΣ ΚΑΤΑΓΩΓΗΣ	
ΤΟΠΟΣ ΔΙΑΚΟΠΩΝ	
ΤΟΠΟΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ ΜΟΥ	
ΤΟΠΟΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ ΦΙΛΩΝ	

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 15

ΦΥΛΛΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΜΙΑΣ ΠΟΛΥΜΕΣΙΚΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

ΣΧΕΔΙΑΖΩ ΜΙΑ ΠΟΛΥΜΕΣΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ

ΣΧΕΔΙΑΖΩ ΜΙΑ ΠΟΛΥΜΕΣΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ

- Χρησιμοποίησε αυτό το φύλλο για να σχεδιάσεις τη πολυμεσική σου σελίδα.

Γράψε ένα τίτλο εδώ και χρωμάτισέ τον.

Ζωγράφισε μια εικόνα στο μεγάλο πλαίσιο.

Γράψε το κείμενό σου εδώ.

Ζωγράφισε εδώ τα κουμπιά ενεργειών και χρωμάτισέ τα.

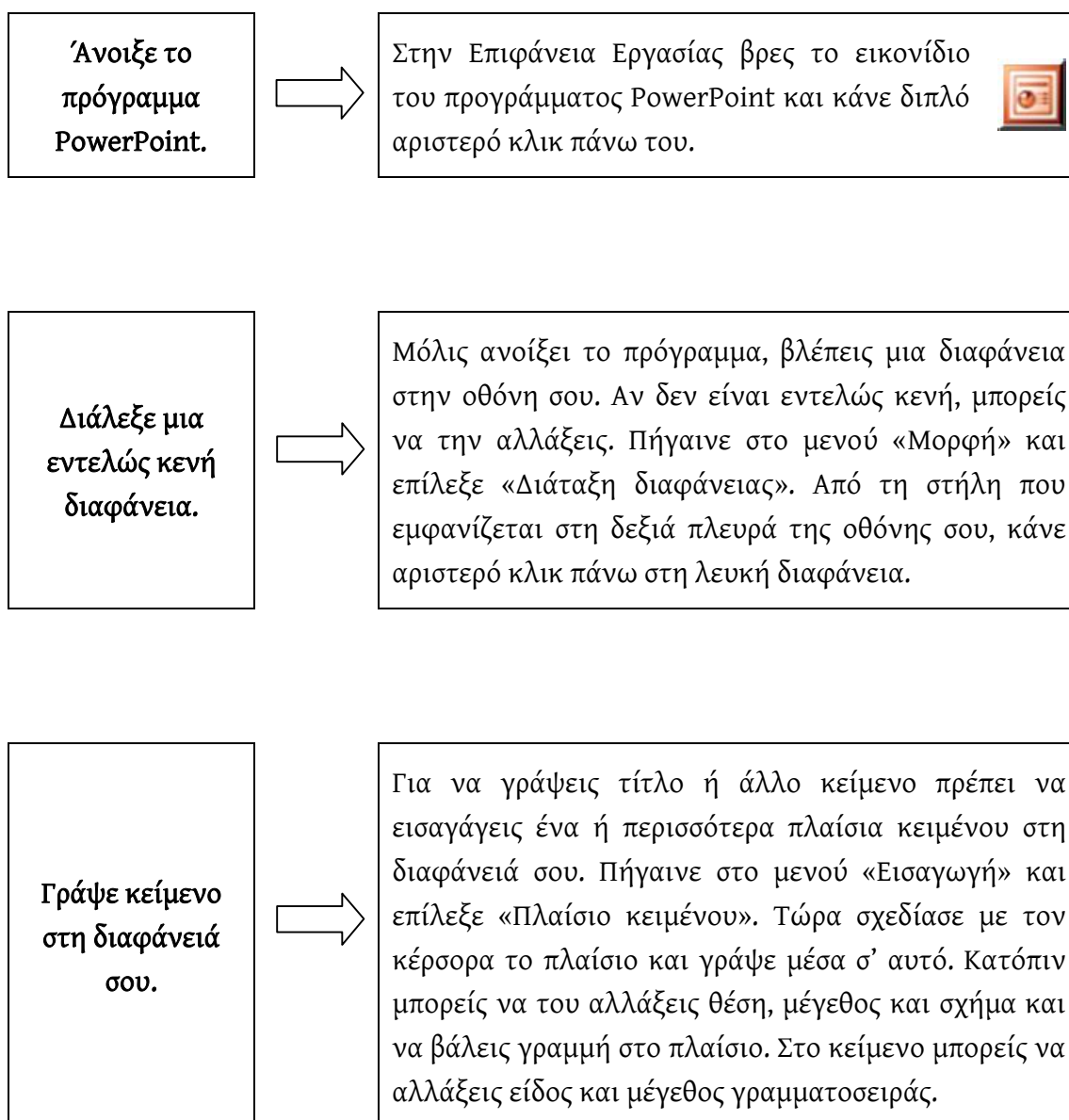
- Βάλε ένα ✓ στα τετραγωνάκια που δείχνουν ποιο είδος γραμματοσειράς, ποιο μέγεθος και ποια πλαίσια έχεις διαλέξει για τη διαφάνειά σου.

<u>Είδος</u> <u>γραμματοσειράς</u>	<u>Τίτλο</u> <u>ς</u>	<u>Κείμε</u> <u>νο</u>	<u>Πλαίσι</u> <u>α</u>	<u>Τίτλος</u>	<u>Κείμεν</u> <u>ο</u>	<u>Εικόνα</u>	<u>Κουμπιά</u> <u>ενεργειών</u>
Comic Sans MS	☐	☐		☐	☐	☐	☐
Arial	☐	☐		☐	☐	☐	☐
Book Antiqua	☐	☐		☐	☐	☐	☐
<u>Μέγεθος</u> <u>γραμματοσειράς</u>				☐	☐	☐	☐
10	☐	☐		☐	☐	☐	☐
14	☐	☐		☐	☐	☐	☐
20	☐	☐		☐	☐	☐	☐

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 16

ΦΥΛΛΟ ΟΔΗΓΙΩΝ ΧΡΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ POWERPOINT

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΟΔΗΓΟΣ ΓΙΑ ΤΟ POWERPOINT

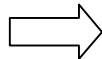

**Τοποθέτησε
εικόνα στη
διαφάνειά σου.**

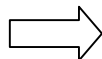
Μπορείς να εισαγάγεις μία εικόνα στη διαφάνειά σου, αν από το μενού «Εισαγωγή» επιλέξεις «Εικόνα» και κατόπιν «Από αρχείο». Διάλεξε την εικόνα που θέλεις κάνοντας διπλό αριστερό κλικ πάνω της. Τώρα η εικόνα είναι στη διαφάνειά σου και μπορείς να της αλλάξεις θέση και μέγεθος και να προσθέσεις γραμμή πλαισίου.

**Βάλε κουμπιά
ενεργειών στη
διαφάνειά σου.**

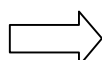
Για να εισαγάγεις κουμπιά ενεργειών πήγαινε στο μενού «Προβολή παρουσίασης» και επίλεξε «Κουμπιά ενεργειών». Διάλεξε το κουμπί που θέλεις και μετά σχεδίασέ το με τον κέρσορα πάνω στη διαφάνειά σου. Μόλις αυτό σχεδιαστεί, ανοίγει ένα παράθυρο που σου ζητά να κάνεις υπερσύνδεση. Επίλεξε «Καμία» και πάτησε OK. (Είναι προτιμότερο οι υπερσυνδέσεις να γίνουν στο τέλος σε όλες τις διαφάνειες μαζί και με τη βοήθεια του δασκάλου σου.) Μπορείς να αλλάξεις θέση, μέγεθος και σχήμα στο κουμπί ενεργειών. Μπορείς να τοποθετήσεις όσα κουμπιά ενεργειών κρίνεις απαραίτητα (για πίσω, εμπρός, αρχική σελίδα, ήχο, βίντεο, πληροφορίες, τέλος προβολής κ.ά.).

**Βάλε χρώμα στη
διαφάνειά σου.**

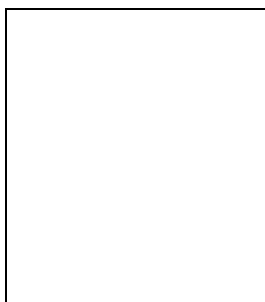

Για να κάνεις πιο όμορφη τη διαφάνειά σου μπορείς να αλλάξεις το χρώμα της γραμματοσειράς στα κείμενα και να βάλεις χρώμα στα πλαίσια κειμένου και στο φόντο της διαφάνειας.

**Βάλε κίνηση στη
διαφάνειά σου.**

Για να προσθέσεις εφέ κίνησης στη διαφάνειά σου πήγαινε στο μενού «Προβολή παρουσίασης» και επίλεξε «Προσαρμογή κίνησης». Από τη στήλη που εμφανίζεται στη δεξιά πλευρά της οθόνης σου

διαλέγεις το εφέ που θέλεις να προσθέσεις σε ένα στοιχείο της διαφάνειας που έχεις ήδη επιλέξει. Το ίδιο μπορείς να κάνεις για όλα τα στοιχεία της διαφάνειας, αν θέλεις. Μόλις τελειώσεις, μπορείς να πατήσεις το κουμπί της «Αναπαραγωγής» για να δεις αν σου αρέσει η δημιουργία σου.

**Πρόβαλε τη
διαφάνειά σου.**

Για να δεις πώς προβάλλεται η διαφάνειά σου στην τελική της μορφή, πήγαινε στο μενού «Προβολή παρουσίασης» και επίλεξε «Προβολή» ή πάτησε απλώς το πλήκτρο F5.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 17

ΟΡΓΑΝΟΓΡΑΜΜΑ

ΑΡΧΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ ΣΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 18**ΦΥΛΛΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΙΔΙΟΥΣ ΤΟΥΣ
ΜΑΘΗΤΕΣ****ΦΥΛΛΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ**

ΦΥΛΛΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ																					
Απάντησε στις παρακάτω ερωτήσεις με ένα Χ .																					
1. Είσαι ευχαριστημένος/ευχαριστημένη με τα παρακάτω πράγματα;																					
	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <th style="width: 50%; padding: 5px;">ΝΑΙ</th> <th style="width: 50%; padding: 5px;">ΟΧΙ</th> </tr> <tr><td style="height: 20px;"></td><td style="height: 20px;"></td></tr> <tr><td style="height: 20px;"></td><td style="height: 20px;"></td></tr> <tr><td style="height: 20px;"></td><td style="height: 20px;"></td></tr> <tr><td style="height: 20px;"></td><td style="height: 20px;"></td></tr> <tr><td style="height: 20px;"></td><td style="height: 20px;"></td></tr> <tr><td style="height: 20px;"></td><td style="height: 20px;"></td></tr> <tr><td style="height: 20px;"></td><td style="height: 20px;"></td></tr> <tr><td style="height: 20px;"></td><td style="height: 20px;"></td></tr> <tr><td style="height: 20px;"></td><td style="height: 20px;"></td></tr> </table>	ΝΑΙ	ΟΧΙ																		
ΝΑΙ	ΟΧΙ																				
Τον τίτλο της διαφάνειας																					
Τις εικόνες που χρησιμοποίησες																					
Το κείμενο που έγραψες																					
Το είδος της γραμματοσειράς																					
Το μέγεθος της γραμματοσειράς																					
Τα χρώματα που χρησιμοποίησες																					
Τους ήχους που χρησιμοποίησες																					
Τα εικονίδια που επέλεξες για τα κουμπιά ενεργειών																					
Τη θέση όπου τοποθέτησες τα κουμπιά ενεργειών																					
Τη θέση του κειμένου σε σχέση με τις εικόνες																					
2. Νομίζεις ότι η διαφάνεια σου είναι κατάλληλη για τα παιδιά στα οποία θέλεις να τη στείλεις;																					
	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 50%; height: 40px;"></td> <td style="width: 50%; height: 40px;"></td> </tr> </table>																				
Αν μπορούσες να κάνεις ΜΙΑ αλλαγή στη διαφάνειά σου για να τη βελτιώσεις, τι θα έκανες;																					
Γιατί νομίζεις ότι αυτή η αλλαγή θα βελτίωνε τη διαφάνειά σου;																					

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 19

ΡΟΥΜΠΡΙΚΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗΣ ΑΠΟ ΤΟ ΔΑΣΚΑΛΟ

ΡΟΥΜΠΡΙΚΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΩΝ ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΔΙΑΦΑΝΕΙΩΝ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗΣ POWERPOINT ΠΟΥ ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΣΑΝ ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ					
ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΩΝ ΔΙΑΦΑΝΕΙΩΝ					
		Πάρα πολύ	Πολύ	Αρκετά	Ελάχιστα
ΚΕΙΜΕΝΑ	1. Ο τίτλος είναι σαφής και περιεκτικός.				
	2. Τα κείμενα είναι επικεντρωμένα στην ουσία του θέματος.				
	3. Η γλώσσα των κειμένων είναι στρωτή και το λεξιλόγιο κατάλληλο για το κοινό στο οποίο απευθύνεται.				
ΕΙΚΟΝΕΣ	1. Οι εικόνες είναι κατάλληλες και σχετικές με το θέμα.				
	2. Οι εικόνες υποστηρίζουν, ενισχύουν ή συμπληρώνουν το περιεχόμενο των κειμένων.				
ΗΧΟΣ	1. Ο ήχος είναι κατάλληλος και σχετικός με το θέμα.				
	2. Ο ήχος υποστηρίζει, ενισχύει ή συμπληρώνει το περιεχόμενο των κειμένων ή				

	το μήνυμα των εικόνων.				
ΚΟΥΜΠΙΑ ΕΝΕΡΓΕΙΩΝ	1. Τα κουμπιά ενεργειών επιτελούν πράγματι ένα σκοπό, έχουν λόγο ύπαρξης.				
ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΜΟΡΦΗ ΤΩΝ ΔΙΑΦΑΝΕΙΩΝ					
		Πάρα πολύ	Πολύ	Αρκετά	Ελάχιστα
ΚΕΙΜΕΝΑ	1. Σωστή εναλλαγή είδους και μεγέθους γραμματοσειράς στον τίτλο και τα κείμενα.				
ΕΙΚΟΝΕΣ	1. Οι εικόνες είναι καλαίσθητες και ελκυστικές.				
ΚΟΥΜΠΙΑ ΕΝΕΡΓΕΙΩΝ	1. Τα κουμπιά ενεργειών είναι ευδιάκριτα πάνω στη διαφάνεια και γίνεται εύκολα αντιληπτή η λειτουργία τους από το χρήστη.				
ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΕΙΚΟΝΑ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ	1. Όλα τα στοιχεία της διαφάνειας (τίτλος, εικόνα, κείμενο, κουμπιά ενεργειών) είναι τοποθετημένα στην κατάλληλη θέση.				
	2. Κάθε στοιχείο της διαφάνειας (τίτλος, κείμενο, εικόνα, κουμπιά ενεργειών) έχει το σωστό μέγεθος σε σχέση με τα υπόλοιπα στοιχεία της διαφάνειας.				
	3. Τα πλαίσια που έχουν επιλεγεί για τον τίτλο, την εικόνα και το κείμενο είναι				

	καλαίσθητα.				
	4. Έχει γίνει καλαίσθητη χρήση του χρώματος σε όλη τη διαφάνεια.				
ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΔΟΜΗ ΤΩΝ ΔΙΑΦΑΝΕΙΩΝ					
		Πάρα πολύ	Πολύ	Αρκετά	Ελάχιστα
ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΕΙΚΟΝΑ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ	Η διαφάνεια πληρεί όλες τις προδιαγραφές που τέθηκαν εξ αρχής και περιλαμβάνει τίτλο, κείμενο, εικόνα, κουμπιά ενεργειών και ήχο, όπου αυτός ήταν απαραίτητος.				

ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΜΕ ΘΕΜΑ
ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΤΗΝ ΠΡΟΒΟΛΗ
ΑΝΑΓΚΩΝ- ΜΗΝΥΜΑΤΩΝ ΤΩΝ
ΠΑΙΔΙΩΝ ΩΣ ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ
ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗΣ ΤΟΥ
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΜΕΣΑ
ΑΠΟ ΤΙΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΤΟΥ
ΔΙΑΦΗΜΙΣΤΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ

ΣΑΠΟΥΝΑΣ ΑΝΤΩΝΗΣ

Ο διαφήμισης λόγος

“..... Το σχέδιο αυτό στηρίχτηκε στα εργαλεία εκείνα με τα οποία ο μαθητής θα συνδιαμορφώσει με τη βοήθεια του εκπαιδευτικού το περιεχόμενο του σχεδίου διδασκαλίας, ένα περιεχόμενο που εκφράζει την ικανοποίηση των συγκεκριμένων αναγκών του και υπό το πρίσμα αυτό η γνώση , οι αξίες και οι στάσεις που το διέπουν παίρνουν μία ιδιαίτερη οπτική προσέγγιση στη σφαίρα του τι πρέπει κάθε φορά να διδαχτεί.

Δεν καταργεί καμία πληροφορία ή γνωστική κατάσταση απλώς τις βλέπει κάτω από το πρίσμα των αναγκών που έχουν συγκεκριμένοι μαθητές , ενός συγκεκριμένου σχολείου.....”

Θέλω να φωνάξω,
να τα πω

Θέμα : Η προβολή αναγκών- μηνυμάτων των παιδιών ως προοπτική διαμόρφωσης του περιεχομένου μάθησης μέσα από τις λειτουργίες του διαφημιστικού λόγου.

ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΥΠΟ ΤΗΝ ΕΝΝΟΙΑ ΕΡΓΑΛΕΙΟΥ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

ΤΑΞΗ : ΣΤ΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ΘΕΜΑ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΗΣ:

Η προβολή αναγκών – μηνυμάτων των παιδιών ως προοπτική διαμόρφωσης του περιεχομένου μάθησης μέσα από τις λειτουργίες του διαφημιστικού λόγου.

Χρονικό πλαίσιο : 36 ώρες

Κοινωνική οργάνωση της τάξης:

Στην αρχή οι μαθητές είναι τοποθετημένοι σε θρανία σε σχηματισμό Π σχηματίζοντας ομάδες η επιλογή των οποίων έγινε με βάση τις επιθυμίες τους. Αργότερα όμως σχηματίζονται 3 ομάδες σε σχηματισμό θρανίων με μορφή συνεδρίασης ώστε ο καθένας να βλέπει το πρόσωπο του άλλου. Οι ομάδες που σχηματίζονται έχουν κάποια κοινά χαρακτηριστικά τα οποία εντοπίζονται κατά την εξέλιξη του σχεδίου και έχουν σχέση με κοινούς προβληματισμούς που αναπτύσσουν.

Ο εκπαιδευτικός έχει ρόλο εμπνευστή, προσπαθεί να εμπνεύσει, να παρακινήσει τους μαθητές σε μία συνεχή διερευνητική διαδικασία που θα στηρίζεται μέσω του διαλόγου σε μία διαλεκτική σχέση ανάμεσα σ' αυτόν και σε όσους θα εμπλακούν με το εκπαιδευτικό γίνεσθαι μέσα σε ένα αμοιβαίο πνεύμα συνεργασίας.

Εξοπλισμός αίθουσας και εργαστηρίου Πληροφορικής – υλικά διδασκαλίας

Η αίθουσα έχει 10 υπολογιστές σε δίκτυο, υπάρχει δυνατότητα χρήσης φωτοτυπικού μηχανήματος, μαγνητόφωνου βιντεοπροβολέα, σκάνερ και ψηφιακής φωτογραφικής μηχανής. Στην αίθουσα είναι αναρτημένος πίνακας λευκός για χρήση

με ειδικούς μαρκαδόρους, υπάρχει βιβλιοθήκη και στο βάθος της αίθουσας υπάρχει θεατρική σκηνή.

Γραμματισμός στην Τεχνολογία

Οι μαθητές μπορούν να χρησιμοποιούν το MS Word, Power Point, Internet Explorer, Outlook Express, ραδιομαγνητόφωνο, CD/Player, DVD- Player.

Γενικός σκοπός:

Η προοπτική διαμόρφωσης αυτόνομης προσωπικότητας η οποία θα προκύψει μέσα από τον εντοπισμό των αναγκών των συγκεκριμένων μαθητών, τη διερεύνηση του όλου πλαισίου μέσα στο οποίο αυτές αναπτύσσονται καθώς και το μετασχηματισμό τους σε δράσεις οι οποίες θα προκαλέσουν την απελευθέρωση και την ανάπτυξη της κριτικής συνείδησης μέσα από την αντιμετώπισή τους.

Α' ΜΕΡΟΣ

Σκοπός μας στο μέρος αυτό είναι:

Να συνθέσουμε και να ανασυνθέσουμε την ολότητα εκείνων των στοιχείων που καθορίζουν το ιστορικοκοινωνικό πλαίσιο μέσα στο οποίο καλούμαστε να εργαστούμε. Η ολότητα αυτή κινείται ανάμεσα σε **πυρήνες αντιφάσεων**. Οι αντιφάσεις αυτές είναι αντιθετικά στοιχεία που λειτουργούν εις βάρος της εξέλιξης των μαθητών και ανάπτυξης της αυτόνομης προσωπικότητάς τους. Οι πυρήνες αυτοί πρέπει να προσεγγιστούν και να αντιμετωπιστούν για να ικανοποιηθούν οι **βαθύτερες ανάγκες των μαθητών**. Η αναμενόμενη δράση του μαθητή -τριας πάνω στην αντιμετώπιση των αντιφάσεων θα αποτελέσει και το πεδίο διαμόρφωσης του περιεχομένου του σχεδίου μας, ένα περιεχόμενο που θα εκφράζει τα **σημαντικά θέματα της περιοχής των μαθητών**.

Η ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

1ος Στόχος: Να γίνει ενημέρωση των υποκειμένων που δρουν στο κοινωνικοπολιτικό- εκπαιδευτικό γίγνεσθαι της περιοχής για το σκοπό της διδασκαλίας. Τα υποκείμενα είναι οι γονείς, οι μαθητές, οι εκπαιδευτικοί και εκπρόσωποι του δήμου.

Δραστηριότητες: επίσκεψη-πληροφόρηση- παρατήρηση- ενημέρωση

Η διδασκαλία αποφασίστηκε να γίνει στα παιδιά της ΣΤ΄ τάξης στο εξαθέσιο δημοτικό σχολείο Αρμενίου της Λάρισας. Αρχικά πραγματοποιήθηκε **επίσκεψη** στο χωριό και στο σχολείο στα τέλη της προηγούμενης σχολικής χρονιάς έτσι ώστε να **πληροφορηθούν** τα μέλη του κοινωνικοπολιτιστικού περιβάλλοντος (μαθητές – δάσκαλοι- εκπρόσωποι γονέων- εκπρόσωποι δημοτικού συμβουλίου) για τον τρόπο, τη χρήση και τους στόχους της έρευνας που θα πραγματοποιούταν στο χωριό τους.

Η παρατήρησή μας, είτε άμεση είτε μέσω **ενημερωτικών συνομιλιών**, αφορούσε κάθε διάσταση της κοινωνικής ζωής: *τους τρόπους έκφρασης των κατοίκων, τον τρόπο ομιλίας, τη συμπεριφορά τους γενικότερα απέναντι στους θεσμούς, στην εργασία, το ρόλο των γυναικών και της νεολαίας, τον ελεύθερο χρόνο των μαθητών, τα παιχνίδια, τον αθλητισμό, τις διαπροσωπικές σχέσεις.* Η αναφορά στο κοινωνικό γίγνεσθαι της περιοχής έγινε μέσω **διαλογικής συζήτησης** και συγκεκριμένου **ερωτηματολογίου**. Οι συναντήσεις έγιναν στο σχολείο και σε εξωτερικό περιβάλλοντα χώρο.

2ος Στόχος: Ο εντοπισμός του παραγωγικού θέματος και η αιτιολόγησή του μέσα από κατάλληλες ερωτήσεις

Παραγωγικό θέμα είναι το λήμμα εκείνο το οποίο έχει τα παρακάτω χαρακτηριστικά: αποτελεί το πιο σημαντικό θέμα της σκέψης των μαθητών, ο πιο επιθυμητός στόχος στη ζωή τους, η λέξη που εκφράζει τον τρόπο ενεργοποίησης της σκέψης τους, είναι η αρχή και το τέλος όλης της εκπαιδευτικής διαδικασίας, όλα θα αρχίσουν από εκεί και θα επιστρέψουν αναπλαισιωμένα πάλι εκεί, διακρίνεται, δε, για τη γονιμότητά του να γεννά ιδέες, να πολλαπλασιάζει υποθέσεις, να εμπνέει, να εκφράζει κατά κάποιο τρόπο το οξυγόνο δράσης του παιδιού και να αποτελεί με κατάλληλη διαδικασία το μέσο ικανοποίησης των αναγκών που αντιμετωπίζει μέσα στο περιβάλλον στο οποίο αναπτύσσεται.

Δραστηριότητες:

1. Αποδελτίωση των απαντήσεων του ερωτηματολογίου που δόθηκε στο τέλος της προηγούμενης χρονιάς σε μαθητές- γονείς- εκπροσώπους του δήμου.

2. Ανάπτυξη στοχοθεσίας στους μαθητές

Κατά την πρώτη διδασκαλία μετά από τη δημιουργία ενός ευχάριστου κλίματος τα παιδιά ενημερώνονται πιο συγκεκριμένα τώρα για την ανάπτυξη του σχεδίου.

Διευκρινίζουμε στα παιδιά πως θα παρακολουθήσουν διδασκαλίες οι οποίες θα ξεκινήσουν από τα ενδιαφέροντά τους, στη συνέχεια θα γίνει σύνδεση αυτών με τυχόν προβλήματα με τα οποία εμπλέκονται προκειμένου να τα διερευνήσουν, να τα αντιμετωπίσουν, να δώσουν λύσεις προσεγγίζοντας όλες τις πτυχές της δραστηριότητας τους (συναισθηματικές- γνωστικές- ψυχολογικές). Περνώντας από αυτό το μονοπάτι θα ακολουθήσουν ένα διαφορετικό δρόμο, αυτόν της καρδιάς τους και στο τέλος θα επιστρέψουν στα βιβλία όχι ως παρατηρητές αλλά ως υπεύθυνα άτομα που αναζητούν λύσεις συγκεκριμένων προβλημάτων που άπτονται των «αναγκών» τους όπως αυτές θα ανακύψουν από έντυπα στα οποία καλούνται να γράψουν δύο αντίθετες φράσεις: Μία μεγάλη επιθυμία που θέλουν στη ζωή τους να πραγματοποιήσουν και ένα μεγάλο πρόβλημα το οποίο ως τώρα αντιμετωπίζουν. Διευκρινίζεται στους μαθητές πως κάθε σεβασμός στα προσωπικά στοιχεία του καθενός είναι δεδομένος

3. Στη συνέχεια έγινε σύνθεση των απαντήσεων που έδωσαν οι μαθητές στην προηγούμενη δραστηριότητα ώστε να προκύψει μια συνολική εικόνα προτιμήσεων, συνηθειών, ενδιαφερόντων, στοιχείων που διαμορφώνουν την κουλτούρα της περιοχής, των προβλημάτων και των αναγκών των παιδιών προκειμένου να αιτιολογηθεί η επιλογή του παραγωγικού θέματος.

Τα παιδιά μέσα από τις απαντήσεις τους που σχετίζονται με τα “θέλω τους” μέσα από ένα μεγάλο ποσοστό δείγματος εξέφρασαν ως επιθυμία τους **ΤΟ ΤΑΞΙΔΙ**.

4. Ανάλυση των διαστάσεων του παραγωγικού θέματος και του “γιατί” επιζητούν το “ΤΑΞΙΔΙ” μέσα από κατάλληλες ερωτήσεις που αναπτύσσονται

προφορικά με διαλεκτικό τρόπο και στη συνέχεια αποτυπώνονται στο αντίστοιχο φύλλο εργασίας

Τα παιδιά ήθελαν να ταξιδέψουν είτε ως επισκέπτες είτε ως δυνατότητα καλύτερης επαγγελματικής εξέλιξης είτε ως δυνατότητα καλύτερης ανάπτυξης της προσωπικότητάς τους και διαχείρισης των ανθρωπίνων σχέσεων. Η τελευταία περίπτωση σχετιζόταν με τον παραγκωνισμό που ένιωθαν κάποιοι μαθητές στο κοινωνικοπολιτιστικό τους περιβάλλον.

Η λέξη λοιπόν «ΤΑΞΙΔΙ» αποτελεί το παραγωγικό θέμα που θα διαμορφώσει, θα διακτινώσει και θα αναπτύξει το περιεχόμενο του σχεδίου διδασκαλίας.

Είναι η λέξη όπως αυτή αποτυπώθηκε μέσα από τις απαντήσεις ερωτήσεων γύρω από την καθημερινή ζωή και τα βιώματά των παιδιών και συνδιαμορφώνεται μέσα από το οικείο κοινωνικοπολιτισμικό περιβάλλον που ζουν και γνωρίσαμε πιο πάνω.

Β' ΜΕΡΟΣ

Επεξεργασία δεδομένων

Σκοπός του μέρους αυτού:

Είναι η αναζήτηση των σχέσεων, των πλαισίων που υπάρχουν γύρω από το ΤΑΞΙΔΙ και αποτελούν τα κλειδιά της εντύπωσης των μαθητών για αυτό. Αναζητούμε λοιπόν τους δρόμους μέσω των οποίων το ταξίδι θα αποτελέσει εργαλείο διαμόρφωσης του τρόπου σκέψης τους, έχοντας πάντα στο νου την ικανοποίηση μέσω αυτού, των αναγκών των παιδιών. Αυτές με τη σειρά τους θα σχηματίσουν το περιεχόμενο διδασκαλίας ενώ ταυτόχρονα αποτελούν πεδίο κριτικής και ελεύθερης ανάπτυξης της προσωπικότητάς τους.

1^{ος} Στόχος:

Η **επεξεργασία** του παραγωγικού θέματος που επιδιώκει την αμφίδρομη επικοινωνία ανάμεσα στο μαθητή και στον κόσμο. Θέλουμε στα πρώτα δεδομένα της πιο πάνω αιτιολόγησης τους για το ταξίδι να τα ξεδιπλώσουμε και να εμπλέξουμε τους μαθητές μέσα σ' αυτά. Τα δεδομένα αυτά είναι **τα θεμέλια του περιεχομένου** που θα επενδύσουμε στη συνέχεια

Δραστηριότητες:

1. Αφήγηση βιβλίου της Σώτη Τριανταφύλλου 'Λος Άντζελες'

Το βιβλίο αυτό έχει μικρά περιεκτικά κείμενα με αντίστοιχη εικονογράφηση. Αναφέρεται στο ταξίδι μιας γυναίκας στην Αμερική. Περιγράφει εικόνες, ερμηνεύει συναισθήματα, προβάλλει απόψεις, στάσεις, περιγράφει τη ζωή των ανθρώπων: άλλων που κρύβονται φοβούμενοι αυτούς που επιβουλεύονται τα πλούτη τους και τη ζωή τους κι άλλων που ζουν μέσα σε κούτες στα πεζοδρόμια, περιγράφει τη φύση και την παρουσιάζει πότε ελπιδοφόρα και πότε να καταριέται τα παιδιά της. Είναι θα λέγαμε η απομυθοποίηση του **αμερικανικού ονείρου ή αν θέλετε η απομυθοποίηση ενός ολόκληρου ταξιδιού**. Γίνεται δηλαδή η επιλογή ενός καναλιού αμφίδρομης επικοινωνίας ανάμεσα σ' αυτό που βιώνουν οι μαθητές από τον κόσμο και στην πραγματική εικόνα του κόσμου μέσω της αφήγησης ενός βιβλίου από το δάσκαλο.

2. Στη φάση αυτή οι μαθητές **ακροώνται 'εμπαθητικά'** τα γεμάτα μεταφορές και πλούσιο σε **νοερές εικόνες βιβλίο** έχουν **δίπλα τους ταυτόχρονα αντίστοιχες φωτοτυπίες και επισημαίνουν ποια στοιχεία τους εντυπωσιάζουν, γράφοντας δίπλα κάθε φορά το γιατί και τι σημασία έχει αυτό για το δικό τους ταξίδι**. Η ανάγνωση σταματά τελειώνοντας κάθε φορά μία σελίδα, αμέσως ακολουθεί επισήμανση των σχολίων στον πίνακα και δίπλα γράφεται το όνομα του μαθητή. Με τον τρόπο αυτό αποφεύγουμε να δούμε το βιβλίο ως μία λογοτεχνική ανάλυση. Το βιβλίο μετατρέπεται σε πηγή έμπνευσης προβληματισμού, κινητοποίησης της σκέψης, γίνεται ένα ικανό εργαλείο ώστε τα παιδιά να αρχίσουν να διαισθάνονται πως κάθε επιθυμία κινείται από κάποιες αιτίες που 'αναγκάζουν' το μαθητή να δράσει. Οι αναζητήσεις των αιτίων σημαίνει εύρεση του πλέγματος εκείνου που αποτελείται από πράξεις υποκειμένων που δρουν μέσα στο κοινωνικοπολιτιστικό πλαίσιο των μαθητών, τριών. Με άλλα λόγια τα παιδιά εντοπίζουν τις προηγούμενες αντιφάσεις τους.

Αντιφάσεις : είναι τα λεγόμενα αδιέξοδα που συγκροτούνται από τους παράγοντες που δρουν εις βάρος των παιδιών και αποτελούν εμπόδιο στην ικανοποίηση των δικών τους αναγκών.

Πιο συγκεκριμένα αναφερθήκαμε πιο πάνω στα **θεμέλια** που θα στηρίξουμε το περιεχόμενό μας, αυτά είναι τα **'γιατί' του ταξιδιού των παιδιών**:_είπαμε λοιπόν πιο πάνω πως τα παιδιά ήθελαν να ταξιδέψουν είτε :

1) ως επισκέπτες με την έννοια της ανακάλυψης καινούριων εμπειριών και τόπων

2) ως δυνατότητα καλύτερης ανάπτυξης της προσωπικότητάς τους πηγαίνοντας σε τόπους όπου η κουλτούρα τους είναι αποδεκτή (επιστροφή στην πατρίδα για τους μετανάστες)

3) ως δυνατότητα να πραγματοποιήσουν πιο ανθρώπινες σχέσεις όπου η αξία του καθενός να έχει αντίκτυπο στην κοινωνία και να μην παραγκωνίζεται

4) είτε τέλος ως δυνατότητα καλύτερης επαγγελματικής εξέλιξης .

Άξονες
ανάπτυξης
του
περιεχομένου

Οι τέσσερις αυτοί παράγοντες εκφράζουν και τις συγκεκριμένες ανάγκες των μαθητών αυτού του σχολείου όπως αυτό εκφράστηκε από τους ίδιους. Πάνω εδώ τώρα θα εργαστούμε ώστε αυτές οι ανάγκες να μελετηθούν , να αντιμετωπιστούν χρησιμοποιώντας αργότερα τα κατάλληλα εργαλεία. Η αντιμετώπιση αυτών των αναγκών θα εκφράσουν και την οπτική προσέγγιση που θα κάνουμε στο επιστημονικό γνωστικό πεδίο. Θα δώσουμε δηλαδή τη δυνατότητα επίλυσης των αναγκών συνδέοντας αυτές με εκείνη τη γνωστική πλευρά που ικανοποιεί την επίλυσή τους, Έτσι εντάσσουμε τις ανάγκες μέσα σε ένα οργανωμένο επιστημονικό χώρο που δεν είναι άσχετος με την ανάπτυξη των μαθητών. Οι ανάγκες των μαθητών δείχνουν λοιπόν κάθε φορά ποια προσέγγιση της γνώσης και κάτω από ποιες συνθήκες είναι κατάλληλη ώστε να προσεγγιστεί αναλόγως. Οποιαδήποτε άλλη γνώση με διαφορετικό σκοπό δεν αποτελεί επένδυση για τα παιδιά.

Απ' αυτά καταλαβαίνουμε ότι η γνώση στο συγκεκριμένο σχέδιο λογίζεται, μόνο ως διαδικασία ανάπτυξης και εξέλιξης του μαθητή ως αυτόνομη , ελεύθερη και κριτική προσωπικότητα. Έχοντας αυτά τα στοιχεία ο μαθητής -τρια θα μπορέσει να αναπτυχθεί ως λειτουργική και ελεύθερη οντότητα μέσα στην κοινωνία.

3. Ακολουθούν ερωτήσεις που στοχεύουν στην κατανόηση με διαλεκτικό τρόπο των διαφορετικών μορφών με τις οποίες οι μαθητές γνωρίζουν τις σχέσεις τους με τον κόσμο, την ανάγκη να δουν ότι δρουν ως διαφορετικά άτομα-υποκείμενα, άρα έχουν και διαφορετικές προσεγγίσεις. [Φύλλο εργασίας 1](#)

Στόχος:

Θέλουμε να δούμε τώρα τις σχέσεις των ανθρώπων και μαθητών που απαρτίζουν το κοινωνικό πλαίσιο με τους πρώτους πυρήνες των αντιφάσεων, άρα βρισκόμαστε **στο κομβικό σημείο του εντοπισμού των αντιφάσεων** που δημιουργούν τα προβλήματα- ανάγκες των παιδιών και λειτουργούν ανά ζεύγη.

4. Μέσα από διαλογική συζήτηση και κατάλληλες ερωτήσεις που εμπλέκουν όλα τα δυνατά υποκείμενα που μπορούν να σχετίζονται με τα προβλήματα- ανάγκες των μαθητών μπορούν να προκύψουν οι παρακάτω αντιφάσεις:

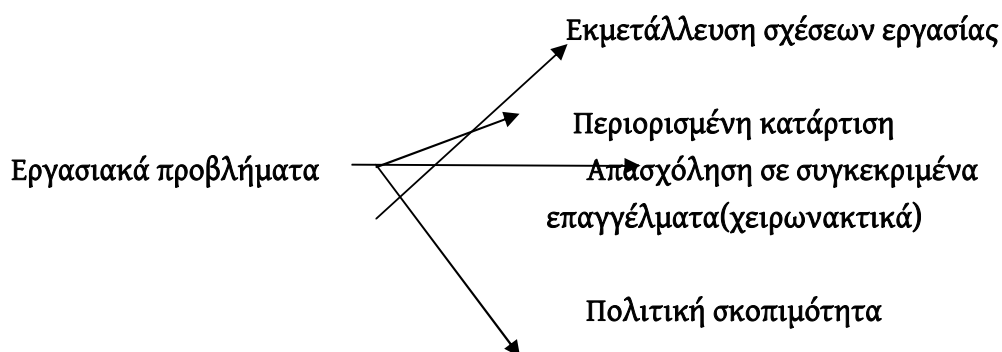
Στον πρώτο τομέα που οι μαθητές θέλουν να ‘ταξιδέψουν’ με την έννοια της ανακάλυψης καινούριων εμπειριών και τόπων μπορούμε να δούμε τα παρακάτω ζεύγη:

Αναγκαστική φυγή	↔	Περιορισμένες εμπειρίες
Αναγκαστική φυγή	↔	Αυξημένο ωράριο εργασίας των γονιών
Αναγκαστική φυγή	↔	Περιορισμένες πολιτιστικές ευκαιρίες

Στους τομείς 2 και 3 που εμπλέκεται η προσωπικότητα του μαθητή, η αποδοχή του ή όχι και το πλέγμα των διαπροσωπικών σχέσεων μπορούν να εντοπιστούν τα εξής ζεύγη:

Παραγκωνισμός μαθητών	↔	κοινωνικά στερεότυπα
Ανισότητα ανθρώπινων σχέσεων	↔	το αίσθημα του ότι είσαι “διαφορετικός” από το πρότυπο που υπάρχει.
Ανισότητα σχέσεων	↔	διαφορετικό πολιτισμικοκοινωνικό κεφάλαιο

Στον 4^ο τομέα της καλύτερης επαγγελματικής εξέλιξης- αποκατάστασης διακρίνουμε:

5. Στη συνέχεια προσπαθούμε να διερευνήσουμε τα τυχόν στερεότυπα σε επίπεδο συμπεριφοράς σκέψεις και δραστηριότητας μέσω συζήτησης σύγκρισης ανάλογων καταστάσεων, εξαγωγής συμπερασμάτων.

Φέρνουμε παραδείγματα που έχουν μέσα στερεότυπα χρησιμοποιώντας τα από την άλλη πλευρά.

Π.χ για να κατανοήσουν οι μαθητές το στερεότυπο του διαφορετικού= κατώτερος, ανατρέχουμε σε έντυπο υλικό της σύγχρονης ιστορίας και κοιτάμε στον τομέα των κοινωνικών σχέσεων πως αντιμετωπίζονταν οι Έλληνες μετανάστες στη Γερμανία ή στην Αμερική. Εδώ μπορεί να προβληθεί και μέρος **της ταινίας του Κούλογλου** μέσα στο οποίο φαίνεται πώς οι πρώτες γενιές των Ελλήνων μεταναστών στην Αμερική αντιμετωπίζονταν ως οι Έλληνες της λάντζας ή οι 'βρομιάρηδες Έλληνες'. Κατανοούν λοιπόν τα παιδιά πως οι συνθήκες ή οι σκοπιμότητες είναι υπεύθυνες για τα κοινωνικά στερεότυπα και όχι τα φυσικά χαρακτηριστικά των ανθρώπων.

Μέσω της αποδεικτικής αυτής διαδικασίας και μέσω αναλογιών τα παιδιά κατανοούν πως η φυγή έχει να κάνει με τη συγκεκριμένη κακοπροαίρετη δράση κάποιων που ωφελούνται απ' αυτήν.

“Αλλα στερεότυπα είναι η σχέση χωριού πόλης, ανώτερη και κατώτερη καταγωγή, ανώτερη και κατώτερη κουλτούρα

6. Μέσα στην ίδια λογική αναζητούμε την υποκειμενικότητα και τις ποικίλες εκδοχές που μπορεί να ερμηνευθεί μία κατάσταση ή ένα γεγονός, διερευνούμε λοιπόν την πρόθεση όσων εμπλέκονται για να αποκαλυφτεί πως κάθε πράξη δεν είναι ουδέτερη κινείται μέσα στα πλαίσια συμφερόντων και προθέσεων που μπορεί να θίγουν ή να ευνοούν συγκεκριμένες ομάδες ή άτομα.

Δραστηριότητα:

Φέρνουμε παραδείγματα λαών που κάτω από δύσκολες συνθήκες (φτώχεια, μόρφωση) δέχτηκαν την κοινωνική κατακραυγή και αντιμετωπίστηκαν ως κατώτεροι και από την άλλη μεριά ίδιοι πολίτες αυτής της χώρας κάτω από διαφορετικές συνθήκες (σταθερότητα, αποδοχή) σημείωσαν τεράστιες επιτυχίες τόσο στον κοινωνικό όσο και στον οικονομικό τομέα.

Οι μαθητές αντιλαμβάνονται πως η κάθε πράξη, ο κάθε χαρακτηρισμός ενός ανθρώπου δεν είναι τυχαίος αλλά τις περισσότερες φορές χαρακτηρίζει αντίθετα συμφέροντα τα οποία για δικό τους όφελος χρειάζονται τη διατήρηση στερεοτύπων ή δικής τους ερμηνείας της πραγματικότητας

7. Η αναζήτηση των κοινωνικών συνθηκών που διαμορφώνουν τη γνώση. Με την πιο πάνω λογική οι απόψεις μας οι αντιλήψεις που έχουμε για ένα θέμα έχουν σημασία γιατί δείχνουν μέσα από ποιο πρίσμα θα αξιοποιήσουμε την παραχθείσα επιστημονική γνώση, άρα και θα τη ‘μεταδώσουμε’ στα παιδιά.

Στο σημείο αυτό μπαίνουν ερωτήματα όπως :

Πώς γνωρίζουμε αυτό που γνωρίζουμε;

Πώς εξασκούμε την ελευθερία μας κατά την απόκτηση της γνώσης;

Η διαδικασία της γνώσης είναι ανεξάρτητη από τις κοινωνικές συνθήκες μέσα από τις οποίες αναπτύσσεται;

Ποιους τρόπους χρησιμοποιούμε για να μάθουμε κάτι;

Υπάρχουν παράγοντες ή πλαίσια που μας επηρεάζουν στο να διαμορφώσουμε μία άποψη για ένα θέμα ;

Είναι τελικά η γνώση εξαρτημένη από πρόσωπα που σχετίζονται με κοινωνικά ή πολιτισμικά σύνολα;

8. Περνούμε από την πληροφόρηση στη μορφοποίηση της πραγματικότητας.

Υποβάλλουμε ερωτήσεις έτσι ώστε οι μαθητές μέσα από μία διαλεκτική σχέση με το θέμα του "ταξιδιού" να περάσουν από το στάδιο της απλής πληροφόρησης της πραγματικότητας στη μορφοποίηση της πραγματικότητας. Αυτό πετυχαίνεται με την ανάδειξη των **οριακών καταστάσεων** που κρύβει η λέξη **ταξίδι**. Οι οριακές καταστάσεις είναι οι δομές εκείνες οι οποίες απαγορεύουν στο μαθητή να ερμηνεύσει την πραγματικότητα ή είναι αυτές που δημιουργούν εκείνα τα προβλήματα που κρύβει η λέξη **ταξίδι**. Είναι ένα βήμα μετά τις αντιφάσεις . Οι αντιφάσεις δημιουργούν το πρόβλημα και αυτό με τη σειρά του βάζει το απαγορευτικό όριο στη δράση του μαθητή , δημιουργεί την οριακή κατάσταση που πρέπει να ξεπεράσει για να ικανοποιήσει τη βαθύτερη ανάγκη του.

Χρησιμοποιούμε ερωτήσεις όπως:

- Από ποια στοιχεία αποτελείται το πρόβλημα;
- Κάτω από ποιες συνθήκες λειτουργούν;

- Ποιος τις ορίζει αυτές τις συνθήκες;
- Ποιους βλάπτουν , ποιους ωφελούν;
- Τι μπορούμε να κάνουμε για να περιορίσουμε τις αρνητικές συνέπειες;
- **Ψάξτε ανάλογες καταστάσεις στην ιστορία. (προβολή dvd)**
- Μπορείτε να σκεφτείτε άλλον δρόμο που να μας επιτρέπει να κάνουμε κάτι που θα ξεπερνούσε το πρόβλημα;
-

9. Η επόμενη φάση έχει σχέση με τη λεγόμενη ανα- παράσταση .

Ο δάσκαλος χρησιμοποιεί το παραγωγικό θέμα με την ανάπτυξη του και προσπαθεί διαλογικά να δώσει στους μαθητές να καταλάβουν πως αυτά που νιώθουν αυτοί για το ‘ταξίδι’ και τους λόγους που τους αναγκάζουν να ‘ταξιδέψουν’ είναι εικόνα που έχουν σχηματίσει αυτοί βάση των συγκεκριμένων κοινωνικών δομών. Οι κοινωνικές δομές είναι αυτές που διαμορφώνουν κατ’ αυτόν τον τρόπο τη σκέψη τους. Στο βαθμό λοιπόν που ζημιώνονται απ’ αυτές οφείλουν να τις κρίνουν , να τις επεξεργαστούν και να τις μετασχηματίσουν.

Παίρνει λοιπόν ο δάσκαλος την εικόνα του ταξιδιού την αναπαριστά στον κόσμο και την επιστρέφει πάλι στους μαθητές. Το σημαντικό εδώ είναι πως δεν επιβάλλει την άποψή του , δεν χειραγωγεί αλλά προβαίνει σε μία κριτική ανάγνωση της πραγματικότητας. Αυτό το νόημα έχει η λέξη **ανα- παράσταση** . Το **μαθητικό προϊόν επεξεργάζεται και ξαναγυρίζει πίσω στο μαθητή**

Δραστηριότητα

Στο σημείο αυτό τίθενται ερωτήσεις που προσπαθούν να εντάξουν το μαθητή –τρια στον κόσμο, δηλαδή να δουν οι μαθητές τρεις ποια θέση έχει η γνώμη τους , η άποψη τους στον κόσμο. Καλούνται να δουν τελικά τι είναι αυτό που εμποδίζει την ικανοποίηση των δικών τους αναγκών, κάνουν δηλαδή μία «σύγκρουση» με το κοινωνικό πλαίσιο στο οποίο ζουν.

Γ' ΜΕΡΟΣ

Σύνδεση των δομικών στοιχείων με το όλο

Ο σκοπός γενικότερα στο μέρος αυτό είναι:

Η σύνδεση των δομικών στοιχείων του παραγωγικού θέματος (οι λόγοι που κάνουν τους μαθητές να θέλουν να ταξιδέψουν) με τις κοινωνικές και ιστορικές πτυχές της πραγματικότητας, ώστε να δοθεί μια ολοκληρωμένη εικόνα του παραγωγικού θέματος, εντάσσοντάς την στην ανάλογη θέση μέσα στον ορίζοντα της επιστημονικής γνώσης.

1^{ος} στόχος: σύνδεση παραγωγικών θεμάτων με οριακές καταστάσεις και με άλλα θέματα που σχετίζονταν μεταξύ τους.

Από τη στιγμή που οι μαθητές αντιλαμβάνονται τις οριακές τους καταστάσεις ως αιτίες μη πραγματοποίησης των αναγκών τους αποκαλύπτουν την πραγματική διάσταση της γνώσης μέσα από συγκεκριμένες ιστορικές διαστάσεις μιας συγκεκριμένης πραγματικότητας, προϊόν συγκεκριμένων κοινωνικών δομών.

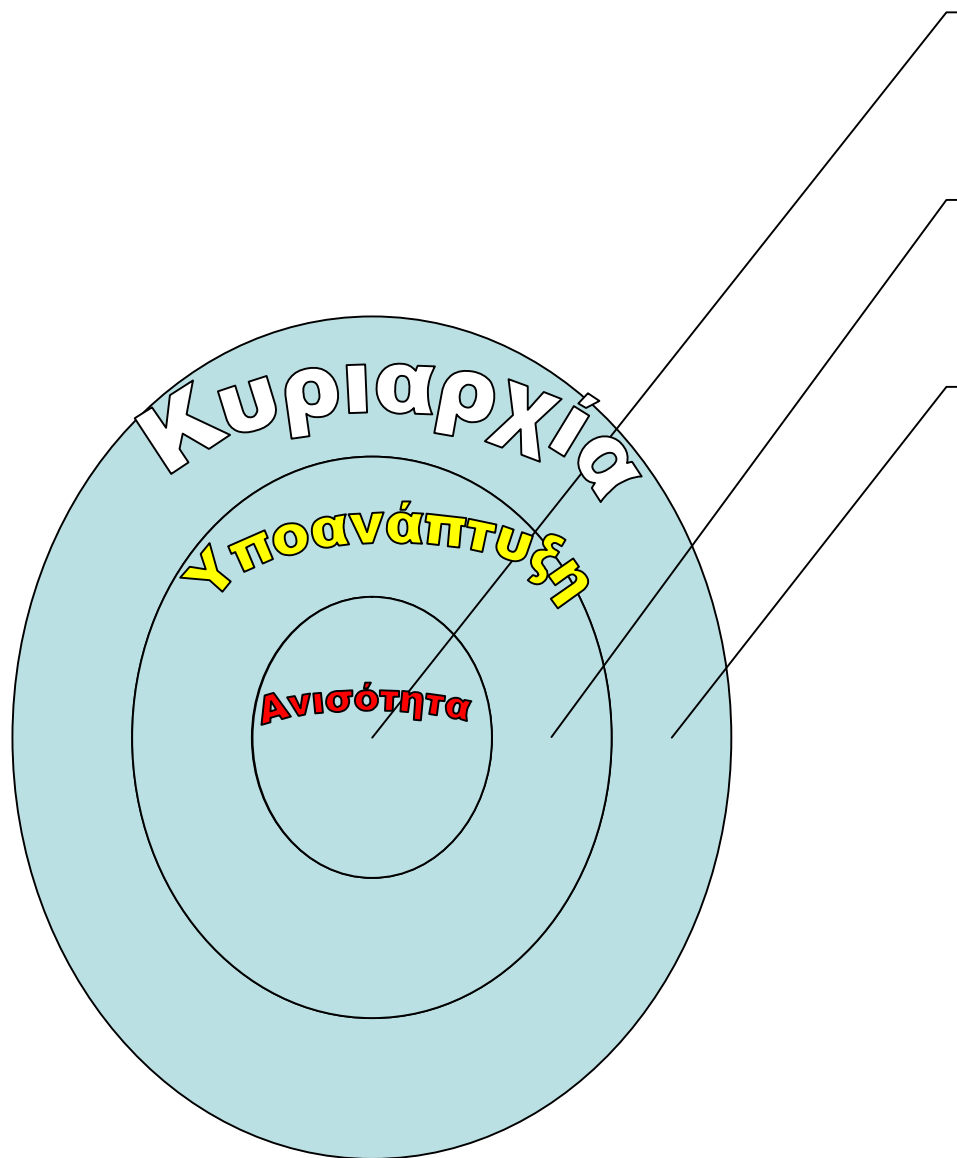
Οι μαθητές τώρα καλούνται να προβούν σε ενέργειες που αποβλέπουν στο ξεπέρασμα και όχι στην παθητική αποδοχή του δοσμένου.

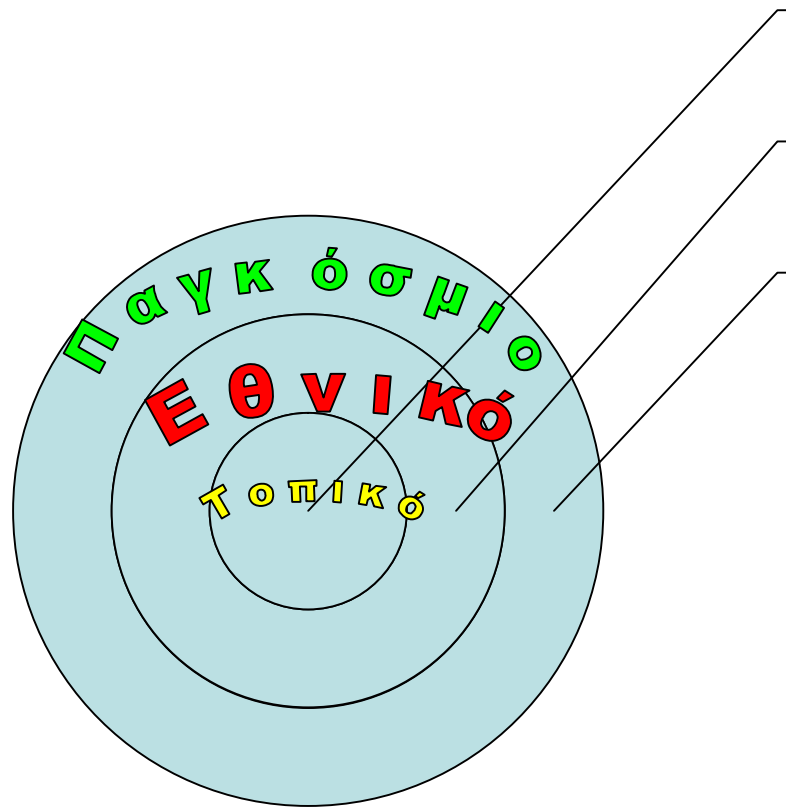
Αυτό μπορεί να γίνει μόνο με τη δράση πάνω στη συγκεκριμένη πραγματικότητα.

2ος Στόχος:

Στη συνέχεια το παραγωγικό θέματα και οι αντιφάσεις του τοποθετούνται σε ομόκεντρους κύκλους, με κίνηση από το γενικό στο μερικό.

Το παραγωγικό θέμα περιλαμβάνει μία σειρά θεμάτων που έχουν καθολικό χαρακτήρα. Αγκαλιάζει αυτά τα θέματα και συνδέεται μ' αυτά μέσα σε ομόκεντρους κύκλους.

3^{ος} Στόχος: Η αναγωγή των θεμάτων ως προβλήματα

Η διαδικασία αναζήτησης των σημαντικών θεμάτων πρέπει να περιλαμβάνει το ενδιαφέρον για τους συνδετικούς κρίκους ανάμεσα στα θέματα , τη φροντίδα να τεθούν τα θέματα ως προβλήματα και το ενδιαφέρον για την ιστορική- πολιτιστική περιρρέουσα ατμόσφαιρα.

Ακολουθείται η φυσική διαλογική και διαλεκτική πορεία **συνερεύνησης** των θεμάτων μέσα στα πλαίσια του ευρύτερου κοινωνικοπολιτισμικού περιβάλλοντος , ο εκπαιδευτικός **δε** δίνει συγκεκριμένα μονοπάτια που στηρίζονται στο βιβλίο του δασκάλου,

Εντοπίζονται τα παρακάτω προβλήματα στα οποία αργότερα οι μαθητές θα κληθούν να τα αντιμετωπίσουν

Προβλήματα: που άπτονται των σχέσεων της ανισότητας(κοινωνική, πολιτιστική, εκπαιδευτική).

Μια ανισότητα που τη σειρά της δημιουργεί σχέσεις υπανάπτυξης στα παιδιά.

Η υπανάπτυξη κι αυτή με τη σειρά της υποδηλώνει κυρίαρχες σχέσεις από ομάδες πληθυσμού σε άλλες ομάδες πληθυσμού.

Τα προβλήματα αυτά ξεκινούν από το χωριό αλλά ανάλογα και κάτω από την ομοιότητα των συνθηκών δράσης εντοπίζονται και σε άλλες ομάδες πληθυσμού δίνοντας έτσι μία διάσταση από το περιορισμένο στο ευρύτερο σύνολο.

Οι μαθητές ήδη έχουν βρει ένα αρκετά σημαντικό αριθμό στοιχείων και δεδομένων που σχετίζονται με την επεξεργασία του ‘ταξιδιού’.

Στη συνέχεια αναθέτουμε στα παιδιά να γράψουν ένα δοκίμιο 10- 15 γραμμών για να διαπιστώσουμε τυχόν παρανοήσεις της διερευνητικής διαδικασίας και τυχόν σημεία που παρερμηνεύθηκαν . Τα παιδιά πρέπει να χρησιμοποιήσουν όσα εργαλεία θα χρειαστούν και όποιο υλικό –εμπειρία απέκτησαν για να συνθέσουν μέσα από το δοκίμιο το δικό τους ταξίδι. Στόχος κάθε φορά είναι να δείξουν ή να πείσουν για την την αναγκαιότητα του ταξιδιού.

Παρατηρούμε πως οι μαθητές δυσκολεύονται αρχικά να εκφραστούν και να χρησιμοποιήσουν το υλικό που ήδη είχαν συγκεντρώσει από την ανάγνωση του αφηγηματικού μέρους και την όλη επεξεργασία που ακλούθησε. Επηρεασμένοι από τις εικόνες του βιβλίου προς στιγμή ξέχασαν τους δικούς τους λόγους του ταξιδιού και ταυτίστηκαν με τη συγγραφέα του βιβλίου. Αυτό αποτέλεσε σοβαρό κίνδυνο να παρερμηνευθούν οι δικοί τους λόγοι που τους αναγκάζουν να ταξιδέψουν.

Επανέρχομαι λοιπόν προσωπικά με τους μαθητές και τους εφιστώ την προσοχή στο [έντυπο](#) που είχαν γράψει για ποιο λόγο, κράτησαν τα σχόλια που είχαν αποδελτιώσει από την ανάγνωση του βιβλίου. Λαμβάνοντας υπόψη και την επεξεργασία του παραγωγικού θέματος ‘ ταξίδι’ που έγινε αμέσως μετά, κάνουν διορθωτικές κινήσεις.

Σε κάθε περίπτωση έπρεπε μέσα από το γραπτό τους να φανούν τα προβλήματα που ανιχνεύθηκαν διαλογικά από τους ίδιους. Αλλιώς δε μπορούσαμε να μιλάμε για κριτική ανάγνωση της πραγματικότητας παρά για μία άκριτη υιοθέτηση μιας άλλης άποψης, αυτής του συγγραφέα

****** Επιπλέον τα παιδιά αναλαμβάνουν κατά ομάδες (ανάλογα των προτιμήσεων που εξέφρασαν για το σκοπό του ταξιδιού) να σκεφτούν ένα σενάριο δράσης για ένα ταξίδι και να το δραματοποιήσουν στην αίθουσα.

Μετά τη **δραματοποίηση**, στην οποία υπήρχαν αρκετές αποκλίσεις από τις αρχικές σκέψεις των παιδιών για τους λόγους του ταξιδιού, μπορέσαμε να σχηματίσουμε στο σύνολο της τάξης τρεις προοπτικές ανάπτυξης του θέματος:

Εμπειρίες - Σχέσεις - Καλύτερο αύριο.

Οι προοπτικές αυτές δε μπορούμε να πούμε πως απείχαν πολύ από τις αρχικές αντιφάσεις και τα προβλήματα που όρισαν οι μαθητές.

Άρα οι μαθητές –τριες έχουν τώρα επίγνωση γιατί ταξιδεύουν, ποιοι παράγοντες τους ωθούν σ' αυτό και τι προσδοκίες έχουν από το εγχείρημά τους αυτό.

Ως επιπλέον δραστηριότητα κλήθηκαν και να ζωγραφίσουν το ταξίδι τους.

Είχαμε λοιπόν μέσα από διάφορα κανάλια (διαλογική διερευνητική συζήτηση, δραματοποίηση, ζωγραφική) μία ικανοποιητική σχέση ανατροφοδότησης της έννοιας ταξίδι και πως αυτή βιώνονταν ως τώρα απ' τους μαθητές

4^{ος} Στόχος: η αναπαράσταση του θεματικού σύμπαντος των παιδιών με **απώτερο σκοπό τη δράση** (υπό την έννοια της λήψης πρωτοβουλιών που αμβλύνουν τα προβλήματα – ανάγκες που εντοπίστηκαν) και τη διαμόρφωση κριτικής ανάγνωσης της πραγματικότητας που σημαίνει και τον τελικό στόχο της **εκπαιδευτικής διαδικασίας**.

Στη φάση αυτή επιδιώκουμε να **κωδικοποιήσουμε τις ανάγκες** των παιδιών ώστε να πάρουν τη μορφή μηνύματος που θα έρθει σε επαφή με το ευρύτερο κοινωνικό σύνολο ώστε να **προκαλέσει δράση**.

Δραστηριότητα:

1. Βρισκόμαστε ήδη σε ένα σημείο στο οποίο οι μαθητές με το δάσκαλο επεξεργάστηκαν διαλογικά το παραγωγικό θέμα με τις συνδέσεις του- εξαρτήσεις, έχουν διερευνηθεί οι συνθήκες που το καθορίζουν και ο βαθμός συμμετοχής όσων εμπλέκονται, και γίνεται **μία πρώτη αναπαράσταση στον κόσμο**. Επιλέγουν από

υλικό (εφημερίδες, διαφημιστικά κείμενα, περιήγηση σε ιστοσελίδες σε μέρη που θέλουν να ταξιδέψουν και κάνουν μία πρώτη προσέγγιση των στοιχείων της έρευνας με όψεις της πραγματικότητας (ανα παράσταση) και επιστρέφουν την εικόνα εκτίμησης πάλι για συζήτηση και επεξεργασία. Βλέπουν δηλαδή αν τα υποκείμενα δράσης τηρούν τις συνθήκες τις οποίες έχουν μέχρι τώρα εντοπίσει. Προχωρούν λοιπόν σε ένα επόμενο στάδιο ανάπτυξης της αυτογνωσίας τους και διαμόρφωσης κριτικής συνείδησης συγκρίνοντας όσα έμαθαν με αυτά που βρίσκουν σε διάφορες πηγές με ανάλογα θέματα- προβλήματα.

2. Πιθανές δραστηριότητες μπορεί να είναι η ηλεκτρονική επίσκεψη του **μέρους που** θέλουν να επισκεφτούν μέσω του google earth ή φωτογραφιών που μπορεί να βρεθούν από τον τύπο ή διάφορα άλλα έντυπα

Δ΄ ΜΕΡΟΣ

Εφαρμογή αξιολόγηση

Σκοπός:

Το τελευταίο μέρος του σχεδίου περιλαμβάνει **τις δράσεις** εκείνες μέσα από τις οποίες τα παιδιά θα βιώσουν , θα διαμορφώσουν **και θα καταξιώσουν τη γνώση, τις στάσεις και τις αξίες** τις οποίες θα **επιλέξουν προκειμένου να ικανοποιήσουν τις ανάγκες τους δίνοντας λύσεις.**

Στόχος:

Βρισκόμαστε στο στάδιο επένδυσης του περιεχομένου από τα διάφορα επιστημονικά πεδία , ένα περιεχόμενο που δεν μπορεί να είναι άσχετο με τις ανάγκες των μαθητών.

➤ **Συγγραφή δοκιμίων** (θέματα παρμένα από τομείς της επιστημονικής σφαίρας που έρχονται σε άμεση σχέση με τις ανάγκες των παιδιών, αποτελώντας έτσι τον οργανικό κρίκο της γνωστικής τους ανάπτυξης).

1. Επιλογή θέματος – διαμόρφωση σεναρίου

Αναλαμβάνουμε λοιπόν να υλοποιήσουμε ένα Project με θέμα την εικονική ανασύσταση και την αξιοποίηση της λίμνης Κάρλας . Οι μαθητές μέσω των

δεδομένων που διαμόρφωσαν θα φροντίσουν να επενδύσουν το περιεχόμενο του Project ικανοποιώντας μέσα από την υλοποίησή του τους στόχους που έθεσαν στην ανάπτυξη του παραγωγικού θέματος “ταξίδι”.

Ορίζεται λοιπόν ο σκοπός και οι λόγοι επιλογής του.

Στο χωριό Αρμένιο υπήρχε παλιά η λίμνη Κάρλα η οποία συντηρούσε την **τοπική οικονομία** του χωριού. Χάρη στα πλούσια αποθέματα **νερού** συντηρούσε τον υδροφόρο ορίζοντα της περιοχής, πρόσφερε στους καλλιεργητές **γονιμότητα**, σ’ αυτήν ασκούσαν το επάγγελμά τους πολλοί ψαράδες, είχε ένα πλούσιο οικοσύστημα τόσο σε **χλωρίδα** όσο και σε **πανίδα**, ενώ διατηρούσε για πολλές δεκαετίες ζωντανή την **παράδοση** του χωριού αφού τόσο οι παραμυθάδες όσο και οι αυτοσχέδιοι **τραγουδοποιοί** έβρισκαν σ’ αυτήν υλικό να αντλήσουν.

Η λίμνη Κάρλα είναι ένα στοιχείο που εύκολα θα αποτελέσει πηγή έμπνευσης για τους μαθητές αφού αποτελεί στοιχείο της Ιστορίας του χωριού, μέρος της ταυτότητάς του. Έχει επιπλέον τα περισσότερα στοιχεία που εκφράζουν τα προβλήματα – ανάγκες των μαθητών και σχετίζονται με το ταξίδι. Έχει ανθρώπινες σχέσεις, έχει το **οικονομικό στοιχείο** της αναζήτησης ενός **καλύτερου αύριου** και διατηρεί και το **στοιχείο της περιπέτειας**, της αναζήτησης αφού **είναι χαμένη στο βάθος της ιστορίας του χωριού**.

Δέσαμε λοιπόν το θέμα του Project με βιώματα- αναζητήσεις και ανάγκες που εύκολα θα γίνουν αντικείμενα οικειοποίησης των μαθητών, αφού είναι κάτι οικείο σ’ αυτούς, ένα μέρος της ιστορίας τους.

ΘΕΜΑ:

Έτσι το αρχικό ταξίδι μεταμορφώνεται στην ανασύσταση της Κάρλας και στην αξιοποίησή της. Οι μαθητές μας θα ταξιδέψουν στην Κάρλα, θα την αναστήσουν και θα την κάνουν πομπό των μηνυμάτων τους- αναγκών τους.

* Ανάθεση ρόλων- θεματικής

** Επένδυση του θέματος σύμφωνα με τις αντιφάσεις του παραγωγικού θέματος με την ανάλογη οπτική προσέγγιση. Η συγγραφή των δοκιμίων θα γίνει στα παρακάτω πεδία και θα αποτελέσει τη γνωστική πλατφόρμα κριτικής διερεύνησης του θέματος (Ταξίδι).

		Ταξίδι		
		Κάρλα		
Προβλήματα- ανάγκες μαθητών	Σύνδεση των προβλημάτων με τομείς της επιστημονικής γνώσης			
Ανθρώπινες σχέσεις	Θέματα μετανάστευσης	Τα επαγγέλματα Του χθες και του σήμερα	Άνισες ευκαιρίες	Σύσταση συνεταιρισμού
Ένα καλύτερο αύριο	Γεωγραφική Προσέγγιση (κλίμα- γονιμότητα εδάφους)	Οικονομία Μελέτη του βιοτικού επιπέδου πριν και σήμερα	Μελέτη Κόστους κατασκευής μίας μονάδας κονσερβοποιίας Παστών ψαριών	Τουριστική Προβολή της Λίμνης
Δράση , περιπέτεια, εμπειρίες	Προστατευόμενη περιοχή	Πανίδα, χλωρίδα λίμνης		

Τα παιδιά θα γράψουν δοκίμια για τις παραπάνω επιστημονικές περιοχές μέσα από μαρτυρίες, τα βιβλία του σχολείου και αντλώντας υλικό από γραπτές και ηλεκτρονικές πηγές θα γίνουν αντικείμενο επεξεργασίας στην τάξη και επιστημονικής εξακρίβωσης έτσι ώστε να ελεγχθούν ανακρίβειες και στερεότυπα.

Ανάγκη μεταφοράς μηνυμάτων στο κόσμο.

Όλη αυτή η εμπειρία που προήλθε οφείλει για να γίνει πράξη να κοινοποιηθεί. Επιλέγουμε λοιπόν το διαφημιστικό λόγο ως κανάλι επικοινωνίας

Ο διαφημιστικός λόγος είναι το μέσο εκείνο που διακρίνεται για τη συντομία του, την ικανότητα να πείσει, να επηρεάσει, να επικοινωνήσει.

Τα παιδιά βλέπουν στους υπολογιστές ένα πρόγραμμα [Power Point](#) που έχει εικόνες των βιβλίων του σχολείου με τη μορφή διαφημιστικών μηνυμάτων που σκοπό έχουν τη μεταφορά μηνύματος.

Τα παιδιά [επιλέγουν τα μηνύματα](#) εκείνα που έχουν σχέση με τα δικά τους προβλήματα.

Πώς όμως θα κατασκευάσουν κι αυτοί τέτοια μηνύματα.

Μπαίνει λοιπόν το θέμα της διδασκαλίας της δομής του διαφημιστικού λόγου, που θα λειτουργήσει ως κανάλι επικοινωνίας των παιδιών προκειμένου να πετύχουν την επικοινωνία τους με τον κόσμο και την αλλαγή εκείνων των κοινωνικών συνθηκών που εναντιώνονται στις ανάγκες τους.

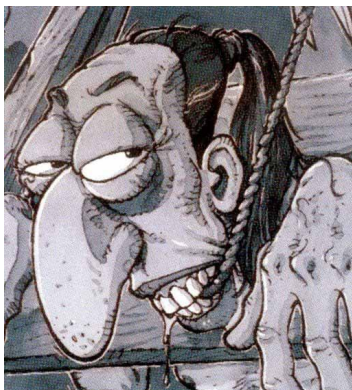
Τα παιδιά [επιλέγουν τις](#) παρακάτω εικόνες γιατί σχετίζονται με τη δική τους θεματολογία και θα προσπαθήσουν να επεξεργαστούν το μηχανισμό παραγωγής διαφημιστικού μηνύματος ώστε να παράγουν κι αυτοί με τη σειρά τους

Ακολουθεί [διδασκαλία](#) δομής του διαφημιστικού λόγου.

Μετά από τη διδασκαλία της δομής του διαφημιστικού λόγου καταλαβαίνουμε πως ο διαφημιστικός λόγος παίρνει ίσως την πιο «καθαρή» του μορφή, απομολώντας την εμπορική του διάσταση γίνεται το ΜΕΣΟ μεταφοράς των μηνυμάτων – αναγκών των μαθητών στο ευρύτερο κοινωνικό σύνολο.

Μέσα από την αξιολόγηση θα γίνει αντιληπτό αν οι φάσεις εύρεσης της γνώσης, έγιναν σημείο ικανοποιητικής διαλεκτικής και συμμετοχικής εργασίας, αν όχι, χρειάζεται να γυρίσουμε πίσω ανιχνεύοντας κι άλλες αντιφάσεις – οριακές καταστάσεις των μαθητών ώσπου να πετύχουμε ο μαθητής να έρθει κριτικά όσο πιο κοντά στην αυτογνωσία του .

Όταν το αναλυτικό πρόγραμμα γίνεται ξερή γνώση ή
θηλιά :

Ευχαριστώ δε θα πάρω

ή

Όταν η ανάγκη
γίνεται
ΕΠικοινωνία

**Ακολουθούν τα αρχεία τα οποία ανοίγουν ως υπερσύνδεσμοι.
Παρουσιάζονται με τους ίδιους τίτλους που αναφέρονται μέσα στο
σχέδιο χωρίς δηλαδή κάποια αριθμητική σειρά.**

Πλαίσιο ερωτηματολογίου- έντυπο απαντήσεων

Μαθητές

Ενδιαφερόμαστε για τη ζωή των μαθητών, τα ενδιαφέροντά τους, την αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου τους, το μέρος προέλευσής τους, τη συμμετοχή τους σε κοινωνικές και αθλητικές δραστηριότητες. Ενδιαφερόμαστε για την άποψη που έχουν σχετικά με το τι προσφέρει το σχολείο σήμερα σε σχέση με τις ανάγκες των μαθητών. Μας ενδιαφέρουν οι γνωστικές προτιμήσεις τους σε σχέση με τον κύκλο των μαθημάτων του σχολείου και του δοσμένου αναλυτικού προγράμματος, ενώ σημαντικό ρόλο διαδραματίζει και ο τρόπος λήψης των αποφάσεών τους. Ποιες είναι οι ελπίδες οι επιθυμίες και οι προσδοκίες τους;

Γονείς

Η συνάντηση με τους γονείς έχει σκοπό να συγκεντρώσει πληροφορίες για το μορφωτικό επίπεδο, το εισόδημα και το επάγγελμά τους. Αν προέρχονται από άλλο τόπο ή αν είναι γηγενείς, σε ποιες ψυχαγωγικές και αθλητικές δραστηριότητες συμμετέχουν. Σε ποιο προσωπικό επίπεδο μας ενδιαφέρει να μάθουμε τα ενδιαφέροντά τους, σημαντικά γεγονότα που επηρέασαν τη ζωή τους: ιστορικά: π.χ. ξεριζωμός, ηθικά, πολιτισμικά. Ποιες ελπίδες, επιθυμίες, προσδοκίες αλλά και ματαιώσεις δέχτηκαν. Ποια είναι η θέση τους σε συγκεκριμένες συμπεριφορές, στη συμμετοχή σε θεσμούς (κοινότητα- σύλλογοι- εκκλησία), για το ρόλο των γυναικών και της νεολαίας, τα παιχνίδια, τις εκδρομές, τον αθλητισμό, το θέατρο, τις σχέσεις των συζύγων με τα παιδιά. Ενδιαφερόμαστε τέλος για τη γνώμη που έχουν απέναντι σε ένα σύγχρονο σχολείο.

.....

.....

.....

.....

Θέματα που απασχολούν το Δήμο

[illegible]

**Αποδελτίωση των απαντήσεων του ερωτηματολογίου σε γονείς –
μαθητές – εκπροσώπους του δήμου**

Μαθητές				
Άγγελος	Σεμπασιάν	Δημήτρης	Ελένη	Χαϊδεμένη
Δραστηριότητες παιδιών				
Τηλεόραση	Κήπος	Χωράφι	Αρμόνιο	Κούκλες
Ηλεκ..Υπολογιστής	Ποδήλατο	Σπίτι	Φιλίες	Κρυφτό
Πλεί στείσον	Εργαλεία		Μαθήματα	Χορός
Κήπος			Συναυλίες	
			Χορός	
			Ποιήματα	
Μακροπρόθεσμοι στόχοι των παιδιών				
Να σπουδάσω	Να σπουδάσω	Να κάνω φίλους	Να γίνω αξία στην κοινωνία	Να κάνω φίλους
Να μορφωθώ		Να μάθω γράμματα	Να συνεργάζομαι	Να μάθω γράμματα
		Να αποκτήσω γνώσεις	Να βοηθώ	

Ποια είναι τα αγαπημένα μαθήματά τους				
Γεωγραφία, Γυμναστική	Φυσική, πειράματα	Μαθηματικ ά, Ζωγραφική	Ιστορία, Γεωγραφία, Φυσικά	Θρησκευτικ ά
Γλώσσα	γεωγραφί α	Θρησκευτικ ά	Μαθηματικ ά, Θρησκευτικ ά	Ιστορία

Καταγωγή γονέων των μαθητών

Χάλκη	Ελμπασάν	Σωτήριο	Αρμένιο	Αρμένιο
Μορφωτικό επίπεδο γονέων				
Οι περισσότεροι δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης				

Συνάδελφοι

.....Ο δάσκαλος της τάξης μου έθεσε ως γενικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι μαθητές αγροτικών περιοχών σχετικά απομακρυσμένων από τα μεγάλα αστικά κέντρα το λεξιλόγιό τους που διακρινόταν από λεξιπενία, το χαμηλό

μορφωτικό επίπεδο των γονιών και την ελάχιστη ώρα που αφιερώνουν στην επίβλεψη των παιδιών τους, καθώς και θέματα υλικοτεχνικής υποδομής

Επίσης αναφέρθηκε πως έχει γραφτεί βιβλίο που αναφέρεται στην κουλτούρα του χωριού και συγκεκριμένα στην διάσωση των παραμυθιών όπως αυτά λέγονταν από στόμα σε στόμα.

Θετικό επίσης ήταν η άψογη συνεργασία μεταξύ Δήμου και σχολικής κοινότητας. Οι δάσκαλοι οι περισσότεροι κατάγονται από το χωριό αυτό , έχουν οργανική θέση και βλέπουν το σχολείο ως ένα κομμάτι της δικής τους ζωής.

Δήμος

Ο εκπρόσωπος του Δήμου μου ανέφερε πως το Αρμένιο αποτελεί έδρα Δήμου, ενώ έχει κτίρια σταθμού της ιστορίας του χωριού την Παναγία του Αρμενίου, το Γηροκομείο, το σιδηροδρομικό σταθμό.

Βασικά προβλήματα είναι η λειψυδρία που αντιμετωπίζουν οι βαμβακοκαλλιεργητές του χωριού (κύριο επάγγελμα) , η μόλυνση του υδροφόρου ορίζοντα από τα φάρμακα .

Οι δραστηριότητες του δήμου πέρα από της καθαρά υπηρεσιακής μορφής υλοποιούνται μέσω δύο πυλώνων: του πολιτιστικού οργανισμού(θεατρικές και χορευτικές εκδηλώσεις, ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης πάνω σε κοινωνικά θέματα (αντιμετώπιση του κινδύνου των ναρκωτικών κτλ) και του αθλητικού (Ακαδημία ποδοσφαίρου- κατασκηνώσεις).

Σύνθεση απαντήσεων του ερωτηματολογίου

Σύνθεση απαντήσεων

Οι πρωτότυπες
απαντήσεις των παιδιών και αξιολόγησή τους

Επιθυμία
Η μεγαλύτερη επιθυμία μου είναι να ταξιδέψω σε μια πα-
ρακρινή χώρα.

Πρόβλημα
Το πρόβλημα μου είναι ότι μερικές φορές σε μερ-
κάθημά μου και αφεύμε.

Τα πιο αγαπημένα πράγματα είναι η αγάπη και η οικο-
νοία μου.

Δεηματοστίδν

Επιθυμία

Η επιθυμία μου είναι να ταξιδέψω παντού.

Το πρόβλημα

Το πρόβλημα μου είναι ότι δεν μπορώ να πραγματοποιήσω όλα μου τα όνειρα.

Το πιο αγαπημένο παιχνίδι
Είναι να παίζω ποδόσφαιρο

Μένι

Επιθυμία

Θα ήθελα να ταξιδέψω σε όλο τον κόσμο

Πρόβλημα Να μείνουν οι γονείς μου χωρίς δουλειά

Η μαμά μου

Η επιθυμία μου είναι να ταξιδέψω το
το κοσμάκι.
Το πρόβλημά μου είναι ότι έχω τακτική
με την οικογένειά μου
φίδια
ΝΙΚΟΣ ΔΗΜΑ ΔΑΚΗΣ

Στη μητέρα Μπαθουλής

Δευτέρα 12 Νοεμβρίου 2007

Δημήτριος Τριμπαζιάνης

Μου αρέσει να παίξω ποδόσφαιρο υποχρεωτική Κυ-
ρίως τα πολεμικά και να πάω στη Ρωσία.

Επιθυμία

Μίσος

Δεν μου αρέσει το ποδόσφαιρο.

Δευτέρα 12 Νοεμβρίου 2007

Επιθυμία
Το τραγούδι και ο χυμός.

Μίσος
Εξαι Να μην έχω φίλους.

Αθλητισμός

Χάρης Γουρνάκης
Επιθυμία → Ποδόσφαιρο
Μίσος → Μπάσκετ

Δευτέρα 12 Νοεμβρίου 2007

Όνομα = Ζοφία Τσεκούρα.

Επιθυμία → Μουσική

Αχιλλέας Ευθυμιάδης

Επιθυμία

Μουσική

Τι μουσική

τα αεροπλάνα

Χατζή Χούσα

Εμένα μαρέσι πάρα πολύ να είμαι
δογράφος και γεωγράφος.
Αυτό που δεν μαρέσσει είναι το
βόδεμα και το μπάσκετ.

Σύνθεση και αξιολόγηση αποδελτίωσης και αιτιολόγηση της επιλογής της λέξης ταξίδι ως κυρίαρχο θέμα στη διαπραγμάτευση του σχεδίου διδασκαλίας

Αυτό που παρατηρούμε είναι η μεγάλη επιθυμία σημαντικού μέρους του δείγματος για ένα μεγάλο “ΤΑΞΙΔΙ” με ταυτόχρονα λέξεις που σχετίζονται με αθλητισμό, ζωγραφική και μουσική.

Όμως και η μουσική και η ζωγραφική αλλά και ο αθλητισμός δεν είναι λέξεις που αποκλείουν μέσα από τη δραστηριοποίησή τους τη λέξη ταξίδι.

Ένα ταξίδι μπορεί να είναι η επιλογή ενός τόπου πραγματικού αλλά και φανταστικού, μπορεί να γίνει με αυτοκίνητο ή οποιοδήποτε άλλο υλικό μέσο ή μπορεί να πραγματοποιηθεί και με τη δύναμη της ζωγραφικής ή της ποίησης στο εσωτερικό μας μέσα στη ψυχή μας.

Οι λέξεις που εμπεριείχαν ως επιθυμία τον αθλητισμό δεν είναι άσχετες κι αυτές με το ταξίδι, αφού σε κάθε περίπτωση ο αθλητισμός εμπεριέχει μέσα του στοιχεία συνεργασίας, επικοινωνίας καθώς και μετακίνησης.

Για όλους αυτούς τους λόγους το ταξίδι είναι μία αντιπροσωπευτική έννοια στις επιθυμίες των παιδιών και πιστεύουμε πως μπορεί να οικοδομήσει την πλατφόρμα ανάπτυξης του περιεχομένου ενός σχεδίου διδασκαλίας

Γιατί επιζητούν το ταξίδι

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΤΟΥ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ

- 1 Γιατί θέλετε να ταξιδεύετε;
- 2.Τι είναι αυτό που σας αναγκάζει να σκέφτεστε τόσο έντονα τη φυγή;
3. Ποια μέρη είναι αυτά που σκέφτεστε να ταξιδέψετε;
4. Ποια εικόνα έχετε για αυτά τα μέρη , μέσα από ποια μέσα ή πρόσωπα σχηματίσατε την εικόνα που έχετε για αυτούς τους προορισμούς;
5. Το ταξίδι μπορεί να είναι μόνο η επιλογή ενός τόπου; Μπορεί να είναι και η αναζήτηση μίας σκέψης, μίας ιδέας, ενός συναισθήματος;
- 6 Με ποια μέσα μπορεί να γίνει ένα ταξίδι;
7. Ποιους θα επιλέγατε να πάρετε μαζί; Ποιους θα αφήνατε;
8. Μπορείτε να συνδέστε αγαπημένα σας αντικείμενα με το ταξίδι;
9. Τι θα θέλατε να φέρτε πίσω ;
10. Θέλετε το ταξίδι να έχει μεγάλη διάρκεια;

ΑΠΑΝΤΉΣΕΙΣ- ΑΞΟΝΕΣ ΕΠΕΚΤΑΣΗΣ

Οι απαντήσεις των μαθητών στις παραπάνω ερωτήσεις κινήθηκαν στα παρακάτω πεδία:

1.ΦΙΛΙΑ- ΑΝΘΡΩΠΙΝΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

- Θέλω να ταξιδεύω για να δημιουργώ φίλους. Η φιλία βοηθά στις σχέσεις των ανθρώπων για ένα καλύτερο αύριο.
- Αισθάνομαι παιδί σε έναν ξένο τόπο.
- Πιστεύω πως σε έναν άλλο τόπο οι ικανότητές μου θα τύγχαναν καλύτερης αποδοχής και αναγνώρισης και θα μπορούσα να τα καταφέρω καλύτερα.
- Πιστεύω πως θα βρω άτομα με κοινά ενδιαφέροντα με μένα

2. ΕΞΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

- Πιστεύω πως υπάρχουν μέρη που έχουν πολλά να μας δείξουν και θέλω να τα εξερευνήσω
- Να δω πως είναι ο άλλος κόσμος.
- Θέλω να αποκτήσω νέες εμπειρίες, μου αρέσει η δράση, η περιπέτεια

3. ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΙ ΛΟΓΟΙ

- Ένα καλύτερο αύριο. Εξασφάλιση επαγγέλματος. Βιοποριστικοί λόγοι
- Στην πατρίδα που ζούσα παλιά, χαιρόμουν τις συνήθειες, τον πολιτισμό μας και τις παραδόσεις μας, όλα αυτά εδώ (Ελλάδα) μου λείπουν.
- Αποφεύγουμε με το ταξίδι ό,τι μας πληγώνει.
- Γίνομαι γνωστός

..δίπλα τους ταυτόχρονα αντίστοιχες φωτοτυπίες και επισημαίνουν ποια στοιχεία τους εντυπωσιάζουν, γράφοντας δίπλα κάθε φορά

Τι και γιατί μου άρεσε από το βιβλίο που διαβάστηκε. Πως αυτά τα
σχόλια των παιδιών στα αντίστοιχα χωρία του βιβλίου
χρησιμοποιούνται στο 'δικό τους ταξίδι'

Μαθητές	Αποσπάσματα Βιβλίου που σχολίασαν τα παιδιά	Τρόπος αξιοποίησης των σχολίων για το δικό τους ταξίδι
Αλεξάνδρα	Κόστος ζωής	
Μέννη, Σεμπασιάν	Οι φτωχοί πολίτες= ύποπτοι	
Τζίκος	Μέτρια σπίτια για μέτριους ανθρώπους	
Ελένη	Εύθραυστοι, πλούσιοι άνθρωποι σε γκέτα	
	Όταν δεν έχεις που να μείνεις, όταν κανείς δε σε θέλει φταις	
Άγγελος	Ο κόσμος είναι ένα παλιό λάθος	
Αχιλλέας, Μέννη, Ελένη	Σε βλέπω να, μέσα στο πρωινό φως	Μια πιθανή φίλη
Γιώτα	Ας μην υποσχεθούμε να δώσουμε ότι δεν μας περισσεύει	Να μη τάζουμε ψεύτικα ταξίδια
	Εδώ οι δρόμοι δεν έχουν ονόματα	
	Τα σπίτια είναι γυάλινα, οι άνεμοι λευκοί	
Αχιλλέας, Τζίκος	Κίτρινα ,άλση	
Μέννη, Ελένη, Δημήτρης , Άγγελος	Προφητικά όνειρα	Οδηγός για το ταξίδι
Τζίκος, Γιώτα, Χάρις	Μυρίζω το μέλλον	
Γιώτα, Δημήτρης	Θα χάσουμε ό,τι δεν αποκτήσαμε ποτέ	
Μέννη, Ελένη, Άγγελος	Σε βλέπω να πεθαίνεις	Σε βλέπω να φεύγεις

	ξεθωριάζοντας σαν ένα σύννεφο	
Αλεξάνδρα	Επιφάνειες χωρίς μυστήριο	Έδινε λύσεις για όλα τα προβλήματα
Ελένη, Μένη, Γιώτα	Ζούσαμε στην άκρη του κόσμου	Δεν έχω κάποιον να μιλήσω
Ελένη	Σιωπηλός αέρας	Με δρόσιζε χωρίς να τον ακούω
	Μακρινά μέρη	
Αλέξανδρος	Έχω μιλήσει δεν έχω συνομιλήσει	Δε με νιώθουν δεν τους νιώθω
	Φυσικά εμπόδια	
Γιώτα	Δε ρωτούσαν για μένα	Αυτοί που άφησε πίσω
Αλεξάνδρα	Περισσότερο ελεύθερη	Πριν το ταξίδι ένιωθα φυλακισμένη
	Δύο πόλεις, δύο ωκεανοί	
Νίκος	Γέλια, φιλία	
Ελένη, Μένη	Δεν είμαι πια εδώ, είμαστε ξένοι	Ταξιδεύω με το μυαλό μου
Τζίκος	Γράφω την ίδια ιστορία	
Ελένη	Κανόνες δεν έχω	
	Ρακένδυτος	

Φύλλο εργασίας 1

Φύλλο εργασίας 1

Ερωτήσεις εύρεσης των ατόμων – υποκειμένων που παίρνουν μέρος στους 4 άξονες του περιεχομένου που αναφέραμε πιο πάνω

1. Ποια άτομα εμπλέκονται με το ταξίδι;

Πιθανές απαντήσεις: τα άτομα που θέλουν να ταξιδέψουν, εκείνοι που τους ανάγκασαν να ταξιδέψουν (αντιλήψεις ή ανάγκες του οικογενειακού περιβάλλοντος, τοπική κοινωνία, η στάση της πολιτείας σε προβλήματα όπως επιλογή επαγγέλματος, ευκαιρίες μόρφωσης, ψυχαγωγικοί λόγοι, άλλοι προσωπικοί λόγοι) - , εκείνοι που θα συναντήσουν κλπ.

2. Ποιες οι ενέργειες των ατόμων αυτών χθες, σήμερα και στο μέλλον;

Πιθανές απαντήσεις: οι ενέργειες μπορεί να έχουν ανταγωνιστικό χαρακτήρα, πράγμα που φανερώνει εκμετάλλευση, σχέση ανισότητας και εξάρτησης ή να διακρίνονται από πνεύμα συνεργασίας χάρη στην οποία τα προβλήματα λύνονται συλλογικά.

Ανάλογα τώρα οι μαθητές σε ποιο περιβάλλον έχουν δομήσει τις σχέσεις τους με τα πιο πάνω υποκείμενα δράσης, έχουν και ανάλογη οπτική προσέγγιση της πραγματικότητας. Αυτό σημαίνει πως μπορούν και οι ίδιοι να είναι υπεύθυνοι των αναγκών - προβλημάτων τους, μπορεί όμως και να υφίστανται σχέσεις εξαρτήσεων από ανταγωνιστικά περιβάλλοντα που είναι υπεύθυνα για τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν και εκφράζονται μέσω του 'ταξιδιού τους'.

Και στις δύο περιπτώσεις κάποιος λειτουργεί εις βάρος του άλλου, έτσι δημιουργείται **αντίφαση**, ενώ θέλω να κάνω κάτι που μου ωφελεί δεν μπορώ να το πραγματοποιήσω.

.....

Τα παιδιά επιλέγουν τα μηνύματα

Τεράστιες καταστροφές έχει
προκαλέσει η κακοκαιρία των
τελευταίων ημερών στα
εσπεριδοειδή και τις ελιές, κυρίως
στην Πελοπόννησο και στην Κρήτη.

- Υποθέτουμε μία καταστροφή στα βαμβάκια από λειψυδρία στο Αρμένιο ή μια φωτιά(εσ. Ανάγκη= η επιβίωση, μεταφράζεται όχι απλώς ως είδηση αλλά κραυγή αγωνίας, από απλή αναφορά ο λόγος κατευθύνεται στην προσωπική ανάγκη και ζητά να επηρεάσει τους τρίτους , η συστράτευση των τρίτων είναι η αίσια έκβαση, το κέρδος του μηνύματος(εμπλεκόμενα μαθήματα, γεωγραφ, φυσική, γλώσσα)

	3. Αφού διαβάσατε την προηγούμενη ιστορία, αποφασίζετε να γράψετε ένα άρθρο στη σχολική εφημερίδα με σκοπό να δείξετε πόσο επικίνδυνο φαινόμενο είναι ο ρατσισμός και πώς μπορεί να οδηγήσει σε πόλεμο. Για να πείσετε, μπορείτε να αναφερθείτε και στην ακόλουθη αληθινή ιστορία:	
	«σύγχρονες» ιστορίες ρατσισμού Καυτά δάκρυα έτρεχαν από τα μάτια της δεκαπεντάχρονης Λορέν Νισέν καθώς διηγόταν την τραυματική εμπειρία της στην Παγκόσμια Διάσκεψη κατά του Ρατσισμού, της Ξενοφοβίας και της Μισαλλοδοξίας, που πραγματοποιήσαν τα Ηνωμένα Έθνη στο Νιέρμπαν στις αρχές του μήνα. Ένας λευκός κατασπαστήρας στη Νότια Αφρική κατηγορεί τη νεαρή Λορέν ότι έκλεψε από το μαγαζί του μερικά ρούχα και αποφάσισε να πάρει το νόμο στα χέρια του. Τι έκανε, λοιπόν, για να την ημερώσει; Την περιέλουσε από πάνω μέχρι κάτω με λευκή μπογιά. Τα σχόλια είναι μάλλον περιττά.	Μην ξεχάσετε να διαλέξετε έναν τίτλο που να τραβάει την προσοχή και να χρησιμοποιήσετε: • επιχειρήματα • φράσεις που δείχνουν τα συναισθήματά σας ή προκαλούν συναισθήματα σε αυτόν που θα διαβάσει το άρθρο • λέξεις που δηλώνουν την άποψή σας (π.χ. νομίζω, πιστεύω, κατά τη γνώμη μου) • αιτιολογικές, τελικές και αποτελεσματικές προτάσεις • απρόσωπα ρήματα
	περιοδικό «Ερευνήτες», Η Καθημερινή, τεύχος 139, 28/9/01	
	• (Ότι πιο εκφραστικό για το νόημα της διαφήμισης που θέτω, τα έχει όλα, εσωτερική ανάγκη, τάση να πείσει, με κέρδος την αλλαγή συμπεριφοράς= κείμενο κατεύθυνσης) Το μέσο μπορεί να είναι και ποίημα με νοηματικό φορτίο- αιτιολογικές προτάσεις- επιχειρημ. Συναίσθημα, μία <u>εμπειρία των παιδιών απαραίτητη.</u>	
		
	• Τεχνική κάποιες ιδέες τις μεταφέρουμε από γενιά σε γενιά)	

Εθελοντισμός και οικολογικά προβλήματα, εσ. ανάγκη της συνεργασίας

Εικόνα 44.3: Άγρινη έκταση
στο εσωτερικό της Αυστραλίας

Εικόνα 45.4: Αβορίγινες

- Τα παιδιά βρίσκουν πληροφορίες για καταστροφές του τόπου τους με σκοπό να προκαλέσουν την αντίδραση των πολιτών στο μέλλον. Πρόβλημα και να τους επηρεάσουν – πείσουν σε άμεση εμπλοκή

Ενότητα , αδελφοσύνη, διαφορετικότητα

Χιλιάδες παιδιά πεθαίνουν από πείνα
στον Νίγηρα, τη δεύτερη φτωχότερη
χώρα στον κόσμο...

... η ελπίδα όμως εξακολουθεί να ζει
στις καρδιές τους!

- **Ανάγκη όλοι έχουν
κάτι σημαντικό να
δείξουν ή να
προσφέρουν αρκεί
να τους αφήσουν να
το δώσουν ,
διαφορετικότητα,
οικονομικοί λόγοι-
συμφέροντα= όλοι
έτσι περνάμε
καλύτερα**

Ακολουθεί διδασκαλία δομής του διαφημιστικού λόγου.

Σχέδιο ανάπτυξης στόχων – δραστηριοτήτων

Θεματική: Διαφημιστικό κείμενο
Τάξη έκτη

Γενικός στόχος: να γνωρίσουν οι μαθητές τους μηχανισμούς λειτουργίας του διαφημιστικού λόγου και να μπορέσουν οι ίδιοι να παράξουν διαφημιστικά κείμενα.

10 ΛΟΓΟΙ ΥΠΕΡ ΤΩΝ ΒΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

- Έχουν θρεπτική αξία
- Έχουν γεύση
- Δίνουν υγεία
- Προστατεύουν το περιβάλλον
- Αρμονία με τη φύση
- Περιβαλλοντικό Πρόγραμμα
- Βιοποικιλότητα
- Γόνιμο έδαφος
- Τα χωριά γεμίζουν
- Εγγυημένα
- Η γεωργία του μέλλοντος

“ Κατανοώ, σκέφτομαι, δημιουργώ οικολογικές προτιμήσεις ”
42 Δημ. Σχολείο 2004-2005

Για όλους αυτούς τους λόγους σας περιμένουμε να γνωρίσετε το γεωτικό κόσμο που δημιουργήσαμε για σας. 14-5-2005
Τρίτη ώρα 20:00 στο 42ο Δημ. Σχολείο - Οι μικροβιοπαλαιότεργές της ΣΤ τάξης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ &
ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΠΕΑΕΚ
2
ΕΠΕΑΕΚ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Α) Στόχος: Η εξοικείωση με τα είδη προτάσεων και τον ελλειπτικό λόγο (μέθοδος παραγωγής, για να πετύχουμε κοινή αφετηρία και να καλυφτούν γνωστικά κενά)-προπαρασκευή γνώσης.

Δραστηριότητα:

1. Αναφορά στη γραμματική Τσολάκη στα είδη προτάσεων, στην κύρια και δευτερεύουσα πρόταση και στον ελλειπτικό λόγο.
2. Καταγραφή παραδειγμάτων στον πίνακα.

Β) Στόχος: Να προβληματιστούν οι μαθητές μέσω ακουσμάτων πάνω στις νέες έννοιες με τις οποίες πριν λίγο ήρθαν σε επαφή.

Δραστηριότητα: Ο εκπαιδευτικός την προηγούμενη μέρα, με τη βοήθεια της τηλεόρασης επιλέγει ένα τυχαίο δείγμα τηλεοπτικών διαφημίσεων, τις μαγνητοφωνεί και στη συνέχεια 'παίζει την κασέτα' στην τάξη.

Γ) Στόχος: Επεξεργασία δεδομένων. Ο εκπαιδευτικός απευθύνει στους μαθητές κατάλληλες ερωτήσεις με σκοπό να ανακαλυφτεί η ποιοτική διάκριση των προτάσεων, η λειτουργικότητα του επιθέτου και ο επικοινωνιακός χαρακτήρας των κειμένων.

Δραστηριότητες:

Ο εκπαιδευτικός απευθύνει στους μαθητές κατάλληλες ερωτήσεις όπως: α. Τι είδος κειμένου ακούσατε; -β. που απευθύνεται και γιατί; Τι σε παρακινεί να κάνεις; Γ. που βασίζεται το μήνυμά τους- δ. πώς το πετυχαίνουν. Ε) παίζετε με τα επίθετα, τι παρατηρείται;

Δ) Στόχος: Άμεση επαφή με τα δεδομένα, εποπτεία, για να πετύχουμε εμπάθунση.

Δραστηριότητα:

Κοιτάζτε τις εικόνες των διαφημίσεων. Παίξτε με τα είδη προτάσεων κάνοντας τις ανάλογες αλλαγές στο φύλλο εργασίας. Μετά το μετασχηματισμό των προτάσεων σε διαφορετικά είδη (επιθυμίας, κρίσεως κτλ), άλλαξε το νόημα και ο

σκοπός της κάθε πρότασης; Τώρα οι προτάσεις εξυπηρετούν την ίδια λειτουργία στους αποδέκτες τους;

Ε) Στόχος:

Εύρεση δομικών στοιχείων των διαφημίσεων και η λειτουργία τους στο λόγο.

Να ορίσουν οι μαθητές ποια ποιοτικά χαρακτηριστικά διακρίνουν τα είδη των προτάσεων και ποια η λειτουργικότητά τους. Θα αναφέρουν τα συμπεράσματά τους για τη δομή της διαφήμισης σε επίπεδο χρήσης προτάσεων.

Δραστηριότητες:

Μέσα από τα κείμενα , εικόνες μαγνητοφωνημένες διαφημίσεις **σχολιάστε** τη λειτουργία της διαφήμισης.

ΣΤ) Στόχος:

Οι μαθητές περνούν στο στάδιο της εμπέδωσης.

Δραστηριότητες:

1^η Είτε με έντυπο υλικό (**φύλλα εργασίας** είτε με ψυχοκινητικές δραστηριότητες(μίμηση ρόλων σε ανάλογα δρώμενα).

2^η Κάντε παιχνίδια με τα **συνώνυμα επιθέτων** (καρτέλες Ιορδανίδου).

Μιμηθείτε διάφορους ρόλους (TV) , στη **λαϊκή** και **υποδυθείτε** τους **διαφημιστές**- κάνοντας ελκυστικό το λόγο σας.

Με τη μέθοδο του κολάζ κάντε μια **ομαδική αφίσα** διαφήμισης για το περιβαλλοντικό μας πρόγραμμα με όλα τα μηνύματα που έχουμε σκοπό να προβάλλουμε (διαθεματική προσέγγιση της νέας γνώσης).

Σταχυολογώντας τα συμπεράσματα της διδασκαλίας ήταν:

Η διαπίστωση των μαθητών πως κυριαρχούν προτάσεις επιθυμίας, επιφωνηματικές, ενώ σπανίζουν οι κρίσεως και οι ερωτηματικές κι αυτό γιατί η διαφήμιση θέλει να επηρεάσει και όχι να πείσει.

Από πλευράς ποιότητας κυριαρχούσαν οι καταφατικές. Ενώ από πλευρά σχέσεων μεταξύ των προτάσεων διαπιστώνεται η αποκλειστική χρήση της παρατακτικής σύνδεσης παρά της υποτακτικής. Αυτό γίνεται γιατί το μήνυμα με τον τρόπο αυτό «αφομοιώνεται» πιο ανώδυνα από το τηλεθεατή ή ακροατή.

Χρησιμοποιείται η πολυσημία στο λόγο, απευθύνονται σε συγκεκριμένο κοινό.

Παρατηρήσεις:

1)Όσο αφορά την ένταξη και στο τη **σύνδεση της ενότητας** όλο της γενικότερης σκοποθεσίας του σχεδίου χρησιμοποιήσαμε την παραγωγική μέθοδο για να αμβλύνουμε τις όποιες γνωστικές διαφοροποιήσεις, ενώ εντάσσοντας **διαθεματικές δραστηριότητες** προσπαθήσαμε η διδασκαλία μας να αποτελέσει κρίκο σύνδεσης και συνέχεια του γνωστικού οικοδομήματος όπως αυτό σχεδιάστηκε από την αρχή της χρονιάς .

- Προπαρασκευή γνώσης
- Προβληματισμός στο 'Νέο'
- Επεξεργασία δεδομένων
- Εποπτεία
- Οριοθέτηση γνωρισμάτων των νέων εννοιών και
- Εμπέδωση.

2) **Σχετικά με τη χρήση ψηφιακών μέσων** αναφέρθηκε η TV , το κασετόφωνο, ενώ ακόμα μπορεί να χρησιμοποιηθεί ένα σύνολο δραστηριοτήτων οι οποίες μπορούν να συνεισφέρουν στην πραγμάτωση του αρχικού στόχου, χάρη στη διαδραστικότητά τους :

α) Οι μαθητές στην **ιστοσελίδα** του «Ιδρύματος Τριανταφυλλίδη» www.komvos.gr βρίσκουν μεγάλο αριθμό διαφημιστικών κειμένων από διαφορετικά είδη κειμένων. Τα κείμενα αυτά βοηθούν **στην επεξεργασία και τη διερεύνηση της δομής** του διαφημιστικού λόγου, γιατί είναι αυθεντικά κείμενα εφημερίδων, άρθρων, βιβλίων κ.α., που βάζοντας ο μαθητής τα κατάλληλα 'φίλτρα διερεύνησης' παίρνει κάθε φορά τα ανάλογα δεδομένα, Το πλεονέκτημά τους είναι ότι καλύπτουν ένα μεγάλο πλήθος περιπτώσεων του διαφημιστικού λόγου , ενώ ταυτόχρονα μπορούν να μετασχηματίζουν τα δεδομένα αλλάζοντας κάθε φορά το περιεχόμενό τους.

β) **Βρίσκουν εικόνες με διαφημιστικά spots στο internet** , τις αποδομούν και τις ανασυγκροτούν σε νέες δικές τους διαφημίσεις ατομικά ή και σε ομαδική βάση. Με τον τρόπο αυτόν παράγουν δικό τους πρωτογενές υλικό . Στο υλικό αυτό θα μεταφέρουν τώρα όλο τα παραγόμενο υλικό κωδικοποιημένο με τη μορφή μηνυμάτων.

ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΜΕ ΘΕΜΑ
ΤΗ ΡΥΠΑΝΣΗ ΤΟΥ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

ΤΖΕΛΕΠΗ ΒΑΣΙΛΙΚΗ

ΕΝΟΤΗΤΑ

«Περιβάλλον – Παρέμβαση του ανθρώπου-Ρύπανση του αέρα»

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Μαθητές

Μαθητές τετάρτης τάξης δημοτικού σχολείου.

Προηγούμενη γνώση

Οι μαθητές:

- Έχουν γνωρίσει τα οικοσυστήματα , τα στοιχεία τους χωρίς όμως να έχει γίνει αναφορά στις λέξεις- έννοιες των «οικοσυστημάτων» .
- Έχουν μελετήσει τα φυτά και τα ζώα και έχει γίνει αναφορά στις αλληλεπιδράσεις τους.
- Έχουν μια εικόνα για τα δημιουργήματα της φύσης και για τα έργα των ανθρώπων.
- Αυθόρμητα και χωρίς εμβάθυνση μιλήσανε για το περιβάλλον και τα προβλήματά του.

Γραμματισμός στην Τεχνολογία:

Οι μαθητές:

- Μπορούν να επισκέπτονται μόνοι τους επιλεγμένους τόπους στο διαδίκτυο.
- Μπορούν να χρησιμοποιήσουν το Word, το Excel και το πρόγραμμα ζωγραφικής.
- Μπορούν να ανασύρουν πληροφορίες, φωτογραφίες και με αντιγραφή – επικόλληση να τις μεταφέρουν σε ένα έγγραφο.
- Μπορούν να δημιουργούν PowerPoint και να δημιουργούν πολυμεσικές σελίδες.

Οργάνωση φυσικού χώρου

Τα θρανία τοποθετούνται και σχηματίζουν ένα Π(Πι) έτσι ώστε να είναι εύκολο να μετακινηθούν, όταν ο δάσκαλος χρησιμοποιεί την ομαδοσυνεργατική διδασκαλία βάζοντάς τα κατά ζεύγη πάλι σε σχήμα Π(Πι). Η έδρα του δασκάλου βρίσκεται στο κέντρο περίπου της αίθουσας διδασκαλίας .

Στο μπροστινό μέρος της αίθουσας υπάρχει ένας υπολογιστής που είναι συνδεδεμένος με έναν προβολέα έτσι, ώστε να εξασφαλίζεται άνετη οπτική και ακουστική επαφή. Ένας πίνακας με κιμωλία πίσω από την έδρα.

Πίνακες ανακοινώσεων σε όλους τους τοίχους.

Στο σχολείο υπάρχει εργαστήριο Η/Υ, όπου θα έχουν πρόσβαση οι μαθητές κατά ομάδες, με τουλάχιστον έναν υπολογιστή ανά δύο μαθητές.

Μέσα και υλικά διδασκαλίας

Υπολογιστής συνδεδεμένος με προβολέα και με πρόσβαση στο διαδίκτυο, DVD για να δουν στιγμιότυπα από ταινίες, παρουσίαση Power Point, φωτογραφική μηχανή, βιντεοκάμερα ,εφημερίδες και φωτογραφικό υλικό με τις εστίες ρύπανσης του αέρα της πόλης των μαθητών.

Κοινωνική οργάνωση

Οι μαθητές χωρίζονται σε ομάδες εργασίας των τεσσάρων ατόμων. Ο χωρισμός μπορεί να γίνει με βάση τα ενδιαφέροντα (τις προτιμήσεις) των μαθητών.

Το θέμα μπορεί να χωριστεί σε υποθέματα και κάθε ομάδα να αναλάβει την εξέταση ενός υποθέματος ή όλες μαζί το ίδιο υπόθεμα. Επισημαίνεται ότι ο εκπαιδευτικός καθοδηγεί τους μαθητές κάθε στιγμή αφήνοντάς τους ταυτόχρονα να αυτενεργούν. Θα υπάρχουν φυλλάδια που θα δίνουν πληροφορίες σχετικά με τις δραστηριότητες στον υπολογιστή για διευκόλυνση των εργασιών τους.

Γενικός σκοπός

Απόκτηση γνώσεων και ανάπτυξη δεξιοτήτων, αξιών, στάσεων που επιτρέπουν στο μαθητή να παρατηρεί, να περιγράφει, να ερμηνεύει, και σε κάποιο βαθμό να προβλέπει τη λειτουργία, τους συσχετισμούς και τις αλληλεπιδράσεις του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος.

Ειδικοί στόχοι

- Ο μαθητής να αξιοποιεί γνώσεις από πολλά γνωστικά αντικείμενα.
- Να αποκτήσει σφαιρική αντίληψη για τη ζωή.
- Να αποκτήσει ο μαθητής οικολογική συμπεριφορά.

ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

ΤΑΞΗ: Δ΄ τάξη Δημοτικού

ΜΑΘΗΜΑ: Μελέτη περιβάλλοντος

ΕΝΟΤΗΤΑ: «Περιβάλλον – Παρέμβαση του ανθρώπου-Ρύπανση του αέρα»

ΔΙΑΡΚΕΙΑ: (13 διδακτικές ώρες)

ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ:

- ❖ Προσέγγιση όρων –εννοιών που έχουν σχέση με το περιβάλλον, τη ρύπανσή του και εμπλουτισμό του λεξιλογίου για το περιβάλλον.
- ❖ Κατανόηση της αμφίδρομης σχέσης ανθρώπου και περιβάλλον.
- ❖ Γνωριμία με τις πηγές ρύπανσης του αέρα.
- ❖ Μελέτη της ρύπανσης του αέρα της περιοχής τους, εντοπισμός των αιτιών και αλλαγή στάσης προς το περιβάλλον.
- ❖ Να προβληματιστούν σχετικά με τις λύσεις μέσα από παιχνίδι ρόλων και να κατανοήσουν τη διαφορετική άποψη των πολιτών ανάλογα με τα επαγγέλματα τους και την κοινωνική τους θέση.
- ❖ Να προτείνουν λύσεις κατανοώντας την ατομική και την κοινωνική ευθύνη του καθενός.
- ❖ Μετάδοση του προβλήματος και των συμπερασμάτων σε άλλους με σκοπό την αλλαγή νοοτροπίας-συμπεριφοράς όλων των πολιτών για βελτίωση της ποιότητας ζωής στον πλανήτη.

1^η ΦΑΣΗ (ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑΣ - 2 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ) ΑΝΑΚΛΗΣΗ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΗΣ ΓΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΕΜΠΕΙΡΙΑΣ- ΔΙΕΓΕΡΣΗ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ

Διδακτικές δραστηριότητες

- Ο εκπαιδευτικός δίνει στους μαθητές εφημερίδες σχετικές με την ημέρα του περιβάλλοντος για να τους προβληματίσει. Οι μαθητές αφού τις μελετήσουν απαντούν σε ερωτήσεις.

Ενδεικτικές ερωτήσεις :

- Γιατί έχει καθιερωθεί αυτή η ημέρα;
- Γνωρίζετε κάτι ιδιαίτερο;
- Τι είναι το περιβάλλον για μας;
- Θέλετε να ερευνήσουμε τι γίνεται στο περιβάλλον; Ξεκινάμε.

- Οι μαθητές επισκέπτονται ένα πάρκο της γειτονιάς και παίζουν παιχνίδια. Πρώτα κάνουν απόλυτη ησυχία , ξαπλώνουν κάτω ,ακούνε τον αέρα ,το θρόισμα των φύλλων, μυρίζουν τον αέρα, παρατηρούν ότι υπάρχει γύρω τους χωρίς όμως να ρωτάνε. Μετά χωρίζονται σε δύο ομάδες με καρτελάκια χρωματιστά. Δίνουν όνομα στις ομάδες τους(σχετικό με το περιβάλλον).Μαζεύουν υλικά από τη φύση και τα βάζουν πάνω σε ένα μαντήλι και τα σκεπάζουν. Αλλάζουν θέση οι ομάδες και η καθεμιά προσπαθεί να βρει τα δίδυμα υλικά της άλλης .Στο τέλος γίνεται αξιολόγηση για να δούνε ποια ομάδα κέρδισε.

- Μοιράζεται σε όλα τα παιδιά ένα φύλλο με ερωτήσεις.

Φύλλο εργασίας

Περιγράψτε με λίγα λόγια :

Τι ακούω:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Τι βλέπω:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Τι μυρίζω:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Πώς αισθάνομαι:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Μήπως παρατηρείτε κάτι διαφορετικό(αν άλλαξε κάτι) στο χώρο, τώρα που ετοιμάζεστε να επιστρέψετε στην τάξη;
Γιατί; Ποιος νομίζετε ότι ευθύνεται;

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

• Στο τέλος οι μαθητές μαζεύουν ότι βρίσκουν από το οικοσύστημα και επιστρέφουν στην τάξη.

2^η ΦΑΣΗ (2 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ) :ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ

Με βάση αυτά που καταγράψανε προσεγγίζουν το θέμα .

- Ακολουθεί συζήτηση και καταγράφονται λέξεις στον πίνακα σχετικές με το περιβάλλον.
- Γίνονται ερωτήσεις για να διαπιστωθούν οι πρώτες σκέψεις και αντιλήψεις των μαθητών σχετικά με το περιβάλλον και εξομαλύνονται οι δυσκολίες .

(ενδεικτικές ερωτήσεις)

- Πώς θα ονομάζαμε το χώρο που επισκεφτήκαμε;
- Να αναφέρετε τι ακριβώς είδατε;
- Ποια από αυτά έχουν ζωή και ποια όχι;(ξέρετε πώς ονομάζονται;)
- Τα είχατε παρατηρήσει και άλλες φορές;
- Ποια είναι τα άβια και ποια τα έμβια από αυτά που έχετε συλλέξει;
- Άλλαξε κάτι στο χώρο που επισκεφτήκαμε φεύγοντας; Τι;
- Ποιος το άλλαξε;

Άρα ο άνθρωπος παρεμβαίνει στο περιβάλλον.

- Με ποιο τρόπο παρεμβαίνει στο έδαφος , στο νερό, στον αέρα;

Γίνεται παρουσίαση με το **Power Point** της ρύπανσης στο νερό, στο έδαφος στον αέρα και παράλληλα κατά την εμφάνιση διαφανειών γίνονται ερωτήσεις, προκύπτουν απορίες, δίνονται διευκρινήσεις και περισσότερες πληροφορίες όπου χρειαστεί..

3^η ΦΑΣΗ (4 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ): Η ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ Η ΕΜΒΑΘΥΝΣΗ ΣΤΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

Οι μαθητές μετά την ενημέρωσή τους γενικά για τη ρύπανση καλούνται να δουλέψουν και να διερευνήσουν τη ρύπανση του αέρα Παρακολουθούν στιγμιότυπα από DVD με τις συνέπειες της ρύπανσης του αέρα (φαινόμενο θερμοκηπίου)

Κατά τη διάρκεια της παρακολούθησης, σε σημεία που οι μαθητές έχουν απορίες ή σε σημεία που κρίνει ο εκπαιδευτικός ότι πρέπει να δοθεί βαρύτητα γίνεται συζήτηση και προκύπτει η διεθνής διάσταση του προβλήματος και ο προβληματισμός σχετικά με την πόλη τους. Ερωτούνται αν αντιμετωπίζουν ανάλογα προβλήματα και καταλήγουν κατά ομάδες να εργαστούν και να ερευνήσουν τη ρύπανση του αέρα στην πόλη τους.(στη γειτονιά τους)

Ο εκπαιδευτικός ανακοινώνει στους μαθητές ότι θα δουλέψουν ομαδικά χωρισμένοι σε τρεις ομάδες και η καθεμιά θα έχει διαφορετικό αντικείμενο έρευνας. (ομαδοσυνεργατική διερεύνηση).

Στόχοι της ομαδικής εργασίας

- ✓ Να μάθουν να συλλέγουν πληροφορίες, να παρατηρούν, να καταγράφουν και να ομαδοποιούν.
- ✓ Ανάπτυξη πνεύματος συνεργασίας και κοινωνικότητας ανάμεσα στους μαθητές.
- ✓ Ενεργητική συμμετοχή των μαθητών σε συλλογικές εργασίες.

Ο ρόλος του εκπαιδευτικού είναι πρωταρχικά οργανωτικός , καθοδηγεί τι θα κάνουν οι μαθητές, παρατηρώντας τι θα ρωτήσουν, διατηρώντας πάντα μια σχέση ισότιμη και ανατροφοδοτεί τις ομάδες. Παρακολουθεί τον τρόπο και το βαθμό συνεργασίας των μελών των ομάδων, (επαινεί δημόσια άμεσα ή έμμεσα τις ομάδες που δείχνουν ομαδοσυνεργατική συμπεριφορά) , τους κατευθύνει έμμεσα, συντονίζει τις ανακοινώσεις των ομάδων, αξιολογεί το έργο των ομάδων. Φυσικά η αυτενέργεια των ομάδων- μαθητών υπάρχει σε κάθε βήμα των εργασιών τους.

-Οργανώνει μαθητές και χώρο

Χωρίζονται σε ομάδες και όλη η τάξη βγαίνει σε κεντρικό -ασφαλή σημείο της πόλης.

➤ Η μια ομάδα αναλαμβάνει να καταγράψει τον αριθμό των αυτοκινήτων, που κινούνται στο κεντρικό σημείο, των πεζών και των ποδηλάτων παρατηρώντας για δέκα λεπτά. Επίσης γίνεται καταγραφή των ατόμων που επιβαίνουν στα αυτοκίνητα. Στο τέλος των εργασιών τους αφού δουλέψουν στους υπολογιστές στο excel και δημιουργήσουν δύο γραφήματα αντίστοιχα των καταγραφών τους καλούνται να κάνουν την παρουσίασή τους στον πίνακα ανακοινώσεων καταγράφοντας τα συμπεράσματά τους και κάποιο μήνυμα ή μηνύματα που θέλουν να περάσουν στους συμμαθητές τους βρίσκοντας φυσικά από μόνα τους τον τρόπο που θα μεταδώσουν τα μηνύματά τους.

➤

➤

➤ Η άλλη ομάδα αναλαμβάνει να φωτογραφίσει τις εστίες-πηγές ρύπανσης του αέρα και να τις ταξινομήσει. Στο τέλος των εργασιών τους αφού εργαστούν στους υπολογιστές και εκτυπώσουν τις φωτογραφίες που τραβήξαν καλούνται να δημιουργήσουν μια αφίσα με τις ταξινομημένες φωτογραφίες καθώς να παρουσιάσουν τα συμπεράσματά τους και κάποιο μήνυμα ή μηνύματα που θεωρούν ότι πρέπει να τα ακούσουν οι συμμαθητές τους για να διαμορφώσουν την άποψή τους, αυτενεργώντας και πάλι.

➤ Η τελευταία ομάδα παίρνει συνεντεύξεις από τους περαστικούς καταγράφοντας με τι μετακινούνται για τις δουλειές τους και από τους μαθητές του σχολείου τους καταγράφοντας με τι μέσο μεταφορικό μέσο έρχονται στο σχολείο. Θα δουλέψουν όπως και οι προηγούμενες ομάδες στους υπολογιστές κάνοντας τα αντίστοιχα γραφήματα στο excel και παρουσιάζοντας στον πίνακα ανακοινώσεων συμπεράσματα και μηνύματα με τον ίδιο τρόπο.

➤ Μετά από την παρουσίαση των εργασιών από τις ομάδες και μέσα από συζήτηση προκύπτει το πρόβλημα της ρύπανσης του αέρα στην πόλη τους καθώς και οι αιτίες. Υπενθυμίζεται ότι οι μαθητές καθ' όλη τη διάρκεια των εργασιών τους αυτενεργούν και απλά καθοδηγούνται από τον εκπαιδευτικό κυρίως πάνω στους υπολογιστές λύνοντας τους τυχόν δυσκολίες.

➤ Οι εργασίες που προηγήθηκαν από τους μαθητές είναι ένα μέρος από την ενεργητική τους μάθηση. Στο τέλος της ενότητας θα κάνουν μια παρουσίαση με το Power Point και θα αξιοποιήσουν κατά επιλογή και μετά από διάλογο μεταξύ τους,

υλικό (φωτογραφίες, κάποια μηνύματα, συμπεράσματα) από τις εργασίες που διεκπεραιώθηκαν.

4^η ΦΑΣΗ (2 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ): ΓΕΝΙΚΕΥΣΗ-ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΓΝΩΣΗΣ

- Οι μαθητές με την έρευνά τους και την ενημέρωση που παίρνουν διαπιστώνουν την παγκόσμια διάσταση του προβλήματος και προσπαθούν να δώσουν τις λύσεις της ρύπανσης του αέρα, μέσα από παιχνίδι ρόλων. Ήδη μέσα από τις συζητήσεις έχουν διαμορφώσει μια άποψη για το πρόβλημα, τους παράγοντες και τα πρόσωπα που εμπλέκονται. Ενδεικτικά τους δίνεται ένα παιχνίδι ρόλων για να το μελετήσουν. Η επιλογή των ρόλων γίνεται από τους μαθητές διαλέγοντας από τις φωτογραφίες που υπάρχουν (με τα πρόσωπα του παιχνιδιού ρόλων) την αντίστοιχη φωτογραφία της προτίμησής τους και μελετούν τους ρόλους που θα υποδυθούν.
- Μπορούν το παιχνίδι ρόλων που επισημαίνεται ότι είναι ενδεικτικό να το προσαρμόσουν στα δεδομένα τους, να δώσουν ονόματα στα πρόσωπα του παιχνιδιού, να αυτενεργήσουν και να αποδώσουν τους ρόλους τους με δικά τους λόγια.
- Χωρίζονται σε τρεις ομάδες, παίζουν το ίδιο παιχνίδι ρόλων και βιντεοσκοποούνται κατά τη διάρκεια που υποδύονται τους ρόλους τους. Στο τέλος συμπληρώνουν φύλλα εργασίας.

ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΡΟΛΩΝ

Οι κάτοικοι μιας μικρής πόλης βιώνουν καθημερινά τον τρόπο της σύγχρονης ζωής με συνεχείς μετακινήσεις και απασχολούμενοι οι περισσότεροι στη χημική επιχείρηση που βρίσκεται μέσα στην πόλη τους. Την καθημερινότητά τους σκίασε όμως ένα ατύχημα στη βιομηχανία που δημιούργησε ένα νέφος πάνω από την πόλη. Μικροί μεγάλοι βγήκαν στους δρόμους για να διαμαρτυρηθούν και να απαιτήσουν καθαρότερο αέρα και λύσεις φιλικές για το περιβάλλον.

Προβάλλεται μια εκπομπή στην τηλεόραση με θέμα το πρόβλημα που προέκυψε και το παρουσιάζει ο δημοσιογράφος.

Ρόλοι του παιχνιδιού

Δημοσιογράφος
Κυβερνητικός εκπρόσωπος
Βιομήχανος
Εργαζόμενος πολίτης
Οικολόγος-δασολόγος
Οδηγός αυτοκινήτου
Παιδί

Δημοσιογράφος

Χαίρετε κυρίες και κύριοι και αγαπητοί προσκεκλημένοι. Σας καλωσορίζω στην σημερινή μας εκπομπή και σας ευχαριστώ που δεχτήκατε την πρόταση μας. Η πόλη μας είναι μικρή και δεν αντιμετωπίζει ιδιαίτερα προβλήματα ρύπανσης του αέρα μέχρι τώρα. Ανακοινώθηκε όμως από τους υπευθύνους ότι οι χθεσινές μετρήσεις ρύπων ξεπέρασαν τα όρια από το αέριο που διέρρευσε (δημιουργώντας ένα νέφος πάνω από την πόλη) εξαιτίας ενός ατυχήματος στη βιομηχανία (χημικές επιχειρήσεις) της περιοχής μας με αποτέλεσμα να κινδυνεύει η υγεία μας και να απειλείται το μέλλον των παιδιών μας. Οι κάτοικοι είναι ανάστατοι βγήκαν στους δρόμους και ζητούν άμεσα λύσεις.

Έχουμε κοντά μας τον ιδιοκτήτη της χημικής βιομηχανίας. Τι έχετε να μας πείτε σχετικά με το χθεσινό ατύχημα στις χημικές επιχειρήσεις σας;

Βιομήχανος

Καλησπέρα σας. Χαίρομαι πολύ που είμαι σήμερα μαζί σας γιατί μου δίνεται η ευκαιρία να ενημερώσω τους συμπολίτες μας για το μικρό ατύχημα που συνέβη χθες στη βιομηχανία μας.

Δημοσιογράφος

Θεωρείται ότι οι κάτοικοι της πόλης μας δεν πρέπει να ανησυχούν;

Βιομήχανος

Φυσικά και δε συντρέχουν λόγοι ανησυχίας. Η διαφυγή αερίου ήταν ελάχιστη και χάρη στην καλή εκπαίδευση του προσωπικού μας, τη γρήγορη αντιμετώπιση, τα εξελιγμένα συστήματά μας περιορίστηκε κατά πολύ η απώλεια αερίου στην ατμόσφαιρα.

Αν δεν υπήρχε ομίχλη χθες στην πόλη μας το σύννεφο αερίου θα περνούσε χωρίς να γίνει αντιληπτό.

Δημοσιογράφος

Κατά τη γνώμη σας δεν κρίνεται απαραίτητη η μεταφορά της βιομηχανίας σας;

Βιομήχανος

Η λειτουργία της βιομηχανίας μας δεν αποτελεί απειλή για την περιοχή. Κατά το παρελθόν δε συνέβησαν ατυχήματα και για την τοπική κοινωνία είναι μια προσοδοφόρα επιχείρηση και απασχολεί πολλούς που θέλουν να είναι κοντά στη δουλειά τους.

Πολίτης εργαζόμενος στη βιομηχανία

Θα συμφωνήσω με τον κύριο. Η βιομηχανία πιστεύουμε ότι λαμβάνει όλα τα μέτρα ασφαλείας και η μεταφορά της θα δημιουργήσει μεγάλο πρόβλημα. Εμείς μετά τι θα απογίνουμε; Πώς θα συντηρούμε τις οικογένειές μας;

Δημοσιογράφος

Δε φοβάστε όμως για την υγεία σας και το μέλλον των παιδιών σας;

Πολίτης εργαζόμενος στη βιομηχανία

Φυσικά και φοβόμαστε. Αλλά η ανεργία μας φοβίζει περισσότερο. Εξάλλου και το εργοστάσιο να μεταφερθεί, στην πόλη μας έχουμε τόσες εστίες ρύπανσης του αέρα, τόσα αυτοκίνητα και μας λείπει και το πράσινο.

Δημοσιογράφος

Θα θέλατε κύριε κυβερνητικές εκπρόσωπε να πάρετε θέση πάνω σε αυτά που ειπώθηκαν;

Κυβερνητικός εκπρόσωπος

Το περιβάλλον και κατά συνέπεια η υγεία των πολιτών αποτελεί προτεραιότητά μας. Εφαρμόζουμε πολιτική περιορισμού των αερίων του θερμοκηπίου, προωθούμε την αξιοποίηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, γίνονται ρυθμίσεις που αναβαθμίζουν το περιβάλλον και λαμβάνονται μέτρα για την ευαισθητοποίηση των πολιτών σε επίπεδο καθημερινότητας.

Η βιομηχανία επιφέρει πολλά κέρδη στην περιοχή από τις θέσεις εργασίας που προσφέρει, όχι μόνο σ' αυτούς που εργάζονται σ' αυτή αλλά και σε τοπικούς προμηθευτές, σε καταστήματα, που θα κλείσουν σε περίπτωση μεταφοράς της.

Δημοσιογράφος

Άρα δε συμφωνείται με τη μεταφορά της; Τι προτείνεται όμως; Πώς θα αποφύγουμε και άλλα ατυχήματα πιθανόν μεγαλύτερα;

Κυβερνητικός εκπρόσωπος

Θα δράσουμε άμεσα και θα είμαστε συνεπείς. Θα απαιτήσουμε από τη βιομηχανία να εφαρμόσει πιο αυστηρά μέτρα για την αποφυγή αερίων, να προσλάβει ειδικούς επιθεωρητές ανεξάρτητους από την εταιρεία για συνεχείς ελέγχους και θα την υποχρεώσουμε να πληρώνει πρόστιμα όταν δε τηρεί τα παραπάνω.

Δημοσιογράφος

Δεν ξέρω κατά πόσο συμφωνεί όμως, με όλα αυτά, ο εκπρόσωπος της τοπικής οικολογικής οργάνωσης. Θα θέλαμε πολύ να ακούσουμε την άποψή σας.

Οικολόγος

Πιστεύουμε ότι το ατύχημα αυτό ήταν μια περιβαλλοντική καταστροφή που θα έχει σοβαρές επιπτώσεις σ' όλους μας και επίσης στα φυτά και τα ζώα. Ελπίζουμε ότι δε θα υπάρξει άλλο παρόμοιο ατύχημα αλλά συγχρόνως το φοβόμαστε πολύ. Προτείνουμε να μεταφερθεί η βιομηχανία που ήδη έχει επιβαρύνει τον αέρα της πόλης μας και όλοι οι πολίτες να ευαισθητοποιηθούν , να δραστηριοποιηθούν και να βοηθήσουν ο καθένας και όλοι μαζί για περισσότερο καθαρό αέρα στην περιοχή μας.

Δημοσιογράφος

Είστε διατεθειμένος εσείς κύριε που οδηγείτε καθημερινά για να εξυπηρετηθείτε, να αφήσετε το αυτοκίνητο σας και να μετακινηθείτε με τα μέσα συγκοινωνίας;

Οδηγός αυτοκινήτου

Η μεγαλύτερη επιβάρυνση στον αέρα της πόλης μας γίνεται από τη βιομηχανία . Οπότε αν μεταφερθεί δε θα απειλούμαστε τόσο πολύ από τη ρύπανση του αέρα. Αν εγώ προσωπικά δεν μετακινηθώ με το αυτοκίνητο δεν προλαβαίνω να τελειώσω τις δουλειές μου. Αν είχα κάποια άλλη δουλειά ίσως το έκανα.

Δημοσιογράφος

Θα ήθελα πάρα πολύ να ακούσω και την άποψη του μικρού μας καλεσμένου σχετικά με το ατύχημα και τις λύσεις που προτείνει.

Παιδί

Η ανησυχία των παιδιών καθώς και των περισσότερων κατοίκων της πόλης μας είναι μεγάλη.

Παρόμοια ατυχήματα που συνέβησαν κατά το παρελθόν σε άλλες περιοχές προκάλεσαν βλάβες στα μάτια και επίσης αύξησαν τον καρκίνο.

Ο θυμός μας κυριεύει που ζούμε κοντά σ' ένα τέτοιο εργοστάσιο που βρωμίζει τον αέρα μας και απειλεί την υγεία μας και το μέλλον μας.

Θα πρέπει οπωσδήποτε να συνεργαστούμε όλοι για να μεταφερθεί μακριά από κατοικημένη περιοχή αν και αυτό δε θα αρέσει σε πολλούς. Να μην ξεχνάμε όμως ότι πρόκειται για το μέλλον όλων μας.

Τέλος όλοι μας και στην καθημερινότητά μας πρέπει να προθυμοποιηθούμε να αλλάξουμε τις συνήθειές μας , να σκεφτόμαστε και να πράττουμε φιλικά προς το περιβάλλον γιατί είναι το σπίτι μας και εξαρτόμαστε από αυτό.

Οικολόγος

Συμφωνώ απόλυτα με τον μικρό της παρέας μας. Πολλές πόλεις όπως το Τόκιο κατάφεραν πολλά με μια σειρά μέτρων που πήραν, τη συνέπεια των πολιτικών τους και την προθυμία των ενημερωμένων πολιτών τους να θυσιάσουν πολλά.

Γιατί όχι και εμείς! Αρκεί να καταλάβουμε ότι δεν έχουμε χρόνο και ότι ο καθένας μας μπορεί να γίνει μέρος της λύσης, ξεκινώντας από μικρά αλλά ουσιαστικά βήματα.

Δημοσιογράφος

Τα λόγια σας αποτελούν τον καλύτερο επίλογο για την εκπομπή μας.

Θα ήθελα να σας ευχαριστήσω όλους. Η μικρή μας πόλη και γενικά το περιβάλλον , όπως συμπεράνατε απειλείται καθημερινά.

Ας γίνει αυτό το ατύχημα η αφορμή για να συνειδητοποιήσουμε ότι πρέπει να υπάρχει αποτελεσματική ανάληψη δράσης από όλους τους υπευθύνους , χωρίς αναβολές.

Ο δρόμος είναι μακρύς και δύσκολος αλλά χρειάζεται προσπάθεια από όλους μας!

Φύλλο εργασίας

- Πώς περιγράφουν το πρόβλημα της ρύπανσης της πόλης τους τα πρόσωπα του παιχνιδιού.

Δημοσιογράφος:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Βιομήχανος:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Εργαζόμενος πολίτης:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Κυβερνητικός εκπρόσωπος:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Οικολόγος-Δασολόγος:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Οδηγός αυτοκινήτου:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Παιδί:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

- Ποια είναι η λύση που δίνουν τα πρόσωπα του παιχνιδιού.

Δημοσιογράφος:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Βιομήχανος:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Εργαζόμενος πολίτης:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Κυβερνητικός εκπρόσωπος:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Οικολόγος-Δασολόγος:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Οδηγός αυτοκινήτου:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Παιδί:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

5^η ΦΑΣΗ (1 ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΩΡΑ): ΟΙ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ

Θα γίνει παρουσίαση του προβλήματος της πόλης (είτε της πόλης όπως εμφανίζεται στο παιχνίδι ρόλων είτε της πόλης των παιδιών, αν οι μαθητές επέλεξαν να εμπλουτίσουν με δικά τους στοιχεία το παιχνίδι ρόλων) στην τάξη από τις ομάδες οι οποίες θα αξιοποιήσουν στιγμιότυπα από τα βίντεο που τραβήξανε .

Θα δίνουν βασικές πληροφορίες για το γεγονός, τις λύσεις που προτάθηκαν και τα συμπεράσματα.

Η αξιολόγηση της παρουσίασης θα γίνει με ρούμπρικες βαθμολόγησης και με βάση αυτές θα γίνει ταυτόχρονα επανατροφοδότηση.

ΡΟΥΜΠΡΙΚΑ ΒΑΘΜΟΛΟΓΗΣΗΣ ΜΑΘΗΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΦΥΛΛΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΟΥ ΠΑΙΧΝΙΔΙΟΥ ΡΟΛΩΝ				
	4	3	2	1
Περιγραφή προβλήματος	Οι μαθητές περιγράφουν το πρόβλημα με σαφήνεια και σύμφωνα με αυτά που λέει το κάθε πρόσωπο στο παιχνίδι ρόλων.	Κατανοητή η περιγραφή αλλά θα μπορούσε να είναι πιο σύμφωνη με αυτά που έλεγε το κάθε πρόσωπο στο παιχνίδι ρόλων .	Όχι και τόσο κατανοητή η περιγραφή. Μόνο με μια ανάγνωση δε γινόταν κατανοητό πώς περιέγραφε το πρόβλημα το κάθε πρόσωπο.	Η περιγραφή του προβλήματος είχε πολλές ασάφειες και δεν ήταν σύμφωνη με αυτά που έλεγε το κάθε πρόσωπο στο παιχνίδι ρόλων.
Καταγραφή λύσεων	Η καταγραφή λύσεων από τους μαθητές είναι σύμφωνη με τις λύσεις που δίνει το κάθε πρόσωπο στο παιχνίδι ρόλων.	Είναι σύμφωνη η καταγραφή των λύσεων αλλά παρατηρείται και μια προσωπική ερμηνεία των μαθητών.	Κατά ένα μέρος η καταγραφή συμφωνεί με τις λύσεις που δίνουν τα πρόσωπα.	Οι λύσεις που καταγράφονται δε συμφωνούν με τις λύσεις που δίνονται από τα πρόσωπα.
Γραμματική	Δεν υπήρχαν ορθογραφικά ή γραμματικά λάθη	Υπήρχαν 1-3 ορθογραφικά ή γραμματικά λάθη	Υπήρχαν 4-6 ορθογραφικά ή γραμματικά λάθη	Υπήρχαν περισσότερα από 6 ορθογραφικά ή γραμματικά λάθη.
Σύνολο βαθμών	.../...=... %			
Σχόλια				

ΡΟΥΜΠΡΙΚΑ ΒΑΘΜΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ				
	4	3	2	1
Πληροφορίες για το πρόβλημα της ρύπανσης του αέρα	Κατά την παρουσίαση η κάθε ομάδα δίνει βασικές πληροφορίες για το πρόβλημα.	Κατά την παρουσίαση δίνονται αρκετές πληροφορίες για το πρόβλημα.	Κατά την παρουσίαση δίνονται ελάχιστες πληροφορίες για το πρόβλημα.	Η παρουσίαση δεν προκαλεί ενδιαφέρον και δε δίνει βασικές πληροφορίες για το πρόβλημα.
Οι λύσεις που προτάθηκαν	Οι λύσεις που προτείνουν οι μαθητές είναι σύμφωνες με την οπτική γωνία του κάθε προσώπου στο παιχνίδι ρόλων.	Οι λύσεις που προτείνουν οι μαθητές είναι αρκετά σύμφωνες με την οπτική γωνία του κάθε προσώπου στο παιχνίδι ρόλων.	Οι λύσεις που προτείνουν οι μαθητές είναι ελάχιστα σύμφωνες με την οπτική γωνία του κάθε προσώπου στο παιχνίδι ρόλων.	Οι λύσεις που προτείνουν οι μαθητές δεν είναι σύμφωνες με την οπτική γωνία του κάθε προσώπου στο παιχνίδι ρόλων.
Εικόνες από τις βιντεοσκοπήσεις	Οι εικόνες ταιριάζουν με την περιγραφή του προβλήματος. Κάθε εικόνα εξυπηρετεί συγκεκριμένο σκοπό.	Μερικές εικόνες ταιριάζουν με την περιγραφή του προβλήματος. Σχεδόν κάθε εικόνα εξυπηρετεί συγκεκριμένο σκοπό.	Λίγες εικόνες ταιριάζουν με την περιγραφή του προβλήματος. Κάποιες εικόνες δεν εξυπηρετούν κανέναν σκοπό.	Καμιά εικόνα δεν ταιριάζει με την περιγραφή του προβλήματος. Κάποιες εικόνες δεν εξυπηρετούν κανέναν σκοπό.
Συμπεράσματα των μαθητών	Τα συμπεράσματα των μαθητών διαμορφώνονται μέσα από το παιχνίδι ρόλων και τονίζονται κατά τη διάρκεια της παρουσίασης.	Τα συμπεράσματα των μαθητών διαμορφώνονται αρκετά μέσα από το παιχνίδι ρόλων και τονίζονται αρκετά κατά την παρουσίαση.	Τα συμπεράσματα των μαθητών διαμορφώνονται ελάχιστα μέσα από το παιχνίδι ρόλων και τονίζονται ελάχιστα κατά την παρουσίαση.	Τα συμπεράσματα των μαθητών δε διαφαίνονται σε όλη τη διάρκεια της παρουσίασης.

Φωνή	Οι φωνές ακούγονται καθαρά και η αφήγηση είναι κατανοητή.	Οι φωνές ακούγονται αρκετά καθαρά στο μεγαλύτερο μέρος της	Οι φωνές ακούγονται ελάχιστα καθαρά και το μεγαλύτερο μέρος της	Οι φωνές ακούγονται καθαρά σε ένα μικρό μέρος της παρουσίασης και

		παρουσίασης και η αφήγηση είναι κατανοητή.	αφήγησης είναι κατανοητό.	μόνο ένα μέρος της αφήγησης είναι κατανοητό.
Διάρκεια	Η παρουσίαση είχε διάρκεια τουλάχιστον 10 λεπτά.	Η παρουσίαση είχε διάρκεια τουλάχιστον 9 λεπτά.	Η παρουσίαση είχε διάρκεια τουλάχιστον 7 λεπτά.	Η παρουσίαση είχε διάρκεια τουλάχιστον 6 λεπτά.
Σύνολο	/ ... = ...%			
Σχόλια				

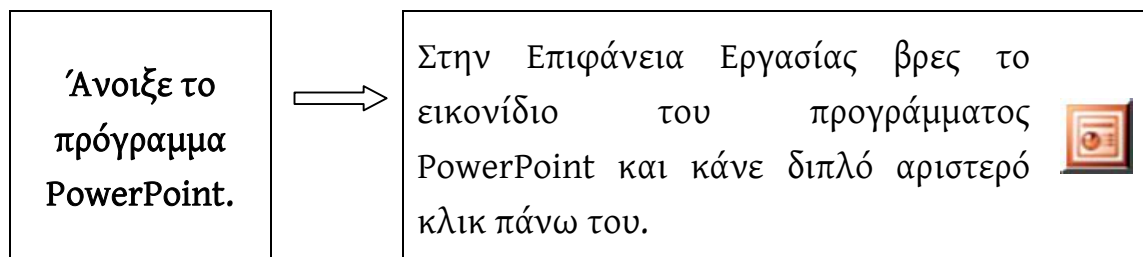
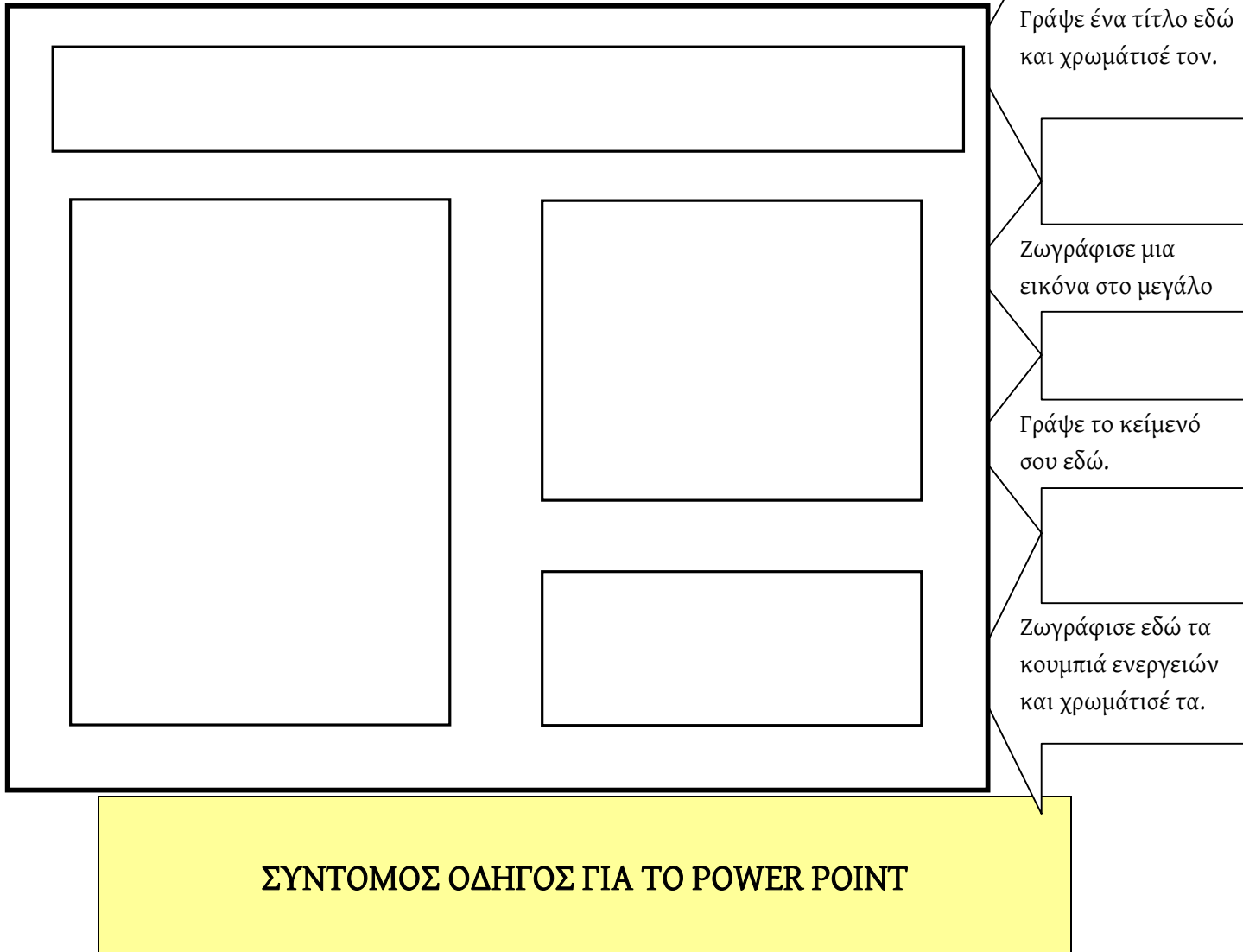
6^η ΦΑΣΗ (2 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ): ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Στο τέλος οι μαθητές καλούνται να κάνουν μια παρουσίαση-συνοπτική(πολυμεσική σελίδα) ,πάντα με την καθοδήγηση και την τεχνική στήριξη του εκπαιδευτικού, με Power Point αξιοποιώντας το υλικό που έχουν συλλέξει κατά τη διάρκεια της ομαδικής εργασίας τους (φωτογραφίες, συνεντεύξεις, βιντεοσκοπήσεις κ.τ.λ) .Η παρουσίαση θα περιλαμβάνει μικρό αριθμό διαφανειών με μια συγκεκριμένη σειρά ξεκινώντας με μια εισαγωγική και θα ακολουθούν τα αίτια της ρύπανσης, οι λύσεις και τα μηνύματά τους. Επίσης μπορεί να γίνει και εισαγωγή στο Power Point ,με στιγμιότυπα από τις βιντεοσκοπήσεις αν το κρίνουν απαραίτητο οι μαθητές των ομάδων εργασίας.

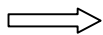
Αυτό μπορεί να παρουσιαστεί σε μαθητές άλλων τάξεων ,άλλων σχολείων και σε υπεύθυνους της τοπικής κοινότητας με σκοπό να ενημερώσουν και να προτρέψουν τους μαθητές και τους μεγάλους να αναλάβουν τις ευθύνες τους αλλάζοντας στάση ,συμπεριφορά προς το περιβάλλον κατανοώντας ότι είναι μέρος του προβλήματος.

ΣΧΕΔΙΑΖΩ ΜΙΑ ΠΟΛΥΜΕΣΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ

- Χρησιμοποίησε αυτό το φύλλο για να σχεδιάσεις τη πολυμεσική σου σελίδα.

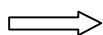

**Διάλεξε μια
εντελώς κενή
διαφάνεια.**

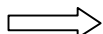
Μόλις ανοίξει το πρόγραμμα, βλέπεις μια διαφάνεια στην οθόνη σου. Αν δεν είναι εντελώς κενή, μπορείς να την αλλάξεις. Πήγαινε στο μενού «Μορφή» και επίλεξε «Διάταξη διαφάνειας». Από τη στήλη που εμφανίζεται στη δεξιά πλευρά της οθόνης σου, κάνε αριστερό κλικ πάνω στη λευκή διαφάνεια.

**Γράψε κείμενο
στη διαφάνειά
σου.**

Για να γράψεις τίτλο ή άλλο κείμενο πρέπει να εισαγάγεις ένα ή περισσότερα πλαίσια κειμένου στη διαφάνειά σου. Πήγαινε στο μενού «Εισαγωγή» και επίλεξε «Πλαίσιο κειμένου». Τώρα σχεδίασε με τον κέρσορα το πλαίσιο και γράψε μέσα σ' αυτό. Κατόπιν μπορείς να του αλλάξεις θέση, μέγεθος και σχήμα και να βάλεις γραμμή στο πλαίσιο. Στο κείμενο μπορείς να αλλάξεις είδος και μέγεθος γραμματοσειράς.

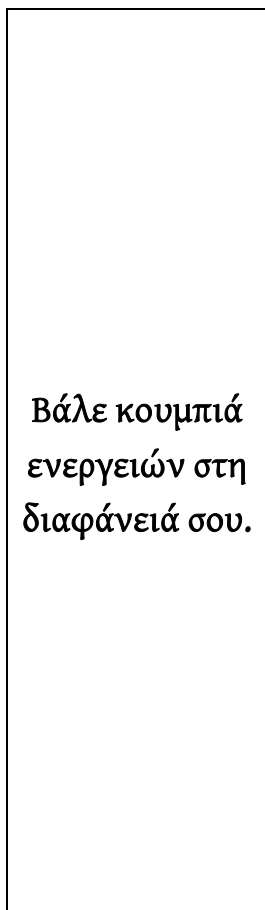
**Τοποθέτησε
εικόνα στη
διαφάνειά σου.**

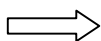
Μπορείς να εισαγάγεις μία εικόνα στη διαφάνειά σου, αν από το μενού «Εισαγωγή» επιλέξεις «Εικόνα» και κατόπιν «Από αρχείο». Διάλεξε την εικόνα που θέλεις κάνοντας διπλό αριστερό κλικ πάνω της. Τώρα η εικόνα είναι

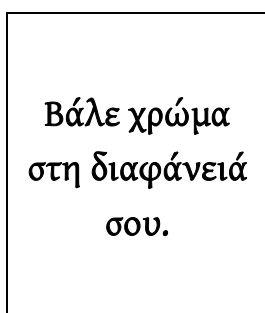
στη διαφάνειά σου και μπορείς να της αλλάξεις θέση και μέγεθος και να προσθέσεις γραμμή πλαισίου.

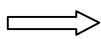
Βάλε κουμπιά ενεργειών στη διαφάνειά σου.

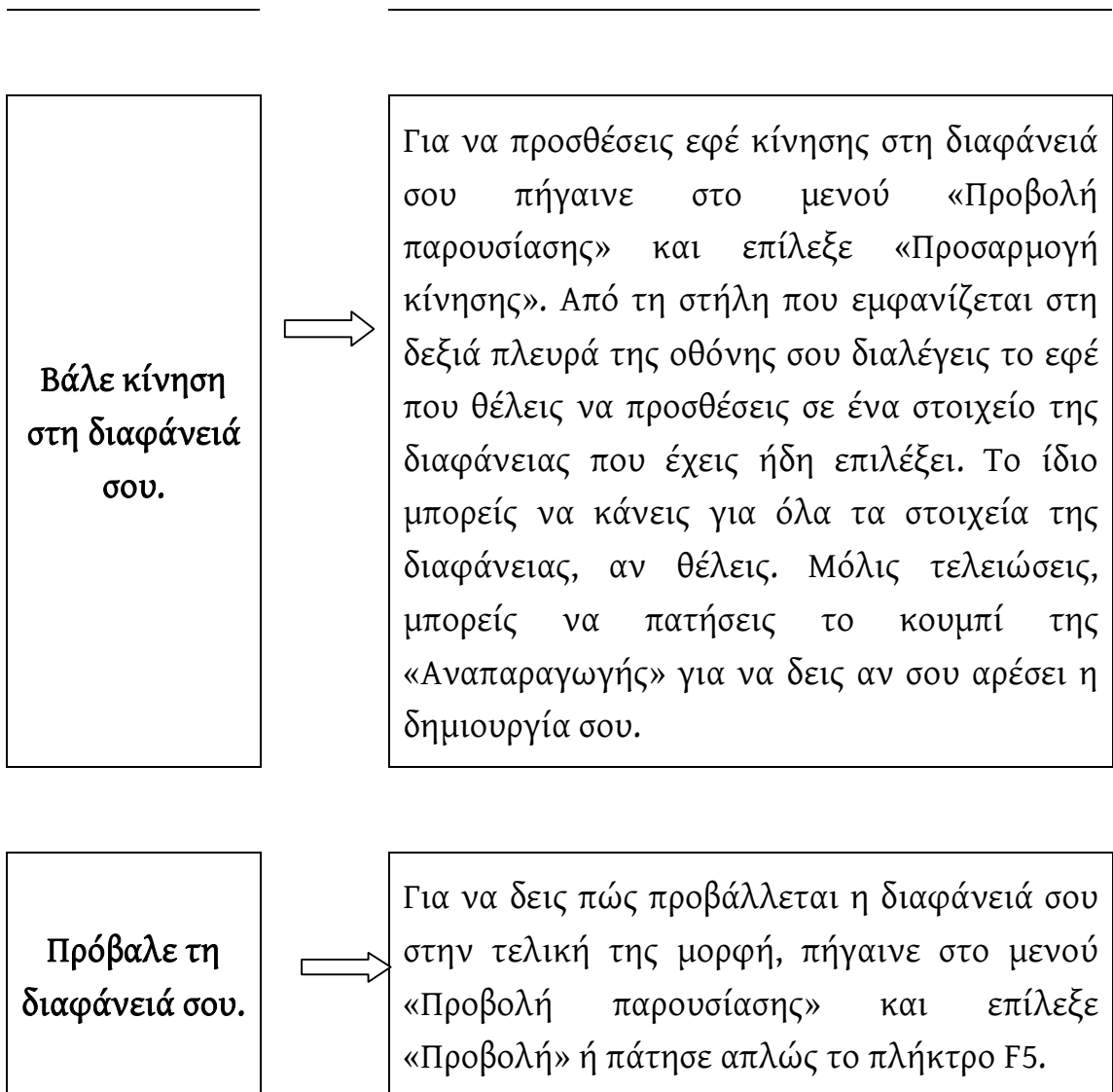
Για να εισαγάγεις κουμπιά ενεργειών πήγαινε στο μενού «Προβολή παρουσίασης» και επίλεξε «Κουμπιά ενεργειών». Διάλεξε το κουμπί που θέλεις και μετά σχεδίασέ το με τον κέρσορα πάνω στη διαφάνειά σου. Μόλις αυτό σχεδιαστεί, ανοίγει ένα παράθυρο που σου ζητά να κάνεις υπερσύνδεση. Επίλεξε «Καμία» και πάτησε OK. (Είναι προτιμότερο οι υπερσυνδέσεις να γίνουν στο τέλος σε όλες τις διαφάνειες μαζί και με τη βοήθεια του δασκάλου σου.) Μπορείς να αλλάξεις θέση, μέγεθος και σχήμα στο κουμπί ενεργειών. Μπορείς να τοποθετήσεις όσα κουμπιά ενεργειών κρίνεις απαραίτητα (για πίσω, εμπρός, αρχική σελίδα, ήχο, βίντεο, πληροφορίες, τέλος προβολής κ.ά.).

Βάλε χρώμα στη διαφάνειά σου.

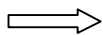

Για να κάνεις πιο όμορφη τη διαφάνειά σου μπορείς να αλλάξεις το χρώμα της γραμματοσειράς στα κείμενα και να βάλεις χρώμα στα πλαίσια κειμένου και στο φόντο της διαφάνειας.

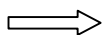
ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΟΔΗΓΟΣ ΓΙΑ ΤΟ EXCEL

Άνοιξε το
πρόγραμμα
excel

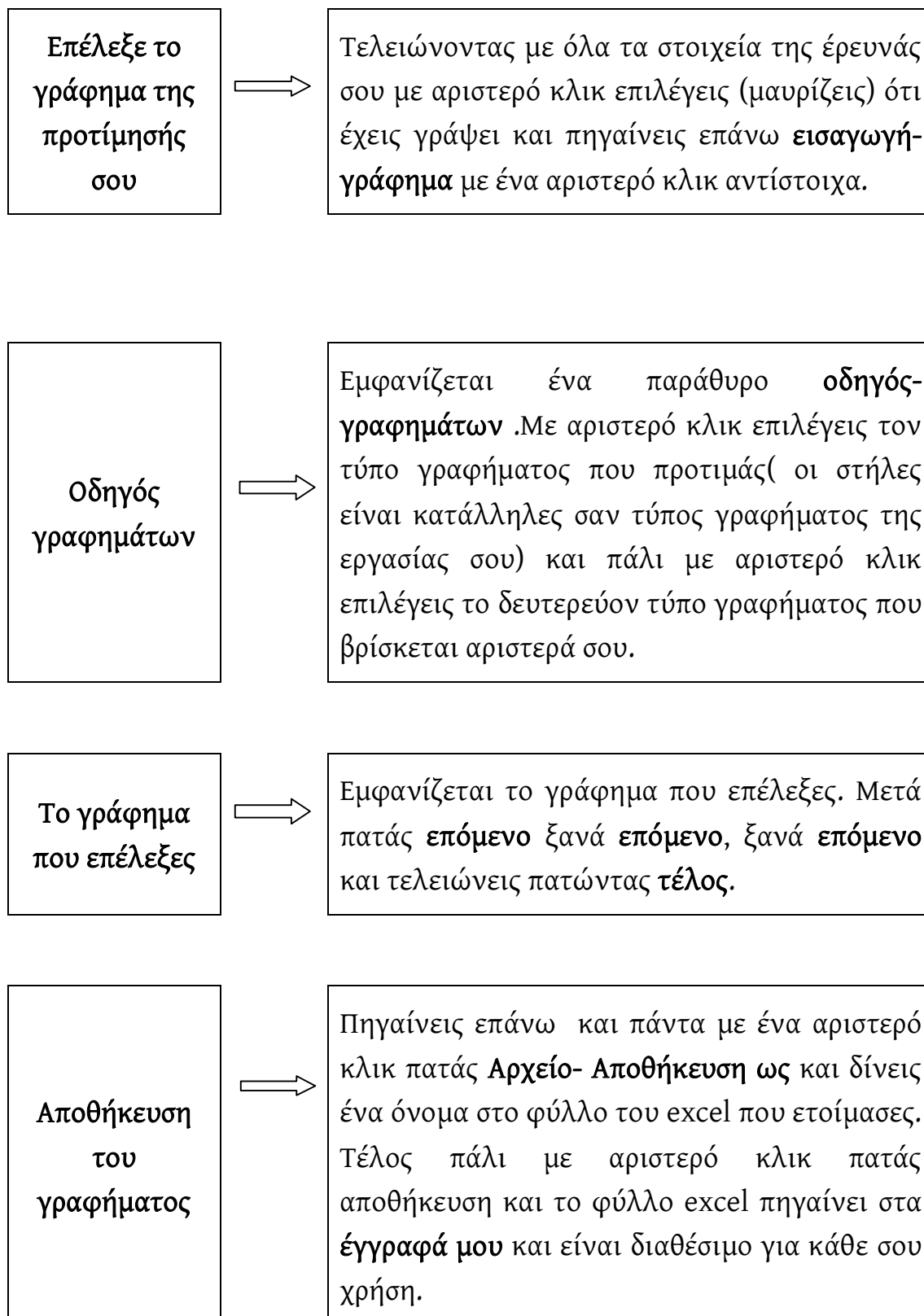

Στην Επιφάνεια Εργασίας βρες το
εικονίδιο του προγράμματος excel και
κάνε διπλό αριστερό κλικ πάνω του.

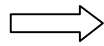
Ανοίγει το
microsoft
excel βιβλίο -1

Μόλις ανοίξει το πρόγραμμα, βλέπεις τη
σελίδα του excel, το βιβλίο -1. Υπάρχουν
στήλες με τα αρχικά αγγλικών
γραμμάτων(A,B,C,D,E,F,G, κ.τ.λ).Ξεκινάς από
την πρώτη στήλη κάνοντας πάνω στο
ορθογώνιο ένα αριστερό κλικ. Εμφανίζεται
ένας σταυρός και αφού αλλάξεις τη γλώσσα σε
ελληνικά με Alt-Shift καταγράφεις την πρώτη
κατηγορία της έρευνάς σου. Κάνοντας
αριστερό κλικ στο ορθογώνιο ακριβώς από
κάτω εμφανίζεται πάλι ο σταυρός και γράφεις
τον αριθμό ή το στοιχείο που έχεις καταγράψει
από την έρευνα. Τελειώνοντας την πρώτη
στήλη πηγαίνεις στην επόμενη(τη δεύτερη),
στην τρίτη ,τέταρτη, κ.τ.λ και ακολουθείς την
ίδια διαδικασία καταγράφοντας τα στοιχεία
σου.

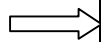

Εκτύπωση του φύλλου excel

Πηγαίνεις στα **έγγραφα** μου με **έναρξη** και **έγγραφα** πάντα με ένα αριστερό κλικ. Βρίσκεις το φύλλο excel με το όνομα που του έδωσες κατά την αποθήκευση και με διπλό αριστερό κλικ ανοίγει. Τελειώνεις πηγαίνοντας **Αρχείο** -**Εκτύπωση** με ένα αριστερό κλικ και εκτυπώνεις το σχετικό φύλλο μέσα από την απλή συνηθισμένη διαδικασία.

Εκτύπωση του γραφήματος

Αν επιθυμείς να εκτυπώσεις μόνο το γράφημα τότε το επιλέγεις με ένα αριστερό κλικ και πατώντας μια φορά δεξί κλικ πάνω στο επιλεγμένο κάνεις αντιγραφή με αριστερό κλικ . Πηγαίνεις μετά **έναρξη** και **microsoft word** , σου ανοίγει ένα έγγραφο και πατάς μια φορά αριστερό κλικ και τέλος με ένα δεξί κλικ και πατώντας **επικόλληση** εμφανίζεται το γράφημα που αντέγραψες. Με τη γνωστή διαδικασία εκτυπώνεις το γράφημά σου.

ΑΠΟΜΑΓΝΗΤΟΦΩΝΗΜΕΝΕΣ
ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ 1.

1ος Γονέας

Το προφίλ

Σπουδές

Είμαι παντρεμένη πάνω από σαράντα ετών, έχω δύο παιδιά , ασχολούμαι με τα οικιακά , ο σύζυγος είναι υπάλληλος στον ΟΣΕ , ενώ εγώ έχω τελειώσει το λύκειο. Δεν εργάζομαι προσπαθώ όσος χρόνος με απομένει να τον αφιερώσω στα παιδιά μου. Το ένα μου παιδί πάει στην έκτη δημοτικού και το άλλο στη δευτέρα γυμνασίου.

Ποια είναι η σχέση σου με την τεχνολογία;

Δε γνωρίζω.

Δε σου δόθηκε η ευκαιρία να ασχοληθείς, δεν ήθελες, τι είναι αυτό που σε κάνει να είσαι μακριά από την τεχνολογία; και όταν εννοούμε τεχνολογία δεν εννοούμε μόνο τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές, αν και ο υπολογιστής είναι το σημαντικότερο, μιλάμε για μία ψηφιακή φωτογραφική μηχανή για μία βιντεοκάμερα;

Δε μου δόθηκε ευκαιρία, θα ήθελα δεν είχα την ευκαιρία.

Είχες κάποια επαφή με τον υπολογιστή , παρακολούθησες κάποια σεμινάρια;

Ναι παρακολούθησα ένα σεμινάριο μία – δύο εβδομάδων που είχε σχέση με τη βιβλιοθηκονομία.

Ποιος ήταν ο ρόλος του σεμιναρίου;

Θα μας βοηθούσε να κάνουμε μία ταξινόμηση, μία αρχειοθέτηση των βιβλίων μέσω του υπολογιστή.

Πώς σου φάνηκε αυτή η εμπειρία;

Ωραία , πολύ ωραία γιατί αυτά που θέλεις τα βρίσκεις πολύ εύκολα, χωρίς κόπο και γρήγορα, μπορείς να βρεις πληροφορίες από βιβλία, από περιοδικά , είναι ένα μέσο που σου λύνει τα χέρια ειδικά όταν έχεις την υποχρέωση να βρεις υλικό για τις εργασίες των παιδιών στο σχολείο.

Με τα παιδιά σου ασχολείσαι πολύ;

Ναι

Με ποιο τρόπο;

Ασχολούμαι περισσότερο με τη μικρή μου στην Έκτη, γιατί μας αναγκάζουν και οι δάσκαλοι να ασχοληθούμε βρίσκοντας πληροφορίες που πρέπει να ψάξουμε για να παρουσιάσουμε στο σχολείο, προσφέροντας βοήθεια στα μαθήματα της ημέρας. Για το λόγο αυτό πιστεύω πως το κομπιούτερ είναι ένα καλό μέσο να βρίσκεις πληροφορίες προκειμένου να αποφεύγεις τις βιβλιοθήκες και διάφορα άλλα μέρη .

Ωραία.. Θα θελες να πεις κάτι άλλο για τον εαυτό σου που κρίνεις πως πρέπει να πεις ; αν έχεις κάνει κάποιου άλλου είδους επιμορφώσεις;

Θα ήθελα να μάθω βασικά πράγματα στον υπολογιστή αλλά δεν έχω δυνατότητα να αγοράσω και για αυτό δεν έχω μάθει ακόμη κάποια πράγματα. Θα προσπαθούσα αν είχα έναν υπολογιστή να κάνω τα αδύνατα δυνατά για να μάθω όπως και τα παιδιά.

Ας έρθουμε τώρα στην άποψη σου για το σχολείο. Ποιος νομίζεις έπρεπε να είναι ο κύριος σκοπός της εκπαίδευσης;

Αν κρίνω τώρα από τη μικρή μου που είναι στην Έκτη Δημοτικού θα ήθελα το παιδί μου αυτά που μαθαίνει, δηλαδή διαβάζει το μάθημα και το μαθαίνει απ' έξω , αυτό δεν ξέρω κατά πόσο του είναι εύκολο, ή θα το χρησιμοποιήσει μεθαύριο, αν το εμπεδώνει, θα ήθελα η εκπαίδευση να λειτουργεί με άλλον τρόπο, θα ήθελα τα παιδιά να προβληματιστούν πάνω σε ορισμένα θέματα, να μπορέσει να δουλέψει το μυαλό των παιδιών. Καταρχήν τα μαθήματά τους ,αυτά που τους βάζουν, πιστεύω πως είναι δύσκολα. Δύσκολα από ποια άποψη; Η μικρή μου στην Έκτη δημοτικού κάνει τα μαθήματα που έκανε η μεγάλη στην πρώτη γυμνασίου. Δηλαδή οι ανάγκες του σχολείου για τα παιδιά και τους γονείς τώρα είναι περισσότερες.

Παραδείγματος χάρη για να βρουν πληροφορίες τα παιδιά όταν έρχονται στο σπίτι μετά τις 2:30 σε ένα μέρος που δεν υπάρχει υπολογιστής όπως είμαστε εμείς, είναι

αναγκασμένα να πάνε έξω σε ένα μέρος όπως είναι η βιβλιοθήκη. Τα παιδιά όμως δεν έχουν το χρόνο, με αποτέλεσμα να τρέχω να το κάνω εγώ , ενώ θα μπορούσαν να το κάνουν στο σχολείο τα ίδια τα παιδιά .

Δηλαδή πιστεύεις πως ο σκοπός της εκπαίδευσης θα έπρεπε να έχει σχέση με το γνωστικό επίπεδο των παιδιών;

Ναι

Εκτός όμως από τη γνώση πιστεύεις το σχολείο θα έπρεπε να κάνει κάτι άλλο διαφορετικό για το παιδί;

Θα μπορούσαν τα παιδιά κάποιες ώρες την εβδομάδα (ελεύθερη ζώνη) να ασχολούνται με τον υπολογιστή, γιατί μέσα από κει θα μάθουν και περισσότερα , θα μάθουν να δουλεύουν το μυαλό, θα ξεφύγει δηλαδή μόνο από το συνηθισμένο να μάθει μία ξερή σελίδα μάθημα απ' έξω που ίσως δεν θα τους χρειαστεί πουθενά. Ο υπολογιστής κάνει το παιδί να προβληματιστεί , να μπει στο διαδίκτυο να μάθει . Έτσι πιστεύω πως ο μαθητής θα είχε να κερδίσει περισσότερα από το σχολείο, περισσότερες και πιο ουσιαστικές γνώσεις.

Το σχολείο όπως λειτουργεί σήμερα πιστεύεις εκπληρώνει όλα αυτά που εσύ θέλεις να προσφέρει;

Όχι γιατί η μάθηση δεν ολοκληρώνεται μέσα στο σχολείο ομαδικά και με τη βοήθεια του δασκάλου αλλά πολλές φορές μεταφέρεται στο σπίτι όπως παραδείγματος χάρη στην εύρεση πληροφοριών. Στην περίπτωση αυτήν τα παιδιά δουλεύουν ατομικά στο σπίτι τους , βρίσκουν πληροφορίες και στη συνέχεια τις παρουσιάζουν στην τάξη σε ένα σύνολο μαθητών που ελάχιστα δίνει σημασία για αυτά που απλώς ακούει. Αυτό το πράγμα δεν οδηγεί πουθενά, τα παιδιά γελούν και δε δίνουν σημασία. Αυτό το πράγμα δεν εξυπηρετεί πουθενά και δεν είναι για μένα μία ανάγκη άμεση. Το να βρει κάποιες πληροφορίες είναι καλό , αλλά θα ήταν καλύτερο να τις βρει μέσα από έναν υπολογιστή όπου θα μπορούσε να τη συνδυάσει και με μια εικόνα και να έχει καλύτερα αποτελέσματα. Όπως γίνεται τώρα μετά από λίγες μέρες οι μαθητές δε θυμούνται τίποτα, δεν κερδίζει στην ουσία τίποτα και προφανώς χάνει το χρόνο του. Με το να τη ψάχνω εγώ και να του τη δίνω έτοιμη, δεν κερδίζει τίποτα. Θα 'ταν καλύτερο λοιπόν να συμμετάσχει όλη η τάξη μέσα στο σχολείο, να βρίσκουν ομαδικά πληροφορίες για ένα θέμα που τους ενδιαφέρει. Με

τον τρόπο αυτόν θα τους μένουν πολύ περισσότερα και η μάθηση θα είναι πιο ουσιαστική.

Ας έρθουμε τώρα στην καθημερινότητα των παιδιών σου , να μας πεις γενικά τι του αρέσει να κάνει στο σχολείο, τι αρέσει εσένα αυτό που κάνει το παιδί για το σχολείο, τι κάνουν ακριβώς στο σχολείο, πώς περνά γενικά η καθημερινότητα των παιδιών στο σχολείο αλλά και στο σπίτι;

Φορτωμένη η μέρα, θα έρθει από το σχολείο, θα έρθει να φάει λίγο, σαφώς θα περάσουν 1- 2 ώρες και θα ξεκινήσει το πρόγραμμα για την επόμενη μέρα. Θα διαβάσει, θα βρει τις πληροφορίες για την επόμενη μέρα, πρόγραμμα φορτωμένο χωρίς να μπορεί να ξεκουραστεί ή να χαρεί αυτό που κάνει. Πολλές φορές πιστεύω πως θέλουν να διαβάσουν γιατί πρέπει να το διαβάσουν, αν είχαν όμως διαφορετικό τρόπο προσέγγισης στα σχολεία θα ήταν καλύτερο και για τα παιδιά, θα το έβλεπαν σαν παιχνίδι κάπως διαφορετικά θα περνούσε και η ώρα τους.

Θεωρείς δηλαδή πως δεν τους αρέσει το σχολείο και δεν τους αρέσει το διάβασμα, το κάνουν επειδή πρέπει;

Ναι πιστεύω ναι, πρέπει να διαβάσω γιατί αύριο αν με εξετάσει θα πρέπει να ξέρω, να ξέρει και η δασκάλα ό,τι διάβασα. Αυτό όμως δεν τους ευχαριστεί, το κάνουν γιατί πρέπει να το κάνουν.

Δεν αγαπάνε δηλαδή τη γνώση μ' αυτόν τον τρόπο!

Όχι, όχι βέβαια δεν αγαπούν τη γνώση ,τα ενδιαφέροντα είναι πολύ περιορισμένα είναι αυτά που είχαμε και εμείς εκείνα τα χρόνια.

Δηλαδή το σχολείο των παιδιών σου σου θυμίζει τα παιδικά σου χρόνια το δικό σου το σχολείο! Δεν παρατηρείς κάποια αλλαγή , κάτι διαφορετικό;

Σαφώς υπάρχουν αλλαγές, αλλά κάποια πράγματα μου θυμίζουν τις δικές μου εμπειρίες , όταν έπρεπε να διαβάσω για να γράψω διαγώνισμα και αν δεν έγραφα καλά ή αν πω μάθημα και με κοροϊδεύουν οι συμμαθητές μου ή η δασκάλα με μαλώσει γιατί πήγα αδιάβαστη, εντάξει δεν μπορώ να το ταυτίσω τόσο πολύ με τα δικά μου χρόνια αλλά οι ομοιότητες υπάρχουνε θα μπορούσε όμως το σημερινό σχολείο να είναι πολύ διαφορετικό.

Βλέπεις δηλαδή πως ο σκοπός του σχολείου δεν άλλαξε από τότε;

Ναι

Τα παιδιά σου τι ώρα τελειώνουν απ' τα μαθήματα και τα φροντιστήρια;

Εννιά – δέκα η ώρα το βράδυ , αν υπολογίσουμε και τα φροντιστήρια.

Τι φροντιστήρια κάνουν τα παιδιά σου;

Η μικρή πηγαίνει Αγγλικά και η μεγάλη Αγγλικά, Αρχαία, Μαθηματικά.

Στο σχολείο κάνουν κάποια προγράμματα ξεχωριστά , πέρα από τα μαθήματα που γίνονται καθημερινά; (Περιβαλλοντικά, Αγωγής υγείας) όχι μόνο φέτος , αν τα παιδιά σου συμμετείχαν γενικά σε τέτοιου είδους προγράμματα.

Όχι σε κάποιο συγκεκριμένο πρόγραμμα, απλώς κάποια ενημέρωση από το δάσκαλο γίνεται σε κάποια θέματα, όχι όμως σε συγκεκριμένο πρόγραμμα.

Θα μου πεις τώρα ποια είναι τα κοινά ενδιαφέροντα που μπορεί να έχεις εσύ με τα παιδιά σου για το σχολείο ή γενικότερα;

Εε.. ενδιαφέροντα; Να τους διαβάσω , να τους ελέγξω αν είναι διαβασμένοι, δηλαδή το άγχος των παιδιών διακατέχει και μένα . Τα παιδιά μου είναι αγχωμένα γιατί θέλουν να τα προλάβουν όλα. Γιατί τα μαθήματα είναι πολλά , τα φροντιστήρια πολλά και οι ανάγκες των παιδιών μεγάλες, πρέπει να διαβάσουν όχι μόνο για το σχολείο αλλά και για το φροντιστήριο. Θα πρέπει να κάνουν κάποιες εργασίες, όλα αυτά είναι αρνητικά για τα παιδιά δεν είναι κάτι το θετικό, γιατί αν δεν ήταν τόσο φορτωμένο το πρόγραμμα των παιδιών θα μπορούσαν κάλλιστα να έχουν κι άλλες δραστηριότητες. Αυτή τη στιγμή δεν έχουν άλλες δραστηριότητες γιατί δεν έχουν τον ελεύθερο χρόνο. Αν δεν είχε τα φροντιστήρια και η μία και η άλλη πιστεύω να είχε το χρόνο να ασχοληθεί με κάτι άλλο κι αυτό πιστεύω μπορούσε να γίνει μέσα από το σχολείο δηλαδή δεν ήταν ανάγκη τα παιδιά να πηγαίνουν σε κάποιο συγκεκριμένο φροντιστήριο να κατανοήσουν ένα μάθημα, αυτό πιστεύω μπορούσε να γίνει και μες στο σχολείο.

Μου είπες πως η μικρή σου πηγαίνει Αγγλικά. Στο σχολείο της κάνουν Αγγλικά;

Ναι .., θα μπορούσε όμως να γίνονται αποκλειστικά στο σχολείο και να της μένει περισσότερος ελεύθερος χρόνο.

Άλλα ενδιαφέροντα κοινά με τα παιδιά σου εκτός από το σχολείο , γιατί βλέπω πως έχεις πολλά κοινά σε σχέση με το σχολείο, έχεις;

Πάλι με το σχολείο,...

Το άγχος που έχουν τα παιδιά σου για το σχολείο οφείλεται μήπως στο δικό σου το άγχος, γιατί μου είπες πριν πως είσαι αγχωμένη;

Εγώ πιστεύω πως είμαι περισσότερο αγχωμένη, γιατί θέλω να είναι υπεύθυνα και θέλω να τα μάθω τη δουλειά που έχουν να την κάνουν μόνα τους, πέρα απ' αυτό με τις εργασίες που με φέρνουν στο σπίτι πρέπει εγώ να ψάξω να τις βρω για να τις παρουσιάσουνε, όλα αυτά με γεμίζουν με άγχος. Τα παιδιά βέβαια λιγότερο γιατί επαναπαύονται πως ο μπαμπάς, η μαμά θα το βρει έτοιμο , θα το παρουσιάσω. Οι γονείς περισσότερο γιατί έχουν αυτό το τρέξιμο το να βρω το να ψάξω..

Ενώ θεωρείς πως αυτό έπρεπε να το κάνει το παιδί!!

Αυτό ναι, να το κάνει το παιδί με το δάσκαλο στο σχολείο. Ναι για παράδειγμα η μεγάλη μου 'χε φέρει μία... να παρουσιάσει ήθελε στο σχολείο ένα θέμα που τους έβαλε ο καθηγητής για τη γυναίκα στη σημερινή εποχή, πώς ήταν η γυναίκα χθες πώς είναι σήμερα και ποιες οι διαφορές. Αυτό το βρήκαμε μαζί με το παιδί, το γράψαμε.. πιστεύω όμως πως θα ήταν καλύτερο αν το δούλευαν όλα τα παιδιά στην μαζί μες στην τάξη με τον καθηγητή, το κάθε παιδί έλεγε την άποψή του από εμπειρίες, από γνώσεις , απ' τις γιαγιάδες , από όσα ακούνε θα μπορούσαν να διαμορφώσουν ένα πλαίσιο αναφοράς στη γυναίκα του χθες και του σήμερα και να καταλάβουν περισσότερο, γιατί στο σπίτι η δουλειά θα γίνει βιαστική. Έχει τα μαθήματα του σχολείου, του φροντιστηρίου και αυτό το κάνουμε λίγο βιαστικά για να μπορέσουμε να την παρουσιάσουμε με αποτέλεσμα το παιδί να μην μπορέσει να καταλάβει και πάρα πολλά για το θέμα που παρουσιάζει. Ενώ το παιδί δηλαδή κουράζεται, δεν κερδίζει στην πραγματικότητα αυτά που έπρεπε να κερδίζει.

Ας έρθουμε στην καθημερινή μέρα των παιδιών. Υπάρχουν κάποια μαθήματα που τους αρέσουν περισσότερο , που λαχταρούν να κάνουν κάτι στο σχολείο;

Δεν τους αρέσουν τα μαθηματικά. Η μικρή δεν τα θέλει αν και σωστά πιστεύω γίνεται η διδασκαλία τους από τον δάσκαλο. Ίσως δεν τους δίνεται η δυνατότητα να τα δουν ως παιχνίδι για να συνεχίσουν μόνα τους στο σπίτι με ευχαρίστηση και στη συνέχεια να κάνουν και τα άλλα. Βέβαια τα μαθήματα στο δημοτικό με τα νέα

βιβλία έγιναν πιο δύσκολα, ο χρόνος που χρειάζεται είναι περισσότερος, οι γονείς δυσκολεύονται να βοηθήσουν γιατί ο τρόπος με τον οποίο τα έμαθαν είναι διαφορετικός απ' αυτόν που διδάσκονται τα παιδιά σήμερα. Κι αυτό το πράγμα και μένα κουράζει και με αγχώνει, γιατί θέλω να το 'δείξω' αλλά φοβάμαι μήπως είναι λάθος και δεν μπορώ να καταλάβω κατά πόσο το παιδί μου καταλαβαίνει αυτό που κάνει μέσα στην τάξη.

Οπότε τι κάνει η κόρη σου όταν έχει να διαβάσει μαθηματικά;

Διαβάζει αυτό που έχει να μάθει απ' έξω, μαθαίνουν δηλαδή κάθε φορά ένα πλαίσιο: τι είναι εξίσωση, τι είναι ανισότητα, ποια κλάσματα είναι ίσα μεταξύ τους; Αυτό πρέπει να το ξέρει την επόμενη μέρα, να το πει στο δάσκαλο και να το κάνει και με παράδειγμα στον πίνακα για να δει αν καταλαβαίνει, να γράψει δύο ομώνυμα κλάσματα ή δύο ετερόνυμα να τα μετατρέψει σε ομώνυμα, να ξέρει τη θεωρία και να ξέρει να το παρουσιάσει στον πίνακα όταν θα τη σηκώσει. Προσπαθώ γενικά να καταλάβω να μου πει αυτό που μαθαίνει, να δω αν το διάβασε, αν το έμαθε και από κει και πέρα πώς να τη βοηθήσω; Αφού δεν μπορώ να τη βοηθήσω αφού ο δάσκαλος έστειλε επιστολή στο σπίτι, στους γονείς, να μη τα βοηθάμε γιατί προφανώς θα τα πουν διαφορετικά και προσπαθώ να τη βάλω να μου κάνει μόνη της αυτά που έκανε με το δάσκαλο στο σχολείο, να δω τι κατάλαβε αυτήν.

Ξανακάνετε δηλαδή ό,τι κάνατε στο σχολείο μέσα στην τάξη! Αυτό όμως δεν είναι επίπονο για το παιδί σου;

Και για μένα και για το παιδί, γιατί σου λέω να το βοηθήσω έχω όλη τη διάθεση, δεν ξέρω τον τρόπο.

Αυτό το κάνεις καθημερινά; Στα μαθηματικά ή σε όλα τα μαθήματα;

Σε όλα τα μαθήματα.

Ό,τι κάνουν δηλαδή μέσα στην τάξη κατά ένα μέρος γίνεται και στο σπίτι!

Και στο σπίτι, για παράδειγμα χτες είχαμε Αγγλικά τους έβαλε ορθογραφία τριάντα λέξεις αν είναι δυνατόν τριάντα λέξεις και λέξεις δύσκολες δε μιλάμε για βιβλίο, τραπέζι, απλές δηλαδή φράσεις, δύσκολες λέξεις με τις οποίες το παιδί και να τις μάθει θα τις μάθει μηχανικά να το πω, θα τις αποστηθίσει, θα τις μάθει και την άλλη μέρα θα τις ξεχάσει. Θα τις μάθει μόνο και μόνο για να πάρει ένα δέκα

στην ορθογραφία και να μην την πει η κυρία δε διάβασες δεν έγραψες , τι έκανες σαββατοκύριακο. Τώρα αυτό για μένα είναι άχρηστο δηλαδή θα μάθει τριάντα λέξεις το παιδί που παράδειγμα θα μάθει πώς γράφεται η όξινη βροχή, η μόλυνση του περιβάλλοντος και θα της είναι μετά από 10-15 μέρες άγνωστες, ενώ αν ήταν ας πούμε 10 οι λέξεις ή 5 λέξεις η ορθογραφία της θα τις μάθαινε και με περισσότερη ευχαρίστηση γιατί όταν τα βλέπεις πολλά κουράζεσαι. Με όλα αυτά ο χρόνος στο σπίτι είναι αρκετά περιορισμένος.

Βγαίνει έξω το παιδί να παίζει;

Όχι.. όχι.

Δηλαδή περνά όλη την ημέρα με διάβασμα;

Ναι, όλη την ημέρα στο σπίτι με διάβασμα και με διακοπή για να παίζει ένα παιχνίδι σαν παιδί ή να δει τηλεόραση κάποια ώρα , ας πούμε δυο ώρες.

Βλέπετε μαζί τηλεόραση;

Όχι, συνήθως όχι.

Θα 'θελες τώρα να μας διηγηθείς κάποιες εμπειρίες των παιδιών σου, όχι μόνο από την έκτη τάξη, γενικά από τη φοίτησή του στο σχολείο από την πρώτη ως την έκτη δημοτικού; Που ήρθε στο σπίτι και σου είπε κάτι που του έμεινε ή του άρεσε πολύ ή κάτι αρνητικό κάτι που δεν του άρεσε;

Εμπειρίες;.. Καταρχήν στη μικρή μου στην έκτη δημοτικού αρέσουν πολύ οι επισκέψεις που κάνουν ως σχολείο. Έτυχε δυο τρεις φορές να κάνουν κάποιες περιβαλλοντικές , αυτό την αρέσει.

Το έκαναν στο πλαίσιο κάποιου περιβαλλοντικού προγράμματος; Γιατί μου είπες πριν πως δεν έχουν κάνει ανάλογο πρόγραμμα!!!

Όχι κάποιου προγράμματος, στην ευέλικτη ζώνη αν θυμάμαι καλά σε κάποια ώρα που είχαν προγραμματίσει να πάνε μία επίσκεψη. Αυτό την άρεσε γιατί ήρθε στο σπίτι και ήταν ενθουσιασμένη «... μαμά πέρασα ωραία...» μου είπε. Δε θυμάμαι συγκεκριμένα που είχε πάει αλλά της άρεσε αυτό που έκανε, γιατί ξέφυγε προφανώς από τη συνηθισμένη ροή των μαθημάτων.

Ενώ δε σου έχει πει, δε σου λέει τόσα χρόνια κάτι που συνέβη μες στην τάξη μια εμπειρία της από το μάθημα από τον τρόπο που κάνανε κάποια διδασκαλία, σου έχει αναφέρει τέτοιες εμπειρίες το παιδί εκτός από τις επισκέψεις που έκαναν;

Όχι απλά μου λέει ότι δουλεύουν σαν ομάδα μέσα στην τάξη και την αρέσει .

Αυτό γίνεται σε όλα τα μαθήματα;

Ναι στις εργασίες όλων των μαθημάτων. Δηλαδή συνεργάζονται τέσσερα – τέσσερα παιδάκια και αυτό την αρέσει γιατί ακούει τις απόψεις της φίλης της , της συμμαθήτριάς της και της αρέσει, την ενθουσιάζει.

Κάτι αρνητικό που σου έχουνε διηγηθεί σε όλα αυτά τα χρόνια, κάτι που δεν τους άρεσε καθόλου, κάτι που τους στεναχώρησε που να έχουν σχέση με τα μαθήματα με το σχολείο;

Αρνητικό;.. ε όχι .. το μόνο αρνητικό που είπα και πιο πάνω για τη μικρή μου είναι τα μαθηματικά τα οποία δεν τα θέλει καθόλου. Αυτό τη στεναχωρεί, δεν της αρέσει ως μάθημα, βέβαια δεν μπορώ να γνωρίζω τον τρόπο που γίνεται το μάθημα.. απλά η μόνη αρνητική εμπειρία είναι όταν έχει μαθηματικά πάει στεναχωρημένη στο σχολείο δεν τα θέλει καθόλου κι αυτό φαίνεται και το απόγευμα στο σπίτι. Ναι τη δυσκολεύουν πάρα πολύ.

Τώρα θα ήθελα να μου πεις για τους δασκάλους που είχανε τα παιδιά σου, δε θέλω να αναφερθείς σε μία συγκεκριμένη τάξη ούτε φυσικά σε κάποιο συγκεκριμένο δάσκαλο. Θα ήθελα να μου πεις αν είσαι εσύ ευχαριστημένοι με τους δασκάλους που έχουν γνωρίσει μέχρι τώρα τα παιδιά σου, με τον τρόπο που τα προσεγγίζει, με τον τρόπο με τον οποίο γίνεται η διδασκαλία όπως φυσικά μπορείς εσύ να αντιληφθείς από τη στιγμή που είσαι στο σπίτι, απ' αυτά που σου έχουν πει τα παιδιά σου.. ποια είναι η άποψή σου; Ο τρόπος που δουλεύουν....

Εγώ πιστεύω ο τρόπος που δουλεύουν θα ήταν καλύτερος αν γινόταν κι αυτές οι εργασίες που τους βάζουν για το σπίτι μέσα στο σχολείο, δηλαδή τα παιδιά να μάθουν να δουλεύουν σαν ομάδα αλλά να μάθουν και να ψάχνουν. Αυτό μπορεί να γίνει αφού το σχολείο μας διαθέτει υπολογιστές , έχουν αίθουσα υπολογιστών, έχουν ακόμα βιβλιοθήκη. Εμένα αυτό που δε μ' αρέσει είναι ο βιαστικός τρόπος εύρεσης της πληροφορίας , τους ενδιαφέρει να τη βρουν από οπουδήποτε για να μπορέσουν γρήγορα να την παρουσιάσουν, ενώ κάλλιστα θα μπορούσαν με το

δάσκαλο μαζί να καθίσουν σε ένα κομπιούτερ μπροστά , να γνωρίσουν πώς δουλεύει ο υπολογιστής για αυτά που δεν έχουν στο σπίτι, να μάθουν να το χειρίζονται, να ψάξουν να βρουν την πληροφορία που θέλουνε, με εικόνες και σχέδιο.. άλλο να γράψεις απλώς πέντε λέξεις κι άλλο αυτές να συνοδεύονται και από μία εικόνα ή σχέδιο.. σίγουρα στη δεύτερη περίπτωση η πληροφορία γίνεται πιο κατανοητή. Έτσι θα θέλουν να βρίσκουν πληροφορίες, ενώ τώρα θα τις βρει ο γονιός και θα τις δώσει στο παιδί έτοιμα γραμμένα με αποτέλεσμα το παιδί ούτε να ξέρει για ποιο λόγο τη βρήκε, που χρησιμεύει αυτό που βρήκε, εργάζεται χωρίς να ξέρει για ποιο λόγο το κάνει και δεν υπάρχει μεγάλο όφελος. Ύστερα βιβλιοθήκη στο σχολείο υπάρχει δεν καταλαβαίνω γιατί το παιδί να ψάξει την πληροφορία να τη βρει απέξω δηλαδή από μια δημόσια βιβλιοθήκη από τη στιγμή που στο σχολείο υπάρχει βιβλιοθήκη. Θα μπορούσε για μένα ο δάσκαλος για να δει κατά πόσο ένα παιδί ανταποκρίνεται σ' αυτά που του ζητάει να το βάλει να ψάξει μέσα από τη βιβλιοθήκη στην ώρα του διαλείμματος .

Εννοείς στα τόσα χρόνια που έχεις τα παιδιά σου στο Δημοτικό δεν έχει γίνει ποτέ την ώρα του μαθήματος στο σχολείο, τα παιδιά δεν σου έχουν πει ποτέ μαμά έχουμε πάει με την κυρία στη βιβλιοθήκη του σχολείου μας , έχουμε ανατρέξει σ' αυτά τα βιβλία..!!!!

Δεν το έχω ακούσει, δεν το έχουμε ακούσει καθόλου βέβαια ίσως είναι και η μόνη χρονιά που η μικρή μου έχει τόσες πολλές πληροφορίες αλλά δεν άκουσα ποτέ να μου πει πως πήγαμε με τη δασκάλα μαζί και ψάξαμε ή μπήκαμε σε έναν υπολογιστή και δουλέψαμε όλα μαζί τα παιδιά και βρήκαμε αυτό που θέλαμε.

Ούτε τις προηγούμενες χρονιές όταν ήταν πιο μικρά;

Όχι.., όχι, όχι.. όχι..

Βιβλία σου έχουν φέρει ποτέ απ' το σχολείο για ανάγνωση στο σπίτι τους δίνουνε;

Αυτό έγινε μονάχα μία φορά ..

Στα τόσα χρόνια που τα παιδιά σου είναι στο σχολείο;

Μία φορά στη μεγάλη και μία φορά φέτος στη μικρή..

Σε όλη τη διάρκεια της χρονιάς;

Ναι φέτος στις διακοπές των Χριστουγέννων τους έδωσε από ένα βιβλίο η κυρία τους να το διαβάσουν και όταν θα πήγαιναν πίσω να έλεγαν τις εντυπώσεις τους ,τι τους άρεσε.. όχι γραπτά ... αν και πολλές φορές αν είχαν κάποια ανάλογη εργασία τους έβαζε να την αποδώσουν και σε γραπτό κείμενο.

Το κάνει ευχάριστα το παιδί σου αυτό;

Αν κρίνω από το βιβλίο που έφερε να διαβάσει που ήταν γύρω στις πεντακόσιες σελίδες!!!!

Το διάλεξε το παιδί σου αυτό το βιβλίο;

Δεν το γνωρίζω.. αλλά μάλλον της το δώσε η κυρία της γιατί με παραπονέθηκε ότι σε μερικά παιδιά έδωσε βιβλία με έναν πολύ μικρό αριθμό σελίδων και σε μένα έδωσε μαμά ένα μεγάλο που δε θα μπορέσω και μάλιστα το διαβάσαμε μαζί.

Το παιδί σου εκείνη την ώρα δεν είπε στην κυρία του πως δεν θα μπορούσε να διαβάσει ένα τόσο μεγάλο βιβλίο;

Όχι...

Γιατί; Ποια είναι η σχέση των παιδιών σου με τους δασκάλους που είχαν μέχρι τώρα; Πώς οι δάσκαλοι προσέγγιζαν τα παιδιά σου ; Πώς τα παιδιά σου μιλάνε για τους δασκάλους; Είναι ευχαριστημένοι με τους δασκάλους τους, τα προσεγγίζουνε; Συζητάνε μαζί τους; Έρχονται κοντά τους;

Συζητάνε. Η μικρή μου είναι ευχαριστημένη από τη δασκάλα της

Με τους υπόλοιπους δασκάλους μια γενική εικόνα;

Πάνω κάτω όχι πάρα πολύ καλή εικόνα. Φέτος με τη συγκεκριμένη δασκάλα είναι κάπως διαφορετικά. Ίσως ο τρόπος που δουλεύουν φέτος, δουλεύουν σαν ομάδες και δεν είναι το κάθε παιδί χωριστά. Τα προηγούμενα χρόνια ο τρόπος αυτός διδασκαλίας (με ομάδες) δεν εφαρμοζόταν στο σχολείο μας. Τα παιδιά είναι ευχαριστημένα από τη δασκάλα τους, μπορούν να την προσεγγίσουν, κάτι που τους απασχολεί να συζητάνε μαζί τους.

Παρά όλα αυτά για το βιβλίο που είπες πριν δεν τόλμησε η μικρή σου να την πει με θάρρος πως θα τη δυσκόλευε!

Όχι δεν μπόρεσε.. πήρε ένα βιβλίο με την υποχρέωση να το διαβάσει, να το κάνει περίληψη και να το παρουσιάσει.. με αποτέλεσμα όλη την περίοδο των διακοπών να έχει αγχωθεί σε μεγάλο βαθμό.

Άγχος γιατί να έχει; Είπε η κυρία της πως πρέπει οπωσδήποτε να μου φέρετε την περίληψη του βιβλίου που πήρατε μετά τις γιορτές;

Ναι είχε πει στα παιδιά να διαβάσουν τα βιβλία και θα τους έκανε μερικές ερωτήσεις.. τώρα γιατί έκανε και την περίληψη .. δεν ξέρω , ίσως θα τη μάλωνε αν δε γνωρίζω . Μπορεί να της έλεγε τι έκανες δεκαπέντε μέρες;

Δε το συζήτησε δηλαδή το παιδί μαζί σου;

Όχι. Έτσι δε χάρηκε την ανάγνωση του βιβλίου και τις διακοπές της που τις περίμενε διαφορετικά. Έπρεπε να κάνει και μία επανάληψη για ένα μάθημα που θα έγραφε διαγώνισμα.

Ας έρθουμε στην τεχνολογία. Μας έχει πει ήδη αρκετά. Πόσο σημαντική θεωρείς την τεχνολογία στο σχολείο; Καταρχήν απ' όσο μου είπες ενώ υπάρχει αίθουσα υπολογιστών μέχρι τώρα τα παιδιά σου δεν έχουν καθίσει ποτέ υπολογιστή. Εσύ τι νομίζεις είναι σημαντική η τεχνολογία;

Είναι σημαντική στα χρόνια αυτά που ζούμε παίζει το πρώτο λόγο. Τα παιδιά θα πρέπει να γνωρίζουν να έχουν γνώση αλλά πιστεύω αυτό πρέπει να ξεκινήσει από το σχολείο, όχι από το σπίτι και θα τους αρέσει περισσότερο. Εγώ αν πάρω έναν υπολογιστή στο σπίτι δεν μπορώ να τα βοηθήσω, θα πρέπει να μάθω εγώ πρώτα ή να πάω κάπου αλλού να μάθω για να μπορέσω να τα βοηθήσω. Ή αν θα πάρω στο σπίτι έναν υπολογιστή θα πρέπει ένα μου παιδί να πάει κάποιες ώρες να μάθει τα βασικά για να μπορέσει να το χρησιμοποιήσει. Πιστεύω όμως στο σχολείο επειδή διαθέτουν τους υπολογιστές σιγά – σιγά και τα παιδιά δειλά – δειλά θα μάθουν να τον χειρίζονται να τον χρησιμοποιούν περισσότερο τα βασικά , οπότε να μη φτάσουμε και στο σημείο να πληρώσουμε παράδειγμα για να μάθουμε κι αυτά τα βασικά. Μπορούν στο σχολείο να μάθουν κάποια πράγματα. Μέχρι τώρα κανένα από τα παιδιά δεν έχει ασχοληθεί με τον υπολογιστή.

Εκτός από τον υπολογιστή έχουν χρησιμοποιήσει κάποια ψηφιακή φωτογραφική μηχανή, έχουν πάρει συνεντεύξεις με ένα απλό μαγνητοφωνάκι ξέρεις ; σε έχουν αναφέρει;

Όχι τίποτα από αυτά δεν έχουν καμία σχέση με τα αντικείμενα αυτά της τεχνολογίας ή άλλα παραπλήσια.

Αν ο υπολογιστής ξεκινήσει στα σχολεία αφού ήδη υπάρχει αίθουσα ποια θεωρείς ότι είναι η κατάλληλη ηλικία για να μάθει να τον χειρίζεται, σε ποια τάξη των παιδιών πρώτη, δεύτερα, πέμπτη, έκτη ;

Εγώ πιστεύω ότι το παιδί από την έκτη τάξη θα μπορέσει να τον χρησιμοποιήσει.

Θεωρείς πιο πριν δεν μπορεί να τον χρησιμοποιήσει;

Από πριν θα το δει σαν παιχνίδι δεν πιστεύω σε μία τάξη πρώτης ή δεύτερας να μπορεί να μπει δυναμικά στον υπολογιστή.

Αν έχει την καθοδήγηση του δασκάλου στο σχολείο;

Α στο σχολείο; Αν είναι στο σχολείο με τη βοήθεια του δασκάλου πιστεύω πως μετά την Τρίτη δημοτικού μπορεί να τον χρησιμοποιήσει.

Πιστεύεις πως σε μικρότερη ηλικία στο σπίτι μπορεί να γίνει κατάχρηση από το παιδί και να μπαίνει σε κάποια προγράμματα και να μπαίνει σε κάποια παιχνίδια που δε θα του αποφέρουν κάποιο κέρδος;

Ναι σίγουρα. Ενώ στο σχολείο από την Τρίτη δημοτικού πιστεύω πως το παιδί μπορεί να μάθει κάποια πράγματα, να εξοικειωθεί με την τεχνολογία που σίγουρα είναι σημαντική και θα έχει έτσι μια πρώτη επαφή πριν πάει στο γυμνάσιο που εκεί η τεχνολογία είναι κανονικό μάθημα.

Ας έρθουμε τώρα στο σχέδιο που στο παρουσίασα πριν λίγο εγώ. Καταρχήν θα ήθελα να μου πεις για το θέμα του σχεδίου, αν σου άρεσε, αν απασχολεί αυτό το συγκεκριμένο θέμα το σχολείο, αν το έχουν αγγίξει;

Σου επαναλαμβάνω πως το θέμα ήταν : «Η προβολή αναγκών – μηνυμάτων των παιδιών με προοπτική τη διαμόρφωση του περιεχομένου μάθησης μέσα από τις λειτουργίες του διαφημιστικού λόγου»

Για πες μου σε παρακαλώ πως σου φάνηκε το θέμα;

Το θέμα ήταν πάρα πολύ ωραίο και άποψη μου στα σχολεία όλα θα μπορούσε να γίνει ένα τέτοιο θέμα με τους εκπαιδευτικούς για να μπορούν τα παιδιά όπως είπαμε να σκέφτονται, να εκφράζουν τις ανάγκες τους τις απόψεις τους, να καταλαβαίνουν αυτά που κάνουν στο σχολείο με ένα τέτοιο θέμα, με ένα τέτοιο σχέδιο πιστεύω θα τα καταλάβαιναν περισσότερο. Επιμένω πάλι και λέω ότι μόνο έτσι τα παιδιά θα γνωρίσουν και θα μάθουν, όταν δουλέψουν μαζί με τον εκπαιδευτικό, όταν δουλέψουν για ένα συγκεκριμένο θέμα και έχουν τις αναζητήσεις τους και έχουν τους προβληματισμούς, με την καθοδήγηση του δασκάλου θα μπορέσουν να μάθουν περισσότερα. Στο σπίτι να μάθουν τι από τους γονείς; Δεν τους προσφέρουμε τίποτα εμείς!! Εκτός από μία επανάληψη που θα τους κάνουμε να δούμε αν είναι διαβασμένα. Στο σχολείο όμως τα περισσότερα πιστεύω θέματα θα έπρεπε να είναι έτσι γύρω από ένα σχέδιο μαζί με το δάσκαλο.

Δηλαδή θα τους ενδιέφερε το σχέδιο;

Πιστεύω ναι, θα το βλέπανε και σαν παιχνίδι και σαν μάθημα και θα αποκομίζανε περισσότερα.

Αυτό το συγκεκριμένο θέμα δεν το έχουν αγγίξει;

Όχι, όχι.

Το σχολείο θα το ενδιέφερε να κάνει κάτι τέτοιο;

Δεν μπορώ να το γνωρίζω αν θα τους ενδιέφερε; Είναι ανάλογα και στον εκπαιδευτικό.

Ίσως κάποιοι να θέλουνε και να μην μπορούνε να το κάνουνε;

Δε γνωρίζω πως γίνεται.

Το συγκεκριμένο θέμα είναι κοντά σ' αυτό που γίνεται στο σχολείο; Σε καθημερινή βάση με τα βιβλία τους έτσι όπως στο παρούσα και το διάβασες είναι κοντά στο Αναλυτικό Πρόγραμμα, σ' αυτό που κάνουν κάθε μέρα τα παιδιά σου και σου 'λένε' το μάθημα; Είναι κοντά στην καθημερινότητα του σχολείου; όπως είδες χρησιμοποιεί τα βιβλία αλλά όχι έτσι όπως χρησιμοποιούνται τώρα.

Καμία σχέση δε πιστεύω να έχουνε τα παιδιά τα δικά μας στην καθημερινότητά τους με το θέμα αυτό εδώ.

Δηλαδή τι είναι αυτό που σου άρεσε ή δε σου άρεσε σ' αυτό το θέμα που προβάλλονται οι ανάγκες των παιδιών;

Μου άρεσε γιατί τα παιδιά έχουν κάποιες ανάγκες , έχουν κάποιες απορίες. Εμείς στο σχολείο μας, μπορεί παράδειγμα να σηκώσει το χέρι να πει μια απορία και θέλεις γιατί ο εκπαιδευτικός είναι κουρασμένος , είναι νευριασμένος , να μη δώσει τη σωστή απάντηση που θα έπρεπε, ενώ εδώ αυτό το θέμα ας πούμε και η διαδικασία με την οποία γίνεται είναι καλύτερα γιατί τα παιδιά θα έχουνε ενδιαφέροντα να ασχοληθούνε με κάτι, θα τους τραβήξει το ενδιαφέρον δε θα είναι ένα μάθημα που πρέπει να το διαβάσει και να το πει την άλλη μέρα. Αυτό ξεφεύγει απ' τα καθιερωμένα , έχει αυτή **την αναζήτηση** , τη διερεύνηση. Το παιδί θα θέλει συνέχεια να ψάξει να βρει, να το παρουσιάσει σωστά. Όλα αυτά πιστεύω ότι θα άγγιζαν περισσότερο το παιδί.

Δηλαδή πιστεύεις πως το παιδί με ένα τέτοιο θέμα θα έψαχνε από μόνο του να βρει-καταρχήν από ό,τι έχεις καταλάβει όλα αυτά γίνονται μέσα στο σχολείο, δε γίνεται στο σπίτι, αν είχε όμως κάτι να κάνει στο σπίτι πιστεύεις πως με ένα τέτοιο θέμα θα πήγαινες εσύ να βρεις πληροφορίες ή το παιδί από μόνο του θα αναζητούσε αυτές τις πληροφορίες με τον ένα ή τον άλλον τρόπο;

Αν ήταν μέσα σε μια τέτοια ομάδα πιστεύω θα έψαχνε μόνο του. Θα **ήθελε να μάθει** , ενώ τώρα όχι (εννοεί στο σχολείο του παιδιού της). Γιατί και οι πληροφορίες είναι σε καθημερινή βάση πράγμα που κουράζει και τα παιδιά.

Άρα πιστεύεις με ένα τέτοιο θέμα το παιδί θα περνούσε καλά κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας;

Ναι και θα είχε **πιο πολλά ενδιαφέροντα** για το σχολείο, θα ήθελε περισσότερο...

Τι νομίζεις θα ήταν αυτό που θα άγγιζε το παιδί περισσότερο από το συγκεκριμένο αυτό θέμα;

Αυτή η αναζήτηση, το να βρει εικόνες που ενδιαφέρουν αυτό το συγκεκριμένο θέμα, να ψάξει να βρει πληροφορίες για το συγκεκριμένο θέμα.. εδώ μιλάμε για τη

λίμνη, θα ήθελε να μάθει περισσότερα ή να βρει άλλες φωτογραφίες που αντιπροσωπεύουν το θέμα.

Τα ενδιαφέροντα του σαφώς θα ήταν διαφορετικά , θα το ήθελε γιατί θα ήταν πιο κοντά στις ανάγκες του;

Ναι στις ανάγκες του.. και θα το συζητούσε με το δάσκαλο δηλαδή θα ήταν πολύ πιο διαφορετικά από το να συζητούσε με μένα κάποιες ανάγκες του, με το δάσκαλο θα ήταν διαφορετικά..

Άλλη η σχέση του δασκάλου με τους μαθητές;

Σίγουρα.. από ό,τι είναι με τους γονείς

Από ό,τι είδες σ' αυτό το σχέδιο ξεφεύγει από την προσέγγιση που γίνεται τώρα μέσα στην τάξη.

Ναι..

Τώρα θα ήθελα να μου πεις για την τεχνολογία έτσι όπως αξιοποιείται σ' αυτό το σχέδιο το συγκεκριμένο, δηλαδή το Power Point που βλέπουν τα παιδιά και επιλέγουν κάποιες εικόνες απ' το Power Point οι οποίες έχουν σχέση καθαρά με τις ανάγκες τους, οι επισκέψεις που κάνουν σε κάποιες συγκεκριμένες ιστοσελίδες όπως για τη διδασκαλία του διαφημιστικού λόγου που πηγαίνουν στη σελίδα του Τριανταφυλλίδη καθώς και μέσω Ίντερνετ μπαίνουν σε κάποιους τόπους που θα ήθελαν να ταξιδέψουν και έρχονται σε επαφή με εικόνες από τους τόπους αυτούς δηλαδή με την πραγματικότητα και διαβάζουν και κάποιες πληροφορίες καθώς και ότι τα μυνήματά τους στο τέλος που θα ετοιμάσουν μέσω του διαφημιστικού λόγου θα τα στείλουν με email σε άλλα σχολεία .

Πως σου φάνηκε η χρήση της τεχνολογίας; Αξιοποιείται καλά , είναι ενδιαφέρουσα;

Είναι θετικό, είναι καλό για τα παιδιά γιατί θα μούνε σε άλλους τόπους, 'θα ταξιδέψουν' σε κάποιους τόπους , ε προφανώς στο μυαλό τους να γνώριζαν κάποια άλλα πράγματα για αυτούς τους τόπους, τώρα θα δουν την πραγματικότητα ,θα δουν πως είναι η πραγματικότητα δε θα έχουν στο μυαλό τους το ταξίδι που θα ήθελαν να κάνουν , έρχονται σε επαφή με την πραγματικότητα, μέσω της τεχνολογίας θα γνωρίσουν περισσότερα απ' ότι ήξεραν, γιατί πόσα πράγματα να

γνωρίζουν και από ένα γονιό ή από μία εικόνα, τώρα έρχεσαι σε επαφή με τη ζωντανή πραγματικότητα και βλέπεις το ταξίδι το οποίο ήθελες να κάνεις, θα βρεις τι θα συναντήσεις εκεί που θα πας και συγχρόνως διαβάζεις πληροφορίες, ενημερώνεσαι περισσότερο. Είναι θετικό και βέβαια είναι θετικό γιατί ένα παιδί που δεν μπαίνει στον υπολογιστή αυτά τα πράγματα δεν μπορεί να τα γνωρίσει, δε θα πάρει ένα βιβλίο, μία εγκυκλοπαίδεια, ένα περιοδικό να κάτσει, να δει, να μάθει απ' αυτό. Στον υπολογιστή είναι καλύτερα γιατί μπορεί μέσα και **από τις εικόνες** να μάθει, η εικόνα στα παιδιά τραβά το ενδιαφέρον για αυτό και είπα πως η χρήση τους στα σχολεία θα ήταν θετική.

Η αναζήτηση στο Ίντερνετ πώς σου φαίνεται; Εννοείται πάντα με την καθοδήγηση του εκπαιδευτικού σε συγκεκριμένες ιστοσελίδες. Είναι θετικό δε μαθαίνει το παιδί;

Μαθαίνει να ψάχνει, να βρίσκει πληροφορίες, αυτό βέβαια θα μπορούσε να το κάνει και στη βιβλιοθήκη, θα ξόδευε όμως αρκετό χρόνο και θα μπορούσε να πάει σε μία συγκεκριμένη μέρα της εβδομάδας και μια συγκεκριμένη ώρα πράγμα που μπορεί να μην εξυπηρετεί όλα τα παιδιά γιατί εκείνη τη συγκεκριμένη ώρα και μέρα έχει κάποιο φροντιστήριο και να μην έχει άλλη επιλογή, οπότε θα κοιτάζει το φροντιστήριό του έτσι δεν είναι;

Οπότε έτσι με τον υπολογιστή θεωρείς πως θα ήταν πιο ενδιαφέρον το μάθημα.

Πιο ενδιαφέρον, πιο προσβάσιμο σε ορισμένες πληροφορίες που ψάχνουν τα παιδιά.

Θεωρείς πως με τον τρόπο αυτόν θα μαθαίνανε και κάποιες βασικές δεξιότητες και πάνω στον υπολογιστή;

Σίγουρα θα μαθαίνανε

Είναι κάτι που μπορεί να γίνει θεωρείς στο σχολείο;

Ναι θεωρώ πως μπορεί να γίνει και είπαμε από το Δημοτικό θα μπορούσε να αρχίσει αυτό. Όχι μόνο να υπάρχουν οι υπολογιστές στα σχολεία αλλά και να χρησιμοποιούνται και σωστά από τα παιδιά και από τους εκπαιδευτικούς, να μάθουν τα παιδιά τη σωστή χρήση τους.

Εννοείς πως από μόνα τους δεν μπορούν να βρουν ποια είναι η σωστή χρήση τους;

Από μόνα τους πιστεύω όχι.

Γιατί, αν είχαν τα παιδιά σου παράδειγμα έναν υπολογιστή στο σπίτι- που είπες ότι δεν έχετε -θεωρείς από μόνα τους δε θα μπορούσαν να μάθουν κάποιες βασικές δεξιότητες; Τι νομίζεις ότι θα έκαναν μόνα τους;

Προφανώς για να μπαίνουν στα παιχνίδια και όλη μέρα να ασχολούνται με τα ηλεκτρονικά παιχνίδια και να παίζανε, ενώ στο σχολείο και ειδικότερα με κατάλληλα σχέδια όπως αυτό θα μάθαιναν τη σωστή χρήση τους.

Είναι κάτι που σου άρεσε πάρα πολύ ή κάτι που δε σου άρεσε στο σχέδιο σχετικά με τον υπολογιστή;

Μου άρεσε όλο το σχέδιο, μου άρεσε πάρα πολύ και θα ήθελα όπως είπα και πιο μπροστά να γινόταν και στα δικά μας τα σχολεία ένα τέτοιο σχέδιο. Δηλαδή, αυτό ήταν κάτι που θα έμεινε στα παιδιά και θα μάθαιναν τα παιδιά, γιατί πιστεύω τώρα με τα μαθήματα τους όπως γίνονται ότι δε μαθαίνουν ή αυτά που θα μάθουν θα τα μάθουν γιατί ΠΡΕΠΕΙ να τα μάθουν, ενώ ένα τέτοιο σχέδιο, ένα τέτοιο θέμα που η δουλειά γίνεται στο σχολείο και δε **μεταφέρεται** στο σπίτι θα γινόταν με ευχαρίστηση από τα παιδιά και **θα τους έμεινε κάτι** από όλο αυτό, θα δούλευαν τα παιδιά πιο χαρούμενα στο σπίτι και θα ήθελαν την άλλη μέρα να πάνε με όρεξη στο σχολείο γιατί θα αρχίσουν υποτίθεται ένα θέμα που θα πρέπει να το τελειώσουν, θα πρέπει να ψάξουν να βρουν κι άλλες πληροφορίες κι όλο αυτό πιστεύω πως θα ήταν καλό για τα παιδιά, θα τους τραβούσε και το ενδιαφέρον, θα είχαν όρεξη για να το συνεχίσουν για να φτάσουν στο 'τέλος' στον προορισμό που θα ήθελαν, να δουν αυτό που θα ήθελαν, ενώ τώρα.....!!!!!!

Μάλιστα, ωραία.. θα ήθελα να σας ευχαριστήσω πάρα πολύ

Και εγώ σε ευχαριστώ!

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ 2.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΓΟΝΕΑ , ΜΗΤΕΡΑΣ

ΕΡΕΥΝΗΤΗΣ: Ευχαριστώ που δεχτήκατε να συμμετέχετε στην έρευνα μας για τη χρήση της τεχνολογίας στα σχέδια διδασκαλίας.

ΓΟΝΕΑΣ: Παρακαλώ. Θα ήθελα οι απαντήσεις μου να σας βοηθήσουν, να σας φανούν χρήσιμες.

ΕΡΕΥΝΗΤΗΣ: Πριν αρχίσουμε θα ήθελα να μου πείτε μερικά στοιχεία για σας. Πόσων χρονών είστε;

ΓΟΝΕΑΣ: Είμαι 39 χρονών.

ΕΡΕΥΝΗΤΗΣ: Τι σπουδές κάνατε;

ΓΟΝΕΑΣ: Έχω τελειώσει τη φιλολογία

ΕΡΕΥΝΗΤΗΣ: Πού εργάζεστε;

ΓΟΝΕΑΣ: Εργάζομαι σε ένα επαρχιακό Γυμνάσιο.

ΕΡΕΥΝΗΤΗΣ: Πόσα παιδιά έχετε;

ΓΟΝΕΑΣ: Έχω δύο παιδιά , ένα στην Τετάρτη Δημοτικού και ένα στην Πρώτη δημοτικού.

ΕΡΕΥΝΗΤΗΣ: Η σχέση σας με την τεχνολογία , ποια είναι;

ΓΟΝΕΑΣ: Είναι πολύ καλή.

ΕΡΕΥΝΗΤΗΣ: Ας αρχίσουμε λοιπόν. Ποιος νομίζετε είναι, κατά τη γνώμη σας, ο σκοπός του σχολείου σήμερα;

ΓΟΝΕΑΣ: Νομίζω ότι το σχολείο χρειάζεται για να παρέχει , πρώτον , τις γνώσεις στα παιδιά. Δεύτερον να τους βοηθήσει στην κοινωνικοποίηση τους , να τα μάθει να συνεργάζονται μεταξύ τους , να σέβονται τους συμμαθητές τους και τους δασκάλους και φυσικά να τους δείξει νέους τρόπους σκέψης με τα προγράμματα , με τις επισκέψεις , τις εκδρομές και όλα αυτά που γίνονται.

ΕΡΕΥΝΗΤΗΣ: Έτσι όπως είναι σήμερα το σχολείο εκπληρώνει αυτούς τους σκοπούς;

ΓΟΝΕΑΣ: Νομίζω ότι σήμερα είναι δύσκολα τα πράγματα γιατί σήμερα υπάρχει από αρκετούς δασκάλους και καθηγητές εφησυχασμός στα σχολεία αλλά υπάρχουν ακόμα εκπαιδευτικοί που θέλουν να προσφέρουν πραγματικά και πιστεύω ότι σε πάρα πολλές περιπτώσεις τα αποτελέσματα είναι θετικά.

ΕΡΕΥΝΗΤΗΣ: Υπάρχουν άλλα εμπόδια εκτός από αυτά που αναφέρατε , κάποια άλλα προβλήματα;

ΓΟΝΕΑΣ: Φυσικά και υπάρχουν . Υπάρχουν σχολεία που δεν έχουν εκπαιδευτικούς μέχρι τη μέση της χρονιάς, υπάρχουν σχολεία που δεν έχουν χρηματοδότηση ή είναι απομακρυσμένα δεν έχουν συγκοινωνία και φυσικά το έργο των δασκάλων και όλων των υπευθύνων δυσχεραίνει..

ΕΡΕΥΝΗΤΗΣ: Έτσι όπως λειτουργεί το σχολείο σήμερα υπάρχουν κάποια πράγματα που σας αρέσουν σ' αυτό;

ΓΟΝΕΑΣ: Υπάρχουν πάρα πολλά . Πρώτα –πρώτα βλέπω ότι έχουν αλλάξει τα βιβλία , πιστεύω πως είναι πιο κοντά στα παιδιά τα θέματα . Παρουσιάζονται θέματα σύγχρονα , ανησυχίας με προβλήματα που αντιμετωπίζει ο σύγχρονος άνθρωπος. Φυσικά οι εκδρομές είναι πολύ ωραίες που γίνονται , οι επισκέψεις σε κάποια μουσεία . Πιστεύω ότι αρκετοί δάσκαλοι καταφέρνουν να έχουν μια πολύ καλή σχέση με τους μαθητές τους . Φυσικά θέλω να υπάρχουν εργασίες στο σπίτι για να βλέπω και εγώ την πρόοδο του παιδιού μου και το παιδί να απασχολείται με κάτι στο σπίτι.

ΕΡΕΥΝΗΤΗΣ: Έχετε ακούσει ή έχετε συζητήσει με το παιδί κάποιες φορές να εκφράζει κάποιες σκέψεις ή συναισθήματα για το σχολείο;

ΓΟΝΕΑΣ: Τα παιδιά μου ,έχω δυο παιδιά στο σχολείο, μιλάνε με αρκετά καλό τρόπο για το σχολείο. Αναφέρονται και στους δασκάλους που έχουν και στους συμμαθητές τους . Κάποιες φορές υπάρχουν προβλήματα άλλα , άσχετα με τα μαθήματα και τις εργασίες . Θέματα συμπεριφοράς με τους συμμαθητές τους ή θέματα σχέσεων με τους συμμαθητές τους .

ΕΡΕΥΝΗΤΗΣ: Έχετε κάποια κοινά ενδιαφέροντα με το παιδί;

ΓΟΝΕΑΣ: Φυσικά . διαβάζουμε μαζί . Κάποιες φορές όταν υπάρχει χρόνος ελεύθερος πηγαίνουμε βόλτες, επισκέψεις στο σινεμά, σε θεατρικές παραστάσεις , κάνουμε κάποιες κατασκευές μαζί , παίζουμε επιτραπέζια παιχνίδια και ό,τι άλλο ζητάει το παιδί ,μπορεί να φαίνεται παράλογο, αλλά προσπαθώ να συμμετέχω σε δραστηριότητες του παιδιού.

ΕΡΕΥΝΗΤΗΣ: Πώς περνάει το παιδί μια καθημερινή μέρα σε σχέση με το σχολείο; Ξεκινώντας από το πρωί μέχρι το βράδυ.

ΓΟΝΕΑΣ: Το πρωί ,φυσικά, με το πρωινό του, θα ετοιμάσει την τσάντα του ,θα πάει στο σχολείο, θα επιστρέψει ,θα φάει το μεσημεριανό ,θα διαβάσει για το φροντιστήριο ,θα διαβάσει για το σχολείο . Κάποια στιγμή μπορεί να δει και κάποιο DVD εκπαιδευτικό ή κινούμενα σχέδια .

ΕΡΕΥΝΗΤΗΣ: Άλλες δραστηριότητες έχει ; Εξωσχολικές;

ΓΟΝΕΑΣ: Κάνει μαθήματα Αγγλικών, πηγαίνει στη μουσική(και τα δυο παιδιά πηγαίνουν μουσική) , πηγαίνουν χορό και πηγαίνουν και στο κολυμβητήριο.

ΕΡΕΥΝΗΤΗΣ: Μπορείτε να μας διηγηθείτε κάποια περιστατικά ,κάποιες εμπειρίες του παιδιού στο σχολείο; Κάτι που του άρεσε, κάτι που δεν του άρεσε;

ΓΟΝΕΑΣ:Αυτό που θυμάμαι από το γιο μου είναι όταν είχαν πάει επίσκεψη στο Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης , στην Καρδίτσα, είχε έρθει ενθουσιασμένος

απ' αυτά που τους ανέφεραν εκεί, τα που είδαν και τα που τους έδειξαν . Όπως ,επίσης, όταν πήγε επίσκεψη στους Γόννους ,στο μουσείο. Είδα ότι χάρηκαν πάρα πολύ ,όταν πάνε εκδρομές ή όταν πάνε στον Τιριτόμπα ,στο κουκλοθέατρο, η μικρή μου κόρη όταν είχε πάει. Τους άρεσαν πάρα πολύ αυτά.

ΕΡΕΥΝΗΤΗΣ: Εκτός από τις εκδρομές και τις επισκέψεις, τι άλλο αρέσει στο παιδί στο σχολείο ; Σε σχέση με τα μαθήματα , με τον τρόπο που γίνονται αυτά.

ΓΟΝΕΑΣ: Του αρέσει πάρα πολύ η ζωγραφική. Όταν κάνουν τα εικαστικά, του αρέσουν οι κατασκευές. Ενθουσιάζεται όταν έρχεται και μου δείχνει κάτι που έχει κάνει με τους δεινόσαυρους ή με οτιδήποτε άλλο. Του αρέσει ,φυσικά, και ο τρόπος που τους κάνει η δασκάλα το μάθημα. Τους δίνει διαρκώς ιδέες για το τι θα κάνουν και πώς να το κάνουν και τελικά το αποτέλεσμα είναι πολύ ωραίο. Παραδείγματος χάρη τους έβαλε και κόλλησαν στον τοίχο μια μπλε κόλλα και να φανταστούν πως είναι ο βυθός της θάλασσας και ο καθένας πήρε και ζωγράφιζε ψάρια ,φάλαινες ,γοργόνες ,φύκια, κοράλλια ,οτιδήποτε μπορούσαν να φανταστούν ότι βρίσκεται στο βυθό. Πραγματικά αυτή η μεριά της αίθουσας έγινε πάρα πολύ ωραία.. Φυσικά πέρα από τη ζωγραφική, του αρέσουν κάποιες φορές κάποια προβλήματα , του αρέσει όταν σηκώνεται στον πίνακα και δίνει τις απαντήσεις. Του αρέσει που η δασκάλα του κάνει ερωτήσεις ,στην Ιστορία και στα Θρησκευτικά , και δεν τους βάζει να το πούνε παπαγαλία . Αυτά.

ΕΡΕΥΝΗΤΗΣ: Κάτι που δεν του αρέσει, κάτι που τον δυσχεραίνει;

ΓΟΝΕΑΣ: Δεν θέλει να γράφει πολλές εργασίες στο σπίτι, όταν φτάνει η ώρα του «Σκέφτομαι και γράφω» δυσανασχετεί. Αλλά όταν του αρέσει το θέμα του «Σκέφτομαι και γράφω» γράφει πολύ περισσότερα πράγματα. Δεν του αρέσει η ορθογραφία ,δεν θέλει να μαθαίνει, δε γράφει την ορθογραφία στο σπίτι και φυσικά δε θέλει να τον ρωτάω για κανόνες ,για γραμματική και όλα αυτά.

ΕΡΕΥΝΗΤΗΣ: Είστε ευχαριστημένη από τη δασκάλα του παιδιού;

ΓΟΝΕΑΣ: Ναι.

ΕΡΕΥΝΗΤΗΣ:Γιατί;

ΓΟΝΕΑΣ: Γιατί είναι πάρα πολύ ήπιων τόνων άνθρωπος. Κατάλαβα ότι έχει κερδίσει τα παιδιά με τον τρόπο της ,είναι γλυκομίλητη ,δεν τους έχει μιλήσει άσχημα. Κάποιες φορές μου αναφέρει πως τους υψώνει τη φωνή, αλλά βλέπω ότι την αγαπάει και ότι ακούει πάντα το τι λέει η δασκάλα και προσπαθεί να δέχεται τις συμβουλές της και τις υποδείξεις της. Βέβαια νευριάζει όταν του γράφει να κάνει καλύτερα γράμματα ή νευριάζει όταν του γράφει κάποιες παρατηρήσεις γιατί κάνει πολλά ορθογραφικά λάθη. Αλλά κατά βάθος πιστεύω ότι την αγαπάει τη δασκάλα του γιατί του αρέσει ο τρόπος που μιλάει στα παιδιά

ΕΡΕΥΝΗΤΗΣ: Η δική σας σχέση με τη δασκάλα, ποια είναι;

ΓΟΝΕΑΣ: Επισκέπτομαι τη δασκάλα τις ώρες που δέχεται τους γονείς, μου έχει δείξει ότι πραγματικά ενδιαφέρεται και θέλει να βοηθήσει αν πραγματικά υπάρχει πρόβλημα . Όπως και εγώ της έχω ζητήσει οτιδήποτε παρουσιαστεί να μου γράψει κάποιο σημείωμα ή να μου τηλεφωνήσει..

ΕΡΕΥΝΗΤΗΣ: Τα τελευταία χρόνια όλο και περισσότερο οι νέες τεχνολογίες είτε κυρίως με τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές είτε με άλλα υλικά μέσα όπως βιντεοκάμερες, ψηφιακές φωτογραφικές μηχανές,CD, DVD και άλλα έχουν μπει στο σχολείο και στη διδασκαλία.. Πιστεύετε πως την υποστηρίζουν ,την υποβοηθούν; Ποια είναι η γνώμη σας;

ΓΟΝΕΑΣ: Πιστεύω πως οι νέες τεχνολογίες βοηθούν τη διδασκαλία στο σχολείο γιατί κινούν το ενδιαφέρον των παιδιών ,επιτρέπουν στα παιδιά να χρησιμοποιούν τις νέες τεχνολογίες ,μαθαίνουν νέα πράγματα και φυσικά τα αποτυπώνουν καλύτερα μέσα από τις εικόνες ,μέσα από τα χρώματα. Φυσικά τα παιδιά προσέχουν περισσότερο βλέποντας τις εικόνες στον υπολογιστή και πολλές φορές οι εικόνες είναι αυτές που τους μένουν στο μυαλό περισσότερο και τους αποτυπώνονται πιο εύκολα στη μνήμη τους .

ΕΡΕΥΝΗΤΗΣ: Από ποια ηλικία πιστεύετε ότι το παιδί θα πρέπει να έρχεται σε επαφή με την τεχνολογία ;

ΓΟΝΕΑΣ: Κατά τη γνώμη μου όσο πιο μικρό είναι το παιδί τόσο καλύτερα είναι να χρησιμοποιεί υπολογιστή πάντα βέβαια με την καθοδήγηση του δασκάλου ,αλλά καλό θα ήτανε να μην χρησιμοποιείται κατά κόρον ,κατά μεγάλα χρονικά διαστήματα ο υπολογιστής και να μην πάψει να υπάρξει η επαφή του παιδιού με το δάσκαλο. Να μην αντικατασταθεί, δηλαδή, η διδασκαλία του μαθήματος και ο δάσκαλος από τον υπολογιστή ,τις βιντεοκάμερες ,τις βιντεοταινίες και τα λοιπά.

ΕΡΕΥΝΗΤΗΣ: Στο σπίτι ,υπάρχει ηλεκτρονικός υπολογιστής;

ΓΟΝΕΑΣ: Ναι, έχουμε ηλεκτρονικό υπολογιστή.

ΕΡΕΥΝΗΤΗΣ: Τι κάνετε εσείς και το παιδί μ' αυτόν;

ΓΟΝΕΑΣ: Αγοράζουμε κάποια παιδικά περιοδικά με ηλεκτρονικούς υπολογιστές και προσπαθούμε μαζί βλέποντας τα διάφορα παιχνίδια να βοηθηθούν τα παιδιά. Να βοηθήσουν τη μνήμη τους, να μάθουν να αντιδρούν ,να .έχουν άμεση αντίδραση σε κάποια θέματα και μετά προσπαθούμε να τα συζητάμε. Κάποιες φορές παίζω και εγώ αυτά τα παιχνίδια γιατί είναι πραγματικά ενδιαφέροντα. Φυσικά ψάχνουμε μαζί και στο Internet και βλέπουν θέματα που ενδιαφέρουν τα παιδιά . Είτε έχει να κάνει με ταινίες είτε έχει να κάνει με βιβλία είτε έχει να κάνει με επισκέψεις σ μουσεία και όλα τα συναφή.

ΕΡΕΥΝΗΤΗΣ: Κάποιες πληροφορίες για εργασίες του σχολείου.

ΓΟΝΕΑΣ: Ναι, κάποιες φορές όταν δεν θέλουμε να κοιτάξουμε στην εγκυκλοπαίδεια ή σε κάποιο άλλο βιβλίο ,χρησιμοποιούμε τον υπολογιστή ,ανατρέχουμε στο Internet.

ΕΡΕΥΝΗΤΗΣ: Το θέμα του σχεδίου διδασκαλίας είναι το νερό. Η σημασία του ,οι χρήσεις του, η οικονομία και η ρύπανση του νερού. Αυτό το θέμα κατά τη γνώμη σας θα πρέπει να απασχολεί το σχολείο; Θα το ενδιέφερε;

ΓΟΝΕΑΣ: Φυσικά αυτό το θέμα, το θέμα του νερού, είναι καίριο και σημαντικό για την εποχή μας γιατί καθημερινά ακούμε ότι υπάρχει έλλειψη νερού και ότι σε λίγα χρόνια θα ερημοποιηθούν κάποιες περιοχές στην Ελλάδα. Σε εφημερίδες έχουμε διαβάσει κατά καιρούς και έχουμε δει σχεδιαγράμματα με την περιοχή της

Θεσσαλίας να είναι με κόκκινο, δηλαδή από τις περιοχές που απειλούνται περισσότερο με ερημοποίηση. Επομένως πιστεύω πως ,ναι, αυτό το θέμα θα ενδιαφέρει τα παιδιά και θα μάθουν και τα προβλήματα που δημιουργούνται με την έλλειψη του νερού αλλά φυσικά θα προσπαθήσουν να κάνουν εξοικονόμηση νερού όχι μόνο τα ίδια αλλά κάποια από τα παιδιά θα συμβουλεύσουν και τους γονείς τους που κάνουν αλόγιστη χρήση νερού στο σπίτι που κάποιος πατέρας πλένει το αυτοκίνητο με το λάστιχο κάνοντας δυο και τρεις ώρες να ξεπλύνει το αυτοκίνητο και όταν η μητέρα του παιδιού θα πλύνει τη βεράντα ή τα παντζούρια χρησιμοποιώντας το λάστιχο και θα γίνεται κατασπατάληση του νερού ενώ μπορούσε να χρησιμοποιήσει σφουγγάρι ή οτιδήποτε άλλο. Επομένως πιστεύω πως είναι σημαντικό.

ΕΡΕΥΝΗΤΗΣ: Το παιδί θα περάσει καλά κατά τη διδασκαλία;

ΓΟΝΕΑΣ: Ναι, πιστεύω πως το παιδί θα περάσει καλά κατά τη διδασκαλία γιατί αυτό το θέμα το σχετικό με το νερό είναι ενδιαφέρον για το παιδί και το παιδί καθημερινά έρχεται σε επαφή με το νερό στην καθημερινή του υγιεινή, στη φροντίδα του και στις δουλειές του σπιτιού. Πιστεύω πως οι δραστηριότητες είναι ευχάριστες.

ΕΡΕΥΝΗΤΗΣ: Θα μάθει όσα επιδιώκονται στους στόχους της ενότητας;

ΓΟΝΕΑΣ: Πιστεύω πως ,ναι, θα μάθει όσα επιδιώκονται στους στόχους της ενότητας γιατί και εικόνες άφθονες υπάρχουν μέσα και δραστηριότητες απλές και κατανοητές και φυσικά το αποτέλεσμα θα είναι το παιδί να καταφέρει να μάθει αρκετά πράγματα και να συνειδητοποιήσει την αξία και τη σημασία του νερού καθώς και την προσπάθεια εξεύρεσης λύσης για την εξοικονόμηση του νερού.

ΕΡΕΥΝΗΤΗΣ: Ο συντάκτης του σχεδίου διδασκαλίας χρησιμοποιεί τις νέες τεχνολογίες στο σχέδιό του σε διάφορες δραστηριότητες (παραπομπές σε διευθύνσεις του Internet ,διαφημίσεις τηλεόρασης, πρόγραμμα ζωγραφικής και Excel. Πιστεύετε πως όλα αυτά αξιοποιούνται καλά μέσα στο σχέδιο; Βοηθάνε στην επίτευξη των στόχων;

ΓΟΝΕΑΣ: Ναι, το πιστεύω γιατί όλο το συγκεκριμένο σχέδιο διδασκαλίας κινητοποιεί το παιδί. Δηλαδή στην αρχή βάζει κάποιο προβληματισμό στο παιδί και μετά το οδηγεί στην έρευνα. Αυτό το καταλαβαίνουμε από τη συγκεκριμένη άσκηση που υπάρχει στο Excel και ζητάει από το παιδί να σημειώσει την ποσότητα του νερού που καταναλώνει αυτό και η οικογένειά του καθημερινά. Έτσι το παιδί εξοικειώνεται με την έρευνα και την καταγραφή στοιχείων και φυσικά μετά από όλη αυτές τις εργασίες κάνει τα παιδιά να θελήσει να συζητήσει με το δάσκαλο ή ακόμα και με το γονιό του για το πρόβλημα του νερού και να προσπαθήσει μαζί με τους συμμαθητές του και την οικογένειά του και με το δάσκαλό του να βρει λύσεις για την επίλυση του προβλήματος του νερού.

ΕΡΕΥΝΗΤΗΣ: Αυτές οι δραστηριότητες που έχουν σχέση με την τεχνολογία θα ενδιαφέρουν το παιδί;

ΓΟΝΕΑΣ: Φυσικά και θα το ενδιαφέρουν γιατί τα παιδιά όλο και περισσότερο καθημερινά, ενδιαφέρονται να χρησιμοποιούν τον υπολογιστή. Κάποια από αυτά τον βλέπουν και σαν παιχνίδι αλλά κάποια απ' αυτά θέλουν πραγματικά να ασχοληθούν γιατί αυτό που τους ενδιαφέρει πολύ είναι και αυτά να συμμετέχουν ενεργά σε οτιδήποτε έχει να κάνει με προβλήματα και με επίλυση προβλημάτων.

ΕΡΕΥΝΗΤΗΣ: Σας ευχαριστώ πολύ για την βοήθεια.

ΓΟΝΕΑΣ: Και εγώ σας ευχαριστώ.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ 3.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ

ΕΡΕΥΝΗΤΗΣ: Κατ' αρχήν θέλω να σας ευχαριστήσω για τη συμμετοχή σας στην έρευνα που κάνουμε για τη χρήση της τεχνολογίας στα σχέδια διδασκαλίας. Πριν αρχίσουμε τις ερωτήσεις να πούμε μερικά στοιχεία .Πόσων χρονών είστε;

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ: Είμαι 27 ετών.

ΕΡΕΥΝΗΤΗΣ: Πόσα χρόνια υπηρεσίας έχετε;

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ: Έχω συμπληρώσει τέσσερα χρόνια υπηρεσίας. Έχω σπουδάσει στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης .

ΕΡΕΥΝΗΤΗΣ: Η σχέση σας με την τεχνολογία;

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ: Ξέρω, έχω κάποιες γνώσεις .Θα τη θεωρούσα μέτρια γνώση.

ΕΡΕΥΝΗΤΗΣ: Ωραία. Ας αρχίσουμε ,τώρα, τις ερωτήσεις. Ποιος είναι κατά τη γνώμη σας ο σκοπός του σχολείου;

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ: Σίγουρα ο σκοπός του σχολείου είναι πολύπλευρος και δεν μπορούμε να τον περιορίσουμε σε μερικές κουβέντες. Κατ' αρχήν θέλει να διαπλάσει σωστούς χαρακτήρες, να διαπαιδαγωγήσει τους μαθητές και να τους κοινωνικοποιήσει. Από την άλλη θέλει να προσφέρει γνώσεις και να ανοίξει τους πνευματικούς ορίζοντες των παιδιών και να διαμορφώσει αξίες και στάσεις στη ζωή τους. Πέρα από αυτό το σχολείο καλείται να τους προετοιμάσει με τέτοιο τρόπο ώστε όταν φτάσουν στην κατάλληλη ηλικία να μπορέσουν να ασκήσουν το επάγγελμα της αρεσκείας τους, έτσι ώστε να γίνουν χρήσιμα μέλη στην κοινωνία. Το σχολείο ,από την άλλη, θέλει να είναι ανοιχτό στην κοινωνία έτσι ώστε οι μαθητές να μαθαίνουν να προβληματίζονται και να συζητούν τα προβλήματα που τους απασχολούν και να αναζητούν λύσεις σ' αυτά.. Το σχολείο σε γενικές γραμμές προσπαθεί να διαπλάσει άξιους πολίτες που θα γίνουν χρήσιμοι στο μέλλον.

ΕΡΕΥΝΗΤΗΣ: Έτσι όπως είναι σήμερα το σχολείο εκπληρώνει αυτούς τους σκοπούς;

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ: Νομίζω πως σε γενικές γραμμές το σχολείο εκπληρώνει τους στόχους του. Κάθε άτομο που πηγαίνει στο σχολείο του διαμορφώνει την προσωπικότητά του. Αυτό βέβαια, δεν σημαίνει πως δεν υπάρχουν κάποια προβλήματα. που δυσχεραίνουν το ρόλο του σχολείου. Σ' αυτά θα αναφερθούμε σε εξωτερικούς παράγοντες, πέρα από το σχολείο όπως είναι η οικογένεια και ο κοινωνικός περίγυρος. Στην οικογένεια υπάρχουν ορισμένες περιπτώσεις που οι μαθητές επηρεάζονται λόγω οικογενειακών προβλημάτων. Έτσι η μαθησιακή διδασκαλία, διαδικασία δυσχεραίνεται και ο εκπαιδευτικός καλείται να παρέμβει και να πράξει ανάλογα ώστε να βοηθήσει τους μαθητές να ξεπεράσουν τα προβλήματα. Έτσι ο εκπαιδευτικός μπορεί να κάνει εξατομικευμένη διδασκαλία και να βοηθήσει κάθε μαθητή να πετύχει τους στόχους του. Από την άλλη πλευρά το σχολείο σήμερα, στη σύγχρονη κοινωνία, νομίζω ότι έχει μείνει κάποιες φορές έξω από τις εξελίξεις. Κάποιες φορές, παρέχει κάποιες γνώσεις απαρχαιωμένες. Σήμερα ζούμε σε μια εποχή εξελίξεων, όπως λέγεται είναι η κοινωνία της πληροφορίας όπου όλα αλλάζουν με γρήγορο ρυθμό και το σχολείο σ' αυτές τις αλλαγές δεν πρέπει να μένει αμέτοχο. Τέλος γνωρίζουμε όλοι πως το σχολείο πάσχει από υλικοτεχνική υποδομή ιδιαίτερα σε περιοχές που δεν είναι αστικές, σε μικρές σχολικές μονάδες δεν υπάρχει κατάλληλη υποδομή έτσι ώστε ο εκπαιδευτικός να έχει τα κατάλληλα μέσα να πετύχει τους στόχους της διδασκαλίας και το σχολείο να πραγματοποιήσει το ρόλο του. Γιατί ξέρουμε σίγουρα σ' ένα σωστό περιβάλλον με τα κατάλληλα μέσα διδασκαλίας η γνώση και οι στόχοι της διδασκαλίας επιτυγχάνονται πάντοτε στο μέγιστο βαθμό.

ΕΡΕΥΝΗΤΗΣ: Εσείς μέσα στην τάξη τι είδους παρεμβάσεις κάνετε;

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ: Νομίζω πως σ' όλα αυτά τα προβλήματα κάθε εκπαιδευτικός πρέπει να προσπαθεί να τα ξεπερνά. Όσον αφορά τα οικογενειακά θέματα που απασχολούν μια τάξη ο εκπαιδευτικός προσπαθεί να δείχνει κατανόηση σε κάθε πρόβλημα του μαθητή του και από κει και πέρα να κάνει εξατομικευμένη διδασκαλία έτσι ώστε να αντιμετωπιστεί όποια δυσκολία μαθησιακή που τυχόν έχει κάποιος μαθητής. Από την άλλη όσον αφορά για τις εξελίξεις στην εποχή μας προσπαθούμε όλοι οι εκπαιδευτικοί να επιμορφωνόμαστε και να ακολουθούμε τις ανάγκες της εποχής. Έτσι στην τάξη προσπαθώ να εισάγω τις νέες τεχνολογίες, να

χρησιμοποιώ τον ηλεκτρονικό υπολογιστή όπου είναι δυνατό και να εμπλουτίσω έτσι το μάθημα. Και όπου δεν υπάρχουν τα μέσα προσπαθώ να φέρνω νέο διδακτικό υλικό στους μαθητές που είναι κατάλληλο στις ανάγκες τους αλλά και να αφήνω τις παραδοσιακές μεθόδους διδασκαλίας οπότε βοηθώ τους μαθητές στο να λειτουργούν ομαδικά, να δημιουργούν κάποιο project σχετικά μ' ένα θέμα, να αναζητούν πληροφορίες στο διαδίκτυο κα τα λοιπά .

ΕΡΕΥΝΗΤΗΣ: Πώς χαρακτηρίζετε ,γενικά , αυτό το σχέδιο διδασκαλίας; Τι επιδιώκει κυρίως;

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ: Το συγκεκριμένο σχέδιο διδασκαλίας πιστεύω πως είναι ολοκληρωμένο και επαρκές γιατί κατ' αρχήν τα στάδιά του είναι συγκεκριμένα και θέτει στόχους και έχουν κάποια αλληλουχία . Έπειτα το σχέδιο αυτό είναι σύμφωνο με τις σύγχρονες μεθόδους διδασκαλίας . Η μέθοδος που ακολουθεί είναι η ομαδοσυνεργατική. Έπειτα νομίζω ότι επιδιώκει να μεταδώσει γνώσεις στους μαθητές αφού ενημερώνει για την αξία του νερού στους ανθρώπους. Κατά δεύτερον διαμορφώνει σωστή στάση στο θέμα της έλλειψης του νερού και συμβάλλει στο να ευαισθητοποιήσει τους μαθητές ώστε να αποκτήσουν οικολογική συνείδηση σε μία εποχή τόσο δύσκολη πάνω σ' αυτό το θέμα. Έπειτα φαίνεται απ' αυτό το σχέδιο ότι το μάθημα δεν δίνεται απ' ευθείας στους μαθητές αλλά τα παιδιά με βάση το υλικό που διαθέτουν προβληματίζονται και έπειτα καταλήγουν σε κάποια συμπεράσματα. Τέλος , με το σχέδιο αυτό οι μαθητές αναπτύσσουν διάφορες δεξιότητες όπως είναι η παραγωγή προφορικού και γραπτού λόγου.

ΕΡΕΥΝΗΤΗΣ: Πού νομίζετε ότι δίνει μεγαλύτερη βαρύτητα;

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ: Νομίζω ότι δίνει μεγαλύτερη βαρύτητα στην ενημέρωση, στην κατανόηση και στον προβληματισμό των μαθητών πάνω σ' αυτό το σημαντικό θέμα της μόλυνσης του νερού και του περιβάλλοντος κατ' επέκταση. Αυτό φαίνεται και από τους στόχους που θέτονται στο συγκεκριμένο σχέδιο διδασκαλίας και σε κάθε ενότητα.

ΕΡΕΥΝΗΤΗΣ: Έχετε υπόψη το...

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ: Το αντίστοιχο μάθημα του σχολικού βιβλίου είναι ανάλογο με το συγκεκριμένο σχέδιο διδασκαλίας και συμβαδίζει με το περιεχόμενο του

σχολικού εγχειριδίου. Τα θέματα και οι προβληματισμοί που ακολουθούνται είναι παράλληλα και το συγκεκριμένο σχέδιο διδασκαλίας εμπλουτίζει το σχολικό κεφάλαιο αφού χρησιμοποιούνται οπτικοακουστικά μέσα, νέες τεχνολογίες και τα διευρύνουν.

ΕΡΕΥΝΗΤΗΣ: Υπάρχει συνέπεια μεταξύ αρχικών στόχων , περιεχομένου (δραστηριοτήτων) και αξιολόγησης;

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ: Φαίνεται ξεκάθαρα ότι αρχικοί στόχοι και δραστηριότητες συνδέονται. Οι δραστηριότητες που πραγματοποιούνται επιδιώκουν να πετύχουν το συγκεκριμένο στόχο και στο τέλος γίνεται και αξιολόγηση για την επίτευξη όλων αυτών των στόχων.

ΕΡΕΥΝΗΤΗΣ: Πώς κρίνετε τις διδακτικές /μαθησιακές δραστηριότητες που επιλέχθηκαν στο συγκεκριμένο σχέδιο διδασκαλίας; Είναι εύκολες ή δύσκολες σε σχέση με το γνωστικό επίπεδο των μαθητών;

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ: Νομίζω ότι οι δραστηριότητες έχουν τεθεί έτσι ώστε να είναι κατάλληλες για το γνωστικό επίπεδο των μαθητών της Τετάρτης τάξης του δημοτικού σχολείου.

ΕΡΕΥΝΗΤΗΣ: Οι δραστηριότητες αυτές θα ενδιαφέρουν τα παιδιά;

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ: Νομίζω ότι θα αγγίξουν τα ενδιαφέροντα των μαθητών όλες αυτές οι δραστηριότητες γιατί το ζήτημα του νερού , η μόλυνσή του και όλα τα σχετικά είναι ένα θέμα που μπορούν να συζητήσουν οι μαθητές μέσα από τις δικές τους εμπειρίες στο σπίτι και στο σχολείο και σε άλλες δραστηριότητες της ζωής τους και οι μαθητές συνειδητοποιούν μέσα από τις πράξεις της ίδιας τους της ζωής ότι το νερό είναι πολύ σημαντικό και είναι πολύτιμο αγαθό για τους ανθρώπους.

ΕΡΕΥΝΗΤΗΣ: Είναι σαφείς ή ασαφείς;

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ: Είναι σαφείς οι δραστηριότητες και καθοδηγούν τους μαθητές έτσι ώστε να μπορούν να κατανοήσουν το θέμα , να μάθουν ,να προβληματιστούν και τελικά να το εμπεδώσουν.

ΕΡΕΥΝΗΤΗΣ: Θα βοηθήσουν τη διδασκαλία ; Ευνοούν τη μετάβαση από τη μια φάση στην άλλη;

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ: Ευνοούν τη μετάβαση από τη μια φάση διδασκαλίας στην άλλη, οι δραστηριότητες έχουν μία σειρά. Στην πρώτη ενότητα γίνεται μια εισήγηση στο θέμα έτσι ώστε οι μαθητές να προβληματίζονται . Ακολουθεί η δεύτερη ενότητα όπου διευρύνεται το θέμα και τελικά στο τέλος εισάγεται με αλληλουχία το τελευταίο θέμα της μόλυνσης του νερού και των υδάτινων πόρων έτσι ώστε οι μαθητές να εμπεδώσουν το θέμα.

ΕΡΕΥΝΗΤΗΣ: Τι γνώμη έχετε για τη χρήση της τεχνολογίας στη διδακτική πράξη; Θεωρείται πως υποστηρίζει τη διαδικασία της διδασκαλίας;

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ: Νομίζω πως η χρήση της τεχνολογίας είναι απαραίτητη, πλέον, στη διδακτική πράξη. Οι νέες τεχνολογίες είναι ένα εργαλείο στα χέρια του εκπαιδευτικού που υποστηρίζει απόλυτα την διαδικασία της μάθησης εφ' όσον γίνεται υπό ορισμένες προϋποθέσεις . Πιο αναλυτικά μπορούμε να πούμε ότι με τη χρήση του ηλεκτρονικού υπολογιστή μπορούν να επιτευχθούν πλήθος δραστηριοτήτων . Οι μαθητές χρησιμοποιώντας το διαδίκτυο μπορούν να αναζητήσουν πληροφορίες για διάφορα θέματα, όλα τα θέματα που τους απασχολούν αφού το διαδίκτυο είναι ένας τόπος με αναρίθμητες πηγές. Έπειτα χρησιμοποιώντας το Word τα παιδιά μπορούν να γράψουν κείμενα , εκθέσεις , να ζωγραφίσουν ,να στείλουν γράμματα με το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο. Έπειτα σε μεγαλύτερη ηλικία μπορούν να χρησιμοποιήσουν το Excel για να δημιουργήσουν πίνακες και να το χρησιμοποιήσουν για πράξεις στα Μαθηματικά ή στη Φυσική καθώς επίσης και την Access για να δημιουργήσουν βάσεις δεδομένων και διάφορους πίνακες ενώ με το Power Point μπορούν να παρουσιάσουν διάφορες εργασίες που οι ίδιοι θα δημιουργήσουν.

ΕΡΕΥΝΗΤΗΣ: Η χρήση της τεχνολογίας αλλάζει τον τρόπο εργασίας στο σχολείο;

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ: Η χρήση της τεχνολογίας στο σχολείο σημαίνει σαφώς ότι αλλάζει ο τρόπος εργασίας μέσα στο σχολείο. Κατ' αρχήν νομίζω πως οι παραδοσιακές μορφές διδασκαλίας αφήνονται πιο πίσω που σημαίνει ότι ο δάσκαλος δεν είναι η μοναδική πηγή γνώσης για τους μαθητές αλλά αλλάζει λιγάκι το ρόλο του. Δεν είναι αυθεντία στη γνώση αλλά σκοπός του είναι να καθοδηγήσει και να βοηθήσει τους μαθητές του που γίνονται πιο αυτόνομοι στη διαδικασία της γνώσης και της μάθησης. Αναζητούν μόνοι τους τις πληροφορίες που χρειάζονται και είναι οι ίδιοι υπεύθυνοι για τη μάθησή τους. Αυτό βέβαια δε σημαίνει ότι ο δάσκαλος δε θα έχει σημαντικό ρόλο. Σαφώς η χρήση της τεχνολογίας πρέπει να γίνεται με κριτήρια και με περιορισμούς στη χρήση του.

ΕΡΕΥΝΗΤΗΣ: Πώς κρίνεται τον τρόπο που αξιοποιείται η τεχνολογία στο παρόν σχέδιο διδασκαλίας;

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ: Νομίζω ότι στο συγκεκριμένο μάθημα η τεχνολογία αξιοποιείται με τον καλύτερο τρόπο, διότι όπως διαπιστώνουμε και από το σχέδιο αναλυτικά οι μαθητές βλέπουν εικόνες μέσα από το Power Point με μια παρουσίαση για το νερό, αναζητούν στοιχεία στο διαδίκτυο μέσα από διάφορες χρήσιμες διευθύνσεις, παρακολουθούν βίντεο μέσα από την εγκυκλοπαίδεια Επιστήμη και Ζωή, δημιουργούν πίνακες με τη χρήση του Excel, συμπληρώνουν διάφορα ερωτηματολόγια με το Word και ζωγραφίζουνε πάνω στο συγκεκριμένο θέμα για το νερό.

ΕΡΕΥΝΗΤΗΣ: Πιστεύετε πως οι μαθητές θα αντιμετώπιζαν δυσκολίες με κάποιες από τις δραστηριότητες που έχουν σχέση με την τεχνολογία;

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ: Νομίζω ότι σε γενικές γραμμές δε θα αντιμετώπιζαν δυσκολίες γιατί είναι εξοικειωμένοι με τη χρήση του υπολογιστή. Ίσως στη δημιουργία του πίνακα με τη βοήθεια του Excel να υπήρχαν κάποιες δυσκολίες, όμως με την παρέμβαση του δασκάλου μπορούν να ξεπεραστούν.

ΕΡΕΥΝΗΤΗΣ: Εσείς αν διδάσκατε το συγκεκριμένο μάθημα θα προτείνατε διαφορετικό τρόπο αξιοποίησης της τεχνολογίας; Θα αφαιρούσατε ή θα προσθέτατε κάτι άλλο;

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ: Νομίζω ότι στο συγκεκριμένο μάθημα η τεχνολογία αξιοποιείται με τον καλύτερο τρόπο οπότε δε θα έκανα καμία αλλαγή.

ΕΡΕΥΝΗΤΗΣ: Τέλος, κάνοντας μια συνολική αποτίμηση του σχεδίου διδασκαλίας θα αλλάζατε κάτι;

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ: Νομίζω ότι το σχέδιο διδασκαλίας είναι ολοκληρωμένο και δεν υπάρχει λόγος κάποιας συγκεκριμένης αλλαγής. Κάποιες αλλαγές που μπορούν να πραγματοποιηθούν θα ήταν με την αλλαγή της τάξης. Αν σε κάποια περίπτωση, δηλαδή, ο εκπαιδευτικός βλέπει ότι ανάλογα με το επίπεδο των μαθητών θα διαμορφώσει και τις δραστηριότητες.

ΕΡΕΥΝΗΤΗΣ: Σας ευχαριστούμε πολύ για τη βοήθεια.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ: Παρακαλώ. Να 'στε καλά.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ 4.

ΑΠΟΜΑΓΝΗΤΟΦΩΝΗΣΗ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ

Πόσα χρόνια υπηρεσίας έχεις;

20 – 21 περίπου

Τι σπουδές έχεις κάνει μέχρι σήμερα;

Τελείωσα τη διετή Παιδαγωγική Ακαδημία, την Εξομοίωση και το Διδασκαλείο.

Πώς αποφάσισες να ακολουθήσεις αυτό το χώρο;

Κοίτα... Στην αρχή ήταν περισσότερο μια λογική επιλογή. Αμέσως όμως μόλις μπήκα στη σχολή και κυρίως από τότε που ξεκίνησαν οι πρακτικές μας ασκήσεις στα σχολεία ερωτεύτηκα την τάξη. Νομίζω ότι δε θα μπορούσα να είμαι τίποτα άλλο εκτός από δασκάλα.

Σου αρέσει, δηλαδή, αυτό που κάνεις!

Πολύ, πάρα πολύ... Η επαφή με τα παιδιά είναι μια περιπέτεια και κάθε φορά διαφορετική.

Ποια είναι η σχέση σου με την τεχνολογία;

Θα εννοείς φαντάζομαι τη χρήση των ηλεκτρονικών υπολογιστών...

Ναι, ναι... Κυρίως αυτήν..

Αρκετά καλή, ίσως και πολύ καλή...

Δηλαδή, με τι ασχολείσαι στον υπολογιστή;

Επεξεργασία κειμένου στο Word , παρουσιάσεις στο PowerPoint, πλοήγηση στο ίντερνετ, ηλεκτρονικό ταχυδρομείο..., είναι από τα πιο συνηθισμένα. Αλλά γενικώς θελω να πω ότι αν θελήσω να κατεβάσω στον υπολογιστή για να δημιουργήσω κάτι, έχω την άνεση να το κάνω... Κατεβάζω προγράμματα, ασχολούμαι με μουσική, με εικόνες, βίντεο...

Μπορείς να μου πεις ποιος θεωρείς ότι είναι ο βασικός σκοπός της εκπαίδευσης ή ποιος θα έπρεπε να είναι σήμερα;

Εκτός από τη μετάδοση γνώσεων, θα έπρεπε να στοχεύει το σχολείο στην ανάπτυξη και καλλιέργεια της κριτικής σκέψης, να μαθαίνει στα παιδιά πώς να μαθαίνουν και όχι απλώς να αποστηθίζουν.

Να είναι πιο κοντά στην κοινωνία φέρνοντας και τα παιδιά πιο κοντά στις πραγματικές συνθήκες ζωής... Ότι μαθαίνουν στο σχολείο να φαίνεται ότι έχει αντίκρισμα στην πραγματική ζωή.

Να τα βοηθήσει να αναπτύσσουν πρωτοβουλίες, να τα ευαισθητοποιεί για κοινωνικά προβλήματα...

Σήμερα το σχολείο, όπως είναι δομημένο και οργανωμένο, νομίζεις ότι εκπληρώνει αυτούς τους στόχους ή απέχει απ' αυτούς;

Τι να σου πω... Νομίζω ότι το σχολείο σήμερα παρά τις προσπάθειες που φαίνεται να γίνονται ή τις εξαγγελίες που ακούγονται, περιορίζεται ως επί το πλείστον στη μετάδοση γνώσεων και λιγότερο στα υπόλοιπα. Όχι ότι εγκαταλείπονται εντελώς, αλλά δεν προάγονται στο βαθμό που νομίζω ότι θα έπρεπε να προάγονται...

Εσύ θα άλλαζες κάτι στο σχολείο;

Μάλλον θα ήθελα να απελευθερωθούμε από το άγχος να ακολουθούμε ένα συγκεκριμένο βιβλίο χωρίς να σημαίνει ότι θα ήθελα την τελείως ελεύθερη επιλογή της ύλης γιατί αυτό νομίζω θα οδηγούσε σε μπερδεμα. Αλλά όταν θέλεις σε κάτι να επιμείνεις ή να εμβαθύνεις, δεσμεύεσαι από το χρόνο γιατί πρέπει να προχωρήσεις γρήγορα για τα παρακάτω. Θα ήθελα να έχουμε την άνεση να κάνουμε ένα πρότζεκτ παραπάνω για ένα θέμα..., ας πούμε..., χωρίς την ενοχή ότι εγκαταλείπουμε κάτι άλλο, χωρίς να φαίνεται ότι ξεφεύγουμε πολύ από το πρόγραμμα που μας επιβάλλει το σχολείο...

Εσύ, από την πλευρά σου, με δική σου πρωτοβουλία, κάνεις κάποιες παρεμβάσεις στο σχολείο, στην τάξη σου, προς αυτή την κατεύθυνση;

Κοίταξε τα περιθώρια δεν είναι πολλά. Όταν κρίνω όμως ότι κάτι είναι σημαντικό, μια θεματική για παράδειγμα, επιμένω περισσότερο σε βάρος κάποιας άλλης. Διαθέτω περισσότερο χρόνο.

Ή προσπαθώ να αλλάξω λίγο τον τρόπο που επεξεργαζόμαστε ένα θέμα. Όχι μόνο αυτό που λέει το βιβλίο, δηλαδή όχι μόνο την απόκτηση γνώσεων, αλλά να το δούμε όσο γίνεται κριτικά, να το μεταφέρουμε στην πραγματική ζωή.

Τώρα, ας περάσουμε λίγο στο σχέδιο διδασκαλίας, που κι εσύ είδες και μελέτησες, και θα ήθελα να μου πεις τις πρώτες σου εντυπώσεις. Πώς θα το χαρακτήριζες γενικά;

Πρόκειται μάλλον για ένα εμπνευσμένο σχέδιο. Αυτό που μου έκανε εντύπωση είναι ότι προσεγγίζεται ένα θέμα με ένα πολύ ωραίο τρόπο, μέσα από μια φανταστική ιστορία με αληθινά στοιχεία βέβαια, και δουλεύεται μέσα από μια προσομοίωση στον υπολογιστή. Γενικά η σύλληψη με ενθουσίασε.

Βρίσκεις ότι το σχέδιο αυτό δίνει μεγαλύτερη βαρύτητα σε κάποιο τομέα απ' ό,τι σε κάποιον άλλο, στοχεύει σε κάτι περισσότερο;

Ίσως στο να μάθει στα παιδιά να παίρνουν αποφάσεις, να μετρούν τα υπέρ και τα κατά μιας κατάστασης, να αποφασίζουν, να συνειδητοποιούν μετά τις συνέπειες των αποφάσεων τους...

Το βρίσκεις, ως σχέδιο, περισσότερο γνωσιοκεντρικό ή επιδιώκει και στάσεις και αξίες;

Χωρίς να εγκαταλείπεται η γνώση, η οποία δίνεται, νομίζω ότι το κέντρο βάρους πέφτει στις στάσεις και τις αξίες.

Ωραία, μάθαμε τι είναι γενοκτονία και ποιες γενοκτονίες έχουν συμβεί στον κόσμο, και λοιπόν;

Δε σταματάει εκεί το σχέδιο. Βάζει τα παιδιά να προβληματιστούν, να πάρουν θέση, να αναπτύξουν στάσεις απέναντι στο θέμα.

Κρίνεις ότι ξεφεύγει από το σχολικό εγχειρίδιο;

Σαφέστατα. Το βιβλίο δίνει μόνο πληροφορίες. Εδώ οι πληροφορίες δουλεύονται, προβληματίζουν τα παιδιά, συζητούνται. Νομίζω ότι αυτό είναι πολύ καλύτερο...

Το κρίνεις ως θετικό στοιχείο του σχεδίου...

Βεβαίως...

Βρίσκεις ότι, όπως μελέτησες αυτό το σχέδιο διδασκαλίας, υπάρχει συνέπεια μεταξύ των στόχων που τίθενται, των δραστηριοτήτων που πραγματοποιούνται και της αξιολόγησης που γίνεται στο τέλος;

Ναι, ναι...

Οι δραστηριότητες επιδιώκουν τους στόχους που έχουν τεθεί; Και αξιολογείται στο τέλος η επίτευξη των στόχων;

Ναι, ναι... Νομίζω πως υπάρχει απόλυτη συσχέτιση. Ακολουθείται ένα σκεπτικό με συνέπεια, θα έλεγα...

Τώρα, όσον αφορά τις δραστηριότητες που επιλέχθηκαν, πιστεύεις ότι θα άγγιζαν τα ενδιαφέροντα των μαθητών;

Οι δραστηριότητες, ως τρόπος προσέγγισης της γνώσης, νομίζω πως ναι, γιατί είναι ενδιαφέρουσες και πρωτότυπες με τη χρήση του υπολογιστή.

Αλλά και ως θεματική, νομίζω ότι θα άγγιζε τα ενδιαφέροντα των μαθητών, ειδικά σε τάξεις με παιδιά μεταναστών, όπου θα ακουμπούσε και στοιχεία της καθημερινής τους ζωής.

Θα βοηθήσουν αυτές οι δραστηριότητες τη διδασκαλία και με ποιο τρόπο;

Ναι θα τη βοηθήσουν νομίζω... Έτσι όπως είδα τις δραστηριότητες να διαδέχονται η μια την άλλη, νομίζω ότι βοηθούν την ομαλή πορεία της διδασκαλίας χωρίς κενά, ευνοούν τις συζητήσεις μεταξύ των παιδιών, την ανάληψη πρωτοβουλιών από τα παιδιά....

Τις βρήκες εύκολες ή δύσκολες ως προς το γνωστικό επίπεδο των μαθητών;

Κοίταξε... Η θεματική είναι γενικότερα δύσκολη για τους μαθητές έστω και της έκτης τάξης. Οι δραστηριότητες ίσως τους φανούν δύσκολες μόνο εκεί που πρέπει να πάρουν αποφάσεις και ίσως έχουν μια δυσκολία τα παιδιά για το τι θα αποφασίσουν

Ήδη μόνη σου έκανες λόγο για την ομαλή πορεία της διδασκαλίας... Νομίζεις λοιπόν ότι οι δραστηριότητες ευνοούν την ομαλή μετάβαση από τη μια φάση της διδασκαλίας στην άλλη;

Ναι, ναι.. Χωρίς πρόβλημα...

Πόσο σαφείς τις βρήκες τις δραστηριότητες; Δηλαδή πόσο καλά διατυπωμένες ήταν ώστε, αν κανείς ήθελε, να μπορούσε να τις επαναλάβει με άνεση;

Νομίζω πολύ σαφείς απ' αυτή την άποψη. Δεν παρουσιάζουν κάποιο τέτοιο πρόβλημα...

Να περάσουμε λίγο τώρα στο θέμα της τεχνολογίας... Ποια γνώμη έχεις για τη χρήση της τεχνολογίας στη διδακτική πράξη γενικότερα;

Κοίτα, εγώ είμαι γενικώς υπέρ των νέων πραγμάτων παντού γιατί βαριέμαι τα ίδια και τα ίδια. Και απ' αυτή την άποψη είμαι πολύ θετική για τη χρήση της τεχνολογίας στο σχολείο. Δεν είναι όμως το μόνο θετικό της ο καινούριος αέρας που φέρνει, αλλά νομίζω ότι βοηθά και στη διδασκαλία....

Υποστηρίζει, δηλαδή, τη διαδικασία της διδασκαλίας;

Ναι... Όταν με τον υπολογιστή μπορούμε να κάνουμε πράγματα που δεν μπορούμε με άλλο τρόπο μέσα στην τάξη. Παράδειγμα και το σχέδιο αυτό. Με ποιον άλλο τρόπο θα έπαιρναν τα παιδιά αποφάσεις και θα έβλεπαν αμέσως τις συνέπειες τους χωρίς την προσομοίωση;

Γενικότερα, η χρήση των υπολογιστών πιστεύεις ότι αλλάζει τον τρόπο εργασίας μέσα στο σχολείο;

Φυσικά. Αν χρησιμοποιείται ο υπολογιστής στην τάξη θα γίνονται και πράγματα που δε γινόταν ή θα γίνονται τουλάχιστον με διαφορετικό τρόπο. Αν και είμαι ένθερμη οπαδός της εισαγωγής των υπολογιστών στα σχολεία, επ' ουδενί δεν πιστεύω ότι πρέπει να αντικαταστήσουν το βιβλίο, το χαρτί, το μολύβι... και να γίνουμε μόνο χρήστες πλήκτρων. Θέλω τον υπολογιστή αρωγό στο έργο μας και να μας ανοίξει νέους δρόμους, όχι να μας φυλακίσει σε μια οθόνη κι ένα πληκτρολόγιο.

Στο συγκεκριμένο σχέδιο διδασκαλίας, πώς κρίνεις τον τρόπο με τον οποίο αξιοποιήθηκε η τεχνολογία;

Νομίζω ότι ήδη εκφράστηκα θετικά. Με πολύ εμπνευσμένο τρόπο.....

Πιστεύεις ότι θα αντιμετώπιζαν κάποιες δυσκολίες οι μαθητές σε σχέση με την τεχνολογία στο σχέδιο αυτό και τι είδους δυσκολίες;

Δε νομίζω ότι θα δυσκολεύονταν κάπου... Είναι απολύτως κατανοητό το τι πρέπει να κάνουν και το πώς να περάσουν από το ένα βήμα στο άλλο, εφόσον έχουν κάποιες βασικές γνώσεις στη χρήση υπολογιστών βέβαια...

Αν δίδασκες εσύ το συγκεκριμένο μάθημα, θα πρότεινες ένα διαφορετικό τρόπο αξιοποίησης της τεχνολογίας; Θα πρόσθετες κάτι, θα αφαιρούσες κάτι;

Ίσως θα πρόσθετα ήχο, πχ. οι γνώμες των συμβούλων να ακούγονται και όχι μόνο να διαβάζονται... Βέβαια κάθε ομάδα δουλεύει χωριστά και ίσως δε θα μπορούσαν να ακούγονται παράλληλα διαφορετικά πράγματα, αλλά ίσως μόνο κάτι που θα αφορούσε όλη την τάξη..., μόνο σ' εκείνο το κομμάτι...

Ίσως να μείωνα το μέγεθος των κειμένων στο παιχνίδι....

Τι να σου πω τώρα... Δε σκέφτομαι κάτι ιδιαίτερο ...

Φτάνοντας στο τέλος και κλείνοντας αυτή τη συνέντευξη, στην προσπάθειά μας να αποτιμήσουμε συνολικά το σχέδιο διδασκαλίας, έχεις να πεις κάτι, κάτι που ίσως εσύ θα άλλαζες, κάτι άλλο που θα πρότεινες;

Θα ξαναπώ αυτά που είπα και στην αρχή περίπου. Το βρήκα καλό, πρωτότυπο, ενδιαφέρον...

Δε νομίζω ότι έχω να προτείνω κάποια αλλαγή που θα το βελτίωνε.

Η ιδέα για τις **Εκδόσεις Σαΐτα** ξεπήδησε τον Ιούλιο του 2012 με πρωταρχικό σκοπό τη δημιουργία ενός χώρου όπου τα έργα συγγραφέων θα συνομιλούν άμεσα, δωρεάν και ελεύθερα με το αναγνωστικό κοινό.

Μακριά από το κέρδος, την εκμετάλλευση και την εμπορευματοποίηση της πνευματικής ιδιοκτησίας, οι **Εκδόσεις Σαΐτα** επιδιώκουν να επαναπροσδιορίσουν τις σχέσεις Εκδότη-Συγγραφέα-Αναγνώστη, καλλιεργώντας τον πραγματικό διάλογο, την αλληλεπίδραση και την ουσιαστική επικοινωνία του έργου με τον αναγνώστη δίχως προϋποθέσεις και περιορισμούς.

Ο ισχυρός άνεμος της **αγάπης** για το βιβλίο,
το γλυκό αεράκι της **δημιουργικότητας**,
ο ζέφυρος της **καινοτομίας**,
ο σιρόκος της **φαντασίας**,
ο λεβάντες της **επιμονής**,
ο γραίγος του **οράματος**,
καθοδηγούν τη **σαΐτα** των Εκδόσεών μας.

Σας καλούμε λοιπόν να αφήσετε τα βιβλία να πετάξουν ελεύθερα!

Επτά εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, επτά δασκάλες και δάσκαλοι της τάξης και της πράξης, που για πολλά χρόνια δίνουν τον αγώνα τους για τη μόρφωση των μαθητών τους, είχαν την καλή τύχη να βρεθούν μαζί μετεκπαιδευόμενοι στο Διδασκαλείο «Δημήτρης Γληνός» και να σχεδιάσουν διδασκαλίες για τους μαθητές τους με κριτήριο την εισαγωγή καινοτόμων στοιχείων, την εφαρμογή βιωματικών μεθόδων διδασκαλίας και την αξιοποίηση των τεχνολογιών της πληροφορίας και της επικοινωνίας.

Ο διδακτικός σχεδιασμός, ως προστάδιο σημαντικότερο και απολύτως απαραίτητο πριν από την ίδια τη διδασκαλία, απασχόλησε τους εκπαιδευτικούς-συγγραφείς σε όλα τα επίπεδα: θεωρία, μεθοδολογία, υποδομές, τεχνολογία και νέα διδακτικά μέσα.

Οι εκπαιδευτικοί-συγγραφείς, αφού ολοκλήρωσαν τη φάση του συστηματικού σχεδιασμού επτά σχεδίων διδασκαλίας, προχώρησαν στη φάση της ερευνητικής διαδικασίας ζητώντας από γονείς και άλλους εκπαιδευτικούς να τα αξιολογήσουν μέσω ημιδομημένων συνεντεύξεων.

Το κεντρικό ερώτημα και κατά τον σχεδιασμό των συγκεκριμένων διδασκαλιών και κατά τη φάση της έρευνας ήταν αν η τεχνολογία και τα νέα διδακτικά μέσα που αυτή διαθέτει στο σχολείο, είναι δυνατόν να συμβάλουν στη βελτίωση της διδακτικής πράξης και γενικότερα του εκπαιδευτικού έργου. Τα συμπεράσματα της έρευνας πλούσια και αποκαλυπτικά «φωτίζουν» σκοτεινά σημεία στην καθημερινή εκπαιδευτική πράξη στα σχολεία μας.